

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Dette værk er downloadet fra

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

www.genealogi.dk

Bemærk, at hjemmesiden indeholder værker, som er omfattet af ophavsret. For ældre værker, hvor ophavsretten er udløbet, kan PDF-filen frit downloades og anvendes.

For værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun må benyttes til rent personligt brug. Distribution og publicering af PDF-filen er ulovlig.

PERSONALHISTORISK TIDSSKRIFT.

FJERDE RÆKKE.

UDGIVET AF

SAMFUNDET FOR DANSK-NORSK GENEALOGI OG
PERSONALHISTORIE.

VED

G. L. GROVE.

5. BIND.

I KOMMISSION HOS

H. HAGERUP,
KJØBENHAVN.

OG

MARIUS LUND,
CHRISTIANIA.

1902.

Indhold.

	Side
Generalkrigskommissær Andreas Gabriel Toxwerdts Selvbiografi. Ved Oberstløjtnant <i>H. W. Harbou</i>	1
Hr. Anders Nilssøn Spydebergs Børn. Af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	17
Gaver til Samfundets Bibliothek	23, 188, 242
Præsten Magnus Olai Cochus' familjeanteckningar. Ved Docent i Lund Dr. phil. <i>Arthur Stille</i>	24
Uddrag af Breve fra A. de Saint-Aubain. Ved Professor <i>Nicolaj Bøgh</i>	29
Fremmede Adelslægter i Danmark:	
XI. v. Passow. Af Jægermester <i>C. E. A. Schøller</i>	61
Fynske Familier i ældre Tid. Af Skolelærer <i>P. C. B. Bondesen</i> (Slutning)	69
Optegnelser af Regeringsraad C. L. Smidt, ved Arkivsekretær <i>G. L. Grove</i>	80
Nogle Oplysninger om Oslobispen Mag. Jens Nilssøns Datter Margrethe og hendes Efterslægt. Ved Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	88
Spørgsmaal og Svar.	
Spørgsmaal:	
1. Om Slægterne Binneballe og Arenberg (Ahrenberg), af Arkivar <i>E. A. Thomle</i>	261
2. Om Brødrene Johan Henrik og Carl August Paulsen (Poulson) og flere af deres Slægtninge, af Frk. <i>Wilhelmine Brandt</i>	261
3. Om Herredsfoged Valentin Hermansen Beyers Forældre, af Oberstløjtnant <i>H. Grandjean</i>	262
Svar:	
I. Ang. Kaptajn Caspar Lorentz v. Tauentzien og hans Slægt, af Direktør <i>Ch. Delgobe</i>	91
II. Om nogle Personer af Navnet Wismer, af Arkivsekretær <i>G. L. Grove</i>	188
III. Om Transportforvalter Jacob Bjørnsen, af cand. ph. <i>Hauch-Fausbøll</i>	262
Breve fra Christian Molbech til hans Søn Chr. K. F. Molbech, i Aarene 1846—47, ved cand. phil. <i>O. C. Molbech</i>	93, 204
Optegnelser af presten Oluf Bentsen Mandal for aarene 1625—36, ved Rektor <i>A. E. Erichsen</i>	133
Familie-Optegnelser af Gehejmerraad T. B. v. Jessen og hans Slægt, ved Arkivassistent <i>Fr. Jürgensen West</i>	143
Uddrag af Trinitatis Kirkes Begravelsesprotokol, ved Arkivar, Dr. phil. <i>Chr. Villads Christensen</i>	152

	Side
Christian Wernicke, af Arkivassistent <i>Louis Bobé</i>	169
Om Hans Christian Andersens Slægt, af Provinsarkivar <i>G. L. Wad</i> . . .	189
Familien von Lersner i Danmark, af Arkivassistent <i>Louis Bobé</i>	232
Niels Skaksen Lystrup, af Arkivar <i>A. Thiset</i>	236
Reiseoptegnelser fra Kirker og Kirkegaarde. Af Rigsarkivar <i>H. J.</i> <i>Huitfeldt-Kaas</i> (sluttes)	243
Rettelser og Tilføjelser	262
Register, af Arkivassistent <i>H. C. Roede</i>	263
Meddelelser om Samfundets Anliggender i 1902	280

Tillæg.

- I. Dødsfald i Danmark 1901, af Arkivskriver *Jul. Bidstrup*.
 II. Dødsfald i Norge 1901, af Amanuensis *A. W. Rasch*.
-

Generalkrigskommissær Andreas Gabriel Toxwerdts Selvbiografi.

Ved H. W. Harbou.

Efterfølgende Optegnelser, hvis Original i sin Tid er bleven indsendt til Ordenskapitlet, have været benyttede til en Levnedbeskrivelse af deres Forfatter i H. P. Selmers „Nekrologiske Samlinger“, 1ste Aargang (1849). Da Bearbejdelsen imidlertid dels ikke er fejlfri, dels ikke benytter hele Indholdet af Selvbiografien, ligesom den navnlig i Retning af at karakterisere Manden og hans Tid staar langt tilbage for Optegnelserne, turde disse alligevel fortjene at offentliggøres.

Over Selvbiografens fædrene Slægt, en oprindelig sjællandsk Præstefamilie, har nuværende Oberstløjtnant H. F. Grandjean udgivet en Stamtavle (Kjøbenhavn 1896). Paa Grundlag af denne Stamtavle og af supplerende Oplysninger, som, tildels af dens Forfatter, senere ere fundne i Provinsarkivet paa Frederiksberg, hidsættes følgende:

Slægten kan føres tilbage til Hans Andersen Fabricius, der døde 1586 som Præst i Magleby i Stevns, hvor ligeledes hans Søn, Anders Hansen (begr. 4. Nov. 1661) var Præst. Sidstnævntes Søn Frands Andersen († 1698) var Præst i Toksværd ved Næstved og efterlod 4 Sønner, der tog Navn efter deres Fødesogn og blev Stamfædre hver for sin Linie. Deres Aldersorden maa antages at være følgende: 1. Peder, f. 1667, † 1735. Præst i Lundum ved Aarhus; 2. Anders, Student 1687, † 1729, Præst i Egeslevmagle ved Skælskør; 3. Hans, Student 1687, † 1728, residerende Kapellan ved Aarhus Frue Kirke; 4. Ole, f. 1671, Student 1689, † 1751, Præst i Øster Larsker paa Bornholm.

Anders Frandsen Toxwerdt var gift med Sophie Christensdatter Sandroe, hvis Fader var hans Formand i Embedet. De havde 6 Børn til Daaben i Egeslevmagle Kirke, nemlig foruden 4, der ere nævnte i Stamtavlen: Christiane

(Tvillingsøster til den ndf. omtalte Anna Cathrine), døbt 27. Maj 1704¹⁾, begr. 10. Juli s. A. og Christen, døbt 28. Dec. 1709, Selvbiografens Fader²⁾.

Sin Moders Familieforhold omtaler Selvbiografen ikke, hvad der kunde synes mærkeligt, da hans Efterkommere have bevaret en Tradition om, at hun har hørt til den fra Frankrig indkomne Adelslægt de Boysset³⁾ hvis Vaaben findes i et Signet, der er gaaet i Arv til Selvbiografens Slægt. I de i Personalhist. Tidsskrift, I Bind, trykte Optegnelser om denne Slægt nævnes hun imidlertid ikke; og man kunde da tænke sig, at baade Traditionen og Signetet hidrøre fra, at Christian Toxwerdts Søster Anna Cathrine i 2. Ægteskab var gift med Oberstløjtnant Christian Frederik de Boysset⁴⁾, der ejede først Basnæs (i Tjæreby Sogn), siden den kort efter nedlagte Herregaard Eskildstrup (i Boeslunde Sogn), begge ved Skælskør, og som døde 1744 som Slægtens sidste Mand. Forbindelsen mellem de to Familier gaar dog længere tilbage og har været ret intim. Christen Toxwerdt havde været Forvalter først paa Basnæs, siden paa Eskildstrup (hvor de 8 ældste af hans 15 Børn ere fødte) og blev endelig (omtr. 1749) Ejer af den under sidst nævnte Gods hørende Torpegaard. Om hans Hustru er anført i Slotsbjergby Kirkebog „1721, 16 Sept., blev det Pige-barn, som Peder Jensen havde hos sig og var kommen fra Skovfogeden paa Basnæs (sic!) Engel Andersen, døbt efter Biskoppens Befaling og kaldet Christiane. Min Kjæreste (d. e. Præstekonen) bar det osv.“ Skønt hun altsaa var døbt Christiane, kaldtes hun Christiane Frederica (se ndf.), ligesom hendes første Søn og, da han døde spæd, ligeledes Nr. 2, til hvem Oberstløjtnant Boysset stod Fadder, blev kaldt Christian Frederik efter denne.

Optegnelse!

Af de vigtigste Begivenheder i Generalkrigscommissair Andreas Gabriel Toxwerdts Levnetsløb.

Min Farfader Anders Toxwerdt er født i Toxwerd og var Præst i Egitslevmagle fra 1703 til 1729.

Min Fader Christen Toxwerdt er født i Egitslevmagle Præstegaard den 22de December 1708, [døde den 2den December 1788, og hans Kone Christiana Frederica er døbt Marts⁵⁾ Maaned 1721 i Bjerrebye Kirke og død den 28de October 1785. Begge ere begravne paa Boeslunde Kirkegaard]⁶⁾. I sine yngre Aar var

¹⁾ Holdt over Daaben af „Ellen Hr. Frandses i Toksværd“ d. e. Farmoderen, hvis Navn ikke findes i Stamtavlen.

²⁾ Han manglede i en Oberstltn. Grandjean meddelt Udskrift af Kirkebogen, og er derfor i Stamtavlen gjort til een Person med en yngre Broder Christian Fursmann T. (døbt 30 Juli 1710), hvis Skæbne ikke kendes.

³⁾ Dens første Mand her i Landet var Generalltn., hvid Ridder Laurent de B. (f. o. 1633, † 1728) se D. biogr. Lex. II, 577.

⁴⁾ Se Personalhist. Tidsskr. I, 97; jfr. 4 R. I, 58 f.

⁵⁾ Skal være September, se ovf.

⁶⁾ Det i Klammer anførte er indskudt efter en Selvbiografien vedlagt „Udskrift af Boeslunde Sogns Kirkebog“. (Bogen er siden brændt).

han Forvalter, senere blev han Eier af Torpe Gaard med underliggende Bøndergaarde og Huse i Neble og Torpe Byer i Boeslunde Sogn ved Corsøer, hvilke Ejendomme han solgte i Aaret 1778 og flyttede til Corsøer, for i sin tiltagende Alder at leve der i Rolighed af Renterne af en lille Capital, som han var i Besiddelse af.

Aarsagen til denne Forandring var, at min Moder i en lang række af Aar var Sindssvag, som Følge af en ulykkelig Ildbrand, der opkom en Nat, da hun nyelig var bleven forløst med en Datter. Ilden udbrød saa pludselig og saa voldsom, at hun i Lagenet, hvorpaa hun laae, maatte tages af Sengen og bringes ud af et Vindue. Fra den Tid af og lige til sin Død den 28de October 1785 havde hun stedse Aarlig et Anfald af Sindssvaghed.

Den lille Capital, hvoraf min Fader var Eier, udlaante han uden Prioritet til den paa samme Tid meget bekjendte Kjøbmand i Corsøer Rasmus Langeland¹⁾, der var anseet for en Hovedrig Mand, til hvem alle, der havde Penge, henvendte sig for at faae disse sikker anbragte; men ved hans Død opdagedes, at hans Formue ikke svarede til Rygtet; thi ingen uden Pandthaverne fik deres Tilgodehavende betalt, og min Fader tabte sin hele Formue; han maatte derfor i sin høie Alder forlade Corsøer, og med min sindssvage Moder flytte tilbage til Torpe, hvor han som Indsidder paa den Gaard, han forhen havde eiet, savnende mange Livets Fornødenheder, boede indtil sin Død den 2den December 1788.

1765, den 22de August er jeg født paa bemeldte Torpe Gaard og er den yngste af 15ten Børn, som mine Forældre har avlet og opdraget.

1777 kom min ældste Søster Margrethe Elisabeth Stuart, der som Enke efter afdøde Capitaine Herfordt²⁾ ved det Søndens-

¹⁾ Født 1712, † 1780, foreviget i et Digt af Wessel som en af Korsørs Mærkværdigheder, førend Jens Baggesen fødtes, se D. Biogr. Lex. X, 58.

²⁾ Johannes Herfordt, f. o. 1733, † 1789 som Kompagnichef ved 1. Smaalenske Regt. Han var Søn af en Præst — der siges i Norge (Konduiteliste 1764), men formentlig snarere Jacob H. i Boeslunde.

fjeldske Infanterie Regiment, og i sin Alders 84 Aar endnu lever paa Gaarden Sørum ved Christiania, hjem og besøgte Familien. Hun saae, at jeg formedelst min Moders Svaghed blev forsømt og manglede Underviisning. I Forening med min Fader blev aftalt, at hun skulle tage mig med til Frederikshald i Norge, for der paa bedste Maade at sørge for min Opdragelse. Vi ankom dertil i October s. A.

1778. I Januar Maaned kom jeg i den der i Byen værende Latinske Skole under Rector Schytte, hvor jeg nød Underviisning indtil Paaske 1779, men da hverken min Fader eller Søster havde Evne til længere at betale for min Underviisning, maatte jeg forlade Skolen og blev

1779 1ste Mai antaget paa Cancellieraad Horns Contoir, der nylig var bleven udnævnt til Sorenskriver over Ide og Are-mark Sorenskriverie.

1782. I Efteraaret tilraadede Cancellieraaden mig, da jeg havde gjort god Fremgang i Contoirforretninger, at reise til Kjøbenhavn for at gjøre mig mere duelig til disse Forretninger ved at studere til Dansk juridisk Examen. Stolende paa en liden Understøttelse af min Fader fattede jeg denne Beslutning, forlod min Condition og reiste hjem, men ved min Hjemkomst saae jeg mit Haab aldeles tilintetgjort; thi min Fader var aldeles ruineret og i Begreb med at forlade Corsøer. Med 3 Rdlr. i Lommen forlod jeg mine Forældres Huus og gik til Kjøbenhavn, hvor jeg ankom

1783, i Januar Maaned og tyede til en Søster¹⁾, der var gift med en Styrmand Sæmoed, hvilke begge forlængst ere døde. Da disse som selv trængende ikke kunne yde mig nogen Understøttelse, modtog jeg den første Condition, der tilbød sig, og denne var hos en Mægler Høegh; hos ham forblev jeg fra først i Marts til først i Mai Maaned, da han pludseligen bortrømte for mislig Forhold. Da jeg saaledes atter var uden Condition og blottet for Alt, besluttede jeg at forsøge min Lykke i Militairstanden, og i den Hensigt lod jeg mig

¹⁾ Sophie Cathrine T., f. 31 Juli 1747, † 19 Nov. 1812, g. m. Ole Sæmod, der 24 Okt. 1770 fik Borgerskab som Brændevinsbrænder i Kjøbenhavn.

s. A. den 18de Maj engagere til Underofficeer paa Avantage ved da værende Kronprindsens, nu Hans Majestæt Kongens Eget Regiment, for hvilket var Chef Generallieutenant Johansen¹⁾ og min Compagnie Chef Major Barner²⁾. Den Tid var hverken Underviisnings Anstalter eller fast Exerceerskole for at danne unge Militaire. Ethvert Regiment lod for sig deres Recrutter, der bestod af lutter Hvervede, exercere paa Volden ved nogle Underofficerer, og naar disse ansaae Recrutterne for saa vidt øvede, at de kunne exercere med i Vagtparaden, bleve de præsenterede for Premiermajoren og meldt til Tjenesten. Saaledes lærte jeg intet uden de simple Greb med Geværet og at marschere i Parade og 2den Marsch, og med dette er jeg færdig omtrænt i en Maaned. At trække paa Vagt og at eftersee Pudsningen i Compagniet var alt, hvad der fordredes af en Underofficeer. Ingen Leilighed gaves der til at lære noget. Lediggang borttog altsaa min meste Tid, saaledes forsvant Tiden unyttet.

1784. I Februar Maaned, blev jeg tilligemed en anden Underofficeer og 4 Mand af de øvrige Regimenter i Garnisonen, commanderet til at afhente en Transport udenlands hvervede Recrutter fra Rendsborg og dertil at henbringe nogle Svenske Deserteurer, som i Kjøbenhavn vare hvervede til de der garnisonerende Regimenter. Ved at udføre dette Hverv, fik jeg dog Lejlighed til at tænke, thi paa Tilbagemarschen opdagedes, at der i Transporten, der bestod af nogle og 40 Mand, var et Complot, der havde overlagt med hinanden at ville desertere om Natten fra Apenrade paa den Maade, at en Mand efter den anden skulle forlange at udlades af Stuen i Naturens Forretninger, og naar alle de S sammensvorne vare komne ud, da at afvæbne den Vagthavende. (Alt Mandskabet blev indquarteret i en dertil leiet Stue og om Natten lagt paa Straae paa Gulvet, den ene tæt op til den Anden, og inden for Døren stod en Mand af Commandoen Skildvagt.) Verten, hvis Navn var Schrøder, der foregav at have tjent som Lieutenant i 7 Aars Krigen ved et Preusisk Fricorps, var hemmelig Medvider af Complottet. Blandt

¹⁾ Frederik Johannsen, f. 1712, † 1783, se D. biogr. Lex., VIII, 507.

²⁾ Nicolai Hartvig Conrad Barner, f. 1734, † 1794.

Recrutterne fandtes en, som udgav sig for Østerrigsk Baron og navngav sig Grieshammer og var hvervet til Underofficeer ved Kronprindsens Regiment; han gav mig et Vink om Mytteriet, som ved de Commandertes Aarvaagenhed mislykkedes efter de trufne Foranstaltninger, og Transporten blev, uden at have en eneste Syg, i April Maaned bragt til Kjøbenhavn og overleveret til Commandanten. Grieshammer, omtrent 30 Aar gammel, havde et ædelt Udseende, var godt eqviperet og medbragte adskillige kostbare Sager, gik det meget uheldigt. Først solgte han sine egne Sager, dernest sine Munderingsstykker, hvorfor han blev degraderet og dømt til at afbetale samme paa Vand og Brød. Til sidst døde han i en saa jammerlig Tilstand, at han var aldeles ukjendelig.

Skjønt denne Recrut-Transportering kuns var af ringe Betydenhed, saa bidrog den dog til, at mit derved viste Forhold blev bemærket og omtalt, men min Tilstand blev hele Aaret igennem uforandret. Jeg levede af Underofficeers Tractement og omgikkes med den simple Soldat uden at have Leilighed til høiere Dannelse.

1785. Den 1ste Marts blev jeg allernaadigst udnævnt til Fendrik med Gage 10 Rdlr. Maanedlig og ansat ved det 9de, Capitaine Helfrieds¹⁾ Compagnie ved samme Regiment, der henhørte til den nye oprettede 1ste Frederikshavnske Bataillon, garnisonerende i Citadellet Frederikshavn.

1786. I November Maaned kom en Underofficeer af bemeldte Bataillon til mig og fortalte, at paa et Sted i Byen havde en Person, Svensk af Fødsel, som udgav sig for at være Skriver ved Holmen, nærmet sig ham, og spurgt, om han vilde tjene Kongen af Sverrig, da han (Skriveren) i saa Fald vilde skaffe ham, og saa mange han kunne medbringe, over til Sverrig, hvor de ved Ankomsten skulde faae gode Haandpenge. Jeg gik med denne Underofficeer til Bataillons Adjutanten Premier Lieutenant Uhl²⁾, og med ham blev aftalt, at Underofficeren tillige-

¹⁾ Emil August Hellfried, † 1786.

²⁾ Johan Christian Uhl, f. o. 1752, † 1820, Generalmajor, fh. Chef for 2. jyske Inf. Regt.

med en Commandeer Sergeant skulle gaae hen til Skriveren og foregive, at de ville desertere, for at opdage, paa hvad Maade Desertionen skulle udføres. Skriveren fortalte, at han havde en Baad i Beredskab til samme Dags Aften Kl. 9 at kunne lægge an ved den forfaldne Broe omtrent lige over for Charlottenlund, og for at komme ukjendt derhen laante han dem hver en Søkjole og en rund Hat og tilbød sig at følge dem ud af Østerport til et bestemt Klokkeslet. Efter at have hørt denne Fortælling blev besluttet, at Underofficererne skulle med Skriveren gaae ud til Baaden, og at Lieutenant Uhl, tilligemed en Lieutenant Petersen, der i samme Øieblik kom til os, og jeg, skulle ubemærket i nogen Afstand følge efter for at anholde Mandskabet i Baaden. Alt lykkedes efter den lagte Plan. Baadføreren og 3 Mand, samt Skriveren bleve arresterede, men inden jeg fik Bugt med Baadføreren, tog han en Kniv op af Buxelommen og stak mig dermed i den højre Side, dog slap jeg heldigere derfra, end man efter et saadant Stød kunne vente; thi Tildragelsen skeedte i Vandet, hvori vi gik til midt op paa Livet, og derved var Skeden bleven vaad og siddende fast ved Kniven, saa jeg kuns fik et Stød derved. Efter at disse Personer vare arresterede, ophørte de mange Desertioner, som den Tid næsten hver Nat fandt Sted i Garnisonen. Tildragelsen blev meldt til Commandanten i Citadellet Frederikshavn og af ham indberettet til det Kongelige Generalitets og Commissariats Collegium, hvorfra jeg erholdt for min ved denne Leilighed viste Conduite 50 Rdlr., for hvilke jeg anskaffede mig nogle nødvendige Klædningsstykker, hvortil jeg høiligen trængte, da jeg ved min Udnævnelse til Fendrik Aaret forud manglede Alt, og maatte til de allernødvendigste Munderingsstykkers Anskaffelse strax optage Forskud paa min Gage imod maanedlig Afdrag.

1786. I December Maaned blev jeg virkelig Secondlieutenant ved ommeldte 9de Compagnie, hvis Chef den Tid var nuværende Generalmajor Voigt¹⁾, Chef for Kronens Regiment.

1787. I Marts Maaned, var jeg blandt de Officerer, som

¹⁾ Johan Mangelsen Voigt, f. 1748, † 1838, Generalltnt., se Norsk mil. Tidsskr. 1882, 584.

under Major Falbe¹⁾ skulle øves efter det nye udkomne Exerceer Reglement, og strax derpaa blev jeg commandeert i den nye oprettede Exerceerskole under bemeldte Major Falbe som Forstander.

I dette Efteraar blev jeg syg af Blodgang og bragt til Frederikshospital; Sygdommen tiltog i den Grad, at Hospitalets Læge, Professor Bang²⁾, erklærede mig for en Dødens Candidat, men min stærke Natur hjalp mig fra Sygeleiet, og ved Aarets Udgang forlod jeg Hospitalet til Professorens Forundring, som senere, naar vi traf sammen, altid sagde: „Den Mand har gjort mig til Løgner.“ Efter denne Sygdom mistede jeg alt mit Haar, som vel voxede ud igen, men blev aldrig saa stærkt som før.

1788. I Februar Maaned blev jeg forsat fra det 9de Compagni i Citadellet til det 8de Compagni i Kjøbenhavn. I denne Sommer blev jeg beordret til at forestaae bemeldte 9de Compagnie, da alle Compagniets Officerer vare commanderte til Skibs.

1789. I Foraaret blev jeg commandeert til at forrette Tjeneste ved da værende Regiments Artillerie, ved hvilket jeg vedblev at forrette Tjeneste lige til Marts Maaned 1801, da jeg blev udnævnt til Stabs-Capitaine. I de sidste 6 Aar commanderte jeg i Exercertiden som Chef det 3die 37dige Regiments Batterie, hvortil hørte 4re Lieutenanter, 16 Underofficerer og 96 Mand, samt 12 Artilleriekudske og 20 Heste. Jeg var i samme Tid commandeert i Corpsets Exerceerskole for at danne dets Recrutter, hørte, naar den øvrige Tjeneste tillod det, Forelæsninger paa Giethuset af Professor Krebs³⁾ og Capitainerne Abrahamsen⁴⁾ og Bech⁵⁾, og om Vinteren holdt jeg selv efter Befaling Forelæsning for Underofficererne over practisk Artillerie og fik derved Leilighed til, Tid efter Anden, at udvikle mine Begreber.

¹⁾ Ferdinand Vilhelm Falbe, f. 1745, † 1814, Generalmajor og Deputeret i General-Commissariats Kollegiet, D. biogr. Lex. V, 43.

²⁾ Frederik Ludvig Bang, f. 1747, † 1820, D. biogr. Lex. I, 477.

³⁾ Heinrich Johannes Krebs, f. 1742, † 1804, D. biogr. Lex. IX, 478.

⁴⁾ Werner Hans Frederik Abrahamson, f. 1744, † 1812, D. biogr. Lex. I, 68.

⁵⁾ Hans Beck, f. 1752, † 1823, Generalmajor og Chef for Artillerikorpsset, D. biogr. Lex. II, 12.

1790. Den 21de Mai blev jeg Premierlieutenant ved det Holsteenske Infanterie Regiment, men i paafølgende Juni Maaned blev jeg igjen forsæt til Regimentet.

1793. Paaskeflyttedag blev jeg af en stærk Forkjølelse saa heftig syg, at jeg fik Inflammation i Hovedet, der kastede sig paa Hørelsen, saa jeg blev næsten døv, og denne Døvhed varede til næste Foraar, uagtet alle Midler bleve anvendte som Professorerne Bang og Winslev¹⁾ ordinerede. Disse erklærede tilsidst, at da de brugte Lægemedler ikke ville hjelpe, maatte det overlades til Naturen at hjælpe sig selv. Efter at have ophørt med at bruge Lægemedler fik jeg Tid efter Anden min Hørelse igjen, og har jeg siden den Tid aldrig været hjemsøgt af nogen Sygdom, men uafbrudt havt en god Helbred.

1794. Da den Danske og Svenske forenede Flaade laae paa Kjøbenhavns Reed, og der til dens Besætning manglede Søartillerister, blev der til ethvert af Flaadens 15 Orlogsskibe commandeert en Regiments Artillerie Officerer og omtrent 30 Mand, og af disse Officerer var jeg den ældste og blev ansat paa Skibet Den Prægtige, der førte 84 Metal Kanoner under Commandeur Wleugel²⁾. Forinden vi kom Ombord, lærte vi paa Nyeholm Søartillerie Exercicen. Dette Skib tilligemed Nordstiernen under Commandeur Capitaine Birch³⁾ blev beordret paa omtrent 4 Uger at beseile Østersøen, og for at øve Besætningen blev flere Gange gjort klart Skib, og begge Skibe bataillerede mod hinanden. Rystelsen og Drønnet af Skuddene af de 36 Ødige Metal Kanoner paa underste Batterie, hvorpaa jeg befandt mig, troer jeg bidrog meget til, at jeg fuldkommen fik min tabte Hørelse igjen, som den Tid endnu var svag. Jeg erindrer endnu tydelig, at jeg til Seils lige for Bornholm havde den Dristighed at følge med Lieutenant Wichfeldt⁴⁾, som den eneste Søoffiseer, der prøvede derpaa, at stige op af Vanterne lige til Fløistangen, hvilket

¹⁾ Frederik Christian Winsløw, f. 1752, † 1811, Overkirurg ved Frederiks Hospital, Etatsraad.

²⁾ Johan Peter Wleugel, f. 1736, † 1825, Admiral.

³⁾ Povel Christian Bierck, f. 1740, † 1802, Kommandør.

⁴⁾ Poul Frederik Wichfeld, f. 1772, † 1813, Kaptajn.

blev beundret af mange. Jeg stolede paa, at jeg ikke var Svindel og paa min Styrke i Armene.

1799. Den 8de November erholdt jeg Capitains Caracteer af Infanteriet — og

1801 den 11te Marts blev jeg Stabs-Capitaine og Commandeur for Liv Compagniet.

Samme Aar. Den 2den April blev en halv Bataillon af Regimentet under Major Stagemeyer¹⁾, ved hvilken jeg commandeerde en Division, beordret at marschere fra Amalienborgplads, hvor den stod opstillet, til Toldboden, for derfra paa Baade at bringes over paa 3 Kroners Batterie til Forstærkning for Besætningen. Ved Ankomsten til Toldboden, fandtes ingen Fartøjer til at overføre Mandskabet; vi maatte altsaa vente, indtil der fra Blokskibene kom Baade til Land med Qvæstede, og i disse Baade blev vi ført over til Batteriet. Det var et redsomt Syn at see disse elendige Mennesker, der tildels havde mistet Arme og Been og mange endnu større Lemlestelser, at bringes op af Baadene og blive lagt i Vogne for at føres til Qvæsthuset. Tanken om, at samme Skjebne kunne ramme Enhver, der besteg de blodige Baade, var gyseligt, og jeg maatte anvende al min Aandskraft for at opmuntre Mandskabet til at stige i Baadene. Hvad videre der passerede paa denne mærkværdige Dag, forbigaaes, kuns anføres, at ligesom vi var stødt fra Land, var Faren glemt og Mandskabet blev munter. Paa Batteriet stod vi ganske blottede uden mindste Forskandsning. —

Samme Aar. I Mai Maaned, efter at jeg var afgaaet fra Regiments Artilleriet, kom en Dag Artilleriecorpsets Chef Generalmajor Mechlenburg²⁾ og besøgte mig; og efter at have talt om adskilligt, anmodede Generalen mig om, at forfatte et Udskast til et Maneuvre Regiment for Corpset, hvilket jeg undslog mig for, da jeg ikke troede at besidde de til et saadant Arbejde fornødne Kundskaber, men da han vedblev at opmuntre mig til

¹⁾ Frederik Hans Staggemeier, f. 1746, Afsk. 1807, † 1818, Oberstløjtnant.

²⁾ Ezechias Gustav Mechlenburg, f. 1742, † 1804, da Oberst og Kommandør for Artillerikorpset, 1802 Generalmajor og Kommandant i Frederikstad, D. biogr. Lex. XI, 204.

at begynde derpaa, og tillige bad om Tavshed, besluttede jeg at gjøre et Forsøg dermed, og dette Forsøg lykkedes imod Forventning saa vel, at det efter at have circuleret imellem Corpsets Stabsofficerer og Compagniechefer, fandt Bifald og blev aproberet¹⁾. — Mit Navn er hidtil ikke nævnt, dog fortalte Generalen mig efter nogen Tids Forløb, at han havde nævnt mig for Hans Majestæt Kongen som Medhjælper af dette Reglement. —

1802. I April Maaned blev jeg udnævnt til Chef for det 1ste Grenadeer Compagnie.

Samme Aar. Den 22de August giftede jeg mig med min Cousine²⁾ Nicolaidine Petra Toxwerdt, en Datter af Henrik Toxwerdt, eier af Boderup Gaard paa Falster.

1803. Den sidste Exerceerdag i Juni Maaned erholdt Regimentet Ordre at marschere til Holsteen, hvor et Armeecorps under Hans Majestæt Kongens Commando forsamledes til Grændsernes Forsvar i Anledning af Krigsurolighederne i Hanover. Afskeden fra min unge Kone var sørgelig; thi jeg maatte forlade hende som fremmet i Kjøbenhavn, høit Frugtsommelig og sengeiggende og i en bevidstløs Tilstand; med Magt maatte jeg rive mig løs af hendes Arme med den Tanke muelig aldrig meere at at see hende. Jeg iler fra denne sørgelige Scene, som stedse bliver mig i frisk Minde. — — —

Regimentet fik Ordre at gjøre Holdt i Slesvig og forblev der, indtil Urolighederne i Hanover var forbi og der kom Ordre at marschere tilbage til Kjøbenhavn. Denne Ordre var mig glædelig; thi alle Breve, jeg havde erholdt fra min Kone, hentydede til hendes tiltagende Svaghed og forestaaende Forløsning. Jeg havde føiet den Foranstaltning, at hun skulde tage til Frederikshospital for der at vorde forløst. Imidlertid kom jeg hjem nogle Dage førend hendes Forløsning, som indtraf den 28de September 1803, med min endnu levende Søn Nicolai Peter Tox-

¹⁾ Antagelig sigtes der til den 1804 trykte, omarbejdede Udgave af „Manoeuvr-Reglement for Regiments-Artilleriet i Overeensstemmelse med det under 30. Marts 1787 f. d. kgl. Inf. approb. Ex. Regl.“ med et „Anhang, om, hvad ved Kanonen er at iagttage, naar Infanteriet betjener sig af den adspredte Fægtnings Maade.“

²⁾ D. e. Næstsøskendebarns Datter, døbt 20. Jan. 1775 i Nykjøbing p. F.

werdt, der som juridisk Candidat i November 1827 allernaadigst blev udnævnt til Auditeur ved det Slesvigske Infanterie Regiment.¹⁾ Jeg maatte friste den haarde Skjebne at miste min Kone, som døde

Samme Aar den 8de October af Nervefeber, som indfandt sig strax efter Forløsningen, efterladende mig den moderløse Søn, hvis Opdragelse i min fortvivlede Stilling nu alene var overladt til mig. Hertil føiedes endnu den for mig vigtige Begivenhed, at i de samme Dage, dette passerede, blev jeg udnævnt til Chef for det ved Regimentet nyt oprettede Jæger Compagnie og som Følge deraf maatte aflevere mit hidtil havde Grenadeer-Compagnie. Naar jeg tænker tilbage paa alle de Gjenvordigheder, jeg den Tid havde at bekjempe, synes det at være umueligt at overvinde samme, og at redde sig ud af saadant Labyrinth, dog ved at tage en hurtig og fast Beslutning overvandt jeg snart alle de vanskeligheder, som optaarnede sig for mine Øine. Først aftalte jeg med Gjordemoderen paa Hospitalet Madam Lange, at hun imod en anseelig Belønning skulle sørge for at faae min Søn hensat paa et Sted, hvor han kunde faae en god Pleie, dernæst sørgede jeg for min Kones anstændige Begravelse, og derpaa greb jeg med Iver fat paa Arbeidet med Grenadeer Compagniets Aflevering og Jæger Compagniets Organisering, der for størstedelen bestod af Skarpskytterne af alle Compagnier. Dette lykkedes for mig saa godt, at jeg inden October Maanedes Udgang var dermed fuldkommen færdig. —

1804. I Februar Maaned indtraf det Uheld, at den Kone, til hvem Madam Lange havde udsat min Søn, næsten havde sultet ham til døde, fordi hun var Frugtsommelig og vilde fortie, at hun ingen Melk havde i Brysterne. Professor og Regimentschirurg Giesemann²⁾ opdagede dette ved at see til Barnet, som foregaves ikke at kunne trives for Slagtilfælde. Jeg tog ham derpaa strax hjem, og ved en Piges Hjelp, som min Salig

¹⁾ † 15. Juli 1877 som fhv. Byskriver i Aalborg, Etatsraad.

²⁾ Johan Henrik Vilhelm Giesemann, f. 1769 † 1819. Se D. danske Lægestand (4. Udg.) S. 29.

Kone havde medbragt fra Falster, blev han pleiet, indtil han kom til Kræfter og Andetsteds kunne udsettes.

1805. I October Maaned blev formedelst Krigsurolighederne i Tyskland et Armee Corps atter samlet i Holsteen under Hans Majestæt Kongens Commando. Regimentet, der hørte til dette Armeecorps, blev paa Orlogsskibet Sejeren overført til Kiel, hvor den 1ste Bataillon blev indquarteret og 2den Bataillon i Omegnen. Jeg fik Qvarteer i Neumühlen og Compagniet i de nærmeste Byer og forblev der indtil 1807, da det Engelske Overfald forandrede Tilstanden.

1807. I November Maaned kom Regimentet tilbage til Kjøbenhavn efter det uheldige Bombardement. Tilstanden i Kjøbenhavn forbigaaer jeg at berøre og anfører kuns, hvad der angaaer mig selv. Jeg fandt min Søn i en saa jammerlig Forfatning, at han skjøndt 4 Aar gammel, neppe kunne gaae oprejst. Mine Meubler, formedelst Ildebranden flyttede til Cassernen af Depotofficeren Lieutenant Krohn¹⁾, der af Godhed og Ven-skab havde saavidt mueligt sørget for Flytningen, men en stor Deel var dog beskadiget og adskilligt bortkommen. Efter at have leiet Værelser tog jeg min Søn hjem, og ved Tjeners Hjelp blev han fra den Tid af opdraget under eget Tilsyn. —

1808. Den 14de Juli blev jeg allernaadigst udnævnt til Major og Chef for det 4de Compagnie, og maatte følgelig aflevere mit havte Jæger Compagnie. —

1810. I April Maaned blev jeg udnævnt til tjenestegjørende Major og flyttede til Sølvgadens Casserner. —

1812. Den 21de Mai giftede jeg mig med Jomfrue Sophie Cathrine Maes, født 23de April 1786, en Datter af Krigsraad og Chirurg Maes i Kiel, som jeg blev bekjendt med, medens Regimentet cantonerede i Kiel og Omegnen. —

I vores Ægteskab har vi havt 5 Børn, hvoraf de 3 ældste, en Søn og 2 Døttre, ere døde. De 2 yngste, en Datter Marie

¹⁾ Frederik Christian Krohn, † 1842 som Toldkasserer i Frederikshavn, Justitsraad.

Frederike¹⁾ født 7de Juni 1819 og en Datter Henriette Andrea²⁾ født 25de April 1823 ere begge levende.

1813. Den 22de November blev jeg allernaadigst udnævnt til Land- og Søekrigscommissair i Fyens og Langelands District og flyttede i Mai Maaned 1814 til Faaborg. —

1814. Den 23de Juli blev jeg allernaadigst meddelt Oberst-
ljeutenants Bestalling af Infanteriet. —

1823. Den 2den Juni blev jeg allernaadigst meddelt Bestalling som carracteriseret Generalkrigscommissair. —

1826. Den 26de December blev jeg allernaadigst udnævnt til virkelig Generalkrigscommissair for Dannemark, uden derom at have ansøgt. Jeg rejste den 29de samme Maaned til Kjøbenhavn for at søge dette Embede, og ved min Ankomst erfarede jeg først, at jeg dertil var udnævnt. —

1827. Den 18de September indtraf et Tilfælde, som nær havde udslukt mit Livs Lys, og dette bestod deri, at min Eftermand i Land- og Søekrigscommissairs Embedet Kammerherre og Oberst v. Løvenskjold³⁾ kom til mig i Odense paa hans Reise til Sessionen i Kjerteminde, og anmodede mig om at følge med til denne Bye for at veilede ham de første Sessionsdage, da hverken han eller nogen af de Militaire Sessions Deputerede havde bivaanet en Session og vare aldeles ubekjendte med Forretningerne, hvilket Forlangende jeg ikke kunne afslaae. Efter at have givet Kammerherren og de militaire Deputerede den fornødne Veiledning i 2de Dage, rejste jeg den 18de September tilbage til Odense, for med denne Byes Embedsmænd og Flere at højtideligholde Gouvernøren Hans Kongelige Høihed Prinds Christian Frederiks Fødselsdag; men strax uden for Kjerteminde bleve Hestene løbske, Tømmen gik itu og Vognen væltede paa noget der liggende Tømmer, hvorpaa jeg i Faldet stødte mig og fik et Hul i Tindingen af 3 Tommers Længde lige ind til Benet. Jeg gik strax til Kjerteminde og fik Saaret forbunden af de

¹⁾ død 14. Febr. 1880, ugift.

²⁾ død 12. Aug. 1865, g. m. August Carl Ferdinand Barnekow, f. 10. Juli 1815, † 15. Dec. 1868, Ritmester, Toldforvalter i Kerteminde.

³⁾ Herman Hermansen Løvenskiold, f. 1777 † 1843.

paa Sessionen tilstedeværende Læger. Disse fortalte senere, at, dersom Saaret havde været $\frac{1}{4}$ Deel Tomme længere nede i Tindingen, havde jeg efter al Sandsynlighed ligget død paa Stedet. Jeg reiste endnu samme Dag til Odense og efter 14 Dages Forløb var Skaden Helbredet. —

1828. Den 1ste November, paa denne for Kongehuset og alle Danske glade Dag,¹⁾ der stedse vil blive mig i frisk Minde, benaadede vores elskede og eigode Konge mig med Ridderkorset af Dannebrogen, hvilket Allerhøistsamme Dagen forud Egenhændig overleverede mig. —

Jeg slutter denne korte Optegnelse af mit Livs vigtigste Begebenheder dermed, at jeg nu i min Alders 64de Aar seer en rolig og blid Aften imøde; thi jeg befinder mig ved en sjelden god Helbred, og er allernaadigst betroet et vigtigt Embede i Staten, hvilket jeg, stolende paa Forsynet, haaber at kunne bestyre indtil mit Livs sidste Stund. I min Ungdoms Aar, var jeg aldrig fri for Næringsсорger og mine fremtidige Udsigter vare kuns mørke; thi en Lieutenant, som uden Understøttelse har levet og kjempet sig igjennem disse Klasser, indtil han har opnaaet Compagnie, er at ansee som en fra Skibbrud reddet Mand, saasom det kuns lykkes faae at naae dette Maal. — Ingen uden den, der har vandret denne farlige Vei, kan tale derom. — Som Vandringsmanden, der har naaet Toppen af et høit Bjerg, standser og seer tilbage paa de Steder, han har passeret, gyser ved at overskue de Klipper, Afgrunde og farefulde Steder, som han ubemærket er kommen forbie, opløfter sine Øine til Forsynet og takker for dets Styrelse, saaledes staaer jeg nu efter at have fuldendt min Ungdoms farefulde Vandring ved Enden af Maalet og takker det algode Forsyn for dets Styrelse og dernæst vores eigode Konge, som stedse har været min Beskytter paa denne slibrige Bane fra den Dag, jeg blev Officer ved Allerhøistsammes Regiment.

¹⁾ Paa denne Dag fejredes Prins Frederik Carl Christians (Frederik VII's) Bryllup med Frederik VI's Datter Vilhelmine Marie paa det efter Branden 1794 nyopførte Christiansborg Slot.

1829. Den 20de December blev jeg allernaadigst tillagt Rang med No. 5 i 2den Klasse af Rangforordningen af 12te August 1808. —

1835. Den 12te December tilskrev vores allernaadigste Konge mig med Egen Haand, saaledes:

Min kjære Generalkrigscommissair Toxwerdt. Den Tid jeg har kjendt Dem som Officeer og Generalkrigscommissair, haver overbeviist mig om Deres Redelighed og Duelighed; jeg har derfor tænkt paa, at forskaffe Dem en rolig og blid Alderdom, ved at lade Dem afgaae med Deres Gage, fraregnet Contoirholdet, og at give Dem, min gode Toxwerdt, et offendtlig Beviis paa min Tilfredshed.

Er De deri enig, saa besvar mig dette, saasart De haver fattet Deres Beslutning.

Kjøbenhavn den 12te December 1835.

Deres hengivne

Frederik.

Besvaret saaledes:

Deres Kongelige Majestæts!

allernaadigste med Egen Haand skrevne Brev af 12te dennes, har overrasket mig saa aldeles, at jeg ei kan finde Ord til med Pennen allerunderdanigst at tolke mit Hjertes taknemmelige Følelser for den mig tiltænkte Naade, at forskaffe mig en rolig og blid Alderdom, ved at lade mig afgaae med min Gage, fraregnet Contoirholdet, og at give mig et offendtlig Beviis paa Deres Tilfredshed.

At fortjene denne Naade og dertil at gjøre mig værdig, derpaa har jeg i mine 52ve Tjenestearar stedse af yderste Evne beflittet mig. Da jeg nu saa uventet seer for Øjne, at mine Bestræbelser ikke have været Frugtesløse, og at Deres Majestæt allernaadigst tilkjendegiver mig, at en rolig og blid Alderdom er mig betænkt, saa ere mine Ønskers Maal dermed opnaaet; men forinden denne Naadesbeviisning vorder mig meddeelt, anseer jeg det for min Pligt som Samvittighedsfuld Embedsmand allerunderdanigst at gjøre Deres Majestæt opmærksom paa, at jeg i

mit 71de Alders Aar befinder mig ved godt Helbred og usvækket Aandskraft.

Faaborg den 18de December 1835.

Allerunderdanigst

Toxwerdt.

1835. Den 28de December blev jeg allernaadigst endtlediget fra Generalkrigscommissair Embedet for Danmark med min fulde Gage under Navn af Vartpenge, og til Beviis paa Hans Majestæt Kongens Tilfredshed med min lange og nidkjære Embedsførelse udnævnt til Commandeur af Dannebrogen og Ordens Tegnene mig tilsendte, som jeg modtog paa Aarets sidste Dag.

Selvbiografiens Forfatter blev indtil sin Død d. 15. Maj 1848 boende i Faaborg, hvor han ejede en Gaard. I den i Indledningen omtalte Nekrolog gives i faa Linier en sympatetisk Skildring af hans Personlighed, saaledes som den var i hans sidste Aar; bl. a fremhæves det ubilgede Blik, hvormed han fulgte Tidens Rørelser, og den Elskværdighed og Fordomsfrihed, han viste i Omgang med yngre Hans Ansigtstudryk beskrives som roligt og bestemt, tilsat med en vis godmodig Ironi, hans Skikkelse som høj og mager, men kraftigt bygget.

Hans hosstaaende Portræt er gengivet i Ætsning efter et Miniaturbillede i Pastel, der ligesom Selvbiografien tilhører hans Sønnedatter Fru Maria Cohn, født Toxwerdt.

Hr. Anders Nilssøn Spydebergs Børn.

Af E. A. Thomle.

I dette Tidsskrifts 3. R. I. S. 276—83 har Hr. Rigsarkivar H. J. Huitfeldt-Kaas meddelt nogle gamle Optegnelser af den i Overskriften nævnte Sogneprest til Spydeberg Hr. Anders Nilssøn, der døde paa Spydebergs Prestegaard 20. Juli 1636 som Provst i Borgesyssels Provsti. Af disse Optegnelser fremgaar det, at nævnte Hr. Anders i sit 1ste Egteskab med Gjerthrud Svendsdatter havde 2 Sønner og 1 Datter og i sit 2det Egteskab, foruden et dødfødt Barn, 2 Døtre og muligens flere Børn, hvilket imidlertid ej kan sees, da de senere Blade mangle i den Bog, hvor de øvrige Optegnelser findes. Meddeleeren antager derfor

ogsaa, at den Siri Andersdatter, hvis Mand, Raad- og Handelsmand i Christiania Christen Eskildssøn (Griis) i 1668 i Strøms Kirke i Odalen, hvor Hr. Anders først var Capellan og derpaa i flere Aar Sogneprest, før han kom til Spydeberg, opsatte et Epitaphium over Faderen Eskild Christenssøn, meget godt kunde være en Datter af Hr. Anders. Dette kan dog ikke have været Tilfældet. Thi den i Optegnelserne nævnte Søn af Hr. Anders Nilssøn, Jens Anderssøn „Spydeberg“, der var født 10. Febr. 1601 og 21. Juli 1621 blev Student fra Oslo Skole, døde 1659 som Sogneprest til Ramnes i Jarlsberg uden at efterlade sig Børn, og paa Skiftet efter ham, der holdtes paa Ramnes Prestegaard 27. Juni 1659, opgives hans Arvinger at være følgende: 1) Broderen Hr. Nils Anderssøn „Spydeberg“, Sogneprest til Slidre i Valdres (jfr. dette Tidsskrift, 3. R. I. S. 282.) 2) en Søster (Anna?), gift med Hans Thomessøn paa Fladeby i Ullensaker, 3) en Søster (Gjerthrud), gift med Hr. Laurits Laurits-søn, Svigerfaderens Eftermand som Sogneprest til Spydeberg og Fader til Hr. Hans Lauritssøn Spydeberg, der fulgte ham i Embedet og var gift med Gunhild, en Datter af den bekjendte Mag. Kjeld Stub, og endelig 4) en Søster Rønnaug, der maa have været af Faderens 2det Egteskab og sandsynligvis det Barn, der ifølge Optegnelserne blev født 13. Decbr. 1608. Hun maa have været gift med en Anders; thi hendes Søn Povel Anderssøn gav paa hendes Vegne Afkald for Arven. — Der nævnes saaledes ingen Søster Siri Andersdatter som Arving i Boet, og hun kan derfor heller ikke have været nogen Datter af Hr. Anders Nilssøn til Spydeberg. —

Hr. Jens Anderssøns Enke hed Maren Bryndtesdatter. Hun var afgaaet ved Døden før 20. Septbr. 1665, og hendes eneste Arving var en „samfød Søster“, hvis Søn Oluf Jenssøn i Tønsberg gjorde Krav paa en Fordring, stor 400 Rdl., som Boet havde tilgode hos en Borger i Tønsberg (eller som han senere kaldes Borger og Indvaaner i Christiania) Nils Lang ifølge tvende Obligationer af 9. Juni 1656 og 14. Oct. 1659 (sic., vist \approx 1658?). Byfogden i Christiania mente imidlertid, at denne Fordring var forbrudt til Kongens Kasse, fordi den ikke var opgivet paa Skif-

tet efter Hr. Jens, medens dennes Arvinger paastode, at Halvdelen tilkom dem, da de udtrykkelig i det Afkald, de under 14. Juli 1659 havde givet Enken for Arven efter Hr. Jens, havde reserveret sin Ret til samme. Ved Dom afsagt 20. October 1665 af Sorenskriveren i Aker Laurits Bøyessøn, der af Statholderen var beskikket som Sættedommer, fik Mandens Arvinger Ret, idet dog den Fjerdedel, som faldt paa Oluf Jenssøns Part, skulde være forbrudt til Kongen.

Siri Andersdatter kan heller ikke godt være en Datterdatter af Hr. Anders Nilssøn Spydeberg. Vistnok var dennes Datter Rønnaug, som forhen nævnt, gift med en — forresten ukjendt — Anders; men nogen Datter af dette Egteskab kan Siri Andersdatter dog ikke godt være. Da Rønnaug Andersdatter i alle Fald ikke kan være født før 1608, kan hun ikke godt have været gift før c. 1625. Hun kan følgelig heller ikke før c. 1643 havt nogen voxen og giftefærdig Datter. Siri Andersdatter var imidlertid da hun 13. Aug. 1648 i Christiania egtede Handelsmanden Christen Eskildsøn¹⁾, allerede Enke efter Fattigforstander Hans (Nilssøn) Griis, med hvem hun mindst havde 5 Børn,²⁾ og det er derfor ikke tvivlsomt, at hun længe før 1640 maa have været gift 1ste Gang. Der er saaledes vistnok ingen Mulighed for at faa an-

¹⁾ Christen Eskildsøns Fader, Eskild Christenssøn har muligens paa sine ældre Dage været bosat i Strøm (efter Oslo Ildebrand 1624?), siden han er bleven begravet der. Han var maaske en Søn af den Hr. Christen (ikke Christopher) Eskildsøn, der efter Svendsens biografiske Oplysninger var Sogneprest til Gausdal fra 1590 til 1610. Da han efter Epitaphiet er født c. 1581, altsaa før Hr. Christen blev Sogneprest til Gausdal, kan han jo muligens ogsaa været født i Strøm, hvor Faderen da kan have været Capellan (?).

²⁾ Nemlig: 1) Nils Hanssøn Griis, Kjøbmand i Christiania, hvor han 21. Febr. 1672 blev gift med Maren Gjevoldsdatter. Han døde paa Holm i Aas Prestegjeld før 5. Marts 1705. 2) Martha, gift i Christiania 21. Novbr. 1658 med Sigvord Pederssøn i Christiania. 3) Else, gift i Christiania 21. Aug. 1664 med Directeur over Hassels Jernverk Lars Nilssøn Hammer. 4) Anna, gift i Christiania 21. Novbr. 1658 med Sadelmager der Michel Nilssøn, og 5) Kirsten, gift med Thomas Pederssøn, Forpagter af Hamar Gods. — Christen Eskildsøns Fader, Eskild Christenssøn, som døde 1634 og blev begravet i Strøms Kirke, var gift med Maren Arildsdatter (Gyldensø), der endnu i 1683 boede paa Fladeby i Enebak, hvor hun da 2den Gang var gift med Christen Larssøn (jfr. dette Tidsskrift, 2. R. IV. S. 199).

bragt hende hverken som Datter eller Datterdatter af Hr. Anders Nilsson.

Raadmand Christen Eskildsson (Griis), der var gift med Siri Andersdatter, kaldes af Sognepresten til Trøgstad, Hr. Nils Lauritsson Muus for „Svoger“, og man kunde derfor med nogen Grund formode, at Siri var Datter af Muus's Formand som Sogneprest til Trygstad, Hr. Anders Evenssøn,¹⁾ hvis Enke Ide Pedersdatter nemlig efter Mandens Død 2den Gang blev gift med Hr. Nils. Christen Eskildsson vilde med andre Ord have været gift med Muus's Steddatter, hvilket paa fyldestgjørende Maade vilde have forklaret Brugen af Ordet „Svoger“, der sedvanligvis i den Tids Sprog brugtes i Stedet for Svigersøn. Sagen kan dog heller ikke forholde sig saaledes. Hr. Anders Evenssøn²⁾ havde nemlig i sit Egteskab med Ide Pedersdatter kun 2 Sønner Even og Anders, og Siri kan derfor ikke have været hans Datter af dette Egteskab. Selv om man antager, at Hr. Anders Evenssøn kan have været gift, førend han 1642 egtede Ide Pedersdatter, hvortil der iøvrigt ingen Grund er, kan Siri alligevel ikke være nogen Datter af ham, da Hr. Anders selv først blev Student fra Oslo Skole 22. Novbr. 1634 og Siri, efter hvad der tidligere er bemærket, maa have været født mange Aar før denne Tid.

Ide Pedersdatter, der som foran oplyst var gift med 2de

¹⁾ Han var en Søn af en Handelsmand i Oslo Even Anderssøn og Martha Hansdatter og havde en Broder, Hr. Oluf Evenssøn, Sogneprest til Gjerdrum og en Søster Ingeborg Evensdatter, gift med Hr. Nils Christenssøn, Sogneprest til Romedal. Martha Hansdatter var Datter af Handelsmand Hans Hellesøn, † i Oslo 1620, og havde — foruden en Søster Elen Hansdatter, gift med Hr. Christen Stephenssøn Bang, Sogneprest til Romedal — endnu en Søster, hvis Søn var Arnt Torstenssøn i Christiania. Denne Arnt Torstenssøn kaldes 1662 for Oluf Torstenssøn d. æ.'s „Broder“ og man skulde derfor næsten tro, at Torsten Colbjørnsson paa Arneberg, der var født 1580, 1ste Gang har været gift med en Datter af Hans Hellesøn, som vistnok var Broder af Bertel Hellesøn, og at saaledes Arnt Torstenssøn kan have været Halvbroder af Oluf Torstenssøn d. æ. og hans Sødskende.

²⁾ Hr. Anders Evenssøn var først (Rektor?) ved Frederiksstads Skole, aflagde 25. Juli 1640 Ed som Capellan hos Hr. Peder Povelsson i Trøgstad og 15. Juli 1642 som Sogneprest sammesteds. Han skal være død i Embedet 26. Marts 1645 og efterfulgtes af Hr. Nils Muus, der 9. Aug. 1646 egtede Enken.

Sogneprester til Trøgstad, var selv Datter af den tidligere Sogneprest der Hr. Peder Povelssøn „Ingnevallensis“, der 13. Sept. 1608 aflagde Ed som Capellan hos Hr. Sigurd (Sivord) Pederssøn, der 1619 skal have afstaaet ham Embedet. Hr. Peder Povelssøn døde som Sogneprest til Trøgstad 1642 efterladende sig Enke Anna Bentsdatter og 7 uforsørgede Børn. En af hans Sønner var den Bent Pederssøn, der 2. Aug. 1664 erholdt Bestalling som Sorenskriver i Gran, Jevnaker, Land, Aurdal, Slidre og Vang, 3: i Hadeland, Land og Valders Sorenskriveri (Best. comf. 13. Sept. 1670). Den 27. Febr. 1688 afstod han Embedet til Michael von Schönberg, men forbeholdt sig Lands Prestegjeld for sin Livstid, og der døde han paa Gaarden Berg 1698 uden at have Børn med sin Hustru Kirsten Andersdatter, der afgik ved Døden et Par Aar senere. Paa Skiftet efter Manden, der holdtes paa Berg 17. Maj 1698, opgives hans Arvinger at være følgende: 1) Broderen Siver Pederssøn i Christiania. Han var som S. 19 Note 2 nævnt gift med Martha Hansdatter Griis. 2) Broderen Jens Pederssøn paa „Skouhoug“ (3: Sjønhaug) i Trøgstad. 3) Søsteren Ide Pedersdatter, der var født i Trøgstad Prestegaard 10. Novbr. 1624 og døde der 13. Decbr. 1672, hendes efterladte Børn, nemlig: a) Hr. Even Anderssøn, Sogneprest til Biri¹⁾. b) Bent Nilssøn Muus (født paa Trøgstads Prestegaard 15. Juli 1660.) c) Anna Nilsdatter (født paa Trøgstads Prestegaard 14. Mai 1663) i Høland. d) Bente Marie Nilsdatter, (født paa Trøgstads Prestegaard 11. Febr. 1667.) e) Else Nilsdatter Muus — 4) Søsteren Else Pedersdatter. 5) Søsteren Kari Pedersdatter og 6) en Halvsøster Dorthe Pedersdatter, der var død, men havde efterladt 2 Børn: a) Peder Lauritssøn og b) Karen Lauritsdatter. — Hr. Peder Povelssøn maa dog have haft flere andre Børn. Thi den foranførte Sogneprest til Trøgstad Hr. Nils Muus, der var gift med Datteren Ide Pedersdatter, nævner i nogle Optegnelser i Trøgstads ældste Kirkebog, at han den 4de Januar 1662 gjorde Regnskab med sin Svoger Siffuer Pederssøn baade om hans Fadersarv og om Arven efter hans

¹⁾ Broderen Anders maa vel altsaa da have været afgaaet ved Døden uden Børn. Han levede ved Stedfaderens Død i 1685.

salig Broder Poul og hans salig Søster Margrethe. Efter dette maa altsaa Hr. Peder Povelssøn have været 2 Gange gift og i sit 1ste Egteskab i alle Fald kun have havt en eneste Datter, der levede og efterlod Børn, og i 2det Egteskab 6 eller maaske 8 Børn, af hvilke de to vare døde, formodentlig i ung Alder ugifte eller i ethvert Fald uden Børn, hvis det ikke tør antages, at et eller flere af de døde Børn have været af 1ste Egteskab. Det sandsynlige er vel, at Hr. Peder 1ste Gang har været gift med en Datter af Formanden Hr. Sigurd (Sigvord) Pederssøn og Margrethe Nilsdatter, en Søster af Oslobispen, den bekendte Jens Nilssøn. Det kan dog neppe have været Datteren Anne Sigurdsdatter, men formodentlig en noget yngre Søster af hende, da Anne vistnok vilde være for gammel. Som man ser, findes heller ikke Navnet Anna blandt Børnene, men baade Sigurd, Margrethe, Povel og Bent. Hr. Peder Povelssøns 1ste Hustru maa i ethvert Fald være død før 1624, da Ide blev født, og maaske flere Aar tidligere, saaledes at Peder Povelssøns Egteskab med Anna Bentsdatter senest maa have fundet Sted i 1623, maaske adskilligt tidligere, hvis der af første Egteskab har været flere Børn. Hans anden Hustru Anna Bentsdatter¹⁾ levede endnu

¹⁾ Denne Anna Bentsdatter maa vistnok have været i nær Slægt med Sr Nils Bentsøn, der 1647 forekommer som Foged i Lier og i 1661—64 som Foged i Hadeland, Land og Valders Fogderi. Anna Bentsdatter's Søn Bent Pederssøn var nemlig, før han i 1662 blev Sorenskriver i Land, Hadeland og Valders, Skriverkarl eller Fuldmægtig hos Fogden Nils Bentsøn, i hvis Tjeneste han var 1657. Det er derfor muligt, at Anna Bentsdatter har været Fogdens Søster. I saa Fald vilde rigtignok denne faa 2 Søstre af Navnet Anna, hvad der vel ikke er noget til Hinder for, men dog maaske er mindre sandsynligt. Skiftet efter Fogden Nils Bentsøn eller maaske snarere efter hans Kone, Maren Jonasdatter, holdtes paa Tuf 22. Oct. 1668, og deres Børn vare følgende 4: 1) Bent, der 1677 var udenlands. 2) Jonas. 3) Christian og 4) Anna Margrethe, der senere blev gift med en Christian Irgens og udtrykkelig kaldes for Broderdatter af den Anna Bentsdatter, der var gift 1) med Raadmand i Christiania, Jacob Eggertsøn Stockfleth og 2) med Lagmand Jørgen Philipssøn. Da det et Sted hedder, at Fogden Nils Bentsøn døde 1669, er det anførte Skifte formodentlig efter hans 1ste Hustru, og Nils Bentsøn maa da som en gammel Mand 2den Gang have egtet Lisbeth Ottesdatter (Gyldenaar), Datter af Lagmand paa Oplandene Otte Mogenssøn og Karen Christophersdatter (Hak), en Sønnedatter af Oslobispen Mag. Jens Nilssøn, der som Enke kort efter Mandens Død c. 1670 igjen blev gift med Oberst Georg (Jørgen) Reich-

15. Juni 1665, da hun holdt et Datterbarn over Daaben, men naar hun døde kjendes ikke.

wein (jfr. Gjessings Jubellærere, II. 2. S. 320 f. og dette Tidsskrift, 2. R. II. S. 163, Noten og 4. R. III. S. 81.) En Søster af Anna Bentsdatter og Fogden Nils Bentssøn var ogsaa den Cathrine Bentsdatter, der var gift med Sogneprest til Lom Povel Nilssøn Friis, hvilket fremgaar deraf, at Anna Bentsdatter Sønnensøn Sogneprest til Gausdal Hr. Ole Stockfleth i 1695 fik kgl. Bevilling til at egte Cathrine Bentsdatter's Datterdatter Maren Hammer, uanseet at de vare i 3die Led beslægtede, hvilket Slegtskab alene kan være begrundet deri, at begges Bedstemødre vare Søstre. Maaske ogsaa den Søren Bentssøn, der omtrent samtidigt var Sorenskriver i Sigdal og Modum, hvor han døde paa Spaen 1679, kan have været Broder af Nils Bentssøn. Søren Bentssøn efterlod sig Enken Anna Jensdatter og følgende 7 Børn: 1) Søren, 2) Bent, 3) Nils, 4) Christian, 5) Evert, 6) Jens og 7) Trugels, af hvilke alene den sidste var umyndig ved Faderens Død. Af disse Børn var vistnok kun den sidste af Egteskabet med Anna Jensdatter. Tidligere havde han maaske været gift 2 Gange, i alle Fald en Gang med Anna Evertsdaughter Hiort, en Datter af Sogneprest til Stange Hedemarken Hr. Evert H. — hvis Moder var en Søster af Oslobispen Jens Nilssøns Kone — og Anna Christine Budde, hvilket sees deraf, at Anna Malthesdatter, en Datter af Hr. Malthes Christenssøn og (Martha?) Evertsdaughter Hiort, 29. Marts 1668 skjænkede sin Moster Anna Evertsdaughter og hendes 2 Sønner Edvard og Jens Sørenssønner til Skolegang 200 Rdl. paa Grund af den gode Tilsyn, hendes Moster havde ydet hende i hendes Sygdom og Svaghed. Saavel Anna Malthesdatter som Martha Evertsdaughter Hiort, vare døde i Huset hos Søren Bentssøn før 1679.

Gaver til Samfundets Bibliothek.

Samfundet har modtaget fra

- Oberst *Hans Bassø*: Stamtavle over Familien Bassø samt nogle Oplysninger om Familierne Aalborg, Haslund, Hiort, Holst, Nørbech, Oftedahl og Smith. Kristiania 1899.
- Forlagsboghandler *Otto B. Wroblewski*: Om Boghandelen i Danmark i det 19. Aarhundrede. Et Tidsbillede, trykt som Manuskript. Kbh. 1901.
- Prof., Dr. med. *Krabbe*: En med Bistand af Arkivar Thiset udgiven Stamtavle over den paa Damgaard hjemmehørende danske Adelslæggt Krabbe, trykt som Manuskript. Kbh. 1901.
- Sognepræst *Vilhelm Bang*: Aarhus Stifts Biskopper efter Reformationen. Aarhus 1901.
- M. S. (Michael Sundt)*: Vort jubilæum som femtiaars-Student 1901. Trykt som Manuskript. Kristiania 1901.
-

Prästen Magnus Olai Cochus' familjeanteckningar.

Ved **Arthur Stille.**

Efterföljande anteckningar af kyrkoherden i Glimåkra och Örkeneds socknar i Skåne Magnus Olai Cochus (1582—1630) äro gjorda på de hvita bladen i en bok med titel „Elegantiarum puerilium ex M. Tullii Ciceronis Epistolis Libri Tres. Collecti a Georgio Fabricio Chemnicense, Lipsiæ M. D. L.“ Exemplaret har senare ägts af professor Winslow (1638—1709) samt, efter hvad det vill synas, af biskop Celsius och har senast tillhört den 1899 afsidne kyrkoherden J. Johanson i Ifvetofta i Skåne. Anteckningarna hafva endast delvis användts såsom källor t. ex. till Cavallin: Lunds stifts herdaminne, men hafva ej förut varit i tryck återgifna. De lyda så:

Annus nativitatis 82 Decembr. die 12. A. 1602 7br 24 die obiit diem suum pater meus charissimus, cuius anima cum sanctis et electis dei in perpetuum perpetua fruitur lætitia. A^o 1603 10 Augusti die Laurentio sacrato natus est filius sororis meæ, Trogoti Magni, 14 die eiusdem mensis regeneratus; regenerationis eius testium unus eram. A^o 1604 11 Martij contritio pedis mei; deus est qui mederi vult et potest. 1 Julij ejusdem anni nuptiæ rectoris mei clarissimi viri M. Nicolai Matthiæ cum Lucia Haqvini filia Qvidingæ celebrantur¹⁾. A^o 1608 2 februarij obiit vir piæ memoriæ Christophorus Holsatus, hospes meus charissimus. 18 februarij anni prædicti ablegor ad mensam D. Henningi Magni. Pridie calendarum Martij anni ut supra sponsalia Sophiæ Christophori filiæ. Nuptiæ 16 Octobr: anni 1608. Anni eiusdem 29 februarij bisextilis creatus sum Hypodijasculus à M. Axelio præceptore meo longe charissimo²⁾. A^o 1609 20 Majj (qui dies D. Bernhardo sacer est), Havniæ cornua deposui, Decano Magistro Johanne Erasmo Rectore D. Petro in Selandia Episcopo. Privatus meus præceptor est M. Johannes Joannis, Academiae istius Græcæ linguæ professor. 8 calend. 8bris anni 1609 nuptiæ M. Nicolai Georgij, lectoris et canonici Lundæ celebrantur³⁾. 29 8bris anni 1610 nuptiæ M.

¹⁾ Niels Madsen Ingolstadius, prost i Lund 1607, död 9 Januari 1621. Lucie Hagensdatter blef omgift med lektorn i Lund Michael Stavangrius.

²⁾ Axel Olufsen, f. 1575, rektor i Lund 1607—1619, kyrkoherde i Hoby och Håstad vid Lund, död 1631.

³⁾ Niels Jørgensen Ærylæus Cimber, f. 1 Januari 1564, teologie lektor i Lund 1608, fick s. å. kanikdöme i Lund, 1611—1616 lärare för prins Kristian, död

Axeli cum Catharina, M. Olai Stisonii Lundensis canonici¹). Die omnium Sanctorum sacratio calend. Novembr. nuptiæ Domini Andreæ Ecclesiarum Dallby et Hellestad pastoris vigilantissimi²). A^o 1610 Dominica Quasimodogeniti quæ 15 dies April. anni 1610 est inauguratus est Christianus 5 in regni huius Daniæ sacrum regem hic Lundia. A^o 1611 6 Martij 4 hora pomeridiana obiit Episcopus noster Reverendus et pius pater D. M. Magnus Matthiæ Lundia, anno ætatis suæ 83 et trimestri. Annus nativitatis eius 1527, obiit anno Episcopatus sui 22. Eiusdem anni die 4 Aprilis edilio belli (feydebreffue) inter nostrales et Suecos facta est, da quæsumus summe pater regi nostro clementissimo felicem successum et exitum belli inchoati inprimis prosperum. Amen. 5 Maj Dominica Exaudi anni 1611 initiatus est M. Paulus Martini in Episcopum Schania diœcesis Lundia a Magistro Johanne Canutio Fionia Episcopo. A^o 1612 8 Februarij Wehania una cum tota fere provincia Gotthica nec non parte Gerzonia combusta est a principe Suecorum Gustavo Adolpho³). 12 febr. 1400 Suecorum ab exercitu nostro interfecti sunt in stagno Widsio. Eiusdem anni die 29 Martii obiit Anna Catharina Regina Daniæ. Anni eiusdem 24 Julii Haunia creatus sum Artium Bacchalaureus. Anni 1614 20 Aprilis Lundia initiatus sum sacris à M. Paulo Martini Schania diœcesis superintendente. 27 April. functionem scholasticam in qua septennium desudavi, in schola Lundensi, resignavi. Die Annunciationis qui est 25 Martii ecclesiarum Ramdala et Jemgiede et Storckö curam agere cœpi. 3 Julii eiusdem anni prædictam functionem resignavi. 19 Julii anni dicti sponsalia mea in aula generosi viri, Christophori Ulfeld, Mölleröd, celebrabantur cum Margarita Nicolai filia. Ultimo Julii Glimmagriæ primo concionatus sum et a præside

1 Februari 1642, g. m. Maren, d. af rådman Jens Laugesen i Ribe och Dorte Svaning, hvilken var dotter af Hans Svaning.

¹) Se noten 2 förra sidan. Karen Olufsdatter, f. 1593, död 1631 i samma månad som mannen. Oluf Stisen, född omkr. 1542, præceptor för Sivert Grubbe, magister i Wittenberg, kanik i Lund, kyrkoherde i Burlöf, död 1617, g. m. Agnete Mortensdatter, f. 1553, död 1611. Oluf Stisen är stamfader för vidt utgrenade prästsläkter i Skåne.

²) Anders Hansen, antages hafva dött mellan 1620 och 1630.

³) Wehania = Wä, Gotthica = Göinge härad, Gerzonia = Gärd's härad.

ad parochias illas approbatus sum. 18 Septembr. anni eiusdem nuptiæ meæ Svenstrup celebrabantur¹⁾. 25 Septembr. literæ meæ vocationis hic Glimagriæ obsignatæ sunt. A° 1615 27 Juli enixa est uxor mea charissima filiolum inter quartam et quintam antemeridianam. 6 Augusti obiit uxor mea Margarita Nicolai filia, cuius anima in pace æternitatis. 9 Aug. sepulta est hic Glimagriæ; concio funebris à Zacharia Bartholino Broby²⁾. 10 Septembr. baptizabatur filius meus nomine Olaus. Fideiussores, F. Marrine Vrupp bar hannem³⁾. Faddre Vellb. Oue Wrup, Wellb. Christopher Wilfeld, Lauritz Hanssönn, Her Olluff i Feerlöff⁴⁾, Fru Kirstinne, Jomfru Kirstine, Gundell Rassmuss, Kirstine Her Zacharias. Min söster Kirstine Truidz. Faddergaffuer 27 Rigsdr. Denn 6 9bris A° 1616 stod mitt Bröllup paa Mölleröd med min anden hustru Elline Lauritzd. A° 1617 1 Augusti circiter 7 antelucanam enixa est uxor mea filiolum cuius nomen in baptismo vocatum est Petrus. Compatres Beint i Eddema, Ole i Wbeboë, Peder Jensen i Hullingeryd, Kirstine Truid degns bar ham thill Christendom. Inger i Snararp och Kirstine i Wermis-hylthen Fadere, Faddergaffue 15 ½ R. Item 2 ½ Myntt. A° 1619 14 April inter 9 et 10 die Tiburtii peperit uxor mea filiolum meam, quæ 28 Aprilis baptizata à D. Georgio de Broby⁵⁾, vocabatur Margareta. Testes baptismi fuere: D. Christophorus de Stoby⁶⁾ dedit coron. dan. D. Johannes Aagerupensis⁷⁾ item, Marrine Her Poffuels⁸⁾ i Hiersaaess bar hinder thill Daabenn, Joachim imp., Karrine Hr. Peders⁹⁾ i Hestvede 4 Mk. imp., Boell Truid degns d. 2 Mk. imperiales. A° 1620 Dominica quasimo-

¹⁾ Svenstrup, en af Kristoffer Ulfelds gårdar.

²⁾ Zacharias Bertelsen, kyrkoherde i Broby och Emitslöf, död 1618.

³⁾ Maren Urup, Kristoffer Ulfelds hustru.

⁴⁾ Oluf Mortensen Crop, kyrkoherde i Färlöf och Strö, afsatt 1643.

⁵⁾ Jørgen, död 1619, begrofs 18 Juni s. å.

⁶⁾ Kristoffer Sivensen, kyrkoherde i Stoby och Sandby, död efter 1635.

⁷⁾ Hans Mortensen Thisted, kyrkoherde i Åkarp och Vittsjö, förut rektor i Helsingborg, död 1658.

⁸⁾ Poul Olufsen, kyrkoherde i Hjersås och Knislinge, f. 1569, död före 1640, g. m. Maren Lauritzdatter.

⁹⁾ Peder Sivertsen, kyrkoherde i Hästveda och Farstorp, född 1577, död 17 Juli 1648, gift 1604 med Karen Gertsdatter från Odense.

dogeniti faltt iegh vdj en hefftig Siuge, huilchen Skrøbelighed iegh icke ennu haffuer forvundett, endog dz er Aar och Dagh siden, jemlingh dett er 6 Uger och itt Aar. Gud beuare migh och huer Christen fraa saa hefftig en siuge. Jegh kunde huercken røre Haand eller Fod. Jhesu Christe miserere. Hodie mihi, cras tibi. A° 1620 12 xbris enixa est uxor mea filiolum Johannam. 10 Jan. baptisabatur à D. Johanne pastore Osby. Patrini: D. Petrus de Hestveda dedit Joach. imperialem. Dn. Severinus Broby¹⁾ dedit Joach. imperialem. Marrine H. Christopher i Stoby vaar bødin thill att bære hinder thill Daaben och kom icke men sende Schench 1 Krone. Magdalene Poffuelsd. i Hiersaas gaff 1 Krone. Fadren H. Poffuel forærit Barnet 1 Dr. R. in Specie, her hiemme i Husit. Marine H. Hansis i Aagerup bar Barnet, dedit 1 Krone. Karrine Her Söffrens i Broby stod Fader for Ellse, Her Söffrens Søster, dedit 1 krone, Her Hans i Osby daa hand hiemmedøbte Barnet gaff 1 Krone. A° 1623 3 Junii hora 4 pomeridiana som vaar 3 Pintzedagh peperit uxor filiolum Laurentium. 17 Junii regenerabatur. Fidejussores: Karrine Her Söffrens bar Barnet thill Daabenn, en Rigsdaler in Specie, Her Poffuel i Hiersaaess enn Krone, Her Hans i Aagerup en Krone, Her Peder i Vinslöuff²⁾ een Gyllden, Marrine Her Christophers i Stoby 1 Rdr Sp., Margarete Pedersd. i Hestvede 1 Rdr in Specie. A° 1625 30 Augusti inter 5 et 6 pomeridianam enixa est uxor mea filiolum meum Benedictum. 13 7bris baptisabatur patrinis Dn. Christophoro de Stoby 1 Krone, Laur. Petri præfecto Regio 1 Dr. Sp., Jano Petri aff Vhæ 1 Dr. Sp. [N. B. Falch Ollsenn paa Søllesborgh Slott och Erich paa Houffdale komme hid samme Thid och vaare ochsaa fadre] 2 Dr. Sp. Her Niels i Meelby Prouisten³⁾ 1 Dr. Sp. Marrine Her Poffels i Hiersaaiss bar hannem thill Daaben, 1 Dr. Sp. Karrine Her Söffrens i Broby 1 Dr. Sp. Karrine Her Peders i

¹⁾ Søren Andersen, kyrkoherde i Broby och Emitslöf, född 1586, död 29 Nov. 1638, gift 1620 med Karen Jensdatter, som blef omgift med efterträdaren Ebbe Hansen, son till ofvannämnde Hans Mortensen Thisted i Åkarp.

²⁾ Peder Nielsen, kyrkoherde i Vinslöf och Näflinge, f. 1598, död 31 Maj 1630.

³⁾ Niels Pedersen, kyrkoherde i Mellby och Tjörnarp, f. 6 Okt. 1581, kyrkoherde 1610, povst öfver Göinge härad 1625, död 8 Nov. 1644.

Hestuede 1 Dr. Sp. A° 1627 22 Martii qui est dies Viridium peperit uxor mea inter 4 et 5 pomeridianam filiolum Kirstine baptizatam fer. 3 paschalis. Faddre: Karrine Her Søffrenns bar henner, 1 Sp. dr., Tommess i Wernishylten 1 Krone, Suen Olsenn 1 Mk. R., Rasmus i Hullingeryd, 1 Mk. R., Kirstine Mattisis II Mk., Degen Beinte 2 Mk. R., Beinte i Hitterup en Siuss. A° 1629 Nyttaars dagh, som er 1 Januarij føddiss minn lille Henrich vnder Predichen der Klochen vaar X, bleff christnid Dominica 1 Epiphaniæ. Faddre: Margrethe Mickel Berns paa Christianstad bar hannem 1 Sp. dr., Michell Berntzønn it styche Guld, Her Biørn i Ønested¹⁾ 1 Sp. dr., Her Bertill i Osby 1 Sp. Dr., Moghens Andersøn 1 Sp. dr., Per Moghensøn 1 heel Crone, Mathis her i Byen 1 Crone, Sven Schreder 1 R Mk., Arrine Poffuilsd. 1 Sp. dr., Sissele Her Christophers d. war bødin, kom inthet.

Magnus Cochus' egna anteckningar sluta härmed. Af Winslow finnes emellertid i boken en anteckning om Cochus' död: A° 1630 Obijt Dn. Magnus, 8 Die Maij, Habitæ Exequiæ 13 Maij. Text. Sap. 3: 5, 6. Æt. A° 48. 1 Maij 1630 sköth Hr. Måns i Glimåkra sig oföwahandess med swantzskrufven förderfwat i hufwudet, hwaruthaf hann den 8 Maij nesteffter die 5 kl. 6 om morgonen blef dödh. Begrafwen den 13 Dito, die 2 sät. 48 ann. Text. Sap. 3, vv. 5: 6. Ille hujus Libri Possessor fuit, prout tum nominis ipsius inscriptio in fronte Libri, tum etiam ea quæ ad calcem libri annotavit ostendunt.

Om Magnus Olai Cochus' änkas och barns senare öden är ingenting känt. Ingen af sönerne har varit präst, i hvarje fall icke i Skåne, och ingen af dem återfinnes i Köpenhamns universitets matriklar. Så vidt känt är, finner man ej heller någon af döttrarna som prästhustru i Skåne. Emellertid skulle man möjligen kunna framställa ett antagande om att en senare framträdande släkt härstammade från Cochus. En präst vid namn Björn Olufsson Glimagre blef 1667 kyrkoherde i Högestad och Baldringe i Skåne (död där 1702). Denne Björn Olufsson var född 1641 i Glimåkra; kan han möjligen vara son till Magnus Olai Cochus' 1615 födde äldste son Oluf? I detta sammanhang kunde man kanske påpeka, att 1615 föddes Kristofer Ulfelds son Björn, och med hänsyn till den nära förbindelse, i hvilken Cochus och hans familj synbarligen stått till Ulfeldarne, är det väl ej osannolikt, att en son till Oluf Mogensen (Cochus) kunnat uppkallas efter den med fadern jämnåriga Björn Ulfeld. I släkten Glimagre förekommer sedan också namnet Magnus.

¹⁾ Björn Bentsen, kyrkoherde i Önnestad 1620, död 1 Mars 1647.

Uddrag af Breve fra A. de Saint-Aubain.

Ved Nicolaj Bøgh.

Nedenstaaende Uddrag af Breve, hvis Originaler for Th. Schorns Vedkommende ejes af hans Søn, Maleren W. Schorn, og ellers af mig, gengives her ordret med deres Forfatters Retskrivning. Skrev Saint-Aubain under sit eget Navn, brugte han altid latinske Bogstaver, undertegnede han sig „Carl Bernhard“, benyttede han gotiske; disse to Haandskrifter ligne slet ikke hinanden.

Den Frøken P. Ross, til hvem den sidste Del af disse Breve er skreven, er kendt under Forfattermærket Frederik Godkjær og har især gjort sig bemærket ved sine „Skildringer af Biskop Rasmus Møllers private Liv.“ I mange Aar opholdt hun sig i denne Mands Hus og fik senere Plads i Nykjøbing Kloster. F. C. Sibbern og Saint-Aubain vare længe hendes literære Raadgivere; skøndt hun, da hun henvendte sig til denne Sidste, slet ikke var kendt af ham personligt, fik hun i ham den ridderligste, mest uegennyttige Ven, hvilket bedst vil sees af hans skriftlige Henvendelser til hende. I „Breve til og fra Sibbern“ findes der mange Breve til hende.

Jeg mener, at de her meddelte Breve ville danne et nyttigt Supplement til de i nærværende Tidsskrifts 3. Række, 6. Bind, udgivne; jeg har sammenlignet disse med hine og sørget for, at der ikke forekommer Gentagelser.

Adressatens Navn saavel som Underskriften ere kun anførte ved første Brev, naar flere til samme Adressat umiddelbart følge hverandre. Brevene til P. L. Møller og „Corsaren“s Redaktion ere underskrevne Carl Bernhard, de øvrige A. de Saint-Aubain.

Til Forfatteren og Oversætteren Theodor Schorn.

Jeg har en Anmodning til Dem, gode Schorn, som jeg, uagtet mit Dem velbekendte Talent til at plage mine Venner, næsten ikke har Mod til at komme frem med, en Anmodning, hvorved jeg i saa høi en Grad sætter Deres Godhed paa Prøve, at jeg savner min „alte herkulianische Brawour“ til at fordre. Jeg haaber nu at have forberedt Dem tilstrækkeligt, og skrider altsaa til Sagen selv; jeg har nemlig isinde intet mindre end at bede Dem laane mig Ingemanns Waldemar Seier, alle 3 Dele paa een Gang, paa en heel Maaned, min Fa'er; deri stikker Knoten; men jeg har mangfoldige Grunde for mit ubillige Forlangende, som f. Ex.: mindre end en Maaned kan aldeles ikke nytte mig; jeg maa altsaa have den tilstaaet — en Hovedgrund; dernæst: dermed skal Deres Godhed og Ingemanns Dygtighed vinde fortjent Berømmelse i Danmarks Annex Holsten, og endelig: derved skal en elskværdig og dannet Familie glædes, hvilken længes meget efter at gjøre Ingemanns Værkers Bekjendtskab.

Jeg er Dem fuldkommen ansvarlig for Bøgernes gode Behandling, og stoler paa Deres Godhed i den Grad, at jeg allerede glæder mig i Tanken til at pakke Waldemar ind

Chavn. d. 22. Aug. 1827.

Deres hengivne Ven A. St. Aubain.

Tillad mig at trække en Vexel paa Deres Godhed, kjære Ven, og bliv ikke vred paa Deres Plageaand derfor: jeg troer at have erhvervet mig et Slags Hævd paa at føre denne Tittel, og De har vist mange Gange tillagt mig den i Deres stille Sind. De var for kort Tid siden saa god at love mig det Hefte af Moerskabslæsning, der indeholder den af Dem oversatte Novelle af Kruse; dersom jeg maatte erindre Dem derom, vil jeg gjerne gjøre det netop idag, da jeg er bleven anmodet om at læse Et eller Andet iaften for nogle Damer, der, desværre, foruden megen anden Elskværdighed, hvorpaa Kjønnet har Eneret, ogsaa besidde megen Belæstthed, og kun tage imod gode Ting. De har saa ofte hjulpet mig ud af en lignende Knibe; jeg stoler ogsaa denne Gang paa Deres Godhed og haaber at De ikke vil slaae Haanden af mig

d. 15. Apr. 29.

— „Thi mod sin Skjæbne
Man kan sig ei bevæbne!“

Disse Textens Ord, benevole Lector! maae tjene til Indgang og Forberedelse for den Præken, jeg nødes til at holde for Dem, Seigneur! og for Deres Frue, i hvis behagelige Selskab jeg havde haabet at kunde tilbringe denne Aften, enten her eller hisset. Ved her forstaaes naturligviis Deres og ved hisset Frue Grüners¹⁾ Bolig; hvilket er et Beviis for at det er Feil naar man i daglig Tale kun bruger hisset om Himlen, da man som Figura udviser ogsaa kan sige her. Men der bliver Intet af min Himmelfart dennegang, og jeg nødes til at tilbringe denne Aften andensteds, paa Grund af tidligere reficerede Invitationer, som jeg nu maae adlyde. Jeg har 2 Indbydelser til iaften, foruden Deres stadige

¹⁾ Fru Gr., født Rafn, Enke efter Auditør i Søetaten Hans G. (Se om hende Vilh. Andersens „Poul Møller“ S. 166—67, Saml. Skr. af B. S. Ingemann, 2. Udg. IV, 2, S. 231, og „Breve til og fra Ingemann“, S. 282).

Tilladelse til at indfinde mig, og Skjæbnen har dertil endnu bebyrdet mig med 1 til Middag. Gud veed hvor al saadan ufortjent Godhed kommer fra. Uagtet jeg nu heelt vel indsaae, at min Bestræbelse kun for Formens Skyld maae undskyldes, og at det vil falde Dem meget let at finde Dem i dette Stød, som det falder mig tungere at bære, som, for at vise Dem, at jeg er en Iagttager af Formen, uden hvilket man ikke kan blive lykkelig paa Jorden og salig i Himlen, siger Knud Sjællandsfa'er, tager jeg mig herved, i en forbandet lang Sætning, som jeg vilde ønske, at jeg var vel ude af, da den altfor meget ligner de chinesiske Æsker, som staae inden i hinanden, den Frihed at bede Dem have mig undskyldt hvad Dem selv angaaer, og undskyldte mig for Resten af Forsamlingen, alt paa den bedste og netteste Maade, hvortil jeg herved giver Dem carte blanche. Stakkels Schorn! ja, De maatte ønske, at jeg havde sendt Dem et carte blanche istedetfor denne Epistel, som søger sin Mage i Nederdrægtighed; men De skulde blot see min Pen, og mit Blæk, og mit Humør og mit Hastværk, hu! alle disse fremmanede Djæveler gjøre mig det selv ganske broget. Træd derfor lidt tilside, saa vil jeg slutte.¹⁾

De kan neppe begribe, hvorfor De absolut skal afveien, men det er because jeg havde isinde at slutte med et Sving, som ellers let havde kundet sprøite hen paa Deres Væst . . .

Anbefal mig bestens til alle Mennesker, men fremfor alt til Deres Frue. . . .

5te Januar 1832.

Til Herr Cand. phil. P. L. Møller, Kronprindsessegade
Nr. 396, 3die Sal.

Paa Landet 11 Aug. 1842.

Formedelst min Fraværelse fra Kjøbenhavn erholdt jeg først igaar Deres meget ærede og smigrende Skrivelse til mig af 30te forrige Maaned, og dette er Grunden til, at den, imod Deres deri yttrede Ønske, er forbleven saa længe ubesvaret. Og endnu maa den forblive ubesvaret, thi det er mig ikke muligt med Be-

¹⁾ Her findes nogle Kruseduller og Mærker af, at Pennen har spruttet.

stemthed at erklære mig angaaende Opfyldelsen af en Opfordring, som har været mig meget kjærkommen og som det skulde være mig en stor Fornøjelse at kunne fyldestgjøre. Jeg troer ikke at jeg har Noget, der som Fragment kunde være skikket til at meddeles i Deres Nytaarsgave¹⁾, og da De medio Sept. ønsker at have Bidragene samlede, bliver der mig kun en Maaned tilbage til at udarbejde noget Nyt. Dette er for mig, som maa bekjende at være en doven og langsom Arbejder, en temmelig kort Frist for et Arbejde, som ikke skal bringe Dem til at angre Deres venskabelige Opfordring til mig. Jeg forbeholder mig derfor at kunne, til den bestemte Tid, meddele Dem det Bidrag, jeg meget ønsker at kunne levere Dem, saafremt det bliver mig muligt at faae det færdigt, og haaber, at denne tvivlsomme Afgjørelse ikke vil have nogensomhelst Indflydelse paa Deres Foretagende; da det er mig om at gjøre, at vedligeholde den venskabelige Forbindelse, De har været saa god at aabne mig, og give den den fuldeste Udstrækning, tillader jeg mig at træffe den bestemte Aftale med Dem, at De ikke i fjærneste Henseende maa ansee Dem forbunden, dersom det Bidrag, jeg haaber at kunne sende Dem, er anderledes, end De havde ønsket det — og dertil kan tænkes mangfoldige Grunde, da jeg Intet kjender til Planen i Nytaarsgaven — venter jeg af Dem, at De vil sige mig det aabent og ligefrem med den samme Ærlighed, hvormed jeg har gjort Dem denne Anmodning, idet jeg giver Dem mit Ord paa, at blandt alle de Feil, hvoraf jeg er i Besiddelse, findes ikke den Forfatter-Ømfindtlighed og den Suffisance, som ikke tillader forskjellige Anskuelser eller Smag, og at jeg kun vil ansee det for et Beviis paa at De har ydet mig Retfærdighed, saafremt De sender mig et Bidrag tilbage, som ikke har svaret til Deres Forventning

Med særdeles Agtelse Carl Bernhard.

9. Octbr. 42.

Det er sandelig ikke min Skyld, at De saa længe har ventet paa Svar, paa to Breve, som jeg først idag begge har modtaget

¹⁾ „Gæa“.

paa eengang. Den store Afstand imellem os, idet jeg endnu er paa Reise, har gjort det vanskeligt for mig at bestemme, hvor mine Breve kunde træffe mig, og en Brevpakke, der er gaaet feil fra den ene Ende af Landet til den anden, har netop indeholdt disse to Skrivelser, som jeg vilde have givet meget til at erholde i rette Tid. Deres gode Tanker om mig og Deres endnu bedre Ytringer, kjære Herr Møller, takker jeg Dem ret meget for, ihvorvel Ingen bedre end jeg kan erkjende, at De giver mig en større Credit end mit fattige Huus har gjort sig værdig til; jeg vil nødig forspilde Deres gode Mening, og burde derfor være mere forsigtig, end det, ærlig talt, er min Natur at være — jeg gjorde sandelig bedst i, at blive ved min tidligere Bestemmelse og afholde mig fra at give de Blottelser, som jeg ved denne Leilighed udsætter mig for. Men den Maade, De opfordrer mig paa, er altfor directe til at jeg vil undslaae mig for at vise Dem hvormegit jeg paaskjønner Deres Venskab for mig, og den Udsættelse, De foreslaaer mig, er, om ikke lang nok, saa dog altid saa lang at jeg tør haabe at kunne udrette Noget. Dersom De altsaa vil tage til takke med en stor Bagatel, dersom De vil gjøre det paa egen Risico og for Alting ikke glemme, at jeg aabent og ærligt har sagt Dem, at jeg mistvivler om at kunne i dette Øieblik — hvor mangehaande Omstændigheder forhindre mig i at arbeide — levere Dem Noget, som De og jeg kan være bekjendt, dersom De vil love mig, at De vil tilbageholde mit Bidrag, hvis De skulde finde det under den Forventning, De har havt om det, saa vil det være mig kjært at kunne overbevise Dem om, at det ingenlunde er Mangel paa Villie, som har bragt mig til at give Dem et Afslag paa Deres tidligere Anmodning. De skriver, at „Fristen kan udsættes til først i November“; maaske er De saa god, ved Leilighed at underrette mig derom, hvis jeg ikke tør forstaae disse Ord saaledes, at de give mig Orlov til at benytte den *første Halvdel* af November.

Det maa vel synes Dem lidt comisk, at jeg gjør saa mange Ophævelser om en saa stor Ubetydelighed; men De har ingen Idee om, i hvilken Grad uforberedt Deres Opfordring har truffet

mig, og det maa ikke forekomme Dem besynderligt, at jeg kun med Ængstelighed giver Deres gode Mening om mig til Priis for de Chancer, som jeg imødeseer paa en Vei, hvor jeg lettere kan forvilde mig end naae Maalet

Kjøbenhavn d. 3 Novbr. 1842.

Deres ærede Skrivelse til mig af 2 Novbr. giver mig Anledning til uopholdelig at sende Dem disse Par Linier. At jeg ikke har givet mig tilkjende for Dem, efter at være imødekommen af Dem paa en saa smigrende Maade, har sandelig ingenlunde sin Grund i nogen Tvivl til Deres Discretion, men i den Omstændighed, at min Anonymitet ikke udelukkende tilhører mig, og i at jeg ikke anseer mig berettiget til at røbe en Andel i en literair Entreprise, som min Forlægger tildels har Part i¹⁾, uden at underrette ham om at Saadant er skeet, Noget, som kunde bidrage til at svække den Interesse, jeg haaber at han viser for at bevare Forholdet ganske i dets oprindelige Form. Denne Anonymitet medfører imidlertid mange Ulemper, blandt andre ogsaa den, at jeg ikke seer mig i Stand til ligefrem at modtage eller bortsende den allerubetydeligste Meddelelse. En af mine nærmeste Venner²⁾, hvis i Sandhed opoffrende Deeltagelse for mine Foretagender jeg skylder at mit eget Navn endnu ikke er bleven nævnet, har paataget sig at være Mellemmand for mig, hvor det gjøres fornødent; til ham har jeg ogsaa denne Gang overdraget at lade Dem tilstilles det Brev, som har givet Anledning til det nærværende Svar; hvorledes denne Commission er bleven besørget er mig endnu uafvidende, og jeg kan kun sige, at det er en Feil og imod udtrykkeligt Forbud, det er jeg overbevist om, hvis noget Navn ved denne Leilighed er bleven nævnet af Budet; jeg tør ikke antage at dette skulde have været fiffigt nok til at vælge sig et Navn, til at aflevere sit Budskab under, og maa saaledes troe, at Skjebnen i en klodset Piges Skikkelse atter har dynget een Grund mere til Mistanke paa min stakkels Ven, som allerede har maattet bære

¹⁾ Breve fra P. L. Møller til Carl Bernhard gik gennem Bogholder Langhoff (Schuboths Boghandel).

²⁾ Lægen Andreas Buntzen?

saa megen Mistanke for min Skyld. Hvorom Alting er, saa er jeg overbeviist om, at denne Sag bliver fuldkommen imellem os, at hvilket som helst Navn der end er blevet udtalt og hvilke Forordninger, De end derpaa har bygget, vil De vide at bevare alt Dette med den Discretion, som jeg ubetinget tiltroer Dem, efter Alt, hvad jeg har erfaret om Deres Character, og jeg modtager saaledes kun som en overflødig Godhed det Tilsagn om Taushed, den Cavalleerparole, som De har været saa god at give mig. Det vil være mig meget kjært om jeg engang kunde være saa lykkelig at gjøre Deres personlige Bekjendtskab, jeg haaber da fuldstændig at kunne overbevise Dem om, at ingensomhelst Mistillid har besmittet det Forhold, som nu allerede finder Sted imellem os.

Hvad Bidraget angaaer, da er den Frist, De giver mig, meget kjærkommen; jeg vil kun ønske, at denne Udsættelse ikke maa blive taget med i Beregningen, naar De engang skal fælde Dommen over mit Arbejde, og at De ikke vil vente at faae noget Godt, fordi De giver tilstrækkelig Tid til at Frugten kan modnes. Det er desværre ikke altid sandt, at Tiden altid bringer Roser; skulde De tvivle, da er det mig maaskee forbeholdt at føre det praktiske Beviis derfor

Den 3 Octbr. 1842.

Det gaaer mig, sans comparaison, som Guldsmeden i Hoffmanns Fräulein Scudery, jeg vil ikke skilles fra mine Arbeider, dog ikke som han, fordi jeg finder dem altfor gode, men fordi jeg finder dem altfor slette. Saaledes er det ogsaa gaaet mig dennegang, og det er Anledningen til, at Maaneden er gaaet tilende uden at De har hørt fra mig. Kunde det gaae an, havde jeg endnu længere opsat at give Livstegn fra mig. Der er desuden en anden Grund, som har foranlediget min Forsinkelse. Da jeg i saa lang Tid Intet hørte fra Dem, troede jeg, at Deres Plan ganske var opgivet, og jeg betænkte mig nu ikke paa at tilintetgjøre et Arbejde, som jeg dengang havde gjort færdigt til Dem, men som ingenlunde tilfredsstillte mig. Deres Brev af 4 September overraskede mig derfor og fandt mig aldeles uforberedt, og det saameget mere, som jeg var paa en Reise og

ikke havde mine Papirer til min Disposition. Da jeg imidlertid gjerne vil vise Dem, at jeg ingenlunde mangler god Villie til at opfylde et Ønske, som De paa en for mig saa smigrende Maade har yttret, har jeg gjort hvad der stod i min Magt for at komme det i Møde, idet jeg har fuldendt en lille Skizze, som jeg herved tillader mig at sende Dem¹⁾. Ingen kan mere end jeg være overbeviist om hvor ubetydelig den er, og jeg kan kun tilføie, at jeg selv er saa misfornøiet med den, at ikke den mest desapointerte Læser kan være det i høiere Grad. Idet jeg sender Dem den, beder jeg Dem derfor have den Godhed for mig, at lade den være ubrugt, saafremt De paa anden Maade skulde kunde udfylde den Plads, som De har været saa god at tiltænke mig, og saafremt De, hvad jeg venter, deler mine Anskuelser om dens Ringhed. Dersom jeg havde med nogen Anden at gjøre, vilde jeg have sendt en Undskyldning i Stedet; til Dem sender jeg Skizzen selv, idet jeg holder mig overbeviist om, at De vil anvende Deres Kritik til mit Bedste.

At finde et Navn til Barnet, har allerede sat mangen Fader i Forlegenhed, og man tyer i saadanne Tilfælde ofte til en Onkel. Lad mig ansee Dem for en velvillig Onkel, og hav den Godhed at døbe Barnet, hvis De anseer det for rigtigst, for det og dets Fader, at introducere det i Verden under Deres Autorithet.

I stor Hast

28 Octbr. 1843.

De to Yderligheder, som jeg stadig bevæger mig imellem, Reiser og Sygdom, maae tjene til Undskyldning for at jeg saa seent aflægger Dem min erkjendtligste Tak for Tilsendelsen af Arena, et Tidsskrift, for hvis Vedblivelse jeg nærer de bedste Ønsker. Det skulde i Sandhed gjøre mig ondt, om ingen kritisk Journal hertillands kunde bestaae, uden at være i Hænderne paa et eller andet Laugsvæsen, thi denne *conditio sine qva non* skylde vi, at Kritiken staaer paa saa særdeles uvirksomt et Standpunkt indenfor vore Grændser, og at man maa savne et saa

¹⁾ Her er Tale om hans Fortælling „Marie“. „Gæa“ udkom først 1845, og deri staaer den. Se om denne Fortælling: H. Schwanenflügels „Carl Bernhard“, S. 12—13.

godt Hjælpemiddel, som en grundig og upartisk Kritik unegtelig afgiver.

De har vistnok ikke gjort mig i mindste Maade Uret, ved at antage ethvert Ord i mit Brev for min oprigtige Mening; ihvor megen Respekt jeg end har for Politessen, mener jeg dog at den ikke hører hjemme, hvor Talen er om alvorlige Forhold af den Art, at de kunne faae Indflydelse paa vor literaire Ære. Det er heller ingen simuleret Beskedenhed fra min Side, men Erkjendelse af, at jeg har leveret noget Middelmaadigt, og jeg kan ikke ret faae i mit Hoved, hvorledes De har kunnet fælde en saa gunstig Dom over min lille Skizze, som De har gjort. Imidlertid har det glædet mig meget, at De ikke anseer den for at være *aldeles* mislykket, og da alt Ansvar i denne Sag maa falde paa Dem, kan jeg kun tilføie, at det gjør mig *dobbelt* ondt, at den ikke er bedre.

Idet jeg ønsker Dem at faae bedre Medarbeidere til Resten af Deres Aarbog, takker jeg Dem endnu engang for den Tillid, De har viist mig, og anbefaler mig i Deres venskabelige Erindring, idet jeg beder Dem at ansee „en Skizze fra Jylland“ ¹⁾ for en venlig Gave fra Deres med Høiagtelse forbundne Carl Bernhard.

Kjøbenhavn d. 11 Februar 1845.

. . . Dersom De er en af de lykkelige Dødelige, der ikke er besat af den fule Opsættelsesdæmon, vil De ikke kunde fatte hvorledes der kan gaae fem Uger hen, uden at man gjør Mine til at afdrage det Mindste paa en saadan Erkjendtlighedsgjeld, som den, jeg staaer i til Dem, efter at have modtaget Deres Gæa. Det er gaaet mig som det bestandig gaaer os Opsættere af Profession, og jeg er ogsaa bleven straffet; først opsatte jeg at takke Dem, fordi jeg vilde gjennemlæse den hele Gæa forinden jeg skrev Dem til; saa kom jeg til at gjøre en lille Reise, og opsatte atter, og neppe er jeg kommen tilbage før en Øieninflammation gjør mig det umuligt baade at læse og at skrive. Det er min Reconvalescens jeg benytter til at bede Dem om Tilgivelse for min Synd og bringe Dem min Tak for Deres venskabelige Godhed.

¹⁾ Ens betydende med „Marie“, som foregaar i Jylland.

De spørger mig om min Mening om Gæa? Og jeg tilstaaer da ligefrem, at jeg flere Gange har følt mig benauet, omtrent som Saul da han saa sig iblandt Propheterne, ved at have leveret Dem et saa ringe Bidrag til en Bog, der indeholder saameget godt. Gæa i det hele taget har interesseret mig; men jeg vilde især have foretrukken at see den Plads, De har skjenket mig, udfyldt med noget Mere af Deres Afhandling over den franske Literatur, der forekommer mig at være Værkets Glands-punkt¹⁾. Men da Deres lyriske Arbejder ogsaa have interesseret mig meget, seer jeg nok at ovenstaaende: *Især*, ikke er saa eksklusivt, som det er skabt til at være.

Endnu engang ret megen Tak for Deres Godhed imod Deres erkjendtlige

Carl Bernhard.

Den 16 Septbr. 1845.

Deres Brev af 5 Septbr. har jeg modtaget idag den 16de paa en Reise i Sjælland, hvorfra jeg først vender tilbage seent paa Aaret. Jeg takker Dem for den gode Tro De har havt til min gode Villie, og for det venlige Tilbud, De har gjort mig, at ville optage i den nye Aargang af Deres Gæa et lidet Bidrag af mig; men jeg beklager, at jeg intet saadant har at byde Dem. Jeg er desværre ikke nogen Arbeidsbi, gid jeg var det; men jeg kan derimod rivalisere med den dovneste Vandbi i Dovenskab, og vinder maaske endogsaa Prisen. At have Noget liggende, er endnu ikke lykkedes mig, og de Smaaarbejder, jeg undertiden foretager, mislykkes altid og blive tilintetgjorte i Mismodighed, saa at mine Skuffer ere tomme, om jeg end kunde komme til dem, som for Øieblikket ikke er Tilfældet og ikke vil blive det i lang Tid. Jeg skynder mig at give Dem denne Meddelelse, som den eneste Maade at vise Dem min Interesse for Deres Foretagende, der i dette Øieblik staaer i min Magt, ved nemlig ikke at lade Dem vente forgjeves.

¹⁾ Der findes i denne „Gæa“ saadanne Bidrag som Blichers „Skinsyge“, Hauchs „Dionysos“ (Fragment af „Marsk Stig“), Ludv. Bødchers „Fuglen“, Welhavens „Buesnoren“, H. C. Andersens Æventyr „Hyldemor“ og Fragmenter af „Ahasverus“ og desuden Digte af Oehlenschläger, Chr. Winther, H. C. Ørsted, Wergeland, F. J. Hansen, Carl Borggaard, o. s. v., samt Bidrag i Prosa af C. N. Rosenkilde, Grimur Thomsen, o. s. v.

Med de bedste Ønsker for at Deres Foretagende maa lykkes og trives ret hurtigt, forbliver jeg, med mange Undskyldninger for dette Gallopbrev, med Høiagtelse forbindtligst Carl Bernhard.

Til Th. Schorn.

. . . Idet jeg takker Dem ret meget for det mig i min Fraværelse tilsendte Hefte af Wallins Prædikener¹⁾, anmelder jeg at jeg er kommen tilbage, skjøndt som et skrøbeligt Kadaver, og atter er at træffe paa det gamle Værksted.

20 Octbr. 43.

Deres hengivne A. de Saint-Aubain.

. . . . Det er ikke meget ofte, at jeg i denne Tid spiser ude til Middag, da jeg mener med Herr Mahner²⁾ at man æder formeget ved saadanne Leiligheder, og min Moders tarvelige Kjøkken er den gamle latinske Sætning: plenus venter non studet libenter, bestemt ikke foranlediget af. Kom altsaa en Eftermiddag mellem Kl. 5 og 7^{1/2}, og De skal være hjertelig velkommen, og skulde De være i Byen om Formiddagen og ville tage til Takke med ovennævnte Kjøkken, vil det glæde min Moder og mig ret meget, og De vil altid Kl. 4 komme til Spisetiden, om De end ikke kommer til nogen af Deres Livretter.

Kbhvn. Søndag Middag d. 21 April.

Chvn. 15 Mai 1845.

De er en Tydsker og jeg en Amager; det er altsaa i sin Orden at jeg tager min Tilflugt til Dem for at blive hjulpen i Tydsk; til Gjengjæld skal jeg altid staae Rede, hvis De vil have Hjelp i Amager-Dansk. Sagen er denne. For at hjelpe en arm Familie i en Sag, som den har i Tydskland, og hvorom jeg skal fortælle Dem mundtligt, er det mig af Vigtighed at faae indlagte fortydsket af en habil Mand, da jeg ikke kan beqvemme mig til at ansee mig selv derfor og har en afgjort Modbydelighed for Stiiløvelser

¹⁾ Som Schorn oversatte.

²⁾ Christian d. Ottendes Protegé Ernst Mahner, „Sundhedsapostelen“, som i 1844 her i Kjøbenhavn holdt offentlige Forelæsninger over „Sundhedens Urdoktrin“.

26 Nov.

. . . . Erfaringen lærer mig Intet at love som vist, hvad i mindste Maade beroer paa Andre

See gunstigt gennem Fingre med mine Kragetæer; men, blandt alle de Ting, hvori jeg er tilbage, udgjør Brevskrivning en væsentlig Deel, og Calligraphie er ligesaa lidt min Force, som noget af alt det, der ender paa graphein . . .

Til Corsarens Redaktion¹⁾.

Kjøbenhavn den 30 Marts 1847.

Corsaren har med megen Bitterhed beskyldt mig for, at have godtgjort min Duelighed til ordret af aftrykke franske Bøger. Heri har Corsaren gjort mig Uret; thi at tilegne sig en Tanke eller et Billed, ved at optage det i sig, og senere at gjengive det af sit eget Indre, kan neppe kaldes at udskrive en Bog. Er dette en Synd, da har jeg oftere gjort mig skyldig deri, og den

¹⁾ „Corsaren“ for 26. Marts 1847 indeholdt Følgende:

C. Bernhard som Krønikeskriver.

Corsaren gjorde for kort Tid siden opmærksom paa, hvorledes C. Bernhard i sine Krøniker fra Chr. 2s Tid tilfulde har godtgjort sin Duelighed til ordret at aftrykke franske Bøger. I 3. Del har han senere vist, at han ogsaa er Mand for at gøre det ved svenske ditoer. Her anvender han nemlig en bekendt Begivenhed: „en adelig svensk Frøkens Bortførelse“, hvilken findes ordret oversat efter Originalen i Hist. Tidsskrift, 2. B., 2. H., og er desuden fortalt i Frederikke Bremers „Nabofamilierne“, alene med en Forvexling af Tiden, en cirka 50 Aar. Men hvor stor Historieskriver og hvor nøjagtig Kopist han end er, kan han dog stundum tage fejl, hvilket følgende Exempel viser:

I „Krønikerne“s 2. Del fortæller Forfatteren nemlig om de to Rivaler Ivar Lunge og Jørgen Tengnagel, at de hver havde foræret Kongen et Køretøj (Körritz), og, da de ej kunde blive enige om, hvis der var prægtigst, udfordrede de hinanden, og den sidste af dem faldt i Dysløbet. Heraf tager nu Forf. Anledning til en skøn lille Afhandling om Datidens Befordringsvæsen, hvilken i og for sig kunde være meget god; men Ulykken er, at der i hans Kilde (Huitf. p. 1143—44) ikke staaer et Ord om noget Køretøj, da „Körritz“ betyder et Kyras; det var to Kyrasser, ikke to Køretøjer, som Striden opkom om, og Kongen afgør da Tvisten ved at opfordre Ridderne til i en Turnering hver at prøve Godheden af sit. Med denne sindrige Afgørelse af Striden kom nu C. B. naturligvis lidt i Forlegenhed og saae sig derfor nødt til ganske at udelade den, da han som tænksom Skribent nok kunde indse, det ikke gik an, at Ridderne hver iførte sig et Køretøj til Turneringen; han kunde da paa ingen Maade lade Ridderne køre; men Skæbnen vilde, at den ærede Forfatter derved selv er kommen ganske artigt op at køre.“

citerede Reminiscens er ikke noget enkeltstaaende Exempel i mine Arbeider. Jeg har heller ikke, som Corsaren ogsaa beskylder mig for, udskrevet nogen svensk Bog; hvad der staaer i „Nabofamilierne“ er mig ubekjendt; men jeg har ligefrem benyttet et historisk Aktstykke af Historisk Tidsskrift, og dertil har jeg troet mig berettiget. At jeg ingen Hemmelighed har villet gjøre deraf, vil Enhver let kunde see ved Sammenligning, og det er ikke noget Øieblik faldet mig ind, at man kunde troe, at jeg havde det til Hensigt, da Tidsskriftet baade er nyt og meget læst. Mig selv bevidst, at jeg har stræbt at gjengive den Tids Talesprog saa nøiagtigt, som det har været mig muligt, har jeg, ved at blande saamange autentiske Replikker i Dialogen som det har været gjørligt at opdrive, villet anstille en Prøve med, hvorvidt min Bestræbelse var lykkedes eller ei, og give dem den ægte Kolorit. Efter min Anskuelse har jeg ikke overskredet Grændserne for det Tilladelige.

Hvad den paaankede Feiltagelse angaaer, da har Corsaren den fuldkomneste Ret. Hvad der har bragt mig til at begaae denne Feiltagelse, er ligegyldigt; men vist er det, at det er en stor Dumhed, hvilket er det Værste, der kan siges om den, og den har neppe moret Corsaren saameget, som den har ærgret Forfatteren.

Jeg har skrevet disse Linier for at meddele Corsaren mine Anskuelser af dens Anker imod mit Arbeide; men ingenlunde for at se dem offentliggjorte eller besvarede, og jeg beder Corsaren derfor at ansee dette som en aldeles privat og personlig Meddelelse til dens Redaction fra
 Carl Bernhard.

Til Th. Schorn.

Tak for de venlige Linier, De sendte mig, kjære Schorn. De, som har kjendt min Moder, veed hvad jeg har tabt i hende: hun var det Eneste, jeg havde bunden mig til her paa Jorden, og jeg kunde ikke rammes af noget haardere Slag. Men jeg maa alligevel takke Gud for, at have beholdt hende saalænge med usvækkede Aands- og endnu ikke nedbrudte Legemskræfter, for at have kunnet være hos hende i hendes sidste Dage og

trykke hendes Øine til, da hun mildt og blidt, som hendes hele Liv havde været, blev kaldt herfra uden langt Sygeleie og uden Lidelser. At Vor Herre sparede hende for at døe af Cholera i dette befængte Huus¹⁾, er en stor Naade; men hun er vistnok prøvet tilstrækkeligt, hun havde gjennemgaaet meget tunge Tilskikkelser, og hendes Vandring har sandelig ikke været blot paa Roser.

Nu har hun Fred! — Hvor stort mit Savn er, behøver jeg ikke at sige Dem. De har ogsaa prøvet hvad det er, at see de kjæreste Baand briste. —

Lev vel, kjære Schorn, og modtag mit Ønske for at det fremdeles maa gaa Dem og Deres vel.

Deres hengivne A. de St. Ab.

Torsdag d. 4 Aug. 1853.

Til Frøken P. Ross.

[Efter at have gjort Rede for, hvorledes han har foretaget sig Rettelser i hendes Arbeide og faaet Boghandler Steen til at være hendes Forlægger, skriver Saint-Aubain d. 10. Febr. 1854:]

„Da jeg gjentagne Gange har været hos Sibbern uden at træffe ham, vilde jeg netop fornye mit Besøg, som jeg modtog Deres Brev, hvori De ønsker, at jeg ikke skal tage ham videre paa Raad, men handle paa egen Haand. Jeg har meddeelt Steen denne min illimiterede Fuldmagt og ikke senere talt med Sibbern derom. Steen vil dog sandsynligviis sende ham Manuskriptet til Gjennemlæsning, hvilket De jo ikke kan have Noget imod, og skulde han muligt have en eller anden Bemærkning at gjøre, kunne vi jo kun vinde ved at faae Anledning til at tage den under Overveielse. Jeg maa gjentage hvad jeg tidligere har sagt, at Sibbern interesserer sig saa oprigtigt og varmt for Dem og Deres Anliggender, som De kun kan ønske det, han er Dem en fuldtro Ven, og vil vistnok vedblive fremdeles at være det; ifald jeg ikke havde mærket det paa hans egne Yttringer, veed jeg det directe fra Steen, hos hvem Sibbern har forstaaet at bringe

¹⁾ Nyhavn Nr. 6, Charlottenborg-Siden; i dette Hus døde paa denne Tid Medaillør Krohns første Hustru.

Varme i Handelsgemyttet, Noget han maaskee ellers ikke plejer at lide af.

For det øvrige venlige Indhold af Deres Brev bringer jeg Dem, min Frøken, min hjerteligste Tak. Det er altid velgjørende at see sig forstaaet

Med særdeles Høiagtelse ærbødigst A. de Saint-Aubain.

Kbhvn., Søndag d. 12. 3. 54.

. . . Deres lille Fortælling [den sidste i Samlingen]¹⁾ har meget interesseret mig, og jeg er overbeviist om, at den vil behage almindelig og efterlade et godt Indtryk hos Læserne. Nogensomhelst Forandring, som De, min Frøken, omtaler som sandsynlig, kan jeg ikke tilraade; jeg veed virkelig ikke det Mindste, jeg kunde ønske anderledes, ja, jeg vil maaskee endogsaa betænke mig paa at benytte den Tilladelse, De med saamegen Tillid har givet mig, til at maatte ombytte et enkelt Udtryk med et andet, som faldt mere afrundet i mine Øine. Jeg er nemlig altid meget bange for at jeg skal lade mig forlede af et specielt Liebhaveri for et enkelt Udtryk, til at forringe det eiendommelige Præg, som netop i enkelte Udtryk kan gjøre sig gjeldende. Men da vi netop ere paa dette Gebeet og mine Øine falde paa Deres Manuscripts sidste Linier, som ligge for mig, vil jeg spørge, om De holder paa det Udtryk: „Torkild gav Ane et Sjølekys“, eller vil tillade mig at ombytte det med: „Torkild gav Ane et Kys ret af Hjertens Grund“. De seer, hvor smaalig jeg kan være, idet jeg hellere vil kysse med Hjertet end med Sjælen, uagtet det vel egentlig kommer paa Eet ud.

. . . . Den anden Korrektur [paa Deres Bog] bliver tilstillet mig for at mulige Misforstaaelser og Meningsfeil kunne blive rettede Paa denne Maade haaber jeg at vi skulle faae Bogen nogenlunde feilfri. Jeg beklager at jeg ikke kan henvise til Nogen paalideligere end mig selv i det andet Gjen-nemsyn, men det har ikke være muligt at ordne det anderledes uden at bebyrde Dem med en Udgift, som jeg ønsker, at De

¹⁾ „Ingen Genvej“.

skal være fri or Fra min Side skal Bogen ikke blive opholdt

Modtag, min Frøken, Forsikringen om min Høiagtelse og om det Venskab, som Deres Tillid til mig har knyttet

Kbhvn. Søndag d. 21de Mai 1854.

. Jeg har længe havt og har endnu bestandig en af de haardnakkede Forkjølelser, som man ikke bliver af med ved andre Midler end Tiden, enten dette Middel nu virker paa den ene eller den anden Maade; jeg hoster fra Morgen til Aften og fra Aften igjen til Morgen, og i den Forfatning føier man kun altfor let sine slette Tilbøieligheder.

. Endelig er da Bogen kommen ud; den vil afgaae til Dem med den første Pakkepost, der, saavidt jeg veed, gaaer herfra paa Tirsdag og formodentlig kommer til Nykjøbing — — — lad mig regne efter — — — paa Onsdag Nat, saa at De paa Torsdag til Formiddags Kaffen kan begynde at skære den op Det varede lidt længe, og jeg kan tænke at De længes efter at see Barnet; jeg kan da en attendant sige Dem, at det tager sig meget godt ud, og „falder godt i Haanden“, en Forlæggerbemærkning.

Paa Torsdag Formiddag ville mine Tanker være hos Dem og tage Deel i Deres Tilfredshed, thi den tvivler jeg ikke om; De er for naturlig til ikke at skulle føle Tilfredsstillelse ved det fuldbragte Arbeide Jeg beder Dem, min Frøken, være overbeviist om, at jeg skal varetage Deres Interesser saameget det staaer i min Magt Og nu, min Frøken, har jeg kun tilbage at bringe Dem min Tak for den Tillid, De har viist mig — jeg behøver vel ikke at tilføie min Forsikkring om, at det har været mig kjært at udføre dette „ubetydelige Anliggende for mig i mine heures perdues“ og som jeg haaber tilfredsstillende for Dem paa samme Tid som det vistnok ogsaa vil tilfredsstillende Læserne, og at jeg har gjort det efter bedste Evne, og med stadigt Hensyn til ikke at forvanske Originaliteten. Ligesom det til enhver Tid skal være mig behageligt at kunne være Dem nyttig, ønsker jeg at De bestandig maae finde Dem opfordret

til at fortsætte en Virksomhed, der vistnok vil finde almindelig Paaskjønnelse. . . .

Kbhvn. 31 Mai 1854.

. . . . Af Herr Steen har jeg erfaret, at det er Deres Ønske at Etatsraad Sibbern som sædvanlig skal modtage og qvittere paa Deres Vegne for det Dem tilkommende Honorar Det gjør mig ondt at jeg ikke har kunnet drive Steen høiere end til et Honorar, for samtlige 14 $\frac{1}{2}$ Ark, af 87 Rbd., men han har lovet at ville senere give et Tillæg til, hvis Afsætningen svarer til hans Forventninger. Jeg har sat Sibbern ud paa at lægge ham paa Torturen, for yderligere at klemme ham; men en Steen er ikke let at faae trykket blød, har jeg nok mærket.

Jeg har kun talt med meget Faa i den sidste Tid, men iblandt dem have dog været nogle Læsere og Yndere af Deres Fortællinger. En meget elskværdig ung Kone, hvis Dom jeg sætter Priis paa, har glædet sig meget over dem, især har den sidste tiltalt hende meget.

Det gjør mig ondt at der, uagtet . . . min bedste Villie til at undgaae det, er indløbet de af Dem paapegede Feil. Tillykke ere de kun lidet meningsforstyrrende og ville ikke paaagtes af almindelige Læsere. At Manuscriptet undertiden har været lidt vanskeligt, er vistnok ingen reel Undskyldning, og mindst for mig; imidlertid troer jeg at den ene Feil skriver sig fra en urigtig Opfattelse, som derved er foranlediget. Jeg beder om Deres Absolution for min Part deri, desværre var det ikke muligt at rette dette nu.

Med de bedste Ønsker for Deres Helbred og fremtidige Velvære forbliver jeg, min Frøken, Deres ærbødige og hengivne

A. de St Aubain.

Kjøbenhavn, Søndag d. 5 Novbr. 1854.

Det har glædet mig meget igjen engang at høre fra Dem, min Frøken, og af Dem selv at erfare, at Deres Helbred nogenlunde er gjenvunden. Ce n'est que le premier pas qui coute, og naar det er vel tilbagelagt, vende Kræfterne umærkelig tilbage; jeg vil haabe, at de nu allerede have gjort det saalænge,

at De kan mærke den samlede Sum af Kraft og Velbefindende. At De, som De siger, er kommen paa Deres gamle Plads igjen, er allerede meget vundet; med den gamle Plads vil følge det gamle Sind og den gamle jevne Tilfredshed, som jeg bilder mig ind at De maa være i Besiddelse af.

Angaaende de Trykfeil, som forskrækkede Dem paa Sygesengen, da gjør det mig ondt at maatte bekjende mig for en Deel skyldig i denne Forskrækkelse; thi jeg har gjennemlæst den sidste Correctur. Men hertil kan jeg kun sige, at jeg aldrig bliver Andet end en Stymper i denne Forretning og at mine Evner ikke her svare til min Villie, jeg er for blind til at kunne kjende Bogstavfeil, Notabene: af aandelig Blindhed. Men hvad de omtalte Rettelser angaaer, da har jeg foretaget faa og smaa; men Correcteuren [af første Ark] har upaatvivlelig foretaget adskillige, som ere undgaaede min Opmærksomhed, da jeg ikke altid confererede med Deres Manuskript, og uagtet han er en fornuftig og flittig og brav Mand, kan han maaskee have feilet i at ville være Stilist efter hans eget Hoved. Væsentlige Ting kan det imidlertid ikke være. Forklaringen af Ordet „spraa“ — som rigtignok var mig og vist $\frac{9}{10}$ Læsere ubekjendt, skyldes saaledes ingenlunde mig.

Rescencer og Rescencioner maa man betragte med Lige-gyldighed nuomstunder. Vi leve i en materiel Tid, hvor faa have Tid til at læse, færre til at tænke over hvad de have læst. Rescencerne betragte deres Kald fra den sædvanlige materielle Side, de rescencere for Penge, Smagen kræver stærke Artikler og svære Udtryk, det maa gaae ud over Bøgerne, thi ellers forstaaer Rescencenten ikke sit Fag og bliver en „Magister Rosifengius“ — altsaa fremkommer haarde Domme, ligesaalidt med Grund som med Animositet. Kritiken hertillands er i Hænderne paa Journalistikkens allerdaarligste Medarbeidere, de, som ikke due til Andet — hvo vil da lægge sig saadanne Udtalelser paa Hjertet. Hvad specielt Deres Bedømmere angaaer, da kjender jeg dem ikke ved Navn, om de end sætte det under, endsige efter Mærker, og kan ingen anden Oplysning give end den ovenstaaende, som er min Overbeviisning. Lad Dem derfor, min

høistærede Frøken, ikke afholde nogen Dag fra en Virksomhed, der tilfredsstiller Dem Selv, hvilket er Hovedsagen, og et Parti af Deres Læsere; enten dette er stort eller lidet gjør ikke meget til Sagen, forudsat at det er godt og har aaben Sands og Smag for det Gode, og det tillader jeg mig at antage saalænge jeg selv hører dertil. At skrive flere Fortællinger „for simple Læsere“¹⁾ paa Titelspladet, vil jeg give Dem Ret i, at kan være uklogt, al den Stund Folk ere simple nok til at ansee det Simple for simpelt, og have glemt den oprindelige Betydning af dette Ord, ligesom af det smukke Ord: eenfoldige. Saavidt har den gemene Simpelhed og Eenfoldighed faaet Overhaand. Men man skal ikke kæmpe mod saadanne Strømme. Nu kan dette Af-snit af Deres Virksomhed betragtes som et Heelt; begynd nu paa et andet, som vi kunne give en anden Titel. At Navnet „Godkjær“ smager lidt pedantisk, har jeg aldrig lagt Skjul paa, og vil gjerne have det ombyttet, om det kunde lade sig gjøre uden at give Afkald paa den Hæder, som det unegtelig allerede har erhvervet. Der kunde muligviis dog udfindes en eller anden Maade hvorpaa dette kunde opnaaes. Dickens satte paa sine Bøger sit tidligere pseudonyme Navn under sit eget: Charles Dickens, (Boz), dette er een Methode. Den Tid den Sorg, vil jeg imidlertid herom sige.

Angaaende Anmeldelsen i Berlingeren, da har jeg gennemløbet adskillige Aviser uden at støde paa den omspurgte Anmeldelse. Jeg maa bekjende at jeg er en meget flygtig Avislæser og bryder mig kun lidt om deres Viisdom; jeg har kjendt altfor mange Redactioner til at have nogen sønderlig Respect for deres Orakelsprog, selv naar de sætte sig paa deres bedste delphiske Trefod.

De spørger om, hvorledes jeg har tilbragt denne Sommer? Jeg har været saa stadig i Byen, at jeg ikke en eneste Gang har været saameget som i Dyrehaven eller blot i Charlottenlund. Om Sommeren lever jeg „en Eremitte“, men nu vil jeg lufte mig lidt blandt mine Venner og tænker i Slutningen af denne Uge

¹⁾ Sibbern havde valgt denne Betegnelse. (Se Breve til og fra S., II, S. 216).

at tage paa Jagt til Holsteinborg og til Borreby i det sydlige Sjælland for det Første. Bazarer og Comiteer og allehaande lignende Trivialiteter have medtaget hele Sommeren og al min Tid; men ihvor trivielle disse Beskæftigelser end ere, saa gaaer Tiden umærkelig dermed, det er næsten Søndag hver tredie Dag, og inden man veed af det, har man lutter overstrøgne Uger i Almanakken. Det er den nemmeste Maade til engang selv at blive udstrøgen af Listen, uden meget Spræl, næsten uden at man mærker det skeer.

Jeg anbefaler mig i Deres venlige Erindring, min Frøken, vil altid være meget glad ved at høre fra Dem, især at De har det vel, og skal til enhver Tid med oprigtig Beredvillighed være Dem til Tjeneste i Alt, hvad der staaer i min Magt. . . .

Kbhavn Langfredag 1855.

Deres venlige Efterspørgsel til mit Befindende burde jeg forlænge siden have besvaret, min Frøken, men da man Intet faaer omsonst i denne Verden, har jeg bagefter maatte betale den Frihed, jeg har taget mig at være nogen Tid borte fra Kjøbenhavn, med en heel Deel forsømt Arbeides Tilendebrielse. Men denne Tvang bringer mig alligevel ikke til at fortryde min Udflugt, thi jeg har haft det meget godt hos mine Venner paa Landet, og min Passion for Vinterlandskabet og Sneen er iaar bleven tilfredsstillt. Jeg var fulde ni Uger borte, og at have sin Frihed i saa lang Tid opliver unegtelig en Deel; men det frister til atter at gaae paa Reiser, saasnart det bliver muligt, og jeg har nu bestemt mig til i Slutningen af denne Maaned igjen at tage til Holsteinborg, for at see Foraaret komme frem; jeg er nemlig temmelig sikker paa, at jeg kommer tidsnok til at modtage det — og saa bliver jeg vel omtrent en Maanedstid borte. For Ungdommen og Alderdommen er Landlivet bedst; i den modne og kraftige Alder skal man færdes blandt Stædernes Befolkning for at virke og samle Erfaringer. Hvad Virksomheden angaaer, da kunde jeg endnu have meget at udrette, men jeg vil dispensere mig for enkelte Tidsrum fra mine Pligter i den Retning, og min Virksomhed er heller ikke meget gavnlig, leder!

Hvad Erfaringerne angaaer, da vil jeg antage at jeg ikke behøver at gaae længer i Byskolen for deres Skyld. Derfor vil jeg her efter jævnlig være at træffe paa Landet, midt i Idyllen efter Aarstidernes Beskaffenhed, men langt fra Ministerprætendenter og Hofspeculanter, fra al den Suurdeig, som gjør Bylivet gjæret uden nogensinde ret at klare det. See, dette er nu allerede meget for meget om mig selv.

Hvad Sibbern angaaer, da har jeg ikke seet ham siden min Hjemkomst; men jeg troer at vide, at han lever ved det Gamle.

At anbefale Dem nogen Lecture skulde være mig en stor Fornøielse, ifald jeg havde Erfaring nok dertil i den nyere Literatur. Men den staaer jeg temmelig udenfor, og naar jeg engang imellem har Leilighed til at løbe nogle af dens Frembringelser igjennem, saa bliver jeg som oftest kjed af at have spildt min Tid. Den nyere tyske Literatur er som oftest kjedsommelig og flau, den franske pikant nederdrægtig, og dens bestandige lumpne Themaer ere nu saa fortærskede, at man altid veed forud hvorom det dreier sig. Den engelske Literatur er den eneste, der for Øieblikket interesserer mig, men den er ofte temmelig bred og drøi; imidlertid bliver man hverken et slettere Menneske ved at give sig af med den, eller føler sig benauet ved at have været en Tid i daarligt, men ganske morsomt Selskab, som, om det end ikke demoraliserer, dog efterlader ligesom en betyngtet Bevidsthed. Men de nyere engelske Forfattere med Undtagelse af nogle enkelte, der ere for berømte til at man behøver at nævne dem, interessere mig ikke saameget som nogle af de ældre, og Walter Scott og Bulwer ere ofte mit Selskab i enlige Aftentimer, og jeg har endnu aldrig fortrudt at invitere disse Gjæster til mig. Og der er den Fordeel ved disse Bøger, at man næsten altid kan faae fat paa dem, medens de moderne blive efterspurgte i det Uendelige og ere næsten ikke til at opdrive.

For de amerikanske Forhold har jeg ikke synderlig Interesse; baade Landet og Folket og dets Tendentser og Retning staae for langt fra mig, til at jeg kan finde nogen Sympathi for deres Væsen. Det forekommer mig, at ligesom alt Andet er Humbug,

saaledes er det Samme Tilfældet med Literaturen, og Styverfængeriet i hvilkensomhelst Form tiltaler mig ikke. Men her ere vi komne ind i Bedømmelser, som jeg maa tilstaae at jeg egentlig ikke er mægtig til at afgive — lad det blive mellem os, at jeg har fordristet mig til at sætte mig i Høisædet, i et ubetænksomt Øieblik.

. De gjør Ret i at tænke paa en Tour til Møen, som De jo ikke har seet, det er et venligt lille Land og Klinten er interessant. Det er længe siden jeg har været der, men jeg tænker ogsaa, engang henad Efteraaret maaskee, at tage til Marienborg¹⁾, som er min møenske Hovedstation. Det er en Lykke at have mange Godser og have dem spredte i de forskellige Dele af Landet, samt at være vis paa, at være vel[seet] paa hvilket man indtræffer. Jeg skjønner paa dette Held og nyder det uden at være bebyrdet med Skatter og Administration.

Med megen Tak for Deres venlige Godhed at lade mig see nogle Linier fra Dem, og med de bedste Ønsker for at Deres Øine og øvrige Befindende maa være tilfredsstillende, forbliver jeg med særdeles Høiagtelse min Frøken Deres ærbødige

A. de Saint-Aubain.

Kjøbenhavn den 17 Juli 1856.

Det skulde ikke undre mig, om De, min Frøken, ifald De tænker paa mig, kalder mig en utaknemmelig Hedning, eftersom jeg endnu ikke har svaret paa Deres venlige Brev fra den 23 Mai, allerede nu næsten to Maaneder gammelt. Men jeg har deels været fraværende med Legemet, deels intetstedsværende med Aanden, eftersom jeg kun har vegeteret i en søvning Tilstand, paa Grund af en mindre god Helbred. Denne Sommer har været ganske afskyelig, efter mine Fornemmelser; jeg kan ikke undvære Varmen og hader Blæsten. Nu lever man lidt op igjen, ved disse faa Dages mildere Veir, og blandt mine Correspondenter, som jeg vil søge Afbigt hos, staaer De, min Frøken, øverst paa Listen til at modtage et af mine første Livstegn, som jeg, i Anledning af Deres Klage over Øinene, giver i

¹⁾ Marienborg ejedes af P. A. Tutein.

stor Stil²⁾, i det Haab, at det skal koste Dem mindre Umage at dechiffre mine Linier.

Det har gjort mig meget ondt at erfare, at Deres Helbred i den sidste Tid har været skrøbelig, saa at Læsning og Skrivning endogsaa er faldet Dem meget besværlig. Jeg kjender af Erfaring den nerveuse Stemning man kommer i, naar Øinene lide og negte deres uundværlige Tjeneste. Men jeg haaber at et bedre legemligt Befindende ogsaa maa have Virkning paa Deres Øines Tilstand, og at de maae blive raskere med den tilbagevendende Helbred, hvorfor jeg sender Dem mine bedste og hjerteligste Ønsker.

At jeg ikke var saa heldig at kunne gjøre Deres personlige Bekjendtskab ifjor, da De var her i Kjøbenhavn, ærgrer mig endnu hvergang jeg tænker derpaa. De blandede Følelser, hvormed De nærmer Dem Fremmede, som De siger, vilde dog vel ikke have stillet sig imellem Dem og mig, da jeg dog antager, at vi tildeels kjende hinanden; og at Deres Tunghørighed skulde have lagt nogen væsentlig Hindring i Veien for vore Meddelelser, deler jeg heller ikke Deres Frygt for, thi jeg har det Held at blive forstaaet af Tunghørige. Skulde De derfor komme til Kjøbenhavn engang igjen, haaber jeg at see Dem, og jeg beder Dem om at meddele mig Deres Komme forud, for at jeg ikke atter skal være fraværende; hvis jeg ikke da skulde være borte, vil jeg ganske sikkert blive hjemme.

Saafernt jeg skulde kunne finde nogen Leilighed til at være de gamle Damer i Klerkegaden, Jomfruerne Mørk, til nogen Nytte, skal jeg visselig ikke glemme dem. Men Forholdene have i den sidste Tid meget forandret sig og de Understøttelsesforeninger, jeg tidligere har været Medlem af, existere nu ikke mere eller staaer jeg ganske udenfor, og en Uddeling af Brændsel vil vel neppe blive organiseret saaledes, at jeg faaer med den at gjøre. Dette er Politiken tildels Skyld i, den har opslugt Interesserne; Velgjørenheden er bleven en Deel af Politiken, som Partierne udøve, og da jeg staaer udenfor samtlige Partier, hvilket

¹⁾ Dette Brev er skrevet med meget store Bogstaver.

unegtelig er en Feil, saa vil der ikke let blive Tale om *min* Medvirkning, ifald der blev Anledning, paa Grund af en usædvanlig streng Vinter, til at træde sammen for at uddele Brænde. Og jeg finder dette ganske naturligt, thi der er yngre Kræfter nok til Disposition, og alle mine Forbindelser ere forbrugte i Fortiden, og trætte af de Udskrivninger, jeg har foraarsaget dem naar jeg var Medlem af en Forening, der berettigede mig til at banke paa hos dem. Nu er jeg kun Medlem af Asyladministrationen og af Comiteen for Sygehjemmet, og i ingen af disse Egenskaber kan jeg gavne de nævnte Damer. Jeg skal imidlertid, som sagt, ikke glemme dem, hvis Skjebnen skulde give en uformodet Anledning dertil.

Det er min Hensigt med det bedre Veir at drage lidt ud paa Landet igjen; men jeg har endnu ikke bestemt mig for nogen bestemt Tour . . . De spørger, om jeg skjønner paa det Gode, der er blevet mig tildeel, i mine Venners Omgang paa Landet under behagelige Vilkaar. Jeg paaskjønner dette af ganske Hjerte, og bruger denne Kuur som Ydunsæbler, der bestandig give mig nye Kræfter og paany opfriske Sindet. Og jeg har fra min tidligste Ungdom havt den Lykke at finde elskelige og dygtige Venner. Desværre svinder Kredsen af de Ældre efterhaanden sammen, og dette Aars Forsommer har berøvet mig nogle af mine kjæreste Venner; først min gamle Lærer og trofaste Ven, Professor Lütken i Sorø; han var en af vore klareste og dygtigste Tænkere, og en af de redeligste og elskeligste Charakterer jeg har kjendt; han har skrevet adskilligt under Mærket X A, som vore Politikere kunde have havt godt af at lægge sig paa Hjertet. Dernæst min gamle Ven General Castenschild¹⁾, en ridderlig Skikkelse af den gamle Tid, med dens Feil og Dyder, og dens aldrig tilbagevendende chevaleresque Tænkemaade. Og saa min gamle Tante Baronesse Gyllenbourg Ehrensvärd, Moder til Johan Ludvig Heiberg, en sjelden begavet Aand i et engang yndigt Legeme, men som i sit 83de Aar var nedbrudt af Sygdom og Smerter, uden at de havde kuet Aanden og borttaget

¹⁾ til Borreby.

dens Elskelighed, ihvorvel den var sløvet og mattet. Disse Dødsfald have smertet mig meget, men jeg føler bestandig hvor sandt det er, at Mennesket aldrig dør for tidligt — og de vare Alle Himmelen værdige, hvor de ville gjenfindes. Fra saadanne begavede Mennesker bliver der bestandig en Mængde Erindringer tilbage, som indeholde en stor Glæde og fremkalde lysere Dage, da Livet stod i et andet Skær og bragte Nydelser, som det nu ikke yder længere, men som man vel heller ikke mere var skikket til at modtage.

Og nu, min Frøken, vil jeg ikke længer trætte Deres Øine og Deres Taalmodighed. Gid mit Brev maa træffe Dem saa vel, som jeg oprigtig ønsker det, gid det maatte skaffe Dem en øieblikkelig Opmuntring, ikke for dets Indholds Skyld, men for min ærlige Villies Skyld, og lad det derfor overbevise Dem om, at jeg med fuld Høiagtelse forbliver Deres hengivne Ven

A. de Saint-Aubain.

Fra Pastor Marckmann¹⁾ har jeg længe ikke hørt; jeg veed imidlertid at hans Datter er bleven forlovet med en ung Advocat Salicath²⁾ i Haderslev, en meget brav Mand.

Borreby Mandag 23 Januar 1860.

De har sandelig megen Grund, min Frøken, til at ansee mig for høist utaknemmelig, thi jeg har ikke alene forsømt at bevidne Dem min Erkjendtlighed for den Glæde, Deres Besøg og personlige Bekjendtskab i denne Sommer har gjort mig, men ogsaa at bringe Dem min Tak for det meget venlige Brev, jeg modtog fra Dem i November Maaned. Men allerede dengang gjorde en lille Øiensygdом mig det vanskeligt baade at læse og at skrive, især det Sidste, og senere tiltog denne endnu mere, saa at jeg ganske maatte afholde mig derfra. Nu kan jeg igjen nogenlunde raade mig selv i den Henseende, dertil har Landet og Frihed, baade aandelig og legemlig, hjulpet mig, og den Maaned, jeg nu har tilbragt her, hos mine kjæreste Venner, hvor

¹⁾ Den bekendte Patriot J. V. M., der tog sig af Frøken Ross's Forfattervirksomhed.

²⁾ C. S., senere Borgmester Næstved.

jeg føler mig mest hjemme, har været mig en Forfriskning, som jeg umulig kunde finde i det nu temmelig ubehagelige Kjøbenhavn, hvor alle Forhold synes at skulle blive totalt forkluddrede¹⁾. Jeg er saaledes undgaaet at være Vidne til alle de uhyggelige og modbydelige Gadetumulter, som man har tillagt for megen Vigtighed og taget saa forkeert som muligt, saa at man har opnaaet at føie Politiautoritetens Prostitution til den lange Række af Prostitutioner, som vi lide under. De har vel sagtens ogsaa hørt tale om, at disse Tumulter skulle blive ledede af et „høitstaaende Reactionsparti“. Tro imidlertid ikke denne Usandhed, De skal faae at see at ingen af alle de mange Arresterede vil kunne paapege noget saadant betalende Parti. Pøbelen har handlet frivillig, uden Ledelse, kun tilskyndet af den almindelige Indignation, som endelig ogsaa er trængt ned til dens Bevidsthed. Og dertil har Branden af Frederiksborg Slot ikke bidraget ubetydeligt. Det er blevet klart for Enhver, at den skandaleuse Mangel paa Hensyn for al Forsigtighed, og den hele miserable Wirthschaft derude, har skilt os ved det stolteste og smukkeste Minde, vi eiede og havde i dette fattige Land. Hvad jeg personlig har lidt derved, kan jeg ikke sige Dem; jeg har fra min tidligste Ungdom været knyttet til den gamle Borg med mange Baand, har tilbragt et Par Maaneder der hvert Aar, i en lang Række af Aar²⁾, og har kjendt hver Krog og hvert Meubel og hvert Maleri. Der ligger en Nemesis i denne Brand, som man ikke let kan miskjende; den opstod fra en ny Kamin, som var bleven reist med Grevinde Danners kronede Navneziffer, det var første Gang det var blevet anbragt paa det gamle Slot, det var for frækt. Da reiste Slotsaanden sig, og slængte Kaminen med Skjændselsmærket ned igjennem alle fire Etager og lige ned i Viinkjæderen, som om den vilde anvise det sit rette Element, og Luerne joge alle Beboerne ud og rensede efter dem, lige indtil det Altar, hvor den eneste usalvede danske Konge havde

¹⁾ Sammenstil det Følgende med Brevet i dette Tidsskrifts 8. Række, 6. Bind, S. 174—75.

²⁾ I Frederiksborg besøgte han Landsdommer H. L. Nansens fraskilte Hustru, født Hassler, Priorinde for Estvadgaards Kloster, og dennes Døtre.

staaet for Altaret med Louise Rasmussen. Nu kan man dog see paa Ruinerne med Ærefrygt, men den er dyrt betalt. Ja, min Frøken, jeg bliver ilter, naar jeg tænker paa denne Sorg, og Pennen er kun altfor villig, det beder jeg Dem tilgive. —

Jeg er her paa en behagelig Maade bleven afbrudt af et Brev fra Conferenceraad Sibbern med et indlagt fra Dem. Sibbern skriver mig, at *han* vil besøge Sagen angaaende Frøken Sievekings Biographie¹⁾ ordnet for Dem, og den kan ikke være i bedre Hænder, det er jeg overbeviist om Jeg tvivler ikke om, at denne Biographie vil interessere Almeenheten, og især Amalie Sievekings mange danske Venner. Jeg har kjendt lidt til hende personlig, da jeg har seet hende hos Enkedronningen under hendes Besøg i Kjøbenhavn. Jeg har altid havt stor Høiagtelse for hende og funden hende meget elskværdig, hendes philanthropiske Virksomhed er mig ligeledes temmelig godt bekjendt, og jeg deler fuldkommen Deres Anskuelse, at hendes Liv er baade til Glæde og til Opbyggelse. Maaskee Sibbern allerede i dette Øieblik har faaet Sagen arrangeret og har underrettet Dem om Udfaldet, jeg vil af ganske Hjerte ønske det. For den venlige Tanke at ville give mig en Andeel i Deres Tillid, bringer jeg Dem min erkjendtligste Tak.

Det er noget seent at komme med gode Ønsker for det begyndte Aar, men ikke destomindre kan jeg ikke slutte disse Linier uden af ganske Hjerte at ønske Dem ret megen Glæde og Tilfredshed i 1860; ihvad Aaret saa end skal bringe Dem og os Alle, det vil dog vistnok indeholde mange Guldorn, naar vi blot forstaae at samle dem. Jeg troer at De, min Frøken, er en flittig og besindig Samler, der forstaaer at finde Guds kjærlige Gaver der, hvor Andre ikke kunne see dem, jeg vil da kun ønske at Deres Helbred maa være saa god, at den ikke lægger Dem Hindringer i Veien, og at navnlig Deres Øine maae staae dem bi — det vil ogsaa være til Glæde for Andre, og sandelig ikke mindst for Deres ærbødigst hengivne A. d. St.-Aub.:

¹⁾ Denne Bog, som Frøken R. havde oversat fra Tysk og forkortet noget, udkom 1861 i Kommission hos Eibe.

Kbhavn d. 28 April 1861.

De har ventet længe paa Svar paa Deres venlige Brev af 16de Marts, min kjære Frøken, det er ikke ganske min Skyld, og jeg skylder Dem Oplysning desangaaende. Jeg har nemlig tilbragt næsten hele Vinteren paa Landet og kom først tilbage til Kjøbenhavn efterat Deres Brev var begyndt en Vandring efter mig, og det naaede mig endelig, efter betydelige Omveie, herhjemme Samtidig vilde jeg have tilskrevet Dem, men da faldt jeg over en af Publicums meget yndede Appelsinkrællinger, paa Trappen til Maleriudstillingen, og forstuede min høire Haand i Leddet, den skal det nu altid gaae ud over, lader det til Nu kan jeg atter skrive, uden videre Besværlighed, end nogen Ømhed, og hermed har De Opløsningen paa min hidtil haardnakkede Taushed, som De seer har været tvungen.

Hvad Manuscriptet [til Amalie Sievekings Levned] angaaer, da vil det meget forsinke Sagen, hvis jeg skal gennemlæse det, da jeg deels har meget knap Tid, og det for længere Tid, paa Grund af de Standsninger i mine Forretninger, som alle mine Vederværdigheder med min Haand have foraaarsaget; mine Øine ere ogsaa temmelig angrebne, jeg har vanskeligt ved at læse skrevne Sager, og kan ofte ikke taale at læse ved Lys. Jeg vil derfor ikke kunne være Dem til Nytte paa denne Maade.

Hvad Forkortningen af Bogen angaaer, da stoler jeg ganske paa Deres Mening, og da *De* finder den for langtrukken, vil jeg tilraade at bortskære alle Unødvendigheder. Bogen er jo udgivet af en Veninde af Frøken Sieveking, denne har taget Alt med og vistnok manglet den Freidighed i Anskuelsen, som hører til for rigtig at vurdere et saadant Værk, og for at skille Klinten fra Hveden. Jeg mener, at *De* er i Besiddelse af denne Freidighed, og da *De* jo ogsaa er en *Veninde* af den Afdøde, vil De vistnok ikke borttage Noget, som hellere maatte blive staaende, som er imod en sund og simpel Følelse. Jeg mener derfor, at *De* frit kan tage alt det bort, som har trættet Dem, og at *De* vil kunne gjøre dette saaledes, at Contexten ikke lider derved. Vi leve ikke i en langsom Tid, Alt gaaer hurtigt og med Dampkraft, selv det man læser, vil man komme let og hurtigt til Ende

med, lange Betragtninger og overflødige Mellemsætninger blive Læserne kede af, og hvad der, som De selv siger, er „tørt, langtrukket og fastende“, hvad der er fuldt af „Gjentakelser og Hverdagssnak“ og hører til „den tyske Snakkelyst“, det vil jeg raade til at kaste overbord, thi De kan være overtydet om, at om end tyske Læsere kunne døie Sligt, saa ville danske Læsere ikke have dermed at gjøre. En tung Læsning gjør kun søvnige Læsere, og det duer ikke. Nu vil jeg indrømme, at det kan være meget vanskeligt at gjøre saadanne Forkortelser i Breve, men jeg troer at *De* vil kunne gjøre dem. Ialfald maae de gjøres af en Qvinde, og det er ogsaa en Grund for, at jeg vægrer mig ved dette Arbeide, om jeg end havde Tid. Dersom Skriftet blev behandlet med Kniven af en Mand, vilde man idelig mærke Amputationerne, det vilde miste Sammenhængen og blive haardt og fragmentarisk. Der maa en Qvindehaand til at fortage disse Afpudsninger uden at overskære Traaden paa noget Sted; kun derved kan det foeminine bevares, og det kan ingen Mand gjøre; om han end tog nok saa lempeligt derpaa vilde man mærke hans Haandtag hvor det faldt. Jeg taler forresten som den Blinde om Farverne, da jeg ikke kjender Bogen; men jeg glæder mig til at kjende den i Deres Bearbejdelse, Originalen vilde jeg derimod ikke falde paa at læse.

. . . . Det har glædet mig, min kjære Frøken, at erfare at De er saa vel, at De atter kan begynde Deres forrige Virksomhed. Det er dog kun i Arbeide man finder Tilfredshed og Kræfter, om det end slider en Deel paa Kræfterne i en anden Forstand. Med det bedste Ønske for at Deres ikke maae svigte Dem, forbliver jeg med sand Høiagtelse Deres hengivne A. de Saint-Aubain.

Nyhavn 11 Septbr. 1861.

Deres venlige Brev, min Frøken, har netop truffet mig, ligesom jeg staaer i Begreb med at foretage en Efteraarstour paa Landet, efterat have tilbragt næsten hele Sommeren i Kjøbenhavn, med Undtagelse af nogle Uger, som jeg levede ude paa Strandveien lige ved Dyrehaven, der for mig er den smukkeste Skov, jeg kjender, og hvor jeg har tilbragt mange rolige

Timer i den behagelige Slentren om, der er en af mine Passioner. De seer heraf, at jeg har havt det ganske godt, trods det ustadige Veir.

. . . . Hvad Deres Ønske angaaer, at jeg skulde skrive en Indledning til Amalie Sievekings Levned, da maa jeg indvende derimod, for det Første at jeg ikke duer dertil, og for det Andet at det ingenlunde vilde være Bogen til Gavn. Min i flere Henseender exceptionelle Stilling har skilt mig ved den Indvirkning, jeg maaskee ellers kunde have erhvervet mig, og det vilde opvække megen Forbauselse, hvis jeg vilde paatage mig at introducere et saadant Værk, som jeg dertil hverken kjender paa Tydsk eller paa Dansk. Jeg er ganske af Deres Mening, at Conferenceraad Sibbern neppe vilde skrive en Indledning, som De vilde blive tilfreds med, trods det oprigtige Venskab han har for Dem, og jeg vilde hellere i Deres Sted henvende mig til en Geistlig derom. Hvis De tilfældigviis kjender Dr. Fog, da vilde et Par Ord fra ham gavne Bogen mere, end mange Linier fra — jeg havde nær sagt hvilkensomhelst anden. Paulli kunde maaskee [Ludvig] Mynster interessere derfor, ifald De ikke selv kjender ham¹⁾

Kbhavn 8 Novbr 1861.

De vil tilgive, min Frøken, at jeg ikke allerede har bragt Dem min Tak for Deres venlige Brev og Amalie Sievekings Levnet, hvormed De overraskede mig. Da mine Øine have været meget angrebne i den sidste Tid, har jeg først nu tilendebragt Læsningen af denne Biographie, som har interesseret mig meget. Da jeg ikke kjender den tydske Original, kan jeg ikke bedømme om De har skaaret meget bort eller om De maaskee kunde have sammentrukken det Beholdte endnu mere; men saameget kan jeg sige, at den læses med Interesse, at jeg ikke har funden den tør og uinteressant hist og her, som De mener, om jeg end kan synes, at den af og til er lidt mere vidtløftig, end vor Jernbandedamptid tilstæder. Det meget Gode, der er i den, opveier rigelig

¹⁾ Bogen udkom uden Fortale.

disse Mangler. Saaledes hører jeg den ogsaa almindeligst bedømmes, og jeg troer at kunne sige, at den har et godt Publikum. Om Afsætningen staaer i Forhold dertil, er en heel anden Sag, jeg vil ønske det. De bedste og skjønsmste Læsere ere meget ofte dem, der ikke høre til Kjøbernes Antal — de ere dog alligevel de retteste Dommere

De er saa god at spørge hvor Deres Bog har truffen mig. I min Stue i Nyhavn, som jeg ikke har forladt i længere Tid. Min Hensigt at tage paa Landet blev opsat fra Dag til Dag, paa Grund af Ildebefindende, dette har endnu ikke rettet sig, men er snarere tiltaget, saa at jeg nu har givet mig i Kuur, for at faae Ende paa denne nerveuse, gigtigske, øiensvækkede og legemssvækkede Tilstand, i hvilken Alt er kommet aflave, forekommer det mig, alene med Undtagelse af min Taalmodighed, som jeg daglig frygter skal ogsaa blive angreben; jeg kæmper imidlertid, for at forsvare denne sidste Forskandsning til det Yderste

Kjøbenhavn d. 29 Aug. 1864.

Det har fornøiet mig meget, min Frøken, at see Brev fra Dem og vide mig bevaret i Deres velvillige Erindring; jeg slutter ogsaa af Deres Brev, at De befinder Dem nogenlunde vel, og har bevaret Deres Interesse for de vante Beskæftigelser og de gode Formaal — om disse end ikke bringe Fordeel, saa give de dog Tilfredshed, og denne er dog i Grunden mere værd. Det be-
drøver mig imidlertid at høre, at Deres sidste Foretagende, langtfra at have lønnet sig, tvertimod har bragt Dem ubehagelige Forviklinger, jeg kjender desværre slige for godt, til at kunne høre Deres med Ligeegyldighed. Jeg beklager meget, at jeg slet ikke kan være Dem til Nytte i denne Sag, hverken med Raad eller Daad; jeg har ikke det fjerneste Bekjendtskab til Boghandler Eibe, og veed intet Middel til at paavirke ham, og jeg kan heller ikke anvise nogen Udvei i den miserable Tilstand, som al god Litteratur er nedsjunken i for Tiden. Vi vrævle og kjævles fra Morgen til Aften, som Hunde og Katte, Ingen bryder sig om god eller alvorlig Lecture, forskruede og forløiede Aviser er

Publicums eneste Næring — vi have ogsaa i den Retning alle de Ulemper, som, hele Verden over, ere fulgte med de doctrinaire Regjeringer, af hvem man netop skulde have ventet Stræben i modsat Retning, og Situationen udad og indad, lige til Nationens inderste Tænkning, er complet demoraliseret og elendig. Hvad Skjebnen og Tiden vil bringe kommende Generationer kan kun Gud vide — vi have neppe noget Godt ivente.

. Jeg kan meget vel indsee, at det vil være Dem meget tungt at maatte underrette Grevinde Hardenberg-Reventlow¹⁾ om Udfaldet af Entreprisen, som hun jo dog, eftersom jeg har opfattet Sagen, selv har foranlediget. Naar man gaaer i Caution, maa man altid være belavet paa, i Uheldstilfælde, at komme til at svare til Beløbet, og Grevinden har vist ofte været i det Tilfælde, at maatte betale for Personer og Sager, som hun har mindre Grund til at interessere sig for, end her er Tilfældet, hvor Agtelse og Venskab danne en god Grund . . . Hun, om hvem jeg har den Mening at hun er et genereust og venligt Gemyt, vil neppe finde Sagen saa slem, som De nu forestiller Dem Maaskee har Boghandleren, som jo havde en Cautionist at holde sig til, heller ikke gjort sig saamegen Umage for at befordre Afsætningen, som han vilde have gjort, hvis Risicoen havde været hans egen. Men disse Betragtninger føre os ikke videre og gaae formeget ind paa det personlige Gebeet, til at man kan gjøre dem gjeldende. Tiden har ikke været fordeeltagtig for saadanne Foretagender, den er maaskee bleven trættet af Philantrophie, og gaaer afveien for Philantroperne.

. Hvad mig angaaer, da har jeg i de sidste to Aar været plaget af Tryk og Smerter i Underlivet, hidrørende fra formodede indvendige Forhærdelser, som dog ikke have været værre, end jeg har kunnet taale dem²⁾). Siden Nytaar har jeg imidlertid maattet holde mig inde fra 6 Januar til de sidste Dage af Marts, og nu senere fra 12 Mai og fremdeles, da Veiret har været mig for uvenligt til at gaae ud, og jeg desuden af og til

¹⁾ Lucie C. A. A. H. G. W. Haugwitz-Hardenberg-Reventlow, født Prinsesse Schönaich-Carolath.

²⁾ Det var en Nyresygdом, han led under.

har ligget tilsengs. Hvorlænge denne Qvarantaine skal vare kan jeg ikke vide, men jeg har saaledes vænnet mig til det isolerede Liv, at jeg ikke føler Savnet af Omgang, og godt kan finde mig i at være hjemme. De skal derfor ikke ansee mig for i altfor høi Grad at være en Barmhertighedens Gjenstand. Faae vi nogen Erstatning i mildt Efteraar, haaber jeg endnu at kunde komme lidt paa Landet, Sommertourene bleve der Intet af, hverken ifjor eller iaar.

. . . . Med de oprigtigste Ønsker for Deres Vel i enhver Henseende, forbliver jeg, min Frøken, Deres A. de Saint-Aubain¹⁾.

Fremmede Adelslægter i Danmark.

XI. v. Passow.

Af O. E. A. Schøller.

Familien v. Passow hører hjemme i Meklenborg, hvor den har eiet Godserne Grambow, Gremmelin, Passow, Radum m. m. og hvor den blomstrer endnu. Tre forskjellige Linier (Afsnit I, II, III), hvis indbyrdes Forbindelse imidlertid ei kan paavises, er kommen her til Landet i det 17 og 18 Aarhundrede, men alt tidligere var et Medlem af Slægten bleven knyttet til Danmark, idet meklenborgsk Geheimeraad *Hartvig v. Passow* til Gremmelin c. 1630 ved sit Ægteskab med Øllegaard Pentz, Enke efter Hofmester Joachim Barnewitz en kort Tid blev Eier af Rudbjerggaard og Fredsholm paa Lolland. Familiens Vaaben er i Sølvfelt en springende sort Vindspiller med Guldhalsbaand, ligesom paa Hjelman²⁾; her i Landet har enkelte Medlemmer brugt Vindspilleren i rødt Felt og paa Hjelman en Krone³⁾, medens andre paa Hjelman fører 4 Standarter.

I. N. N. v. Passow. Børn: A—B.

A. *Cort Hartvig Passow*, f. c. 1656, blev $\frac{6}{11}$ 1667 Page ved det danske Hof⁴⁾, er i Novb. 1677 Lieutenant i B. Bülow's Regiment og i Marts 1682 Capitain i Fricompagniet paa Aggershus. $\frac{31}{8}$ 1687 blev han Capitain i Marschalcks gev. Dragon Regt., $\frac{2}{2}$ 1689 Major og $\frac{14}{3}$ 1696 Oberstlieutenant i Aggerh.

¹⁾ Han døde d. 25. Novbr. 1865. ²⁾ v. Ledebur II, 183, Siebmacher V. 333. ³⁾ Dansk Adelslex. II. 69. ⁴⁾ Rentekammerets Bestallingsbog.

nat. Inf. Regt. Han døde paa Ullensaker $^{12}/_4$ 1709, c. 53 Aar gl., begr. $^{2}/_5$ s. A. i Hovedkirken, senere flyttet til Annexkirken. Efter Klevenfeldt var han 1° gift med Marie Sofie Raben, Datter af Henrik Magnus R. til Stück; det maa formentlig være hende, der som „Major Passows Kiereste“ anføres begravet i Christiania $^{6}/_2$ 1694¹⁾. 2° gift med Ingeborg Daa, Datter af Valdemar D. Børn²⁾: a—b.

a. *Malene Sophie*, dbt. paa Bragermæs $^{8}/_2$ 1690, † ung.

b. *Gregers Valdemar Passow*, f. c. 1703, mistede sin Fader, da han var 6 Aar gl., opdraget hos Morbroderen Generalmajor Gregers Daa, hvorefter han blev Page³⁾. $^{31}/_3$ 1722 Cadet, 1724 Fændrik i sjæll. gev. Inf. Regt., $^{6}/_5$ 1726 Secondlieut., $^{10}/_{12}$ 1732 Premierlieut., $^{5}/_8$ 1735 forsat til Cadetcompagniet, $^{12}/_2$ 1739 Capitain i slesv. gev. Regt., $^{31}/_{12}$ 1749 til lollandske Regt., $^{27}/_6$ 1753 kar. Major, $^{25}/_9$ 1754 Major, $^{24}/_{12}$ 1760 Oberstlieutenant i Prins Fred. Regt. Gift 1739 (Till. af $^{30}/_{10}$ s. A. uanseet han og hans Hustru vare Søkendebørn) med Cicilie Elisabeth Scharffenberg, † 1743⁴⁾, Datter af Herman Nicolai S. og Lisbeth Dorethea Daa og Enke efter Oberstlieut. Henrik zur Hellen, † i Novbr. 1731⁵⁾. Han døde i Rendsborg $^{7}/_1$ 1761⁶⁾, begr. $^{16}/_1$ og efterlod 1030 Rdr. i Arv til 6 Farbroderbørn og 8 Moders Søkendebørn⁷⁾.

B. *Hugo Christof Passau*. Børn: a—g.

a. *Hugo Christof Passow*, f. 1712, blev $^{14}/_{10}$ 1733 Fændrik i Grenadercorpset, $^{2}/_6$ 1734 Secondlieut., $^{30}/_4$ 1739 Premierlieut., $^{9}/_{12}$ 1749 Capt. i jydsk gev. Inf. Regt., $^{18}/_1$ 1758 kar. Major, 3 Major $^{16}/_5$ 1759, Premiermajor i bornholmske (senere Aarhuske) gev. Regt. $^{1}/_5$ 1767, Oberstlieut. i slesv. gev. Regt. $^{22}/_8$ 1771, kar. Oberst $^{15}/_5$ 1777, Oberst og Chef for bornholmske Regt. $^{12}/_{11}$ 1783, Afsked $^{18}/_2$ 1785.

¹⁾ For denne Oplysning ligesom for mange vedrørende Familiens norske Norske Medlemmer skylder jeg Hr. Arkivar Thomle Tak. ²⁾ Mulig har de været flere Børn, men de maa da være døde unge eller uden Arvinger, da de ellers maatte være nævnte som Arvinger efter Sønnen Gregers. ³⁾ Ref. Sag. $^{27}/_8$ 1738. ⁴⁾ Ref. Sag. $^{29}/_{11}$ 1758. ⁵⁾ Ref. Sag. $^{14}/_8$ 1731. ⁶⁾ Ref. Sag. $^{14}/_1$ 1761. ⁷⁾ Ref. Sag. $^{10}/_8$ 1763.

Gift 1753 med Louise Vilhelmine Augusta Baronesse Løew. Han blev naturaliseret $^{29}/_5$ 1776 og døde $^{11}/_{11}$ 1791. Børn: 1—3.

1. *Sophie Dorethea Ilsabe*, dbt. i Rendsborg $^{19}/_{11}$ 1753.

2. *Magdalene Elisabeth Frederikke Eva*, dbt. i Rendsborg $^2/_{11}$ 1757.

3. *Hedvig Magdalene Georgine Christiane*, dbt. i Slesvig $^{29}/_6$ 1762.

b. *Hartvig Christof Passau*, efterlod Børnene Christof Frederik Vilhelm, Capitain i preussisk Tjeneste og Elisabeth Sophie.

c. *Claus Christof Passau* til Grambow.

d. *Sophie Elisabeth*, † ugift.

e. *Elisabeth Hedvig*, gift med v. Løew.

f. *Jørgen Mathias Passow*, f. i Meklenborg 1717, Fændrik i Grenadercorpset $^{28}/_4$ 1740, Secondlieut. $^{22}/_6$ 1742, Premierlieut. $^{29}/_3$ 1747, Capitain $^4/_1$ 1759, † i Flensborg $^{24}/_4$ 1760¹⁾. Ugift.

Efter Opgivende fra Tyskland skal der endnu have været 2 Brødre, nemlig Ernst Passow, † som dansk Lieutenant i Nyborg 1727, 20 Aar gl., og Henrik Magnus Passow, der stod i Garden 1740—51; de har imidlertid ei kunnet findes i Etaterne.

II. N. N. Passow. Børn: A—C.

A. *Christian Albrecht Passow*, f. c. 1677 i Meklenborg, kom 1701 i Grenadercorpset efter Anbefaling af Hertugen af Güstrow; Secondlieut. $^{28}/_{10}$ 1709, saaret 1710 ved Helsingborg, fangen ved Gadebusch²⁾, Premierlieut. $^{22}/_9$ 1712, Capitain i Prætorius's gev. Regt. $^{20}/_3$ 1719, Major i slesv. gev. Regt. $^{14}/_7$ 1731, virk. Major $^{29}/_{12}$ 1738, Oberstlieut. $^1/_5$ 1741, afstod sit Comp. 1745. 1748 beder han fra Rendsborg om Hjælp og er da 71 Aar gl.³⁾. Han døde i Rendsborg $^7/_{11}$ 1755⁴⁾, begr. $^{14}/_{11}$. Hans Enke Lucie Cathrine døde i Rendsborg $^{29}/_{11}$ 1767, begr. $^7/_{12}$. Børn: a—c.

¹⁾ Ref. Sag. $^{29}/_4$ 1760; Militaire Skrifter, Pakke 23, Bilag 13, 39. ²⁾ Ref. Sag. $^{18}/_{12}$ 1754. ³⁾ Ref. Sag. $^{17}/_7$ 1748, Memorialer 1748 Litr. P. ⁴⁾ Ref. Sag. $^{10}/_{12}$ 1755.

- a. *Frederik Christian Passow*, f. $^{31}/_{12}$ 1713, † i Fredericia $^{19}/_{12}$ 1795, begr. s. S. $^{31}/_{12}$. 1733 Fændrik i sles. gev. Regt., Secondlieut. $^{31}/_{12}$ 1735, Premierlieut. $^{5}/_{6}$ 1740, Capitains Kar. $^{26}/_{5}$ 1757, Major $^{19}/_{8}$ 1761, Oberstlieut. i Ribe Regt. $^{27}/_{1}$ 1779, Afsked $^{12}/_{10}$ 1789. Gift i Rendsborg Garnisonsk. $^{10}/_{11}$ 1745 med Sophie Elisabeth Bøhmer, f. $^{1}/_{8}$ 1718, † $^{5}/_{2}$ 1789, begr. i Ribe, Datter af Oberst Christian B. og Cathrine Lion. Børn: 1—6.
1. *Christiane Sophie*, dbt. i Rendsborg $^{5}/_{4}$ 1747, † i Ribe $^{11}/_{9}$ 1782.
 2. *Frederikke*, dbt. i Rendsborg $^{22}/_{6}$ 1748, begr. s. St. $^{25}/_{6}$ s. A.
 3. *Cathrine Albertine*, f. i Rendsborg $^{28}/_{11}$ 1749, dbt. $^{25}/_{11}$ † $^{16}/_{2}$ 1832. Var 1788 eneste levende Barn, gift 1789 med Capitain i Ribe Inf. Regt. Johan Muravius, f. i Hanau $^{25}/_{8}$ 1732, † i Rendsborg $^{19}/_{6}$ 1795, gift 1 Gang med Magdalene Amalie Wulf, f. $^{18}/_{3}$ 1729, † i Rendsborg $^{2}/_{11}$ 1770, begr. $^{5}/_{11}$.
 4. *Amalie Augusta*, dbt. i Rendsborg $^{18}/_{12}$ 1751, begr. s. St. $^{12}/_{9}$ 1753.
 5. *Christian Carl Passow*, dbt. i Rendsborg $^{22}/_{6}$ 1753, begr. s. St. $^{17}/_{9}$ 1757.
 6. *Conradine Marie*, dbt. i Rendsborg $^{25}/_{9}$ 1755, begr. s. St. $^{12}/_{2}$ 1756.
- b. *Carl Adam Passow*, f. c. 1714, havde 1735 tjent 5 Aar i slesv. Inf. Regt. og var da 21 Aar gl.¹⁾ Fændrik i slesv. Regt. $^{18}/_{7}$ 1736, Secondlieut. $^{29}/_{12}$ 1738, Premierlieut. i Mønske Regt. $^{18}/_{4}$ 1747, Capitain $^{14}/_{6}$ 1754, afskediget som Oberstlieut. $^{17}/_{4}$ 1765, idet han afstod sit Compagni for 4000 Rdr. Han døde $^{24}/_{11}$ 1771 efter at være traadt i russisk Tjeneste²⁾. Gift 1755 med Gustave Sophie Caroline Passau, † $^{26}/_{7}$ 1774, Datter af Kammerraad P. i Günstrow³⁾. Af Børnene kjendes:
1. *Jacobine Cathrine Charlotte*, dbt. i Rendsborg $^{26}/_{6}$ 1756,
 2. *Margrete Eleonore Gustave*, dbt. i Rendsborg $^{17}/_{8}$ 1758.

¹⁾ Ref. Sag. $^{19}/_{12}$ 1735. ²⁾ Ref. Sag. $^{1}/_{12}$ 1774. ³⁾ Ref. Sag. $^{11}/_{8}$ 1761.

3. Søn, der 1774 var 12 Aar gl., da han indstilles til Cadet¹⁾.
4. *Christiane Maximiliane Frederikke*, dbt. i Rendsborg $16/9$ 1763.
5. *Jacobine Sophie Gustave*, dbt. i Rendsborg. $7/8$ 1765.
1788 boede 1 Søn og 4 Døttre i Meklenborg.
- c. *Eleonore Cathrine*, dbt. i Garnisonsk. i Kbhv. $31/1$ 1718,
† i Rendsborg $18/5$ 1771, begr. $25/5$.
- B. *Carl Albert Passow*, f. i Meklenborg c. 1683, kom her til Landet 1709²⁾ og blev $9/2$ 1711 Adjutant i Marineregimentet, $10/9$ 1714 Premierlieut., men fik $15/11$ 1717 Afsked som Capitain, da han vilde hjem til Meklenborg³⁾. 1718 søger han om at komme tilbage og blev $15/8$ s. A. Capitain og Chef for Nordre Gudbrandsdalens Comp. af 1 Oplandske Inf. Regt., forsattes $16/6$ 1730 til Chef for Solørske Comp., blev $20/11$ s. A. Secondmajor, men afstod 1735 sit Comp. og fik $15/4$ s. A. Afsked som Oberstlieutenant. $3/10$ 1738 blev han Commandant paa Vardøhus og fik s. A. $1/2$ Aars Forskud paa Gagen, som var 330 Rdr.⁴⁾ $4/9$ 1747 blev han Oberst med Anciennitet fra $26/9$ 1744 og fik $18/8$ 1755 Afsked som Commandant med 200 Rdr. i Pension; han er da i sit 73 Aar og anfører, at han i sin Ungdom har været Cadet i svensk Tjeneste⁵⁾. Han døde i Kjøbenhavn $9/9$ 1757, begr. fra Garnisonsk. Skiftet efter ham begyndte $17/9$ s. A., og var Formuen 3000 Rdr.⁶⁾ Gift med Dorethea Marie Coucheron, † i Tønsberg 1775, $81\frac{1}{4}$ A. gl., begr. $19/10$ s. A. i Frue K. s. St., Datter af Oberstlieut. Iver C. Børn: a—f.
- a. *Johan Frederik Passow*, blev fra Sergeant $23/8$ 1743 Fændrik i slesv. Inf. Regt., $5/4$ 1745 Secondlieut., $28/8$ 1753 Premierlieut. i Prins Fred. Regt., virkel. Premierlieut. $11/7$ s. A.. Samme Aar fik han Orlov til Faderen paa Vardøhus, men omkom i Decbr. 1754 paa Veien hjem ved Skibets Forlis⁷⁾.
- b. *Bertha Cathrine Marie* omkom sammen med Broderen.

¹⁾ Ref. Sag. $1/11$ 1774. ²⁾ Ref. Sag. $16/9$ 1713. ³⁾ Ref. Sag. $17/11$ 1717.
⁴⁾ Ref. Sag. $10/11$ 1738. ⁵⁾ Ref. Sag. $10/11$ 1755. ⁶⁾ Ref. Sag. $28/1$ 1758. ⁷⁾ Ref. Sag. $3/11$ 1754, $2/1$ 1755.

c. Datter, ligeledes.

d. *Iver Theodor Passow*, f. i Norge $1\frac{1}{6}$ 1727¹⁾, blev 1738 Page, $23\frac{1}{6}$ 1741 Cadet, 1743 deserterede han fra Academiet og fik Afsked²⁾. $23\frac{1}{6}$ 1751 Secondlieut. i lollandske gev. Inf. Regt., $23\frac{1}{12}$ 1757 Premierlieut., men blev 1762, da han som Marschal ved en Begravelse i Rendsborg havde ophidset Mandskabet og udskjældt Majoren, dømt til at hensættes paa Munkholm i 6 Aar med 4 β daglig Underhold; $16\frac{1}{1}$ 1763 flygtede han imidlertid fra Arresten i Haderslev til Hamborg, hvorfra han forgæves søger om Salvoconductum³⁾. $7\frac{1}{6}$ 1769 har han udstaaet sin 6 Aars Straf paa Munkholm og faar Afsked med Pension $3\frac{1}{2}$ 1779⁴⁾. Han er død før 1812. Gift i Nyborg $23\frac{1}{1}$ 1756 med Cathrine Marie Knudsen, † hos Sønnen Johan i Kjbhv. $16\frac{1}{10}$ 1812, 78 A. gl., begr. fra Garnisonsk. $20\frac{1}{10}$. Børn: 1—2.

1. *Carl Levin Nicolai Passow*, dbt. i Garnisonsk. $20\frac{1}{11}$ 1756, † i Odense $5\frac{1}{7}$ 1790, begr. $12\frac{1}{7}$, blev 1781 fra Vagtmester Secondlieut. i fynske Rytter Regt. Gift med Christiane Margrethe Jørgensen, begr. i Odense i Juni 1812, 51 A. gl. Datter:

Anna Cathrine, f. 1783, † før 1789⁵⁾.

2. *Johan Jacob Frederik Passow*, f. i Nyborg $17\frac{1}{12}$ 1758, † i Hørsholm $23\frac{1}{1}$ 1837, Hofdestilateur, siden Lotterikollekteur i Hørsholm, eiede $30\frac{1}{11}$ 1793— $18\frac{1}{7}$ 1800 Friheden ved Hørsholm. Gift $6\frac{1}{10}$ 1784 med Anne Dorethea Sørensen, † i Hørsholm $1\frac{1}{6}$ 1838, 86 A. 7 Mdr. gl. Ingen Børn.

e. *Christian Albrecht Passow*, dbt. i Grue i Norge $24\frac{1}{5}$ 1732, blev Cadet $5\frac{1}{9}$ 1747, fik $29\frac{1}{9}$ 1753 Premierlieut. Kar., men traadte s. A. i det asiatiske Compagnis Tjeneste som Ingenieur for at lede Bygningen af Fæstningen Dansborg. 1755 søgte han om at blive Capitain eller faa et Tillæg, da han ei kan leve af de

¹⁾ Fortegnelse over Cadetterne i Krigsminist. Arkiv, hvor han dog urigtigt siges født paa Vardøhus; han maa saavel som hans ældre Søskende være fødte i Lesje eller Vaage i Nordre Gudbrandsdalen, hvor Faderen i de Aar boede, men hvorfra ingen Kirkebøger haves fra den Tid. ²⁾ Ref. Sag. $12\frac{1}{7}$ 1743. ³⁾ Ref. Sag. $2\frac{1}{2}$, og $12\frac{1}{2}$, 1763, Memorialer 1762 og 1763, P. ⁴⁾ Ref. Sag. 1779, Kgl. Ordres og Resolutioner 1779, Nr. 69. ⁵⁾ Fynske Reg. $12\frac{1}{9}$ 1783.

400 Rdr., som Compagniet giver ham. I Trankebar kom han i heftige Stridigheder med Gouverneuren, der tilsidst medførte hans Arrestation og en Krigsret, hvorved han $12/8$ 1758 dømtes fra Ære og Charge samt til Hjemsendelse. Ved hans Hjemkomst 1759 synes Compagniets Directeurer at have taget hans Parti med Gouverneuren, thi paa deres varme anbefaling faar han s. A. Afsked som Capitain og et Gratiale paa 100 Rdr., hvorpaa han reiste til England for at søge Tjeneste i Ostindien. $26/12$ 1753 var han bleven gift med Forfatterinden Anne Cathrine Materna (v. d. Lühe), f. $25/11$ 1731, † i Kjbhv. $9/8$ 1757, Datter af Premierlieut. Siegfried Hans v. d. L., 2° gift i London i Foraaret 1761 med Jenny Children, hvem han havde ægtet mod Forældrenes Villie og som havde 11000 Pd. Sterling i Medgift. Ved den danske Gesandts Mægling hidførtes en Forsoning mod at P. fik en Ansættelse i Danmark. 1761 fik han derfor Majors Kar., blev $18/6$ 1762 Committeret i General Øconomi-Collegiet, $13/8$ s. A. Etatsraad, $29/6$ 1764 Consul i London, fra hvilken Post han afskedigedes $2/4$ 1777¹⁾. Af hans Børn kjendes:

1. *Christian Carl Passow*, dbt. i Garnisonsk. $2/9$ 1754.

2. *Jenny Elisabeth*, dbt. i Slotsk. $1/6$ 1763.

f. *Hans Jørgen Passow*, f. i Kjbhv. $7/11$ 1735²⁾, blev $30/7$ 1744 Corporal i Trondhjems Garnisonscomp. og 1746 commanderet til Vardøhus; $30/12$ 1750 Cadet, men deserterede 1756, blev efter Ordre af $26/5$ s. A. atter Cadet, men yppede 1757 Kiv med nogle Studenter, hvorfor han $9/8$ s. A. blev dømt til i 2 à 3 Aar at være Musketer ved slesv. Inf. Regt. $6/12$ 1758 Fændrik, $20/5$ 1761 Secondlieut. Kar., $14/4$ 1762 Secondlieut., arresteret 1764 og afskediget $21/8$ s. A. Søgte forgjæves Ansættelse i Rusland. Paa Køller-Banners specielle anbefaling blev han $4/9$ 1772 Premierlieut. i 3 sjæll. nat. Batl., $26/8$ 1778 Secondlieut. à la suite i Mønske Inf. Regt., afskediget $9/12$

¹⁾ Memorialer 1755; Ref. Sag. $14/11$ og $12/12$ 1759; Ref. Sag. $24/6$ 1761; Personalh. Tidsskr. 3 R. I. 261 og 3 R. II. 18. ²⁾ Fortegn. over Cadetter i Krigsminist. Arkiv.

s. A. med 72 Rdr. Pension¹⁾. ²⁹/₉ 1784 Kammerraad. Død i Kjbhv. ³⁰/₁₀ 1786, begr. ⁷/₁₁ fra Nicolai K. Gift i Holmens K. ²¹/₁₂ 1785 med Enken Marie Schmidt, f. Hoff, † i Kjbhv. ²²/₆ 1823, 79 A. gl., begr. ²⁵/₆ (Helliggeist Kbg.). Hun fik ¹⁸/₆ 1787 20 Rdr. Pension af Postkassen. Ingen Børn²⁾.

C. *Johan Joachim Passow* kom her til Landet 1709 sammen med Broderen Carl efter den ældre Broders Anmodning; 1717 har han staaet 7 Aar som Underofficer i sjæll. Inf. Regt. og blev som saadan haardt saaret og fangen ved Gadebusch. ¹⁴/₁₀ 1718 Lieutenant. 1727 fik han Afsked fra Pentz's Regt. i Norge og levede endnu 1738³⁾.

III.

Hartvig Passow indkom til Danmark 1683 (fh. i Biskoppen af Münsters Tjeneste) og blev ¹⁷/₈ s. A. Oberst og Chef for et gevorbent Regt., ¹/₁ 1685 Commandant i Glückstadt, ⁵/₄ 1690 Chef for Dronningens Liv Regt., ¹⁵/₁ 1698 atter Commandant i Glückstadt og Brigadér, ¹¹/₇ 1705 Inspecteur over Infanteriet i Holsten og Generalmajor. Han blev ³¹/₁₂ 1705 paa Volden ved Eutin saaret i Benet af en Musketkugle, amputeret ⁵/₁ 1706⁴⁾ og døde ⁷/₁₁, begr. i Rendsborg ¹²/₁ s. A. Gift med Cathrine Elisabeth v. d. Lippe, Datter af Frederik v. d. L. til Vinsebek⁵⁾, der beder om ¹/₂ Aars Gage til hans Begravelse⁶⁾. Af hans Børn kjendes:

1. *Christian Adolph Passow*, blev fra Adjutant efter Faderens Indstilling ²²/₉ 1696 Secondlieut., han har da deltaget i flere fremmede Felttog⁷⁾. Var kar. Capt. i Dronningens Liv Regt., da han ²⁰/₅ 1702 faar Tilladelse til at gaa i fremmed Krigstjeneste, † 1703⁸⁾.
2. Datter, som 1696 var gift med Lieutenant, senere Major i Dronningens Liv Regt. Ernst Christian Sebottendorff⁹⁾.

¹⁾ Ref. Sag. ²⁹/₁₁ 1758, ²⁹/₉ 1774; Kgl. Ordres og Resolut. 1778 Nr. 537; Ref. Sag. ⁹/₁₂ 1778. ²⁾ Skiftet i Forseglingssprot. Nr. 1 for 1822—23, S. 178. ³⁾ Ref. Sag. ⁴/₁ 1717, ²⁰/₅ 1727, ²¹/₆ 1738. ⁴⁾ Ref. Sag. ⁹/₁ 1706. ⁵⁾ Personalh. Tidsskr. 3 R. III. 70. ⁶⁾ Ref. Sag. ¹⁸/₂ 1706. ⁷⁾ Indk. Sager 1696, Septbr. ⁸⁾ Ref. Sag. ¹⁸/₈ og ¹⁸/₁₁ 1703. ⁹⁾ Indk. Breve til Overkrigssecretairen 1696.

Følgende Personer af Navnet Passow, der forekomme i Danmark og Norge, staa ikke i Forbindelse med ovennævnte Familie:

Allert (Albert) Passow var 1657 Toldbetjent i Christiania, 1662 paa Brager næs, hvor han $\frac{3}{6}$ 1656 blev gift og fik flere Børn døbt. — Enken Catharine Elisabeth Passow blev begravet i Frogner (Lier), 70 Aar gl., $\frac{18}{12}$ 1727, gift der $\frac{21}{11}$ 1721 med Anders Johnsen Stockstad. — Nicolaus Passow fik $\frac{11}{7}$ 1653 Bestalling som Styklieutenant og Mølleforvalter. — Ferdinand Passow blev begr. paa Kongsberg $\frac{12}{3}$ 1739, 42 Aar gl., gift der $\frac{14}{9}$ 1730 med Maren Jochumsdatter Sueder, begr. $\frac{9}{6}$ 1743. — Sergeant Julius Fred. Passow, gift i Garnisonk. med Anne Cathr. Petersen, fik 1741—48 døbt 5 Børn i Frederikskirken og en Søn Philip Chr. $\frac{26}{9}$ 1759 i Slesvig Frederikskirke. — Jacob Passow købte $\frac{20}{4}$ 1754 Viumgaard, gift med Mariane Wium. — Anne Cathr. Passow gift $\frac{6}{10}$ 1810 i Garnisonk. med Forpagter Claus Maxen. — Tobakspinder Chr. Arendt Passow, gift i Kallundborg $\frac{7}{2}$ 1749 med Sabine Borthig. — Elisabeth Passow, gift 1745 med Regimentsfeltkjær Joh. Christof Reissiger.

Fynske Familier i ældre Tid.

Af P. O. B. Bondesen.

(Slutning).

XVII. Weyle.

Axel Pedersen Weyle, f. 1634¹⁾, † $\frac{25}{6}$ 1709, Provst, Sognepræst til Tryggelev-Fodslette.

Han blev Student fra Slagelse $\frac{6}{10}$ 1660 og blev 40 Aar gl. Sognepræst i Tryggelev, ordineret $\frac{14}{8}$ 1674. Hans Formand i Embedet var Hr. Erik Christensen Humble, † 1674. Han paa-begyndte den saakaldte Tryggelevbog, der i Afskrift endnu findes i Præstegaarden, og som giver mange interessante Oplysninger om Tryggelev Sogn i gamle Dage. Efter Svenskekrigen var Til-

¹⁾ Ikke 1639 som anført i Wiberg Præstehist. III 380.

standen der kun meget sørgelig. Saaledes døde i Aaret 1660 flere Hundreder Mennesker af Hunger. Hr. Axel Pedersen Weyle var Provst for Sønderherred og nævnes som saadan 1682. Han var gift to Gange 1) med Ingeborg Breining, † 1689, Datter af Provst Johannes Thordsen til Bregninge paa Ærø. 8 Børn. 2) med Anna Gertrud Lomborg, f. 1663, † $21/12$ 1729, Datter af Provst Claus Pedersen Nyborg til N. Lyndelse og Mariche Madsdatter Lomborg. 6 Børn. Hun blev gift 2) $25/8$ 1710 med Hr. Eggert Matthiesen Pedersen, f. 1677, b† $12/1$ 1731, Sognepræst til Tryggelev-Fodslette, kaldet dertil, endnu mens Formanden levede, $4/9$ 1705, ordineret $80/7$ 1706. I Kirkebogen har han indført sin Hustrus Død med følgende Linier: „1729 den 21. Decembr. ipso Solstitio stod min Soel stille, idet mit huussis Lys, mit hiertis Lyst, min dydig lille Hustru Anna Giertrud, blef da ved Prousten Hr. G. Nielsen skiudt fra mig i Jord, i sin alders 66 Aar 5 Maaneder 3 Uger. Text ex. Gen. 48, 7. Exord. Ap. 21, 9. 10.“ I Tryggelev Kirke findes i Koret et Epitaphium over Hr. Axel Pedersen Weyle med nedenstaaende Inskription:

Hviler herneliden, Ærværdige, Hæderlige, og meget Vellærde Mand, Her Axel Pedersøn Weile, Fordum Proust her Vdi Synderherridt og Sogne Præst hertil Trøggeløv Med sit Annex-Foedslette, som døde Anno 1709 Med Tvende sine Elskelige Huustruer: Dend Første ved Navn Ingeborrig, den salig Proustis Paa Erøe Her Johannis Thordsøns Kjære daatter, som Gud ved en salig død bortkallede: 3 Pindzedag, Anno 1689: Deris Kiærlige Egteskab Velsignede Gud med otte Børen, navnlig Bernhardus, Peder, Johannes, Johannes, Jacobus: og Trende døttre, Navnlige Ægidia-Kirstine, Anna-Cathrine, Bergitte-Sophie, af hvilcke de Tre Sønner, Bernhard, Johannes og Jacobus ere allerede Med Moderen i Herren Saligen hensouede. Dend anden og iligemaade hans Elskelige hustrue ved navn, Anna-Giertrud, den salige Proustis til Aasom Herredt i Fyen Her Claus Pedersøn Nyborrigs Kiære daatter, som døde Anno 1729. Samme deris Kiærlige Egteskab blev Af Gud Velsignet Med Sex Børn, Navnlige Christen Fisker: Claus: Christen Fisker og en dødfød søn: saa og Tvende Døttre Navnlige Ingeborrig og Elisabeth, Af hvilcke de Tvende

sønner ere for i Veyen hos Gud hisset i himmel Rige, de andre tvende Sønner Med de Tuende Døttre Ere end nu efter Guds behagelige villie her i Jorderige, Gud af Naade Efter døden forleene dennem samptlige med Alle Troende Christne en glædelig og ærefuld opstandelse paa Dommensdag, Amen. Skrefvet og opsat Kiercken til Beprydelse og Disse salige Mennsker Til ære Minde: dend 2 octobris 1697 Vdi Provsten her Axels = 64 Aar.

Hr. Axel Pedersen Weyle havde i alt 17 Børn, af hvilke altsaa 3 fødte efter at Epitaphiet er opsat:

1. Bernhard Axelsen Weyle, † som Barn.
2. Peder Axelsen Weyle, Student fra Odense $19/7$ 1698, † i Brabant som Lieutenant i kgl. dansk Tjeneste.
3. Johannes Axelsen Weyle, † som Barn.
4. Johannes Axelsen Weyle, f. $1/10$ 1681, † 1759, blev Student fra Odense $16/7$ 1700, theol. Cand. 1703, Sognepræst til Skonevig i Bergens Stift 1716, derfra forflyttet til Kongsted paa Sjælland $10/11$ 1747.
5. Jacob Axelsen Weyle, † som Barn.
6. Ægidia Kirstine, gift med Skovridersøren Jensen.
7. Anne Cathrine, gift med Forvalter Tornsen paa Tustrup i Jylland.
8. Birgitte Sophie, ugift.
9. Christen Fischer Axelsen Weyle, † som lille.
10. Claus Axelsen Weyle, f. 1692, Student fra Odense $25/7$ 1712, † som Skoleholder i Norge.
11. Christen Fischer Axelsen Weyle, Student, b† $30/10$ 1726.
12. Ingeborg, † i Odense 1743, gift $4/7$ 1714 med Hr. Sanmuel Pedersen Bering, Sognepræst til N. Lyndelse, f. $3/8$ 1679, † $28/9$ 1728. Han blev Student fra Odense $17/7$ 1697, Cand. theol. $16/5$ 1699 (illum), var derefter Feltpræst indtil 1715, da han under $21/9$ kaldedes til N. Lyndelse at efterfølge Hr. Christen Fischer, hans Svigermoders Stiffader.
13. Elisabeth Haurevadt, gift $3/7$ 1727 med Herredsfogeden i Salling Herred Hans Falenkam. Brylluppet stod i Tryggelev, og Teksten til Brudetalen var Job 14,16.
14. En Søn, dødfødt.

15. Mariche Lomborg, gift „efter Hr. Mogens Haugaards Forløfte og Faders Hr. Fischers Tilladelse“ $11/8$ 1717 med Mr. Jørgen Hansen Kierumgaard, Sogndegn til Humble. Han blev Student fra Odense $23/7$ 1706, var 1711 Præceptor i Magleby Præstegaard og blev 1716 Sogndegn i Humble, hvor han ægtede Formanden Mr. Jacob Niensens Enke Anna Margrete Hartvigsdtr. Meier, der døde allerede i Begyndelsen af det paafølgende Aar. Selv døde Mr. Jørgen 1729, 42 Aar gl., og blev b† $8/6$.
16. Susanne Fischer, 1) gift $28/1$ 1728 med Hr. Peder Pedersen, Sognepræst til Simmerbølle. De bleve viede i Tryggelev Præstegd. af Provsten Gøde Nielsen „i min Svaghed“, og Teksten til Brudetalen var Ex. Prov. 27,19. Han blev f. i Juli 1690, blev Student fra Korsør 1709, var her en Tid Hører, blev Cand. th. $17/2$ 1716 (haud) og Sognepræst i Simmerbølle $25/3$ 1718, hvor han døde 1729, b† $29/6$. 2) gift med Hr. Frederik Jensen Marstrand, f. $7/4$ 1694, † $19/8$ 1766, Sognepræst til Simmerbølle. Han blev Student fra Odense 1717, Cand. th. $16/3$ 1722 (haud) og Præst i Simmerbølle $11/6$ 1729. Var Søn af Præsten i Snøde Hr. Jens Jørgensen Marstrand og Anna Cathrine Breckling.
17. Hans Jacob Axelsen Weyle, f. $26/8$ 1701, † 1783, Provst, Sognepræst til Skibby paa Sjælland. Han blev Student fra Odense 1722, Cand. th. $8/7$ 1726 (non), var derefter en Tid Hører i Assens indtil $8/8$ 1732, da han blev Sognepræst i Hvornum og Snæbum, hvorfra han $27/8$ 1751 forflyttedes til Skibby paa Sjælland. 1770 blev han Provst for Horns Herred.

Gift med Mette Catharina Selmer, f. $12/12$ 1711, † i Okt. 1780, Datter af Niels Rasmussen Selmer, Byfoged i Assens, og Mette Marie Lauritsdtr. Schipper. 1 Søn og 9 Døtre.

(Tryggelev og Fodslette samt Humble Kirkebøger. — Giessing, Jubel­ lærere II 2 358. — Wiberg, Præstehistorie. — S. Birket Smith, Kbh. Univ. Matr. I 292, II 226, 237, 256, 311, 342, 364.)

XVIII. Købke.

Christian Købke (Køpke el. Kybke), Sogndegn til Lindelse, f. i Assens $28/4$ 1675, † $26/12$ 1748, b† $3/1$ 49, Søn af Peter Købke og Karen Lauritsdatter. Moderen var født i Kolding $29/10$ 1638 og døde i Lindelse hos Sønnen 1727, b† $5/4$, „88 Aar 5 Md. 8 Dage gl., havde været gift i 52 Aar med salig Peter Købke.“ Christian Købke blev Student fra sin Fødebys Skole 1694 og kaldet som Degn til Lindelse $1/9$ 1706. I sine sidste Aar holdt han tillige Skole eller lod denne bestyre for sig. Som Substitut hos ham nævnes saaledes Hans Christian Hagendal, „der holdt Skole for Degnen $1/2$ Aars Tid indtil Michelsdag 1745, en Vagabond-Student, der besvangrede en Kvinde i Lindelse.“

Christian Købke var gift med Johanne Elisabeth Marcusdatter Barnholt og havde følgende Børn:

1. Elisabeth Margrete, db. $16/3$ 1708, gift $18/9$ 1741 med Enkemand Hans Jostesøn, Sadelmager af Svendborg.
2. Anna Cathrine, db. $18/4$ 1709, b† $14/5$ 1709.
3. Anna Cathrine, db. $19/1$ 1711.
4. Verner Marcellin Købke, f. $25/5$ 1713, i Kirke $7/6$, b† $11/5$ 1715.
5. Charlotte Sophie, db. 7 Tr. 1715 (Blandt Fadd. „min Kone“), † $18/10$ 1718 af „Smaapocher“.
6. Marcus Barnholt Købke, db. $4/2$ 1718 (blandt Fadderne: „min Datter“ Anne Kirstine Brandt), nævnes som Forlover 1748.
7. Peter Købke, i Kirke $16/6$ 1720, gift $21/11$ 1743 med en Pige fra Odense Anna Cathrine Hansdatter.
8. Andreas Caspar Købke, i Kirke $16/7$ 1722.
9. Annice Charlotte, hjdb. $13/12$ 1723.
10. Birte Annice, hjdb. af Degnen, i Kirke $18/2$ 1726, b† 5 Trin. 1726.
11. Gøde Laurenti Købke, i Kirke $1/10$ 1727, Sogndegn til Lindelse, kaldet $29/3$ 1749 af Grev Ahlefeldt, Kollats $15/4$, hvori han nævnes som „vellærde Studiosum“; resignerede 1803 formedelst Alderdom og tiltagende Skrøbelighed og efterfulgtes i Embedet af sin Dattersøn Christen Ørbech, der i aarlig Pension skulde svare ham 80 Rdl.

XIX. Juul.

Niels Clausen Juul, Sognepræst til Ørbæk, † $\frac{9}{1}$ 1659, b† $\frac{17}{1}$. Han blev kaldet til Ørbæk $\frac{12}{2}$ 1635, ord. $\frac{9}{10}$. Hans Kaldsbrev er udstedt af Velbr. Jesper Friis til Ørbækklunde og 6 Bønder, hvoraf 4 fra Ørbæk, 1 fra Æble og 1 fra Sentved.

Gift $\frac{17}{7}$ 1636 med Karen Christensdatter Hemmeth, b† $\frac{21}{4}$ 1659, Dtr. af Hr. Niels's Formand Christen Mortensen Hemmeth. 3 Sønner og 6 Døtre, af hvilke kendes:

1. Peder Nielsen Juul, Sogndegn til Brahetrolleborg, kom til Embedet 1663 og var der endnu 1690. Gift med en Henningsdatter.
2. Maren, f. 1643, † $\frac{29}{7}$ 1708 b† $\frac{6}{8}$; gift 1) $\frac{27}{1}$ 1661 med Hr. Niels Mortensen Almontan, hendes Faders Eftermand; 2) $\frac{27}{11}$ 1688 med Hr. Christen Michael Luja, ogsaa Sognepræst til Ørbæk.
3. Magdalena, gift $\frac{14}{2}$ 1669 med Povel Thiim, Foged paa Hellerup.
4. Anna, db. $\frac{2}{2}$ 1645, † $\frac{13}{5}$ s. A.
5. Elsebe, db. $\frac{22}{11}$ 1648 af Hr. Jørgen i Skibby (Skeby). Gift med Laurids Henriksen paa Beyerholm.
6. Berthe, db. 1 Adv. 1652 af M. Mads, Sognepræst i Nyborg.
7. Sidsel, db. Jubilate 1656 af Hr. Henrik i Frørup, b† $\frac{22}{7}$ 1657.

(Ørbæk Kirkebog. — Wiberg, Præstehist. — Frits Jørgensen, Brahetrolleborg Sogns Degne- og Skolehistorie pag. 4).

XX. Almontan.

Niels Mortensen Almontan, f. i Albjerg i Aug. 1629, † $\frac{1}{3}$ 1688, Sognepræst til Ørbæk.

Han blev Student fra Odense $\frac{7}{6}$ 1649 og Cand. theol. 1651; var derpaa Informator for adelige Børn i 8 Aar indtil 1659, da han under $\frac{2}{2}$ blev kaldet til Ørbæk.

Gift $\frac{27}{1}$ 1661 med Maren Nielsdatter Juul, f. 1643, † $\frac{29}{7}$ 1708, Dtr. af Sognepræst i Ørbæk Hr. Niels Clausen Juul, se ovenfor. 13 Børn:

1. Karen, db. $29/11$ 1661 af Hr. Henrik Christensen, Frørup, † 1662.
 2. Elsabe, db. $21/1$ 1663 af Hr. Frideric i Svindinge, var 1708 gift med Mads Nielsen Lund i Albjerg.
 3. Niels Nielsen Almontan, db. $6/12$ 1663 af Hr. Henrik i Frørup, † som Studiosus i sit 18de Aar.
 4. Anne Viveke, db. $8/3$ 1665 af Hr. Henrik, var 1708 gift med Frands Hansen Stær, Sogndegn til Skaarup og Tved, Student, † 1736.
 5. Jesper Nielsen Almontan, db. $18/11$ 1666 af Hr. Henrik, Student fra Nyborg $15/7$ 1686, maa være † før 1708, da han ikke nævnes d. A. i Skiftet efter Moderen.
 6. Morten Nielsen Almontan, hjdb. 1667, † $1/2$ Time efter.
 7. Karen, db. $31/3$ 1669 af Hr. Henrik i Frørup, b† $1/7$ s. A.
 8. Corfits Nielsen Almontan, db. $14/2$ 1672 af Hr. Jørgen i Herrested, † s. A.
 9. Corfits Nielsen Almontan, db. $12/1$ 1673 af Hr. Cort i Frørup, † c. 1722. Han blev Student fra Odense $21/7$ 1694 og blev under $29/11$ 1706 kaldet som Sognepræst til Strø, Frederiksborg Amt.
 10. Laurids Nielsen Almontan, db. 1674 af Hr. Cort i Frørup, † 1678.
 11. Otto Nielsen Almontan, db. $26/6$ 1675 af Hr. Cort, Student fra Odense $21/7$ 1694, var endnu i Live 1708, men senere har jeg ikke truffet hans Navn.
 12. Karen, db. $25/5$ 1679 af Hr. Jens Rasmussen, Sognepræst til Gislev og Ellested, var 1708 under Stiffaderens Værgemaal.
 13. Henrik Nielsen Almontan, db. $17/4$ 1681 af Hr. Jørgen i Herrested, Student fra Odense $22/7$ 1701.
- (Ørbæk Kirkebog. — S. Birket Smith, Kbh. Univ. Matr. II 148, 202, 265.
— Wiberg Præstehistorie. — Personahist. Tidsskrift II Række IV 213, 219).

XXI. Kruckow.

Peter Jørgensen Kruckow, Provst, Sognepræst til Bøstrup paa Langeland, f. i Saksøbing $21/7$ 1670, b† i Bøstrup $16/9$ 1738.
Han var Søn af Købmand Jørgen Kruckow og Gedske Thie-

sen, blev Student fra Saksøbing Skole $\frac{7}{9}$ 1690, ordineret i Fraugde Kirke som Medhjælper hos Provst Jens Jensen i Bøstrup $\frac{1}{1}$ 1696 og blev dennes Eftermand $\frac{8}{1}$ 1701; var Provst for Nørreherred 1733.

Gift 1) i Bøstrup $\frac{15}{6}$ 1701 med Mette Povelsdatter, b† $\frac{26}{8}$ 1722, 68 Aar gl., vistnok Formanden Hr. Jens's Enke, der urigtigt hos Wiberg kaldes Mette Pedersdatter.

2) $\frac{6}{8}$ 1723 med Magdalena Feddersen, f. i Flensborg af gammel patricisk Slægt $\frac{9}{12}$ 1704, b† i Bøstrup $\frac{18}{3}$ 1784, Datter af Købmand og Raadmand i Flensborg Peter Feddersen og Lucia Sühling.

I første Ægteskab ingen Børn, i andet 9. Da fik Hr. Peter „til Nadvere, hvad han skulde have haft til Davre.“ Børnene vare:

1. Peter Feddersen Kruckow, f. $\frac{2}{8}$ 1724, b† $\frac{18}{8}$ 1724.
2. Mette Kruckow, f. $\frac{22}{8}$ 1725, i Kirke $\frac{9}{10}$, † i Kristiania $\frac{1}{11}$ 1790. Gift $\frac{27}{3}$ 1760 med Digteren Christian Brauman Tullin, Raadmand i Kristiania, f. $\frac{6}{9}$ 1728, † $\frac{21}{1}$ 1765. 4 Børn.
3. Jørgen Kruckow, f. Onsdag $\frac{9}{10}$ 1726, b† $\frac{18}{4}$ 1760, Student, Sogndegn til Kvong og Lyne¹⁾, havde 2 Børn:
 1. Peter Kruckow, db. $\frac{21}{6}$ 1756, cand. jur., 1785 Prokurator ved Over- og Underretter paa Sjælland og Lolland.
 2. Magdalena Kruckow, d. $\frac{28}{7}$ 1760, var 1779 gift med Peder Jensen Tang i Kvong.
4. Peter Feddersen Kruckow, f. $\frac{1}{8}$ 1728, hjemmedb. $\frac{9}{8}$, i Kirke $\frac{14}{4}$. Sagnet fortæller, at han engang troedes død; men efter at være iført Ligklæderne rejste han sig fra Dødslejet og kom ind til de om Kaffebordet forsamlede Kvinder, der havde klædt ham, og som herover blev meget forskrækkede. Han overlevede dette Tilfælde af Skindød i tre Aar og døde ugift, uvist naar og hvor.
5. Lucia Kruckow, f. Torsdag $\frac{25}{1}$ 1731. Hun fulgte med sin Søster Mette til Norge, da denne blev gift med Tullin, og her døde hun ugift i Kristiania.

¹⁾ Indsendte i Okt. 1754 til Stiftsøvrigheden en versificeret Klage over Kvong Degneboligs Elendighed med Bøn om et bedre Kald.

6. Frederik Kruckow, f. $16/6$ 1732, Justitsraad og Regimentskvartermester i København, † i Hagelse Mølle ved Frederikssund. Gift 1) $26/7$ 1775 med Mette Sophie Kellinghusen, f. i København $18/2$ 1747, † $28/8$ 1780, Datter af Kaptajn Niels Kellinghusen og Christiane Kellinghusen. 2) med Anna Margrete Lindemann, f. 1729, † 1796, Datter af Kommerceraad Daniel Lindemann og Pauline Danchel. I første Ægteskab 3 Børn, i sidste ingen.

1. Christiane Magdalena Kruckow, f. $26/7$ 1776, † ugift 1831; var Frøken i Støvringgaards Kloster.

2. Peter Nicolai Kruckow, f. i København $13/11$ 1777, † $24/5$ 1825, Sognepræst til Hvam og Hvilsom, Viborg Stift. Gift 1817 med Ane Cathrine Sørensen, f. 1794, † i Hobro $27/1$ 1857. 6 Børn.

3. Niels Frederik Kruckow, f. i København $8/1$ 1780, † $11/8$ 1844, Møller i Hagelse ved Frederikssund. Gift med Petrea Johanne Aagesen. 1 Datter.

7. Berthe Kruckow, f. $30/10$ 1733, † ugift 1826 i Snøde, hvor hun boede sammen med to yngre Søstre Christiane og Frederikke.

8. Gedske Kruckow, f. $11/5$ 1735, † ugift $16/11$ 1818 i Bøstrup Degnebolig hos sin Søster Marie, begavet med ringe Aands-evner.

9. Magdalena Kruckow, f. $14/2$ 1737, † ugift $26/7$ 1792 hos sin Søster Sophie paa Lejbøllegaard, Bøstrup Sogn.

En Søster til Hr. Peter var Eleonora Jørgensdatter Kruckow, † 1710, trolovet i Bøstrup $26/1$ 1708 til Christian Povelsen, Forpagter paa Nordenbrogaard, vistnok en Broder til Provst Kruckows første Hustru.

(Uddrag af Bøstrup Kirkebøger ved Provst Dr. Chr. L. Nielsen. — „Danske patriciske Slægter“. — Wiberg Præstehistorie. — H. J. Huitfeldts Anm. til „Utrykte Breve fra Christ. Br. Tullin“, meddelte af Otto Gr. Lundh i Ill. Nyhedsblad 1861. — Provinsarkiverne i Odense og Viborg).

XXII. Bildhugger.

Rasmus Pedersen Bildhugger, Sognepræst til Bøstrup, f. i Faaborg $1/5$ 1712, † i Bøstrup $20/12$ 1778.

Han var Søn af Købmand Peder Hansen Bildhugger og Karen Jørgensdatter Fabricius. Gik i sin Fødebys danske Skole indtil 1724, da han kom i Latinskolen sammesteds under Rasm. Grønnegaard. Blev Student 1732, tog 1733 phil. Eksamen med Karakteren haud illaud., 1736 theol. Attestats (haudill.), holdt Demisprædiken 1737 (laudabilis) og blev udnævnt til Sognepræst for Bøstrup $27/_{11}$ 1738, hvorefter ordineret $15/_{1}$ 1739. Om Hr. Rasmus Bildhugger skriver Pastor Christen Graae, Sognepræst til Bøstrup 1803—52, i „Kaldsbogen“:

„I mine første Embedsaar omtaltes han ofte af de ældre af Menigheden med megen Agtelse som en nidkær og duelig Lærer og Sjælesørger samt en virksom Mand og omhyggelig Forsørger for en talrig Familie.“ Gift $9/_{10}$ 1739 med Magdalena Feddersen, hans Formand Hr. Peter Kruckows Enke, se ovenfor. 9 Børn, som ere anførte nedenfor. Hun var saaledes Moder til 18 Børn.

1. Karen Bildhugger, db. $18/_{5}$ 1740, bt $8/_{8}$ 1780 i Bøstrup, ugift.
2. Anna Bildhugger, db. $22/_{6}$ 1741, † ugift $29/_{1}$ 1822 paa Torpegaarden i Skrøbelev Sogn hos sin Svoger, Strandkontrollør Hans Mogensen.
3. Sophie Bildhugger, f. $12/_{7}$ 1742, db. $19/_{7}$, † $21/_{6}$ 1792 paa Lejbøllegaarden i Bøstrup Sogn.

Gift $19/_{2}$ 1779 paa Hjortholm med Hans Mogensen, Strandkontrollør, f. $25/_{6}$ 1746, † $8/_{4}$ 1823. Han var Søn af Forvalter over Stamhuset Ahlefeldt, Mogens Johansen paa Søndebrogaard og Ingeborg Marie Hegelund. Var i mange Aar Ridefoged paa Nedergaard, blev derefter Strandkontrollør over Langeland og boede som saadan først i Hønetved i et lille Ejendomssted, dengang under Humble Sogn, senere som Forpagter paa Lejbøllegaarden og til sidst som Fæster under Faarevejle paa Torpegaarden i Skrøbelev Sogn. 3 Børn.

4. Maria Bildhugger, db. $21/_{8}$ 1743, † $24/_{12}$ 1820, bt $8/_{1}$ 21.

Gift med Hans Jørgen Hansen, Sognedegn til Bøstrup, db. $11/_{4}$ 1753, † $1/_{12}$ 1821, Søn af Degnen i Bøstrup Jørgen Hansen, bt $16/_{5}$ 1801, 87 Aar gl.

Han bestyrede Degneembedet i mange Aar for sin Fader og blev 1801 dennes Eftermand. Ingen Børn.

5. Peder Bildhugger, f. $21/10$ 1745, db. $31/10$, † $8/2$ 1794, Sognepræst til Bøstrup.

Han blev Student privat fra Nyborg 1766, theol. Kandidat 1771 og $27/1$ 1779 Sognepræst i Bøstrup, hvortil han ordineredes $21/8$ s. A.

Gift i Viby $4/2$ 1780 med Anna Erichsen, fra Hverringe, der efter Hr. Bildhuggers Død blev gift i Bøstrup $17/4$ 1795 med Jørgen Saabye, Løjtnant, Forvalter paa Nedergaard, senere Forpagter paa Holmegaard, Magleby Sogn. I første Ægteskab havde hun ingen Børn, i sidste mindst 4, af hvilke en Søn, Peder Bildhugger Saabye, f. Julemorgen 1797, døde i Nordenbro $30/11$ 1859 som Daglejer, der havde modtaget Fattigunderstøttelse.

6. Nicolai Feddersen Bildhugger, db. $11/1$ 1747, † $22/2$ 1747.
 7. Nicolai Feddersen Bildhugger, db. $6/10$ 1748, b† $4/4$ 1749.
 8. Christiane Bildhugger, db. $24/6$ 1750, † i Snøde $2/7$ 1836, 86 Aar gl. Gift med Jørgen Andersen Fischer, Sognedegn til Tved ved Svendborg $26/12$ 1776, hvortil forflyttet fra Thurø. Hun beboede efter sin Mands Død et lille Hus i Snøde, hvor hun døde uden at efterlade sig Børn.
 9. Frederikke Christiane Bildhugger, db. $26/6$ 1752, † ugift 1837, 85 Aar gl., i Snøde, hvor hun beboede et lille Hus i Forening med sine Søstre Berthe og Christiane.

(Uddrag af Bøstrup Kirkebøger, ved Provst Dr. Chr. L. Nielsen. — Wiberg, Præstehistorie. — Provst Imm. Barfods personalhist. Samlinger. — Tryggelev-Fodslette Kirkebøger.)

Optegnelser af Regeringsraad C. L. Smidt.

Ved Arkivsekretær G. L. Grove.

Ikke faa Slægter have endnu fra de sidste Generationer liggende Udkast til biografiske Optegnelser, som ere skrevne for at opfylde den Ridderne af Dannebrogge paahvilende Pligt i saa Henseende og nu kunne erstatte Originalernes Tab ved Christiansborg Slots Brand. Vi have i de sidste Bind af Tidsskriftet herigennem set Selvbioграфier fra Personer af saa forskellige Samfundsklasser som Adelsmanden, Grev S. L. Schulin, Biskop Fr. Münster, Vaisenhusbarnet, Skibsfører J. J. Berg, og nu ovenfor Generalkrigskommissær Torwerdt. Et Led i denne Række danner ogsaa følgende Meddelelser af den vestindiske Embedsmand Claus Langhaar Smidt, der ere aftrykte efter et hans Sønesøn Etatsraad, Grosserer C. L. Smidt tilhørende Haandskrift. Som allerede Overskriften til disse Meddelelser vil vise har Forfatteren vel nærmest kun følt sig forpligtet til at belyse sin Embedsvirksomhed, men da denne falder under et uroligt og lidet kendt Afsnit af Øernes Historie, under deres Besættelse af Englænderne i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, og sætter ham i Forbindelse med de vekslede ledende Personligheder, faa hans Oplevelser derved en forøget Interesse.

Ganske korte Beskrivelser af hans Levned findes i Thaarups fædrelandske Nekrolog 1821—26 S. 154 ff. og Biografisk Lexikon 16 B. S. 107 f. Her skal kun til nærmere Oplysning om de Dele af hans Liv, der ikke af ham selv berøres, meddeles, at han fødtes d. 30 Sept. 1761 paa Gaarden Rønshave i Smidstrup Sogn, Koldinghus Amt, som Faderen Niels P. S. ejede. I April 1779 blev han anbragt i Fredericia som Skriver- og Kramboddreng og her blev han til April 1788, da han rejste til Kjøbenhavn for at læse til dansk juridisk Examen, som han samme Efteraar bestod. De nedenstaaende Meddelelser omfatte hans Embedsløb, indtil han d. 31 Juli 1815 blev Ridder af Dannebrogge. Siden fik han, den 22 Sept. 1821, efter en Indberetning af Statsgælds-Direktionen atter en kongelig Tilkendegivelse af „Vor allerhøieste Tilfredshed med hans Forhold som Medlem af den under den engelske Occupation af vore vestindiske Øer etablerede Laane-Kommission for St. Croix.“ Han var selv hos Englænderne under Okkupationen en højt betroet Mand, og hos Befolkningen vakte hans Død, 28 Dec. 1822, almindelig Sorg. I Oktober 1795 ægtede han Christiane Schouboe, f. 13 Okt. 1773, der døde den 13 Aug. 1869 i Kjøbenhavn, en Datter af Sognepræst Christian Schouboe. En Søn af dette Ægtepar, Wilhelm Smidt, f. 1801, † 1884, var en af Lederne af det bekendte Bankierfirma Smidt & le Maire.

Optegnelser

af de vigtigste Begivenheder paa min Embedsbane.

Efter at jeg i Aaret 1788 havde erholdt til Dansk juridisk Examen, saavel ved den mundtlige Prøve som specimen practicum, bedste Character, blev jeg i April 1789, efter General Krigs-Commissair Wildenrads Forslag, uden mit Vidende, ansat som Sessions-Skriver i den — til Udførelsen af Forordningen om

Stavnsbaandets Løsning af 20de Junii 1788 — udnævnte Extra-Sessions Commission.

1795 den 19 Januarii fratraadte jeg Extra-Sessions-Forretningerne og kom paa Vartpenge, indtil jeg den 15 April 1796 allernaadigst blev udnævnt til Birkefoged over Westerlandsføhr og Amrum.

Under 31te Martii 1798 tilskrev det Kongelige Danske Cancellie mig saaledes: „Af en til det Kongelige Admiralitets og Commissariats Collegium indkommen og derfra Cancelliet tilstillet Beretning, betreffende Udskrivning af Søfolk til Kongens Tjeneste har Cancelliet med Fornøielse erfaret, at Hr. Birkedommer ved Opmuntringer og paa alle andre Maader, har i denne Henseende gjort alt, hvad der har staaet i Deres Magt, til gavnlig Daad for Fædrelandet; Man har derfor ikke villet undlade at tilkjendegive Dem det Bifald, som Deres Adfærd ved denne Udskrivning har vundet.“ — Den 3die Junii samme Aar blev mig af Amtmanden over Tønder Amt tilkjendegivet, at Hans Majestæt allernaadigst havde forundt mig en Gratification af 150^{rdr.} for min Umage og Opmærksomhed ved de under min Jurisdiction indtrufne Strandinger i de to forløbne Aar.

1799 den 15de Martii blev jeg allernaadigst udnævnt til Birkeskriver ved Cronborg Districts Birk. •

Samme Aar den 2^{den} December blev jeg paa Esserum ved en venskabelig Meddelelse fra een af mine Venner underrettet om, at det Kongelige Danske Cancellie vilde bringe mig i Forslag til Skifteforvalter i Christiansteds Jurisdiction paa Ste Croix, og at jeg i den Anledning maatte strax begive mig paa Rejsen til Kjøbenhavn.

Den 3 December om Morgenen blev jeg af Cancelliets Præsident opfordret til, at indkomme med Ansøgning om bemeldte Embede, som blev mig allernaadigst forundt den 6te næstefter¹⁾.

1) Blandt Akterne vedrørende hans Udnævnelse findes navnlig en rosende anbefaling fra hans tidligere Foresatte, Generalkrigskommissær Driberg, der om Smidt bruger Ordene: „Jeg kiender ham som duelig Mand, som troe og usvigelig Arbejder og som Eiere af det beste Hierte og ædleste Tænkemaade“. (Vestind. aabne Breve i Rigsarkivet).

1800 den 1 Sept. blev mig af Commissionen for den vestindiske Gjelds Liqvidation tilkjendegivet, at Hans Majestæt ved Resolution af 14 Maj s: A: havde allernaadigst befaleet, at jeg skulde indtræde som Medlem af bemeldte Commission.

1801 den 1 April blev Øen Ste Croix taget i Besiddelse af den Engelske General-Lieutenant Trigge og Admiral Duchworth. Jeg vedblev mine Embeder som Skifteforvalter og Medlem af Gjelds Liqvidations-Commissionen.

1802 den 16 Februarii blev det Danske Flag heiset paa Ste Croix af den commanderende General Walterstorff²⁾. Den 26 næsteften afleverede jeg Laane-Commissionens Papirer og Bøger samt Kasse-Beholdningen til den Engelske Commissair Henry Svindburne, som den følgende Dag overgav samme til de Kongelige Danske Laane-Commissarier.

1803 den 14 Junii modtog jeg fra det Kongelige General-Toldkammer følgende Bekjendtgjørelse af 11 Januarii s: A: „I Anledning af en allerunderdanigst Forestilling fra det Kongelige Finants-Collegium, hvoriblandt andet blev foredraget om Deres Orden, Flid og Retskaffenhed, ogsaa ved de Dem overdragne Forretninger for den vestindiske Gjelds-Liqvidation, medens Øerne vare i Engelsk Besiddelse, har det allernaadigst behaget Hans Majestæt Kongen^s, ved Resolution til dette Kammer af 5te dennes, at udnævne Dem til virkelig Kammerraad.“

1807 den 7de October indtraadte jeg i den Vestindiske Regjering i Følge General-Gouverneurens Constitution saaledes lydende: „Herr Kammerraad Smidt beskikkes hermed til at indtræde i Regjeringen som yngste Medlem, imedens Herr Regjerings-Raad Bentzons Fraværelse eller naar en af de nuværende

²⁾ Ernst Frederik Walterstorff, som havde været General-Guvernør fra 1788—1796 over de dansk vestindiske Øer, fik atter 21 Okt. 1801 Udnævnelse til 1 Kommissær og øverst Befalende sammesteds, modtog Øerne af Englænderne 16 Febr. 1802 og var Guvernør til 16 Febr. 1803. Hans Forgænger, Lindemann, Guvernør ad interim, havde maattet overgive Øerne til Englænderne den 31 Marts 1801 og døde under Okkupationen den 2 Sept. 1801. Walterstorff afløstes som Guvernør af Generalmajor Balthasar Fr. v. Myhlenfels, der fungerede fra 16 Febr. 1803 til 26 Mai 1807. Samme Aar, d. 25 Decbr. overtog Englænderne atter Øerne.

Herrer Regjerings-Raader ved Dødsfald eller Sygdoms Tilfælde skulde udgaae af Regjeringen.

Min uindskrænkede Tillid til Herr Kammer-Raaden, og min Bevidsthed om Deres Gavnelyst for at fremme almindelig Bedste, har bestemt mig til dette Valg.

den 24 Maj 1807

Mühlenfells“.

Samme Dag afleverede jeg Skifterets-Arkivet til den i mit Sted constituerede Skifteforvalter Henriksen. Den 25 December deeltog jeg med daværende Regjeringsraad Bentzon i Capitulationens Afslutning med General Bowyer og Admiral Cochrane som Brittisk Højstbefalende i Vestindien. Den 30 December overtog jeg atter Bestyrelsen af Skifteforvalter-Embedet.

1808 den 13de Januarii blev, i Følge den engelske Højstcommanderendes Ordre, Laane-Commissionens Arkiv og samtlige Activa overleveret til de Engelske Priis-Agenter Andrew Cochrane Johnstone og James Cavan og som en Følge deraf udtraadte jeg af Commissionen.

Den 28 April forlangte den Britiske Gouverneur-Lieutenant Harcourt, som imidlertid var udkommet fra Engelland, mit Samtykke til at indtræde som Medlem af Laane-Commissionen, som han vilde fratage Priis-Agenterne, der havde bestyret samme til stor Skade for Kolonien. Jeg lovede at modtage en saadan Udnævnelse, og at virke i denne Post saa længe som min Overbeviisning sagde mig, at jeg derved gavnede det Almindelige, uden at handle imod min Pligt.

Den 30de Maii modtog jeg Bestalling som Medlem af den nye Commission for de Danske og Hollandske Laane.

Den 2 September forelæste General Harcourt mig nogle Linier af den ham meddelte Instrux, hvorefter det er ham paalagt at forme eller oprette et Regjerings-Raad, der skulle votere i alle civile Sager, men hvis Vota dog ikke skulle forbinde Gouverneuren, som tvertimod kunde foretage sig, hvad han maatte finde for godt. Dette Regjerings-Raads Personale maatte ikke være større end 5 og ikke mindre end 3, og Generalen ønskede, at jeg vilde tage Sæde i Samme. Efter nøje at have overvejet, hvad der i dette Tilfælde var ret og Pligt, gav jeg

den paafølgende Dag følgende Svar: at da, under den Danske Regjering, ingen subordineret Embedsmand kunde være Medlem af Regjerings-Raadet, og jeg betragtede Skifteforvaltningens hensigtsmæssige Bestyrelse af langt større Vigtighed for Colonien, end min Deeltagelse i et Regjerings-Raad, til hvis Meninger General-Gouverneuren ikke var bunden, ansaae jeg det for min Pligt at afslaa Generalens Tilbud.

1811 den 7de, 8de og 9de November udførte jeg det tillidsfulde Opdrag, at affordre og modtage fra Vice Admiralitets-Retten paa Tortola og overbringe til Ste Croix, samtlige der, i Maii Maaned 1808, af Priis-Aganterne deponerede og af bemeldte Ret kondemnerede Panteobligationer &c: til Beløb nogle Millioner Rigsdaler Vestindisk Courant, henhørende til Gouvernementerne og Laanekommissionerne paa Ste Croix, Ste Thomas og Ste Jan.

1812 den 15de November, da General Harcourt begav sig paa en Søetour, lod han mig, ved Gouvernements-Secretairen Kaptain Gray, mundtlig anmode at bestyre Laane-Commissionen allene, da Han, ved sin Tilbagekomst, vilde ratihabere ethvert Foretagende, Beslutning og Foranstaltning.

Den 18de December s. Aar indfandt jeg mig hos General Harcourt |: hvis Liv var i Fare :| paa Plantagen Orange Grove paa Nordsiden og forelagde ham til Underskrift, nogle af mig forfattede anbefalende Erklæringer paa Ansøgninger til Prinds-Regenten fra Laane-Debitorerne, om Udsættelse og Forlængelse af Betalings-Terminerne; og samme Dag besørgede jeg, i Følge hans Ønske, hans Gjeld til den Kongelige Kasse — for $\frac{1}{4}$ Procent-Skat-Obligationer til Beløb 158,307 R^{dr}. 57 Skilling vestindisk Courant — transporteret til Laane-Commissionen.

Disse Expeditioner forsynede General Harcourt, ved fuld Bevidsthed, med sin Underskrift den paafølgende Dag om Morgenen Klokken 8 $\frac{1}{4}$, og Kl. 1—35 Minutter Eftermiddag døde denne sjeldne Mand.

Saaledes kom bemeldte Fordring |: der ellers vilde have tilfalden den Britiske Regjering :| til at sortere under Liqvida-

tions-Commissionen og conserveret for Hans Danske Majestæt, ved Pant i Plantagen Carlton.

1814 den 12 Martii blev jeg, efter General-Toldkamrets allerunderdanigste Forestilling, understøttet af Cancelliets kraftige Anbefaling, allernaadigst udnævnt til Regjerings-Raad, med Bi-behold af Skifteforvalter-Embedet; og den 23 s: M: til Etatsraad.

Julii 26. Gouverneuren Generalmajor Ramsay lod mig vide, at han var sindet at transportere William Armstrongs Laane-gjeld |: til Beløb den 31 December 1814 p^s 55,214. 4. o :| imod at dennes Fuldmægtig indleverede Sterling Vexler for Beløbet, der af Laane-Commissionen skulde modtages og strax afleveres til Gouverneuren. Jeg lod gjensvare, at Commissionen ikke er authoriseret til at indkassere, i Afdrag paa Laanene, mere, end der er forfalden til Betaling, og derfor qvittere; hvorhos jeg tillige anmærkede, at ethvert Afdrag skulde enten remitteres til Engelland, for der at deponeres i Banken, eller og betales til Laane-Commissionens Kasserer, nemlig mig selv. —

Julii 28de. I Anledning af Gouverneurens Resolution, hvorefter Medlemmerne af Regjerings-Raadet skulle have Gage for deres hele Embedstid, og at de iblandt dem, som ere Debitorer til Laanene, skulle strax nyde Credit i Laane-Regningerne for deres Andeel; forespurgte Doctor Stevens sig hos mig: om denne Betalingsmaade kunde gaa an? Jeg svarede: at Laane-Debitorerne kunne ikkun erholde Credit imod virkelige Betalinger, som enten burde remitteres til Engelland paa sædvanlig Maade, eller deponeres hos Laane-Commissionens Kasserer; samt, at jeg ikke kunde foreslaae nogen Slags Betalingsmaade af bemeldte Raadslemmers Gage.

October 18de. Laane-Commissionen modtog et Brev fra Gouverneuren, hvorved befales, at Gieldsbeviserne for W^m. M^c. Beans Skyld |: omtrent 30,000 ^{rdl.} vest. Courant :| til Courant-Banken, skulde udslettes og opleveres, samt ved en nye Obligations Udstædelse tilstaaes 15 Aar til sammes Betaling. Commissionens 2^{det} Medlem, Doctor Stevens forenede sig med mig om følgende Svar: at Opfyldelsen af denne Ordre ikke stem-

mede med Kongens Interesse, idet de øvrige Pantefordringer ved Udslettelsen af første Prioritet fik Fortrinsret. —

October 25de. Gouverneuren, ved Brev af 19de, beordrede Laane-Commissionen, hvoraf han selv er første Medlem, at paa-tegne Beviserne for W^m: M^c: Beans Gjeld, at han er forundt 15 Aar til sammes Betaling.

Stevens og jeg svarede at denne Ordre, som stridende imod Instruxionerne, ikke kunde efterleves.

October 27de modtaget Brev fra Gouvernements Secretair Jarvis, hvorved tilkjendegives Laane-Commissionen, at Gouverneuren er langt fra at være tilfreds med Commissariernes Svar i Anledning af hans Ordre af 19de, betreffende W^m: M^c: Bean, og omendskjøndt han er fuldkommen overbevist, at ved at ud-øve den ham betroede Magt maatte den Sag fuldbyrdes og hans Befalinger efterleves; saa vil han dog frafalde videre Fremgang.

November 22de. Gouverneuren forlangte mundtlig, at jeg i Forening med Doctor Stevens skulde qvittere samtlige W^m: Armstrongs Obligationer for sin Gjeld til Laanet |: omtalt under 26 Julii :| hvilket Forlangende vi ansaae for Pligt at nægte.

1815 den 7de Februarii ankom til Ste Croix med et Transportskib, Oberstlieutenant Stabell¹⁾, som var forsynet med Fuldmagt til de Danske Vestindiske Øers Overtagelse, i General-Lieutenant Oxholms²⁾ Fraværelse.

Dagen derpaa lod Gouverneuren Generalmajor Ramsay mig, ved Gouvernements-Secretair Jarvis, forestille, at den Højstcom-manderende over de Engelske Øer, General Sir James Leith paa Barbados, havde forlangt at vorde underrettet om General Oxholms eller Transportskibenes Ankomst, da han ikke kunde give

¹⁾ Johan Henrik Stabell var 1799 bleven udnævnt til Premltn. i det vest-indiske Artilleri og fik samme Aar Anciennitet først som Kaptain, siden som Major. 1806 kom han hjem som Krigsfange. 1812 fik han Ordre til at forrette Generalvognmesters Tjeneste ved den i Sjælland samlede Armé. 1814 blev han Vicegeneralguvernør over de vestindiske Øer, 1817 Oberst. D. 14 Juli 1821 blev han afskediget. (Kgl. Resol. ved Vestind. Guin. Rente- og Gen. Told-Kammer).

²⁾ Generalløjtn. Peter Lotharius Oxholm, f. 1753, † 1827, var Generalguvernør fra 1815 til 1816, da han p. G. af svækket Helbred vendte tilbage. Se Biogr. Lex.

Ordre til Øernes Overgivelse, forinden Hans Brittaniske Majestæts Rettigheder og Fordringer vare sekurerede, og at General Ramsay maatte paastaa Sikkerhed for samtlige Restancer, som han antager tilhører Kongen af Engelland, og beløber til henimod 1,100,000 ^{rdr.} vestindisk Courant. Denne Sikkerhed skulde bestaa i, at overgive til General Ramsay Panteobligationerne til dette Beløb, udstædte af Debitorerne til de Kongelige Danske Laane, hvis viidere Skjebne skulde overlades til Ministeriel Forhandling.

Jeg svarede: at, efter min Formening, kunde af de i Oberstlieutenant Stabells Væрге værende offentlige Dokumenter ikke udledes nogen grundet Anledning til en saadan Paastand; tvertimod viste det Engelske Skatkammers Brev til General Oxholm af 23 Sept. 1814, at ved Øernes Tilbagegivelse skulde tillige opgives: samtlige Obligationer, Protokoller, Papirer og andre Dokumenter i Laane-Commissariernes Hænder, betreffende Laanene; og følgelig ansaae jeg det for min Pligt, at modsætte mig Generalmajor Ramsays Forlangende.

Den 26 Februarii ankom General Oxholm, til hvem jeg den 7de Martii leverede en Afskrift af Laane-Commissionens Conto Couranter med Debitorerne fra 1 Julii og 31 December 1805 til 31 Dec. 1814.

Den 29 Martii blev mig tilstillet General Ramsays Protest imod Laane-Commissionen fordi jeg, i Forening med Doctor Stevens, havde nægtet at forandre Beløbet af den paa Status over Laanene anførte under 18 December 1812 ommeldte General Harcourts Gield.

Den 30 Martii blev til Etatsraad Bentzon¹⁾, paa General Oxholms Vegne, overleveret samtlige til de Danske Laan hørende Dokumenter og Kasse-Beholdning.

Den 1 April 1815 blev det engelske Flag strøget, og det Danske heiset.

¹⁾ Etatsraad Adrian Benjamin Bentzon, f. 1777, † 1827, blev 3 Aar efter at have taget juridisk Embedsexamen, Medlem af Regeringen paa de vestindiske Øer 1799, blev 1814 Etatsraad og 1816 Generalguvernør. Se Biogr. Lex.

I General Oxholms og Etatsraad Bentzons Fraværelse paa Ste Thomas fra 3 til 25 April, bestyrede Oberstlieutenant Stabell og jeg Regjerings-Forretningerne, ligesom jeg allene administrerede de Kongelige Laan.

Den 31te Julii 1815 blev jeg allernaadigst udnævnt til Ridder af Dannebroke. —

Uden at være ubeskeden tør jeg nok paastaae, at jeg, ved den Tillid jeg erhvervede mig hos den veltænkende General Harcourt og ved at forhindre Virkningen af General Ramsays modsatte Fremgangsmaade, har reddet mange Tønder Guld vestindisk Courant for min allernaadigste ubeskrivelig elskede Konge!

C. Smidt.

Nogle Oplysninger om Oslobispen Mag. Jens Nilssöns Datter Margrethe og hendes Efterslægt.

Ved E. A. Thomle.

I (norsk) Hist. Tidsskrift, 2 R. VI. S. 316 har Rector A. E. Erichsen meddelt nogle Oplysninger om Oslobispen Mag. Jens Nilssöns nærmeste Slegt, deriblandt ogsaa nogle Data om Datteren Margrethe (Marte) Nilsdatter og hendes Søn Raadmand i Bergen Laurits Olufssøn Sand. Som et Supplement hertil meddeles nedenfor et Skjøde paa Sand, udstedt af nævnte Raadmand 11 Decbr. 1694, thinglæst 25 Juni 1695, der indeholder adskillige yderligere Oplysninger om Margrethe Nilsdatters Børn og Efterlægt. Skjødet findes indført i Heggen og Frølands Sorenskriveries Skjøde- og Pantebog 1689—1701 (Retsprotokol Nr. 3529), fol. 104 b og lyder som følger:

Lauritz Sand, Raadmand udj Bergen, Kiendis og hermed Vitterlig gjør, at saaßom min Salig Fader *Olluf Lauritzen* Fordum Fouget ofver Nunne Closters Goeds og min Salig Moder *Marta Jensdaatter*, fordum Magr *Jens Nielszøn* Superintendent i Opsloe Daatter, Efter den Skadelige Jldbrand som scheede i Opsloe Anno 1624, fløtte til deris Odels og Eyendeels Gaard *Sand*, Liggendis i Aggershuus Leen, femb Miile fra Christiania,

oc samme Gaard beboed deris Livis tid; Effter deris Død er min Søster *Anne Olsdatter* Kommen i Ægteschab med hendis første Mand *Christopher Sand*, oc aufløde med ham Een Søn *Hans Christopherßen*, oc trende Døttre, *Martha*, *Magdalena* og *Gurj*, Martha og Magdalena ere her i Bergen og Martha effterlod sig Børn, Mens Gurj er der Øster boendis. Effter deris Salig Faders død, fandtis ingen Middel, uden det som mine Salige Forældre da mest tilkom, Siden effter Sl. Christophers Død, Kom min Salig Søster igien i Ægteschab (medens min Salig Fader Lefvede) med *Jens Paaschesøn*, oc aufløde med ham trej Døttre, den eene ved Nafn *Zille Jensdatter*, som er hos mig, den anden *Anne døde* der, og den tredie *Trine* som er Gifft der øster, Mens Faderen, Jens Paascheßøn nu her hos mig, da Bom efter min Salig Moders, sampt siden effter min Salig Faders død, til Gielden at betale, ey kunde tilstreche, thi de andre Gaarde vare Pandtsatte, effter trej Registeringer, som paa Sand findis, og Jeg da som højeste Creditor, blef de meste parter udj Sand i Betalling udlagt, som Jeg siden til min Søster Anne og hendis Børn Ved it gave Brev igien forærit, oc over Toe hundrede Rixdlr af min Fordring effterlod. Da som Befindis og af een min Svoger i *Holand* mig tilsendte Specification fornemmis stoer Brøstfeldighed, og angifver Sand til Draguner Gaard er udlagt, til hvilchet at svare de her værende Arvinger og deris Børn i nogle Aar ingen indkomst haft, saa Gaarden paa den maade i Lengden til intet schulle forkommis, Saa haver Jeg paa de herværende Arvinger og deris Børns wegne effter min pligt wed min Fætter og Fuldmæchtiger Sr *Anders Ollsen*, Borger og Guldsmed i Christiania, erlanget Kongl. Mays Fouget Christen Knudßens Skriffelig Befaling af 16 Iulii A^o 1693 til Bøjgde Lendsmanden Holm Rißer, som ved tvende Laugrettis Mand, (foruden mine mange schrivelßer tilforn) tilbuden mine Svogre der boende, som haver min Søsterdatter, Nemlig *Brynild Torbjørnsen Høland*, *Clemet Skatalen*, *Gunder Koperud* og hans Børn, *Knud* som er min Søster Søn og tilspurdte dem, om de som Odelsbaarne wille give, som er buden for Gaarden

Sand = 150 Rdr hvor til de Svarede, de iche vare god derfor, at udgiffve saa mange penge, Mens tilladt at Selgis til hvem Jeg vilde. Jmidlertid haver Brynild Torbjørnsen som haver min Søsterdatter, og boer nu paa Sand, oc haver sin Anpart i sanime Gaard, Baa og er en Arving dertil, at hand joe for en fremmed burde den indløse og nyde for de = 120 Rdr som hand haver bødet, effterdj Jeg imod mine mange forrige Skrifvelser, ey meere haver kundet bekommet, derfor ieg Lauritz Sand med min Hustruis Villie og Samptøche paa alle mine Sl. Søsters Børns wegne, Selger, Skiøder og Aldeelis afhender fra mig, min Hustru, mine Søsters Børns Mænd og Arfvinger den Gaard Sand, som før er meldt, Liggendis i Trøgstad Sogn J Baadstad Annex Skylder halfanden schippd. efter den Landschuld som af Arilds tid der afgaaen til Erlig og Velagte Mand Brønild Torbjørnson hans Hustrue *Trine Jensdaatter*, med begge deris Børn og Arfvinger, med Skov, March, Agger, Eng, Fische- og Fægang, Waat oc tørt, fra Field til Fiere, med baade Nafn og Herlighed, det nevnis kand, som der nu tilligger, oc af Arilds tid tilligget haver, indtet i nogen maader undtagen, Og kiendis Jeg mig paa min Hustrues wegne og min Søsters Børns Vegne, og deris Arfvinger efter denne Dag ey at have nogen Lod, Deel eller Rettighed i bemelte Gaard Sand i nogen maader, Mens derimod hiembler og tilstaar bem^{te} Brønild Torbjørnson hans Hustrue og Arfvinger, for føde og U-fødes paatale i nogen maade, dog med saa Skiell, hand pengerne, Jt Hundrede oc Tiuve Rixdlr. strax til de her og der værende Arvinger til Seigr Anders Olßen Borger og Guldsmed i Christiania betaler, Og naar de ere betalt, saa tachis hannem for samme Gaards Betalling forbem^{te} 120 Rdlr, som de her og der værende Arvinger ved it Brev strax herefter ydermeere schal qvitere for. Mens de der værende, Naar dem Ved Dannemænd imellem reignis, hvis de af ovenb^{te} 120 Rdr tilkommer, skal dette Kiøbebrev tillige med mig underskrifvis og forzeiglis, førend de der af annammer deris Anpart. Til witterlighed har ieg Venligen Anmodet min med Collega Welwiiße Hr Raadmand Seigr Christen Bertelsson

og Seigr Johannes Jesperßøn Rødberg Borger her sammesteds med mig at underschrifve og forzeigle — Actum Bergen d. 11 Decembr Anno 1694.

Lauridtz Sand (L. S.) Christen Bertelßen (L. S.)

Johannes Jespersen Rødberg (L. S.)

Offentlig Publicerit paa Gremmeltved i Trøgstad Sogen der Almindelig Sageting holdis d. 25 Iunii A^o 1695, Test:

H. D. Altenburg.

Spørgsmaal og Svar.

Svar I.

(4 R. IV. S. 217, Spørgsmaal 1).

Til Supplering af Svar IV i forrige Bind ser jeg mig i Stand til herved at meddele Indholdet af det Brev (af 21 Jan. 1761), hvorpaa General Tauentziens Brev af 25 Marts 1761 var Svaret:

Hoch- und Wohl-gebohrner Herr, Höchstgeehrtester Herr General-Lieutenant,

Der unsterbliche Ruhm, den Ew. Excellence in diesem gegenwärtigen Krieg, unter dem glorreichsten Scepter und Commando Sr. Königl. Preussischen Maj., besonders bey der vortrefflichsten Vertheidigung der Stadt Breslau letztlich sich erworben, und die Gleichheit des Nahmens, so ich die Ehre mit Ew. Excellence zu führen, veranlasst mich denenselben mit diesen Zeilen ganz gehorsamst aufzuwarten, und dieselben um die hohe Grace zu bitten, mich gnädigst zu benachrichtigen zu geruhen, ob ich, nach folgenden Umständen, mich so glücklich schätzen, und unter die Zahl Ew. Excellences höchst und hohen Anverwandten mich rechnen könne. Aus den Briefschaften meines seeligen Vaters, der Casper Lorentz gehiessen, und anno 1731, hinfölglich in meiner Jugend, mir weggestorben, kan ich soviel ersehen

1) dass er vor dem Jahre 1696 anhero gekommen, und das folgende Jahr darauf unter des General Major Tramps Regiment Fändrich in Ungarn gewesen sey;

2) dass er aus Hinterpommern gebürtig, und einen Antheil an dem Gute Perlin gehabt habe.

3) dass er anno 1697 3 Brüder und 1 Schwester gehabt, wovon

a) der Johann Georg etwas vorher gestorben und dessen Wittve in besagtem Guth Perlin Besitzherrin gewesen, es aber sehr ruinirt gehabt haben soll, wesshalb auch der damahlige Oberhauptmann über Lauenburg und Bütow Herr von Jatzkow sich meines seeligen Vaters und seiner alten Mutter, die noch anno 1712 gelebt, angenommen, und durch einen Process bey dem Tribunal die Theilung dieses Gutes bewürket.

b) Jochum Christian anno 1708 eine Rexin zur Frau gehabt und auf dem Guthe Buchowin gewohnt;

c) Lucas 1701 bei den Gensd'armes in Magdeburg Regiments Quartier Meister gewesen, und den 7. Sept. 1706 als Hauptmann, unter des Markgrafen Philipps Regiment zu Fuss, vor Turin erschossen worden, wie solches ein Vetter Johann Georg von Tauentzien Herr auf Mersihn meinem seel. Vater anno 1709 berichtet; und

d) seine Schwester Sophia einen H. v. Tempslin zum Gemahl gehabt, anno 1701 aber gestorben ist.

Dies sind alle die Nachrichten, so mir obgedachte wenige Briefschaften ertheilet, von meiner Mutter aber, die bereits in der Kindheit lebet, und tief in Norwegen wohnt, kan ich dero keine mehr erhalten.

Ew. Excellence erachte von selbstem hochehrlaucht, dass ich mir es für eine wahre Ehre schätzen müsse, aus einem solchen noblen Geschlecht, das so viele wuckere Männer aufweisen kann, entsprossen zu sein, und dass ich dahero sehr wunsche, selbiges näher kennen zu lernen.

Ich nehme mir also die Freyheit Ew. Excellence unterthänigst zu ersuchen, dieselben geruhen dereinsten bey mehreren müssigen Stunden alsjetzo mir die Gnade zu erzeigen, und von der Tauentzienschen Familie einige nähere Umstände, auch in wieferne ich das Glück haben möchte mit denen-selben verwandt zu sein, höchstgeneigt zu unterrichten.

Ich habe bereits in meinem 36. Jahre das Glück gehabt eine Compagnie in dem 1. Bergenhäusischen National Regiment zu erhalten, mit welcher ich jetzo hier in Garnison liege, welchen (sic) in Friedenszeiten hier für etwas rares und schweres gehalten wird.

Ich habe übrigens die Ehre mich in Ew. Excellence hohen Gnade u. Wohlwollen zu empfehlen, und mit der grössten Veneration allstets zu beharren

Ew. Excellence

Copenhage

d. 21 Januarii 1761.

gantz unterthänig gehorsamster Diener

(sign.) Hans Jørgen v. Tauentzien.

Denne Afskrift er tagen fra det Tauentzienske Familiearkiv, og mig velvillig meddelt af Herr Oberleutnant Ernst v. Zichlinski.

Det bemærkes, at den her nævnte Maria Coll egentlig hed Maria Slaicher og var en Steddatter af Provst Cold. Den Joachim v. Tauentzien, som 1644 var Vagtmesterløitnant i Glückstad og tog Afsked 1649 som Løitnant réformé, var nok ikke Caspar Lorentz' Farfader, men muligens hans Faders Farbror.

Godt muligt, at Joachim derimod har været i Slægt med Dragonkaptein Jørgen Reinhard Tantzen, der træffes i de danske Militæretater fra 1705—1721.

Ifølge Familiens Meddelelser er de to første Led 1. Lucas v. T. g. Anna v. Buchau auf Buchau (Buchowen). 2. Lucas v. T. (II), f. $\frac{13}{4}$ 1641, † $\frac{16}{6}$ 1697, g. m. Eva Erdmuth v. Felstau, f. $\frac{11}{12}$ 1646, † $\frac{12}{8}$ 1686, D. af Johann v. F. auf Felstau og Anna v. Goddentau aus Lobnau. Er denne Frues Dødsdag rigtig, saa maa den i H. J. v. T.s Brev omtalte Farmor, der endnu levede 1719, være Faderens Stedmor.

Lucas II var altsaa Fader til Johann Georg, Jochum Christian, Lucas, Sophia og Caspar Lorentz v. Tauentzien.

Chr. Delgobe, Christiania.

Breve fra Christian Molbech til hans Søn, Chr. K. F. Molbech, i Aarene 1846—47.

Ved O. C. Molbech.

Efterfølgende Breve fra Historikeren Christian Molbech (af hvem Personalhist. Tidsskr. tidligere har indeholdt „Dagbogsoptegnelser fra Aaret 1819“) til hans ældste Søn, den senere Professor i Kiel, Chr. F. K. Molbech, ere fremkaldte ved sidstnævntes Rejse til Spanien og Italien i Aarene 1846—47, hvortil denne havde erholdt kongelig Understøttelse.

Hvad der paa en tiltalende Maade forbinder disse Breve, er Faderens varme Interesse for, at Sønnen skal erhverve sig det størst mulige aandelige Udbytte af sin Tid og sine Penge; han er utrættelig i at give den unge Mand sine modne og erfarne Raad; han advarer og opmuntrer og gjenoplever sin egen Ungdoms Rejseindtryk fra den Tid, da han som nyforlovet selv rejste i Syden i Aarene 1819—20. Skridt for Skridt følger han Sønnen paa hans Vej, unægtelig nøjagtigere, end hans Raad undertiden fulgtes af Sønnen; dog høstede denne, ikke mindst ved at benytte Faderens Anvisninger som Rette-snor, et rigt Udbytte af sin Rejse, og hans Bog: „En Maaned i Spanien“ var en direkte Frugt af Faderens Tilskyndelser.

Men ogsaa paa anden Maade yde disse Breve et væsentligt Bidrag til Brevskriverens egen Karakteristik, nemlig ved i Meddelelserne til Sønnen stadig at indflette, hvad der samtidig i Fædrelandet forekom *ham selv* mest betydningfuldt. Han skildrer sine egne Smaarejser og Besøg og giver interessante Interiører fra de Egne og Personligheder, han besøger. Samtidens politiske Forhold og æstetiske Begivenheder passere Revue i korte Skitser, og Læseren faar nu og da et hyggeligt Indblik i hans daglige Færden i Hjemmet og Syslen paa Biblioteket.

Tilsammen tagne give Brevene et Miniaturportrait saa vel af Brevskri-veren som af hans Samtid, og hans varme og inderlige Hengivenhed for Sønnen, i hvis Liv han ligesom gjenoplever sin egen Ungdom, kaster en aandelig Belysning over dette Billede af den slittige Særling, som kun paa denne Maade vilde kunne tilvejebringes, som gjør ham Ære og derfor skyldes ham.

For at undgaa Gjentakelse udelades i det følgende, undtagen i det første Brev, saavel Overskriften til Brevene, der oftest lyder: „Min kjære Christian“ eller: „Min gode Christian“, som Underskriften, hvor denne da ikke slutter sig uadskilleligt til Brevets Text.

Originalerne tilhøre nu Meddeleeren.

Oldeslohe. Søndag Formiddag. 2 Aug. 1846.

Min kjære Christian,

Disse Ord haaber jeg, Du vil modtage inden Du afseiler til Middelhavet; og de blive da vel ogsaa Din Faders Afskedsord til Dig — de skulle da, med hans Farvel, bringe Dig hans Vel-signelse og hans Ønske og Bøn til den almægtige Styrer af alle Aanders Liv og Skiebne: at det Foretagende, Du begynder,

lykkeligt og med god Frugt maa naae sin Udgang! — Dertil maa jeg da, fremfor Alt, og til din Fremtids Velfærd regne, at denne Reise, medens den aabner nye Kilder for din Aands modtagende og virkende Evne, maa *styrke* de sidste, og modne din Villie og Stræben til et *handlende* Manddomsliv. Du staar allerede paa et af Vendepunkterne i den menneskelige Levealder. Med den rette *Ungdomsalder*, med dens Lyst i og af den blotte Nyden af Livet, og med de for *den* egne Lidenskaber, er det, efter Naturens Orden, meget nær forbi for Dig. Du begynder en Periode, hvor Livet, Tanken, Villien maa spændes, ligesom fortættes, og faae en stærkere Fiederkraft, for at tilegne sig et handlende eller activt Livs kraftigere Tilværelse. Jeg haaber, din Reise, og de mange Timers dybe og stille Eftertanke, som Følelsen af at være eensom og fremmed, ofte vil vække hos Dig, maa bringe Dig til ikke blot at erkiende, hvad jeg her siger Dig; men at *ville*, med mer Kraft og Udholdenhed, end Du hidtil har viist, *handle* og *stræbe* efter og i Følge af denne Erkiendelse. — —

Jeg vil give Dig mit Hiertes kiærligste Følelse med paa Veien; og jeg vil heller ikke bedrøve nogen af os ved at dvæle ved Tanken paa den Muelighed, at vi ikke mere skulle samles i *dette* Liv. Mueligheden hviler i Guds Haand; men en saadan Muelighed er ikke bunden til Tidens Længde eller Korthed, til Stedets Nærhed eller Fiernhed. Den Indskrift Gehr. Bülow paa Sanderumgaard havde sat paa et af sine mange Havehuse: „Døden er vis; Dødens Time er uvis,“ — den gjelder, hvor vi ere og i hvert Øieblik af Livet. Det er egentlig kun den *physiske* Adskillelse, som vi ligesom forudføle, og hvis Følelse concentrerer sig for os, idet vi — i Tilfælde som dette — forestille os Skilsmisens Muelighed større.

Jeg haaber paa, at vi inden 3 Maaneders Forløb — eller til Slutningen af October, skulle høre fra Dig, og jeg tænker vist, naar Du bliver noget fortrolig med Consulen i Malaga, at han derfra skaffer Dig Breve hiem uden Omkostning — nemlig, om ikke directe, saa med Leilighed til *England*, og da med en sikker Adresse. Da er Porto dog ikke saa betydelig; skiøndt

over Hamborg drøi nok. Danmarks Porto-Skat paa Landet er forholdsviis en af de strængeste.

Mit Ønske og mit Raad til Dig er: Bliv ikke længe i Spanien -- men iil Alt hvad Du kan til Italien; *her* er din første egentlige Bestemmelse. Thi dit Besøg i Spanien bliver kun et fragmentarisk Lystparti. Lære og nyde noget virkeligt og ordentligt -- trænge ind i Noget, det være af Livet, Nationaliteten eller Konsten -- vil Du dog ikke kunne. -- Vogt din Helbred, baade der og paa Sicilien -- men særdeles i Andalusien, hvor Heden -- naar jeg nu føler den, vi *her* have -- synes at maatte være for en Dansk utaaelig. -- Vogt dig endelig ogsaa for *Alle* spanske Fristelser! -- De kunne være farlige nok, baade i Sandselighedens og Aandelighedens Rige. Det Fremmede f. Ex., det Eiendommelige og Originale hos Folket og Landet, kunde gierne forlokke dig til at forlænge dit Ophold over de rette Grændser. Men jeg stoler paa, at *Italien* dog maa være den Kraft, som drager Dig stærkest -- og der vil Du *kunne* høste og vinde noget alvorligt og varigt, ja uforgængeligt.

Om mig selv skriver jeg intet. Moder vil fortælle dig det Korte, jeg kan skrive til hende. *Hede* og min *Mathed* forbyder mig lange Breve og lange Reiser. -- Din Broder er sund og rask, paa Øinene og Tænderne nær. Han hilser dig hierteligt. Du kunde vel have skrevet ham nogle Ord til Afsked. Aldrig taber noget Menneske ved at give sin Broder -- sit Medmenneske et kiærligt Ord.

Gud ledsage, bevare og opholde Dig! Guds Fred og Velsignelse være over Dig! Din kiærlige og hengivne Fader

C. Molbech.

Kiøbenhavn d. 28 Oct. 1846.

I at begynde dette Brev, kunde det let gaae mig saaledes, at jeg, i Uvished om, hvad jeg af Stoffets Mængde skulde tage først -- slet ikke kom til at begynde. Fare for det sidste er betydelig nok; thi jeg kan gierne og med Sandhed sige, at det egentlig og allermeest er den indre Følelse hos mig af denne „embarras de richesse“ som er Aarsag til, at jeg ikke allerede

for lang Tid siden har lagt Haand paa et Brev til Dig, som Du kunde modtage — eller som kunde modtage Dig i *Neapel*. Gid Du var der! — har jeg allerede længe ønsket, baade for din Persons og paa din Casses Vegne. Nylig især blev dette Ønske endnu mere levende hos mig, da jeg læste om en ødelæggende Naturrevolution, en Orkan, Oversvømmelse — jeg troer endogsaa Jordskiælv, som havde været i Sicilien, og en Deel af Neapel; netop ogsaa i Messina, i hvis Omegn adskillige Landsbyer skulle være bortskyllede ved Oversvømmelse. Det var omtrent ved d. 7de—10de Octbr., og altsaa en Tid, da Du *mueligen* kunde være kommen der, eller paa Veien fra Malta. Men ved nøiere at eftersee dit Brevs Datum (24 Sept. Gibraltar) fandt jeg det ikke sandsynligt, at Du allerede skulde have naaet og forladt Malta saa betids i *Octbr.* Imidlertid forekommer det mig altid, som Du ikke er ret sikker, før Du har *fast* Fod igien paa *Fastlandet*, og i Italien. Du forstaaer vel dette rigtigt, og veed jeg er ikke af dem, som kunne give en svag Frygtsomhed Rum, enten for Nogen, som er mig kjær, eller for mig selv. Men *Unished* og dens Dunkelhed er mig derfor dog lige ukjær; og Ingen vil finde det underligt eller svagt, at jeg kan ønske at vide Dig i god Behold efter en lang Søreise giennem Middelhavet om Elteraaret, og efter et Besøg paa Sicilien, — et Land, der kan være interessant nok paa sine Steder, og under visse Forhold og Synspunkter; men vist ikke hører til dem, hvor en Reisende kan finde det sikkert, hyggeligt og beqvemt. Jeg haaber, Gud som har ført Dig trygt over Atlanterhavet, og giennem Andalusiens Biergkløfter, fremdeles vil ledsage Dig med sin Beskyttelse, og føre Dig sikkert og uskadt til „den evige Stad“; thi *her* først, forekommer det mig, vil Du igien finde Dig som „in einer Heimath in der Fremde.“ Du tænker Dig vel et saadant paa Ischia eller Capri; og det formodentlig efter Holsts Skildring. Maaskee kan dette være noget for Dig eller ham; jeg vilde neppe dog ret længe finde mig tilfredsstillet paa et Sted, hvor man egentlig maa finde *Alt* i Naturen og i sig selv. Jeg maa have *Mennesker* og hvad Mennesker i og ved *Konsten* og *Aanden* have skabt; dersom jeg skal kunne leve nogen Tid

paa et Sted, uden vedholdende Virksomhed. Derimod — giv mig Arbeidsstof, Bøger og af og til godt Selskab — og sæt mig da for et Aarstid paa en af disse Øer. For mig gierne! — Det er ikke saa sielent, i de sidste Aar, at undertiden virkelig det Ønske kan opstaae og leve hos mig for en Tid: at jeg kunde tilbringe mine sidste Dage og ende mit Liv i *Syden*, i en rigere, skiønnere Natur, og i en med den harmonerende fredelig Verden — om en saadan nogensteds er at finde. Jeg ængstes, trykkes, pines undertiden virkelig af denne stigende Uro, Ufred og Forvirring, der overalt fremvoxer her i Landet og trindt omkring i det nordlige Europa. Men — er det bedre i Syden? vil man spørge mig. Forskiellen kunde være, at levede man der, og kunde endnu blive noget fortrolig med Livet, tog man sig mindre nær, hvad der foregik omkring een og i Landene, end her i sit Fædreland. Du er endnu kun tre Maaneder borte — og hvormeget har ikke siden tildraget og forandret sig hos os, eller i Hertugdømmerne, — hvormeget er ikke den giærende og brusende Bevægelse i Folkestemningen voxet i Udbredelse, og man kan vel ogsaa sige i *Kraft*, om ikke just i synlig *Virkning!* — Det hørte ogsaa med til vor Tidsalders af Ingen ahnede Phænomener; at det lille, knap til Rhinen og Donau kiendte, i hele Aar eller Decennier for Europa ligegyldige, neppe nævnede *Danmark* nu, hele Europa over, giver et unndværligt, staaende Stof for de politiske Blade: det *slesvigholstenske*; og at dette ikke blot har fundet Adgang til de fornemme „Times“, Morning-Chronicle, Journal des Débats og Augsburg Alg. Zeitung, m. fl., men endog banet sig Vei til *italienske* og *spanske* Aviser, og allerede fremkaldt en heel publicistisk Literatur. Du vil vist selv allerede i *Neapel* høre et og andet derom; og i Rom maaskee endog berøres deraf — hvis det antipathiske Stof ogsaa har meddelt sig til Artisterne — paa en ikke behagelig Maade, hvor Du, som Dansk kommer ind i dissers Verden. — Du erindrer, at jeg reiste til Holsteen netop i et meget kritisk Øieblik, netop som Stænderforsamlingen i *Itzehoe* var traadt i Virksomhed. De første (10—12) Møder var naturligviis af de afgjørende. Her strømmede Adresser og Petitioner ind fra Holstenerne; og i Stænderne

selv foresloges en Petition til Kongen af radikaleste Beskaffenhed, *imod* det aabne Brev, om nøiere Forening af begge Hertugdømmer, om særskilte Finantser for disse, om en slesvig-holsteensk Bank, om Arvefølgens Bestemmelse og Forandring o. s. v. Denne Petition afslog Commissarius at modtage, og protesterede mod dens Discussion. Derpaa opløste Forsamlingen sig; eller de allerfleste Deputerede, paa 6 eller 7 nær, gik deres Vej; Kongen befalede Suppleanternes Indkaldelse. Ogsaa af disse udeblev endeel, eller anmeldte undskyldende Aarsager til Udeblivelse. Forsamlingen kunde langtfra ikke blive fuldtallig, og et Kongeligt Rescript opløste den. — At de tilbageværende Deputerede — eller Rigsdagsmænd — i *Kiel*, og andre Steder, bleve modtagne som store Mænd og Folkets Helte, med Jubel, Illuminationer, Adresser, Spisegilder, m. m. kan Du let tænke dig. Jeg kom paa min Reise just til *Kiel* den Dag Gildet for de Deputerede var i Klubben; her vare, med faa Undtagelser, ogsaa alle Professorer tilstede. Et Par eller tre Bekiendte blandt disse vare ogsaa med, og saaledes var jeg glad ved at tilbringe Eftermiddagen allene med Prof. *Ohlshausen* (der, som Univ. Rector, ikke vilde overvære dette „Festessen“ — paa Tydsk jo ogsaa: et Gilde, *hvor man æder sig fast*) paa hiin Side Havnen, i en herligt beliggende, simpel, landlig Have, paa en af hvis høie Terrasser, med en fortræffelig Udsigt for os, vi drak vor Thee, og tilbragte et Par Timer — de eneste ret behagelige, jeg havde i *Kiel*. — Du vil let forestille dig, at min holsteenske Reise overhovedet under disse Omstændigheder ikke kunde være meget tiltrækkende. Dog vilde Resultaterne have været langt bedre og mere tilfredsstillende, dersom jeg ikke endnu havde været saa svag, og saa lidt skikket til at taale Reisens og Reiselivets Anstrængelser og Omvexlinger i den enorme Hede (26 . 28 . 29° Varme paa Nordsiden, ved Middagstid), som netop i disse Uger indfaldt — og det, saavidt jeg erindr, uden en Draabe Regn. Jeg kan ikke erindre mig, at have oplevet noget saadant. Det var vel en 8 Dage, at jeg hver Aften ordentlig ængstede mig for at gaae til Sengs, ved at tænke paa den forestaaende Nat, hvori jeg da sædvanlig vaagnede 6—8 Gange, hele Natten saa

at sige badet i Sved. Ganske unaturligt og urigtigt var det, saa snart efter min Sygdom at give mig til et saadant Reiseliv, i Stedet for et stille Ophold paa Landet, der vilde været mig velgjørende. Dette prøvede jeg, saasnart jeg kom paa et saadant Sted, f. Ex. en Eftermiddag, jeg tilbragte i Blankenese ved Elben, hos Dr. Lappenberg — eller endnu mere i Tritttau, hvor jeg var et Par Dage hos Justr. Wildemann, og hvorfra Hans fulgte mig til Oldeslohe. Jeg kunde med Behagelighed have blevet her en Uges Tid — skøndt ogsaa her, hvor jeg var som paa Landet, var Heden brændende. Men det gik mig her, som overalt. Naar jeg havde været et Par Dage paa et Sted, paa-kom der mig en besynderlig Uro, som drev mig bort. Jeg tænkte mig, eller dunkelt forudfalte den mig forestaaende videre Reise som *noget Ondt*, der skulde overvindes, og som jeg saaledes hastede Alt hvad jeg kunde med at faae Ende paa. Den lange Tid — fra Beg. af Juli til langt hen i August, som jeg maatte tilbringe uden Evne til at arbejde noget ordentligt, blev mig ogsaa mer og mere piinlig; og dog varede det endnu efter min Hiemkomst flere Uger — næsten til Midten af Sept., før jeg, med den tilbagevendende tempererede Luft, følte mig mere styrket, og min Arbeidsevne nogenlunde restitueret. — Jeg var derfor overalt, i Lybek, i Oldeslohe, i Hamborg, i Kiel, i Flensborg, o. s. v. kun et Par Dage i det Høieste. Fra Lybek reiste jeg over Oldeslohe (og herfra til Segeberg) og Tritttau til Hamborg og Altona; derfra til Glückstadt (kun en halv Efterm. og en Nat over, for at see det nye Havne-Anlæg) og videre næste Dag paa Jernbanen til Kiel. Herfra efter to Dage til Eckernförde og Slesvig, og derfra efter nogle Timer, og efterat have seet Domkirken og Byens udmærkede Beliggenhed, til Flensborg — en By, som ved sin *biergige*, sieldne og pitoreske Beliggenhed hører til de meest udmærkede ikke allene i Danmark, men i hele Norden. Her tilbragte jeg et Par Dage — næst Tritttau de første ret behagelige og interessante paa min Reise, hvis fleste Planer og Side-Router jeg for Resten efterhaanden opgav, fordi jeg ikke følte mig i Stand til, med ringeste Udbytte at udføre dem. Saaledes Reisen til *Ditmarsken* (hvorfra jeg i Glückstadt

kun var 2—3 Mile) og til *Føhr* og *Ribe* fra Flensborg. I dets Sted tog jeg herfra den korteste Vei over *Als* (hvor jeg laae en Nat over paa Augustenborg, og spiste om Middagen hos Hertugen) til *Fyen* (fra *Fyens-Haf* paa *Als*, til *Boigden* i *Fyen*) hvor jeg da den næste Morgen reiste 6 Miil paa en aaben Postvogn i brændende Hede til Odense. Her havde jeg dog ingen Ro; men reiste, da jeg havde spiist og giort et Par Besøg — forgieves, samme Efterm: til *Elvedgaard*, for at besøge Statsraad *Vedel-Simonsen*, en henved 40aarig Bekiendt og Ven, som jeg nu i 12—14 Aar ikke havde seet og som længe har levet som en besynderlig Eremit paa sin Gaard, hvor han har anlagt en af de skønneste, virkelig romantiske Haver paa ikke mindre end 28 Tdr. Land, som ere at finde i Danmark (den betydeligste Deel af Haven er nemlig Skovpartier, en stor Dam, Gaardens brede Grave fra gammel Tid m. m. hvilket Alt er taget ind i Parkens Anlæg.) Her tilbragte jeg et Par Dage i den dybeste Stilhed, og i en utrolig gammeldags Simplicitet; det var for mig, som jeg med et Trylleslag var sat nogle og 30 Aar tilbage i mit eget Liv, og en 60—80 Aar tilbage i Tiden. Jeg laae i en Seng, som netop for 101 Aar siden havde været *V. Sim.s* Farfaders Brudeseng, og stod urørt paa sit Sted. Paa Natbordet stod et Speil med tung Sølvramme, store, tunge Sølvdaaser og Æsker, et Skrivetøi af Sølv, af 2—3 Punds Vægt, m. m. Alt Foræringer og Brudegaver fra samme Mands Bryllup. Selv hang han og hans Frue — begge sure, alvorlige, gammelagtige Personer — paa Væggen o. s. v. Det er ganske alvorligt, at jeg følte en længe ukiendt *Lyksalighed* paa dette Sted — en Stilhed og Fred i min hele Tilværelse — en Fiernhed af al Verdens urolige Trængsel, utilfredsstillede Higen, Længsel og Stræben — som jeg i mangfoldige Aar ikke har nydt.

Her, min kiære Christian, har Du et Par hurtige Strøg af min næsten forfeilede, eller omsonst foretagne Sommerreise. De kunne ligesaa lidt giengjælde dine interessante Andalusiske Breve, som min Reise kan taale at nævnes ved Siden af Din. Dog har eet i din Fortælling *bedrøvet* mig — ja, jeg kan sige, det gjorde mig i Hiertet ondt, at Du — som Du skriver — *maatte*

af oeconomiske Grunde opgive Reisen fra Granada til *Sevilla* og Cadiz. Altsaa den *anden* Krone for Alt hvad der findes i Andalusien, det herlige, stolte, pragtfulde Sevilla maatte Du reise forbi — og heller ikke faae det gamle, mauriske *Cordova* at see! — Dette kan jeg aldrig glemme; og hidtil neppe ret begribe. Thi saa særdeles meget dyrere kan jeg dog ikke tænke mig, at Reisen fra Granada med Muuldyr-Diligencen, eller Reisekasse, til Sevilla, i det mindste, om ikke til Cordova, og derfra til Gibraltar, kunde have været. Du maa engang nøiere forklare mig dette. — Det maa trøste dig, at Du dog har seet det uforlignelige Andalusien, og mere af Spanien end hundrede Andre, som reise i Europa. Jeg fornøier mig ogsaa meget til, at Du skal see *Malta*. Det er et af de interessanteste, eiendommeligste, i sin Art eneste, romantiske-historiske Punkter i hele Europa. Jeg vil ønske og haabe, at Du faaer Staden, Fæstningen og Landet *grundigen* at see; og dernæst ønske, at Du snarest muligt derfra maa kunne forflytte Dig til Neapel. Thi til at see Sicilien *grundigt*, har Du hverken Tid eller Penge. Dertil hører desuden antiquariske Forkundskaber, som Du mangler; og Andalusien kan opveie meget af Sicilien. Jeg har glædet mig ved og over dine Breve. De ere vel skrevne i Flugten, og paa en vis Maade *i den yderste Tid*; men de have dog, uagtet Concentreringen, umiddelbart Liv, Anskuelighed og Naturlighed. *Folket*, i sin vistnok stærkt udprægede, for os fremmede Eiendommelighed og Natur, synes ikke nok at have virket paa Dig. Maaskee har Sproget deri været til nogen Hinder; men dette kan jeg dog ikke tænke mig; thi med *Folket*, menig Mand, lærer man let at tale, og hjælper sig, om min Erindring ikke glipper, overhovedet meget lettere frem hos sydlige Nationer, end hos de nordlige. — Det er imidlertid øiensynligt, at Du er *skikket til at reise*, og til at høste Frugt og Udbytte af dine Reiser, naar Du vil det, og ikke for meget hengiver Dig til *passiv* Nydelse. — Jeg glæder mig nu ogsaa til noget; nemlig en skizzeret Fortælling af din 5 Dages Cavalcata giennem Andalusien. Denne kunde jeg, om Kræfter og Aar ikke savnedes, allerhelst ville have deelt med Dig. — Alderen og Livets Møie begynde stærkt

at tyngge mig — mindre min Aand (om jeg deri ikke skuffer mig) end min Arbeidsevne og „Redbarheden“, Hurtigheden, Bevægeligheden i at bruge de levende Siælskræfter. — Jeg mægter nu heller ikke at skrive mere — ikke blot for Papirets Skyld. Du er den første med Undtagelse af *Kongen*, til hvem jeg, i flere Aar, har skrevet saa langt et Brev paa eengang. Fremfor Alt andet maa jeg endnu minde Dig om at sende Noget om *Spanien* og om *Malta* til *Kongen*, saasnart, Du kan, saasnart Du i Neapel faaer nogle Dages Ro, og faaer opsøgt Dig et billigt Opholdssted. Det er *nødvendigt*, naar Du vil udrette noget for din Oeconomie under din følgende Reise. Et Brev til *Kongen* kan Du uden videre levere til den danske Minister, eller Legation (han selv skal ofte være borte) i Neapel. I mit næste Brev skal Du faae noget om vore politica, som jeg maatte afbryde.

Vor Stilling, lige over for det med eet enflamerede, enragerede, — „dänenfressende“ Tydsk-Land er besynderlig, uhyggelig og vanskelig. Med eet har det lille, næppe ændsede Danmark faaet Celebritet og Betydning i den europ. Politik. Det gaaer her som hos Individerne: *Lykkeligst* er den, om hvem der *mindst* tales! *Kongen*, kan man næsten sige, har skiftet System. Han er bleven opbragt og streng. *Vigtigt* og *rigtigt* var det, at en holstensk Folkeforsamling i Neumünster, strax efter Stændernes Opløsning, blev hindret, ved Opstilling af militair Magt. Der foregik intet; men Tropperne, som dog vare holstenske, overholdt deres Disciplin, og Mængden maatte med uforrettet Sag adspredde sig. Nu have 9 *Kielske Professorer* udgivet en Piece „über Stats- und Erbrecht des Herzogthums Schleswig“. Den er kommen her for 3—4 Dage siden. I Gaar gik et Rygte, at *alle 9 vare afskedigede*. Jeg er nær ved at troe, at *Kongen* maa gjøre det. — Lev vel, under Guds Varetægt! — Lad mig have den Glæde at vide, at Du *ofte* tænker paa din gamle, Dig hengivne Fader C. M.

Naar Du sender Brev til *mig* med *Posten*, da læg intet i til Andre. Jeg vil vel betale et enkelt Brev fra Dig, men ikke noget dobbelt for Andre. — Om Du i Neapel vil kunne sende giennem Legationen, veed jeg ikke. Du vil der vel meest holde Dig til

Etatsr. Voigts Huus. Glem ikke at lade mig vide, hvorhen Brevene i et vist Tidsrum kunne adresseres.

En mærkelig Bog er udkommet i disse Dage, et Program fra *Sorøe*: Anders Sørensen Vedels Levnet af Prof. Wegener; en tæt trykket Quart paa 278 Sider. — Jeg skriver i denne Tid en Skizze af *Slesvigs historiske Forhold* til Danmark og Holsten. 5 Ark af den er trykt.

Kiøbenhavn 17 Nov. 1846.

Dine Breve, fra Malta (14 Oct.) og fra Neapel (20 & 24 Oct.) have vi modtaget d. 14de Nov. — altsaa efter en langsom Postgang af 3 Uger — og de have været mig til megen Glæde. Uden vel egentlig at frygte det *Vørste* — thi en saadan Frygt er jo i sig selv altid urimelig og ugrundet, da man ligesaa godt kan haabe det *Bedste* — var jeg dog, i de sidste Dage især, noget urolig i Sindet over din Fart paa Middelhavet ved Jævn-døgnstid, og dit Brev viste, at der kunde være nogen Anledning dertil. Imidlertid kan og maa jeg nu glæde mig over, at Du er paa fast Land; hvilket er den Maade at være (jeg vil ikke sige *Tilværelsesmaade*) som jeg for min Deel mest ynder, og egentlig endog sætter høiere end at leve paa en Ø, naar den ikke ved Størrelsen har noget af et Fastland. Men Du behøver ogsaa Reiseheld paa det faste Land — og dette vil jeg af fuldt og varmt Hierte ønske Dig fremdeles; og intet mere, end at din gode Helbred maa, som hidtil, holde Dig ud og følge Dig vel igiennem Roms „*Aria cativa*“ (som jeg selv endnu i Slutn. af October har været det i meget høi Grad — formodentlig efter en usædvanlig hed Sommer!) — Ellers mener jeg denne eien-dommelige romerske Pest- eller Feber-Luft ved den Tid pleier at være forbi. — Her har Sommeren, paa en uhørt, neppe af Nogen af vore ældste Medlevende oplevet Maade bevaret sin sydeuropæiske Charakter ud paa Efteraaret, i en mild, klar og tør Luft, og flere mærkværdige Phænomener i Vegetationen, nye Blomster paa Æbletræer, anden Gang modnede Jordbær, o. d. (naturligviis kun paa enkelte Steder; endog høit oppe fra *Norge* har jeg læst om noget lignende, i et Blad). Endnu har

man hidtil yderst ubetydeligt lagt i Kakkeloven, og jeg har først begyndt d. *1ste Novbr.* — for engang endnu at følge den gamle, for længe siden aflagte Skik; noget, jeg ikke meer, siden jeg kom hertil, kan erindre mig. — Paa en Maanedes Tid, eller noget længere, har her hersket baade farlige Skarlagensfebre og Typhus og en stor Dødelighed. Af den sidste Sygdom døde for faa Dage siden en ung Dr. eller Lic. med. Rothe (Broder til Rosenvinges Svigersøn). Af Skarlagensfeber mistede Prof. Larsen, 14 Dage efterat han var reist til Stænderne i Viborg, sine to ældste Sønner (paa 8—9 og 6 Aar) i to Dage efter hverandre. Dette var virkelig et sørgeligt Dødsfald for Faderen, som holdt særdeles meget af sine Børn (han har, troer jeg, 2 tilbage), og i dem havde sin bedste huuslige Glæde. — Hos Prof. Madvig ligge 4 Børn af Skarlagensfeber; og den ældste, mest opvakte Søn har været farlig syg, men menes nu at være uden Fare. — Siden jeg nylig nævnte de *Viborgske* Stænder (i hvis Samling det overhovedet, ligesom i Roeskilde, hidtil gaaer ganske sagt-færdigt til — jeg vil just ikke bruge det tydske „kleinlaut“, hvilket vel kan siges i den seneste Tid om *Oppositionen* i Danmark overhovedet) saa maa jeg med et Par Ord sige Dig, at Maaden, hvorpaa de *slesvigske* Stænder hidtil have gereret sig, og i hvilken man har ladet dem frit udtale og tumle sig: over-gaar *Allt*, hvad hidtil ved slig Leilighed i Danmark er hørt og seet; og er til en saadan Grad demokratisk — fritelende, og skaanselløst mod Regieringen, mod Statsforfatningen og mod det politiske Forhold, hvori ogsaa Hertugdømmerne staae til deres souveraine Regent, at man meget vel kan sætte det ved Siden af hvad der f. Ex. hørtes i den *første franske Nationalforsamling* hvormed Revolutionen begyndte. — Consequent fremskridende, saaledes som det aldeles herskende Partie i denne Stænderfor-samling hidtil er gaaet frem (den conservative Minoritet er aldrig meer, end 5, 6, 7 Stemmer, imod 32, 33 og derover) maatte dette, efter første Øiesyn at dømme, altsaa føre til en *Revolution*, eller revolutionaire Optrin. Men dertil er ikke ringeste Appa-rence. Landets Tilstand er for blomstrende og velhavende. Det hele ligger mere i tydske Nationalstolthed, i et Forbund imellem

gammelet Nag og krænket Stolthed hos Adelen. eller det saakaldte Ridderskab, og de holstenske Jurister (Advokater m. fl. som kunne spille betydende Rolle under constitutionelle Stænder) samt de med deres Kaar og Stilling temmelig misfornøiede Professorer i Kiel. Hert. af Augustenborg, tilforn lidet agtet og mindre afholdt eller populair hos Slesvig-Holsteinerne, eller Separatisterne (som de hedde i Slesvig, hos det danske Parti) have de nu taget til Fløjmand eller Bannerfører; thi en saadan kunne de ikke undvære. Han har med begge Hænder grebet den gode Leilighed, og spiller nu, under andre Forhold, den samme Rolle imod sin Svoger, som de gottorpske Hertuger Christian Albrecht, Carl Frederik o. s. v. imod deres Fætttere Christian V og Frederik IV. — Det forfærdelige Tordenbulder i Slesvig (som vel efterhaanden, tænker jeg, vil sætte sig) og den stærke politiske Brusen i begge Hertugdømmer, mest dog i Holsten — skjøndt det *tydske* Parti er stærkt nok i Slesvig, med Undtagelse af Flensborg, hvor det danske Parti nu er det stærkeste — gjør imidlertid, som jeg ovenfor antydede, at man paa en Maade døves, og derfor ikke ret kunde høre, hvad der skeete i Roskilde; og ligesaa nu synes, at Alt i Viborg gaaer meget stille af — som det ogsaa hidtil er skeet. En meget talentfuld Jurist og god Taler, Proc. Jespersen, kom ind med Forslag (strax i Begyndelsen) om en Petition til Kongen om constitutionel Forfatning, men tog, efter Formaning af Commissarius (Etatsr. Bang) om ikke derved at forøge det Vanskelige i Kongens og Landets nærværende Stilling, sin Proposition tilbage. Derover fældede „Fædrelandet“ modige Taarer, og Kiøbenhavnsposten sagde adskillig Bitterhed og Malice. Men begge Blade ligge som i Dvale; man har nu hverken Øre eller Sands for Andet end *Slesvig!* — og da Slesvig-Holsten i det mindste totalt har slaaet vor Opposition af Marken, er deres Stilling imod Regjeringen nu langt svagere, og mere usikker, end før. —

I *Løverdags* den 14de Nov. skrev jeg netop det sidste paa et Arbeide til d. historiske Tidsskrift, som er voxet til omtrent 10 Ark („Hertugd. Slesvig, i dets historiske Forhold til Kongeriget Danmark og til Holsten“). Denne korte Fremstilling er natur-

ligviis saavidt muligt ganske reen historisk, gaaer ikke ind i Statsret, Arvefølge o. s. v. *I Dag*, Tirsdag, har jeg det sidste Ark i Correctur, og Heftet skulde, om endnu muligt, bortsendes med Posten paa Fredag. Det er herved blevet til en *Bog* paa 26 Ark. — Reitzel, da han hørte derom, vilde endelig have det oversat ved *Schorn*. Jeg sagde, for mig gierne! — skøndt dette er skrevet for *Dunske*, ikke for *Tydskland*. — *I Løverdags* kom nu netop dit Brev; og paa denne *Dag*, *Øhlenschlægers* 67de Fødselsdag, opførtes, efter eget Ønske, første Gang hans Tragedie *Amlæth* — som Du kan tænke, med tordnende Bifald. Naturligviis var Parterret proppet med unge *danske* Russer, foruden andre Studenter. Det var en Jubel og Applaus uden Ende; tilsidst fik Digteren sit Vivat — og derved blev det dog. Man havde endogsaa talt om en *Sang* til hans Ære efter Stykket. Selv var han dog absens; knap havde jeg tænkt det. — Jeg saae 3 Acter. Den *første* fandt jeg mærkværdig kraftfuld, og med ikke ringe Poesie, af den nordiske Art, fra Øhl.s gode Tid. De følgende 2 Acter forekom mig allerede mattere; og Moder fandt at de to sidste *ikke* hævede sig. I øvrigt har jeg hverken havt Tid eller Sands i disse Dage, for at tale med Nogen herom; og har heller ingen truffet. Dog hørte jeg af og mærkede paa Hr. *Giødwad*, som i Søndags var hos Deichmann i stort Middags og Dame-Selskab i Anledning af Mathilde V.s Bryllup med Hr. Barfod — at denne Amletus vil komme paa en temmelig høi Hylde i „Fædrelandet“. Den maa være som den vil (*hvorledes* den overhovedet er, kan jeg jo endnu, uden at have seet det Hele, og især *læst* Stykket, som er trykt, ikke sige) saa er og bliver den dog en „Ilias post Homerum“. — Havde Øhlenschl. endda 1805—1806, eller ved den Tid skrevet en saadan Tragedie: da kunde han vel have givet en *nordisk*, og maaskee *saxonisk*-eventyrlig *Amlæth*, som kunde, paa sit Standpunkt, og i sin Belysning, have holdt sig ved Siden af det gigantiske Værk af Sh. Hans *Amlæth* fra 1846 bliver dog neppe mere end et *Skuespil*, som i øvrigt kan være, og vist nok er *meer end godt* nok for Tidens og Dagens Theater-Publicum. Godt, at man dog ogsaa engang faaer noget Nyt i vor Literatur at snakke om —

i Fald man ellers kan komme dertil for slesvigsk Politik. Thi, det vil meget nær være bogstavelig sagt, at her, siden Du reiste, ikke er kommet noget *originalt* Skrift ud paa Dansk, som er til at tale om og over. — Jeg maa gientage, at dine Breve interessere mig. Jeg troer ogsaa efter *dem*, at Du — med noget tillige af en Dagbog — vil kunne producere en god Reisebog i *Prosa* efter din Hiemkomst, i hvordan det end gaaer med Poesien; og jeg glæder mig ordentlig til, at Du paa en saadan Bog vil anvende stilistisk Tone, og skaffe noget Gediegent frem — noget andet end f. Ex. Thieles matte, fornemt-pyntede og elegant-polerede, men tørre Reise i England. — Ja, dette er nu noget, der „ins Weite liegt“. Men jeg ønskede, at Du var her tilbage; jeg savner Dig og dit Selskab, hvor sieldent det ogsaa gaves mig. Du maa, efter din Hiemkomst, oftere see din Fader; egentlig en Gang hver Dag. Du bør tænke paa, at det snart kunde være forbi med disse Dage — og tænke paa, at hans Liv har megen Eensomhed midt i Hovedstadens Vrimmel, hvoraf han nu nyder saa lidt. — Der er intet glædeligere, end at kunne meddele sig til en Søn, der forstaaer os; og i hvem vi troe, at meget af vort aandelige Liv skal spire fornyet og friskere op igien. Men ogsaa min Siæl og mit Hierte trænger til at see og at omgaaes den Søn, der skal ledsage min Bane paa dens Slutning, nedad til de sidste Fied, som skal bringe den arbeidstrætte, snart maaskee *udtrættede*, til Hvile. Jeg kommer tilbage til det, som endnu er min *Længsels* eneste Maal — at kunne leve i eensom, beskuende, speculativ og betragtende Ro og Stilhed i mine sidste Aar eller Dage. Men bliver vel dette min Lod? — Maatte jeg i det mindste kunne see min henvisnede Kraft og Virksomhed gienfødt og oplivet i Dig! — Du har Kræfter, en rig Bane, og, naar Du vil, en fri Uafhængighed for Dig. Paludan-Müller er et Mønster, jeg, i det mindste i den Maade, hvorpaa han kan gjøre sig uafhængig ved Tarvelighed, vilde ønske, Du kunde følge. — Imidlertid vil jeg nu ønske Dig at drage al muelig Frugt af din Reise, og glæder mig derved og derover. Kun Reisen til *Grækenland* fraraader jeg. Det bliver kun Stykkeværk. Du har ingen Penge-Midler dertil (det er dyrt nok i Gr.) og maa atter spille

megen Tid paa Søreiser. Du kommer til at miste en Deel af Italien — hvor jeg havde tænkt mig, at *Poesie* og *Konst* vilde komme til at nære, modne og begeistre din Aand. I Grækenland er lidt for Konsten (naar man ikke er Archæolog eller Architect); vel en smuk Natur, men et endnu halvt barbarisk og halv culturfordærvet Folk. *Rom* bør Du blive ordentlig fortrolig med; *Florents* og *Venedig* bør Du see — jeg haaber begge Dele. — For alting, saasnart Du faaer Ro dertil, da skriv noget til og for Kongen. *Motiv* eller Skildring af *Granada*, og af Malta (bl. a. de ny opdagede phoenisiske Gravhuler) ville interessere ham. Det behøver kun at være et concentreret Brev paa en 6—8 Sider; jeg haaber og troer, det vil virke noget. I Morgen tænker jeg at faae Ro at skrive til Dronningen, som jeg i Korthed vil berette noget om Dig, da hun da ogsaa har gjort sit til at virke for Dig. Din egentlige Ansøgning, hvori dog ogsaa bør siges noget om, hvorledes Du har reist, og om Udbyttet af din Reise, og dine fremtidige Planer — sender Du vel ind til Aarets Udgang. Maaskee faaer jeg Leilighed paa Mandag, naar jeg bringer Kongen Skriftet om Slesvig, at yttre noget om Dig og Din Reise. — Mere herfra faaer Du vel af Moders Brev. I Aar, maaskee, seer Du intet mere fra mig. Dog maaskee i *Rom*, til Julen. Jeg vil da adressere til Café Greco; men hvorledes det kan blive med *Porto*, veed jeg ikke.

Kan Du i *Rom* ikke faae min Reise i Italien? — Det vilde mere din oprigtig hengivne Fader C. Molbech.

(Forf. af en fortræffelig Historie af den ældre *spanske* Poesie, Dr. Clarus, har oversat min sidste korte Reise i Sverrige paa Tydsk. Dette, navnlig fra en saadan Mand, har fornøiet mig høilig).

Lad mig dog vide engang, hvorledes *Høsten* har været i Italien. Ikke blot i Irland (hvor det seer rædsomt ud) men i en stor Deel af Frankrige, og af flere europæiske Lande, frygter man for Hungersnød til Vinteren og Foraaret. I Danmark har vi vel *noget* mere Korn i Aar, end her kan bruges; men der føres ud til det yderste, naar Prisen er saa høi. Jeg veed ikke, hvorledes her kan blive til Foraaret, om Vinteren bliver streng.

Kiøbenhavn 8 Decbr. 1846.

Dette Brev — eller disse Brevlinier — ere egentlig improviserede, eller extraordinaire. Det var egentlig ikke min Bestemmelse (siden mit forrige) at skrive til Dig, før Brev og Efterretning var indløben fra Dig, om din Ankomst til Rom. Men, da din Moder idag vil skrive, for at Du fra Hiemmet kunde faae en Julehilsen i „den evige Stad“, vil og kan jeg ikke andet, end deeltage i denne Hilsen. Gid den maa glæde Dig, midt i Hvirvelen af Kunstbegeistring, Kunstner-Commerce og Selskabelighed, og af catholsk Kirkepragt — man tør knap for *Rom* tilføie, catholsk Gudsdyrkelse og Religiositet. Rom var i det mindste længe udraabt som en By, hvor Catholicismen paa en Maade gik til Grunde i dens kirkelige Regieringsapparater. Det faaer nu være hermed, som det vil. Jeg tiltroer Dig, Du vil nok kunne finde nogenlunde ud af, hvorledes det hermed forholder sig, og saaledes kunne berette mig noget om Status i den Henseende, som den er 1846—47. Jeg skal imidlertid søge, til din Hiemkomst (gid den var snart for Haanden!) at faae læst en Deel af de bekjendte „Römische Briefe eines Florentiners“, som nylig fra 2 ere voxede til 4 Bind, og ere det *nyeste*, der i Tydskland eller af en Tydsk er skrevet over Rom og Kirkestaten; og som tillige skal være noget *godt*. — Gid altsaa min kiærlige Julehilsen maa træffe Dig, som hidtil, sund, dygtig og utrættet paa Siæl og Legeme — med den samme *sunde* Modtagelighed, og den samme Naturfriskhed i denne, som jeg synes at have sporet i dine Breve. Sit tibi semper & ubique in corpore sano *mens sana!* Noget heldigere og bedre veed jeg ikke at ønske dig. Det er en Formel, vil Du sige, som kunde varieres, og være lige god. Men den er noget mere; den tyder hen paa det eneste væsentlige, constante Gode, som Mennesket overalt paa Jordkloden, under enhver Himmel og enhver Cultur og Statsforfatning, i enhver Udvikling og enhver Folkestamme, kan besidde som sin Slægts Arvelod. Gaaer noget *virkeligt* (Lidenskaber høre ikke under der *Virkeliges* Kathegorie, — det er Sygdomskriser eller aandelig Beruselse, hvori Siælen er i ufri Tilstand, men hvorved den dog, under ædlere, høiere Indvirkninger kan spændes og staalsættes

til forøget Kraftyttring) — vel over den *normale* physiske *Sundhed* i Legemverdenen, eller over den *sunde Fornuft* (Aandsklarhed og Begreb om det Sande og Rette, i *den* Sphære, som Aanden er udvidet til at kunne omfatte) i det Aandelige? — Jeg for min Deel kiender og erkiender intet saadant. — Nok herom. Du tænker vel og, der kunde være hundrede andre Ting for din Fader at skrive om fra Kiøbenhavn og Hiemmet end mens sana. — Men, Du veed ogsaa, at et Brev, naar det skal være dette i egentlig Forstand, maa være, hvad det netop *umiddelbart* i dette Øieblik — Øieblikket, da det saa at sige flyder fra den Skrivendes Siæl i Blækket, og med dette paa Papiret — kan blive og bliver. Det er kun denne Egenskab, der er i Stand til at tildele et Brev, med den *oprindelige* Natur, et selvstændigt Værd. Dette har Brevet derfor ogsaa, som man siger, meget ofte allene i *Formen*; og et tilsyneladende ubetydeligt Brev (fra et Fruentimmer f. Ex.) kan ved Formens Umiddelbarhed faae Værdi. Men dette maa forstaaes med Indskrækning, og er tildeels kun Blændværk. Ethvert Brev, der skal betyde noget, maa have en *Siæl* — om ikke en anima, saa en „animula“ (som jeg troer en romersk Keiser har brugt som et Kiæleord til Siælen). Det er denne Siæl, som ogsaa maa give den letteste Brevform *Liv*, og altsaa et Indholdsstof, der er meer end flydende naive, spillende *Ord*. — Jeg selv behøver paa en Maade i dette Øieblik, da jeg vil skrive til Dig, at distrahere mig fra mit Maal, for at glemme Situationen, hvori jeg befinder mig. Skulde jeg nu igien tænke paa Alt det, jeg kunde have at skrive om til Dig — vilde jeg jo strax ved at tage Pennen — have skaaret den og lagt den hen, ved Skrækken om at tænke paa, hvad jeg egentlig gjør ved at bruge en Time eller halvanden af denne Formiddag til et *Brev* — hvor kiært det endog er mig at skrive til en Søn, som jeg ofte, ja daglig, kunde behøve ved en saadan Meddelelse at drage hiem til mig paa den aandelige Vei, nu da Bierge og Dale, Lande og Riger adskille os. — Jeg skal da, for at faae noget at *berette* inden Tiden og Brevet er ude, strax fortælle Dig, at jeg atter har været syg i November Maaned, af et mindre Species af samme Sydomsgenus, der i Sommer hiemsøgte mig; en Cathar-

feber med Hoste, Brystsmerte o. s. v. Gudskee Lov, den var dog ikke saa betydende, eller afkræftende. I 14 Dage (Slutn. af Nov. og de første Dage af Dec.) var jeg dog rask. Nu har jeg vel gaaet ud i nogle Dage — har ogsaa vovet mig til, i Forgaars at spise (egentlig sidde tilbords) i Middagsselskab hos Tryde. Men endnu har jeg ikke *egentlig* været paa *Bibliotheket*, og slet ikke i *Archivet*; endnu fører jeg mit Sygeliv, staaer først op Kl. 9—10, drikker Thee paa Sengen — i Stedet for at spadserer paa Volden! — sidder derefter uafbrudt læsende og skrivende til Kl. henimod 3, og spiser Kl. 4 for det meste Suppe, som koges paa en Kylling eller „Høneke“, som koster 2 Mark, og hvoraf jeg kan tære i 2 Dage. Regner jeg endog noget til for Urter og Boller, saa lever Du dog langt fra ikke saa billigt i det (1820) excessivt billige Rom, som jeg i det dyre Kiøbenhavn. Fra Kl. 6 til 11, 12, 1 arbejder jeg derefter igien, og har næsten hver Aften (tilbragt inde i Moders lille Værelse) maattet pine mig og mine Øine med fatale Correcturer. I Aftes endnu kom jeg ikke i Seng før Kl. 1—2; men dette mærker jeg desværre i Dag i mine Øine; og der maa snart være Ende herpaa. Netop som min Sygdom begyndte, var omtrent Heftet af det nye histor. Tidsskrift, og min Artikel om *Slesvigs historiske Forhold* færdig. (Skrev jeg ikke om denne forrige Gang?) Reitzel vilde lade den oversætte paa Tydsk ved Schorn. Hans Arbeide har været meget godt; men ikke just *meget* hurtigt. Jeg har desuden selv maattet læse en Correctur; har gjort enkelte Tillæg og Forandringer; endelig har jeg i Gaar og i Forgaars selv skrevet en *tydsk* Fortale — en prologus, som bliver *noget* galeatus. Denne er dog ikke ganske færdig; men *skulde* idag blive det. Vi have Tirsdag i Dag; paa *Fredag* skulde det tydske Skrift, som bliver 11 Ark, bortsendes med Posten. Endnu er først 5 Ark trykt; og til *Fredag* vilde jeg ligeledes — om der er nogenlunde Mulighed i, have det andet Hefte af min *Analekter* færdigt. — Nu behøver jeg ikke at sige Dig et Ord mere om, hvorledes jeg i Dag „sidder i det“ her ved mit Bord.

Du, min kiære Christian! har det langt anderledes. Du svømmer i en ny Verden af *Konst- og Natur-Nydelse*. Jeg tvivler

ikke paa, *begge* ville indvirke dannende, udviklende paa din Aand, og bringe dens Evner og Productions- eller Virkekraft i frodig Væxt. Hvad jeg noget frygter for, er den burschagtige Konstner-Sværmm og Commerts (især den *tydske*) i *Rom*. I denne kan Du let blive indhvirvlet saaledes at din eiendommelige Receptivitet for det Store, Grandiose og Evige i Konsten selv, kunde lide derunder. Jeg ønskede, Du havde kiendt meer, da Du reiste, til *Winkelman* og *Lessing*. Dette var to af de største Konst-kritikere, den nyere Tid har eiet (hin mere ideal-sleben, denne mere kritisk-dømmende). Lessings Laocoon troer jeg dog, Du engang har studeret; men Du var vel ung dengang. I hiin tydske Konstner-Commertz er meget, som bliver til *Maner* og til *Raahed*, vel som Studentercommersen i Kiøbenhavn paa Regentsen, o. d. Men jeg troer, Du vil selv strax mærke dette, og føle dig hævet og isoleret derover. Hold dig noget til *franske*, til *italienske* Konstnere. De sidste især ere vist langt mere *naturalige* og elsk-værdige.

I Dag var *Worsaaes* Broder hos mig, med Nyheder og Hilsen fra Broderen. Han er nu i *Irland* og i *Dublin*, hvor det gaaer ham, som overalt, ønskeligt og fortræffeligt. Han har her fundet en *overordentlig* Rigdom, baade af *Monumenter* og af *Monimenter*. Jeg forudsagde ham begge Dele, inden han reiste. Det glæder mig høiligen, at han dog kom til Irland, som han knap turde haabe. Han har faaet en fortræffelig og fri Bolig paa Universitetet, da just en yngre Professor var borte paa en Udenlandsreise. De ugifte Professorer og Lærere (Fellows) spise der, som ved de gamle engelske Universiteter, med Studenterne; og *Worsaae* er deres daglige Giæst. Jeg glæder mig over, hvor agtet han ogsaa vil bidrage til at giøre det danske Navn i Eng-land og Irland. — Ved *Worsaae* fik jeg et Brev fra *Brøchner*, som vil søge offentlig Reiseunderstøttelse, og beder om *min* An-befaling (!!). Jeg skal gierne giøre hvad jeg kan; men hvor lidt eller intet er dette! — Intet Menneske kan have ringere Tanker om sin Vægt og Indflydelse, end jeg har. *Brøchner* vil, for sine Studiers Skyld, blive længere i Berlin, end han har tænkt. Det syntes, efter *Worsaae*, at han saaledes først langt ud paa For-

aaret kommer til Italien. Han vil ogsaa til Paris, og siden til Grækenland. Dette sidste vil i øvrigt lidet hielpe til hans Studium af den *græske Philosophie*, som han siges ivrigt at studere *ved Siden af* de semitiske Sprog (?). Worsaae sagde mig, hans Broder havde allerede sendt 2 Beretninger til Kongen umiddelbart; og den 3die er snart paa Veien at følge. *Tag Dig dette ad notam!* — Paa Mandag, da jeg endelig maa see at komme til Kongen, tænker jeg ogsaa at tale om Worsaae — næst efter om *Dig*. Just Dagen før jeg blev syg, fik jeg skrevet et Brev til H. M. Dronningen om *Dig* og din Reise. Det er min sidste Anstrengelse. Ikke ret mange Dage efter fik jeg et særdeles venligt og nåadigt Svar. Hun havde, med virkelig rørende Godhed, strax talt til Kongen for *Dig*, og faaet det Svar: „I Aar er der ingen Midler — men om 5 Uger begynder et *nyt Aar!*“ Hun lovede at anvende sin Erindring, og „dertil maatte jeg sætte min Fortrøstning.“ — Saasnart jeg kan, vil jeg søge en Audients og levere Dronningen min slesvigske Bog. — Jeg haaber, at der imidlertid ogsaa kommer noget fra *Dig*; deels til Kongen, deels til Finantsministeren. Moder formoder, at Du vil sende noget med Hr. Rink, der skal ventes hertil til Julen. Hans Fader har været her en |Dag, med Efterretninger om *Dig* fra Sønnen. — Ligeledes venter jeg med det snarreste, at høre fra *Dig*, hvorledes Du er kommen til Rom; og hvor nær din Casse er sin Ebbe. — Efter Terminen skal jeg sende (under den af *Dig* opgivne Adresse) Rom. Café Greco. *Dig* en Anviisning paa det, jeg i *Aar* kan give *Dig*; enten heelt eller halvt. Maaskee var det godt, Du beholdt noget (meget kan det ei blive) i Reserve. — Jeg har netop i Gaar erfaret, at jeg taber i *Aar* paa Udbyttet af nogle Actier, jeg har eiet i henved 28 Aar, 130 Rbdl., imod i Fior. Ingen behagelig Nyhed!

Guds Beskiermelse være med *Dig!* — Tænk daglig paa dit Fædreland, dine Forældre og din *alderstegne* Fader, som ønsker at see *Dig* igien, i den korteste Tid din Reise, efter *forstandig* Plan og Overlæg, kan tilstede det.

Lassen har været meget syg, af sit gamle Inflammations-tilfælde, i Paris. Han ventes tilbage saasnart han kan reise.

Kbhvn. 29 Dec. 1846.

Det er en traurig Sag med denne Brevskreven ud i den vide Verden, naar Brevene ikke gaae deres stadige Gang — naar man ikke engang veed, om den foregaaende Epistel, eller endog flere have naaet deres Bestemmelse, og dog atter skriver, med en vis Følelse af Uvished, eller med Usikkerhedens Frygt. — Imidlertid, naar Sagen rigtigt overveies, er den ganske simpel og naturlig. Dine kiære og for os saa glædelige Breve, da de alle berettede om din Sundhed, om dine Reisers lykkelige Fremgang, og om Guds Beskiærmelse, der førte Dig trygt giennem mangen farlig Vei — disse Breve ere alle hidkomne i rette Tid, paa lange Veie, fordi de havde et *fast Punkt* at gaae til; nemlig dine Forældres Huus, der hverken flyttede sig ved Hielp af Muuldrivere, genuesiske Barker, Dampskibe eller Veturiner. — Vore Breve til *Neapel* have, som jeg ret vel indseer, ikke kunnet naae Dig *der*. Nu haaber jeg dog, Du i 1, 2, 3, 4 Maaneder er en fast Borger i *Rom* (hvor enhver, baade Traveller og Tourist, naturligviis altid bliver *Paasken* over) og at altsaa Brevene baade ville komme og gaae med mere Sikkerhed og Vished. Dit sidste Brev (af 14de Nov. modtaget, tilligemed Ansøgningen d. 20 Dec.) var mig ikke mindre kiært, end de foregaaende, skiøndt mindre interessant. Jeg haaber at have bl. a. sagt Dig, hvormeget dit Brev fra Malta fornøiede og interesserede mig. Jeg erfarede, hvad der er mig saa vigtigt, at ogsaa under de uheldigste Omstændigheder, har Du lykkelig bevaret din Helbred, og ikke uden gode Frugter — skiøndt med ringere Nydelse — tilbragt din Tid i *Neapel*. Jeg haaber, Du har vedblevet, indtil det aller-sidste, at besøge Museo Borbonico; aldrig og ingensteds findes der en rigere Skat, i sin Art, end denne. Særdeles har det fornøiet mig at see, at Du har faaet saa gode Adresser fra *Neapel* til *Rom*. Jeg haaber, de der ville føre dig ind i den høiere italienske, baade *geistlige* og *adelige* Verden. Begge maa man kiende for at kiende Italienerne i *alle* Stænder. (Det er kun en høist borneret Anskuelse, at de Fornemme i alle Lande ere eens, fordi de omtrent klæde sig eens, eller fordi *Modens* Love omtrent ere de samme overalt). Men særdeles interessant maa

den *høiere* romerske Geistlighed være. Det er den Stand, som er i Besiddelse af den fineste Dannelselse og Intelligents; den er Bærer og Forplanter af den romerske Diplomatiik — den eneste, der endnu er i Stand til at holde ud med det 19de Aarhundredes Jordskiælv og Ildsprudninger; den, og særdeles Cardinalcollegiet, den *ældste Stand* og Corporation i Europa, og i 12—1400 Aar den uafbrudte Vogter og Bevarer af den catholske baade *kirkelige Stat*, og (fra Pipins Tider) *Kirkestat*. Hvilken ærværdig Udholdenhed og Kraft! — I høieste Grad politisk interessant er den nærværende (liberal-catholske) Pave. Hans liberale Aand vil imidlertid vist nok langt mere yttre, og *kunne* yttre sig i hans Virken som *verdslig* Regent, end som Kirkens Overhoved, eller rettere, som den catholske Religions ypperste Præst. Ved Kirkens Bygning er det farligt at røre, og dens Forhold til den egentlige *catholske Tro* er et høist delicat! — Naar Du ved længere Ophold er bleven fortrolig med Rom, og med *Sproget* — og naar Du har de fornødne Adresser giennem Geistlige og Prælater — da søg at faae en Audients hos Paven (hvilket uden Tvivl for Dig, som Dansk og Fremmed, slet ikke vil være vanskeligt). Du vil medtage Erindringen herom, som en af de vigtigste og mest betydningsfulde fra din hele Reise.

Efter den Reise, Du har gjort, (men ogsaa med store *Besværligheder* — og desværre med *Opoffringer* i *Andalusien*, som jeg dog har et Slags Tro om, *ikke* var *Dig* saa heldige, som de vilde have været mig) kan neppe nogen finde andet, end at Du har reist med god Huusholdning. — Men for Fremtiden! — Hvorledes vil det da gaa Dig? — Udsigterne ere vel gode, men ikke glimrende — naar Du ikke opgiver det græske Project, som jeg har al Frygt for, bliver, som man siger, *hverken til heelt eller til halvt*. Ogsaa frygter jeg for, at dette vil hindre Dig fra, nogenlunde at *udtømme* Italien, hvortil Du, ved egne Anlæg, ved Sprogkundskab, ved Bekiendtskaber og Omgang med Folk af alle Stænder, har den bedste Udsigt. — Til Grækenland vil Du komme *uforbereidt*; Reisen vil koste meget og Udbyttet neppe blive meget andet, end som af en *Lystreise*, som jeg ikke vil negte kan være ret behagelig, i Selskab med en kjær Ven. Men

hvorledes vil Du blive skuffet ved det fordærvede, raadne, af Egennytte og Vindelyst udhulede Folk! (Grækerne blive vist med Tiden saa rige som Hollænderne; det er en af de snildeste, dygtigste og talentfuldeste Kiøbmandsnationer, Europas Verden har seet). Læs (om Du kunde) den udkomne 1ste Deel af „Billeder fra Grækenland“ ved Mag. Ussing. Der vil Du bl. a. finde den mest frappante og directe Modsætning til din *Ischia*-Historie — noget af det mest Noble, *naturligt* ædle og høimodige, jeg i mit Liv har hørt. Det har virket til den Grad paa mig, at jeg endnu — efter at have læst dette Sted i dit Brev 3—4 Gange, dels selv, dels for et Par Andre — ei vil kunne læse det uden at mine Øine fyldes med Taarer. Allerede nu, da jeg tænker derpaa, ere de alt paa Veien at fremtrænge sig. Dette er *min* Egenhed; visse Ting kunne røre mig ligesaa let, og dybt, som Andre ikke bevæge eller virke det mindste paa den haarde Side af min Natur — jeg kunde kalde den, den abstract-forstandige; hiin var sandselig-følende.

Saa langt, min gode, kiære Søn! var jeg i Morges kommen i mit Brev, da det blev henlagt for at læse en Correctur — og nu kom din Moder ind, just som jeg var færdig med dit Brev (Nr. 6) af 3 og 12 Decbr. Det har skienket mig en reen — jeg vilde sige, en *kongelig* Glæde, om de arme Konger havde nogen saa reen — dog, de kunde have den *større, dybere*, mere *evig*, naar de vilde. Det er uden Tvivl det bedste, det indholdsrigeste, Du har skrevet hiem. Jeg kunde ikke læse det uden strømmende Taarer, hvoraf mine Øine endnu ere hovne og smertende. Hvorfor da i Særdeleshed? — Først fordi Du med ædel Sandhed og Troskab aabner din Siæl, og erkiender, hvad Du savner, for værdig at modtage og optage og tilegne Dig den Rigdom af *Mindernes historiske* Storhed og *poetisk-artistiske* Glands og Adel, i hvilken Du svømmer. Men — Du svømmer dog ikke som den hielpeløse; Du svømmer som en Fisk, hvis Finner med hver Dag ville udvoxe og blive mere muskelstærke. Ogsaa dette er mit Haab og min Glæde. — Hvorfor skulde jeg dølgge denne Glæde og dette Haab, at see Dig rig paa Dannelsen, og rig paa Menneskets sande Sjæleadel, Aandens Evne og Forstandens Kraft,

at vende tilbage? — om ogsaa det *poetiske* Talent hos Dig ei skulde være bestemt til at udfolde sig til genial Kunst — hvorom jeg endnu intet tør forudsige. — Hvorfor skulde jeg dølge, at jeg er tilfreds med dit Reiseliv, med din Reises allerede vundne Frugt? — Du veed dog, at jeg aldrig ødsler med Bifald, at dets Ytring er *sand* og *alvorlig*, og at jeg ikke dømmes om Nogen, der tilhører mit Væsen og mit Hierte, med Svaghed eller aandelig Blindhed. — Hvorfor endelig skulde jeg dølge, at det forekommer mig som — en Trøst over dit Savn — min Siæl og mit Liv forynges ved min Glæde over *din* Nydelse — eller rettere, over din voxende Uddannelse og Aandsudvikling, der ligesom paa en mystisk Maade, ved en skiult og hemmelighedsfuld Virkning, meddeler sig til din Faders Liv og indgyder det fornyet Kraft? — Hvad der tillige høiligen glæder mig, er at det, jeg i Morges ligesom profetisk skrev, synes i rigt Maal at gaa i Opfyldelse. Hvor glad er jeg over enhver aandfuld og mærkværdig Romer, hvis Bekiendtskab bliver Dig til Deel! — hvor glad ved, at Du har Kraft til at slutte Dig til det Folk, Du lever hos, og som saa venligt og hierteligt og naturligt modtager Dig! — Ja, Du vil komme til at elske Italienerne, endnu mere end din Fader, som knap kunde vexe nogle Ord med dem, og næsten kun paa *Fransk*. Du vil ikke forlade Rom uden Smerte og Taarer; men disse ville ogsaa være Glædens over den uegenlyttige Velvillie og Venlighed, som Du har fundet. Bliv fast i dit Forsæt, fast i Tanken: at Du ikke er reist til Italien, ikke til Rom for at tale Dansk, for at leve med dine Landsmænd, eller med Svenske! — Forsøm ikke nogen Prælat, nogen lærd Romer, nogen elskværdig Familie, som Du kan blive bekiendt med. Lad Billedet af det Gode, som endnu er hos Italieneren og Romeren præge sig fast og dybt i din Siæl — og bliv deres Talsmand og Forsvarer, naar Du engang kommer tilbage. — Næste Gang skriver jeg (med latinske Bogstaver) et lille *dansk* Brev, som Du skal bringe til Mezzofanti. Maaskee ledsager jeg det med nogle Linier paa — *fransk, engelsk, tydsk* og *italiensk* — hvormed jeg vel kan komme til Rette. Det kan maaskee mere den vidunderlige Olding, der kan tale ethvert Sprog, han

har hørt eller læst i Bøger. — Det bliver nu derved: om 14 Dage skriver jeg atter nogle Linier, og sender Vexelen paa den ene eller anden af de omtalte Veie; og naar Du har den i dine Hænder, da skriv strax med næste Post for at give mig Sikkerhed, og for fremtidige Sendingers Skyld. Da jeg i Gaar 8 Dage (før ikke) var hos Kongen med min *tydske* Bog om Slesvig (en ny tydske Fortale har jeg skrevet) modtog han mig yderst naadigt og venligt. Uforanlediget af mig talte han tilsidst om Dig, og gav mig sit kongelige Ord paa, at Du næste Aar skulde faa videre Understøttelse til din Reise. Ansøgningen skal jeg nu med det første indsende direkte til Kongen, eller levere Collin. Denne har sagt mig, det er god Tid i Januar. — — —

Naar Du bliver i Stemning dertil, saa skriv til Kongen. Du kan sende det ligefrem, som et andet Brev, med Posten. Det vil i ethvert Tilfælde være Kongen behageligt. Skriv ligefrem og af din egen Natur. Da gaaer det bedst. Her ser det iøvrigt dunkelt og traurigt ud. Udsigterne, med Hensyn paa de slesvigske Sager, ere foruroligende nok. Kraft og politisk Konst fattes for en Deel — om disse kunde hielp. Mit slesvigske Skrift — et meer end dristigt Foretagende — gjør *her* megen Lykke. 40—50 nye Medlemmer har det skaffet den histor. Forening. Af Heftet er nu kun faa Exemplarer tilbage. —

Glem i Rom ikke *Bibliothekerne, Literatur og italienske Bøger og Haandskrifter, Poesien* (Folkesange — ældre?) og *Dante!* den store, den evige Digter, Italiens moderne Homer! —

Gud velsigne, beskierme og bevare dig, for dit Fædreland, dig selv og din kiærligt hengivne Fader C. Molbech.

Kiøbenhavn d. 12 Jan. 1847.

. . . Rom betragter jeg endnu som Centrum baade for Konstens Verden og den catholske Religion og Kirke, der i mine Øine altid har havt en hellig Ærværdighed, saameget den endog er blevet vanhelliget af mange af denne Kirkes Tienere; ligesom jeg i Rom tillige seer et Slags Middelpunkt for det *italienske* Liv, for saa vidt et saadant kan gives. Rom naaer ingen anden

Stad i Betydning, Ærværdighed og primitiv Originalitet; den sidste Egenskab, eller alle 3, om Du vil, dele dog med Rom to andre Stæder i Italien, om endog i noget svagere Grad, Florenz og Venedig. Den sidste troer jeg endog, ikke taber synderligt, dersom man seer den *efter* Rom; den første bør man vel hellere see førend Rom. Til alle tre bør man medbringe den samme Forberedelse og *Indvielse*, ved den fornødne Deel af historiske, antiquariske og æsthetiske Forkundskaber. I *historisk* Henseende veed Du, at baade Florenz og Venedig ere yderst mærkelige og interessante. Jeg vil meget raade Dig til, i Rom at læse en Bog, som f. Eks. Machiavellis florentinske Historie, at sætte dig ind i Striden mellem Guelfernes og Ghibellinernes Parti — som endog for *Dantes* Skyld er fornødent, og at læse en eller anden god, ikke for vidtløftig Historie og Beskrivelse af Venedig. — Det fornøier mig, at Du har min Reisebeskrivelse med Dig, eller dog i Rom har faaet den laant. Jeg har lige siden Du skrev derom, tænkt paa at ville læse Bladene om Rom og Italien; men det har endnu ei kunnet skee. Det vil da i dobbelt Henseende forekomme mig, som om jeg rejste med Dig. Ønsket herom opstiger ikke sielden hos mig; hvilken Siæls Hvile og høi Aandsnydelse vilde dette være mig, om jeg havde kunnet leve denne Vinter i Rom — dog ikke saa gierne *Vinteren* — og dele med Dig mange af dine Nydelser af Konstens Herlighed; en og anden ogsaa af det selskabelige Livs! — Dog vilde jeg vel hertil være for gammel i fysisk Henseende — langt mere end paa Aandens Vegne. Men hvorledes skulde jeg i Rom have levet paa *lange* Vinteraftener? — og hvad der er endnu værre, maaskee tillige kolde! — Jeg læser i Aviserne, allerede et Par Gange, om Frost og Snee, som hjemsøger Romerne i Vinter (i December altsaa). Det gjør mig ondt baade paa deres og dine Vegne. Jeg har endnu ikke glempt, hvad jeg endog i *Paris* led af en streng Vinter i Januar 1820. — Naar Du i øvrigt bemærker, at jeg forholdsviis kun har skrevet *lidt*, og *Fragmenter* om *Rom*: saa maa du derhos ikke glemme, at mit Ophold der knap varede 14 Dage.

— — — — —

Jeg kunde ønske, at Du kunde reist noget mer i det Indre af Kirkestaten, hvor faa komme; det er der, hvor man dog ogsaa skal see det nærværende romersk-italienske Folk; og nu, da under denne Pave Livet vaagner hos Romerne, maa det være dobbelt interessant. — Men naar Du da er naaet til Italiens Grænser, skal Du endnu den lange Vei til Hiemmet — det være nu over Paris, eller giennem Tydskland.

— — — — —

Ansøgningen til Kongen (eller Finantserne) blev leveret i E. R. Collins egne Hænder, da jeg d. 6. ds. gratulerede ham paa hans 71de Fødselsdag. Der er en mærkelig vedholdende Livs- og Arbeidskraft hos denne Mand, i saa høi en Alder; og han bevarer den, som Andre af hans Natur, netop ved Virksomhed. Skulde denne ophøre hos ham, vilde det snart være forbi med Livet. Den 12 Aar ældre Stemann holder sig endnu, og vil ikke vide af at være svagere eller syg, naar han er det af Podagra, som i Decbr. holdt ham 3—4 Uger i Sengen, uden at han engang kunde underskrive, da Haanden tillige var lammet af Gigt. — Knudsen i Archivet, som jeg derved kommer til at tænke paa, har et heelt Aar været daarlig, og været i Fyen hele Sommeren. I Novbr. eller Decbr. kom han tilbage; men endnu troer jeg ikke, at han kommer i Archivet. Copist Rasmussen derimod, den utrættelige, fattes aldrig paa sin Post. Han er holdt, som Du maaskee erfarede, i Fior af Kongen af Sverrige den svenske Medalie pro meritis at bære i et Baand, som Erkiendelse af hans Fortieneste i at gaae den svenske Landinstruc-tur- eller Civil-Ingenieur *Falckmann* tilhaande ved dennes store og høist betydelige Arbejde i Archivet, i de skaanske Sager, hvorved Rasmussen i Sommeren 1845 som oftest tilbragte 10—12 Timer om Dagen med Falckmann. Magnussen, som lidet eller intet gjorde dertil, blev naturligvis Ridder (af Nordstiernen) ligesom Falckmann selv. I 1846 har Falckmann fortsat og sluttet sit Arbejde under samme Bistand af R. som nu, og Rasmussen har af Kong Oscar modtaget i Present et Guld- uhr med Kiæde. Falckmann har faaet Dannebrogordenen, for med megen Liberalitet at have præsenteret Kongen en Afskrift

af hans Registratur over skaanske Sager, med tilhørende Register — en umaadelig tyk Foliant — fra 1845, og nu besørger han en lignende over hans Arbeide i 1846. Det er en høist vigtig Acquisition for *Archivet* og for danske *Historieforskere*. — Nytaarsdag gjorde Kongen Statsministrene Ørsted og Criminil til Ridd. af Elefanten. Man har nu travlt baade her og i Hertugdømmerne, med de nye Stændervalg; for Resten er det der blevet mere stille, men Valgintrigerne naturligviis derfor ikke mindre virksomme. Kammerherre Abrahamson, en Tid lang sengeliggende, men virksom til det Yderste, døde 2 Januar; som det med Sikkerhed berettes af Ærgrelse over at han ikke blev gienvalgt i Odense, og umiddelbart efter at han herom modtog Efterretningen. Den brave retskafne, videnskabelig dannede og oplyste Etatsraad Estrup døde en af Aarets sidste Dage. Bølling reiste ud til hans Begravelse. Dette er atter Tab og Sorg for Engelstoft og Fruen, som nu af sine Sødskende kun har Broderen i Colding tilbage. Fru Bornemanns Død tage begge sig endnu meget til Hierte. Rosenvinge synes derimod i sit Huus (ud kommer han naturligvis ikke) at være temmelig restitueret. Han bliver, hvor han var, ovenpaa i sine Værelser, som han først vilde have ombyttet med Stuen. Rothe og hans Kone flytte op paa 1ste Sal, og Huusholdningen bliver kun een. Rothe har gaaet ind herpaa, imod at betale 600 Rdl. aarlig. — Her har Du, hvad der i Hast vilde falde mig ind af nova og novissima. Andet kunde jeg ikke skrive; thi Mørke og Taage, hvori vi endnu leve indhyllede (ikke et *Glimt* engang af Solen er seet 1847) trykke mit Sind og omtaage mine Tanker. — Lad dine, kraftige, livfulde, virksomme, uafbrudt være fæstede paa at tilægge Dig Frugterne af al den Herlighed og Rigdom, der omgiver Dig — og som vel aldrig oftere aabner sig for Dig. Glem ikke *Dante*, og den *ældre italienske Poesie* og Prosa i Middelalderen. — Dette Sprogs Oprindelse og ældste Historie er endnu meget lidt behandlet. Dette var et særdeles passende Emne for en Magisterdisputation, hvortil Du nu saa fortræffeligt i *Rom* kunde samle Materialierne, og derom faae Oplysninger af saamange lærde Mænd. Jeg haaber i Midten af Februar at see

Brev fra Dig. Før dette er modtaget, skriver jeg nu vel neppe. Hr. Rink, som endnu er febersvag, bragte i Gaar din Daguerotypie. Du maatte langt hellere ladet den udføre noget *større*, i sædvanlig Portrætforn eller Brystbillede. Glasset var blevet brudt paa Veien, dog troer jeg uden Skade. — Jeg veed ikke, om jeg sidst skrev, at mit Skrift om Slesvig nu skal udkomme i en fransk Oversættelse.

Jeg erindrer ikke i dette Øjeblik, om jeg skrev til Dig med Bøgerne, der sendtes — altsaa siden d. 29. Dec. Du faaer dette Brev Nr. 7. Du maa altid lade mig vide, naar Du faaer mine Breve, hvilke *Nummere* Du har modtaget. Dette er den simpleste og sikreste Maade at erfare, om en Correspondance fortsat gaaer rigtigt.

Kjøbenhavn, d. 30 Marts 1847.

Det er nu, som dit sidste Brev af 26 Januar viser, over 2 Maaneder siden Du meddeelte os noget skriftligt; og dette er den længste Tid, siden din Afreise, at vi have savnet Tidende fra Dig og om Dig. — — —

Da Du indtil Slutningen af Januar, temmelig ordentlig har skrevet — har den lange Udeblivelse af Brev fra Dig begyndt at blive mig følelig, og at fremkalde en og anden Uro ved Tanken paa den Muelighed, at et eller andet Sygdomstilfælde var tilstødt Dig, og havde forvoldt Udsættelsen. — — —

Rosenvinge seer jeg overhovedet sielden, siden hans Kones Død; og mindst vil jeg i denne Tid spørge ham angaaende denne Sag — saa lidt som om Sorøe Academies, endelig i Tirsdags, i forrige Uge, afgjorte Skiebne; hvorom jeg endnu intet har kunnet erfare. Du veed, at denne Stiftelse allerede i lang Tid har været i en uheldig interimistisk Stilling; at man par force har villet allerede efter 20 Aar omgiøre den; 3: som det hedder, *nedlægge* det omtrent saa længe eksisterende Academie, eller i al Fald sætte noget andet i Stedet; uden at man nu i adskillige Aar har kunnet udfinde eller blive enig om, hvad dette *Andet* skulde være. ¶Heller ikke har man kunnet erfare med nogen Sikkerhed, hvad Directionens egentlige Mening og Plan

har været — og naar man siger *Directionens*, betyder det egentlig det samme, som Et.Raad *Hansens*. Det er *ham*, der har udarbejdet Planen, og som endelig — efter at Kongen, der ogsaa har *sin* Idee om Sorøes Omdannelse, har Tid efter anden skudt Sagen ud, til stor Mortification for Hansen — for 2 eller 3 Uger siden, efterat have mange Gange gaaet forgieves, og ventet forgieves, blev tilstedt at referere denne Sag i Statsraadet — og dette var en vidtløftig og disputabel Sag. Der maatte 3 eller 4 Statsraads-sessioner til, for at bringe den til Ende. Dertil kom det endelig i Tirsdags, d. 22de; men hvad det egentlige Resultat er blevet — veed endnu Ingen, uden de Indviede. Mig har Sorøe Academie ligget meget paa Hierte; jeg har *altid* været af *deres* Mening, der ansaae det for det ene fornuffrigtige, og en i sand videnskabelig Aand handlende Styrelse værdige, at lade Stiftelsen beholde den Skikkelse og Grundform, som den for 20 eller 25 Aar siden, under Frederik VI erholdt; men bygge videre paa den, forbedre, udvide og udvikle den til større Fuldkommenhed og ved en bedre Organisation; med andre Ord, bringe noget for *vor* Tid ligesaa værdigt og ædelt tilveie, som Christian IV i sin Tid vilde gjøre det af ham stiftede Academie til. — Da Trangen til at tage Ordet i denne Sag kom over mig, skrev jeg i Slutningen af Januar, paa faa Dage et lille Skrift „Om Sorøe Academies Skiebne og Fremtid“, som gjorde endeel Sensation, men naturligviis blev uden Virkning. Den polemiske Deel af dets Indhold skal imidlertid især *Rosenvinge* have taget sig meget nær, og taget mig det ganske ilde op, at jeg her, efter min sædvanlige Maade, uden Frygt for *Fersoner*, har lagt mine Meninger og Overbeviisninger om *Tingen* uforbeholdent for Dagen. Et. R. Hansen var vel neppe ret fornøiet ved, at dette Skrift just skulde komme saa kort før hans Referat i Statsraadet — som man endog meente, i Anledning deraf, endnu engang blev udsat. Men med ham har jeg flere Gange siden talt, og vi staae, uagtet min Opposition, paa samme Fod med hinanden som tilforn. — Gud veed, hvad der nu skal blive af det herlige og rige Institut, hvoraf et organiserende

Genie maatte kunne gjøre noget Stort og Ypperligt — men et saadant fattes. —

Et andet Arbeide af mig, er, en Afhandling i det historiske Tidsskrift (hvis 2det Hefte endelig i Februar blev færdigt) „om det danske Skriftsprogs historiske Udvikling, med Hensyn paa dets nærværende Forhold“. Denne er omtrent ligesaa polemisk imod Prof. N. M. Petersen, som hiin imod Univers. Directionen; men selv er jeg langt mere tilfreds med Sprogafhandlingen, og betragter den som noget af det kraftigste fra Stilens Side, jeg i senere Aar har skrevet. Det er en uværdig, og mig utaalelig Tanke, at vort Sprog — og *det* af en Lærer ved Universitetet, der skulde veilede den studerende Ungdom, ikke blot til en *forældet* Sprogkilde, men til at sætte tilbørlig Priis paa vort nulevende Tungemaal, og dets Literatur — skal behandles som vanslægtet, affældigt, hensygnende og paa en næsten haanlig Maade fraskrives al Livskraft og Livsvarighed — imedens den danske Poesie og Prosa dog endnu egentlig først staaer i sin *Ungdoms* Stadium. Men noget saadant kan heller ikke for Alvor finde Sted, uden paa en Tid, da Nationen i det Hele befinder sig i en beklagelig vaklende, uvis, utilfreds Tilstand, hvori man helst griber til Adspredelse, eller til en eller anden lokkende Nyhed, for at glemme sig selv.

Jeg tænker ofte paa, hvorledes det vil gaae Dig, og hvorledes Du vil finde Dig i det københavnske Hiemliv, naar Du efter et Aars Fraværelse vender tilbage. Om Fædrelandet, og din vante Kreds her i Staden kan holde Dig skadesløs for den Ruus af Nydelse, som Du har levet og lever i — dette kunde synes tvivlsomt. I Danmark — hvor man dog er besat af Reisesyge — har man imidlertid det gamle Ordsprog, om „Hiemet som er bedst“. Jeg vil ogsaa gjerne i Almindelighed underskrive det — og et *materielt* bedre, eller overhovedet heldigere udstyret Land, end Danmark, skal man vanskeligt kunne vise mig — endskiøndt her er betydeligt meget, som *nu* ikke behager mig. Det er noget andet, at jeg som philosophisk Historiker veed, at det maa tages i sin pragmatiske Beskaffenhed og sin causale nødvendige Følge af alt det Øvrige i Tiden og i

Verden; men jeg har ikke nok af den Egoisme, eller ogsaa af den ironiske Ligegyldighed og Kulde, som man i vor Tidsalder saa stærkt kan have nødvendig. — Du vil vel ved din Hiemkomst forefinde endeel anderledes, end da Du reiste — eller det vil for nogen Tid synes Dig anderledes. Saaledes tør det vel ogsaa gaae Dig med din Fader — om Du ogsaa finder ham i samme Stue, ved det samme Skivebord, overdyngtet med Bøger og Papirer (i *dette* Øieblik næsten meer end nogensinde — fornemmelig i Anledning af de Forelæsninger, jeg holder). Du maa finde mig *ældet* meget, tænker jeg; i det mindste forekommer jeg mig selv at være det betydeligt, siden min Sygdom i forrige Sommer. Denne har jeg — jeg synes det — ligesaa lidt rigtig kunnet forvinde, som den ved sin Hede abnorme Sommer, og den i flere Henseender abnorme og regelløse Vinter. — — —

Ogsaa med Hensyn til disse og andre Svagheder kan jeg sige, at jeg ret alvorligt ønsker din Hiemkomst, og fornøier mig til, at Du, som jeg haaber, kan komme til at boe her i Huset, og at jeg saaledes vel for det meste en Gang om Dagen kan see Dig. Du maa vel engang ogsaa føle, at Du i din Stilling er din Faders naturlige Støtte i hans Alderdoms svagere Aar — og saameget mere er det, og bør være det, da han, uden Dig, ingen andre Aandsbeslægtede har. Jeg trænger desuden til at oplives ved *Ungdom*, efterdi min Siæl er langt yngre end mit Legeme; og det vilde være mig en Fornøielse, naar jeg ved Dig og hos Dig undertiden kunde see andre unge, livlige, opvakte, og tillige godmodige Mennesker. — De ere ikke lette at finde, med alle disse Egenskaber samlede. Men ogsaa for din Stilling ved Bibliotheket er det virkelig nødvendigt, at Du kommer hiem, saasnt det nogenlunde kan skee. Jo længere Du bliver borte — jo mere udsættes Du for, at en Anden blev i Stand til at fortrædige dig. Min tiltagende Svaghed gjør det umuligt for mig, som jeg skulde, at opfylde min Pligt; dersom jeg ikke skulde opgive al videnskabelig og literair Virksomhed; og gjorde jeg endog dette, kunde jeg dog hverken taale eller udholde betydeligt Vinterarbeide inde i Salene. Nu veed Du, at *Lassen*, alt siden November, da han kom hiem fra Paris, har været

meget svagelig; heller ikke *Philipsen* er ret rask i Vinter. *Bølling* er til Lykke paa samme Tid den raskeste og dygtigste, og hans Virksomhed er overordentlig; hvorimod det synes, som *Fabricius*, baade paa *Synet* og paa Humeuret, i Vinter er gaaet tilbage. For at Alt skal være fuldstændigt, er ogsaa Conf. R. Werlauff i nogle Dage upasselig af et Anstød af hans gamle Tilfælde i Panden over Næsebenet, hvoraf hans Øine skulle lide meget. Jeg agter at see op til ham, naar jeg i Eftermiddag gaaer fra min Forelæsning.

I 5 Uger har jeg læst 2 Gange om Ugen (for 30—40 Tilhørere) over den *engelske Litteratur*s Historie — første Gang vist nok her ved Universitetet. Efter et kort Ophold i Paasken, tænker jeg om mit Helbred holder ud, at fortsætte dette Collegium i April og Mai — længere neppe; og at bringe det nogenlunde til Ende i den Tid, bliver umueligt; og maaskee rives jeg endog før derfra, ved andre, historiske Arbejder. — Afhandlingen om Slesvig (som jeg i Gaar just hørte fra en paalidelig Kilde, at Kongen med Opmærksomhed skal have giennemlæst fra Begyndelsen til Enden) er nu oversat paa Fransk, og bliver sendt til Paris, hvor Du, om Du kommer der, skal faae den. — Jeg formoder, din Hiemreise vil gaae over Florenz, Venedig, Tyrol og Wien — men da kan Du ikke naae Paris, hvor Du ogsaa lettere kan komme senere, en anden Gang. Maatte endda din forventede Reise-Understøttelse kunne bringe dig saavidt! *Tænk Dig den saa knap, som mueligt!* — —

Maatte jeg nu dog snart høre fra Dig! Kommer intet Brev i næste Uge, sættes jeg i virkelig Uro; og det er ikke Ret af Dig, at lade os saa længe vente paa Brev; dog ønsker jeg inderligt, at ingen *nødvendig* Grund har hindret Dig. Gud være med Dig paa alle dine Veie og bringe Dig sund og aandsstyrket hiem til din kjærligt hengivne Fader C. Molbech.

Din Moder har vel skrevet om dit Brev til Kongen, om den naadige Maade, hvorpaa han omtalte det for mig, og laante mig det, og om hans Yttring: *at han gjerne modtog flere lignende Breve fra Dig*. Bliv endelig i *den evige Stad* saa længe, Du nogenlunde kan! — — —

Kiøbenhavn 27. April 1847.

Det er et eget Motiv, som just nu giver mig denne nye og nyskaarne Pen i Haanden, med den Hensigt at *begynde* et Brev til Dig, som maaskee engang i disse Dage kan blive afsendt; og hvilket Motiv da? — Intet meer eller mindre, end en æsthetisk Reflexion over det *humoristiske* Element i Poesien — noget af det mærkværdigste, originaleste, mest uefterlignelige i hele Konstens Verden. Jeg har faaet Tanken opfyldt med denne Betragtning, deels fordi jeg i Morges tidlig skrev noget paa en Forelæsning til i Morgen, hvori jeg i Anledning af den gamle engelske og skotske Ballade og øvrige Folkepoesie, ogsaa kom til at tænke paa dette for *Englænderne* næsten eiendommelige (humoristiske) Element; men ogsaa fordi jeg derefter — jeg maa vel sige *stjal* mig til at læse en halv Times Tid i Slutningen af en lille ny Novelle („the Battle of Life, a Love Story“) af *Charl. Dickens*. Denne har ligget hos mig i 4—6 Uger, laant af Reitzel, der *strax* skulde have den tilbage. Det var mere min Hensigt, at see Træsnittene igiennem, end at læse den. Imidlertid kom jeg til at begynde derpaa en Aften; den forekom mig ret tiltrækkende; jeg har læst den i 4—5 Portioner — altid vist nok med et Slags Følelse af nogen Besværlighed og Træthed, fordi denne Humorist altid er noget *overlæst*; mindre dog her, troer jeg, end i hans historisk-komiske Noveller og Folkeskildringer. Her er nu ogsaa en meget national, ægte engelsk *idyllisk* og *erotisk* Bestanddeel kommen ind i denne Novelle; og den har derved noget, der virkelig ofte er i høi Grad yndigt, simpelt, indtagende — i den *gode* Yorkske Stil, skøndt ikke saa *reent* og *classisk*, som i Sentimental Journey — en Bog, jeg engang skal anskaffe mig til det lille Bibliothek, jeg vil samle for mine sidste Leveaar, paa en 16—20 Bøger (jeg vil sætte et *fast* Tal) som skal være den classiske Kiærne af mine Yndlingsforfattere. — Dickens kommer vist ikke deriblandt; skøndt jeg troer, han var bleven ypperlig, dersom han ikke havde skrevet for meget; men jeg kan vist ikke undvære Tom Jones ved Siden af Sentimental Journey. Det kan være ret morsomt, engang at udkaste en Candidat-Liste til dette Bibliothek. Der vil blive langt flere

Søgende, end *Pladser*; man reducerer da efterhaanden de første, indtil de sidste ere endeligen bortgivne eller udfyldte. — Men mit Motiv, med Hensyn paa *Dig*, var egentlig Tanken paa, at Du hidtil endnu er forbleven mere fremmed for *engelsk* Literatur og Poesie, end Du *altid* bør blive. Om mig selv maa jeg desværre sige det samme; men jeg har dog altid yndet og nogenlunde kiendt, denne Literatur. Mine Forelæsninger i dette Foraar have bragt mig dybere ind i mange af dens Forhold og Egenheder. Jeg har læst meget Engelsk — skiøndt hidtil af *Poesie*, kun en heel Deel af den *gamle*. Her møder utroligt meget med det Danske beslægtet, som betydeligt forøger Interessen for dette naive, gammeldags, kiærnefriske Sprog. Og denne Gedigenhed, denne solide Realitet, denne sunde Livskraft, humoristiske Livslyst og — til sin Tid — ypperlige satiriske Ironie, som man f. Ex. finder hos den gamle *Chaucer* (fra det 14de Aarh.), og hvorpaa jo ogsaa *Shakspeare*, i sine Lystspil og i de komiske Partier af Dramaerne, er saa riig — alt dette har endnu sit *eiendommelige Hiem* i det engelske Sprog, og i dette Folks Literatur. Denne har derved bevaret en *Fasthed*, *Holdning* og *Selvstændighed*, i vor nedbrydende, vakkende, med sig selv uenige, sig selv fortærende Tid, der i sprudende Fart iler sin opslugende Fiende, *Fremtiden*, i Møde — som man neppe vil finde Lige til i nogen anden Literatur. — Med min Natur harmonerer den engelske fortrinlig vel; det er egentlig det Sprog, de Bøger (i Prosa især), som jeg allerhelst læser, og mærkværdigt er det, at naar jeg (som i Gaar hændte) har skrevet et engelsk Brev, kan jeg vel mærke, at det har ikke faa Mangler og Ufuldkommenheder; men jeg finder strax mig selv, min egen Tænkning igien i de fremmede Ord, Udtryk og Talemaader, jeg har brugt. Det er ikke saa med den *franske* Overs. af mit Skrift om Slesvig, der forekommer mig som et rent fremmedt Arbeide, hvori jeg slet ikke kan kiende mig selv (à propos fik Du nogentid et Exemplar af dette Skrift paa Dansk, som jeg sendte Dig til Rom med en Reisende, og et vedlagt, eller medfølgende Brev? — Jeg troer, det blev afsendt den 7. Januar.)

Du vil kunne mærke af ovenstaaende, at mine engelske

Studier i de sidste Maaneder ogsaa i dette Brev have virket. Dog var det reent tilfældigt, ved Læsningen af Dickens Bog, at jeg *her* faldt ind i disse Materier. Det er mig overhovedet *nu* kiærest, naar jeg øieblikkelig kan skrive om det, der allersidst har interesseret, eller bevæget mig. Desværre henligge og forsømmes utallige Sager hos mig, fordi dette ikke kan skee. Det er sørgeligt for mig, nu, da jeg daglig føler, hvorledes mine physiske Evner aftage, og ikke mere ville holde Skridt med min Siæls Virksomhed, at jeg staaer ganske allene, og hverken af egne, eller Fremmede har Nogen i min Nærhed — ja hverken nær, eller fiern — som kunde være mig til Hjælp. Dette har været min Lod altid; men det er først i de seneste Aar, at jeg føler den. — Min Tanke ledes derved paa *Bibliotheket*, for hvis Skyld — i Fald Du vil bevare en Stilling — det ikke allene er ønskeligt, men fornødent, at Du ikke udsætter din Hiemkomst længere, end til Efteraaret — jeg mener til Slutningen af Sept. f. Ex. Og ligesaa fornødent vil det være, at Du *efter* din Tilbagekomst alvorligt søger og stræber at *virke* og *arbeide* paa Bibl: — særdeles at skaffe Dig en fuldkommen Øvelse i at kiende Fagene, i at udtage og indsætte Bøger *overalt*. Thi hvor skal ellers den Hielp komme fra, som jeg *ved Dig* skulde have i mine sidste Aar, i Fald jeg ikke — imod mit Ønske — skal opgive min Post efter 42 Aars Embedsstilling? — Og hvor lidet behagelig eller heldig vilde din Situation være ved Bibliotheket, naar jeg forlod det? — Et. R. Werlauff har nu i en 5 Ugers Tid ikke kunnet komme der, ikke kunnet gaae ud. — Dette har vel bidraget til at forstemme ham endnu mere, end han altid er. Der gives overhovedet ingen Mand i Verden, med hvem jeg mindre kan harmonere — især som *Bibliothekar* — end ham; og det synes som Skiebnen har bragt os sammen ved Bibliotheket, for at *der* heller ikke skulde fattes en Strids- og Oppositionsaand imellem to modsatte Naturer. — Her har i April Maaned været en stor, længe ventet og omtalt Bog-auction efter forrige Forstander ved Opfostringshuset, Canc. Raad Borch, en meget gammel, brav og agtværdig Mand, som i mangfoldige Aar havde samlet paa *Dunsk* Literatur. Hans

Samling havde stor Renommée. Der var vel ogsaa meget *sjeldent*, men blandt dette dog egentlig kun lidt *gammelt*; derimod *nyere* Piecer, Tidsskrifter, o. d. i uhyre Mængde. Flere heldige Omstændigheder stødte sammen; og Bøgerne blev for det meste exempelløst høit betalte *i vore Dage*. (Jeg vil kun nævne den gamle Jertegns Postille — rigtignok hele Samlingens Perle. Derfor var givet 18 Rdl. Commission fra Stockholm. Til min store Fornøjelse blev den i Landet; men Cand. Fønger maatte betale den med 19—20 Rdl.). Selv kunde jeg naturligviis (paa et Par Bøger nær) intet faae. Heller ikke var der just særdeles meget, som jeg *nu* vilde attraa; og Bøgerne var for en stor Deel slet eller maadeligt conditioneret. Hele Samlingen gik noget over 4000 Rdl. Kunde sligt ikke vel friste til at sælge min Samling af Danica i levende Live? — Der er vel i Nummere ikke $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ Deel af Borchs; men mere udsøgt og i bedre Stand. Under lige Forhold vilde den maaskee betales med et Par Tusinde. — — —

Det gjør mig ondt, at jeg ikke kan meddele dig *bedre* Nyheder; men her er jo næsten intet andet omkring og hos os — ja vidt omkring i hele Europa — end hvad der er uhyggeligt, ulykkeligt, uroligt, usikkert — og mange flere *u'er*. I Danmark er nu Kornet saa dyrt, mener jeg, som hvor det er dyrest i Europa. Hvede betales med 16—18 Rdl., Rugen med 13—14; et Rugbrød til 8 Pd. (det sædvanlige) betaltes i Gaar med 44 Skill. (for et Aar siden med 18) og siges at skulle i Morgen koste 48 Skill. Endnu idag, d. 27. Apr., sees ikke Spor til Græs; en ikke just skarp, men raa Kulde, med mørk Luft, er i et Par Uger den herskende Temperatur, og skøndt der kommer jævnlig noget Støvregn i smaa Portioner, hvorved Stenene blive vaade for nogle Timer, synes dette ikke at hielpe paa Vegetationen. *Endnu har man her i Kbhvn ikke gjort det mindste*, fra Regieringens eller fra Statens Side, for at hielpe den fattige Folkeklasse, i det mindste ved noget billigere Brødudsalg. Nu først i disse Dage seer jeg, at Borger-Repræsentanterne ere indgaaede med Forestilling til Kongen om at overlade Indkomsten af Formalings-Afgiften for 4 Maaneder (i Steden for at ophæve den)

til Communen, for at anvende disse Penge til Indkiøb af Korn — *nu først* da det har naaet sin høieste Priis! — Jeg troer, Summen, som dette vil udgiøre, beregnes til en 120—130.000 Rdl. (men maaskee jeg dog deri tager feil, og det er betydeligt ringere). Til hvilke afskyelige Optrin det nu ganske nyeligt (d. 21—22 April) er kommet i *Berlin*, hvor Nøden iblandt Tusinder af Fattige skal være skrækkelig — seer Du vel noget om i Aviserne. Rummet forbyder at skrive derom. De Militaire har man brugt med overordentlig Skaansomhed; men der er ogsaa begaaet enorme Voldsomheder af Pøbelen. Bagere og mistænkte Kornpugere ere pryglede næsten ihjel; Conditiorer, Kaffe-huse og Restaurationer plyndrede, og Sølv-tøiet stiaalet; Vinduerne indslaaet i Operahuset, ja, i det kgl. Bibliothek, o. s. v. Endnu har man egentlig her kun de tidligste Beretninger. Den første tændende Gnist til det Hele skal have været en Bondkone, der forlangte en ublu Priis paa Torvet for et Fierdingkar Kartofler. Hun flygtede mishandlet ind til en *Bager*, hvis Huus den nu allerede flokkede Pøbel stormede; oprød, plyndrede og demolerede hans Boutik — og dette var Signalet til at det gik ud over alle Bagere, Slagtere, Fiskehandlere o. s. v. i Nærheden af Opløbets Udbrudd.

Dit længe ventede Brev af 18de—22de Marts, var mig ikke blot høiligen kiærkomment, og, som sædvanligt, interessant; men meer end ellers kiært og glædeligt, da vi usædvanligt længe intet havde hørt fra og om Dig. Der var endeel i dette Brev, som bevægede og rørte mig meget, og hvorved det atter forekom mig, som din Fraværelse, din Reise, din Aandsudvikling paa denne knyttede min Tilværelse i min sidste Levetid nærmere og nærmere til din. Jeg ønsker, at en lignende Følelse maa leve og voxe hos Dig; og at jeg meer og meer, efter din Hiemkomst, som jeg nu længes efter, maa kunne leve ikke allene *med* Dig, men *i* og *ved* Dig, naar jeg *maa* og *kan* trække mig stedse mere tilbage fra det active til det contemplative Liv, i Erindringens og Eftertankens, meer end i Handlingens Liv. Min Trang bliver ogsaa stedse større til en dannet, spirituel, elegantere og finere cultiveret Omgang — og hvor sielden er denne

her! Din omskrevne, smukt og udførligt udviklede *Reise- og Opholdsplan i og ved Rom* (som det var min Hensigt ordentligt at *afskrive* for Dig i dette Brev — hvortil der nu ikke bliver Plads) har i høi Grad indtaget og tilfredsstillet mig. . . .

Jeg troer og haaber, Du vil — især naar Du anvender et Par Maaneders Landliv og Arbeide paa Udkast, levere et Skrift over Italien, med en Indledning om Andalusien, som kan blive „standard“, som Du, med Kongens Tilladelse, i sin Tid kan til egne ham, som vil kunne indføre Dig som Forfatter til en blivende Plads i Literaturen og som dansk Stilist, og som paa en eller anden Maade maa virke for din Fremtid. For alting, kiære Christian! brug Tiden, Livet og Omstændighederne imedens Christian VIII sidder paa Thronen, og medens Du endnu har din Fader. Vær uforsagt, virksom, og selvstændig! — Saalænge jeg lever, vil jeg dele med Dig, hvad jeg kan. . . . Ved nu paa Ny at læse nogle Stykker af dit sidste Brev rører det mig atter at læse dine fra dit Indre udgaaende Udtryk om din trængende Stilling; men Du siger med Sandhed: „Enhver maa stole paa sig selv,“ og Du føler „at din Tid begynder at komme.“ Ja, min kiære Søn! den var længe kommen for mig, da jeg havde din Alder, og endnu havde i Livet kun fundet virkelig Støtte i en eneste Mand: Conf. Raad Moldenhawer — der saa at sige var den Eneste, som har gjort noget for mig i Livet. Det vilde forundre Dig, om Du kunde see, hvor levende jeg endnu i mit 64de Aar er i Stand til med Erkiendtlighed at føle dette. Jeg havde i mit 26de Aar vel omtrent 150 Rdl. at leve af. *Saameget* eller 200 Rdl. aarlig kan jeg love Dig, saalænge jeg er i min nærværende Stilling, og Du behøver dem.

Jeg gientager endnu engang: Bliv ved din *italienske* Plan og ved dine *romerske* Studier. Dette vil yde Dig den største Gavn og Tilfredsstillelse. Af idel Stykkeværk kommer der intet ud; en *Heelhed* maa man tilegne sig. Kan Du endnu engang see Neapel, og dertil have *Tid* og Penge, saa troer jeg, det skader ikke.

(Sluttes).

Optegnelser af presten Oluf Bentsen Mandal for aarene 1625—36.

Ved **A. E. Erichsen.**

De her meddelte optegnelser, hvis eier pastor Jonas Dahl i Stavanger velvillig har stillet dem til min raadighed, er skrevne paa indskudte blade i Nic. Helvaderus's almanakker. De sees at have været kjendt af amtmænd de Fine, som deraf har benyttet en enkelt notits i sin 1744 forfattede beskrivelse over Stavanger amt (N. Mag. III 139). Forfatteren har paa titelbladet anført sit navn: Olaus Bened. Mandalinus. Han blev 9 aug. 1620 indskreven som student fra Sorø skole. Den 9 marts 1625 ordineredes han til sogneprest i Sogndal i Dalernes provsti, hvor han senere blev provst. Han kom straks i kollision med de vrangvillige bønder i annexet Hitterø, som negtede at hente presten med haadskyds, naar han skulde forrette tjenesten hos dem. De havde ved sin trods forvoldt hans formand mange ubehageligheder. Men Hr. Oluf, som stod sig godt med lensherren Henrik Bille, fik udvirket et kongebrev til denne af 26 april 1625, hvorved bønderne paa det alvorligste tilholdtes at gjøre sin pligt (N. Rigsregistr. V, 463). Senere synes han ingen uleilighed at have haft i denne henseende. Forøvrigt vides ikke synderlig mere om ham, end hvad han selv beretter i sine almanakoptegnelser. Hans død indtraf utvivlsomt i 1639.

Som saamange andre prester fik Oluf Mandal samtidig kald og kone, idet han 1625 efter lensherrens „alvorlige vilje og samtykke“ egtede formanden hr. Jakob Hansens enke Elisabeth Lauritsdatter Lind, datter af hr. Laurits Kristensen (Lind), der vistnok havde været sogneprest i Klep paa Jæderen, og Karen Hansdatter. Hun var saaledes søster af de i optegnelserne nævnte prester Gabriel Lauritsen Lind i Stavanger og Kristen Lauritsen Lind i Haa.

Da Oluf Mandal giftede sig, var han neppe over 25 aar, medens hans brud allerede havde en gift datter og mange andre børn. Disse børn, som brugte familienavnet *Hindsholm*, og hvoraf de fleste forekommer i optegnelserne, var: 1) Anne Jakobsdatter Hindsholm, gift med sorenskriver Peder Nilsen Krag (om deres efterslegt henvises til A. Kielland, Familien Kielland, Chra. 1897, s. 209) og som enke 1636 med Laurits Sørensen. 2) Hans Jakobsen H., student fra Herlufsholm 1626, blev prest i Helleland i Dalerne. 3) Laurits Jakobsen H., student fra Stavanger 1629; han opholdt sig 1634 i Kjøbenhavn, men hans senere skjæbne kjendes ikke. Det er ellers at merke, at disse brødre levede samtidig med et dansk broderpar af samme navne: Hans Jakobsen Hindsholm, prest paa Fyn, og Laurits Jakobsen H., kgl. konfessionarius og siden biskop paa Fyn. Der maa vistnok have været slegtskabsforbindelse tilstede, rimeligvis saaledes at bedstefædrene har været brødre. 4) Daniel Jakobsen H. 5) Jakob Jakobsen H., sømand. 6) Maren Jakobsdatter H. 7) Karen Jakobsdatter H., gift med Jakob Jokumsen Kirsebom, der blev Oluf Mandals eftermand som sogneprest i Sogndal.

Man vil af optegnelserne faa det indtryk, at Oluf Mandal, som selv var barnløs, viste et faderligt sindelag mod sine stedbørn. Som god ordensmand holder han nøiagtig bog over, hvad han sender de fraværende børn. Rede penge var der ikke saameget af, og de i Kjøbenhavn studerende sønner levede for en væsentlig del af fødevarer, som sendtes dem fra hjemmet. Hr. Oluf

har øiensynlig været en velstaaende mand og særlig havt betydelig fordel af det rige makrel- og laksefiske i Sogndal.

Hvad her meddeles, er kun et udvalg af optegnelserne. Udeladt er de fleste notitser om udførte geistlige forretninger, om det offer, som faldt ved høitiderne, om udbyttet af fisket o. m. Udvalget vil i ikke ringe grad tjene til at supplere og tildels berigtige de efterretninger om presteskabet i Jæderens og Dalernes provstier, som indeholdes i D. Thraps fortjenstfulde skrift „Christianssands Stifts Prester i det 17de Aarhundrede“ (Chra. 1899).

1625.

Jan. 1. Paa den dag, epter prædicken er slut och bønen aff prædickestollen er lest, schall haffuis more solito en liden prædicken och formaning thill folcket at tacke Gud, at hand haffuer beuaret in anno præterito, og bede, at hand vill giffue os et gott thillkommendis aar etc. og saa strax opregne, huor mange børn der er fød det aar och mange mennsker der ehre døde det aar, at de kand haffue døden i betenckende, som er wuiss, og saa strax aff prædickestolen.

2. Prædicket ieg thill fruprædicken, fordi den lille jomfru ved naffn Viviche bleff christett aff H: Gabriel¹⁾ paa kongsgaarden²⁾.

22. Fick vi kongebreff at hielpe noget epter voris effne thill nogle hundrede prester, som var forjagit aff Østerige, Behmen och andre steder, och alle disse vare af den ausburgiske bekiendelse.

28. Drog ieg thill Sogendall med velb. Hendrich Bille och hands gandske selskab.

30. Hørde vi alle H: Peders prædicken paa Helleland³⁾ och bleff der om natten.

31. Drog ieg fra Helleland och kom thill Sogendall om afftenen med jonckers samtyche.

Febr. 4. Kom joncker Hendrich Bille thill Sogendall med sit selskab.

6. Stod mit och Elizabeth Lauritsdaatters festenøll i Sogen-

¹⁾ Gabriel Lauritsen Lind, sogneprest til Stavanger domkirke.

²⁾ Paa Stavanger kongsgaard residerede dengang lensherren Henrik Bille til Tirsbæk.

³⁾ Peder Tøgersen, sogneprest til Helleland i Dalerne.

dall ep̄ter jonckers alvaarlig vilge och samtyche, at den gode mand talte mine ord og Peder Krage hind̄ers. Och paa samme dag prædicket ieg i jonckers nerværelse i Sogendals kircke; H: Lauritz paa Lund sogneprest¹⁾ messede.

8. Drog ieg med joncker fra Sogendall och laa hos Tarall Regeland om natten.

10. Vaar vi Peder Kragis gest.

11. Her Torgers²⁾ gest.

12. Søffren Pedersens³⁾ gest.

13. H: Christens gest paa Haa⁴⁾.

14. Kom vi alle thill Stauanger med god sundhed och karskhed (Gud skee loff).

23. Døde Her Christen Dagfindssøn cannich udi Stauanger⁵⁾.

25. Bleff hand begraffuit, och prædicket bispen M: Lauritz⁶⁾ offuer hannem.

Mart. 1. Bleff Anne Lauritzdaatter⁷⁾ forløst med en vng søn.

2. Lod ieg mig høre for all folcket i Stauangers domkircke.

6. Bleff H: Gabriels søn christnett ved naffn Christen.

7. Bleff ieg examinerit aff episcopo et omnibus capitularibus.

9. Bleff ieg ordineret i Stauangers dombkircke aff høylerde mand M: Lauritz Claussønn Schabo, och bleff der legt paa aarewercket⁸⁾ samme dag (mig thill ære), bleff hannem derfor aff mig sent en rix dlr op i aarewercket, som aldrig før var scheet.

13. Kom ieg thill Sogendall lyckeligen paa 3 dagis thid fra Stauanger.

¹⁾ Laurits Lauritsen Birkrem til Lund i Dalerne.

²⁾ Torger Hansen, sogneprest i Egersund.

³⁾ Søfren Pedersen Godtzen var paa denne tid foged over Jæderen og Dalerne (Stavgr. Kapitelsbog s. 399). Han blev senere borgermester i Stauanger, i hvis domkirke hans epitafium endnu hænger.

⁴⁾ Kristen Lauritsen Lind, sogneprest i Haa paa Jæderen.

⁵⁾ Han havde først været rektor og var siden i mange aar resid. kapellan til domkirken i Stavanger.

⁶⁾ Laurits Klausen Skabo.

⁷⁾ Hun var gift med forannævnte Gabriel Lind.

⁸⁾ D. e. der blev spillet paa orgelet. Kirken havde faaet orgel i 1622.

20. Sang ieg min første messe her i Sogendall, prædicket offuer 6 børn, døbte 7 och leyede 6 quinder i kircken.

30. Var Her Daniel paa Hiemeland¹⁾ hos mig och tog velgierninger thill tacke.

April. 3. Prædicket ieg første gang paa Hitterø iblant vlfuer och løffuer, och dog spaserit frit iblant dem och beholt marcken.

12. Var jonckers børn, Niels Krabbe og Jffuer Krabbe herremend, Claus och Ditleff Lauritzøn²⁾, Christen Tranne³⁾, Søffrin Pedersøn och scholemesteren paa gaar[den]⁴⁾ ved naffn Hans meget lystig her hos mig.

21. Kom min moder hid thill mig och var hos mig i 4 dage.

Mai. 1. Bleff Anne Jacobsdatters⁵⁾ søn fød, ved naffn Jacob Pederssøn.

11. Visiteret prousten H: Christen⁶⁾ her i Sogendall och bleff paa samme thid bytt hindis⁷⁾ børn och arffuinger imellem nøiachtig.

23. Schreff ieg Her Christen paa Haa thill med min visse indkompt (!) derhos epter hands breffuis lydelsse, och schreff min broder thill om guldnebber att lade mig giøre. Schreff ieg Her Gabriel thill paa min broder Bentis⁸⁾ vegne.

Juni 3. Var lensmanden Niels Torkelssønn her paa Sogendall kirckegaard med sex dannemend i min nerverelse och lod opta[ge] aff jorden tuende myrde och ihiellslagne mennischer,

¹⁾ Hr. Daniel Jørgensen, søn af biskop Jørgen Eriksen. Han befandt sig vistnok paa reise til Mandal, hvor hans broder Samuel Jørgensen var sogneprest.

²⁾ Klaus Lauritsen Skabo, biskopens søn, blev siden lektor i Stavanger. Hans broder Ditlef var rektor og senere sogneprest i Stavanger.

³⁾ Kristen Trane var paa den tid vistnok den anseeligste borger i Stavanger.

⁴⁾ D. e. huslæreren paa Stavanger kongsgaard.

⁵⁾ Oluf Mandals stiftatter, g. m. Peder Krag.

⁶⁾ Den forannævnte Kristen Lauritsen Lind i Haa.

⁷⁾ D. e. forfatterens hustru Elisabet Lauritsdatter.

⁸⁾ Bent Bentsen var, ligesom broderen, student fra Sorø 1620, blev hører i Stavanger og 1625 kapellan sammesteds, var 1627 sogneprest i Torvestad paa Karmøen, hvor han blev provst og døde 1670. Hans ægteskab omtales i det følgende.

som saa ynckeligen ud, och blodet veldede sig aff jorden, huor-paa ieg mig storligen forundrede. Eodem die a me omnes isti liberaliter invitati erant.

7. Var ieg Niels Torkelsens giest och bleff laudabiliter exciperet aff hannem.

18. Thill Michells dag haffuer ieg loffuet min broder Anders, som nu i dag kom thill mig, att ville vnde hannem kosten hos migh och mere aff broderlig kierlighed.

25. Bleff Bent examinerit med Jacob Høg¹⁾ och Pouffuell paa Schiold²⁾ coram capitularibus.

29. Bleff Bent ordineret i Stauangers dombkircke, Jacob Høg och Poffuell thill Schiold medtienere.

Juli 10. Troloffuet ieg Tollach Thorgierssønn och Gunleff Jacobsdatter.

Den 6. Trinitatis stod mit og Lissabets Lauritzdaatters brøllup her i Sogendall lystigen, som paakientes, men alt uden frugt³⁾.

30. Fick vi i Ly XXI tønder mackrell, altingh thill Guds ære.

August. 2. Aftens thid fick vi ibidem 7 tønder mackrell; me ipsum testor.

5. Fick vi IX tønder mackrell i min quindis nerværelse.

Sept. 26. Fick ieg att spørge, att min moder døde aff pæst udi Mandall, Gud giffue hinde det euige lif, amen!

Octbr. 7. Drog min quinde Lizabet thill marckenet i Stauanger.

26. Motte ieg thill min sengh aff den gruelig landfaersott och laa i 3 vger.

27. Kom moder hiem fra Stauanger.

Novbr. 14. Lod H: Lauritz sogneprest thill Lund prestegield sin cappellan holde tieniste paa Hitterø udi min sygdom.

¹⁾ Jakob Høg, søn af borgermester Nils Høg i Stavanger, blev student 1622, kapellan i Hjelmeland 1625. hvor han senere blev sogneprest og antagelig døde 1638.

²⁾ Paul Paulsen, kapellan i Skjold.

³⁾ De 4 sidste ord er tilskrevne længe bagefter.

1626.

Jan. 9. Hendsoff min kierre suoger Peder Krag og bleff begraaffuit den 11. januarij paa kirckegaarden i Stauanger.

22. Læste Lauritz schriffuer mitt kongebreff paa kirckegaarden for menige allmue.

29. Prædicket Her Bent her i Sogendall, och ieg self messede.

31. Var Søffrin Pedersøn hos mig med sit selskab.

Febr. 20. Drog ieg thill byen med min quinde och børn, nemmelig Hans och Marene.

26. Stod min quindis syster Anne Lauritzdaatters brøllup med H: Hans i Stauanger¹⁾.

5. Kom Lauritz Jacobsen²⁾ thill bispen at famulere hannem.

14. Kom Anne Jacobsdatter³⁾ till mig och schulle haffue sin værelsse hos mig med 1 barn og 1 pige at tage vare paa det.

April. 27. Var Simen Jacobsen⁴⁾ her hos mig med breffuer fra bispen om alle gamle antiquiteter at udfrutte och affritze.

Mai. 14. Bleff H: Bent kallet thill Karsunds⁵⁾ præstegield.

15. Haffuer vi Haldvor sock epter gammelt kierlingsauffuen, fordi den skulle verre 1½ vge epter korsmisdag⁶⁾. Sende ieg H: Christen 6 rixdaler thill schatt for mig och iij rx. dlr. aff begge mine kircker i løn thill bispen och hannem for dette aar.

Juni. 25. Kom jonckeren Hendrich Bille thill mig med all sitt selschab.

27. Bleff Anne Jacobsdotter forløst och fich en dotter i fruens och jomfruens nerværelse ved nafn Elza.

¹⁾ Hans Madsen fra Ribe, resid. kapellan i Stavanger fra 1625, omtales i 1637 som død. Det er muligens ham, der foran er nævnt som skolemester paa kongsgaarden.

²⁾ Laurits Hindsholm var paa den tid discipel i Stavanger skole.

³⁾ Enke efter Peder Krag.

⁴⁾ Borger i Stavanger, stamfader for familien Wesseltoft. Hans kone blev brændt som troldkvinde i Sandvigen ved Stavanger.

⁵⁾ Karsund = Karmsund, som før var sedvanlig benævnelse for Torvestad prestegjæld.

⁶⁾ Halvardsok eller Halvardsmesse (15 mai) holdtes til minde om St. Halvard 12 dage efter korsmesse om vaaren (8 mai).

Juli 2. Bleff Anne Jacobsdotters barn døbt her i Sogendals kircke aff mig, och var Søffuerin Pederssøn och Hendrich Hanssøn ¹⁾ her paa samme thid.

9. Fick ieg at vide, att Hans²⁾ var deponeret i Kiøbenhaffn.

1626. Foræring.

Fick ieg Hans Jacobsøn 10 specie daler thill sin studerings ophold den 16 Februarij, som ieg ville haffue hannem foræret med, och 1 refschind. En maanet thillforn gaf ieg hannem thill ett par strix strømper ij rx. dlr. och 1 ortt. Schiertaarsdag, den thid hand reiste thill Kiøbenhafn, gaff ieg hannem $1\frac{1}{2}$ rx. dlr. Den 14 7bris sente ieg hannem med Andfinds schude neder thill foræring ij rx. dlr. Summa $XV\frac{1}{2}$ dlr och 1 ortt.

Anno 1626, den thid Daniel Jacobssøn reigste med sin broder Hans thill Kiøbenhaffn, gaff ieg hannem 1 rx. dlr. och lod mine daglige klæder omgøre thill hannem, som var verd iij rx. dlr., for arbejdsløn $\frac{1}{2}$ rx. dlr. och 1 ort. Summa iiii rx. dlr. och 1 ort.

Anno 1626 den 20 septemb. gaf ieg Lauritz Jacobssøn VI rx. dlr. och iij s. mk. thill en kledning att kiøbe sig i Stauanger.

Juli 31. Sente ieg thill Hans Jacobssøn 1 tønne packet med kiød, ost och flesk, $\frac{1}{2}$ tønne lax, 1 qvartell mackrell och 1 qvartell smør.

Aug. 20. Stod Her Bentis brøllup med Kirsten Matthisdotter³⁾; der var ieg och sammesteds paa Klep.

23. Kom ieg hiem igien.

27. Kom Olle Ly thill mig med en buck och derhos forblommede ord; men ieg aff min forstand lod bucken føllge hannem hiem med spott och vanære. Tu, qui hæc legenda aspicias, fac simile; sic ars deluditur arte⁴⁾.

¹⁾ Henrik Hansen forekommer 1636 som sorenskriver i Jæderen og Dalerne; han døde 1665 som borgermester i Stavanger. Hans børn kaldte sig Schurmann.

²⁾ Forfatterens stedsøn Hans Jakobsen Hindsholm.

³⁾ Datter af Mathias Henriksen, først rektor i Stavanger, derefter sogneprest til Klep paa Jæderen.

⁴⁾ Det synes klart, at Ole Lys hensigt med bukken var at bestikke presten.

27. Stod Torckell Nielssøns brøllup paa Sunde, och var min quinde Elizabet derhen.

Sept. 1. Kom min quinde hiem fra brølluppet igien. Considera iter mulierum, o quam molestissimum!

10. Kunde ieg icke komme thill Hitterø att holde thieniste for Guds storm, ei heller kom der nogen epter mig, men folcken hørte dog thieniste paa kongens schib, som laa i Hitterø.

30. Sende ieg H: Gabriel och hans quinde en oxen paa siette aar i foræring paa Marenes vegne, og paa samme thid sende Jochim guldsmed¹⁾ en oxen fire aar gammell for en sølffkande, hand gjorde mig.

Novbr. 8. Sente ieg H: Gabriell Lind tho *rx.* dlr. paa lille Marenes vegne, som hand haffde lagt ud for hinder. Item sente ieg hans quinde tho *rx.* dlr. i foræring paa Marenes vegne.

Decbr. 1. Døde bispen i Stauanger.

5. Bleff hand begraffuet.

6. Fick ieg schriffuelse at følge hans lig thill sin begraffuelse och lejersted. Eodem tempore fick vi aarlig bededage, saa lenge denne tuist och irring varer udenlands.

1627.

Jan. 21. Kom Lauritz Jacobssøn thill bispens hustru igien at skulle bekomme der kost, och schall ieg giffue for hans kost XVI sp. *rx.* dlr.

24. Drog ieg thill Lund att være i begge hans²⁾ døttres fæstenøll.

Febr. 3. Gick bytte an epter S: Peder Kragh, saa fleste parten aff creditorerne togh sin anpart, de andre bekommer, huad igien ehr, thill fieringstinget, som er den 17 Februarij.

25. Begynte ieg at forklare catechismum i Sogendals kircke.

26. Sente ieg Hans Jacobssøn 1 tønne packet medt kiød, ost och flesch, item $\frac{1}{2}$ tønne torsch och 1 otting godt smør.

Apr. 9. Sette ieg thi unge thræer i min haffue, kissebær-thræer och plummethræer, i ny maane, som best ehr, Gud giffue lycke!

¹⁾ Jokum Kirsebom, raadmand i Stavanger, død 1654.

²⁾ D. e. Laurits Lauritsen Birkrem.

14. Sette Daniel, min broder, et kissebærthræ hen imod drengboen.

17. Sette ieg ined hannem och ett kisseberthræ der hart hoes.

18. Sette ieg i jorden iij kastanier paa lycke och fromme.

Aug. 1. Prædicket Hans Jacobssøn i Sogendals kircke paa en bededag.

Sept. 1. Drog Hans thill Lund att exercere sig.

18. Kom min suoger Mogens Claussøn hid thill mig med min søster Kirsten.

1629.

Jan. 12. Throloffuet ieg Olluff Myllands¹⁾ dotter med Ellef Biørnssøn.

Febr. 27. Prædicket ieg offuer den S: mand H: Peder Mickellssøn²⁾ paa Helleland i Hellelands kircke.

Mart. 3. Sente ieg Lauritzis kost aff med Gunder, som hand skulle hielpe sig med i Kiøbenhaffn³⁾, som var 1 fad packet med lax, flesch, kiød och ost med mere, och $\frac{1}{2}$ tønde torsch foruden hoffuedet velforvarett.

Mai. 8. Bleff Hans Jacobssøn ordineret.

Juni 7. Giorde ieg Daniell Jacobsøns bryllup cum laude.

21. Holt ieg prædicken paa Helleland och viiede thuende H: Peders døtthre Margrete och Susanna med thuende bønder.

Juli 5. Prædicket ieg i Hitterø och viied Jon Villumssøn⁴⁾ och Anne Christensdotter sammen, lycke aff Gud!

12. Prædicket ieg paa Lund och viiede H: Lauridtz med jomfru Adelus.

Hans Jacobssøn.

Gaff ieg bispen for at ordinere hannem 6 rx. dlr. — Gaff ieg jonckeren thill schienck for hannem en oxxe til 5 rx. dlr. — Gaff ieg fruuen for hannem 4 rx. dlr., alt for gunst och forfrem-

¹⁾ Oluf Bjørnsen Myland, den rigeste odelsbonde i Sogndal (A. Kielland, Familien Kielland, s. 7).

²⁾ Jubellæreren Peder Mikelsen levede i de sidste aar som pastor emeritus. Han var broder af Truid Mikelsen, sogneprest i Aal i Hallingdal.

³⁾ Laurits Hindsholm blev dette aar student.

⁴⁾ Borger i Stavanger, søn af raadmand Villum Jonsen.

melse schyld. — Gaff ieg hannem siden, der hand indrog senisten thill byen, $\frac{1}{2}$ rx. dlr. — Summa summarum XV $\frac{1}{2}$ dlr.

Lauritz Jacobssøn.

Gaff ieg hannem 8 rx. dlr. thill it halft aars kost i Stauanger. — Gaff ieg hannem 4 rx. dlr. thill att studere med i Kiøbenhaffn och 1 reffschind till 1 dlr. — Gaff ieg hannem thill M: Ditleff for hans testimonio 2 rx. dlr. — Siden kom hand op om høsten S: Michaelis thid och drog strax ned, och gaff hannem da iiij rx. dlr. och et ullschind thill forærit hannem, som kostet mig ij rx. dlr. — Summa summarum XXI dlr.

Daniel Jacobssøn.

Gaff ieg hannem thill hans sædekorn iij tdr., ehr iij dlr. och 1 $\frac{1}{2}$. — Nock gjorde ieg hans bryllup gratis och stod mig 30 rx. dlr. just beregnet. — Summa xxxiij dlr. 1 $\frac{1}{2}$.

Oct. 20. Drog Lauridz neder igien thill Kiøbenhaffn och medsente hannem $\frac{1}{2}$ tønde kiød och 1 quarter lax, $\frac{1}{2}$ tønde mackrell med ost och andet.

1632.

Jan. 14. Haffuer Franz Pederssøns folck mig tilltalt och aabenbaret att befri sig till Anne Jacobsdotter.

21. Drog Frantz Pederssøn fra mitt huus thill Kiøbenhaffn med sit udrettning paa adschillige sager.

Mart. 5. Talte ieg med schiperen Lyder Helmer paa Jacobs vegne, og bleff mig loffuet hans forfremmelse.

17. Leffueret ieg Jacob 2 rx. dlr. i handpenger paa sin reysse.

1634.

Juni 1. Giorde ieg H: Hansis bryllup paa Helleland udi bispens nærværelse¹⁾.

Aug. 13. Var M: Ditleff og Hendrick Hanssøn hoes mig.

Oct. 5. Stod min søsters Annes hrøllup.

Anno 1634 gaff ieg Lauritz Hindsholm thill nytt aar med laugmanden nedsent 2 rx. dlr. Nock sende ieg hannem med

¹⁾ Udgifterne til bryllupet er nøiagtig opregnede og beløb sig ialt til 74 rdl. Bruden var vistnok en datter af hr. Peder Tøgersen i Helleland.

Kiøbenhaffns folck ned 8 rx. dlr. Item en wog tør lax, ehr 2 rx. dlr. 1 ½. Item gaff [ieg] bispen for sin schriffuellse thill professores i Kiøbenhaffn thill Lauritzis opreigning med det quindfolck 2 gode maarschind, er 4¹/₈ rx. dlr.

1636.

Oct. 2. Stod Anne Hindsholms¹⁾ bryllup med erlig och vellacht mand Lauritz Sørenssøn.

Familie-Optegnelser af Gehejmerraad T. B. v. Jessen og hans Slægt.

Ved Fr. Jürgensen West.

De her i Uddrag meddelte Familieoptegnelser hidrører fra og handler om den bekendte Gehejmerraad og Oversekretær Thomas Balthasar von Jessen og hans nærmeste Slægt. Deres oprindelige Plads var i en Familiebibel — en Wolfenbüttler Udgave i Folio — der var prydet med talrige Kobberstik, som Gehejmerraaden havde samlet paa sine Gesandtskabsrejser i Sachsen, Polen og særlig i Wien. Først var hele Bibelen, ifølge samme Optegnelser, indbunden i et Bind, som efter Datidens Skik var udstyret med et Sølvbeslag; men herved var Bogen bleven saa uhandeligt tyk og tung, at Spændehagen, der dog vejede omtrent et halvt Pund, ikke kunde holde; den blev derfor senere indbunden i tre Læderbind. I Tidens Løb gik imidlertid selve Bibelen tabt, medens kun de originale Optegnelser, der er affattede paa Tysk, endnu er i Slægtens Besiddelse. Disse, der begynder med Aaret 1680, er for største Delen nedskrevne af Thomas Balthasar selv og af hans ældste Broders Sønnesøn, Etatsraad Mathias Reinhold v. J.; men de er dog fortsatte af dennes Søn og Sønnesøn lige indtil 1827. Ved følgende Uddrag er de heri brugte Udtryk saa vidt mulig bevarede ved en ordret Oversættelse. Derimod er Daabsmeddelelserne forkortede, saaledes at Klokkeslet og som Regel Faddernes Navne er udeladte, og Meddelelserne om Giftermaal og Dødsfald er paa lignende Maade sammentrængte. Endelig er de ret hyppigt forekommende gudelige Betragtninger helt forbigaaede.

1680 d. 13. Xbris blev jeg i den allerhøjestes Navn copuleret til min Kiæreste Elisabeth von Ehrenschildt, dengang Bier-

¹⁾ Enke efter Peder Krag. Hendes 1632 paatænkte forbindelse med Frants Pedersen er neppe kommen istand. Laurits Sørensen er formodentlig den foged L. S. paa Lister, som nævnes i Personalhist. Tidsskr. 2 R. IV 132 og 137.

mann kaldet; hendes daværende Alder var 16 Aar 5 Maaneder, mindre end 2 Dage.

1681 d. 16. Sept. blev hun forløst med en Datter, hvem der d. 18. eiusdem i Daaben blev givet Navnet Anna Margaretha efter begge hendes Bedstemødre¹⁾).

1683 d. 28. Febr. blev min Kiæreste forløst med en Datter, hvem der d. 1. Marts i Daaben blev givet Navnet Maria Elisabeth. Hun døde d. 23. Juni 1684.

1684 d. 6. Aug. blev min Kæreste forløst med en Søn; der blev i Daaben givet ham Navnet Conrad efter hans Bedstefader²⁾).

1686 d. 5. Febr. blev min Kiæreste forløst med en Datter, som efter Dronningen i Daaben fik Navnet Charlotte Amelia. Hendes Faddere vare Hds. Mayst. Dronningen, for hvem Hofmesterinde Wallerstein mødte, og Hertuginde Augusta til Sønderborg, for hvem Madame Boeufke mødte . . .

1688 d. 28. Martii blev min Kiæreste forløst med en Datter, som i Daaben fik den afdøde Søsters Navn, nemlig Maria Elisabeth. Ogsaa hun blev snart bortkaldt, i Juni 1689.

1689 d. 29. Xbris blev min Kiæreste forløst med en Søn. I Daaben blev der d. 30. eiusd. givet ham Navnet Christian efter vor naadigste Konge. Hans Faddere vare: Hs. kgl. Mayt., for hvem Over Cammerjunker Knudt mødte . . .

1691 d. 15. Octobr. blev min Kiæreste forløst med en Søn, hvem der den følgende Dag i Daaben blev givet Navnet Frederik efter hans kgl. Højhed, for hvem Marskal Lützow mødte.

1693 d. 4. Mai blev min Kiæreste forløst med en Søn, som i Daaben modtog Navnet Johannes efter sin Bedstefader³⁾).

1699 blev min Kiæreste forløst i Søllerød, men med et dødfødt Barn efter at hun i Forvejen i Kiøbenhavn havde haft en Art fauche couche.

1700 i 9^{ber} Maaned blev jeg af Hs. kgl. Mayt. Frederico 4to sendt til Wien til Lehnsmodtagelse og kom efter lykkelig

¹⁾ Anna Biermann, f. Knopf og Margaretha Jessen, f. Lange.

²⁾ Conrad Biermann v. Ehrenschild.

³⁾ Johannes Jessen, Præst i Store Vi, i Flensborg Amt.

erholdt Expedition og sluttet Alliance tilbage i 9^{ber}¹⁾ 1701; eod. anno og efter min Afrejse fra Wien blev min Søn Conrad af Kayseren proprio motu udnævnt til Rigs-Hofraad og ophøjet i Friherrestanden.

1702 d. 18. Aug. blev min ældste Datter Anna Margaretha i Hamborg copuleret og formælet med kgl. Kammerjunker Detlev Reventlou til Schmol og Hohenfelde af Provsten i Altona Hr. Richardi.

1703 den 26. Aug. blev min ældste Datter Anna Margarethe von Reventlou forløst med en Datter²⁾.

Eodem anno i Xber Maaned blev en Ambassade til Polen allernaadigst overdraget mig af Hs. kgl. Mayt. Hvilken jeg tiltraadte i Januar næst følgende og har continueret deri næsten 4 Aar, kun at jeg ikke hele Tiden opholdt mig i Polen, men en Tid lang subsisterede i Danzig og Sachsen, hvor jeg tilsidst ogsaa som Hs. kgl. Mayt.^s Ambassadeur og Plenipotentarius hos Kongen af Sverige har haft vigtige Commissioner under mine Hænder, og ikke ladet det mangle paa flittig og trolig Udførelse, saavidt Gud har givet Kræfter dertil³⁾. Denne Ambassade har jeg tilendebragt i Slutningen af Octob. Maaned 1707, men dog først i 9bre nedlagt min Commission for Hs. kgl. Mayt.^s Fødder.

1708 i April blev min yngste Datter Charlotte Amelie i den hl. Treenigheds Navn trolovet med Herren til Nutzkou v. Korffen, af en gammel adelig Slægt udenfor Fyrstendømmerne, og Fuldbyrdelsen af dette Ægteskab determineret til d. 31. i den næstkommende Maii Maaned.

I samme Maaned blev min ældste Datter Anna Margaretha velsignet med en mandlig Arving⁴⁾.

¹⁾ Se A. Hojer: König Friederich des Vierten glorwürdigstes Leben, 1. Th. Tondern 1829, S. 43 f., 49 f.

²⁾ Dorothea, d. 1728, g. m. Landraad, Kmjk. Christian v. Schönfeld. D. A. Aarb. 1893, S. 380 f.

³⁾ Se A. Hojer a. St., S. 61, 89, 91 f., 111.

⁴⁾ Ditlev Conrad Reventlow, f. 6. Apr. 1708, d. 4. Marts 1794, Gehejmerraad og Overhofmester. D. A. Aarb. a. St.

Fuldbyrnelsen af fornævnte Ægteskab ved præstelig Copulation skete d. 1 Junii eod. anno paa Nienhof.

I nysnævnte Junii Maaned har Hs. kgl. Mayt. ladet min yngste Søn Johan enroulere iblandt Cadets de Marine.

1716 d. 16. April blev min ældste Søn, kaiserlig konfirmeret Rigs-Hofraad, i Kiel formælet med Frk. og Baronesse von Kielmanseck¹⁾.

Her slutter Thomas Balthasars egenhændige Optegnelser. Efter hans Død i 1731 tilfaldt Bibelen hans ældste Søn, Baron Conrad, der imidlertid ikke har optegnet noget; han døde d. 21. Marts 1753 i Glückstadt som Konferensraad, Landraad og Vicekansler uden Livsarvinger. Da heller ikke hans afdøde Brødre hverken Oberstløjtnant Frederik eller Etatsraad og Amtmand i Kolding, Johan, havde efterladt sig nogen mandlig Livsarving, gik Bibelen ifølge Baron Conrads testamentariske Disposition over til hans Næstsødskendebarn, Mathias Reinhold, som stod i et særligt Taknemligheds- og Hengivenhedsforhold til Thomas Balthasar. I 1726 døde nemlig Mathias Reinholds Fader, Johan Christian som Kancelli- og Regeringsraad i Glückstadt og efterlod sine tre Sønner i vanskelige Kaar; ved forskellige Tilskikkelser havde han lidt store Tab, navnlig ved Svenskerne's Afbrænding af Altona, hvor Faderen den Gang var Præsident. Thomas Balthasar tog sig med Iver og Kærlighed af sin Brodersøns forældreløse Børn særlig den ældste, Mathias Reinhold. Den yngste døde som Kadet ved det hvervede slesvigske Regiment, den mellemste Johan Frederik Wilhelm blev Justitsraad, Kommitteret og tysk Sekretær ved General Landets Økonomi- og Kommercekollegiet, og fra ham nedstammer den nuværende adelige Familie von Jessen.

De følgende Optegnelser er nedskrevne af Mathias Reinhold v. J., der blev Kopist ved Generalpostamtet 7. Decbr. 1731, Legations Sekretær ved det prøjsiske Hof 30. Sept. 1735, Ambassade Sekretær ved det russiske Hof, virkelig Justitsraad 17. Jan. 1746, Etatsraad 4. Sept. 1750, Landskriver i Süder-Ditmarschen 1751, entl. 2. Marts 1778.

1753 første Juledag er jeg, efterat jeg faa Uger iforvejen visselig ikke havde tænkt paa noget saadant, bleven forlovet med Frøken Anna Christiana Hedwig, eneste Datter og eneste Barn af Etatsraad von Rheder og hans Fru Gemalinde, Dorothea Helena, født von Ötken fra Oldenborg, da vi aldrig havde set hinanden før, men vel tilfældig og aabenbart ved Forsynets særlige Styrelse havde erholdt mange, saavel skriftlige som mundtlige Efterretninger om hinanden. Hun var født i Glückstadt d. 11. Febr. 1729.

¹⁾ Hedvig Margrethe, f. 19. Juli 1674, d. 9. Okt. 1753, Personalhist. Tidsskr. 4. R., 2. B., S. 31.

1754 d. 29. Martii paa min Fødselsdag er jeg bleven viet til min elskede Frøken Brud. Til Brylluppet var kun udvalgte Personer, da det skulde kaldes et stille Bryllup; Brudens Morbroder, kgl. Generalmajor og Chef for Ingeniørkorpset, Hr. Christian Eberhard Detlev von Ötken, var ogsaa nylig død. Snart efter gav mine Svigerforældre et Bal.

Kort efter, i faa Maaneder efter hinanden, mistede min Kone tre Fastre, som levede ugift; den yngste af dem var Konventualinde i Preetz, ligesom en fjerde Tante havde været Konventualinde i Ütersen.

Siden vort Giftermaal har jeg med allernaadigst kgl. Tilladelse opholdt mig i Glückstadt saa ofte og saa længe, som det kunde ske uden Skade for mit Embede i Ditmarsken.

1756 den 7. Oktober oplevede jeg i G. den høje Oversvømmelse.

1757 den 4. Augusti blev min hjertenskære Ægtemage efter henved 15 fausses-couches forløst med en Søn, som i Daaben blev kaldet Christian Peter Wilhelm.

— den 11. s. M. døde min Svigerfader, Konferensraad og Vicekansler Mich. Pet. von Rheder, kun 66 Aar gammel.

— den 15. s. M. blev han i Stilhed ført til den Rheder'ske Familiebegravelse i Wilster.

— den 6. December døde Hr. General Grev von Lerche omtr. i sin Alders 67. Aar.

1758 i Maj er jeg igen flyttet til Meldorf, hvorhen min Kone, vort Barn og min Svigermoder fulgte mig.

— den 27. Nov. døde Hr. Admiral Ulrich Friederich von Suhm, R. af D. i København. Det var min Kones Grandonkel paa mødrene Side. Med sin Gemalinde, født Lerche, efterlader han en Søn, som er Etatsraad og gift i Norge.

1760 den 11. Juni blev der her i Meldorf født mig en Søn, som to Dage senere modtog Navnet Hermann Heinrich Cæsar.

1761 den 16. Augusti paa en Søndag, blev min tredje Søn født her i Meldorf, hvem jeg den 18. i Daaben lod kalde Thomas Friederich.

1763 den 22. Juli behagede det Gud at tage min ældste

Søn, Christian Peter Wilhelm, igen til sig, hvorefter han blev begravet i Stilhed her i Meldorf d. 25.

1764 den 26. April døde her hos os i Meldorf — hvor han ogsaa blev begravet i Stilhed — min sal. Svigerfaders Broder, H. Konferensraad Johan Christian von Rheder, tidligere i mange Aar Præsident i Glückstadt. Han var i sit 72. Aar og havde en svær Brystsygdom.

1768 den 14. September døde i København min eneste endnu levende Broder, Johann Friederich Wilhelm von Jessen, da han netop traadte ind i sit 60. Aar. Han var kgl. Etatsraad og Kommitteret i det nylig oprettede General Told- og Kommerce-Kammer. Han efterlader med sin Enke en Søn og tre Døtre, hvoraf den ældste er gift.

1769 Juleaften døde her i Meldorf min Søn Herm. Henr. Cæsar af Børnekopper. Samtidig har ogsaa hans Broder Thomas Friederich faaet Kopper.

1772 d. 5. Dec. døde i København Fru Maria Svane, født Wiebe¹⁾, tidligere gift Grevinde von Örtz. Hun var à la mode de Bretagne en Tante til min Kone, hvem hun ogsaa har skænket noget i sit Testamente.

1773 efter St. Hansdag havde min Søn Fritz Mæslinger paa en Tid, da de var temmelig farlige her i Meldorf.

— i Marts døde i Oldenburg begge den sal. Hr. Major von Ötkens Børn af Kopper, og saaledes er denne Linje af H. Etatsraad og Kancellidirektør von Ötken til Loye's Efterkommere uddød.

— d. 5. Sept. døde i mit Hus Fru Dor: Helena, Enke efter Konferensraad von Rheder, født von Ötken af den Loye'ske Linje. Hun havde mere været en Moder for mig end en Svi-germoder.

— den 9. bragte jeg hende til vor nylig købte Begravelse i Meldorf Kirke, der hidtil har tilhørt Familien von Gude, som har været allieret med hende, og hvis mandlige Linje næsten er uddød.

¹⁾ galt, hendes Moder var født Wibe.

1776 d. 30. November døde i Warschau, næsten 80 Aar gl., Hr. Heinrich von Ötken, kgl. polsk Generalmajor og første kommanderende Oberst ved Krongarden til Fods, den eneste Onkel, min Kone endnu havde tilbage paa mødrene Side. Alle var saaledes døde fra ham, at hans Brodersøn, Major Joh. Rud. von Ötken paa Loye og min Kone er denne retskafne Mands Arvinger per testamentum, ligesom de ogsaa vilde have været det ab intestato. Han har aldrig været gift.

1782 d. 10. December døde i København i sit 80. Aar Hr. Konferensraad Wilhelm Ludewig von Rheder, tidligere første Direktør i General Postamtet, min Kones sidste og yngste Farbroder, efter at han i tre Aar ved gentagne Slagtilfælde har været berøvet Brugen af næsten alle sine Lemmer. Ved Testamente forbliver hans Hustru Fru Elisabeth Hedwig, født von Offenhuusen, 61 Aar gl., som Enke i Besiddelse af begges Formue.

Her stanser Mathias Reinhold von Jessens egenhændige Optegnelser.

1783 d. 23. Marts bortkaldtes kgl. dansk Etatsraad Mathias Reinhold von Jessen. Han døde i sit Hus i Meldorf, hvor han siden A^o 1751 havde været Landskriver og var forbleven, ogsaa efter at han i 1778 havde taget sin Afsked, faa Dage før sin 79aarige Fødselsdag, d. 29. Marts, efter et meget smerteligt Sygeleje. Dødsaaarsagen var heftige Stensmerter, som han allerede siden 1755 fra Tid til anden var angrebet af; men fuldstændig Vished herom fik man først, da man ved Obductionen, d. 24. Marts, i det afsjælede Legeme forefandt Stene af uhyre Størrelse. Paa Enkens Begæring og under Sønnens Fraværelse — han studerede i Leipzig — nedskrev Hr. C. A. D. Eggers dette.

De følgende Optegnelser er skrevne af cand. juris Thomas Friederich Jessen af Meldorf, der 22. Marts 1784 udnævnes til Konsul i Lybek i Ritmester, Resident og Konsul v. Gerstenbergs Sted (Kom. Koll. Fores. s. D.), i hvilken Stilling han forblev til sin Død.

1784. I Aaret 1784 drog jeg Nytte af den naadige Tilladelse, som Kong Christian VII (da Grev R. og Gehr. G. var ved Roret)

havde givet Hr. von Gerstenberg til at sælge sit Embede; jeg accorderede med Hr. von G., hvortil min gode Moder gav mig Pengene, og blev i April af Kongen allernaadigst udnævnt til Resident og Consul i Lübeck og strax anerkendt som saadan af Staden.

— I Juni s. A. tog min Moder til mig, efter at hun havde solgt sit Hus i Meldorf til Hr. Justitsraad og Landfoged Boie (en god Ven, som havde givet den første Anledning til min Handel med Hr. v. G.).

— I September s. A. rejste jeg til Ribe og holdt dér d. 9. Bryllup med Frøken Cäcilia Charlotta Dorothea Bloch, Datter af Biskop Tønne Bloch og Hustru Margaretha Hedewig, f. Jebens, der havde Sophienkog i Süderditmarschen i Arvefæste.

1785 d. 21. Juni blev min Hustru forløst med en Søn, som to Dage efter i Daaben fik Navnene Anton Christian Heinrich.

1786 d. 2. Juni døde dette Barn. Jeg har ladet det bisætte i den af min Oldefader Peter von Rheder købte, nu min Moder alene tilhørende Begravelse i Domkirken i Lübeck.

— d. 30. December blev min Hustru forløst med en Søn, som jeg 1787 d. 2. Januar i Daaben lod give Navnet Adolph Cäsar Friderich.

1788 d. 20. December døde ogsaa denne min anden Søn, han blev bisat d. 29.

1789 d. 15. Januar blev min kære Hustru forløst med en Datter, som d. 18. fik Navnet Amalia Charlotta Hedewig¹⁾.

— d. 30. Januar døde min Hustru, som havde lidt meget ved sit andet Barns Død, og blev d. 7. Februar bisat i den Rheder'ske Familiebegravelse. Hun var født i Middelfart d. 11. Okt. 1766.

1790 d. 2. Oktober ægtede jeg Frøken Frøken Elisabeth Charlotta Adolphina von Brockdorff, Stiftsdame i Klosteret i Preetz, født d. 18. Oktober 1766 i Lübeck. Hendes sal. Fader var den danske Landraad og Domherre i Lübeck Detlev Joachim

¹⁾ Død ugift d. 20. Okt. 1843.

von Brockdorff og hendes Moder er Fru Christina Margaretha von Brockdorff, f. Küster fra Slesvig.

1791 d. 8. September blev min Hustru forløst med en Søn, som fik Navnene Carl Friderich Christian.

1792 døde min sal. Hustrus Moder M. H. Bloch, f. Jebens, i Odense.

1794 døde min sal. Hustrus Bedstemoder M. E. C. Jebens, f. Johannsen, i Meldorf.

Ved disse to Dødsfald er der tilfaldet min Datter Amalia Charlotta Hedewig $\frac{1}{7}$'s Part i Arvefæstet af Sophienkog i Süderditmarschen.

— d. 23. Juni fødte min Hustru en Datter, som nogle Dage efter i Daaben fik Navnene Friderike Christiane Hedewig.

De sidste Optegnelser er nedskrevne 1827 af Premier-Ltn. ved 3. jyske Inf. Regiment Carl Friderich Christian Jessen, der blev afskediget med Pension 14. Febr. 1824 og døde 8. Juni 1828.

1795 blev der født min Fader en Søn, som fik Navnet August. Ligesom Søsteren døde han i den spæde Alder.

1810 d. 18. Marts døde min elskede Fader og efterlod foruden mig og den ovennævnte Datter Amalia Charlotta Hedewig endnu tre levende Børn:

1. Hedewig Frederike Johanna, f. d. 2. Oktober 1792.

2. . . . Adolphine, f. d. 18. April 1802, g. m. Wilhelm Lilie d. 5. Sept. 1825.

3. Friederich Emil, f. d. 7. Marts 1805, døde allerede i sit 15. Aar d. 4. Dec. 1820.

Efter min Faders Død tog Moder med sine Børn tilbage til Preetz til sin Søster, Conventualinde Charl. v. Brockdorff, hvor hun forblev til Søsterens Død, d. 18. Febr. 1823; men saa fandt hun det bedst at forlade Preetz og drog derefter til Slesvig d. 4. Juli s. A.

Min uforglemmelige Moder døde d. 12. Juni 1827.

Uddrag af Trinitatis Kirkes Begravelsesprotokol.

Ved Chr. Villads Christensen.

I Trinitatis Kirkeinspektions Arkiv findes to Fortegnelser over Begravelser i Kirken. Den ældste er forfattet af Klokkeren Søren Mathiesen og slutter med hans Død i 1740. Den anden er ført omtrent til 18. Aarh.s Slutning. Forfatteren til denne har ikke navngivet sig, men har sikkert ogsaa været Klokker ved Trinitatis Kirke. Han omtaler lejlighedsvis, at han har benyttet ældre Optegnelser af samme Art af de tre tidligere Klokkere Søren Mathiesen († 1740), Vilhelm Møller († 1759) og Jens Høysgaard († 1773). De følgende Klokkere var Michael Ritz, Øvre og Frederik Ehlers. Det er rimeligvis den første af disse tre, der har indrettet Bogen og samlet de ældre Optegnelser; enkelte Tilføjelser fra Aarhundredets sidste Aartier er gjorte med andre Hænder og skyldes formodentlig hans to nærmeste Efterfølgere.

Det er denne sidste Bog, som er lagt til Grund ved de her meddelte Uddrag, men dens Angivelser er sammenholdte saavel med Søren Mathiesens Optegnelser som med Kirkebogen, og adskillige Tilføjelser eller Berigtigelser optagne efter disse. Enkelte Steder, hvor der foreligger en bestemt Modsigelse mellem de forskellige Kilders Angivelser, er dette bemærket i en Note; men som Regel er de smaa Tilføjelser til Klokkerens Manuskript indflettede i Uddragene uden særlig Angivelse.

I Uddragene er medtaget alle voksne Personer med Angivelse af Dagen for deres Nedsættelse i vedkommende Grav; derimod er de talrige, som oftest navnløse, Børn udelatte, undtagen hvor Tilførslen indeholder en eller anden Oplysning om Forældrene.

Begravelser i Koret.

1. Feltherre Schacks Grav. Skøde af 3. Jan. 1664.
Heri nedsat: 1672 d. 10. Juni Greve Schacks Frue, 1676 d. 8. Maj Feltherre Greve Schack, 1683 d. 1. Okt. Greve Otto Schack, 1688 d. 4. Maj Feltherre Greve Schacks Frue, 1698 d. 13. Novbr. Fru Margrethe Bjelke sal. Kansler Marschalks, 1708 d. 4. Juni Grevinde Schack forflyttet fra tysk Kirke, 1742 d. 5. Jan. Hofpræsident Baron Schack.

2. Mag. Jørgen Eilersens Grav. 1686 d. 12. Okt. Mag. Jørgen Eilersen.

3. Baron Fiihrens Grav. 1656, i Januar, Theodorus Fiihren, 1686 d. 30. Sept. Baron Didrik Fiihren.

4. Hr. Hans Mathiesen Mikkelborgs Grav. 1666 d. 26. April Hr. Mikkelborgs Kæreste, 1701 d. 15. Decbr. Anne Cathrine Møller, 1703 d. 25. Maj Hr. Frants Møller, 1727 d. 19. Juni Fru Møller, 1745 d. 5. Jan. Oberst Norks Datter (Konf.

Raad Lintrups Datterdatter), 1748 d. 28. Febr. Hr. Etatsraad Gram (nedsat i Claus Sohns Begravelse). 1782 er Gravstedet solgt til Landsdommer Suhrs Enke for 100 Rdr.

5. Professor Brockmans Grav. 1664 d. 19. Aug. Hr. Professor Brockman, 1680 d. 9. Sept. Jomfru Drude Brockman. 1681 er denne Grav købt for 350 Rdr., fornyet 1701 af Mag. Brockmans Enke og 1738 d. 16. Juli af Professor Steenbuck.

6. Rigens Drost Gerstorffs Grav. 1674 d. 23. Jan. Generallieutenant Bielkes Barn, 1674 d. 23. Febr. Hr. Rigens Drost, 1675 d. 18. Marts Kammerherre Krabbes Barn, 1675 d. 11. Juli Rentemester Gerstorffs Barn, 1680—84 Kammerjunker Frederik Gerstorffs fire Børn, 1685 d. 22. Okt. Gehejmeraad Jørgen Bjelkes Frue, 1696 d. 11. Marts Gehejmeraad Jørgen Bjelke, 1717 d. 14. Decbr. Christian Bille, 1719 d. 9. Aug. Comtesse Friis.

7. Lambert von Havens Grav. 1695 d. 24. Maj Lambert von Haven og 5 hans Børn, 1729 d. 3. Sept. von Havens Enkefrue, 1731 d. 8. Juni Kapt. Lieutenant v. Haven, 1751 d. 27. Febr. Assessor von Haven (fri, efter Konsist. Resol. af 11. Marts 1744 og et gl. Skøde), 1756 d. 3. Febr. Kammerraad v. Havens Barn, 1762 d. 5. Jan. Justitsraad v. Haven, 1771 d. 30. Marts Kammerherre Schindels Frue, afgangne v. Havens.

8. Etatsraad Elers' Grav. 1684 d. 4. Juni Sophia Eggert Elers, 1689 d. 21. April 2de Elers Børn, omkomne ved Amalieborgs Ildebrand, 1692 d. 9. Marts Hr. Etatsraad Elers, 1700 d. 15. Okt. hans Enkefrue, 1729 d. 28. Novbr. Jomfru Kaas.

9. Luxdorphs Grav. 1687 d. 25. Aug. Hr. Etatsraad Luxdorphs Barn, 1690 d. 22. Jan. Obersekretær Luxdorphs Moder, 1690 d. 20. Okt. Hr. Admiral Giedes Barn, 1699 d. 12. Jan. Envoy Bolle Luxdorph, 1710 d. 20. Juni Carl Luxdorph, 1713 d. 3. Marts Fru Luxdorph, 1720 d. 30. Jan. Fru Grevinde Knuth, 1726 d. 4. Juli Oberst Christian Luxdorph, 1736 d. 18. Sept. Oberstinde Luxdorph, 1748 d. 5. Juli Lieutenant Jens Junge, 1750 d. 6. Marts Lieutenant Imanuel Junge.

10. Rigens Marschal v. Kørbitz's Grav. Er købt af Kirken 1675 for 400 Rdr. Heri nedsat: 1677 d. 9. Jan. Hr.

Christopher Luxenborg, 1679 d. 6. Juni Mouritz Frederik v. Kørbitz, 1682 d. 6. Sept. Rigens Marschal Johan Christopher von Kørbitz, 1686 d. 1. Maj Hofmarschal Rabens Barn, 1689 d. 8. Novbr. Marschal Rabens Frue, 1693 d. 6. Novbr. Fru Rigens Marschal sal. Kørbitz, 1694 d. 25. Okt. Frøken Christence Lytzoë, 1727 d. 7. Jan. Obersekretær Kørbitz, 1729 d. 30. Marts Lieutenant Kørbitz, 1750 d. 15. Sept. Major von Ostens Frue.

11. Doktor Hans Leths Grav. Købt 1674 for 66 Rdr. Kaptejn Schiønning har intet Skøde paa den, men har vist Adkomst Rettighed dertil ved et Skiftebrev. Heri nedsat: 1676 d. 2. Marts Dr. Leths Hustru og Barn, 1688 d. 10. Sept. Dr. Hans Leth, 1701 d. 1. Juli Kammerraad Niels Leths Barn, 1705 d. 4. Maj Mag. Søren Glud, 1705 d. 2. Okt. Mag. Christopher Leth nedsat i hans sal. Faders Grav, 1711 d. 10. Sept. Mag. Gluds Enke, 1711 d. 30. Sept. Dr. Leths Enke, 1713 d. 28. Decbr. Etatsraad Leth, 1719 d. 3. Marts Etatsraad Leths Enkefrue, 1720 d. 16. Aug. Jomfru Leth nedsat i sin Farfaders Grav, 1720 d. 20. Aug. Jomfru Glud og hendes Barn, 1729 d. 9. Novbr. Kaptejn Johan Leth, 1730 d. 2. Sept. Sekretær Leths Barn, 1731 d. 4. Jan. Renteskriver Schiønnings Barn, 1735 d. 5. Novbr. Kammerraad Leths Barn, 1739 d. 22. April Professor Leths Frue, 1742 d. 14. Aug. Søkaptejn Leth, 1745 d. 30. Jan. Kammerraad Schiønning, 1752 d. 28. Okt. Professor Leths Frue, 1755 d. 29. Decbr. Jacob Brun, Studiosus, 1756 d. 15. Jan. Mag. Mosin Langes Enke, 1758 d. 17. Juni Niels Leth Schiønning, 1759 d. 29. Aug. Etatsraad Christian Leth, 1764 d. 24. Aug. Professor Christ. Langemach Leth, 1766 d. 11. Okt. Kammerraad Schiønnings Enke, 1767 d. 6. April Etatsraadinde Leth, 1776 d. 6. Aug. Cathrine Margrethe Leth, 1778 d. 18. Marts Kaptejn Schiønnings Søn, 1779 d. 7. Aug. Professor v. Aphelen, 1782 d. 6. Maj Schoutbynachtinde Flensborg, 1784 d. 29. Juni Justitsraad Schiønnings Datter, 1788 d. 1. Decbr. Kaptejn Bording.

12. Raadmand Claus Sohns Grav. Købt 1676 for 333 Rdr. Heri nedsat: 1684 d. 3. Decbr. Hans Sohn og Moder, 1688 d. 24. Sept. Raadmand Claus Sohn, 1709 d. 13. Aug. Kaptejn v.

Knuths Frue, 1710 d. 9. April Kaptejn Eggert Christopher v. Knuth, 1712 d. 4. Aug. Raadmand Claus Sohns Enke. — 1765 d. 26. Novbr. Hr. Gerhardt Trescou, Sognepræst, 1767 d. 11. Febr. Professor Friis Rotbøls Frue.

13. Greve Friises Grav. Købt 1676 for 400 Rdr. Heri nedsat: 1676 d. 27. Jan. Hr. Greve Friis, 1676 d. 24. Febr. Major Offenbergs Barn, 1690 d. 2. April Frøken Friis, 1694 d. 18. Maj Grevinde Friis, 1699 d. 1. Juni den unge Greve Friis.

Klokkeren Søren Mathiesen melder, at denne Grav er bleven tilmuret neden for Trappen straks efter Ildebranden.

14. Gehejmerraad von Stöckens Grav. Købt 1674 for 200 Rdr. Heri nedsat: 1676 d. 12. Jan. Henrik v. Stöckens Frue og et Barn, 1681 d. 22. Aug. Gehejmerraad Henrik von Stöcken, 1710 d. 1. Marts Envoy v. Stöcken, 1711 d. 17. Febr. Admiral von Stöcken, 1728 d. 21. Aug. Kommandant von Stöcken, 1767 d. 3. Jan. General v. Stöckens Enkefrue.

15. Gehejmerraad Krag's Grav. 1672 d. 19. Aug. Hr. Erik Krag, 1677 d. 9. Jan. Annefeldts (?) Frue, 1685 d. 22. Jan. Hr. Jørgen Krag nedsat i sin Fader Hr. Erik Krag's Grav, 1696 d. 22. Aug. Oberst Palle Krag's Barn, 1725 d. 2. Jan. Hr. Erik Krag's Frue, som for 16 Aar siden blev begravet udi Fyn, nedsat i den salig Herres Grav.

Øverste Tværgang.

1. Major Froms Grav. Købt 1677 for 93 Rdlr. Heri nedsat: 1677 d. 29. Marts Major From, 1689 d. 25. Jan. Anna Maria From¹⁾, 1690 d. 9. Jan. Kaptejn Eggert Nicolai von Issens Barn.

2. Lytzous Grav. Købt 1677 for 93 Rdlr. Heri nedsat: 1677 d. 10. Febr. Christian Lytzou. Rettigheden fornyet 4. Juli 1699 af Fru Helle Bülow. 1773 blev denne Grav efterset og fandtes da intet Lig i den; Indgangen til samme kan ej ske, med mindre Steenvinkels Sten bliver aftagen. 1. Juni 1779 købte Kammerraad Søbøtke Graven for 100 Rdlr.

¹⁾ I Kirkebogen: Anne Marie Freyden, gebor. von From.

3. Hans Legans Sten. Søren Mathisen Klokker har anført denne Gravsten næst efter Lytzous Grav. Men naar det betragtes, hvad Lig der anføres paa dette Sted at være begravne, saa kan heraf ej sluttes andet end at det er en Jordgrav, som tilhører Kirken eller i det mindste har tilhørt Kirken indtil A° 1728, da den er købt af Hans Legan, og saa maa ventelig Frederik Pauli have arvet den.

NB. Ellers anføres Pauli Grav af Klokker Meller at være i nordre Gang ved Taarnet, og det er nok det rette Sted.

Ifølge Søren Mathisen er forhen paa dette Sted begravne: 1695 d. 1. Febr. Prinsessens Hofmesterinde Anna Ehrentrauth von Platen, 1702 d. 18. Juli Maria Sewel fra Assessor Sidenborgs, 1745 d. 19. Maj Ritmester Christian Giedde, 1705 d. 9. Febr. Rasmus Jensen Brygger i Voldgade, 1708 d. 10. Sept. Jacob Jørgensens Hustru i Voldgaden, 1711 d. 19. Febr. Jacob Jørgensen Hørkræmmer.

4. Maj 1728 er denne Grav købt for 133 Rdlr. Derefter nedsat: 1731 d. 21. Sept. Hans Legans Hustru, 1740 d. 29. Juni Hans Legan, 1740 d. 17. Okt. Povl Frederik Paulis Hustru, 1751 d. 29. Marts Povl Frederik Pauli, 1763 d. 13. Juli Kasserer Pauli, 1766 d. 25. Aug. Justitsraad Langebeks Frue.

4. Oberstlieutenant Steenvinkels Grav. 1694 d. 12. Okt. Oberstlieutenant Christian Steenvinkel, 1705 d. 5. Juni Anne v. Kirkhoff sl. Walter Hegemans, 1744 d. 9. Marts Oberstlieutenant Steenvinkels Enke. 1744 blev lagt Sten paa Graven, efter at den var bleven muret.

5. Mag. Dorschæi Grav. Om dette Begravelse meldes ej det ringeste af Klokker Søren Mathisen. Men derimod anføres paa dette Sted følgende at være begravne: 1693 d. 11. Aug. Jens Nielsen Hald og Søstersøn, flyttet fra Helliggeistes Kirke og nedsat i sin Grav i øverste Tværgang, 1719 d. 6. Decbr. Mag. Diderik Blickert. Ventelig er Gravstedet transporteret fra Mag. Blickert til Mag. Dorschæus, der selv blev nedsat 1730 d. 3. Marts. Gravstedet fornyet af Hr. Anker Borch 1759, og derefter nedsat: 1759 d. 1. Maj Hr. Frederik Boye, Kirkens Kapellan; 1765 d. 7. Okt. Justitsraad Ankersen.

Nederste Tværgang.

1. Anders Henrichsens Grav. Han selv nedsat 1711 d. 7. Sept. — 1713 blev betalt 10 Rdl. for en Ligsten; siden kan ej findes ringeste Efterretning om denne Grav, og maa alt-saa enten være forfalden eller af andre købt.

2. Jørgen Jensens Grav. 5 Børn begravne 1709—25, derefter meldes intet om denne Grav.

3. Povl Golsches, nu Truels Olufsens Grav. 1681 d. 14. Juli Jørgen Golsche, 1684 d. 10. Jan. Henrik Bockman, 1691 d. 15. Febr. Johanne sl. Henrik Bockmans. — 3. Sept. 1711 købte Truels Olufsen Graven for 70 Rdlr., derefter nedsat: 1728 d. 30. Jan. Truels Olufsens Hustru i Prinsensgade, 1729 d. 21. Marts Truels Olufsen i Prinsensgade.

4. Christen Koudals og Taasten Hansens Grav. 1676 d. 14. Novbr. Regimentskvartermester Koudals Hustru, 1682 d. 25. Juni Koudal selv, 1684 d. 23. Okt. Kirsten Andersdatter. 24. Juli 1724 købte Acciseskriver Taasten Hansen denne Grav for 70 Rdlr. Han selv nedsat deri 1729 d. 24. Maj.

5. Laue Tømmermands Grav. 1687 d. 12. Jan. Hans Leiwesens Hustru, 1689 d. 24. April Jørgen Bloks og Claus Lauritzens Hustruer, 1701 d. 28. Aug. Claus Lauesens Barn, 1721 d. 21. Marts Peter Gaases Barn nedsat i Laue Tømmermands Grav, som Claus Lauritzen Guldsmeds Enke paa sin sl. Mands Vegne som Søn efter Laue Tømmermand er tilhørig, 1729 d. 7. Marts Anne Claus Larsens.

6. Endnu nævner Søren Mathiesen følgende som begra-vede i den nederste Tværgang og under Orgelværket:

1703 d. 10. Febr. Mag. Lauritz Thuras Barn, 1703 d. 14. Febr. Søren Povelsen, Laquai, fra Fru Luxdorps, 1703 d. 15. Febr. Auditør Gerlach fra Kastellet, 1704 d. 14. Febr. Arengrim Wedelin, Rektor i Nakskov, 1706 d. 6. Maj Lauritz Mule, Studiosus, 1707 d. 4. Marts Sigvart Olufsen, Studiosus fra Island, 1708 d. 23. April Hans Rosenhof, Glarmester, 1708 d. 13. Decbr. Jacob Dyssel, Studiosus, 1710 d. 8. Maj Anders Hansen Rosenhof, 1711 d. 20. Aug. Lene Pipper, 1711. d. 22. Aug. Augusta Pipper, 1711 d. 24. Aug. Madm. Elias Radix, 1713 d.

18. Decbr. Karen Lars Wedekildes, 1714 d. 10. Okt. Anders Angel, Studiosus, 1717 d. 14. Jan. Maren Pedersdatter Helt, 1720 d. 7. Maj Christen Jørgens Datter Mette Kirstine.

Den brede Gang under Mandsstolene.

1. Dr. Bircherods Grav. Købt 1680 for 50 Rdlr. Heri nedsat: 1686 d. 27. Sept. Dr. Jens Bircherod, 1704 d. 19. Sept. Kaptejn Bircherods Frue, 1713 d. 24. Marts Assessor Bircherods Frue, 1721 d. 17. Jan. Assessor Bircherod. Senere er Graven overladt Hr. Seiffert til et Arvebegravnelse.

2. Mag. Albert Foghsen Withs Grav. Skødet paa Graven er af 4. Novbr. 1713. Heri nedsat: 1715 d. 12. April Mag. Albert With, 1723 d. 15. Juli hans Enke Barbara, 1724 d. 25. Okt. Mag. Lemwig. Graven blev fornyet 20. Okt. 1744 af Bispinde Thurah. Derefter nedsat: 1746 d. 26. April Oberst de Thurahs 2de Sønner, 1758 d. 27. Juni Fru Admiralinde Lemwig, 1758 d. 26. Okt. Oberstlieutenant Bertouchs Frøken, 1759 d. 13. Sept. Generalmajor de Thurah, 1760 d. 24. Juli Bispinde Thurah. 21. Juli 1780 blev Graven fornyet af Hr. Hvith paa Amager. Derefter nedsat: 1782 d. 20. April Justitsraadinde Knap, 1785 d. 28. Juli Jens Schielderup Møller, Farver, 1795 d. 1. Febr. Jomfru Christiane Albertine Ørsted, 1798 d. 10. April Wilhelm Funch Ørsted, Farver, 1803 d. 20. Novbr. Fochardine With.

3. Brostrup Albertins Grav. Købt 10. Juli 1713 for 420 Rdlr. Heri nedsat: 1713 d. 10. Aug. Brostrup Albertins Frue Charlotte Amalie, 1726 d. 7. Marts Kancelliraad Brostrup, 1728 d. 16. Juli hans Frue, 1732 d. 12. Novbr. Justitsraad Schoubos Barn. Fornyet 10. Maj 1758 af Konferentsraad Schoubo. Derefter nedsat: 1764 d. 14. Febr. Provstinde Dorschæus, en Albertin, 1764 d. 7. Decbr. Frøken Charlotte Schouboe, 1772 d. 23. Maj Mag. Dorschæus fra Ballerup.

4. Raadmand Jens Lassens Grav. 1713 d. 6. Okt. Peder Fiellerup, 1716 d. 5. Novbr. Peder Fiellerups Enke Barbara, 1728 d. 14. Decbr. Peder Busches Barn, 1729 d. 21. Decbr. Raadmand Jens Lassen, 1733 d. 10. Juli Magdalena Schou, 1748 d. 1. Marts Fru Fielderup, Raadmand Lassens Enke, 1755

d. 18. Decbr. Justitsraad Lassens Søn, 1757 d. 6. April Peter Skou, Købmand, Svigersøn, 1767 d. 24. Okt. Fru Justitsraadinde Lassen.

5. Madm. Lars Nielsen Rhodes Grav. 1756 d. 11. Maj Lars Larsen Rhode, 1756 d. 5. Aug. Lars Nielsen Rhode, 1762 d. 29. Jan. Madm. Lars Nielsen Rhode, [. . .] Mette Larsdatter Rhode, 1770 d. 13. Decbr. Johannes Gram, Garver.

6. Papirsforvalter og Slotsforvalter Niels Christophersens Grav. Købt 1677 for 100 Rdlr. Heri nedsat: 1677 d. 15. Marts Niels Christophersens Hustru, 1743 d. 4. Febr. Hr. Schweder, Søkvæsthus Præst, 1733 d. 28. Sept. Kammerraad Niels Christensen (NB. Uden Tvivl er Niels Christensen begravet i Mathias Rasmussens Grav, se Søndre Gang Nr. 6).

7. Hans Henrik Bryggers Grav. 1702—09 Hans Henrik Bryggers fire Børn nedsatte i hans Formand Mads Sørensens Grav, 1732 d. 3. Decbr. islandsk Købmand Hans Henrik Beks Hustru, 1743 d. 26. April hans anden Hustru, 1757—58 Erland Thordsens 3 Sønner Anders, Hans og Jens, 1758 d. 18. Okt. Hagedorns Søn, 1771 d. 18. Jan. Erland Thordsen, Garver, 1773 d. 18. Novbr. hans Enke.

8. Claus Lavesen Guldsmeds Grav. Har uden Tvivl fra første Tid af tilhørt Peder Giøde; thi saaledes anføres paa 2de Steder, at Anker Storms Kæreste er nedsat hos hendes sl. Mand Assessor Jessen efter Peder Giødes Skøde af 20. Okt. 1736. Men paa andre Steder anføres igen, at Toldskriver Storm skulde tilhøre Byfoged Deichmans Grav i øverste Tværgang, og der skulde Bornemans Datter være nedsat; og er det saa, da er dette ganske urigtig, som melder, at Assessor Jessen er nedsat i Claus Lavesen Guldsmeds Grav. Eller og maa Anker Storm eje 2 Grave, omendskønt man ingen Efterretning har herom hverken fra Søren Mathisen, Møller eller Høysgaard. Alle tre stemmer over et, at Anker Storm tilhører Claus Guldsmeds Grav, og Byfoged Deichmanns Grav siges at være i Nordre Gang Nr. 1.

I Graven angives nedsat: 1685 d. 20. Jan. Jens Pedersen i Giødes Grav, 1709 d. 29. Marts Claus Lavesen Guldsmed nedsat

i sin Formands Anders Rafns Grav, 1726 d. 13. Aug. Anders Lavesens Barn, 1727 d. 15. Okt. Karen Claudatter, 1736 d. 17. Sept. Assessor Jessen, 1742 d. 5. Febr. Anker Storms Kæreste sal. Jessens, 1773 d. 10. April Auditor Bornemans liden Datter, 1801 d. 10. Febr. Konferentsraad Wilhelm Borneman.

9. Anders Bondes Grav. Købt 22. Febr. 1704 af Stads-hauptmand Johannes Christensen Meller til Anders Sørensen Bondes Lig for 90 Rdlr. Heri nedsat: 1704 d. 22. Febr. Anders Sørensen Bonde i Kokkegaden, 1706 d. 2. Novbr. hans Enke, som Stadthauptmand lod begrave, 1718 d. 13. Sept. Borgmester Siedenborg, 1741—42 Købmand Christian Clausens 2 Sønner.

Den brede Gang under Kvindestolene.

1. Mag. Jens Justesens Grav. 1684 d. 18. Febr. Mag. Jens Justesen, Sognepræst til Trinitatis Kirke, 1698 d. 21. Decbr. hans Søster Dorthea.

2. Jacob Løwbergs Grav. Købt 8. Okt. 1711 for 300 Rdlr. og Jacob Løwberg selv nedsat 1721 d. 26. Novbr. Gra-ven fornyedes af Sr. Lange 28. Sept. 1746, derefter nedsat: 1750 d. 30. Okt. Frederik Langes Hustru, 1754 d. 12. Febr. Michael Georg Scharfenberg, 1756 d. 26. Marts Hans Frederik Lange. 21. Juni 1783 købte forhenv. Justermester Jens Tarp Begravelsen for 100 Rdlr., han selv nedsat deri 6. Marts 1789.

3. Lars Griis's Grav. 1711 d. 15. Jan. Kammerjunker Friisberg, 1711 d. 13. Sept. Kammeradvokat Friis's Søn, 1757 d. 21. April Lars Jensen Griis, Brygger, 1757 d. 19. Sept. Revisor Michael Heiberg, 1762 d. 19. April David Smith, 1769 d. 13. Marts Jomfru Smith.

4. Jens Jensen Slagters Grav. Købt 3. Marts 1710 for 140 Rdlr. Heri nedsat: 1710 d. 10. Okt. Jens Jensens Hu-stru Maren paa Rosengarden, 1711 d. 3. Sept. Jens Jensen Slagter, 1716 d. 22. Decbr. Madm. Kirstine Stupsack, 1744 d. 3. Aug. Jens Jensen, Horsslagter (Hofslagter!) fra Skindergaden, 55 Aar, nedsat i sin arvelige murede Grav, 1753 d. 1. Maj Chri-stian Jensen, 1754 d. 11. Okt. Hans Jensen, Hofslagter, 1758 d. 23. Jan. Madm. Jens Jensen, Bryggerenke, 1759 d. 22. Sept. Ole

Jensen Bryggers Kæreste, 1770 d. 29. Juni Christian Jensen, Studiosus.

5. Böckmans og Bortmans Grav. Købt 2. Juli 1711 for 266 Rdlr. Heri nedsat: 1716 d. 10. Febr. Hans Böckman, 1720 d. 23. Decbr. Madm. Böckmans, 1721 d. 21. Okt. Jens Böckman, Købmand, 1727 d. 17. Marts Kaj Schougaards Barn, 1727 d. 15. Okt. Christopher Holstes Barn, 1730 14. Aug. Cathrine Hald Sr Bortmans, 1732 d. 31. Jan. Diderik Bortman, 1735 d. 16. Decbr. Antonette Bortman, 1745 d. 2. Juni Brygger Niels Dinesens Kæreste Mette Sophie Bortman, 35 Aar, 1759 d. 18. Maj Professor Schades Frue, født Bortman.

6. Jochum Frederik Rhodes Grav. Købt 15. Sept. 1717 for 250 Rdlr. Heri nedsat: 1709 d. 9. April Johannes Rhode, 1717 d. 12. Novbr. Amtsforvalter Jochum Frederik Rhodes Kæreste, 1722 d. 16. Decbr. Krigsraad Rhode.

7. Key Hartmans, forhen Hans Terkelsens Grav. 1682 d. 19. Maj Hans Terkelsen, 1683 d. 18. Juni Barbara Clausdatter. — 1706 d. 4. Okt. Hans Hartmans Barn, 1714 d. 13. Marts Fiskemester Key Hartman, 1740 d. 6. Maj Madm. Hartman, 1757 d. 9. Febr. Jomfru Margaretha Hartman, 58 Aar, 1764 d. 18. Sept. Jomfru Christine Hartman.

8. Peter Dorns og Andreas Møllers Grav. Købt 20. Decbr. 1673 for 66 Rdlr., derefter nedsat: 1677 d. 25 Jan. Marcus Krabler. Stadskaptajn Peter Dorn lod i 1680 Graven mure og fornyede den i 1701. Derefter nedsat: 1711 d. 17. Sept. Lisbeth Dorn, 6 Aar, 1713 d. 17. Novbr. Maren Eskildsdatter, Kaptejn Peter Dorns, 1719 d. 8. Maj Peter Dorn, 1724 d. 29. Marts Martha Major Eberlins¹⁾, 1742 d. 25. April Brygger Mylius's Kæreste, 1743 d. 8. Febr. Jens Møller Garvers Datter, 1748 d. 14. Maj Madm. Grotschilling, 1749 d. 8. Aug. Andreas Møller Garvers Hustru, 1754 d. 3. Juni Andreas Møller, Garver, 1756 d. 16. Okt. Brygger Johan Jacob Mylius, 1757 d. 3. Maj Brændevinsbrænder Christen Nøragers Hustru, 1762 d. 23. Juli Christen Nørager, 1770 d. 9. Juli Jens Andersen Møllers Hustru, 1800 d.

¹⁾ Søren Mathisen og Kirkebogen anfører Major Eberlin selv som nedsat paa denne Dag.

8. Maj Jens Andersen Møller, Brygger. For dette sidste Lig, hvorefter Graven tilmures, er betalt til Kirken 500 Rdlr.

9. Herman Manholtz's Grav. Købt 1683 af Vinhandler Niels Pedersen for 133 Rdlr. Heri nedsat: 1692 d. 15. Maj Herman Manholtz, 1701 d. 28. Okt. Madm. Manholtz, 1707 d. 8. Marts Peder Manholtz, 1711 d. 2. Okt. Krigskommissær Schraders Kæreste Sara Manholtz.

Etatsraad Dressen fornyede Graven 23. Jan. 1738, og Schønning Andresen købte den d. 20. Marts 1756 af Dressen og Manholtz's Arvinger for 100 Rdlr. Derefter nedsat: 1761 d. 1. Juni Svend Lind, Studiosus, 1762 d. 29. Marts Krigsraad Gerdes, 1744 d. 3. Decbr. Jens Bramsen.

10. Albertus Bygmesters Grav. 12. Juni 1719 købte Jørgen Petersen, Bager, Graven for 120 Rdlr. 23. Februar 1743 blev den fornyet af Christen Jørgensen, Bager¹⁾. Heri nedsat: 1745 d. 12. Febr. Christ. Jørgen Petersen, 1746 d. 1. Sept. Jacob Ramløses Hustru Anna Cathrine Pedersdatter fra Aabenraa, 1750 d. 11. Marts Christ. Jørgen Petersens Enke, 1758 d. 5. Juli Jacob Ramløse, 1763 d. 11. April Christian Petersen, Brygger.

11. Anders Klokkers Grav. 1679 d. 24. Decbr. Anders Klokker og Hustru. 1721 købte Murmester Lars Eriksen Graven for 80 Rdlr. Derefter nedsat: 1721 d. 2. Sept. Povl Olufsen Tømmermesters Hustru, 1727 d. 21. Febr. Lars Eriksens Hustru, 1730 d. 20. Juni Povl Olufsen, 1735 d. 19. Decbr. Søren Sørensens Hustru, 1749 d. 28. April Søren Sørensens, Murmester, 1758 d. 10. Juni Brandmajor Søren Hendriksen, 1771 d. 8. Febr. hans Enkefrue, 1773 d. 4. Okt. Christian Ditlev Krüger, 1789 d. 20. Maj Brygger Thomas Wissings Stedsøn Krüger, 1795 d. 7. Jan. Charlotte Amalie Wissing, født Krüger, 1795 d. 17. Febr. Fuldmægtig Jens Wissings Søn, 1799 d. 26. Febr. Raadmand og Brygger Wissing.

¹⁾ I Kirkebogen kaldes han Christian Jørgen Petersen, Brygger paa Købmagergade.

Søndre Gang.

1. Baltzer Bulhagen og Allert Tønsbergs Grav. Heri formenes, efter Søren Mathisens Angivende, at være nedsat: 1681 d. 27. April Otte Baltzersen, 1681 d. 6. Juli Baltzer Bulhagen, 1687 d. 12. Jan. Otto Baltzersens Enke, 1694 d. 11. Aug. Allert Tønsbergs Hustru, 1707 d. 5. Decbr. Allert Tønsberg. NB. I et gammelt Dokument af Søren Mathisen anfører han i Anledning af Branden: Allert Tønsbergs Grav er til Kirken forfalden, og ingen Arvinger findes, men Kirken maa lade den rens og bedække. — Denne til Kirken forfaldne Grav blev 26. Marts 1787 solgt til Urtekræmmer Ravns Enke for 100 Rdlr. Samme Aar d. 30. Marts blev Manden nedsat. Nu tilhører Graven Etatsraad Lange.

2. Postmester Hans Olufsens Grav. Købt 1701 for 210 Rdlr. Heri nedsat: 1706 d. 30. Juli Hans Olufsen selv fra Borgergade, 1710 d. 25. Juli Anne Hansdatter Sejerslev, 1710 d. 4. Aug. Christen Jensens Barn nedsat i Postens Grav, 1722 d. 29. Decbr. Lars Bondesens Hustru, 1727 d. 17. Okt. Lars Bondesen, Postmester, 1753 d. 5. April Niels Sejerslevs Datter fra Brolæggerstræde nedsat i hans Faders Hans Olsens murede Grav, 1761 d. 19. Jan. Niels Sejerslev, Brygger, 1765 d. 20. Febr. hans Enke, 1767 d. 7. Sept. Lauritz Nyland, Bryggersøn, 1771 d. 15. Juli Lauritz Steffensen, Bryggersøn, 1781 d. 22. Okt. Kancelliraadinde Steffensen, født Sejersløw, 1792 d. 13. Decbr. Kaptejnlieutenant Rosenvinges Frue Nikoline, født Stephansen, 1794 d. 2. Sept. Madm. Margrethe Twede, født Sejersløw.

3. Madm. Søren Larsens Grav. 8. Jan. 1707 er af Søren Larsens Arvinger betalt for denne Grav 500 Rdlr. Heri nedsat: 1705 d. 6. April Oluf Jørgensen Højby, Brygger paa Nørregade, 1706 d. 18. Juni Søren Larsens Enke Anne i Springgade, 1711 Aug. Oluf Jørgensen Højbys 4 Børn, 1711 d. 5. Sept. Peder Iversen, 1724 d. 13. Jan. Niels Terkelsen, Købmand, 1734 d. 18. Aug. Nicolaj Weslings Hustru, 1736 d. 9. Maj Søren Terkelsen, 1739 d. 18. Marts Clemen Blikfeldt, 1741 d. 29. Novbr. Hans Terkelsens Barn, 1743 d. 14. Novbr. Madm.

Terkelsen, 1744 d. 3. Juli Kancelliraad Ursins Frue, 1746 d. 14. Maj Povl Christensen Bryggers Hustru. — 1777 d. 22. April Konferentsraad Torkil af Klevenfeldt. — 1798 d. 5. Marts Hr. Reinholdt Ameln.

4. Raadmand Claus Byssings Grav. Købt 1678 for 200 Rdlr. Heri nedsat: 1679 d. 6. Sept. Claus Byssings Hustru, 1689 d. 9. April Claus Byssing. Fornyet 24. Maj 1712 af Konferentsraad Slange; hans Frue nedsat 30. April 1732. Fornyet 1752 af Admiral Hoppe. Derefter nedsat: 1770 d. 10. Novbr. Frøken Byssing.

5. Lars Eskildsens Grav. Købt 1679 for 150 Rdlr. Heri nedsat: 1682 d. 17. Febr. Lars Eskildsens Moder, 1691 d. 6. Maj Lars Eskildsen, Tolder, 1697 d. 3. Marts Christen Lauritzen, 1701 d. 23. Novbr. Lars Eskildsens Enke Cathrine, 1706 d. 22. Decbr. Charlotte Amalie Wigant nedsat i sin Fader Tolderens Grav. Christopher Frederik Wriesberg fornyede Graven 26. Juli 1705 og købte den d. 9. Okt. 1730 af Lars Eskildsens Arvinger. Senere nedsat: 1767 d. 1. Juli Vinhandler Aage Kaasbølls 2de Børn, optagne fra Kirkegaarden, 1773 d. 1. Juli Grosserer Didrich Wetts Kæreste, 1795 d. 14. Sept. Jacob Rhode Kaasbølls Hustru.

6. Mathias Rasmussens Grav. Købt 1702 for 240 Rdlr. Heri nedsat: 1703 d. 7. Marts Krigs- og Landkommissær Mathias Rasmussen, 1707 d. 21. Decbr. Renteskriver Brams Barn, 1714 d. 27. Sept. Mathias Rasmussens Enke Kathrine West, 1718 d. 22. Decbr. Kaptejn Recous Barn, 1719 d. 12. Juni Renteskriver Niels Christensens Barn, 1724 d. 27. April Kammerraad Brams Frue, 1729 d. 23. Decbr. Justitsraad Bram, 1731 d. 7. Sept. Sekretær Bram. Graven fornyet 7. Aug. 1753 af Major West; hans Frue Christiane, 62 Aar, fra Tybjerggaard, nedsat 22. (eller 12.) Novbr. 1757. NB. Kammerraad Niels Christensen, død 28. Sept. 1733, er ventelig her begravet, og da han staar anført at være nedsat i Niels Christophersens Grav (under Mandstolene Nr. 6), saa er dette nok en Fejl.

7. Knud Storms Grav. 20. Febr. 1705 har Knud Storms Kæreste købt dette Begravelse for 250 Rdlr. og ladet

hendes sal. Mand Knud Storms Lig forflytte hertil fra Holmens Kirke. Endvidere nedsat: 1705 d. 6. Maj Niels Peter Storm¹⁾, 1710 d. 22. Juli Christen Sørensens Hustru Kirstine, 1718 d. 18. Juli Knud Storms Enke, 1730 d. 1. Decbr. Raadmand Christen Sørensen.

8. Kunstforvalter Grotschillings Grav. 1707 d. 24. Marts Bendix Grotschilling, 1715 d. 20. Sept. Christian Grotschilling, 1716 d. 21. Febr. Cathrine Eilers sl. Grotschillings, 1717 d. 2. Novbr. Ahrent Suntums Barn, 1721 d. 26. Marts Daniel Grotschilling, 1726 d. 15. Novbr. Madm. Grotschilling, 1737 d. 30. Marts Kunstforvalter Grotschilling, 1749 d. 13. Juni Bendix Grotschilling, 1757 d. 19. Juli Justitsraad Fæts Frue.

9. Johan Danxts Grav. 1676 d. 5. April Johan Danxts Hustru, 1678 d. 27. Febr. Johan Danxt, 1684 d. 30. Maj Jens Knages Barn, 1691 d. 20. Aug. Christian Danxts Barn, 1695 d. 18. Juni Jens Crones Hustru, 1706 d. 16. Febr. Johan Hessenberg, 1726 d. 11. Okt. Johannes Berentsen, 1727 d. 4. Marts Vilhelm Danxt, 1728 d. 25. Juni Johan Danxt, 1731 d. 11. Juli Diderik Danxt, 1753 d. 9. Novbr. Johan Danxt, 1765 d. 10. April Simon Kricks.

10. Jens Gregersens Grav. 1664 d. 8. Novbr. Jens Gregersen, 1713 d. 27. Okt. Peder Helt, Studiosus, 1717 d. 14. Jan. Maren Pedersdatter Helt. NB. En stor Del findes begravne paa dette Sted, som jeg vil anføre paa et aparte Papir, i Fald derved skulde være Fejl. [Et saadant Papir findes ikke].

11. Hans Kochs Grav. Købt 11. Decbr. 1679 af Anders Madsen, Slotsforvalter i Kongens Have, for 100 Rdlr. Heri nedsat: 1681 d. 19. Sept. Anders Madsen, 1685 Nikolaj Franck, 1703 d. 25. Juni Slotsforvalter Hans Koch²⁾, 1707 d. 24. Jan. Kommandant Francks Barn, 1720 d. 4. Juni Kommandant Eilers Barn, 1737 d. 13. Juli Justitsraad Franck, 1757 d. 7. Maj Justitsraadinde Franck. — 1779 d. 28. Decbr. Dr. Bangs Søn, 1781 d. 15. Aug. Fru Ingeborg Bang, født Madsen, 1781 d. 20. Novbr. Grosserer og Brygger Kaptejn Madsen, 1788 d. 15. April bem^{te} Lars Madsens Enke, Mette Munch.

¹⁾ I Kirkebogen Peder Jensen Storm.

²⁾ I Kirkebogen Hans Eilers.

12. Bertel Jensens Grav. 1680 d. 29. Okt. Henrik Tommesen Heins Barn, 1686 d. 11. Juni Assessor Bertel Jensen. — 1764 d. 5. Febr. Niels Svendsen Slagters Søn, 1770 d. 26. Okt. Gabriel Borchorst's Datter.

Nordre Gang.

1. Byfoged Deichmans Grav. 1684 d. 22. Decbr. Byfoged Peder Willumsen Deichman, 1690 d. 7. Okt. Margrethe Dysseldorph, Assessor Mules, nedsat hos hendes forrige Mand Peder Deichman, 1693 d. 29. Decbr. Jfr. Else Cathrine Deichman. Graven fornyet 23. Maj 1730 af Landsdommer Deichmans Enke.

2. Kancelliraad Scavenii Grav. 1683 d. 8. Marts Morten Lauritzen Scavenius, 1692 d. 6. Febr. sal. Veronica Fleischers Lig indført fra Landet og nedsat hos hendes forrige Mand Morten Lauritzen, 1737 d. 29. Aug. Kancelliraad Scavenius, d. 12. Novbr. hans Enkefrue. Graven blev købt 1781 af Garver Hoffmans Enke for 100 Rdlr. Nedsat: 1780 d. 21. Jan. Hans Pedersen Hoffman, Garver, 1803 d. 1. Juli Hoffmans Enke Anne Cathrine.

3. Raadmand Becks Grav. 1715 d. 25. Sept. Raadmand Becks Hustru, 1728 d. 30. Jan. Hans Henrich Becks Drengbarn, 1734 d. 13. Decbr. Raadmand Beck, 1762 d. 22. Novbr. Kasserer Ribers Hustru, en Beck.

4. Frants Jonsens Grav. 1677 d. 30. Okt. Raadmand Frants Jonsens Hustru, 1678 d. 3. Juli Hans Trønens Hustru, 1679 d. 11. Sept. Krigsraad Meyers Barn, 1680 d. 10. Decbr. Raadmand Frants Jonsen, 1689 d. 23. April Strange Trønens Hustru, omkommen ved Amalieborgs Brand d. 19. April, 1693 d. 26. Maj Raadmand Hans Trøner, 1693 d. 13. Juli Elisabeth Kristine Most, 1702 d. 29. Decbr. Frants Jonsens Enke Gertrud. Siden er denne Grav forfalden til Kirken og derefter i samme nedsat: 1768 d. 10. Marts Jfr. Martha Nostrup, 1768 d. 2. Maj Børge Knap, Brygger, 1769 Mathias Møller Hørkræmmers 2de Døtre, 1770 d. 4. Aug. Klokker Høysgaards Hustru, 1773 d. 27. April Klokker Jens Høysgaard.

5. Johan Jørgens Grav. Købt 1677 for 200 Rdlr. Heri nedsat: 1687 d. 5. Decbr. Jfr. Sophia, Johan Jørgens Datter, 1700 d. 20. Decbr. Møntmester Christian Weineke, 1707 d. 29. April Johan Jørgen og hans Hustru, flyttet fra Tysk Kirke, 1711 d. 5. Aug. Assessor Pippers Hustru Sandrina, 1711 d. 7. Aug. hans Datter Katrine, 1731 d. 20. Decbr. Alexandrine Oldenborg, 1733 d. 18. Maj Hr. Peder Pippers Barn, 1746 d. 27. Aug. Møntmester Christian Weineke fra Borgergade, nedsat i sin arvelig murede Grav.

6. Hr. Povl Holms Grav (!). 1726 d. 9. Juli Mag. Folkmar Danchel, forflyttet fra Helliggeist Kirke, 1738 d. 18. Novbr. Mag. Folkmars Enke, 1761 d. 22. Jan. Sekretær Caspersens Frue, 1763 d. 20. Okt. Sekretær Caspersen. Til dette Begravelse har Kaptejn Povl Caspersen Kruse ved Søetaten anmeldt sig som nærmeste Ejer.

7. Hans Olufsen Murmesters Grav. 1672 Oluf Hansen, Murmester, 1706 d. 6. Decbr. Hans Olufsen, Murmester, 1717 d. 1. Okt. Nikolaj Olufsens Hustru, 1718 d. 16. April Nikolaj Olufsen i Adelgade.

8. Frants Ribolts Grav. Købt 1680 for 200 Rdlr. Heri nedsat: 1680 d. 25. Febr. Frants Ribolts Hustru, 1682 d. 28. Juni Frants Ribolt, 1703 d. 3. Marts¹⁾ Mads Christensen, 1724 d. 12. Juni Mad^m Mads Christensen, 1737 d. 5. Febr. Hans Henrik Møller²⁾, 1739 d. 13. Juli Mads Bering, 1743 d. 6. April Justitsraad Ulrik Frederik Edingers Søn fra Vigantsgade, 1743 d. 20. Maj Kommerceraad Vitus Bering, 1746 d. 16. April hans Enkefrue, 1757 d. 18. Juli Anders Mathisen Gierløw.

9. Jens Andersens Grav. Købt 1701 for 250 Rdlr. Heri nedsat: 1704 d. 1. Aug. Jens Andersen, Brygger, 1709 d. 15. Marts Jens Christensens Hustru Karen paa Købmagergade, 1710 d. 14. April Jens Christensen, Brygger, 1712 d. 23. Juni Anders Jensens Barn, 1717 d. 12. Jan. Jens Andersens Enke paa Rosengaarden, 1754 d. 18. Jan. Ole Sørensen Bryggers Enke Mette Kirstine Jensdatter, 70 Aar, fra Graabrødretorv, 1761 d.

¹⁾ Hos Søren Mathisen og i Kirkebogen d. 23. Marts.

²⁾ Hos Søren Mathisen og i Kirkebogen Henrik Møller Mathisen.

1. Juli Isenkræmmer Herman Wienberg fra Graabrødretorv. For-nyet 1. Juli 1786 af Brygger Peder Nielsen Lund, hans Hustru nedsat 30. Marts 1804.

10. Kaptejn Christian von Als's Grav. Købt 1701 for 90 Rdlr. Heri nedsat: 1701 Kaptejn von Als og Frue, 1706 d. 23. Juli Kaptejn Frorup, 1724 d. 13. Okt. Kaptejn Risbrichs Barn, 1730 d. 16. Jan. Schoutbynacht Knobs Frue, 1732 d. 22. Okt. Schoutbynacht Knob.

11. Hans Niensens Grav. 1692 d. 13. Juni Hans Nielsen i Frederiksborggade, 1703 d. 15. Juni Niels Knubs Barn nedsat i hans Formand Hans Niensens Grav, 1710 d. 27. Jan. Gudmand Hansen, 1711 d. 8. Aug. Karen Niels Knubs, 1718 d. 26. Sept. Anders Hansen Garvers Barn, 1736 d. 16. Marts Anders Hansen Kongsbergs Hustru, 1757 d. 12. Febr. Jacob Iversen, Tømmermester, 60 Aar, fra Vestergade, 1777 d. 16. April Jacob Iversen Tømmermester, 1777 d. 22. Sept. Justitsraad Outzens Datter, 1779 d. 30. Decbr. Etatsraad Outzens Søn, 1781 d. 31. Maj Brandkaptejn Iversens Enke, 1783 d. 4. April Prokurator Niels Windelew, 1795 d. 11. Febr. bem^{te} Windelews Enke.

12. Dr. Mathias Jacobæi Grav. 1688 d. 9. Febr. Dr. Mathias Jacobæus, 1698 d. 16. Juni Dr. Jens Jacobæus, Broder til forrige, 1699 d. 25. Sept. Dr. Mathias Jacobæi Enke fra Roskilde, 1703 d. 23. Febr. Jacob Jacobæus.

13. Hans Knudsen Wiborgs Grav. 1687 d. 9. Marts Generalfiskal Jens Clausen, 1691 d. 21. Decbr. Assessor Hans Knudsens Kæreste, 1697 d. 20. Juni Assessor Hans Knudsen Wiborg fra Fyn, 1704 d. 1. Juli Kancelliraad Nikolaj Hansen Wind fra Fyn, nedsat i hans Fader Hans Knudsen Wiborgs Grav, 1735 d. 20. Jan. Kaptejn Winds Frue, 1736 d. 26. Marts Major Grambows Barn, 1739 d. 4. Marts Oberst Grambows Barn.

Dette Begravelse tilhører nu Fru Oberstinde Grambow, født Nicolai Wind, Priorinde i det Harboeske Kloster i Stormgade, og vil hun se til at faa Skødet herover fra Brobygaard i Fyn. Oberstinde Grambow nedsat 12. Decbr. 1783.

14. Søren Mathisen Klokkers Grav. Søren Mathisen købte denne Grav d. 17. Febr. 1711 for 250 Rdlr., men solgte

den igen 12. Okt. 1740 til Paul Frederik Pauli. Heri nedsat: 1711 d. 4. Sept. Otte Mikkelsens Barn, 1715 d. 27. Juli Johan Cornelius Krygers Barn, 1719 d. 22. Novbr. Søren Mathisens Hustru Maren, 1738 d. 4. Aug. Jørgen Mathisen, 1740 d. 8. Decbr. Søren Mathisen Klokker. — 1740 d. 19. Okt. Paul Frederik Paulis Hustru, 1751 d. 29. Marts Paul Frederik Pauli, 1763 d. 13. Juli Postkasserer Joh. Frederik Pauli, 1766 d. 25. Aug. Justitsraad Langebeks Frue, 1778 d. 3. Febr. Justitsraad Langes Barn, 1785 d. 15. Jan. Grosserer Rasmus Kirketerps Søn, 1790 d. 15. Juni Raadmand Diderik Bechman, 1802 d. 3. Juli Raadmand Bechmans Frue Ellen Pauli.

15. Lars Dixen Bryggers Grav. Købt 1720 for 120 Rdlr. Heri nedsat: 1734 d. 19. Juli Lars Dixen Brygger, 1751 d. 11. Maj Jens Rasmussen Biering, 1757 d. 29. Marts Dixens Enke.

Christian Wernicke.

Af Louis Bobé.

Den tyske Digter og danske Statsmand Christian Wernicke¹⁾ blev født i Elbing i Vestpreussen i Slutningen af Januar 1661. Hans Fader, der beklædte Embedet som „Stadtsekretär“, var i en ung Alder udvandret fra sin Hjemstavn Sachsen og havde først taget Ophold i Thorn, men bosatte sig senere i Elbing, hvor han 1647 holdt Bryllup med Cordula Smyth of Cuedley, der nedstammede fra en gammel engelsk Slægt, som havde vundet Borgerret i Elbing og tilligemed andre for største Delen adelige Landsmænd grundlagt en Handelskoloni i denne By. 1667 blev Christian optaget som Elev i sin Fødebys lærde Skole,

¹⁾ Af trykte Kilder ere benyttede Allg. Deutsche Biographie, Dr. L. Neubaur, Jugendgedichte von Christian Wernicke, Königsberg, 1888, Julius Elias, Christian Wernicke, München 1888 og Zeitschrift für deutsches Alterthum, 33 Bind, 1889. Materialet til Oplysning om Wernickes Forhold til Danmark var til Dels samlet før disse Arbejder fremkom, — især fra Wernickes diplomatiske Relationer i Rigsarkivet.

der ved sine dygtige Lærerkræfter paa hin Tid stod i høj Anseelse. I sit attende Aar mistede den begavede Dreng sin Fader, men sendtes paa sine Slægtnings Bekostning til Gymnasiet i Thorn, der gjaldt for at være en god akademisk Forskole; herfra dimitteredes den syttenaarige Yngling til Universitetet, og allerede her traadte Wernickes digteriske Begavelse frem. I Aaret 1678 bleve hans første Poesier, et tysk „Lob-Gedicht über die gnadenvolle Geburt Christi“ og en latinsk Elegi over en kvindelig Slægtnings Død, trykte i Elbing.

Der savnes Oplysninger om hans første Studentertid. I Slutningen af Firserne og i Begyndelsen af Halvfemserne stoderede han ved Universitetet i Kiel. Den betydeligste Lærer ved denne unge Højskole var Professor Daniel Georg Morhof, som underviste Wernicke i tre samfulde Aar og fik en gennemgribende Indflydelse paa hele hans aandelige Udvikling. Morhof var en af sin Tids berømteste Lærde, et Mønster paa tysk Grundighed og Flid, der med en forbavsende Alsidighed bevægede sig paa de forskjelligste videnskabelige Omraader. Han holdt paa samme Tid Forelæsninger over de klassiske Sprog, Literatur, Filosofi, Jura, Historie, Fysik og Mathematik, og er Forfatter til en efter stor Maalestok anlagt Verdenslitteraturhistorie. Desuden har Morhof opnaaet en Navnkundighed af tvivlsom Værd som en overordentlig produktiv Lejlighedsdigter, der i langtrukne, idéfattige og strængt skolede Poesier har besunget et Utal af notable Fødsler, Bryllupper og Dødsfald. Hans grundige Kundskab i de moderne Sprog kom hans Discipel til megen Nytte, idet Wernicke gennem ham lærte Englands og Frankrigs rige Literatur at kjende, der for de fleste var en lukket Bog. Hver Gang Wernicke i sit senere Liv nævner sin Lærers Navn er han opfyldt af Ros og Beundring for Morhofs store Viden og udmærkede Personlighed.

Det synes som om denne har givet Anledning til at Wernicke kom i Berøring med den rantzau'ske Familie, hvis Overhoved, Grev Ditlev Rantzau til Breitenburg, stod i et vist Venskabsforhold til Morhof. Ditlev var Søn af den første, 1663 afdøde, Rigsgreve Christian Rantzau, der havde kastet saa megen

Glans over sin gamle Slægt. Ved sit Venskab med Gyldenløve og sit Svogerskab til den første Greve af Langeland, Frederik Ahlefeldt, Rigets Storkansler og Statholder i Hertugdømmerne, kom Ditlev i et nøje Forhold til Danmark. Som Hertugen af Gottorps forbitrede Modstander testamenterede han for det Tilfælde, at han ikke skulde efterlade mandlige Efterkommere, Grevskabet Rantzau til Kongen af Danmark og blev efter Ahlefeldts Død Statholder i Hertugdømmerne. I sit lille Rige optraadte han med fyrstelig Pragt, drog Kunstnere og Lærde til sit Hof og beskyttede Kunst og Videnskab. Grev Ditlev havde 1664 ægtet den nittenaarige Catharina Hedevig Brockdorff, en af sin Tids lærdeste Damer, der desuden berømmes meget for sin Skjønhed og Elskværdighed. Hun læste Seneka, Plutark, Juvenal, Horats og de bedste engelske og franske Forfattere i Originalsproget, var bibelfast og særdeles kyndig i Historie, Geografi og Astronomi og interesserede sig levende for tysk Litteratur¹⁾. Det er hende, som Wernicke under Navnet „Amaryllis“ har fejret i sine første Epigrammer („Überschriften“). Efter alt at dømme har han staaet Grevinden nær, og der er ikke Tvivl om, at hun, der førte lærde Korrespondancer med Datidens Videnskabsmænd og drog fremragende Begavelser til sit Hof, har interesseret sig for den unge, fremadstræbende Mand, der i flere Aar stod i nøje Forhold til den rantzauske Familie. Det kan ikke oplyses, hvorvidt Wernicke har været Privatsekretær eller Forelæser hos Grevinden, eller maaske har beklædt Embedet som Opdrager for Grevens Børn. De Aar han tilbragte paa det stille, idylliske Drage, Grev Ditlevs Sommerresidens, hørte til de lykkeligste i hans Liv. I Kiel havde Wernicke begyndt sin Virksomhed som Epigramforfatter, men disse første Forsøg forblev upaaagtede, og han fortæller selv, at de vilde være blevne glemte, hvis ikke Catharina Hedvig havde faaet Øje paa dem og fundet „synderlig Fornøjelse“ ved dem. Hun opmuntrede ham til fortsat digterisk Virksomhed og søgte selv i Bibelen og Verdenshistorien Æmner, som han skulde klæde i

¹⁾ Arkivet paa Breitenburg, Brevsamling, Portræt.

poetiske Tanker. De sparsomme og vage Efterretninger om hans Liv i den rantzauske Familie ere hentede fra hans senere digteriske Produktion¹⁾.

Hvorlænge Wernicke levede i sin Velynders Hus er ikke bekjendt, men herfra gik hans Vej vistnok i Slutningen af Firserne ud i Verden. Sine Vandreaar tilbragte han i Frankrig, England og Holland. Efter at have taget Afsked med Tyskland begav han sig til Paris, hvor han under et treaarigt Ophold lærte Byen og Folket grundig at kjende og skaffede sig Vaaben i Hænde til sine senere Angreb paa Hulheden og Tomheden i Frankrigs fornemme Verden. Han lærte Nationens Fortrin og Fejl at kjende, saaledes at han i sin Satire stod upartisk overfor Tysklands gamle Arvefjende. Han stiftede her Bekjendtskab med Molières og Regniers Skrifter, men følte sig dog mest paavirket af Boileau, der fik en stor Indflydelse paa hans Aandsretning og Smag. Han fremhæver som et af Fortrinene ved den franske Poesi, den „mandige Sanselighed“, der gennemgløder den, men spotter tillige over den galante Lyrik, der „vel skænker Øret noget, men Hjærtet intet“. Han harmes over Franskmandens Haan og Ringeaagt overfor tysk Sprog og Aandsliv. Som Holberg senere i Jean de France har satiriseret over Folk, der i en altfor ung Alder sendes paa Rejser, og i fremmede Lande kun har tilegnet sig Daarskaber, spotter han over sin Nations Hang til Efterabelse af franske Skikke i et Epigram:

Der Jeck war ausser Lands des Vaterlandes Schande,
Und frembder Länder Schimpf in seinem Vaterlande.

I Begyndelsen af Halvfemserne drog Wernicke over Holland til England. Maaske har Moderens Slægtninge her hjulpet den fremmede i de for ham saa nye og ukjendte Forhold og indført ham i indflydelsesrige Kredse. „Jeg har flakket rundt i Verden for at lære en Smule af dens Intriger at kjende,“ skriver Wernicke senere til Christian V., og han har sikkert levet i London som en Slags politisk Æventyrer, der uden at beklæde noget fast Embede vidste at skaffe sig fremragende og fornemme Forbindelser og gennem disse at lære det engelske Hofs Politik at

¹⁾ Schlesw. holst. Prov. Ber., 1825, 358, 521; 1826, 186.

kjende. Da han i Aaret 1697 var til Stede ved Fredskongressen i Ryswijk, gjør han den engelske Minister sin Opvartning og erfarer af ham, at Kong Vilhelm III „ikke har nogen ilde Mening om ham“. Ved sit senere Møde i Hamborg med den der-værende brittiske Gesandt omtaler han det allerede i London stiftede Fortrolighedsforhold mellem begge. Støttet til disse høje Velyndere levede Wernicke indtil 1696 i London dels som Iagt-tager, men til Tider ogsaa som diplomatisk Agent, medens han bevarede Forbindelsen med sine Velyndere i Danmark, Grev Rantzau og dennes Venner, der interesserede sig for Wernicke. Et af de tidligste Aktstykker fra Wernickes Haand, der findes, er et Brev til Geheimeraad Thomas Balthasar v. Jessen dateret Drage (Friedrichsruhe) d. 11. Nov. 1697¹⁾. Han beretter deri, at Grev Ditlev er død, og at den unge Greve er saa velforsynet med gode Tjenere, at han ikke har Brug for Wernickes Tjeneste. Han har dog tilbudt Wernicke et Asyl hos sig indtil en fast Stilling aabner sig for ham. Det synes som om han fra London af har ført en diplomatisk Brevvexling med den danske Regering, som imidlertid blev opdaget og havde til Følge, at Wernicke maatte rømme Landet. Han siger selv senere, at „hans Kompas blev forrykket her“, og formodentlig kan hans unægtelig noget lyssky Virksomhed heller ikke bestaa for nogen stræng Kritik. Hans literære Avindsmænd, der i deres Stridsskrifter ikke nøjedes med at angribe hans Produktion, men ogsaa overdængede hans personlige Rygte med de laveste, løgnagtige Beskyldninger, sigter i deres Polemik mod ham til hans Deltagelse i Sammensværgelsen mod Kong Vilhelm af Englands Liv 1696 og gjøre gjældende, at han har gjort sig skyldig i „farlige Machinationer“.

De engelske Arkiver indeholder, saavidt vides, ikke noget om, at W. har været skyldig i en saadan Forsyndelse, ligesaa lidt som hans senere Liv bestyrker denne Formodning. Wernickes Haab stod nu til Danmark, hvorhen han begav sig i Paasken 1696. Han opholdt sig her til Juletid, stadig i Virksomhed for at opnaa den saalænge attraaede Ansættelse i dansk Stats-

¹⁾ Rigsarkivet.

tjeneste. Først henvendte han sig til Storkantsler Reventlow¹⁾, sin „gamle Velynder“, hvem Wernicke i sine Breve omtaler som „en af de mest højsindede og oprigtige Stormænd ved det danske Hof“. Denne modtog Wernicke med Interesse og Velvillie, men henviste ham iøvrigt til Jessen, der bedre var i Stand til at udrette noget for ham. Da hans fortsatte Anstrængelser viste sig frugtesløse og hans Pengemidler næsten vare opbrugte, vovede han i Juni Maaned personlig at nærme sig Kongen. Medens han tidligere havde fremlagt „ligesaa kuriøse som nyttige Aktstykker“, der repræsenterede Udbyttet af hans Virksomhed i London, for Ministrene, vilde han nu forelægge Kongen et særlig vigtigt og mærkværdigt Skrift, hvoraf han ventede sig stor Virkning. I England var han bleven bekjendt med en Diplomat ved Navn Meadowe, der var falden i Unaade ved Hoffet og som nu søgte at udøve et Tryk paa Regeringen, idet han udarbejdede en Traktat, hvori han kritisk og historisk søgte at bevise, at Englændernes Krav paa Eneherredømmet til Søs vare uberettigede, forsaavidt de forlangte, at andre Nationer skulde sænke Flaget først for deres Skibe. Inden Meadowe gav Skriftet i Trykken, lod han det under Haanden forelægge Statssekretæren Shrewsbury, der efter at have gjort sig bekjendt med dets Indhold, afæskede Meadow Forsikringen om, at han ikke vilde offentliggjøre Afhandlingen og denne fik som „Diskretion“ en Haandpenge paa 2000 Pund samt Embede og Titel. Alligevel laante han Wernicke Skriftet til Gjennemlæsning, og denne tog i største Skyndsomhed en Afskrift deraf, som senere kunde blive ham til Nytte²⁾. Wernicke oversatte Skriftet paa Fransk og overrakte Kongen det. Som Undskyldning for sin Indiskretion anfører han, at den engelske Regering havde givet ham en ilde Medfart, og at han derfor ikke skyldte den noget Hensyn. Han tilføjer naivt i sit Forsvar: „Hvorfor skulde det ikke være tilladt mig at benytte alle Veje, der staar mig aabne for underdanigst at anbefale mig til Eders Majestæt.“ Han nærrede det Haab, at

¹⁾ Breve til C. Reventlow 1696, 24. Dec., 1697, 10. Apr., 17. Aug., til Th. B. v. Jessen, 1696, 21. Aug.

²⁾ Jvfr. Elias' Fremstilling i hans førnævnte Skrift.

Kongen vilde drage Nytte af Skriftet, ved at kræve Ærbødighed af Holland overfor det danske Flag, og hvad Danmarks Forhold til England angik, at benytte sig af sin Ret til at nægte Britten den første Flagsalut, da han ligesaa godt som Oranieren bar Kongekronen.

I flere Uger var Wernicke i spændende Uvished, indtil han endelig i August erfarede, at man ikke kunde bruge ham i Stats-tjenesten, da det engelske Hof var ham ildesindet. I Hast forfattede han et Forsvarsskrift, der skildrede hans Virksomhed i London og overrakte Reventlow og Jessen det. Omsider syntes der at aabne sig en Udvej for ham. Man tænkte paa at benytte ham som Resident i Polen i Anledning af August den II.s Kongevalg. Missionen kom dog ikke i Stand, og Wernicke var nu berøvet det sidste Haab. Han nedstemmede sine Fordringer, indtil han tilsidst kun tryglede om „en lille Understøttelse i Penge“. Omsider rystede han Støvet af sine Fødder, da alt glippede for ham og satte Kursen til Hamborg. Her fik han kort efter sin Ankomst Gehejmerraad C. S. v. Plessen i Tale, der var paa Gjennemrejse til København, og forsikrede ham om sin Uskyldighed. Sin ufrivillige Lediggang benyttede Wernicke til at samle og sigte sine Poesier, og 1697 udkom i Hamborg hans „Überschrieffte oder Epigrammata in kurtzen Satyren, kurtzen Lob Reden und kurtzen Sitten Lehren bestehend“. En tung Stemning hviler over den lille Bog. Betegnende er følgende lille Epigram:

„Wer sich verlässt auf Erdengötter, wer ihrem holden Lächeln traut,
Und viel auf Mienen hält, der schaut in dem Kalender nach dem Wetter.“

For at bringe sig i Erindring hos sine Velyndere i Danmark sender han Reventlow og Jessen sin Digtsamling, hvori han med en fintdannet Verdensmands Overlegenhed og et skuffet og tilsidesat Menneskes Bitterhed mesterlig revser sin Tids Latterligheder og Svagheder, og vedlægger et tredje Exemplar til Kongen. Imidlertid lykkedes det ham at vække Ulrik Frederik Gyldenløves Interesse for sig ved et Par Lejlighedsdigte, der forherligede dennes Hus. Foreløbig blev det dog Grev Rantzau, der hjalp ham ud af den øjeblikkelige Forlegenhed. Han ledsagede denne

til Kongressen i Ryswijk, hvor han fornyede Bekjendtskabet med Plessen og knyttede nye Forbindelser med fremmede Diplomater. Fra Haag vendte han med Rantzau hjem til Drage, hvor han, som ovenfor nævnt, en kort Tid levede af Grevens Naade. Atter tilbragte Wernicke to Aar i Hamborg, sysselsat med literær Beskæftigelse, stadig kæmpende for Livets Underhold.

Ved Efterretningen om Christian V.s Død ilede han tilbage til København for at forny sine Bønner. Reventlow, da Storkantsler, kunde end ikke nu skaffe Wernicke et Embede, men synes ved denne Lejlighed at have overdraget den utrættelige Supplikant at skrive politiske Beretninger fra Hamborg, for hvilke han fik en Godtgjørelse. Han vendte mere beroliget tilbage og var nu beskæftiget med at iagttage Stormagternes politiske Stilling før den store nordiske Krigs Udbrud. Da Embedet som Resident i Hamborg blev ledigt, ansøgte Wernicke om denne Post og forsikrede, at han vilde bevise Hoffet, at han ikke var uværdig til Kongens Gunst, „da han jo dog havde et *dansk* Hjærte.“ Skjønt de fremmede Ministre talte hans Sag, opnaaede han dog heller ikke denne Gang at sé sit Livs Ønske opfyldt. Kort efter kom Markgreven af Kulmbach gennem Hamborg og tilbød ham paa den brandenborgske Residents Anbefaling en Post som Raad og fyrstelig Husintendant. Wernicke afslog Tilbudet, da Jessen imidlertid havde lovet ham Stillingen som Resident i Wien. Dette Løfte blev dog ikke indfriet, og Wernicke tog nu til Takke med Posten som Privatsekretær hos Ulrik Frederik Gyldenløve, der efter Kong Christians Død havde bosat sig i Hamborg, hvor han levede som Privatmand¹⁾.

Sine ledige Timer anvendte Wernicke til fortsat literær Beskæftigelse. 1704 udkom en forøget og forbedret Udgave af hans Epigrammer. Heri angriber han med skarp Vid og bidende Spot den schlesiske Digterskole, hvis Førere Hoffmannswaldau og Lohenstein i deres talentløse Efterligninger af de italienske Digteres Svulst ved et kunstlet Sprog, fremtvungen Pathos og smagløse Overdrivelser søgte at erstatte deres Mangel paa Følelse

¹⁾ Tyske Kancellis Supplikprotokol 1706, 920 (Statsarkivet i Slesvig).

og Fantasi. Med disse Epigrammer, der altid vil bevare en fremragende Plads i den tyske Literaturs Historie og som mægtig bidrog til Forbedringen af Smagen, aabnede Wernicke den første Polemik i den tyske Literatur. To obskure Hamborger Poeter¹⁾, slaviske Efterlignere af Lohenstein, troede, at Satiren var møntet paa dem. Kort efter angreb den ene af dem, ved Navn Postel, „Tempelskjænderen“ i et uvittigt og tarveligt Digt, hvori han sammenligner Lohenstein med en død Løve, der haanes af en Hare. Wernicke svarede med en stærkt polemiserende Digtning, hvori han spotter Postel som den tarveligste og aandløseste Rimsmed. Postels Ven Hunold, Forfatter af flere frivole Bou-doirromaner, tog til Gjenmæle i to kort efter hinanden følgende Stridsskrifter, i hvilke han søgte at gjøre Wernicke latterlig, angreb dennes Privatliv og overdængede ham med de mest ærekrænkende Beskyldninger. Fra en literær Fejde gik Striden over til et bittert personligt Had. Heller ikke Wernicke benyttede i denne Kamp de nobleste Vaaben. Omsider trak alle tre Modstandere sig med liden Ære ud af Kampen.

Denne Polemik havde dog ingen skadelig Indflydelse paa Wernickes Stilling i Hamborg. Støttet til sit fortrolige Forhold til Gyldenløve og den engelske Resident Cresset, færdedes han stadig i de fornemste Kredse, hvor han var en yndet og velsét Gjest. Han var tvungen til at leve fra Haanden i Munden, ofte trykket af Pengemangel og trange Kaar.

Atter og atter finde vi ham som Ansøger til dette eller hint Embede, saaledes attraaede han Posten som Inspektør ved det ridderlige Akademi, en Stilling, i hvilken han sikkert vilde have gjort Fyldest. Han har uden Tvivl gentagne Gange været i København for at fortsætte sine Bestræbelser. Langt om længe kronedes disse omsider med Held, idet han den 26. Marts 1708 udnævntes til Kancelliraad og Resident ved det franske Hof²⁾. Hans Livs inderligste Ønske var nu bleven opfyldt, da han, der allerede havde naaet Livets Middagshøjde, ombyttede sin om-

¹⁾ F. Wehl, Hamburgs Literaturleben 183 ff.

²⁾ Geh. Registratur 1708, 243.

flakkende Existens med en fast og betrygget Stilling. Efter en besværlig Rejse ankom han Nytaarsaften til sit Bestemmelsessted.

Danmark stod den Gang paa en spændt Fod med Frankrig. Frederik IV havde ved den med Kejseren 1701 sluttede defensive Alliance stillet et Hjelpekorps paa 8000 Mand til hans Raadighed, der under Prins Eugens Overbefaling kæmpede med Hæder ved Ramellies og Höchstädt. Efter at den danske Gesandt Meyererone 1706 med Ludvig XIV.s Unaade havde forladt Paris, vilde Danmark ikke mere sende en Ambassadeur, men kun en Chargé d'affaires til det franske Hof. Ludvig XIV tillagde den danske Stat saa ringe Betydning, at han nægtede Frederik IV Titlen af Majestæt. I Wernickes Instrux paalagdes det denne at bringe det svævende Titelspørgsmaal i Orden, at aflægge sanddru og paalidelige Beretninger om alle Begivenhederne ved Hoffet, at fremme Danmarks Handel og Skibsfart og beskytte dets Undersaatter i Frankrig.

I Januar 1709 havde Wernicke sin første Avdiens hos Ludvig XIV. Hans første Underhandling vedrørte Monarkernes Korrespondance og Titulatur, men den førte ikke til noget Resultat. Naar Ludvig XIV i sine Skrivelser tillalte Kongen af Danmark med „Vous“, medens han selv modtog Titlen „Serenité“, mente han, at Frankrig i umindelige Tider havde nydt denne Forretighed og allermindst under de nuværende Omstændigheder vilde give Afkald derpaa.

Paa samme Tid gjentog sig de franske Skibes Røverier i danske Farvande, og det lykkedes Wernicke at faa udvirket en Befaling fra Regeringen til alle Skibsførere, om for Fremtiden at lade den danske Konges Undersaatter i Fred paa Havet. Med største Pligtiver fremmede han denne Sag og fik af den franske Premierminister Torcy det Skudsmaal, at han var den mest „pressante“ Embedsmand, han kjendte.

Efter de store Nederlag ved Rhinen og i Nederlandene stræbte Ludvig XIV efter Fred, men Underhandlingerne førte ikke til Maalet. Han ønskede en Mægler mellem sig og de Allierede og havde udset sig Kongen af Danmark til at overtage

denne Rolle. Frederik IV vilde dog ikke gaa ind herpaa, med mindre de Allierede anmodede ham om hans Mægling, hvorved, som Hoyer siger, „det rette Tempo“ blev forsømt. Frankrig gik et Skridt videre ved at tilbyde Danmark en defensiv Alliance, naar Frederik IV vilde kalde sine Hjælpetropper hjem fra Nederlandene. Den franske Stat var villig til at sende en Ambassadeur til Danmark og forhandlede om Sagen. Den danske Regerings Langsomhed og pinlig strænge Krav til Formaliteternes Opfyldelse trak idelig Sagen ud, indtil Sejren atter fulgte Ludvig XIV.s Faner. Frankrig forenede sig med Sverig, og Freden med de Allierede kom i Stand 1713 uden Danmarks Mægling.

Aaret 1711 bragte store Forandringer i Evropas Politik. Dronning Anna overlod Torierne Regimentet, hvilket paaskyndte Krigens Afslutning. I April døde Kejser Josef, og Karl besteg Tronen. Forbindelsen mellem det habsburgske Monarki og Kongeriget Spanien vakte Betænkelighed hos den engelske Regering, der begyndte at nærme sig Frankrig og indlede hemmelige Forhandlinger med sin gamle Fjende. Wernicke fik Nys herom og underrettede ufortøvet sin Regering derom, der strax drog Nytte af den vigtige Nyhed, ved at meddele sine Gesandter i London, Wien og Haag en Afskrift af Wernickes Beretning. Dette skete saa hastigt, at selv den kejserslige Gesandt i London den Gang endnu var i fuldstændig Uvidenhed om disse hemmelige Forhandlinger. Den danske Stat bevidnede Wernicke sin store Tilfredshed og opfordrede ham ogsaa for Fremtiden til at være vagtsom.

Imidlertid rasede den store Pest i Kjøbenhavn. Den danske Regering anmodede Wernicke om at skaffe Lægen Helvetius' Middel mod Dysenteri, der var bleven anvendt med saa stor Held i den franske Hær. Helvetius vægrede sig ved at udlevere Recepten, og Wernicke henvendte sig derfor til Kongens Svigerinde, Hertuginde Elisabeth Charlotte af Orleans, der ved sin Mellekomst skaffede ham Lægemidlet. Hertugindens Velvillie skulde senere blive til stor Nytte for Wernicke.

Kejser Karl VI tiltraadte som bekjendt ikke Freden i Utrecht og begyndte atter Kampen mod Frankrig. Ved Rhinen, hvor

Franskmændene havde koncentreret deres Tropper, udfægtedes blodige Kampe. Torcy kom atter tilbage til den gamle Plan om en Alliance med Danmark. Fra fransk Side tilbød man Frederik IV anselige Subsidier, hvis han vilde unddrage Kejseren sit Hjælpekorps. Den danske Regering kom Frankrig imøde, men fordrede „tydelige og udførlige Propositioner“. Frankrig og England ønskede en Separatfred mellem Danmark og Sverig og vilde i saa Henseende selv være Mæglere. Wernicke anbefalede Planen, og opfordrede sin Regering til i alt Fald at holde Frankrig en Stund hen for at Ludvig XIV ikke skulde alliere sig med Danmarks Fjender. Der fulgte dog intet Svar, da Frederik IV samtidig havde sejrrig Fremgang i de svenske Besiddelser i Tyskland.

Dronning Annas Død og Karl XII.s Hjemkomst fra Tyrkiet forandrede pludselig Situationen paa Krigsskuepladsen. Den nye Konge af England købte Bremen og Verden, England indtraadte i de nordiske Magters Forbund og løste sig fra sit Forhold til Frankrig. Ludvig XIV vilde nu alene spille Rollen som Voldgiftsmand. Wernicke paamindede idelig den danske Regering om ikke at undervurdere Frankrigs Venskab og søge at fjerne den Misstemning, der senest i Begyndelsen af Aaret 1715 havde givet sig Luft overfor Danmark, der saa hensynsløst havde tilbagevist Ludvig XIVs Forslag. Atter gjorde Frederik IV gældende, at Aarsagen til det kølige Forhold overfor Frankrig havde sin Aarsag i, at Ludvig XIV nægtede ham Prædiketet Majestæt, som han dog tillagde Kongerne af Preussen, Sverig og Sicilien.

Wernickes Stilling som ikke „karakteriseret“ Diplomat var under disse Forhold meget vanskelig. Selv de franske Ministre, der skattede ham højt, udtalte deres Beklagelse over denne Mislighed. Ogsaa hans økonomiske Kaar vare trykkede. Hans Kredit var svækket, da hans Formands Kreditorer endnu ikke vare tilfredsstillende. Han maatte gaa til Fods, medens selv de lavere Embedsmænd havde deres Kjøretøj. Udgifterne ved de kostbare Rejser til Versailles og Fontainebleau voxede ham over Hovedet. I Aaret 1714 var hans Gæld løben op til 6000 Daler. Den franske Regering blandede sig i Sagen, og Wernicke blev nødsaget til at underrette Kongen om sin Tilstand. Paa hans

indtrængende Klager bevilgedes der ham fra Juli 1715 et aarligt Gagetillæg af 1000 Rdl.¹⁾

Ved Ludvig XIVs Død lettede Wernickes Velynderinde, Hertuginde Elisabeth, ham Overgangen til det nye Regimente²⁾. Da hendes Søn Philip af Orleans overtog Regentskabet, ytrede hun sine Bekymringer til Wernicke over, at man med Magt vilde gjøre hin Stillingen stridig. Wernicke troede at kunne tilbyde hende Hjælp og Støtte, hvis det skulde komme til alvorlige Uroligheder. Som Følge heraf fik han en meget gunstig Modtagelse af Hertugen. Den danske Regering udnævnte ham til Justitsraad, en Titel han dog ikke lagde videre Vægt paa, da hele hans Stræben tilsigtede en ogsaa i Udlandet anset „Karakter“. Dette Ønske mente man fra dansk Side ikke at kunne opfylde uden ogsaa at skulle forandre Politik overfor Frankrig. Wernicke søgte nu ad Omveje gennem Hertuginde Elisabeth at faa det stadig svævende Titelspørgsmaal løst, men fik til Svar: „Frankrig har desværre for længe været i Kvindehænder, derfor vil jeg give alle Frankrigs Kvinder et Exempel ikke at blande sig i Statssager.“

Med Aaret 1716 traadte Frankrig i venligere Forhold til England, og gennem Wernicke erfarede man herhjemme de første Efterretninger om Tripelalliancen. Samtidig indfandt Grev Gørtz sig paa Sverigs Vegne i Paris. „Greven vovede ikke at se paa mig,“ skriver Wernicke om ham, „saa sælsomt er det fat med en fejg Forræders Samvittighed.“

I September 1717 erfarede Wernicke rygtevis i Paris, at der i Haag vilde blive afsluttet en Venskabstraktat mellem Frankrig, Preussen og Czaren³⁾. Da det senere viste sig, at Efterretningen stadfæstedes, skrev han i sin Harmes over, at den danske Konge var bleven udelukket: „Hvis dette var skét her for mine Øjne, vilde jeg — om det end gjaldt mit Liv — have taget Hævn.“

Det følgende Aar udnævntes Wernicke til Etatsraad uden dog at faa den forønskede Rang som Envoyé extraordinaire.

¹⁾ Geh. Reg. 1715, 333, 406.

²⁾ Hist. Tidsskr. 5. R. III. Elias, Chr. Wernicke.

³⁾ Rel. a. Franckreich 1717, 17. Sept.

Efter at Karl XII havde fundet Døden ved Frederikshald, sluttede Kong Georg af England Fred med Sverig, fik Bremen og Verden og søgte nu ogsaa at drage Danmark ind i Forbundet, idet han sikrede det Hertugdømmet Slesvig samt Sundtolden. Kort efter fremsatte Kardinal Dubois gennem Wernicke Frankrigs Tilbud om Mægling. Frederik IV havde tidligere antaget Englands Mægling og forlangte nu for at antage Frankrigs, at dette skulde give samme Garanti for Slesvig som England. Derved opstod formelle Vanskeligheder, der for Wernicke blev Kilden til mangfoldige Ærgrelser. Efter at alle Tvivlsspørgsmaal vare blevne bilagte, tilkjendegav Kardinal Dubois ham sin Aerkjendelse: „Deres Hverv har været tornefuldt, og man har fra begge Sider ladet Dem lide. Jeg har netop derigjennem lært Dem godt at kjende. Vær forsikret om mit Venskab.“

Endnu en Gang fremdrog Wernicke Spørgsmaalet om Kongen af Danmarks Titulatur, idet han støttede sig til en af ham fremdragen Korrespondance mellem Henrik IV og Christian IV, hvori begge Monarkerne gave hinanden Prædikat af „Majestæt“, da han til sin Bestyrtelse gennem Dubois erfarede det rigtignok noget forhastede Rygte om hans Tilbagekaldelse fra Paris, der dog fra dansk Side dementeredes.

Til de øvrige Sorger, som hjemsøgte den haardtprøvede Mand, kom hans Velynderindes, Hertuginde Elisabeth Charlottes Død d. 8. Decbr. 1722. Han var utrøstelig over hendes Bortgang og satte hende i sine Breve fra hin Tid et smukt og sympathetisk Eftermæle. „Hun var frimodig indtil Naivitet, hadede al Nederdrægtighed, kjendte sin Virkekreds nøje og overskred den aldrig. Hun var saa ædelmodig og velvillig, at alle Mennesker sige, at hun aldrig har gjort nogen Fortræd¹⁾.“

Samme Aar havde Wernicke stiftet et nyt Bekjendtskab, der siden voldte ham mange Bekymringer og maaske var Skyld i, at hans diplomatiske Løbebane og tillige hans jordiske Liv snart skulde afsluttes. I Sommeren 1722 kom den ved fynske

¹⁾ Rel. aus Frankreich 1722, 1210.

Nationalregiment staaende Oberst Hans Weinmanns¹⁾ Hustru til Paris for at indkræve et større Pengebeløb, som hendes Moder havde udestaaende dér i Byen. Hendes Døbenavn var Dorothea Rubens; hun var født og opdraget i et katholsk Hjem i Flantern, hvor Weinmann, der tidligere havde tjent ved de danske Auxiliærtropper havde lært hende at kjende og 1711 indgaaet Ægteskab med hende. Hun medbragte en kongelig Skrivelse til Wernicke, hvori det paalagdes ham at være hende behjælpelig med at indkassere Fordringen. Hans Hus stod hende til hver Tid aabent, hun spiste daglig ved hans Taffel og blev stedse behandlet med største Opmærksomhed fra hans Side. Wernicke fandt Behag i den smukke og interessante Dames Selskab, og hun gjengældte hans Sympathi. Hendes Aabenmundethed beredte ham dog slemme Ubehageligheder. I et stort Selskab i Wernickes Hus røbede hun intime Sager fra det danske Hofliv, ja fremviste endog Breve fra en højtstaaende dansk Diplomat, hvilket foranledigede Wernicke til at give hende en Tilrettevisning for hendes Indiskretion. Livet i Frankrigs Hovedstad behagede Fru Weinmann i saa høj Grad, at hun, der i kort Tid havde samlet en Skare af Beundrere og Tilbedere, helt glemte Hjemrejsen, saa at hendes Mand, der omsider blev utaalmodig, henvendte sig til Kongen, der atter lod udstede en Skrivelse til Wernicke om ufortøvet at paaskynde Oberstindens Sag. Kort forinden, i Juni 1723, havde Fru Weinmann forladt Paris. Fra Lille sendte hun Wernicke et Brev, hvori der forekommer følgende Linjer: „Med Smerte har jeg maattet give Afkald paa den Glæde at være sammen med Dem og nyde godt af Deres altid behagelige Selskab. Men da man i Livet ikke raader over Forholdene efter eget Ønske, maa jeg nøjes med at bevare den fuldkomneste Æstime og Hengivenhed for Dem, hvorhen end Skæbnen fører mig.“ Fru Weinmann flygtede samme Aar udenlands med en af sine Tilbedere. Hendes Ægteskab blev allerede 1724 erklæret for opløst. For Fuldstændigheds Skyld kan det

¹⁾ Kgl. Ordre til W. 1721, 21. Dec., 1723, 5. Juni. Relation fra W. 1723, 21. Juni, 18. og 25. Okt.

tilføjes, at hun, da Weinmann 1736 indgik sit andet Ægteskab med Sofie Amalie Tuxen, levede som Enke efter en spansk Diplomat i Byen Aire i Spanien.

De store Fordringer, Fru Weinmann havde stillet til Wernickes Gjæstfrihed, bragte ham yderligere i trykkende Pengeforlegenhed. Han begærede en Forhøjelse af Repræsentationspengene og klagede over Speciesdalernes ringe Kurs samt over det Tab, hans Indtægter havde lidt derved. Paa denne Maade var det ham umuligt at subsistere, bortset fra at han i et halvt Aar ikke havde modtaget „en Sou af sin Gage“. I den sidste Tid havde hans Pengeaffærer været saa derangerede, at han maatte leve af sine Venners Pung eller forøge sine Indtægter ved større Gevinster i Skakspil, hvori han var Mester.

Wernickes Klage havde denne Gang en ganske anden Følge end forventet. Han blev hjemkaldt fra sin Post d. 5. Oktober 1723¹⁾. Det fremhæves udtrykkelig i Rappelskrivelsen, at man havde afskediget ham, fordi det „paa Grund af Møntens Diminution faldt ham svært at subsistere ved det franske Hof.“

Da Wernicke modtog denne Skrivelse, der med ét Slag tilintetgjorde hans Livs Lykke, var han just i Færd med at affatte en Beretning, der aander Haab og Tillid til Fremtiden. Da han i det kongelige Brev ikke fandt nogen Antydning om et nyt Embede eller Pension, fortvivlede han fuldstændig og troede, at han for stedse var falden i Unaade hos Kongen. Det faldt ham nu ind, da han i sin Angst ransagede sit Indre for at finde Aarsagen til Majestætens Uvillie mod ham, at Oberstinde Weinmann før sin Afrejse havde forudsagt ham, at han vilde blive afskediget, han anede, at hun havde staaet i Ledtog med hans Fjender ved Hoffet, og han gjorde sig Selvbeprejdelser, fordi han havde vist hende for megen Fortrolighed. Han udøste sit Hjærte for Kongen og klagede ham sin Nød: „Sire, jeg har hverken Slægt eller Venner i Kjøbenhavn. I femten Aar har jeg bygget paa et lille Hus, for i Regn og Uvejr at have Tag og Ly. Jeg venter Afgjørelsen af min Skæbne fra min Konges Mund.“ Han

¹⁾ Rel. aus Frankreich, 1723, 18. Okt., 25. Okt.

kunde ikke vende hjem før Tiden af Frygt for, at den haarde Vinter skulde skade hans syge Legeme. Det franske Hof behandlede Wernicke med Kulde og Ligeegyldighed, overalt fik han det Indtryk, at man betragtede ham som en Person, der paa Grund af begaaede Misgreb var falden i Unaade. Alligevel haabede han paa, at Kongen skulde forandre sin Beslutning, da han fik Meddelelse om at hans Efterfølger, Wedderkop, var bleven udnævnt. I April 1724 indtraf denne i Paris for at afløse Wernicke, der følte sig dybt krænknet, da hans Eftermand paa en temmelig hensynsløs Maade afkrævede ham hans private Koncepter til de Depecher og Beretninger, han i Løbet af de sexten Aar havde indsendt til Kongen¹⁾.

Wernickes Rolle var nu udspillet. Man trængte til nye, friske Kræfter. Længe havde hans Frimodighed og Aabenhjærthighed, to Egenskaber, man ikke skatter hos en Diplomat, været de ledende Mænd i Staten en Torn i Øjet. Han forstod ikke at stille sin egen Person i Skygge og opfatte Sagerne objektivt. I sine diplomatiske Beretninger viser han sig hyppigst mere som Skjønaand end som Statsmand. I sin livligt fortællende Stil skildrede han Livet i Frankrigs Hovedstad og Hoffets Kabaler i de mest levende Farver. Altfor ofte gruppere Begivenhederne sig om hans Person, og jævnlig faar han fra Kancelliet Paamindelse om at fatte sig kortere og mere koncist. Der er næppe Tvivl om, at disse Skildringer af uomtvistelig literært og historisk Værd atter og atter vil tildrage sig Forskernes Opmærksomhed. Selv om man ikke tør sige Wernicke fri for en noget sygelig Forfængelighed, forstaar man dog, at han med Rette var stolt af dette sit Livs Arbejde og som Følge deraf ikke vilde give Slip paa sine Optegnelser og Udkast.

Wernickes sidste Levetid var rig paa Sorger, Ængstelse og Uro. Man opfyldte ikke hans Bøn om at faa Vished om sin Fremtidsskæbne. Hans sidste Haab stod til Gesandtskabsposten i Spanien, som han bad Kongen overdrage ham, for at han i det mildere Klima kunde gjenvinde sit Helbred og som tidligere

¹⁾ Rel. aus Frankreich 1364, 65, 67, 69, 72, 74, 75. Geh. Reg. 1724, 3, 64, 197. Indk. Breve til Tyske Kanc. 1724—25.

røgte sit Kald med Kraft og Iver. Den danske Regering tav haardnakket til alle hans Klager og Bønner¹⁾. I Maj 1724 besøgte han for sin Sundheds Skyld Badene i Bourbon. For at kunne gjøre denne Rejse havde han maattet sælge sine bedste Sager. Brugen af Badene havde imidlertid ikke den forønskede Virkning. I denne sin Nød fandt han en hjælpsom Støtte i Gehejmeraad Johan Georg Holstein, hvis Søn, Kammerjunker Carl v. Holstein under sit Studieophold i Paris havde været en hyppig Gæst i Wernickes Hus²⁾. Begge disse meddelte han sine Bekymringer, Pengene til Hjemrejsen udeblev stadig, og hans Efterfølger, Wedderkop, tilføjede ham de bitreste Krænkelser og udsprede det Rygte i Paris, at Wernicke ikke vilde forlade Byen, fordi han var bleven Papist. Gehejmeraad Holstein var Mægler mellem Regeringen og ham og talte hans Sag hos Kongen.

I November blev Wernicke ramt af et Slagtilfælde, og Lægerne erklærede, at han ikke var i Stand til at tiltræde Rejsen til Norden. „Skjønt mit Hoved er blevet skaanet,“ skriver han, søger jeg dog forgæves, hvad jeg vilde sige; jeg vilde tale, men jeg stammer, vilde skrive, men Haanden svigter mig. Alle Sjælens Kræfter forlade mig.“ Først i Juni 1725 tiltraadte Wernicke, ledsaget af to Tjenere Hjemrejsen til Danmark. Rejse-diæterne, der vare stillede ham i Udsigt, bleve ikke udbetalte, og han maatte sælge alle sine Møbler paa Sengen nær, og laante desuden en Sum af en ham bekjendt Købmand i Paris. Før han syg og svag forlod den By, hvor han havde tilbragt en saa lang Aarrække, vilde han i det danske Gesandtskabskapel tage Nadverens Sakramente, da han nærede Tvivl om at kunne overleve Rejsen. Præsten viste ham bort ved Døren under det Paaskud, at Wernicke, efter hvad han i Wedderkops Hus havde erfaret, var bleven Katolik. Over Bryssel og Amsterdam ankom han til Hamborg, hvor han til sin store Glæde modtog de længe ventede Rejsepenge. Den 15. Juli indtræffer han i Kjøbenhavn. For at afvente Kongens Beslutning tog han Ophold her og flyttede ind i den fra Holbergs Komedier bekjendte franske Kok og

¹⁾ Geh. Reg. 1725, 8, 95, 117, 139.

²⁾ Skifteakter i Provinsarkivet.

Spisevært Matthieu Tuyons Hus, der laa i Pilestræde lige for Silkegade. Den Forplejningskontrakt¹⁾, Wernicke har opsat med sin Vært, viser, at han satte Pris paa et godt Bord. Det var en ensom Mand, der uden Slægt og Venner boede til Leje her hos fremmede Folk.

I Hovedstaden havde meget forandret sig i de sexten Aar han havde været borte fra Kjøbenhavn. Hans fordums Forbindelser vare afbrudte. Døden havde bortrevet de fleste af hans Bekjendte, og de andre havde tabt ham af Minde. En naadig Skæbne bevarede den haardtprøvede Mand for at overleve sig selv og befriede ham for Kampen med Nød og Savn. Ikke længe efter at have slaaet sig til Ro her, blev han ramt af et nyt Slagtilfælde. To saa dygtige Læger som Simon Krüger og Hieronymus Laub stode ved hans Sygeleje, men deres Hjælp kom for sent. Wernicke døde d. 5. September 1725 om Morgen. Hans Begravelse var standsmæssig. I den med fire Heste forspændte Ligvogn førtes han til St. Petri Kirkes Kapel. Den fulgtes af tre Sørgevogne, hvori sexten Studenter havde Plads. Ved Jordpaakastelsen fungerede Studenter som Sørgeomarskaller, og tyske Skolediscipler sang ved Graven. I Ligfølget gik hans Sekretær, Bircherod, der bar oprigtig Sorg for sin afdøde Herre og Velgjører, samt Wernickes to Tjenere, der trofast havde plejet ham til det sidste.

Efter Salget af hans lille Bibliothek og Effekter, viste det sig, at der paa hans Bo hvilede en Gæld af 1050 Livres, hvorfor der ikke kunde skaffes Dækning. Efter mange Betænkninger overtog Staten denne Deficit for at „skaane Mandens Reputation.“

Wernicke har selv betegnet sig som en „homme de fortune“. Som den ustadige Lykkes vandrende Ridder var han draget gennem Livet, opfyldt af en aldrig hvilende, higende Ærgjerrighed, uden at kunne finde et blivende Sted eller varig Fred. Kun sparsomt og flygtigt havde Solen skinnet paa hans Vej, det lykkedes ham ikke at bringe noget frelst ud af Lykkens

¹⁾ Skifte i Provinsarkivet, i hvilket en stor Del Breve og private Papirer, der ere en Hovedkilde til W.s Livshistorie.

Skibbrud, og trods sine glimrende Evner, sine omfattende Kundskaber, der under gunstige Omstændigheder vilde have sikret ham en fremskudt Plads, maatte han dele Skæbne med de talrige politiske Æventyrere, som hin Tid var saa rig paa, og hvis Liv og Stræben maa hetegnes som forfejlet.

Gaver til Samfundets Bibliothek.

Samfundet har modtaget fra

Direktør *Karl Dons*: Den dansk-norske Slægt Dons. Christiania. Aschehougs Boghandel. 1902.

Lotterikollektor *N. C. Th. Jessen*: Meddelelser om Krigsraad Lars Smith og hans Slægt. Niskov. L. Larsens Bogtrykkeri. 1902.

Spørgsmaal og Svar.

Svar II.

(4 R. IV. S. 288, Spørgsmaal 6).

Den „*Wismer*“, der skal have haft „to i Norge levende Døttre Henrikke Petrine W., gift før 1815 med en Roosen og Nikoline M. W., død i Arendal 1884, 88 Aar gl.“, maa sikkert være identisk med en „*Commissionær Hans Henrich Wismer*“, der i en Aarrække boede i Nellikøgaden Nr 179 i Kjøbenhavn og døde sammesteds 17 August 1822. Det ses nemlig af Kjøbenhavns Skifterets Forseglingsprotokol for 1822 og 1823 Prot. 2., Fol. 121, at der, Dagen efter Dødsfaldet, i Nævntes Bo mødte den Afdødes Broder Johan Lorentz Wismer samt 2 Andre, „hvilke gave tilkiende, at den Afdøde efterlader 4 Døttre, nemlig Henriette Petrine, gift med Doctor Rose i Norge, Nicoline Medea, ugift i Helsingøer, Hanne Drewsen, gift med Forpagter Drewsen paa Castrup ved Gunderslevholm og Frideriche gift med Skolelærer Grovenberg i Nærum.“ Boet var saa ringe, at det ikke kunde dække Skifteomkostningerne.

Børn og Børnebørn af nævnte Hanne Wismer, f. 9. 1. 1800, af hendes Ægteskab med kgl. Skovrider Carl Georg Drewsen, f. 21. 11. 1795, findes nævnte i Lengnicks Stamt. o. Fam. Drewsen, der bl. a. viser, at Datteren Laura, f. 15. 10. 1824, atter blev gift med en Wismer (Maskinmester Jens Andreas W., f. 30. 12. 1815).

Den omspurgte Wismer nævnes ved sin førnævnte Datter Petrine Henriettes Daab 7. 1. 1794 i St. Nikolai Kirkes Daabsbog „*Hans Henrich Wismer, Kjøbmand i Østergade*“ og hans Hustru „*Laurine Kathrine Møller*“. Hans Forældre ere muligvis en Porcellainhandler Nicolai Henrich Wismer, der boede i Boldhusgade 1794 og Hustru Anne Marie, f. Meinertz, der døde 1818. 77 Aar gl., jfr. Alfabet. Fortegnelse over Dødsfald 1807—24.

G. L. Grove.

Om Hans Christian Andersens Slægt.

Af G. L. Wad.

I „Mit Livs Eventyr“¹⁾ fortæller H. C. Andersen om sine Bedsteforældre, at de havde været velhavende Bønderfolk, paa hvem Ulykkerne i den Grad vare strømmede ind, at Manden, *Anders Hansen*, tilsidst mistede sin Forstand, hvorfor Konen, „en født *Nommesen*“, flyttede med ham til Odense; her købte de for den sidste lille Rest af deres Formue et lidet Hus, hvori de fremtidig boede. Det er muligt, at denne Fortælling er sandfærdig — i hvert Fald vil Ingen beskyldte Andersen for at have digtet den; at controlere den i Detaillerne har ikke været muligt. Men mærkeligt er det, at Anders Hansen første Gang han optræder, nemlig ved sin Trolovelse, kaldes Skomagersvend; i Odense St. Knuds Kirkebog læses nemlig under 26. Oct. 1781: blev udi Hans Wittrock Klejnsmeds Hus bag Skolen [o: i Pogestræde] trolovet Ungkarl, Skomagersvend *Anders Hansen* med Pige *Cathrine Naamensdatter*. Copulerede 19. Dec. 1781. — Ikke et Ord om hans Herkomst eller hans Hjemsted; Spørgsmaalet om den første vil næppe kunne besvares; der var den Gang, som nu, saa mange Anders Hansen'er i Fyen, at det ikke er tilstrækkelig Vejledning, at denne Anders Hansen skal være født ca. 1751, idet han ved sin Død 1827 angives at være 76 Aar gammel; Kirkebøgernes Aldersangivelse er desuden ofte saa upaalidelig, at den siger grumme lidt²⁾. Men om hans Hjemsted faas Oplysning i Kirkebogen for Gjelsted og Rørup Sogne; den 22. Decb. 1782 lode nemlig Skomager *Anders Hansen* i Aalsbo (Rørup Sogn) og Hustru *Cathrine Nomensdatter* døbe deres Søn *Hans Andersen*; dette Barn blev siden Fader til Digteren, og det stemmer ganske med, at denne har optegnet om sin Fader, at han var født 14. Decb. 1782³⁾, uden dog at nævne, hvor han var født, hvilket han maaske ikke heller har vidst.

¹⁾ Udgaven 1859 S. 3, 7.

²⁾ I Optegnelse over Folketallet i Odense 1801 angives hans Alder til 45 Aar; herefter skulde altsaa hans Fødselsaar sættes 5 Aar senere.

³⁾ Collin, H. C. Andersen og det Collinske Huus S. IV.

Efter Kirkebogens korte og klare Betegnelse „Skomager“ var Anders Hansen altsaa Landsbyhaandværker og ikke, som det nærmest synes at have foresvævet H. C. Andersen, Gaardmand eller egentlig Bonde; men derfor kan han jo gjerne have været ret velstaaende og mistet sin Velstand ved alle Haande Uheld. Mange Aar efter sit Giftermaal har han ikke boet i Aalsbo, thi 1788, da han flyttede til Odense, kaldes han Skomagersvend i Gjelsted Taarup. I dette Aar købte han af Klejnsmedsvend Frederik Wittrock, formodentlig en Søn af den ovenfor nævnte Hans Wittrock, et Hus „bag Skolen“, hvilket vil sige Pogestrædes østlige Del. Paa dette Strædes søndre Side ejede Wittrock den saakaldte Skives Gaard, en lang lav Bindingsværksbygning, bag ved hvilken strakte sig en smuk Have ud til Klingenberg, og nogle smaa Lejevaaninger, ligeledes af Bindingsværk; en af disse, kun 4 Fag stor, var det Anders Hansen købte og flyttede ind i; det er det nuværende Pogestræde Nr. 14¹⁾, der forøvrigt forlængst er ombygget. Den Gang var det Nr. 591.

Her levede han i mange Aar med sin adskillige Aar ældre Hustru, der formodentlig mest har maattet sørge for Udkommet, medens han gav sig af med at snitte i Træ (se „Mit Livs Eventyr“ S. 7 ff.). Dog har han i det mindste i de første Aar, inden han blev helt sindssvag, ogsaa arbejdet som Skomagersvend; thi 1793 klager Skomager Christian Holst over, at han uden Opsigelse uden videre en Aften forlod hans Værksted, hvor han i nogen Tid havde arbejdet, med den Ytring, at han ikke kom mere; ved Politiretten blev han dømt til strax igjen at forføje sig i sin Mesters Tjeneste under en daglig Mulct af 1 Mk. og til at betale Mesteren 8 Mk. i Sagsomkostninger²⁾. Denne Adfærd kunde jo nok tyde paa, at han ikke har været sig selv mægtig. Trods Husets Lidenhed var det indrettet til

¹⁾ Skjøde 14. Juni 1788, tinglæst 29. Sept. s. A. (Odense Tingprotokol 1784—92 Fol. 452. Hovedregister til Odense Panteprotokoller II, Fol. 593). Vurderings-Tingsvidne over Klejnsmedsvend Fr. Wittrocks Huse (Odense ord. Tingsvidnesager Nr. ¹⁸/₁₇₈₈). Odense Grundtaxt 1817 II, 590.

²⁾ Odense Politirets Domsacter 1793 Nr. 20.

tvende Beboelser, saa noget fortjentes ogsaa ved at have en Logerende. Mærkeligt er det, at i Ligningen over Extraskatten 1792 opføres som Husets Beboere kun Anders Hansens Kone (med 8 Sk. maanedlig) og en Handskemagerenke; maaske har Manden da søgt at tjene lidt ved Arbejde andensteds.

Det er denne stakkels sindssvage Skomager, som General Holten omtaler i sine Erindringer (S. 19 f.) under Navnet *Traes*, og ikke hans Søn, H. C. Andersens Fader; thi denne sidste, som Holten aldrig havde set, efterdi han døde et Aar før Holten kom til Verden, var ikke sindsforvirret, om end i høj Grad exalteret. Ved en let forstaaelig Hukommelsesfejl har Holten blandet disse to Personer sammen.

Anders Hansens eneste Barn var den ovenfor nævnte *Hans Andersen*, hvis Skjæbne er bekjendt fra H. C. Andersens Livs Eventyr. Allerede 1794 den 24. Juli blev han sat i Lære hos den Skomager Christian Holst, der var Faderens Mester, for at lære „det lovlige Skomager og Lovgarver Prophetion udi 4re Aar“, og St. Hans Dag 1798 blev han da ogsaa efter Contracten udskreven som Svend¹⁾. I Aaret 1804, altsaa i en Alder af 22 Aar, er han traadt i Forhold til sin senere Hustru, den omtrent 15 Aar ældre *Anne Marie Andersdatter*, om hvem H. C. Andersen fortæller, at hun var født i Bogense²⁾; i Byens Daabsbog findes inidlertid ikke indført nogen Anne Marie, der kan antages at være hende, og det har ikke været muligt at opdage, hvorfra hun var. Efter sin Søns Beretning var hun født af fattige Forældre og døjede meget ondt, inden hun kom ud at tjene³⁾. Naar H. C. Andersen endvidere skildrer hende⁴⁾ som „uvidende om Verden og Livet, men fuld af Hjerte“, da passer i hvert Fald ikke det første, men maaske nok det sidste. Thi uvidende om Verden og Livet var ikke den i Hans Jensens Stræde hos Rasmus Iversen boende *Anne Marie Andersdatter*, der den 22. Sept. 1799, en Søndag Morgen Kl. 6, fødte en uægte Datter,

¹⁾ Odense Skomagerlavs Protokol.

²⁾ Mit Livs Eventyr S. 20.

³⁾ Anf. St. S. 2.

⁴⁾ Anf. St. S. 1.

der i Daaben den 27. s. M. fik Navnet *Karen Marie*¹⁾. Faderen var en Pottmagersvend *Daniel Jørgensen Rosenvind* eller *Rosenvinge*, der synes at have været farlig for det smukke Kjø; thi han efterlyses baade 1798 og 1801 som Barnefader til tvende af andre Kvinder fødte Børn²⁾. Ved Stiftamtets Resolution af 6. Dec. 1801 blev det ham paalagt at yde Barnets Moder aarlig 6 Rd. til Opdragelseshjælp, medens han selv for sin Fattigdom mente at kunne slippe med — 3 Rd. Og at han var bundfattig, oplyses ved en Udtalelse af hans Mester, der gjengives med dennes ejendommelige Orthographi og Udtryksmaade:

at det er vist at ieg haver for stragt min Sven med 23 Rdr. og deraf har han arbejdet 3 Rdr. 2 ½ aldt Saa skyder han mig 19 Rdr. 4 ½ og hans arbes løn kan være en 3 Eller havl fierde ½ om ugen

Odense d 29 Novemb: 1801 Bertel Busch Paattemar³⁾.

Nogle Aar senere blev Anne Marie Andersdatter den 5. Januar 1805 trolovet med *Skomagersvend Hans Andersen* af Vor Frue Sogn; som Forlovere underskrev Skomager Paul Breineberg, formodentlig hans Mester, og Kromand Rasmus Nielsen. Den 2. Februar holdt de Trolovede Bryllup i St. Knuds Kirke⁴⁾ og Tomaanedersdagen derefter, Tirsdagen den 2. April 1805 Kl. 1 om Morgenen, saa *Hans Christian Andersen* Lyset i det fattige Hjem i Hans Jensens Stræde Nr. 43. Drengen blev samme Dag hjemmedøbt, og ved Daabens Publication i St. Hans Kirke 2. Paaskedag 15. April blev han baaren af Madam Breineberg; Jomfru Pommer gik hos; Mandsfadderne vare Hattemager Dorch, Skomagermester P. Waltersdorff, Snedkersvend Anders Jørgensen samt Portneren i Hospitalet, Nicolai Gomard⁵⁾.

¹⁾ Odense St. Hans Kirkebog.

²⁾ Odense ord. Tingsvidnesager 1798 Nr. 1 og 1801 Nr. 9.

³⁾ Odense Amts Archiv Nr. 32, 318 og 440.

⁴⁾ Odense St. Knuds Kirkebog.

⁵⁾ Odense St. Hans Kirkebog. Det er altsaa ikke correct, naar Andersen, Mit Livs Eventyr S. 2, siger, at han blev døbt i Kirken. Præsten, der hjemmedøbte ham, var Capellanen Ramsing. Det er heller ikke ganske rigtigt, naar Andersen smst. omtaler Gomard som Emigrant, hvis man da derved vil forstaa en Person, som den franske Revolution havde foranlediget til at emigrere; han havde opholdt sig i Odense som Haarskjærer mange Aar før Revolutionen.

Sin Halvsøster *Karen Marie Rosenvinge* omtaler H. C. Andersen intet Steds i sin Autobiographi, uagtet hun, i det mindste i hans Barndom, har været hos sin Moder og hun som halvsjette Aar ældre maatte spille en Rolle i hans Liv under de smaa Forhold. Pottemagersvend Rosenvinge havde imidlertid ogsaa giftet sig; men da han som Grenader ved Kronprindsens Regiment blev commanderet til Kiel, maatte hans Kone tage Plads som Tjenestepige, medens Anne Marie Andersdatter klagede til Stiftamtmand og Borgmester over, at han unddrog hende de 6 Rd. i Opdragelseshjælp; hendes Skrivelse desangaaende til Borgmesteren meddeles her, da den er ført i Pennen af hende selv¹⁾:

Under Dannigste
Pro. Memoria.

Da. Danniell Iørgensen Rosenwenge ikke haver Enfondet sig. Med de af ham telstaade 6 rd Aarlig. opdragelses. jelp. tel Vores saamen Avlede Uegde. Baren. Vilke 6 rd For et Aar Var Forfaldtene. tel. udBetaling Mixeli. 1806. saa Beder jeg. adt Deres. Velvished i Følge den her Ved Lagde Naadigste Reselutsion Vilde Forskaffe Mig de. Forfaltne 6 rd. enten Ved ud Pantning paa hans Boepel. eller Anden Lovlig Maade, Gonstig Vilde see Mig Fyldesgiort For opdragelses hielpen og Omkostnjnger, da han For nu Værende tid staa som Lansoldat Ved Kronpensens Rege mendt i i Holsten Men hans Kone og Bopæl er i skræpestrædet, uden Odense St Iøgens Pordt:

Er Bødigst. af.

Anne Maria Andersdatter

Fri skomager Mesder Hans Andersens hustrue

Tel Odense d. 9. Februari. Ao 1.807

S: T. Hr Kanseliraad. og Borgemesder Lendeved [o: Lindved].

Pigebarnet blev confirmeret 2. Oct. 1814 og fik det Skudsmaal: har god Religionskundskab og vist sig sædelig²⁾. Hun kom senere i Tjeneste i Kjøbenhavn; betegnende for Moderen er det, at hun ikke vidste, hos hvem, som hun skriver i et Brev 1822 til H. C. Andersen, hvem Søsterens Vel laa paa Hjerte³⁾.

¹⁾ Odense Amts Archiv Nr. 441.

²⁾ Odense St. Knuds Kirkebog.

³⁾ Breve til H. C. Andersen S. 15.

I nogle Dagbogsoptegnelser fra Slagelsetiden¹⁾ ytrer Andersen Frygt for, at en ny Pige, som Rector Meisling, i hvis Hus han den Gang var, havde fæstet i Hovedstaden, skulde være hans Søster, da hun, ligesom denne, hed Marie. Heldigvis slog hans Anelse ikke til, og at han var beroliget derved, kan man ikke fortænke ham i.

Ved H. C. Andersens Barndomsliv i Hjemmet i Munkemøllestræde Nr. 3 skal her ikke dvæles; han selv har skildret det med saa levende Farver, at denne første Del af hans Livs Eventyr med Interesse og Deltagelse vil kunne læses atter og atter; det gaar med hans som med saa mange andre fremragende Mænds Autobiographier, f. Ex. Madvigs, at Fortællingen om deres Barndom i Grunden er det bedste i dem; endnu spiller det kjære „Jeg“ og dets Anerkjendelse eller i Andersens Sprog „Erkjendelse“ ikke den Rolle som paa Livets senere Stadier.

Det lille Hus i Strædet, som Andersen selv oplevede at se forhøjet med en Etage, er for faa Aar siden yderligere bleven prydet med en af Nutidens store, hæslige, saakaldte flotte Boutiksruder — godt, at han ikke ogsaa fik det at se.

Her døde Friskomager Hans Andersen den 26. April 1816, kun 33 Aar gammel, og blev den 30. s. M. begravet paa St. Knuds Kirkegaard²⁾. Da Skifteretten den 18. Maj indfandt sig³⁾, befandtes det, „at der aldeles Intet kunde blive at arve og at Indboet næppe var tilstrækkelig til Creditorernes Tilfredsstillelse, hvorfore det ikke toges i Betænkning efter Enkens Forlangende at overdrage hende Boets ubetydelige Ejendele imod, at hun er Skifteretten ansvarlig for den Gjæld, som heftede paa Boet, og betaler dets Skifteomkostninger.“

Noget over to Aar senere, den 8. Juli 1818, indgik Enken Ægteskab med en anden Friskomagermester ved Navn *Niels Jørgensen Gundersen*, der var født 1787, altsaa 31 Aar gammel,

¹⁾ Collin S. 84. Naar Collin her bemærker, at denne Søster var Datter af Andersens Moders 2den Mand, Jørgensen, er det altsaa ikke rigtigt.

²⁾ Odense St. Knuds Kirkebog.

³⁾ Odense Skifteprotokol Nr. 47 S. 913.

medens hun selv vistnok nu var halvtreds¹⁾. Han var Søn af en Mand ved Navn Jørgen Nielsen Gundersen og Hustru Ane Larsdatter; snart kaldes han Niels Jørgensen, snart Niels Jørgensen Gundersen, idet man har vaklet imellem den gamle Skik at danne hans Efternavn af Faderens Fornavn og Lysten til at gjøre dennes Efternavn til Familienavn. H. C. Andersen'skildrer denne sin Stiffader ganske sympathetisk, maaske mest fordi han lod Drengen gjøre, hvad han havde størst Lyst til²⁾.

Naar Andersen endvidere omtaler, at Stiffaderens Familie, der ogsaa hørte til Haandværkerstanden, fandt, at det var et altfor ringe Parti, han gjorde ved at ægte Andersens Moder, har han vistnok ikke opfattet Forholdet rigtigt; thi Niels Jørgensen Gundersens Fader var Arbejdsmand og Brolægger, saa hans Familie kunde ikke have Anledning til at se ned paa Andersens; men maaske har den ikke syntes om Andersens Moder, hvilket endda ikke var saa mærkeligt, og dette har da været den sande Grund til, at den ikke skjøttede om at omgaa hende og hendes Søn. At den gamle Brolægger i hvert Fald ikke var nogen sart tænkende Mand, turde fremgaa af hans Opsørsel mod Graveren ved St. Knuds Kirke, Schönberg. Da denne Mand en Dag i 1805 kom gaende ned ad Graabrødrestreæde, blev han pludselig antastet af Jørgen Gundersen, som svingede en Knippel over hans Hoved, idet han af fuld Hals raabte: „Hør Du Schönberg, Graver, hvor tør Du understaa Dig at lade lægge Bro paa St. Knuds Kirkegaard uden Kirkeværger Seidelins Ordre? Vi skal Faentame (saaledes citerer Schönberg) lære Din lumpne Hund, Din Kjæltring, Din slette Mand noget andet. Skal Du være Graver, ja Du skal være Graver i Helvede, Du skal Faentame snart faa Sko med lave Hæle, tro Du mig! Vi skal Faentame lære Dig, hvor David købte Øllet.“ Under fortsat Skjælden trak Brolæggeren sig tilbage til et Værtshus, medens Graveren forgjæves søgte at formaa et Par Tjenestepiger, der under Latter

¹⁾ Odense St. Knuds Kirkebog. Han var døbt 31. Marts.

²⁾ Mit Livs Eventyr S. 21.

havde overværet Scenen, til at love at vidne i Sagen, der for øvrigt blev forligt ved, at Brolæggeren gjorde Afbigt¹⁾.

Den lille Familie flyttede nu over paa den anden Side af Gaden til et Hus lige ved Munkemølle med en lille Have, der stødte op til St. Knuds Klosters Have, som ejedes af Herredsfoged Falbe²⁾.

Næste Aar falder H. C. Andersens Confirmation, Søndag efter Paaske 1819. Som han selv fortæller³⁾, lod han sig confirmere af Stiftsprovsten, Dr. Stephan Tetens, uagtet ellers Almuefolks Børn holdt sig til den residerende Capellan; dels ængstedes han for at være sammen med de fattige Børn, der ofte havde gjort Nar ad den besynderlige Dreng, dels dreves han af en usigelig Lyst til at staa paa Kirkegulvet mellem Latinskolens Disciple, der vare Gjenstand for hans Beundring. Han maatte da finde sig i at sættes nederst blandt Stiftsprovstens 12 Confirmand-Dreng, af hvilke han rigtignok ogsaa var den yngste. „Har meget gode Evner og Religions Kundskaber; kan end ej hans Flid roses, hans Forhold kan dog ej dadles“ var det Skudsmaal, Tetens gav ham⁴⁾. Andersen siger, at han ikke husker en eneste af disse Dreng eller unge Mennesker, og Berømmelse vandt da heller ingen af dem senere; den øverste, Hans Eiler Steinfeldt, blev senere theologisk Candidat med *non* og døde 1865 som Pastor emeritus; en anden, Fr. Chr. Haugsted, døde 1866 som en ret anset Læge paa Københavns Vesterbro; en tredie, Otto Arenfeldt Reedtz, der af Stiftsprovsten fik den Dom, at han kun havde svage Evner, død 1887 som Ejer af Tamdrup Bisgaard, drev det i een Forstand videre end sin fattige Medconfirmand, idet han blev Kammerherre og saaledes i det mindste i Rangen hævedes op over Danmarks berømteste Digter, der kun opnaaede Conferentsraads Titel, „le cordon bleu des roturiers“ som Bern-

¹⁾ Odense ord. Tingsvidnesager 1805 Nr. 11.

²⁾ Mit Livs Eventyr S. 22.

³⁾ Anf. St. S. 25 f.

⁴⁾ Meddelt med en ubetydelig Ændring hos Collin S. III. Odense St. Knuds Kirkebog.

storff spottende kaldte den¹⁾, den samme Udmærkelse, som naaedes af — H. P. Holst. Kun Oehlsenschläger hædredes, kort før sin Død, med det hvide Baand.

Derimod sender Andersen en venlig Tanke til en ung Pige blandt Confirmanderne, en Frøken Tønder Lund²⁾, som saa mildt til ham og skjænkede ham en Rose — og hun findes slet ikke blandt de confirmerede i St. Knuds Kirke, saa her har Hukommelsen svigtet ham.

Samme Efteraar var det, at Andersen drog til Kjøbenhavn, og fra nu af kommer han kun til sin Fødeby paa Besøg. Hans Moder og hans Stiffader flyttede i Begyndelsen af 1821 hen til den gamle sindssvage Anders Hansen og hans endnu ældre Hustru i Pogestræde Nr. 591, hvor de for 6 Rd. Sedler om Aaret lejede den ene af Husets smaabitte Lejligheder. Her døde Niels Jørgensen Gundersen, kun 34 Aar gammel, den 4. Juni 1822³⁾, efterladende Enken i den yderste Armod. Hele Boet taxeredes til — 4 Rd. 5 Mk. 12 Sk. Mandens Gangklæder og Værktøj var solgt for at bestride Begravelsesomkostningerne. Resten bestod i „et opslaget Sengested“ med nogle fattige Sengklæder, et lille Bord, to gamle Stole, et gammelt Kjøkkenskab, en gammel Fyrretræs Dragkiste, noget beskadiget Porcelain og Glas samt et Par gamle sribede Buxer og en gammel Trøje. At Enken fik Lov til at beholde dette, mod at holde Skifteretten kræveløs for al Gjæld, er naturligt⁴⁾.

Knap et Fjerdingaar efter døde H. C. Andersens Farmoder, den foran nævnte *Cathrine Naamensdatter* eller *Nomensdatter*, som Kirkebogen kalder *Anne Cathrine Numsen* og Skifteretten *Anne Cathrine Nommesdatter*. Hvilken af disse Varianter man maa foretrække, skal jeg siden omtale. Hun døde den 29. August og begravedes fire Dage senere; hendes Alder angives lidt for højt til 77 Aar⁵⁾. I hende mistede H. C. Andersen noget nær den eneste normale Slægtning, han havde; et smukt og

¹⁾ Hist. Tidsskr. 5. R. II. 375.

²⁾ Mit Livs Eventyr S. 26.

³⁾ Odense St. Knuds Kirkebog.

⁴⁾ Odense Skifteprotokol Nr. 52 Fol. 10 og Nr. 56 (Registreringsprot.) Fol. 124.

⁵⁾ Odense St. Knuds Kirkebog.

kjærligt Minde sætter han hende i sit Livs Eventyr¹⁾. Stiftsprovst Paludan Müller udførte Jordpaakastelsen for 4 Rd.; Begravelsens Omkostninger vare i Alt 34 Rd. 3 Mk. Sedler og Tegn, hvoraf 3 Rd. 3 Mk. medgik til Fortæring og til Drengene, som sang²⁾).

Under Skiftebehandlingen gjorde H. C. Andersen og hans Moder og deres Velyndere sig al mulig Umage for at faa den gamle sindssvage Bedstefader Anders Hansen anbragt i Byens Graabrødre Hospital. Efter sin Moders Opfordring³⁾ skrev Andersen i den Anledning i Sommeren 1823 følgende Brev til Borgmester Bendz:

Da jeg i Pindseferien var hiemme i Odense, havde jeg den Ære, at tale med deres Høivelbaarnhed, og de var da saa god at love mig, at de vilde sørge for at faa den gamle sindssvage Anders Hansen i Hospitalet, men tvinge ham kunde, og vilde de ei; de sagde mig da, at jeg kunne see at faae den Gamle overtalt af Naboerne, og jeg troer nu ogsaa (efter Forelydende) at han er villig. — Maaskee at de da nu vil tage dem lidt af Sagen; — Huset sagde de maatte sælges, det halve af det Indkomne vilde tilfalde mig som eneste Arving; jeg overlader alt til deres Retsind og Klogskab og forbliver deres erbødige
Andersen.

Min Adresse er: Til H. C. Andersen, Studiosus Artium, logerende hos Fru Henneberg i Slagelse.

Udskrift: Høivelbaarne Hr: Etatsraad Bentz i Odense.

Det lykkedes omsider; i Directionens Møde 1. August 1823⁴⁾ blev „den 65 Aars gamle sindssvage Enkemand *Anders Hansen Traes*⁵⁾, boende bag Skolen ved St. Knuds Kirke, antaget som Bispisningslem i Hospitalet fra næste Mandag af.“ Hvorledes Politiet maatte hente den gamle Stakkel ind i Hospitalet, og

¹⁾ S. 7 f.

²⁾ Disse og de følgende Notitser om Skiftet ere hentede fra Odense Skifteprotokol Nr. 56 (Registreringsprotokol) Fol. 140, 229, Nr. 52 Fol. 105, Nr. 64 Fol. 29 f. og Nr. 65 Fol. 42 f. samt de tilhørende Documenter.

³⁾ Breve til H. C. Andersen S. 16 f.

⁴⁾ Odense Graabrødre Hospitals Deliberationsprotokol 1796—1842 Fol. 113.

⁵⁾ Det er den eneste Gang, jeg har funden ham med dette Tilnavn, som General Holten, jvfr. ovfr., giver hans Søn. Mulig kunde dette Navn være et Stednavn, og der findes virkelig i Turup Sogn i Fyen nogle *Trashusc*; men Anders Hansen ses ikke at være født der.

hvorledes han søgte at echappere derfra, fortæller H. C. Andersens Moder i et Brev til Sønnen¹⁾. Han levede endnu i nogle Aar, indtil Døden den 5. Febr. 1827 udfriede ham²⁾. Forinden han blev optaget i Hospitalet, blev hans Bo taget under Behandling af Skifteretten i Forbindelse med hans afdøde Hustrus. Herom indeholder H. C. Andersens Moders Breve et og andet³⁾, som bekræftes af Skifteacterne. Saavel Historien om den pantsatte Kakkellovn med Messingtromle eller rettere Kobbertud — der vurderedes til 10 Rd. og var Boets kosteligste Stykke — som den om de mange gamle casserede Penge, Bedstefaderen havde liggende, forholde sig rigtige, ligesom ogsaa Andersen fortæller dem i sit Livs Eventyr⁴⁾. Pengene havde den gamle gjemt i forskjellige Æsker, der indeholdt 50 Rd. Dansk Courant i 8 Sk., 12 Sk. og 24 Sk. Sedler og 222 Rd. i gamle Rigsdalersedler. Saavel officielt som ved privat Henvendelse gjorde Skifteretten sig al optænkelig Umage for at bevæge Nationalbanken til at indløse de gamle Sedler; men Directionen var ubevægelig: Tiden for Sedlernes Omvexling var forlængst udløben og de herom førte Bøger afsluttede. Indboet var tarveligt nok; ved Auction indbragte det kun 36 Rd. 45 Sk. Sedler og Tegn, medens Huset blev solgt til Brændevinskarl Hans Frederik Rasch for 127 Rd. S. og T. Efter Fradrag af alle Omkostningerne blev til Rest 109 Rd. 64 Sk., der deltes i to lige Dele, een til Anders Hansen, hvis Part gik i Hospitalets Kasse, og een til „Christian Andersen udi Slagelse Skole“, der yderligere maatte af med 1 Rd. Sølv i Førlovspenge. Det blev dog altsaa noget mere, end de nogle og tyve Rd., Andersen selv nævner⁵⁾. Paa hans Vegne optraadte i Boet Apotheker Jannik Andersen paa Odense Løveapothek, idet han havde udbedt sig, at enten Apothekeren eller Bogtrykker C. Iversen vilde paatage sig denne

¹⁾ Breve til H. C. Andersen S. 18.

²⁾ Odense Graabrødre Hospitals Kirkebog. Han angives her, som foran anført, at være 76 Aar gammel; Directionen gjør ham fire Aar tidligere kun til 65 Aar.

³⁾ Breve til H. C. Andersen S. 16 ff.

⁴⁾ S. 63 f.

⁵⁾ Mit Livs Eventyr S. 64. Jvfr. Collin S. 1.

Ulejlighed, „hvilke Herrer han tror tage saa megen Del i hans Vel, at de ikke ville undslaa dem for den nævnte Forretning“.

Af Andersens nærmeste Slægtninge var nu — maaske med Undtagelse af hans Halvsøster — kun hans Moder tilbage; om hende er ikke meget godt at fortælle. De Breve fra hende, som haves trykte, gjøre i det Hele ikke noget elskværdigt Indtryk, selv om de ere skrevne af Andre¹⁾, og af forskjellige Ytringer i Andersens Breve fremskinner hans Bekymring for hende. Naar General Holten i sine Erindringer (S. 20) skildrer hende som hengiven til Drik, stemmer dette ganske overens med det Eftermæle, hun altid har haft i Odense. Det lykkedes ret snart, 7. Marts 1825, at faa hende anbragt²⁾ i de saakaldte „Doctors Boder“, en oprindelig selvstændig Stiftelse, oprettet af Dr. juris Hieronymus Thenners Enke, men senere forenet med Graabrødre Hospital, hvis Lemmer nyde langt større Understøttelse. Naar det derfor almindeligt siges, at hun kom ind i Hospitalet, er dette ikke rigtigt. Hendes kjærlige Søn, hvem hun laa tungt paa Hjertet³⁾, gjorde sig Flid for at skaffe hende forsørgt der; men hans Ansøgning for hende — hvilket Actstykke des værre nu ikke findes, hvor det skulde findes, maaske havnet hos en Autographsamler — blev i Directionens Møde 9. Sept. 1830 henlagt indtil videre, og der blev den liggende⁴⁾. Hun maatte nøjes med „Doctors Boder“, og her døde 7. Oct. 1833 „Marie Jørgensen, Lem af Doctors Boder, Enke efter Skomager Andersen Digteren H. C. Andersens Moder“⁵⁾.

Endnu staar tilbage at omtale H. C. Andersens Farmoder,

¹⁾ Breve til H. C. Andersen S. 13—24; Collin S. 486. Den Contoirst Høst, der her nævnes som hendes Breves Concipist, var en Præstesøn fra Skeby, der i en Alder af kun nogle og tredive Aar var saa svækket paa Sjæl og Legeme, at han blev optaget i Graabrødre Hospital. Directionens Deliberationsprotokol 1796—1842 Fol. 232. Fyens Bispearchiv, Hospitalets Breve 1831 Nr. 119.

²⁾ Graabrødre Hospitals Indskrivnings- og Uddelingsbog 1798—1845 Fol. 217.

³⁾ Jvfr. Collin S. 485.

⁴⁾ Graabrødre Hospitals Deliberationsprotokol 1796—1842 Fol. 214. Stiftsøvrighedens Skrivelse 28. Aug. 1830 i Hospitalets Archiv.

⁵⁾ Odense Graabrødre Hospitals Kirkebog. Hospitalets Indskrivnings- og Uddelingsbog 1798—1845 Fol. 276.

som han kalder „en født *Nommesen*“, maaske et lille Tilløb til at antyde, at der dog var een af lidt finere Herkomst blandt hans ellers saa ringe Slægtninge; jeg siger maaske, thi Andersen var sikkert langt fra at skamme sig ved sin lave Byrd, hvad en Mand som han visselig heller ikke behøvede¹⁾. Hendes Mor-moder, fortæller Andersen²⁾, var en adelig Dame fra Cassel, der var løbet bort med en „Comediantspiller“. Dette er ret romantisk; men ved nærmere Undersøgelse viser det sig kun at være et skjønt Sagn — i alt Fald maa man længere tilbage, længere end man vist kan komme, for at naa til disse Personer.

Ved Midten af det 18. Aarhundrede fandtes blandt Odense Bys den Gang saa talrige Handskemagere en Mand ved Navn *Nommen Nommensen*; saaledes skriver han sig selv, medens Kirkebogen ændrer Navnet noget; i St. Hans Kirkebog er under 1745 følgende indført: Onsdag den 1. Decb. Morgen Kl. 7 er *Numen Numensens* og Kones *Cathrine Sørensdatters* deres Datter født, den 5. Decb. døbt og kaldet *Cathrine*. Dette Barn er Andersens Bedstemoder. Hun kaldes ellers hyppigt *Anne Cathrine* og har vel altsaa haft Ret til begge Navne, uagtet kun det ene er tillagt hende i Kirkebogen. Hendes Navn bliver altsaa *Anne Cathrine Nommensdatter*, et Navn der, som tidligere anført, varieredes paa mange Maader og endelig ogsaa, hvis man vilde tage Faderens Efternavn som Familienavn, kunde blive til *Nommensen*, hvoraf saa igjen *Nommesen* fremstod³⁾.

Om hendes Giftermaal 1781 har jeg ovenfor fortalt, hvad der var at fortælle; hun var da 36 Aar, adskillige Aar ældre end sin Mand, med hvem hun kun havde det ene Barn Hans Andersen, der ligeledes i sit Ægteskab med en langt ældre Hustru kun blev Fader til et Barn, H. C. Andersen. Det er sand-

¹⁾ Dette Navn *Nommesen* har da ogsaa gjort sin Virkning, idet f. Ex. hans Biograph i Dansk biogr. Lex. ikke undlader at anføre det.

²⁾ Mit Livs Eventyr S. 7.

³⁾ *Nommen Nommensen* og Hustru synes at have haft flere Børn; men de ere ikke fødte i Odense. Lignende Navne forekomme senere af og til i Byen, maaske baarne af Slægtninge af Andersens Bedstemoder. En *Anne Marie Nommesen* eller *Nummens* og en *Maren Naamans* nævnes i Politisager og andensteds ikke for deres Dyders Skyld.

synligt, at Nommen Nommensen og hans Hustru 1781 enten have været døde eller fraflyttede Odense, eftersom Datterens Trolovelse stod i en fremmed Mands Hus. Om deres Skjæbne vides Intet. Kun saa meget er sikkert, at de begge endnu levede 1766. Fra dette Aar er nemlig fundet en lille Seddel med følgende Erklæring:

til star ieg at nar mein schveier moder Karren Nels Datter ved døten af gar da haver verken ieg eler kone eler børren nogen arvf rettighed der at forderre.

Oden 16 october

A^o 1766

Nommen

Nommensen

Karen Sorrens Datter.

Sproget og Bogstaveringen vise umiskjendelig Paavirkning af det Tydske og pege for Nommen Nommensens Vedkommende hen paa Hertugdømmerne, og i samme Retning viser hans Navn.

Og nu hans Hustru *Karen Sørensdatter* — her have vi jo den Oldemoder, der skulde være Frugten af en Forbindelse mellem Comediantspilleren og den adelige tydske Dame. Men i Stedet for Comediantspilleren faa vi en Postrider og for den adelige Dame en fattig Kvinde ved Navn Karen Nielsdatter, nubem pro Junone.

Jeg skylder min Medarbejder ved Provinds-Archivet, Cand. mag. Holger Hansen, at jeg er kommen paa rette Spor efter disse Personer, idet han under Registreringen af Assens Kjøbstads Skifterets Archivalier gjorde mig opmærksom paa, at han deri var stødt paa en Nommen Nommensen. Gjennem disse Acter, sammenholdte med Assens Kirkebøger — der før 1734 kun indeholde Døbte — kommer man ind i Karen Sørensdatters Familieforhold. Hendes Fader var Postrider *Søren Jensen*, død i Assens 2. Aug. 1754, efterladende sig Enken *Karen Nielsdatter* og adskillige Børn i stor Fattigdom; et lille Hus vurderet til 40 Rd., Indbo til 3 Rd. 1 Mk. 8 Sk., en gammel Vogn og et Par Heste var Alt, og tilmed havde han saa megen Gjæld, at den oversteg Boets Værdi med over 44 Rd. Da Enken mange Aar derefter døde, 12. Jan. 1768, boede hun i det samme lille Hus i Byens store Kirkestræde, og Indboet var kun et Bord

til 1 Mk. og et Sengested til 8 Sk.; Klæder efterlod hun sig ikke, da hun i et Par Aar havde været sengeliggende; ved Skiftet efter hende ligger det ovenfor aftrykte Afkald fra Nommien Nommensen, hvilket med stor Forsynlighed af Arvingerne i Assens er erhvervet fem Fjerdingaar før hendes Død.

Ægteparrets Børn vare:

1. Jens Sørensen, døbt 23. Oct. 1712.
2. Kirsten Sørensdatte, døbt 6. April 1718.
3. Jens Sørensen, døbt 23. Juli 1721, død 13. Oct. 1752 som Postrider; gift 20. Oct. 1745 med Anna Ibs- eller Jeppesdatte, ved hvem han var Fader til Søren Jensen, døbt 4. Dec. 1750, var 1768 i Skomagerlære.
4. Hans Sørensen, døbt 14. Nov. 1723, død 16. Maj 1773, Grovsmed i Assens. Han var en ret velhavende Mand, der ejede baade Hus og Mark, Heste, Køer og Faar, og ved hvis Begravelse der blev ringet med alle Kirkens Klokker. Gift 7. Maj 1745 med Kirsten Jørgensdatte, død 1. Maj 1794. De havde følgende Børn:

- I. Søren Hansen, døbt 23. Sept. 1746, Smed i Assens, død 20. Sept. 1809; i sit Ægteskab med Birgitte Paarup, død 2. Dec. 1813, havde han 5 efterlevende Børn, af hvilke Hans Sørensen ligeledes var Smed i Assens og Kornmaaler.
- II. Jørgen Hansen, døbt 22. Dec. 1748, Grovsmed i Assens, død 2. Febr. 1800; gift 1. med Ane Johanne Madsdatte, død 20. Juni 1787, 2. med Margrethe Christiansdatte, død 15. Marts 1817. Af 1. Ægteskab havde han 3 Børn.
- III. Maren Hansdatte, døbt 13. Dec. 1754.
- IV. Mette Cathrine Hansdatte, døbt 10. Maj 1758.
5. Niels Sørensen, døbt 11. Dec. 1726.
6. Birthe Sørensdatte, gift med Johann Friederich Kiel, Hvedebrødsbager i Hamborg.
7. Bodil Sørensdatte, gift med Peter Petersen Dybbøl, Skipper i Flensborg.
8. Karen Sørensdatte, gift med Nommien Nommensen.

At forfølge denne Slægt videre op imod Nutiden, end her er gjort, anser jeg ikke for Umagen værdt; men skulde Nogen have Lyst til det, saa vilde det ikke være vanskeligt ved at fortsætte ad denne Vej at constatere, om der endnu lever Nogen, der kan sige sig at være i Slægt med H. C. Andersen.

**Breve fra Christian Molbech til hans Søn, Chr. K. F.
Molbech, i Aarene 1846—47.**

Ved O. C. Molbech.

(Sluttet).

—
Kjøbenhavn, 27 Mai 1847

Der er saamegen Varme, saamegen *Sommer*, i dit sidste Brev, at Du til Giengield vel burde have noget af den *Vaar*, som endelig begynder at frembryde for os stakkels Danske, der maa være mere nøisomme, end Romerne. Jeg kom for et Par Timer siden (allerede Kl. halv 7) hiem fra en idag meget tidlig Morgenvandring (hvilken jeg for 3 Uger siden igien har begyndt, til Bedste for min Helbred, mindre end for min Arbeidsflid, som lider ved at begynde Dagen med Træthed). *Endelig*, sagde jeg mig selv, have vi Foraar! — Det var den skønneste Morgen, i sin Art, jeg i Aar hidtil har oplevet — fuldkommen sydlig reen, let Luft, behagelig varm, med hvide giennemsigtige Taager udbredt over Søerne og det fiernere Landskab — Frederiksberg Slot og andre Bygninger kiendelige i alle deres Former under det lette, hvide Slør — Græsvæxten nu klædt i det allerfriskeste Grønt, og hurtig fremskudt i megen Frodighed efter temmelig megen Regn.

Løvedag Af:en før Pindse tog jeg over til Malmø, for at udhvile og forfriske mig et Par Dage; jeg havde netop endt den 1ste Afdeling af mine Forelæsninger over den engelske Literaturs Historie, indtil Shakspeares, Spensers og Dronn. Elizabeths Tid, og følte mig virkelig udtømt af dette Arbeide. Det forekommer mig næsten, som jeg maatte tænke mig dette som mine sidste

Foredrag, eller som jeg ikke mere vilde have Kraft til oftere at udarbeide et heelt Cursus, eller en 25—30 Forelæsninger, eller flere, over en ganske ny Materie. — Der er overhovedet i den sidste Foraarstid kommet et Slags Mathed og aandelig Slaphed eller Sløvhed over mig — ligesom Hiernen var svagere end ellers til at udrette sine Functioner; uden at jeg i øvrigt kan sige, at jeg føler mig ilde. Men selv paa Biblioth. gaaer alting seent og „trøgt“ for mig; og saaledes med alle literaire Sysler, som hvile paa mig. Jeg har endnu ikke kunnet drive det til, at faae det 1ste Hefte af Christian IVs egenhændige Breve ud, som jeg vilde havt færdigt inden Nytaar, og som nu dog kun bliver 16 Ark, i Stedet for de paatænkte 24. — I Malmø, i den gode Reuterdahls venlige, giæstfrie Huus, befandt jeg mig særdeles vel; og skjøndt det tildeels var koldt og umildt, især om Søndagen, følte jeg en meget god Virkning af Malmøs friske, rene Søluft, af det muntre Samqvem og af den Hvile, som det giver, at kunne tilbringe nogle Dage, ikke ørkesløs, men med Arbeide efter sin Lyst og Phantasie. Mandag Efterm. gjorde jeg med Fru R. og hendes Børn en hurtig Tour til Lund, hvor jeg saae Brunius, Dr. Reuterdahl (der ogsaa Løverd. Efterm. kom til Malmø for at besøge mig hos hans Broder) og Gleerup — hvis unique Hustru nylig har givet ham det 15de levende Barn (jeg troer 9 Sønner og 6 Døttre). Den ældste Datter Hilda, er nu voxen og 17 Aar, en sand „Lilievaand“, fiin, og tynd og opskudt i Væxten, en smekker, nordisk Skjønhed — eller egentlig ingen Skjønhed, men med et fiint, interessant, noget eiendommeligt Ansigt, en herlig, riig Haarvæxt, og noget af denne „herbe, zarte, sprøde Jungfräulichkeit“, som klæder smukt og netop passer til den fine, smekkre Skabning. — Det vilde være interessant at see hende ved Siden af en yppig, svulmende, plastisk fuldkommen Skjønhed i *Rom*, hvor Hilda — ligesom gierne enhver nordisk qvindelig Skikkelse af noget tiltrækkende Former — uden Tvivl vilde giøre Lykke. — Prof. Brunius fandt jeg mere affældig, mat og svag af Udseende, end jeg kan mindes før at have seet ham. Jeg frygter, han vil ikke have ret mange Aar, at bygge i, at udbrede sin byzantinske Stiil i Skaane, at tumle og ærgre sig i

— eller, som man ogsaa siger, at samle Penge i. Det sidste, om han kan det, er slet ikke unaturligt. Han kan maaskee føle paa sig, at han ikke vil naae nogen høi Alder — og i Sverrige, veed man, sørges kun lidt for Embedsmænds Efterladte. Han har nu fuldført sin Restauration af Lunds Crypt-Kirke — et colossalt Arbeide, som man maa have seet i de to—tre Aar, det har staaet paa, for at vurdere, og kunne have Begreb om, hvad han har udrettet. Mange tusinde Cubikfod huggen Granit er her bragt ind i Grundvolden, i Stedet for den skiøre, af Fugtighed smuldrende Sandsteen; hele Stykker eller Buer af Hvælvingerne udtagne og ny tilhugne Sandsteen, af den bedste og haardeste, som i Skaane findes, igien indsat; endogsaa adskillige af Søilerne — ja selv den, med den saakaldte Finn — have været borttagne, ved at skrue Hvælvingen op, for at lægge ny Grundvold under dem i Jorden. Hele Gulvet er nu lagt af ny Fliser af den ildfaste Leer fra Høganäs; og hvad der er fortrinlig gavnligt og forresten vil holde Crypten ulige mere tør, end før, er, at den hele ældgamle Vandledning, som kommer fra Helgon-backen og gaaer ned til Brønden i Crypten, er med uhyre Arbeide opgravet, rensed, har faaet en ny muret Canal, hvor det behøvedes, og Vandet bedre Udløb end tilforn, under Cryptens Gulv. — Alt dette udgjør et af de respectable Bygningsarbeider, jeg længe har seet. — I øvrigt vil jeg blot endnu fortælle dig to academiske og literaire Nyheder fra Lund og Skaane — thi hvad er her at fortælle fra vor egen Hovedstad, hvor intet passerer, uden Casino-Lystigheder, Virtuos-Concerter (Pianisten *Thalbergs* — som i disse Dage har faaet Dannebr. Ordenen), Dødsfald (gamle Geh. Raadinde *Schønheider*, den brave Etatsraad *Eberlin* i høieste Ret — jeg kan maaskee føie til Solodandser *Larcher* — i det mindste skal han ligge saa godt som uden Haab, af Lungesot, og man vil tilskrive Ærgrelse over at han er bleven tilsidesat for Hoppe Aarsagen til hans Sygdom), forslidte Comedier og Tragedier, daglig Stigen af Brødpriserne — og andre slige Prosa-Begivenheder? — Hvor fiernt jeg i øvrigt lever fra disse, saavel som fra det hele „Leben und Treiben“ i Kiøbenh., kan Du bl. a. see deraf, at *Larcher* ikke skal have været paa

eller i Theatret, siden *Nytaaer*, og jeg først i *Aftes* erfarede, at han var saa farligt syg, at man tvivlede om hans Liv. (Her i Huset er man ikke langt fra at frygte det samme for Fru Stage, som nu i 14 Dage har været meget syg). Det samme har Prof. Scharling været hele Vinteren; nu er han dog saameget bedre, at han paa Løverdag tiltræder en 4 Maaneders Reise med sin ældste Søn, som kun er 15 Aar, er Dux i Frue Skole, og skal være saa udmærket dygtig, at han gierne næste Aar kunde dimitteres. Samme Dag reiste den af Sorg betyngede Etatsr. Hansen i Univ. Dir. med sin ældste Søn, som gaaer med Tæring, og som man knap troer, han kan bringe levende hjem. — Hvad jeg vilde berette dig fra Skaane er, at en Provst N. Lovén, Præst 6 Mile fra Lund, har udgivet (under Titel: „Folkklifvet i Skytts Hårad i Skaane, wid början af 18 Århundrade, Barn-domsminnen, utg. af Nicolavius“) en fortræffelig, original, ja i sin Fremstilling *classisk* Bog. — Vi have intet saadant i vor Literatur (*Junges*, for Resten ogsaa meget originale „Nordsjæll. Almues Charakteristik“ er ikke saa poetisk, eller plastisk-anskuelig og naiv i Stilen) og i Sverrig har man kun eet Sidestykke: Ødmanns berømte „Hågkomster fra Hembygden och Skolan“, hvoraf jeg 1834 oversatte Halvdelen. Jeg havde den allerstørste Lyst til at gjøre det samme med Lovéns større Bog (et Brudstykke: „Gustaf IVs Besøg i Skanør Egnen,“ har jeg virkelig oversat), om jeg blot fandt Tid. — Den anden Sag, jeg vilde meddele Dig, var, at der i Vinter har været en vældig Kamp imellem Upsala og Lund om et Professorat (i pract. Philos.) ved sidstnævnte Universitet. Blandt de Indstillede var ogsaa din Kynding Mag. Rietz; men han havde kun „3die Rummet“. Det første vandt den dygtige, aandfulde Mag. Genberg i Lund, egentlig udmærket som latinsk Philolog; og i *andra* Rummet var kommen en Hegelianer, Adjunct i Philos. i Upsala *Afzelius*. Denne blev fortørnet over Miskiendelsen af hans filosofiske og hegelske Stormægtighed, gav Ansøgning til Kongen om at træde tilbage fra Concursen, og skrev en meget uartig polemisk Brochure mod Lunds Univ. og philos. Facultet. Da optog Genberg Handsken og udgav et Modskrift „Om den hyperboreiska Kritik och Fram-

ställning af Hegelska Philosophien“, hvori han lagde Afzeli „Yt-
 lighet“, Indbildskhed og utroligt grove Plagiater af tyske Skrifter
 for Dagen; og, efter alle Sagkyndiges Dom, har slaaet Afzelius
 (litarisk) aldeles ihjel. En besynderlig Skiebne vilde, at Genberg
 forlovede sig med en Frøken Toll (Datter af Oberst Toll i Lund)
 just som han skrev sit Stridsskrift, og at dette kom op til Stock-
 holm, netop samme Dag, som Afzelius havde Bryllup med en
 svensk Statsraads Datter. . .

den 1ste Juni.

Jeg kommer tilbage til dit Brev, som jeg for nogle Dage
 siden forlod, ved at fordybe mig i Scanensia . . . Dine meddelte
 Reiseplaner finder jeg gode og forstandige, i Forhold til din Tid
 og dine Resser. Ligeledes glæder mig dit alvorlige Studium
 af den herlige, unique *Dante*. Jeg havde vel forudsagt Dig, hvad
 Du vilde finde i denne store og skabende Aands Værker. Det
 er de *skabende*, de oprindelig geniale Digtere, som staae i Spidsen,
 paa Toppunktet af al poetisk Konst. Det undrer mig dog, at
 Du i det mindste ikke har *forsøgt* en Oversættelse. — Det glæder
 mig ogsaa, fordi Du i dette Studium har fundet en alvorlig,
 literair Arbeidsomhed, som Du behøvede under al denne *Nyden*
 og *Modtagen*, som let kan blive alt for overveiende *passiv*. . . .

Gud være med Dig, kære Christian! som hidtil, og føre
 Dig lykkelig til Arnos, som til Tiberens Bredder.

Jeg maa endnu fortælle Dig noget fra *Malmö*. En yngre
 Mand, rask, dygtig og practisk begavet, Rector Borg ved Latin-
 skolen (som ved ham er bragt op fra 60 til 150 Disciple) har,
 ved 2—3 Aars Anstrengelse, og i Forening med Byens Borger-
 skab, sat det igiennem, at 15 hele Hammar (Gaarde, men meer
 end en dansk Bondegd.) skienkede ved et orig. Brev af K. Fre-
 derik II til Rectors Løn, men for en Snees Aar siden fratagne,
 nu nylig af Regieringen ere tilbagegivne. Hans Løn kommer
 derved til at stige fra omtr. 150 eller 160 Tdr. Korn, til circa
 400 Tdr. Ingen Rector scholæ i hele Sverrige har halv saa
 meget; og en Prof. ord. i Lund 300 Tdr. Han maa prise K.
 Frederik II.

Kiøbenhavn. 3 Juli. 1847.

Dit Afskedsbrev fra Rom (16 Juni) modtog jeg den sidste Dag i Maaneden. Meget i dine Breve har rørt min Siæl og bevæget mit Hierte; neppe noget *meer*, end disse Afskedsord, hvori Du udtaler din Stemning og de Følelser, hvormed Du lavede Dig til at sige den evige Verdensstad Farvel. Ja, den er det i Sandhed — saavidt noget paa Jorden, i det Forgængeliges Hiem, tør kaldes *evigt*; og tør man her ikke bruge Benævnelsen af *evig*, saa kalde man den da *eneste* — thi dette er den paa og for Jordens Kreds (Kringla heimfins) *eneste*, ogsaa ved Siden af Europas tvende andre Verdensstæder: Paris og London. Men ligesom den sidste er Handelsmagtens, Pengevældens, Gierningskraftens *Hovedstad* i Verden, og ligesom *Paris* er Glimmerlivets, Forstandskraftens og Materialismens — saaledes er *Rom* Konstens, Skønhedsideernes og det dybe Erindringslivs, *Mindeverdenens Hovedstad* — og har været det i meer end halvandet Tusinde Aar. . . .

Jeg ønsker Dig til Lykke med at opleve din 26de Fødselsdag i la bella Firenze — eller Fiorense, som mig synes den burde hedde. Det er ogsaa meer end et *Navn*, at den kaldes Skønhedens Stad. Den slutter, ligesom Rom, en uendelig Masse af Konstværker indenfor sine Mure — og endnu flere Literatur- og Bog-Skatte; men selv fordunkles den dog i Storhed og Betydning af det *eneste* Rom. Det var for mig som en behagelig Hvile, da jeg kom tilbage til Florentz, og der nød et Par skønne, muntre Sommerdage; men det var ikke den samme Virkning, som da jeg første Gang kom til Toscanas Hovedstad fra Lombardiet, og her for første Gang opfattede det rette italienske Liv, og aandede Italiens sydlige Luft. Naar Du nu fra Florentz drager over Ferrara og Bologna til Venedig, da finder Du *her* endnu et af Italiens 3 Vidundere (lad *Florentz* og *Neapel* strides om, hvo der skal tilkiendes den 3die Plads); men dermed er ogsaa det underfulde forbi. Du finder en Efterhøst endnu i Verona og Parma (Amphitheatret og Correggios mageløse Billede); siden daler det ned imod den sædvanlige europæiske Prosa-Pragt, som Du finder nok af i Milano; og her er den sidste Overgang, til

Du giennem den sublime Naturs Storhed i Schweiz synker saa meget dybere i Verdens og Verdenslivets materialistiske Prosa, hvis Ideal i Glands og bedøvende, sindsforvirrende Tummel møder Dig i Paris. Gud lede Dig som hidtil beskiermende paa enhver af dine Veie, indtil Du endelig kan vende Ryggen til hiin colossale kalkede Grav, til hvis Dvergbillede eller Miniature-Copie en vis Tidsretning gierne vil gjøre vort lille Kiøbenhavn — som man nu, med god Grund, har ophørt at kalde *Axelstad*. Hvad Frændskab i Navn eller Gavn skulde vel den gamle Krigens og Kirkens mægtige Helt have med Hr. Carstensens Tivoli- og Casino-Stad?

Men ogsaa i det blomstrende, smilende Florentz, saa langt fra dit Fædreland og dem, Du der elsker, vil upaatvivlelig din *Fødselsdag* kalde alvorlige Tanker frem for din Siæl. Du vil lade din Tanke dvæle paa din *udrundne* Ungdom, og vende tilbage i dit eget Dyb, for at veie og betænke din Fremtid. Dit Liv har alt været rigere end de fleste Andres, med Dig Ligealdrendes. Jeg glæder mig selv over, at Du i *disse* Aar har opnaaet et Ønskes Opfyldelse, som har beriget og modnet din Aand — og jeg vil haabe givet den Styrke til mere udholdende Virksomhed og Arbeidsomhed. Thi det er *disse*, Du nu behøver, hvis Du endnu vil tænke paa at virke noget for din *ydre* Stilling i Verden — i hvilken Du endnu staaer uden andre Hielpemidler, end dem, Du kan finde i Dig selv — og disse, der sandelig ikke ere svage — har Du hidtil ikke lagt an paa at bruge og at dyrke med Kraft. Din „Lyst til at more Dig,“ som Du selv kiender, erkiender, og ofte nævner, har hidtil havt for betydende en Indvirkning paa Dig. Men jeg kan umuelig troe andet, end at en Reise som den, Du har gjort, maa curere Dig for denne Lyst — som en blot *forgængelig Nydelseslyst*. Du er bleven vant til saa ædle og ypperlige Nydelser, at din Siæl maa føle en uafviselig Trang til noget Høiere, Kraftigere og Bedre, end Kiøbenhavns jammerlige Forlystelser og prosaiske Adspredelser. — Jeg haaber, det allerførste, Du vil tænke paa at erhverve Dig er den academiske Grad, hvis Savn ogsaa paa din Reise har skadet Dig. — Nylig (d. 28 Juni) under en, næsten hidtil mageløs,

eller neppe overgaaet Profusion eller Naadesstrøm af Titler, Ordener, Rang o. s. v. har Kongen ogsaa gjort den ubetydelige Archivarius T. Becher, der hidtil ei har kunnet drive det til at blive *Mag.* til *Professor.* Jeg haaber om Dig, at Du endelig vil vise dine Medlevende, at Du kan skaffe Dig selv en Titel, som Kongen Selv *ikke* kan give Dig. Det forekommer mig, Du allerede maa have valgt og forberedt Æmnet for din Disputation: Dantes Poesie og Digtværker, i deres Forhold til hans Samtid og til Eftertiden. Jeg vilde i Aanden glæde mig til en saadan Afhandling af Dig paa *Dansk*, der kunde fremtræde ligesaa Dante'sk ren og ædel i Sproget, som Thomsens Byronske Disputats er Hegelsk-forskruet-indbildsk-affecteret — og dog kun compileret — ikke saameget værd, som det svageste Digt af B. selv!

For ikke længe siden (midt i forr. Maaned) var jeg tilsagt eller inviteret at møde i Roeskilde, ved Aabningen af Christian I's Grav. Hans simple Fyrrekiste, halv forraadnet, havde dog holdt sammen, og viste hans Skelet fuldstændigt bevaret, begravet med den allerhøieste Grad af ydmyg Simpelt. Ikke ringeste Levning af Silke, Fløiel, eller noget Slags Kostbarhed (som dog endnu fandtes selv i Absalons Grav); kun nogle Spor til at smalle Lærreds-Bændler havde fæstet Liigskiorten over Brystet. Længden af Skelettet viste 73 Tommer; men 1 à 2 Tommer maa endnu lægges til for Brusk og Kiød i den levende Mands Høide — altsaa henved 3 Tommer over 3 Alen. Liget i Kisten har indtil Brystet været bedækket med *Langhalm's Knipper*, hvoraf en stor Deel endnu var vel bevaret, med sine udtærskede *Ax.* I Underkiæben mangler der 2 Tænder, som Kongen mistede ved en Piil i Slaget paa Brunkebjerg. — Ved Acten, som varede i 5 Timer (ogsaa Dronn: Dorotheas næsten rent opraadnede Kiste blev undersøgt) var Kongen og Kronprindsen hele Tiden tilstede. Foruden en Commission, vare kun Engelstoft, jeg og Velschow tilsagte. Derpaa spistes paa Palaiet; efter Palaiet spadserede Kongen med hele Selskabet i 1½ Time; talte ogsaa paa denne Tour en temmelig lang Tid med mig, og spurgte med Deeltagelse til Dig og din Reise. — I øvrigt er den for os mærkeligste Ny-

hed her hiemme fra, at Hans nu virkelig for Alvor er bleven skaansk Landmand. — — —

I forrige Uge var jeg i Lund til Magister-Promotion, og om 14 Dage tænker jeg paa at reise til Helsingør, og der tilbringe en 5—6 Dage — enten i Ewerløfs Consulathuus (ikke ude paa hans Landsted) eller paa et Vertshuus. — — —

Gaae snarest muligt til den gamle, værdige Molini¹⁾ med Indlagte, og hils ham meget fra din altid hengivne Fader C. M.

H. P. Holst har faaet Ridderkorset — ikke Paludan-Müller! *Sualedes* udmærker Kongen.

Kjøbenhavn 24 Juli 1847.

Dette er altsaa sidste Gang, jeg skriver et Brev, som Du skal modtage i Italien — det skønne, det herlige Land, hvor jeg vil troe, Du har fundet *aandelige* Nydelser, som Du i intet andet Land i Verden giendfinder. Saaledes i det mindste er endnu den svage Eftervirkning af Indtrykket, som hos mig er gient i Erindringen. Jeg vil imidlertid haabe, at Du ogsaa i Italien har høstet meer, end *Nydelse* — hvilken dog er Reiselivets prædominerende Charakter. Men Konsten ved at reise er egentlig over Nydelsens Blomsterflor ikke at glemme *Frugt-Høsten*, som skal overleve hiin. Jeg troer at have fundet Spor til i dine Breve, at Du ikke har glemt det sidste, uagtet din „bekiendte Lyst til at more Dig“ — som Du selv meer, end eengang nævner. Jeg tænkte paa Dig netop i Gaar, da man i „Fædrelandet“ opvartede med hele 3, 4 Spalter af et Brev fra Cand. *Hagen*, der har været i Rom Aarsdagen efter Pavens Kroning, og beskriver denne Fest. Det er meget nøiagtigt, udførligt, grundigt berettet, med en Mængde Personers og Steders Navne, Citater af Vers, Inscriptioner, Folke-Vittigheder og Udsagn, o. s. v. omtrent, som naar en Journalist eller Avis-Correspondent med Forstand og Talent vilde berette om Festen. Men jeg læser ulige hellere et Brev fra Dig — om det endog er udført mindre flittigt, mindre nøi-

¹⁾ Bibliothekar i Florentz.

agtigt og fuldstændigt, end Hagens. Han giver omtrent Alt hvad han har — Du holder meget tilbage; han giver mere det Ydres kolde Daguerreotype; Du mere Skizzerne, Studierne til et levende, aandeligt Billede, som Du har optaget og giemt i dit Indre. Forresten var der adskilligt som interesserede mig i Hagens Fortælling, og som var godt opfattet og fortalt — bl. a. Beskrivelsen over Pavens Benediction, som det fornøiede mig at see, virkelig syntes at have giort et dybt Indtryk paa Fortælleren — og Bemærkningerne over Roms daværende Physiognomie — at Romerne havde deres By og deres Fest mere i Ro for dem selv, at, med de Fremmedes Sværme, og den største Deel af Tiggerne og Tiggerdrene fra Landet vare forsvundne og havde trukket sig tilbage i Campagnens Eensomhed, for der under Sommeren at søge Trøst i de samlede og sparede Bajocchi, o. s. v. — For Resten hører der — i Almindelighed talt — ualmindelig meget Genie eller Talent til at sige noget om Rom, som ikke allerede er sagt ligesaa godt, eller bedre før — i Almindelighed, siger jeg; thi netop i det Halvaar, Du har tilbragt i Rom, er en ny *politisk* Æra begyndt for den *erige* Stad, der jo ogsaa, som alt andet i Verden, har sin *endelige*, sin materielle Side. Og netop i og fra den Tid har været meget *aldeles nyt* at opfatte og at giengive. — Jeg har seet, hvorledes Folkestemningen i Rom bølger op og ned. I Forgaars læste jeg de sidste Nyheder derfra, og saae at den virkelige Organisation af Nationalgarden atter har hævet Jubelen og Begeistringen for Pio IX til sit Høidepunkt. Ligger ikke dog vel lidt af den uhyre Glæde over denne Institution ogsaa i den romerske Ungdoms Glæde over at komme i Uniform, og Forfængeligheden hos ældre og mere betydende Cittadini, der i Aanden see sig som Capitainer, Majorer, Oberster o. s. v. — Imidlertid er alt dette kun Scener af 1ste Act af det italienske historisk-politiske Drama, som Pius IX har oprullet Teppet til. Der hersker og er fremkaldt en giærende Bevægelse i Italien, som vist nok aldrig vil bringe saamange italienske (∴ neapolitanske, romerske, florentinske, venezianske, lombardiske o. s. v.) Hoveder under *een Hat*, eller Frihedshue; men som vil yttre sig med meer eller mindre stærke

Rystelser i alle, eller de fleste *enkelt* Stater. Hvad ellers engang Enden derpaa vil blive, kan Ingen endnu sige. Var ikke *Øster- rige*, da kunde man vel med temmelig Vished spaae, at der dog engang vilde komme et *italiensk Forbund* ud af det — omtrent som det tydske. Men den østerrigske Præponderants, som Medlem af dette Forbund, vilde blive for stor. Deri ligger, foruden indbyrdes Jalousier (nødig vilde ogsaa *Sardinien* opgive sin temmelig faste og respektable *selvstændige* polit. Stilling) den mægtigste Modgrund og Modvirkning. — Men *Du* — som formodentlig ikke fik Ophavsmanden til den hele *romerske* Omvæltning at see, Ansigt til Ansigt! — Hvormeget har jeg dog paa dine Vegne ønsket dette! — Du saae, hvorledes jeg endog, da jeg i mit sidste Brev havde glemt at gientage min Tilskyndelse, skrev den ved at stikke en Pen ind under Omslaget om Brevet. — Kunde Du opnaaet det — som jeg ikke tvivler paa — da vil det *aldrig* ophøre at fortryde Dig ikke at have medtaget en i sit Slags *eneste* Erindring fra Rom, som aldrig vilde forladt Dig!

Men det er bedst, jeg forlader Paven, Rom og Italien i dette Brev, som jo egentlig ikke skulde lade mig dvæle i det Land, hvor *Du* er, men for nogle Øieblikke hensætte Dig i Fædrelandet og Hiemmet, hvor *jeg* er. Jeg vil hertil bemærke, at Lysten til det sidste ikke egentlig er ret stor hos mig, da jeg snarere ligesom føler mig lettet fra noget af den Vægt og Byrde, der tynger og trykker mig, naar jeg lader Tanke og Phantasie dvæle i fremmede Lande og Riger. Og til denne Vægt hører bl. a. ogsaa et Slags virkelig dansk Scirocco-Tyngsel, som jeg i denne Tid daglig føler i Kiøbenh., hvad enten dens Grund mest ligger i min egen physiske Tilstand, eller i Luften og Heden — eller ligemeget i begge Dele. Virkningen er der — dette er vist. — — — Da jeg i Forgaars sagde til den saakaldte „tydske“ Moltke (som de for Resten i Holsten gierne vilde æde op, om de kunde, for hans Anti-Tydskhed) nemlig den tidligere Cancelliepræsident, Grev Carl Moltke — at der er to Ting, jeg slet ikke mere kan taale: at *reise* og at *ennuyere mig*: kunde jeg gierne have føiet den 3die til: at skrive Bøger, eller at *forfatte*. Det forekommer mig snart, som jeg reent har mistet Evnen dertil.

I en 2—3 Maaneder har jeg gaaet med Ideerne om i Hovedet til to literaire Arbeider — og det dog slet ikke noget særdeles stort, eller meget *vanskeligt*; i det mindste ikke det Ene. Men det har været mig reent umuligt at begynde paa noget af dem. Maaskee har ogsaa det ene staaet det andet i Veien. Saameget er vist, jeg har ladet dem roligt hvile begge to, og da jeg især, siden jeg i Slutn: af Junius var i Lund og Malmø, til hvilken Tid ogsaa Heden begyndte ret for Alvor, har med mere Resignation, end ellers, slaæet mig temmelig til far-niente Systemet, som ellers ikke er min Sag — har jeg med begge Hænder grebet en Leilighed til at arbeide i Noget, hvori Arbeidet egentlig kun er et Slags morende Hvile; nemlig min danske *Ordsprog-Samling*. Denne, som i en lang Række Aar, kun ganske langsomt er skredet frem, var dog kommet derhen, at dens Basis eller Grundvold næsten var færdig. Denne fik jeg nu efter min Hiemkomst fra Lund, hvor jeg, som sædvanligt havde disse Sager med mig, Lyst til at bringe til Ende. Dette bragte mig ind i Mere derhenhørende — og da Arbeidet derved kom i hurtigere Gang, begyndte det at interessere mig saaledes, at det bortdrog mig næsten fra alt andet — og at jeg i Grunden havde langt mere Lyst til at blive hiemme hos mine Ordsprog, end til at reise til Sorøe, hvilket jeg om to Dage agter at giøre. — Jeg har længe foresat mig denne Reise, og vil engang endnu tage Afsked med den kun 25 aarige, *anden* Gang renoverede Fugl Phønix i Sorøe, som man nu atter har lagt paa Baalet — Gud veed, om for nogensinde mere at opstaae. Imidlertid er Grev Knuth bleven Amtmand i Sorøe (i K. herre Stemanns Sted, som er kommen til Aalborg) og er — efter almindeligt Sigende — bestemt til *Overhofmester*, Overdirecteur, eller Gud maa vide, hvad Titel han faaer. Altsaa et *Hoved* faaer man — om man nu vil faae nogen Siæl og Krop i Sorøes projecterede *Real-Academie*, vil Tiden lære. A propos om *Kroppen* derude, saa fortalte Reitzel mig i Gaar, at nogle rige eller velhavende Bønder i Siælland ved en Leilighed havde sagt til en eller anden Vedkommende: at det kunde blive meget godt med en saadan Indretning, og de vilde nok sætte deres Sønner derhen, naar de kunde faae alting frit

— baade *Kost* og Underviisning — og tillige blive fri for Udskrivning! — Der mangler endnu kun, at de tillige skulde have et aarligt Stipendium til Lommepenge. — Ved samme Leilighed berettes af Reitzel, at han for nogle Dage siden paa Kongens Nytorv saae endeel store Vogne, omhyggeligt belæssede med Flyttegods, og da han traf Nogen at spørge, hørte han, at det var til Grev *Knuth*, og at der i det Hele skulde gaae 12 Vogne med nye Meubler til ud til hans Bolig i Sorøe (nemlig den nye Directeur-Gaard, som i 4 Aar har staaet ledig; og hvor jeg har hørt, man er i Færd med at bygge paa de grevelige *Stalde*). — Dette er en alvorlig Metamorphose af den liberale Greve, hvis Navn stod i Spidsen for den *Lollandske Petition*, og som man kaldte „den danske Lord Durham“ — efter en bekjendt, meget talentfuld ultra-liberal engelsk Pair, som jeg troer døde som Gouverneur i Canada, ikke længe efterat han havde modtaget denne Post. — Jeg vil haabe, at Gr. Knuth maa leve som Gouverneur eller Directeur i Sorøe. — Du har maaskee hørt det almindelige Sagn her i Vinter, at han havde tilbudet Kongen sin Tjeneste til Ministerposten i Petersburg, eller paa nogen anden eminent diplomatisk Plads; men man saae nu, at Kongen hellere vilde have ham til *Sorøe* — og at Grev Knuth hellere vilde modtage en Amtmandspost, end leve uafhængig, som Lehns greve, og som den første Mand i Lolland — hvor han i faae Aar kunde blive endnu meget rigere, i Stedet for at han i *Sorøe* vil sætte Penge til — naturligviis dog ikke i Forhold til hvad det vilde koste ham i Petersburg, i Wien, eller Paris. — Hans egentlige og bedste Plads som Diplomat, var uden Tvivl i *London*. — Hvad nu for Resten Grev Knuth tænker paa med at gaae til *Sorøe* — maa Tiden vise. Formodentlig skal det dog vel kun være det første Stats-Trin til noget høiere. — En anden Mand har man, som der siges, havt meget ondt ved at holde i *Sorøe*, Lector *Wegener*. Han vilde endelig derfra, og til Universitetet; men vilde nogle maaskee ikke saa gierne have ham, og Kongen maaskee helst conservere ham for *Sorøe*. Man gjorde ham Vanskeligheder med Hensyn til *Ancienniteten*, som han fordrede i Følge Lectorernes Rettighed; pour dorer la

pillule gjorde Kongen ham d. 17 Juli til *Kongelig* Historiograph. „Skriv os nu en *kongelig* Historie!“ vil jeg sige ham, dersom jeg træffer ham i Sorøe, hvorhen jeg om et Par Dage agter at reise. — Samme Dag blev Mag. Schiern gjort til Lector i Historie ved Universitetet. „*Da* lag der Hund begraben!“ Dette var uden Tvivl den egentlige og rette Aarsag til, at Wegener ikke kunde opnaae Professoratet. —

Nylig har det skandinaviske Naturforsker møde grasseret her i 6—7 Dage. Der er læst, og spist og drukket, og siunget og talt en forfærdelig Deel — hvad der ellers er udrettet, skal jeg ikke kunne sige. Jeg har ikke engang *seet* $\frac{1}{2}$ Naturforskere. Hvormange *hele* her var af norske og svenske (foruden de tre *store* Stierne: Berzelius, Fries og Hansteen) maa Andre bedømme. Navnelisten saae ikke meget illustre ud; dog er var ikke faa reent uvedkommende; f. Ex. Prof. Thomander fra Lund, og Provsterne Thestrup og Wieselgren fra Skaane. Endeel navnkundige Svenske Physiци og Naturhistorikere af mere privat Stilling, savnedes. Derimod manglede naturligviis ikke *Ordensforskere*. Den hule Kryber, Prof. Nielson i Lund, fiskede sig et Commandeurkors, ligesom Biskop *Agardh*, som allene derfor var kommen. Hansteen fik det vel ogsaa; Berzelius blev Storkors o. s. v. Hos Kongen (paa Eremitagen, hvor dog kun en Elite af de Danske vare budne) og paa en Compagnie-Tour med Skandinavisk Selskab til Roeskilde (det sidste bestred Gildet) skal der være drukket stærkt over Tørsten; og især paa den sidste Tour gaaet næsten bacchanalisk til ved Bordet og paa Hiemveien seent om Natten. — Derimod siges det af de Vidende at Kronprindsen, som kort før, gjorde et Besøg paa 6—7 Dage ved Hoffet i Stockholm, skal have ført sig exemplarisk vel og artig op, og i det Hele gjort et meget godt Indtryk, ligesom hans Modtagelse der var ligesaa hiertelig ved Hoffet, som udmærkende af Publicum. Hvad der maaskee har været det mindst ønskelige, er at Kong Oscar, da han til Afsked den sidste Aften eller Nat, besøgte Kronprindsen paa hans Værelse, der skal have *allene* tilbragt et Par Timer hos ham. Her maa vel være forefaldet adskillig discours,

som kunde bringe det til at ringe for Ørene for en og anden af de høieste Personer i Kiøbenhavn. — — —

Jeg adresserer dette til *Venedig*, skjøndt jeg ikke har dit sidste Brev ved Haanden. Neppe seer Du nu noget videre fra mig, før fra Paris. Forinden haabe vi dog, at høre noget fra Dig. Vær som hidtil *paa Reisen* god Oeconom med din Casse — jeg mener, husk i *Schweitz* paa, at Du vil til Paris, og at det er høist problematisk, ja neppe at vente, at Du der skulde kunne opnaae Tilskud; med mindre din Reise forlængedes, hvilket for din Stilling her hiemme vilde være yderst skadeligt. Og hvad skulde Du dog leve af en stor Deel af Vinteren i *Paris*. — Derhen vil jeg skrive, naar jeg erfarer noget om din Reise — poste restante, eller ved Gesandtskabet.

Gud bevare Dig!

Kiøbenhavn 3 Sept. 1847.

Du vil formodentlig idag kun faae et ganske kort Brev, til Svar paa dine to sidste interessante Breve fra *Florentz* og *Venedig*. Begge vare ankomne under min Fraværelse paa en indenlandsk Sommerreise, som jeg foretog fra Slutn. af Juli til 15de Aug. Jeg reiste til Sorøe, hvor jeg denne Gang havde et meget kiært og behageligt Ophold i 6 Dage, i det skjønneste Veir, og under venlige Forhold. Herfra tog jeg med Diligencen paa een Dag giennem Fyen, og over begge Belter, til Haderslev, hvor jeg kom Kl. 10 om Aftenen (det er al den Reise-Hastighed, jeg forlanger). Jeg tog paa Landet i Haderslev Amt, hvor jeg tilbragte et Par Dage hos en Præst, og lærte et og andet om Nordslesvigske Forhold paa Stedet selv. Siden — i Stedet for at reise til Ribe, eller Føhr, som der var paatænkt — tilbragte jeg et Par Dage i Haderslev, hvor jeg nød megen Artighed af Amtmanden, Conf. Raad Johannsen og Borgmesteren Just. Raad Lassen, og hvor jeg fandt det overhovedet meget Dansk, i det mindste i Borgerstanden (i Hotellet, hvor jeg boede, talte Opvartningspigen sit gode brede Jydsk, med *a* for „jeg“ o. s. v.) Paa Tilbageveien giennem Fyen, besøgte jeg (ligesom i Fior)

min gamle Ven Etatsr. Vedel-Simonsen paa *Elvedgaard*; (om hans forunderlige Eremitliv, hans ualmindelig skønne Have-Anlæg, og hans for mig forunderlig interessante, gammeldags-indtagende, utroligt eensomt-stille, og dog smukke, tildeels endog elegante Huus — maa jeg mundtlig fortælle Dig). Fra Odense reiste jeg til *Ringsted*, hvor jeg (saavidt jeg kan erindre) for første Gang i mit Liv laae en Nat, og tilbragte en Formiddag. Herfra tog jeg til *Bregentved*, hvor jeg endte min Reise. — Dens Fortælling vil forekomme Dig forunderlig smaalig eller dværgagtig i Sammenligning med din Reise; men havde Du oplevet Alt hvad jeg dog i disse 3 Uger oplevede, og lært hvad jeg lærte — deels af Bøger, deels af Mennesker — vilde Du tilstaae, at man kan finde *megen* Interesse, og godt Udbytte af en Reise i sit eget Land. Med min Reiselyst veed Du i øvrigt, at det er gaaet meget stærkt tilbage; dog kan jeg ikke andet end sige, at *denne* Reise baade morede og behagede mig, og at den rimeligviis vil give mig fornyet Lyst til at reise om Sommeren i *Danmark* — saalænge nogen Evne dertil endnu er tilbage. — For herfra at gjøre Overgangen til *Din* Reise, og især til dens *Nerrus*, saa har jeg i denne Henseende kun maadelige Udsigter at give Dig; men maaskee Du selv — eller Lykken — kan bringe den til, hastigt at vende sig til det Bedre. — —

Jeg har paa min Reise skrevet et nyt Skrift om Sorøe, som nu er færdigt trykt, omtr. 2 $\frac{1}{2}$ Ark stort; og som jeg i næste Uge sender til Gr. Knuth, og vil bede ham overlevere det til Kongen i Sorøe. Jeg har deri tilsidst søgt at antyde den *eneste* Maade, hvorpaa en *Real-Høiskole* er mulig; nemlig ved at lade det hidtil værende Academie existere; og paa samme saa at sige *indpode* den nye Udvidelse. — Vi have i disse Dage havt den Fornøielse, omsider engang at have vor gode Ven, Dr. og nu Domprovst Reuterdahl paa et kort Besøg hos os; tilligemed hans Svigerinde fra Malmø. Hendes Mand har ogsaa været et Par Dage i Byen; alle tre gjorde en Tour i Morges til *Roeskilde* (Du veed, vi ere ogsaa blevne velsignede med en Jernbane) hvorfra de allerede Kl. 2, efter flere Timers Ophold, vare her tilbage.

Din med hiertelig Oprigtighed hengivne Fader C. Molbech.

Velkommen snart hjem! — Jeg glæder mig ret til at see Dig igien, og til de fornøielige Aftentimer jeg venter mig (senest i Beg. af November) ved at høre dine Reisetællinger. — — Skuespiller Wiehe er kommen sig; men skal være noget tungsindig efter sin Sygdom. Heiberg og C. Winther (som jeg nu begge næsten aldrig seer) — ja hvad giøre de? — Spørg Folk ad!

Kjøbenhavn 30 Sept. 1847.

. . . Jeg seer af dit Brev af 20de Sept. til din kiære Moder, at vi snart kunne vente et længere. Det Modtagne interesserede mig ved eet og andet, som viste mig din *ydre* Levemaade i Paris, hvor det synes at behage Dig meer, end jeg formodede om den, der havde følt sig hiemme i Andalusiens Herlighed og i Roms og Venedigs historisk-gedigne Storhed og Konstrigdom. Det er sandt, hvad saadanne Lande og Stæder ere for Livets *Sandhed* og *Aand*, kan Paris i lige Forhold være for Livets *Skin* og Materialisme; og som Tids-Phænomen vil det have sin Mærkværdighed og Interesse — især ved Tanken paa, at det vel engang vil være i *Paris*, hvor den uhyre Verdensbegivenhed, en mageløs Verdensstads (Roms) Undergang ved et *historisk* Jordskiælv, fremkaldt ved *politisk* og *moralsk* Corruption, i en Fremtid, hvis Maal vi naturligviis ei tør sætte, vil gientage sig. — Ogsaa er der unegtelig for *Verdenskundskab* og *Videnskab* meget at høste i Paris. — Men hvad der i dit Brev forundrede mig, og hvad jeg ligesom med et Slags Uro og Ulyst læste, var, at Du, ved at skildre dit Liv, dvæler længst ved „amusements de Paris“, *Theatre* (de ringere), Caffeehuse, og — Journaler. Du har Ret i, at de sidste ere uundværlige i Paris; men det er baade der og i London nødvendigt (hvad der jo allerede er det hos os selv) hurtig at lære sig den Konst, at læse dem i Flugten — at anvende *Minuter* paa det som de rette Badauds i Paris — franske og udenlandske — opoffre *Timer* paa, da de i Journal-læsning see en reen *Vinding*, eller den billigste Maade at dræbe den Tid, som er dem en Plage; i dets Sted vi andre for en stor Deel maa betragte denne Læsning som et uhyre Tab — et

Tidstab, hvoraf det reelle Udbytte undertiden kan være *nogle Linier* af 4—5 hele Ark. Jeg vil ikke engang tale om, naar man vil fordybe sig i Journalernes *Literatur* og *Kritik* — eller de for det meste usle og forgængelige, leiede og købte Feuilletons-Artikler. Det er mig kiært, at Du læser Lamartines *Hist: de la Gironde*. Det vil interessere mig selv høiligen at sammenligne den fra *Stilens* og *Historiens* Side, med *Thiers* sidste Værk. (*Han* er overhovedet ikke min Mand); og dette har jeg netop foresat mig at begynde *d. 8 Oct.*, eller med mit 65de Aar. — Du nævner vel i Forbigaaende „et eller andet Musæum“ (i Tiden fra 2—5 $\frac{1}{2}$) men ved Siden af *Haverne*, *Boulevards*, eller en *Situation* i Paris; det er altsaa som et Slags Recreation; men selv i Paris ere Musæerne af megen Vigtighed for Konststudiet (f. Ex. bl. a. for den *egyptiske* Konsthistorie; *nu* ogsaa for de *assyriske* Konstværker fra Ninive) ikke at tale om den ældre *franske* Malerskole, og den belgisk-nederlandske — tilligemed hele Konstens Udartelsesperiode i det 18de Aarh., som gik Haand i Haand med den moralske og litteraire Udartelse, og som man ogsaa bør, ikke *studere*, men gennemsee og gennemskue. — Jeg anbefaler dig ogsaa *Bibl. du Roi*, dersom Du virkelig, som Du skrev, vil studere noget af den provençalske Troubadour-Poesie. Du bør da opsøge Nogen ved denne Green af les Manuscrits Ansat (f. Ex. *Mr. Paulin Paris* — som Du maa bringe min ukiendte Hilsen, og sige hvor høit jeg vurderer hans Arbejder, og beundrer hans Productionsevne). I Paris, overhovedet i Frankrig, leve Europas første Bibliologer og Bibliographer; og et Bibliothek, som det kj. i Paris faaer Du ikke andensteds at see i Europa. — Jeg vil ønske Dig til Lykke, naar Du, ved en oeconomisk Brug, ogsaa af din *Tid*, kan tilegne Dig, og *snart* hjembringe et reelt Udbytte af dit Ophold i Paris (*Mit* var betydeligt) og naar Du der fremdeles maa kunne undgaae at blive af Mag. Schiern med Magt druknet i hans Ordskyll („Talestrøm“ er for godt et Udtryk). Det forekommer mig (sit venia imagini) at see ham som den, der stræber af al Magt at drukne en stor, stærk Dogge, som det tildeels lykkes Drukneren at faae under Vandet, men som ved en alvorlig Kraftanvendelse river sig løs og oversprøiter

den Plagende med hans eget kolde Element. — Mere næste Gang fra Din oprigtig hengivne Fader C. M.

Kjøbenhavn d. 14 Oct. 1847.

At begge dine, for et Par Dage siden modtagne Breve have været mig til Glæde, behøver jeg ikke at sige Dig; og min Tilfredshed blev ikke mindre, ved at modtage dem begge paa een Gang (i Mandags d. 11 Oct.) overrasket især ved det senere hurtige Fart, da jeg af Poststempleet saae, det var afgaaet fra Paris d. 6 Oct., og saaledes paa 5 Dage er fløiet hertil. Hvad der glædede mig ved Læsningen af begge Breve — var ikke allene Følelsen, hvormed Du yttre mig din kiærlige og sønlige Deeltagelse, baade i min Tilværelse overhovedet og i Anledning af Dagen, hvormed jeg begynder mit 65de Aar — men ogsaa det *Sandheds* Præg, som fremlyser af dine Udtryk, dine Ord, din Fortælling, din Betragtning, og din hele Stil. Det er et Præg, jeg vurderer uendelig høit, og som jeg kan sige er af dem, jeg aldrig har savnet i dine Breve, og som har bidraget saa stor en Deel til at gjøre mig dem kiære og interessante. — Saaledes ogsaa dine Breve fra *Paris*; de ere (hidtil) ringere af objectivt Indhold, end de italienske; men Du lægger Grunden hertil aabent for Dagen; det er naturligt, at de første Indtryk af en Stad som Paris maa ligesom fortumle og bedøve den, der fra Reiselivets Uro af en anden Art, hvor Gienstandenes fremskridende bevægelige Omskiftning dog tilstedes Siælen mere Ro, og fra Opholdet i Rom, Florentz og Venedig, hvor Du har kunnet leve udeelt for høiere og ideale Nydelser, styrtes midt i en Hvirvelstrøm af det *franske* Livs Maximum af adspredende, Sandserne berusende, Anskuelsen og Opfatningen bedøvende Indvirkninger. At disse ogsaa have forstyrret din Ligevægt noget — kunde ikke forundre mig. Men Billederne og Indtrykkene af Pariserlivet ville ogsaa klare og udvikle sig for Dig. Jeg i det mindste fandt mig — men vist nok 10—12 Aar ældre — temmelig snart, efter 8—14 Dage, ugeneret af den overvældende Mangfoldighed — undtagen af Støi og Tummel, som længe vedblev

at være mig forstyrrende og ubehagelig. Ganske modsat var Virkningen af London paa mig; denne Hovedstads Form og Dimensioner i enhver, materiel og immateriel Retning ere saa colossale, og tillige i deres Elementer saa *mangfoldige*, saa fremmede og *usædvanlige*, at de i en heel Maaned vedbleve saa at sige at være mig ligesaa nye, som den første Dag, og dog er i den ydre, colossale, og i flere Retninger virkelig grandiose Udstrækning, eller i Storhedsforholdet, tillige en vis rolig Kraft, Selvstændighed og Eiendommelighed — ja, hvis jeg ikke husker feil, endogsaa langt mere *advortes Ro*, eller mindre Støi — som virkede velgjørende og beroligende paa mig. I Paris ville de allerfleste Mennesker finde det mere morsomt og behageligt at leve — jeg vilde aldrig i mit Liv, uden nødtvungen, have levet i nogen af disse Hovedstæder, men, naar det skulde være, dog ti Gange hellere i London. —

Den 29. Octbr.

Længere kom jeg ikke — jeg maa vel sige i mit *forrige* Brev; Gud veed, hvor langt jeg kommer i dette, og *med* dette. Dog, saameget veed jeg, det skal afsendes i Morgen; og derfor maa det Nødvendigste af alt det, hvormed jeg kunde fylde *mange* Blade, pakkes sammen paa knap *halvandet*, som er til min Raadighed. Jeg maa vel sige til mig selv, det samme, som jeg oftere har sagt eller tænkt om Dig: „Hvorfor skriver Christian ikke oftere hertil fra *Paris*, hvor han kan skrive uden Porto-Udgift?“ — Men Svaret er, for min Deel, let at give: jeg har kun derfor ikke benyttet den gode gratis Canal giennem udenl. Departement, fordi det nu reent ud næsten er *uovervindeligt* for mig, at faae et Brev skrevet — eller faae noget skrevet, der har den allermindste Charakter af extra ordinem. Ja, kunde jeg endda blot holde l'ordre de jour! — Men hvor usselt det hermed gaaer, derom kan jeg hverken give Dig eller nogen Anden, en adæquat Forestilling. Kun jeg selv har den *umiddelbar*. — Og hvorledes skulde det vel gaae bedre, da jeg, der absolut nu ikke kan tænke paa to Ting, eller have to Ting for, ved Siden af hinanden, dog hvert Øieblik, af en eller anden uimodstaaelig *advortes Nødvendighed* eller *indvortes Magt*, rives bort fra det

nye og kastes ind i det *undet*? — Netop i de Dage, jeg begyndte at skrive Brevet til Dig, blev jeg af Tankernes Strøm og deres skjulte Influenzer paa Villien, revet dybere og dybere ind i den Grundtvigske Folkevisesag, og saaledes ikke allene revet bort fra *Brevet* (dette vilde snart have været oprettet); men bort fra en ny *slesvigsk* Artikel — som neppe endnu ret begyndt, egentlig allerede senest ved denne Maanedes Slutning skulde have været færdig. Nu ligger *den*; men paa 8 Dage er en kritisk „Betænkning“ om Udgivelsen af det, som Gr. „den unge“ nu selv kalder en *Materialsamling* til de danske Folkeviser bleven færdig, og udkommen. Men imidlertid er jeg kommen dybere og dybere ind i Haandskrifternes Chaos, og dybere ind i Sagens kritiske Betragtning. Paa Halvveien kan jeg ikke standse. Hvad bemeldte *Betænkning* ikke kunde optage, maa paa anden Maade, i det mindste saa godt det i Hast og Korthed kan skee, lade sig forme. Jeg er derfor midt inde i en ny Afhandling der skal give en hurtig Fremstilling af Folkevisernes Skikkelse og Beskaffenhed i Haandskr.: og trykte Bøger, og deres øvrige Forhold, med Hensyn til Grundsætningen for deres fornuftrette Udgivelse. Dette Arbejde haaber jeg skal, allerede længe før din Hiemkomst, i det mindste i Manuskript være færdigt; og imidlertid vil der reise sig ny „Bulder“ og Kamp imod den forvovne *unationale, upatriotiske, udanske* Opponent imod alle Visers guddommelige eller poetiske Inspiration i ethvert *Bogstav*, og enhver ussel Efterdigtning i den sildigere Folkesang. Men jeg *skriver* — og lader mig af intet anfege. — *Grundtvig*, Faderen, som ogsaa har blandet sig i Legen, kunde have ladet mig, eller mit Navn, være udenfor; men dette har han ikke gjort; og saaledes kunde jeg ikke undgaae — i det mindste ikke undlade, paa *Polemikens* Bane at giengielde hans Berøring, vel „ein wenig unsanft“; men min Maade er jo altid, enten at tie, eller at sige Tingene reent ud.

Din *Hiemkomst* stunder altsaa stærkt til. Det vil, troer og formoder jeg, blive et Slags Vendepunkt i dit Liv — Gud give et lykkeligt. Men — da jeg i Vinter levede, i det mindste hver Aften, blandt og med danske *Ordsprog*, saa falder ogsaa let det kjernefulde, herhenhørende mig ind: Der skal Hielp til Guds

Hielp — nemlig *egen*. Jeg har seet, at selv i den Parisiske Hvirvel af Nyhed og Adspredelse har Du kunnet samle Dig selv, og gaae tilbage i din Siæls Indre og i dit Livs Tilstand og Bevidsthed. Du har følt og erkjendt, at denne *Tilstand*, som den vil og maa vise sig for Dig, efterat Du gaaer over fra næsten halvandet Aars nydelsesrige og modtagende Liv til Hiemlivet, er en væsentlig forskiellig; og at der maa alvorlig Villie og Handlen til, om Du *selv* vil *hjelpe til*, at den maa aabne Dig en Udsigt for din Fremtid, da Du vil være *overgivet til Dig selv*. Du vil føle, at Du (jeg taler ikke blot om det reent materielle, pecuniære Element, hvori jeg herefter ei vil kunne gjøre meget for Dig) har en *Støtte* i din Fader i hans Personlighed, i hans Kiærlighed og Omsorg, og jeg vil ogsaa sige i *din egen* Kiærlighed til begge dine Forældre — som Du stærkt vilde savne, om Gud kaldte mig bort. Jeg vil glæde mig ved Livet, naar og saalænge jeg kan leve det med *Dig*; men i mine Aar er ethvert nyt tilbagelagt kun en Tilgift. Denne Betragtning maa bringe Dig til, baade at benytte mit Liv og min Tilværelse, saalænge Du endnu kan det; og ved kraftig Stræben selv at hidrage til, at jeg kan virke for Dig, hvad der maaskee endnu kunde være mig mueligt. Det vil i det *Ydre* vist ikke være meget; men ogsaa i min Personlighed allene, saalænge jeg endnu selv kan være activ, vil Du finde en *Støtte* baade for det udvortes og indvortes Liv. I det *første* bliver vel min Deeltagelse med hvert Aar ringere; men det forekommer mig ogsaa som jeg i den Henseende har mistet endeel, siden Du reiste; thi giennem Dig og ved din Meddelelse erfarede jeg altid adskilligt, og forøgede paa *den* Maade min Forbindelse med det selskabelige Liv, der nu er i høi Grad indskrænket. — Hvad Dig selv angaaer, da vil Du naturligviis føle Overgangen fra *Reiselivet* og fra *Paris* til *Kiøbenhavn* betydeligt; og det vil neppe være Dig behageligt, at ombytte Restauranterne i Palais Royal og dine Frokoster paa Kaffehuset med vor høist tarvelige Levemaade her hiemme. Men derved er intet at gjøre; sætter Du Priis paa at leve anderledes, maa Du ogsaa kunne skaffe Midlerne dertil; og i øvrigt tænke paa din Broder, der hele Sommeren næsten har levet af Mælk og Smørre-

brød. — Denne Omstændighed føres jeg til at berøre, ikke fordi jeg betragter den, eller troer at Du betragter den som noget *væsentligt*; men fordi den dog hører med til den *Overgang* og *Omskiftning* i dit Liv, der vil følge af og med din Hiemkomst. — Meget her hiemme vil jo ogsaa — derpaa kan jeg være sikker — holde dig skadesløs for hvad Du i de udvortes Forhold vil savne; og selv det, at Alt, i de første 8 Dage i det mindste, vil være dig *Nyt* i Kiøbenhavn, og i din Omgangskreds, og at Du selv træder ind i denne med mange nye og friske Livskræfter og Livserfaringer, vil bidrage ikke lidt til, saa at sige paa en umærkelig Maade at føre Dig over fra Reiselivet i Hiemlivet. — Med Hensyn til det *første*, da forekommer det mig, efter *Indholdet* af dine Breve, og Indtrykket af disse, at dømmen, som jeg mindst er tilfreds med dit Ophold i Paris — og virkelig troer at Du selv mindst er det, og vil være det. Jeg mener nemlig, at Du ikke fuldt har taget den Nytte af de *to Maaneders* Ophold i den dyre Stad, som Du burde have giort. Derved forstaaer jeg bl. a. at Du burde have søgt Dig (om det ikke faldt for kostbart) et Logis i en fransk Familie af simplere Borgerstand — jeg veed, der gives Leilighed til saadant. Derved var Du (som i Rom) bleven fortrolig med det *franske* Huus- og Familieliv, og havde faaet Leilighed til bestandig at tale fransk. 2) burde Du have taget nogle Timer ugentlig i at lære at *skrive* og *tale* Fransk, med en indfødt Lærer. At skrive i *fremmede* Sprog (kun *ikke*, eller mindst, i *Tydske*) anseer jeg for et fortrinligt Udviklingsmiddel for Stilen. 3) skulde Du strax have taget dig et vist *Studium* for (f. Ex. den *aldre* franske Literatur, eller *Troubadour*-Poesien — den sidste er dog et heel vanskeligt Æmne) og dertil have anvendt 1—2 Timer daglig — om Du saa aldrig skulde have seet i en fransk Journal eller Avis; thi at Du *hertil*, som Du engang skrev, har anvendt endel af dine *Formiddage*, forekommer mig som en stor Tidsødslen og Tidsspilde. — Jeg vilde, i dit Sted, med din Ungdom, dine Kræfter og din Livsdannelse ved en Reise, som den Du har giort, have taget overordentlig stor Nytte af to Maaneders Ophold i Paris. Jeg var der 4—5 Maaneder — følte mig aldeles ikke behageligt; men

lærte særdeles meget, og gjorde en stor Mængde Bekiendtskaber, uagtet jeg ved hvert Skridt var hindret og fortrædiget derved, at jeg kun meget slet, langsomt og ufuldkomment kunde udtrykke mig mundtlig paa Fransk. Men jeg læste daglig meget (nu er det mig ubegribeligt, at jeg, foruden uendelig meget andet, ogsaa *Aviser*, men kun om Efterm: og om Aft:, kunde faae læst hele *Molière* og *Racine* og adskilligt af *Corneille*) og anvendte daglig 1–2 Timer paa at besøge enten Museerne i Louvre, andre offentlige Indretninger, eller et af Bibliothekerne.

Men hvad nytter, nu at skrive herom til Dig? — Din Tid — irreparable tempus — er borte; det er en sørgelig, ængstende, pinende Tanke — for mig i det mindste — at ikke et eneste Øieblik af et heelt Aar kan for al Verdens Guld købes tilbage! — Naar denne Tanke bliver levende for mig, da kan jeg næsten gyse, naar man vil nævne eller tale om et dolce-far-niente. Og dog gives der et saadant, ogsaa for mig. Der gives nemlig nødvendige, af de physiske Kræfter betingede Pauser for Siælens Virksomhed. Ikke altid kan man udfylde disse ved Betragtning og Tænkning; thi undertiden er dette netop en trættende Activitet. Da er det, i enkelte Timer, til visse Tider, at det, jeg vil kalde far-niente, er baade velgiørende og ønskeligt; men det er disse Timer, jeg om Middagen og en Deel af Aftenen ønsker mig udfyldte ved aandrig, livfuld, siælsvækkende, munter og vittig *Conversation*. Men umaadelig sieldent er det, at finde denne saaledes i Kiøbenhavn! — On ne sait pas ici, ni *causer*, ni *converser*; mais il n'y a pas de pays en Europe, hors peut-être *l'Italie*, ou on est maitre de cet art, dans tous les deux genres, dans un tel degré, comme en France. — Jeg kunde desværre i Paris hverken lære Konsten, eller deeltage i dens Udøvelse; jeg kunde for det meste kun beundre den, eller i det mindste forundre mig over den. — Jeg troer for Resten, at Du i dette Capitel ikke bedømmer de Franske rigtigt, eller retfærdigt. For det første besidder mange af dem det *Talent* (man kan maaskee kalde det saa — det er vel mindre en naturlig national Egenskab — *denne*, som *Egenskab*, have derimod *Italienerne*) at være i høi Grad „aimable“, ogsaa i *Conversationen*. Du ytrer dette

ogsaa om Grev de Laborde; og Du maa have fundet det hos den gamle franske Dame, i Hases Selskab, i Fald det er den samme, som jeg for 27 Aar siden spiste med, i *Selskab med Alex. Humboldt*, og inviteret af Hase. I saa Fald var hun da vist nok netop 27 Aar *ynge*; men hun var ogsaa i høi Grad baade *spirituel* og *aimable*. Jeg vidste dengang uden Tvivl hendes Navn, og maaskee det findes i noget af mine Breve — i Fald jeg har omtalt denne Middag — som jeg godt erindrer, vel var meget interessant for mig; men dog ikke uden at jeg dengang følte mig noget trykket af den umiddelbare Nærhed en quatre med en saa enorm Celebritet, som Humboldts. I øvrigt, om de Franske, deres Conversation, deres Egenskaber — og fremfor Alt om Totaliteten af Frankriges og dets Hovedstads *nærværende Tilstand*, kunne vi, tænker jeg mig, have Stof til hele Dages, ja Ugers *Conversation*. Men hvor skal *Tiden* komme fra hertil, hvis Du ikke vil spadsere med mig om Morgenen? — Og hvor skal (hvilket er langt vigtigere) *Tiden* komme fra, til alt det uhyre meget, som det synes mig tydeligt at øine, der vil vente paa Dig af *Arbeide*, af *Forretninger*, af nødvendige Beskiæftigelser og Foretagender for at skaffe Dig en Existent? — Jeg *kan* jo ikke blot, saameget jeg fornøier mig til din Hiemkomst, allene tænke paa den Nydelse og Behagelighed jeg kan vinde ved et nøiere Samliv med min Søn; jeg maa jo endnu før, endnu mere tænke paa *Dig* og paa det, hvormed jeg troer jeg maa blive af Nødvendighed for Dig, for at *hæve Dig*, eller *holde Dig oppe*. Du kommer hiem, ikke blot som *Tourist*, men som en ung Mand, der har studeret paa sin Reise, samlet Erfaringer og Studier, og søgt at danne dem i sin Aand. Din *indre Dannelse* maa og vil have vundet betydeligt; man vil heller ikke i den Henseende gjøre saa ringe Fordringer til Dig — men af alt dette kan Du hverken leve, naar Du kommer hiem, eller gjøre Dig en Levevei for Fremtiden. Dine Reise-Iagttagelser og Reisebilleder kunde Du maaskee bearbejde til en Bog; men jeg vil i høi Grad fraaade Dig at spilde maaskee et heelt Aar derpaa, allene for at give en Bog ud, og maaskee derved fortiene nogle Penge. Kan Du derimod producere et *Værk* af blivende Værd, baade ved

Indhold og Stiil — en Bog, som i det mindste maatte fylde to gode Octavbind, og heller ikke gierne *Mere* — da vilde jeg vel tværtimod opmuntre Dig hertil; thi Gud veed, Bøger af det Slags ere ikke mange i vor Literatur. Men der hører da ogsaa til, at en saadan Bog maatte være *din egen* — at den maatte have noget eiendommeligt; at den, med eet Ord, maatte betyde mere som stilistisk Prosaværk, end som Reisebeskrivelse. Thi vel sagde jeg før — at saadanne fattes vi paa Dansk, eller have kun yderst faa læselige; men hvad gjør dette fra *Indholdets* Side? — Vi læse jo hundrede af Reisebeskrivelser i fremmede Sprog, eller i Oversættelse. — Men denne Materie kan jeg gierne for det første stille i Bero; thi jeg kan jo endnu slet ikke vide, om Du føler indvortes Kald og Drift til noget Sligt; og invita Minerva vil Du vist ikke gjøre det. Imidlertid maa og bør Du allermindst af alting opgive den *danske Prosa*; thi for den har jeg altid troet at finde, at Du var født og baaren. Det er sandt, i den prosaiske Stiil kommer Modenheden og det classiske Præg kun langsomt, og sielden i en ung Alder; men Faa have dog vel i *Reenheid* og i *Correction* begyndt som Du; og — uden disse Egenskaber, aldrig nogen Classicitet.

Dog, ved alt dette komme vi tilbage til det *Verdslige*. Der maa tænkes paa noget som bringer Dig ud af at gaae alt for mange Aar endnu som *Student*, eller Cand. philosophiæ. Magistergraden er dig absolut *nodvendig*; skjøndt Du nu maa erhverve den *post*, i Stedet for *ante*. Hvor complet havde din Reise været, og hvor langt heldigere og behageligere din Stilling efter samme, naar Du havde havt denne Grad. — Jeg har uden Tvivl skrevet herom før, og vil ikke videre udbrede mig derover. — Det *undlet* Hovedpunkt er *Bibliotheket*. Vil Du blive i denne Stilling, eller rettere komme ind i den, da maa Du være eller komme der *med* Alvor, og *for* Alvor. Du maa hæve Dig til noget høiere, end en blot *Naadesplads* — og det uden Hensyn til, om Du er gageret eller ikke. Du maa bringe det til *virkelig levende* Interesse, i det mindste for en vis Deel af Bibliothekskundskab og Bibliotheksvirksomhed, og bringe det til *virkelig* Activitet. Du maa endelig ved denne Activitet bringe det derhen,

at Du kan udfylde din Plads og opfylde det Fornødne som den yngre Mand, der fornemmelig har den Bestemmelse, nærmest at understøtte din Fader, efter 43 Aars Tieneste, og i en vidt fremrykket Alder; men ogsaa Bølling, som heller ikke er ung, hverken i Tjeneste eller i Alder. — Dette sidste er et Hovedpunkt i din Stilling som Volontair ved Bibl.; og Sagens Beskaffenhed er jo, som Du meget let selv vil skionne eller indsee, saaledes, at naar *Du* ikke havde været, havde Bibliotheket for længe siden havt en anden, og jeg en anden Medhjælper. Men jeg vil naturligviis ingen hellere have end Dig, naar Du for Alvor vil være det. Dette bør Du virkelig alvorligt overveie; og ellers hellere opgive en Stilling, hvor det nødvendigen kommer an paa eget, sandt Kald, indvortes Interesse, og egen Drift til at virke. Uden *den* maa det jo desuden næsten falde Dig umuligt at faae nogen Virksomhed paa Bibliotheket, hvor en enkelt Embedsmand (Fabricius) arbejder *overordentligt*, og hvor *Bølling* er *meget* virksom; imedens for Resten de øvrige hver tage eller have sin Deel i den componerede, men ingenlunde, saaledes som Bibl. nu er ordnet og besat, overordentlig store eller anstrengende Virken; især under det betydeligt aftagne Udlaan. — Dette er nu atter en Sag, hvorom der bedst kan handles mundtligt, og det vil være noget af det første, vi ville søge grundigt og fra alle Sider at giennemgaae.

Det er nu din forestaaende *Hienreise*, hvorom jeg endnu vil sige Dig nogle Ord. At Du ikke udsætter den længere, end nødvendigt, og overeensstemmende med dine Reisemidler, er naturligt og fornuftigt; jeg maa dog tillige forudsætte, at Du ikke reiser bort fra noget i Paris, hvorved et Savn vil opstaae i din Anskuelse af det Væsentlige i det franske Hovedstadsliv, eller i de *europæiske* og *universale* Mærkværdigheder, som Paris giemmer i sit uhyre Skiød. Du har upaatvivlelig ikke forsømt det *ægyptiske* Museum, som formodentlig vel overgaaer hvad der af den Art findes i Rom (i *Turin*, hvor Rosellinis store og berømte Samlinger findes, har Du ikke været). De *spanske* Malerier, hvoraf Ludvig Philip skal have anlagt et ypperligt og kostbart Gallerie (formodentlig i Louvre) har Du vel ogsaa studeret; lige-

som Du vel heller ikke har forsømt de *Assyriske*, af Botta hjemførte Sculpturværker, hvis Lige endnu ingensteds i Europa kan søges. — Hvad jeg endnu vil erindre om, er *Bibliothekerne*. Forsøm ikke at gjøre Dig nøiere bekiendt med dem alle: Bibliothèque Mazarine — de l’Arsenal — ja, selv Institutets Bibliothek. — Just. R. Bølling ønsker meget at Du paa la Biblioth. de *la chambre des Deputés* (Bibliothekar er uden Tvivl den bekiendte Bibliolog Benchof, Udgiveren af det ugentlige Bogregister: *Bibliographie de la France*) forhører, om man der havde modtaget *den danske Stændertidende*, som Bølling havde afsendt til dette Bibliothek, og hvorfor var lovet, at vi skulde faae de Deputeredes udgivne Forhandlinger. Ligeledes vilde han bede Dig forespørge hos (den danske?) Consul la Roquette — en særdeles artig, instrueret og tjenstagtig Mand, som en Tid var fransk Consul i Helsingør (dog er han neppe *dansk* Consul), om han havde modtaget de *Biographier*, Bølling har sendt ham? — Du faar vel et eller andet Sted, eller ved Hielp af en Veiviser, at vide hvor han boer. Endelig ønskede Bølling, at Du, for din egen Interesses Skyld, vilde gjøre Dig bekiendt med en Opfindelse, hvorved man ved Hielp af Aftrykning (lithographisk, saavidt jeg forstod) skal kunne tage Fac-simile af enhver trykt Bog. (*Procédé cal-cographique de Paul Dupont*, imprimeur, Rue de Grenelle St. Honoré 55). Selv ønsker jeg, at Du hos en god og betydende antiquarisk Boghandler vilde søge Underretning, om ikke nyere, ucomplete Aargange eller Serier af *Journal des Savants*, den eneste lærde Journal, Frankrige har, kunde faaes for taalelig Priis. Bibliotheket savner — til sin uaftvættelige Skam — J. des S. jeg troer fra 1837 eller saa omtrent til — 1847, og det er en saameget utilgiveligere Lacune, som vi ellers have den complet fra 1665. — Du kunde ved samme Leilighed tale med en saadan Boghandler — nemlig en *solid* og *redelig* Mand — om han vilde indlade sig i en Connexion med Bibliotheket, om at skaffe os *gamle* og *ældre* franske Bøger — især ved Hielp af egen eller Andres Cataloger over slige Bøger — for *godt Kiøb*, imod aarlig Afregning og Betaling? — Det kunde maaskee ogsaa

blive en Vei til, at en saadan Mand, efter Bestilling, kunde levere Bibl. *nye Bøger*.

I Henseende til din Hiemreise maa jeg *først* meddele Dig, efter fuldkommen sikker Kilde (bl. a. Prof. Forchhammer, der selv i Fior og i Aar har reist) den Underretning: at man i hele *Tydskland* reiser godt paa *anden* Plads i Dampvognen, og under-tiden næsten lige saa godt (paa Selskabet nær) paa 3die Plads. Paa 1ste Plads, reise, som Prindsen af Augustenhorg har sagt, da han *betalte* for 1ste Plads, men *gik ind* paa *anden*, „kun Prindser og Narre“. — — 2) Maa jeg indstændig lægge Dig paa Hierte, at Du ikke, som dit Brev synes at antyde, vilde reise uden Ophold lige til Hamborg. Dette er baade ubehageligt og kunde være skadeligt for Helbreden. Desuden bør Du af flere Grunde see *Cölln* og Domkirken der; altsaa lægge din Vei dertil fra Brüssel, hvile en Dag over i Cölln; og siden maaskee gaae derfra uden Ophold til Hamborg. — — I øvrigt har jeg havt *stor* Fornøjelse af dit bebudede 1ste Besøg i Kiøbenhavn hos en *Barbeer* — Velkommen til os i menneskelig Skikkelse! — Du vil finde en og anden Forandring her i Byen, naar Du lidt nøiere studerer den; men overrasket, jeg vilde snart sige *forbausset* vil Du blive ved den paa *Østerguide* foregaaede Forandring. Nærmere Angivelse udelades; Du maa naturligviis selv modtage Overraskelsen. — Og nu modtag mit Level! — det sidste formodentlig paa denne Reise, og i en Brevvexling, der vel ogsaa bliver den sidste af den Art og det Omfang i mit Liv. — —

Familien von Lersner i Danmark.

Af Louis Bobé.

Slægten *von Lersner* stammer fra den lille, nedrehessiske By Felsberg a. d. Edder. Her levede i Begyndelsen af det 15. Aarhundrede Stamsfaderen *Kurt Lersenmacher*. Hans Sønnesønssøn *Ludrig* var hessisk Kammermester og ledsagede sin Herre Landgreve Philip den højmodige til Rigsdagen i Worms 1521 og fik

af Kejseren tildelt et Vaabenbrev samt Slægtsnavnet forandret til Lersner. Hans Søn *Heinrich* var Kansler hos Landgreve Philip, hans Søn *Hermann* var Prof. jur. og Vicekansler ved Universitetet i Marburg. Sønnen *Jakob* flyttede til Frankfurt, hvor hans Efterslægt i det 17. og 18. Aarhundrede beklædte de højeste Værdigheder i Byens Raad. Jakob Lersners Sønnesøn *Heinrich Ludvig* optoges 1681 i Rigsadelstanden og er Fader til den bekendte Frankfurter Kronist *Achilles August v. Lersner* (f. 1662, † 1732), der 1706 udgav: *Der Weitberühmten Freien Reichs-Wahl- und Handelsstadt Frankfurt a. Main Chronik*. *Achilles August v. Lersners Søn* var:

1. *Friedrich Maximilian v. Lersner*, f. 1671 † 1739, gift 1694 med *Susanne Kathrine Baur v. Eysseneck*. De havde i deres Ægteskab 15 Børn, af hvilke:

A. *Friedrich Maximilian v. Lersner*, født 1697, rejste udenlands med Storkansler Greve Ulrik Adolph Holstein-Holsteinborgs Sønner *Frederik Conrad* og *Christian Ditlev*, blev 1723, 1. Januar, Sekretær i tyske Kancelli²⁾ indtil Udgangen af 1730, da han udnævntes til Legationssekretær i Paris³⁾, kaldtes hjem 1734 i Januar⁴⁾. 1726, 26. Aug., blev han virkelig Kancelliraad. 1733 valgtes han ind i Raadet i Frankfurt a. M., 1740 var han Schöffe, efter 1742 kejserlig Raad og Resident sammesteds og kgl. böhmisk Legationsraad; han døde 1753. Han var en af Frankfurts mest ud-

¹⁾ Ed. Heyden, *Der Frankfurter Chronist Achilles August v. Lersner*, Frankfurt a. M. 1860 (*Neujahrsblatt des Vereins für Gesch. u. Alterthumskunde zu Frankfurt a. M.*). Medd. fra Byarkivet i Frankfurt a. M.

²⁾ Patente 1723 (Rigsark.).

³⁾ C. Sehestedt meddeler, Paris 9. Marts: I Dag eller Morgen venter jeg Hr. Cantzelie Raad og nuværende Legations Secreterer Lersner (Rel. a. Franckreich). Bestallinger for Legationssekretærer og Konsuler i fremmede Lande indeholdes i Rækken „Patente“, der fra Aar 1731 nedefter ved et beklageligt Misgreb ere blevne afgivne til Preussen efter Afstaaelsen af Hertugdømmerne. I Rigsarkivet findes nu kun en Række korte Extrakter af disse „Patenter“ 1746—53, 55—69, 1771, verificerede af Oversekretæren i tyske Kancelli.

⁴⁾ 1734, 30. Jan., faar han udbetalt 200 Rdlr. i Rejsepenge fra Paris (Civil Etatens Udgiftsbog, 1734, 204).

mærkede Lærde paa sin Tid og stod i Brevvexling med mange udenlandske Lærde og Statsmænd, især med den hannoveranske Minister G. A. v. Münchhausen, Grundlæggeren af Universitetet i Göttingen, J. H. E. v. Bernstorff o. a.¹⁾ Lersner var (1734) bleven gift med Marie Magdalene v. Si-verdes. Børn:

- a. *Friederich Maximilian*, født 28. August 1736, fik 1753, 7. Sept., kgl. Pas fra Frankfurt til Danmark, for at besøge Sorø Akademi²⁾, blev 1754, 26. Nov., Hofjunker, 1765, 1. Juni, Kammerjunker, fik 1759, 19. Okt., Bestalling som Legationssekretær i Wien indtil 1767, 2. Oktober, da Gagen ophører³⁾. 1767 valgtes han ind i Raadet i Frankfurt, 1773 Schöffe, død 1804. Han er bekendt som Digteren Friederich Maximilian Klingers Gudfader og Velynder. L. ægtede 1769 Louise Anna v.
- b. *Philip Ludvig*, født 1737, kom sammen med Broderen 1753 paa Sorø Akademi, blev 1755, 25. Maj, Sekondlieutenant ved slesvigske hvervede Inf. Regiment, 1760, 6. Febr., karakt. Kaptejn, 1763, 23. Okt., Premierlieutenant ved danske Livregiment til Fods, 1765, 27. Marts, Kaptejn⁴⁾, 1770, 3. April, Kammerherre, 1771 Hofjægermester, blev 1772, 22. Januar, afsat fra alle sine Charger og udvist fra Landet, beskyldt for ikke at have aflagt Regnskab for 2000 Rdlr. Da han senere kunde føre Bevis for, at han aldrig havde modtaget Pengene, fik han simpelthen til Svar, at man havde taget fejl. 1787, 5. Jan., ophævedes Ordren om Landsforvisning, hvorefter han begav sig til Kjøbenhavn for at faa fuld Oprejsning og ansøgte om det hvide Baand eller en passende Pension⁵⁾. Ved Resolution af 30. Maj s. A. fik han 800 Rdlr. aarlig

¹⁾ Heyden. A. A. v. Lersner, 6, 17. 1742 besøgte Klevenfeld ham i Frankfurt. (Magazin for Reiseiagttagelser, III, 432 f.).

²⁾ Sjæll. Register 63.

³⁾ Assignationskontorets Udgiftsbog.

⁴⁾ Militæretater i Rigsark. og Krigsmin Arkiv.

⁵⁾ Finanskoll. Journ. Bilag 1787, 678. J. K. Høst, Grev J. F. Struensee II, 549.

Pension, som han oppebar indtil sin Død 14. Febr. 1796 i Frankfurt a. M.¹⁾, hvor han fra 1772 levede ugift som Privatmand.

- B. *Heinrich Lulwig*, født 1703, var i en Aarrække Hofmester hos Hertugen af Augustenborg. I et Brev til Schulin anbefaler J. H. E. Bernstorff ham til Pladsen som Legationssekretær (1743, 12. December) med følgende Ord: Ayant appris que le poste de secretaire d'ambassade à la cour de Prusse n'est pas encore rempli, je supplie V. E. de me permettre que je lui recommande un nommé Mr. de Lersner, natif de Francforth dont le frère aîné a servi longtems le Roi comme conseiller de justice et secrétaire d'ambassade à Paris et qui après avoir passé une partie de sa vie auprès du duc d'Augustenbourg donc il étoit Hoffmeister cherche depuis plusieurs années à entrer au service de S. M. C'est un homme de 40 ans qui a de l'Esprit, des connoissances et de l'usage du monde, qui parle et ecrit bien allemand et françois et dont la reputation de probité est fort bien établie²⁾.

Han er kjendt fra Goethes Dichtung u. Wahrheit, XVI. Bog³⁾, som den Herr von Lersner, paa hvem Jung Stilling 1775 foretog sin uheldige Stæroperation. Goethe kalder ham „ein würdiger Mann in Jahren, durch Erziehung und Führung fürstlicher Kinder, verständiges Betragen bei Hof und auf Reisen überall geschätzt.“ Han døde blind 1785.

- C. *Ludolph Erik*, født 1713, blev 1734, 31. Dec., Sekondlieutenant réformé og 1735, 30. Sept., virkelig Lieutenant ved Grev Holstein-Holsteinborgs Kavalleri Regiment, 1737, 6. Sept., Ritmester, 1746, 25. April, karakt. Major af Kavalleriet,

¹⁾ Pensions Journ. O, 54 (Dødsattest).

²⁾ Rel. aus Franckfurth 1743.

³⁾ Weimar Udgaven Werke 29, 25. Mærkeligt nok fattes denne, der burde være en Mønsterudgave, baade Kommentar og Register. H. Düntzer, Kommentar zu Dichtung u. Wahrheit II, 265, siger. at den opererede var Oberhofmeister (!) F. M. v. Lersner — altsaa ovennævnte Kammerherre F. M. v. L. — og bemærker (korrigerende Goethes Text), at denne da først var 40 Aar gl., altsaa ikke „von Jahren“. Ogsaa Kommentaren til Hempels Udgave af Goethes Værker er forkert underrettet. Det er Bernstorffs Brev, der har ført mig paa det rette Spor.

1752, 5. Juli, Oberstltnt. ved oldenborgske Kavalleri Regiment, 1755, 16. April, virkelig Oberstltnt., 1759, 31. Marts, Oberst af Kavalleriet, 1763, 24. September, Chef for førnævnte Regiment, 1767, 31. Maj, Chef for jydsk Rytter Regiment, 1769, 22. Juli, Generalmajor og Chef for 1. jydsk Regiment Kavalleri til 31. Sept. 1771, død ugift 30. Jan. 1773 i Slagelse, bisat i St. Petri Kirkes Lighvælvning. Hans Efterladenskaber tilfaldt hans eneste dalevende Broder, den førnævnte Heinrich Ludwig.

Niels Skaksen Lystrup.

Af A. Thiset.

Den Mand, hvis Navn staaer over disse Linier, er et hidtil ganske ubekjendt Medlem af den norske Slægt Lystrup, hvad der nu rigtignok ikke vil sige ret meget. End ikke Slægten som Helhed kan betegnes som „bekjendt“, langt mindre noget af dens enkelte Medlemmer; ja selv ikke dens Stamfader, der dog erhvervede Slægten adelig Frihed med Skjold og Hjelm. Og dog gaaer Slægtens sparsomme Historie omtrent 400 Aar tilbage, thi den lever endnu i vore Dage; men Adelskabet har den rigtignok forlængst fortabt ved ufrigt Giftermaal. Et Forsøg paa at samle, hvad der vides om Slægten, bliver nu gjort: Danmarks Adels Aarbog 1903 har bragt en Slægttavle over den Del af den, der var adelig, og i nærværende Tidsskrift vil i en nær Fremtid blive optaget en Fortsættelse, en Oversigt over dens ikke adelige Efterslægt.

Der er noget af en Opdagelsesreises Trylleri forbundet med slige Forsøg paa at sammenstille en lidet kjendt Smaaadels Slægts Genealogi, som underlig nok kan have større Tiltrækning for Genealogen og Personalhistorikeren end selv de største og berømteste Slægters. Den directe Overlevering, i Slægte- og Vaabenbøger, mangler enten helt eller er yderst mangelfuld og upaalidelig, og af de sparsomme Spor, Slægten har sat

sig i sin Samtids Aktstykker, maa dens Genealogi som dens Historie udledes. Her gjælder det om at medtage endog de mindste Smaating, som man uden Betænkning vilde vrage selv i den udførligste Levnedbeskrivelse af et Medlem af Høiadelen; enhver Vitterlighedsbesegling, ethvert Arvekrav, være sig kun til den usleste Bondegaard, maa omhyggelig optegnes for det Tilfælde, at det mulig, i Forbindelse med andre Kjendsgjæringer af lignende Beskaffenhed, kan bidrage til at fastslaae en Mands omtrentlige Levetid eller formodede Slægtskabsforbindelser. Og her spiller tidt Tilfældet den spejdende Gransker drillende Puds; han har maaske lige afsluttet sit Arbeide efter med den største Omhu at have afsøgt alle de Veie, hvor Erfaringen har lært ham, at der med Udbytte kunde søges, og saa faaer han uformodet — naar det er forsilde — vigtige Oplysninger, som Andre tilfældig ere stødte paa, paa Steder, hvor ingen Genealog kunde være faldet paa at søge. Just et saadant Tilfælde skyldes Fremkomsten af denne Meddelelse. Resultatet af saavel ansete norske Collegaers som Meddelerens eget Arbeide var netop fuldt færdig, i Form af de paagjældende Ark af Danmarks Adels Aarbog i Rentryk, da han under sit daglige Arkivarbeide, Ordningen af Feltherrens Hans Schacks Arkiv, stødte paa det Brev, her skal meddeles, og hvis Brevskriver hidtil har været saa ubekjendt, at end ikke hans Navn vil være at finde paa nogen Lystrup-Slægtstavle, altsaa heller ikke paa Adels Aarbogens.

Dette Brev kan vel ogsaa nok fremdrages — saa meget mere, som det i sig selv har Interesse — uden at nedsætte det paa Aarbogens Stamtavle saavel i Norge som her anvendte Arbeide; thi Feltherrens mere eller mindre tydske Brevvexling kan neppe betegnes som en nærliggende Landevei, naar Talen er om at forfølge Sporene af en lille Adelsslægt fra en afsides Bygd i Norge.

Lystrup-Slægtens Stamfader, *Niels Lauridsen Lystrup*, blev adlet 2 Juli 1549. Hvorfor? — Ja, hvem veed vel det! Maaske fordi en Slægtning — mulig en Farbroder — af ham havde udmærket sig i Kong Hans' Tid ved Venersborgs Beleiring og derfor 1505 var bleven adlet af denne Konge; maaske fordi Niels

Lauridsen selv beklædte en Oslo-Lagmands ansete Stilling, skjøndt de norske Lagmandsstole, om end stundom beklædte af Medlemmer af den indfødte Adel, dog lige saa ofte indehavdes af Mænd, der levede og døde i ufri Stand; allersnarest maaske fordi Niels Lauridsen efter sin første Hustrus Død, Kirsten Madsdatter Green af norsk Adel, havde ægtet Maren Pedersdatter, som paa mødrene Side ialtfald var af en forholdsvis anset dansk Adelsslægt; thi hun var kjødeligt Sødskendebarn til den siden fra hin Ulykkesnat under Gulland i Juli 1566 saa sørgelig bekendte Admiral *Hans Lauridsen (Baden)*.

Af Niels Lauridsen Lystrups Børn kjendes tre Sønner og en Datter; men Bekjendtskabet er kun saa som saa. En af Sønerne, *Peder Lystrup*, drev det til at blive Skibshovedsmand, den Stilling Smaaadelen oftest tyede til, naar Jordegodset ikke formaaede at dække et standsmæssigt Livs Krav, end ikke ført efter fattig Lejlighed; men til Gjengjæld førte en anden Søn, *Engelbrekt Lystrup*, en saa tilbagetrukken Tilværelse, at det overhovedet ikke har været muligt at godtgjøre denne af samtidige Aktstykker. Han skal imidlertid have haft en lige saa lidt fremragende Søn *Christen Lystrup*, hvis Tilværelse desuagtet er ubestridelig, da der i første Halvdel af det 17 Aarhundrede i Bamble Fogderi levede to Brødre *Skak* og *Jon Christensen Lystrup*, der maa have været hans Sønner. Disse to Sønner, hvis Adel forøvrigt anerkjendes, synes at have været et Par store Hallunker; de vare 1622 begge under Tiltale for deres forargelige og ugudelige Levnet, den første desuden for et begaaet Drab, og netop denne var det ogsaa, der satte Efterslægtens Adelsskab overstyr, idet han giftede sig med en Bondepige.

Efter en af de, paa Foranledning af Genealogen *Klevenfeldt* af det Danske Canceili indhentede Præsteberetninger fra 1748 om den dalevende Adel skal *Skak Lystrup* og hans bondefødte Hustru have efterladt sig tre Sønner *Christen*, *Laurids* og *Ole* (Pers. Tidsskr. 1. R. I. 144); men Tallet kan ikke være fuldstændigt, der maa mindst have været een Søn til, den nedenævnte Brevskriver. Det viser ikke blot hans Navn *Nicolaus Schaeck Lüstruff* : Niels Skaksen Lystrup, men det fremgaaer

til Overflod af, at han siger sig at være født paa Barland, Bra-belehn (ϝ: Bratsberg Lehn) i Norge; thi Faderen Skak Lystrup havde i en lang Aarrække (1619 og endnu 1642) Barland Savbrug i Bamble Fogderi. Niels Lystrups Plads paa Stamtavlen er altsaa sikker nok, og den Omstændighed, at Mindet om ham 1748 synes ganske at være tabt, kan ikke gjøre ham den omtvistelig. Thi aabenbart i en meget ung Alder havde han vendt den fædrene Arnes snævre Vægge Ryggen for aldrig mere at vende tilbage. Forholdene i Hjemmet have heller neppe været hyggelige. Et Savbrug opveiede ikke Savnet af en god Hovedgaard; skjøndt Faderen, dels paa Grund af sin personlige Færd, dels paa Grund af sit ufri Giftermaal, ikke kan have nydt synderlig Agtelse end sige Anseelse blandt sine Standsfæller, saa hævede dog hans adelige Herkomst hans Børn op over de omgivende Bønder, medens de vare udelukkede fra Faderens Stand. Saa søgte den unge Niels Lystrup ud i den vide Verden, først til Tydskland, hvor Trediveaarskrigen rasede, og Eventyr og Farer lokkede, hvor der var Brug for hver kjæk ung Cavalleer, der forstod at føre sin Kaarde, og — hvor den unge Halvblodsadelsmand frit kunde slaa paa sin Faders Adelskjold uden strax at faae revet sin Moders Bondefødsel i Næsen. Som god Protestant sluttede han sig til den svensk-tydske Hær, sikkert under Navnet Nicolaus eller Claus Schack, der jo faldt Tydskerne langt lettere i Munden end det for dem fremmedartede Navn Lystrup, og her sluttede han saa Bekendtskab med den unge *Hans Schack*, der ligeledes havde maattet drage ud i den vide Verden, for selv med Kaarden i Haanden at tjene sit Brød, fordi det fædrene Hjem i Meklenborg, hvor langt det end stod over Savbruget i Bamble, dog ogsaa rummede flere Børn, end Hartkornet kunde taale. Utvivlsomt er det det fælles Navn, der fra først af har ført dem sammen. Den Ene har haardt trængt til at afstive sit Adelskab med et formodet fjernt Slægtskab til en i Tydskland vel kjendt og udbredt Slægt, og den anden har sikkert følt sin Forfængelighed smigret ved, at hans Slægt endog skulde være udbredt til en saa fjern Afkrog som Norge. Rigtignok var det bare Indbildning det hele; thi Niels Lystrups

Fader havde sit Skak-Navn fra en lille norsk Adelsslægt, der førte tre Hummerkløer i Vaabenet (Lex. over adel. Fam. II. 139), og ogsaa denne Slægt synes at have laant Navnet fra en endnu ældre Skak-Slægt i Norge, der vel synes indvandret fra Tydskland, men dog ikke var af de meklenborgske Schack'er, da dens Vaaben var tre Stjerner (Smst.); medens Hans Schacks Slægt førte en Lillie; men saa langt tilbage naaede neppe Niels Lystrups Kundskab til sin Ahnetavle, og hvad Hans Schack angaaer, saa kunne vi bestemt paapege, at han ikke var nær saa god Genealog som Soldat; thi skjøndt hans egen Mormoder hørte til den sønderjydske Adelsslægt *Wunkesen* eller *Wunniksen* (Leve), hvis Vaaben var en halv Løve, saa lod han dog paa sin Datters Kiste i hendes Ahnetavle sætte den danske Adelsslægt *Vognsens* tre Blaamandshoveder i Stedet; i den Tro, at Mormoderen havde tilhørt denne Slægt. Har et paaduttet Slægtskab fra en af Siderne givet Anledning til Bekjendtskabet, har Vedkommende selv sikkert været i god Tro derpaa; men forøvrigt er det naturligt nu vanskeligt at have en Mening om, hvor intimt og langvarigt et Bekjendtskab, der rummes bag Brevskriverens „woll bekant“. Mulig ere deres Veie skiltes alt 1635, da Hans Schack gik i fransk Tjeneste; thi Niels Lystrups Oplysninger om hans egen Levnedsførelse tyde paa, at hans Veie ikke have krydset Hans Schacks, da han senere selv fulgte efter til Frankrig. Men Veiene maa jo ogsaa i Mellemtiden være begyndt at afvige slemt fra hinanden, da den ene skulde føre til Hæder og Berømmelse med Marskalsstav og Grevekrone, den anden sikkert aldrig op over en Underofficers beskedne Kaar.

Niels Lystrup har formodentlig aldrig staaet i nogen Forbindelse med sit fædrene Hjem eller sin Slægt, siden han forlod Norge. Saalidt som nogen lokkende Arv vinkede ham i Hjemmet, saalidt var hans militaire Løbebane skikket til at kaste Glands over hans Fødested. Anderledes med Hans Schack. Kjøbenhavns Beleiring og maaske endnu mere Slaget ved Nyborg har baaret hans Navn og hans Ry viden om, ogsaa ned til den afsides Garnisons By i Kleve. Med funklende Blikke og bankende Hjerter har den graanedes Sergeant lyttet til Fortællingen

om sin fordums Kammerats Bedrifter. Med Stolthed har han saa fortalt sine Regimentskammerater om sit gode Bekjendtskab til den berømte Mand, og tydelig øiner man bag hans naive Brev og Forespørgsel til Excellencens „gute Gesundheit“ Kammeraternes spottende og tvivlende Hovedrysten, der har gjort det magtpaaliggende for ham at have et saa haandgribeligt Bevis som et Par Linier fra den store Mand til dermed at overbevise de Vantro. Har han faaet sit beskedne Ønske opfyldt? Neppes! Thi ellers havde der nok været en Takkeskrivelse fra den fordums Krigskammerat iblandt Hans Schacks Papirer. Store Folks Hukommelse er jo en Gang i det Stykke sjelden saa god som Smaafolks, og det Brev, som her forelægges Læseren, er saaledes sikkert det eneste Vidnesbyrd, der er bevaret om Niels Skak Lystrups beskedne Tilværelse.

Brevet gjengives i enhver Henseende saa nær Originalen som mulig. De nyere Regler for Gjengivelse af gamle Aktstykker, (Brugen af store og smaa Bogstaver, Tegnsætning osv.) vilde, deres øvrige Fortræffelighed ufortalt, ikke kunne anvendes her uden at berøve Brevet noget af dets Eiendommelighed.

Hoch woll Edeler, Insonders, Großgepiedenter
Herr.

Aan nicht Vmbgehen. Ihro gest.¹⁾ hiemit Vnter thenigst zu berichten, Wie daß Vngefehrr bey 26 Jahrr, einer mit Nahmen, Nicolauß Schaeck Lustruff, vonn Barlandt, auß Brabelehn, zu Norwegen bortigh, Ihro Exilentz woll bekant gewellen, Ver hoffe Villeicht noch, wan sich Ihro Exilentz wurde ein weinich besinnen Vndt den Nhamen nach denken: alß hab nicht Vmbgehen können wie mich berricht, daß noch in guter gesuntheit wehre, vndt bey S. Konnichl Magst. zu Dennemark in Kopenhagen wehre. Welches mir Nach meiner geringen Autoritet von hertzen lieb zu hören ist, alß ist mein dinstl. Ersuchen Ahn Ihro Exilentz, weill ich gehøret, vndt mir Von Leuten berricht worden, daß noch in guter gesundt wehre, alß ist mein demugst Ersuchen Ahn

¹⁾ Gestrengheit.

Ihro gestreng. Wolle doch mich nit Vbell Auffnehmen, Vnd mich gnedigst zu wißen Laßen, ob dem so wehre oder nicht, hette gern Vor lengst solches gehört, hab mich seit hero Auffgehalten In deutsch Lant In frankreich, oder sonsten auff andere plätzen, Vnd numehrr Vnter S. Churfl. Dhlt.¹⁾ zu Brandenburgh Vnter deß Løblichen Hr. Gennerall spaensche²⁾ regiment Zu fuß, Vnter Hr. Capitein Arnem Compang. Eine Sergiant platz bediene, gehet mir noch gott sei Lob woll: Wollte noch Woll eins gern Wißen Wie eß ahier stehet. Wormit Verpleiben Ihro gest.³⁾ Vnter thenigster.

Datum Kalkar 1660
am 23 Jülius.

Nicolaus Schaeck Lüstreff
Zu Kalkar inß Land
von Kleue Im
Garnison.

(Udskrift).

Ahn Ihro Exxilentz Herrnn Gennerrall Lissimi Schaack bey
S. Konnighl. Maystat Zu Dennemark A Copenhagen.

komme dieses Cito Cito Cito.

(I Sigillet er kun Aftryk af en Mønt.)

Gaver til Samfundets Bibliothek.

Samfundet har modtaget fra

Ingeniør *Ch. Delgobe*: Stamtavle over de Adgangsberettigede til T. B. Schnitlers og Fru Normandine Thesens Legat, paa Foranledning af Legatets Sekretær udarbejdet ved Ingeniør Delgobe. Christiania 1902.

Boghandler *Eiler H. Hagerup*: Familien Hagerup i Danmark og Norge, ved Sofus Elvius. Kbh. 1902.

Byraadet i Nykjøbing paa Mors: Nykjøbing paa Mors 1299—1899. Kbh. 1902.

Redaktør *Joh. Nordahl Olsen*: Stamtavle over en norsk Præsteslæggt Friis. Bergen 1898.

¹⁾ Kurfürstlichen Durchlaucht. ²⁾ Kurbrandenburgsk General-Feltmarkal Alexander von Spaen. ³⁾ Gestrengheit.

Reiseoptegnelser fra Kirker og Kirkegaarde.

Meddelte af H. J. Huitfeldt-Kaas.

De nedenfor omtalte Reisers Hovedoie med var Indsamling af Stof til det Norske Diplomatarium og Sigilverk, og Udbyttet vil altsaa i det væsentlige findes i disse Verker samt i Rigsarchivets „Yngre Diplomsamling“. For Diplomerne fra Stordøen (Reisen 1871) vil Redegjørelse findes i „Meddelelser fra det Norske Rigsarchiv“ II. — De fleste Indskrifter ere meddelte in extenso, men hvor Tiden paa Reisen har været knap, ere de kun tagne i Uddrag.

(Fra Sommeren 1870 ved H. J. Huitfeldt og Eilif Peterssen).

Stange Kirke.

Over Prædikestolen: Imo vero beati qvi avdivnt sermonem dei et evm observant. — Is qvi diligit me sermonem mevm servat et pater mevs diligit evm. — Ventvri svmvsv et mansionem apvd evm factvri svmvsv. — Amen amen dico vobis, qvi sermonem mevm avdit et credit ei — Qvi misit me habet vitam æternam et in condemnationem non veniet. — Paa Prædikestolen sees i Billedhuggerarbeide Bebudelsen, Christi Fødsel, Korsfæstelse og Opstandelse samt Evangelisterne; paa sammes Himmel Christus og Apostlene, under denne Hans Bjelkes og Anna Olufsdatter Rytters¹⁾ fædrene og mødrene Vaabener, idet disse vel altsaa have bekostet den eller ladet male Prædikestolen, over hvis Opgang staar Aarstallet 1630²⁾. — Over denne har ogsaa staaet 2 Bomærker, hvoraf kun det første er bevaret; dette indeholder i et Skjold Bogstaverne E. HR (i et Træk), over samme et Hjerte, hvorpaa staar et Crucifix, støttet af 2 Hænder; paa Siderne Bogstaverne: F. V. — Paa den indre Side af Opgangen læses: I Aaret 1784 | Er denne Prædikestoels nye Staffering | med ægte Forgyldning bekostet af afg. H. | Thomas Boesens Legato³⁾ til hans Afmindelse | og besørget af Sogne-Præsten H. Povel | Winsnes⁴⁾ og den residerende Capellan H. Niels Juell⁵⁾.

¹⁾ Se om dem Danm. Adels Aarbog 1887 (IV) S. 64.

²⁾ Kirken var ifølge B. Svendsens Efterretn. om Geistl. i Agerh. Stift afbrændt ved Lynild 17. Juli 1620.

³⁾ Om dette se Norske Stiftelser III S. 329.

⁴⁾ 1761—1792.

⁵⁾ 1781—1792.

Paa Altertavlen sees i Billedskjærerarbeide Korsfæstelsen, Opstandelsen, 12 Apostle, Moses og Aaron n. m. samt Aars-tallet 1652 tilligemed følgende Indskrift: I Corinth: Cap: X: W: XVI: XVII: Velsignelsens Kalk som vi velsigne er den ikke Chri | sti Blods Samfund? Det Brød som vi bryde er det ikke Christj | Legomis Samfund? Thi et Brød, et Legome ere vi mange thi vi | ere alle deelagtige i et Brød.

Under Tavlen sees Vibes og Buddes Vaabener¹⁾.

Bagpaa Altertavlen følgende, nu utydelige Inscription: Anno 1652 bleff dette treuerk [her?] opsatt bekostet och Stanges Menighed | [foræret aff] welb: Hans bielke, och hans Frue welb: Anna Rytter [var] | och Lærere den tid her Ehuart Hiordt²⁾ | [och] hans søn her Christopher Hiordt, | Anno 1653 er denne Taffle bleffuet [malet?] och bekostet aff welb: Peder | [Wibe] och hans frwe welb: Anna Catharina budde³⁾.

Bagpaa Alteret staar: I Aaret 1784 | Er denne Alter Tavles Nye Staffering (o. s. v. som paa Prædikestolen).

Ifølge en Blyantsnotits bag Alteret er Kirken malet og forsynet med nye Stole, da Hr. Bull var Provst og Sogneprest her⁴⁾.

Over Chorbuen et Crucifix med Maria og Johannes. Neden- under staar: Gud till Aehre Sin Frelseris Jesu Christi dyre bare och smertefulde Lidelsis Ihukommelse. | Hafuer Kongl: Mays Fogit ofuer Hædemarchs | Fogderie Seigr Friderich Knudsen Hammer, | wonhaftig paa Saxlundgaard med sin kiere Hu- strue den erlige dyderig och gud | frøgtige Matrone Barbara Nicolai daatter | de Bally dette Crucifix till Stange Kir- | chis Beprydelse bekostit och foræhrit | Anno. 1685⁵⁾.

¹⁾ Vibes Vaaben som beskrevet i Danmarks Adels Aarhog 1884 (I) S. 351 men uden Hjerteskjold og med afvigende Farver i 2. og 3. Feldt. Ogsaa Buddes Vaaben har andre Farver end sædvanligt.

²⁾ Sognepræst til Stange 1611—1653, efterfulgtes af Sønnen Christopher H. 1653—1664.

³⁾ Resten ulæselig. Jfr. Dann. Adels Aarhog 1890 (VII) S. 132. Geneal. og biogr. Archiv I. S. 78—85.

⁴⁾ August Theodor Bull var Provst i Hedemarkens Provsti fra 1867—1877 og Sogneprest i Stange 1861—79.

⁵⁾ Se „Familien Hals“ (ved A. W. Rasch) S. 15.

I den nordre Fløi et Maleri, forestillende den Helligaands Meddelelse til Apostlene, hvorover staar en Indskrift, der ei kunde læses fra Kirkegulvet¹⁾.

Ved Døbefonten staar: i Aaret 1764 er denne Fundt til Afmindelse efter Hr. Thomas Boesen, | forðum Sogne Præst for Stange Præstegield, Stafferet af hans Legato | til Kirken, da Hr. Paul Winsnes var Sogne Præst og Hr. Peder Broch | residerende Capellan til Menigheden.

Paa Stange Kirkegaard.

Paa et Jernkors: Elias Heltberg, | født 1769, død som Sognepræst til Stange den 5te Februar 1840²⁾.

Paa et Jernkors: Clara Margaretha Heltberg, | født Oxholm den 23de November 1777, | død som Enke efter Provst, Sognepræst til Stange Elias Heltberg den 22de December | 1855.

Paa en Marmorplade paa en Granitsten: Helene Thode Heyerdahl, | født Heltberg, død den 29de Marts 1859, 39^{5/12} Aar gammel. | Hvil i Fred til Herren kommer!³⁾

Paa en Marmorplade paa et Jernmonument: † | Provst og Sognepræst | Hans Olai Fremming Heyerdahl | født 27de September 1789, død 22de Februar 1866. | Døden er opslugt til Seier. | Gud være Tak, som giver os | Seier formedelst vor Herre | Jesum Christum.

¹⁾ Ifølge Klokker B. Svendsens Manuscript om Geistligh. i Agersh. Stift lyder den saaledes:

Til . Kirken . at . pryde . en . Gave . jeg . er .
 Af . Barbara . Hammer . Hvis . Husbond . var . Her .
 En . Hedemarks , Foget . af . Kongen . betrod .
 Her . over . hans . Gravsted . hun . sætte . mig . lod .
 Anno 1709 .

Der oplyses ogsaa, at af Kirkens 2 Klokker er den største støbt i Kjøbenhavn 1623 af Hans Kemmer, den mindste 1751 af Johan Barthold Holzmann efter Foranstaltning af Fogden Lars Hvid og Even Fochal, de betydeligste af Kirkeieerne (Jfr. ogsaa O. Blom, Gamle Danske Jern og Metal Stykker).

²⁾ Se om ham Halvorsen, Norsk Forf. Lex. II S. 622 f.

³⁾ Hun var en Datter af de 2 foregaaende, f. 1819 og gift 1853 med Joh. Frederik Schwabe Heyerdahl, da personel Capellan hos Faderen (H. O. Fr. H., se følgende), f. 1819, Sognepr. til Søgne, se A. Heyerdahl, Gen. Optegn. om Slægtilin. Heyerdahl, S. 119.

Ottestad Kirke.

Den udskaarne Altertavle forestiller Christus paa Korset.
Bagpaa Alteret staar:

Anno 1644 in Majo | Haver Sorenskriver over | Hedemarchen:
| Niels Rasmussen Muus | med sin Hustrue: | Marichen Di-
drichsdaatter | bekostet | Denne Alter Tavles | forrige Staffering.
Aar 1852 | M. Børgersen¹⁾).

Ottestad Kirkegaard.

Paa en Granitsten: Herunder hviler Støvet af | Amtmand |
Frederik Hartvig | Johan Heidemann. | Født den 27de Juli
1777, | død den 17de October 1850²⁾).

Paa en Granitsten: Herunder hviler Støvet af | Amtmand-
inde | Anne Cathrine | Bernhoft Heidmann | født Ræder |
Født den 31te Juli 1788. | Død den 3^{die} Aug. 1858.

Paa en Marmorplade paa en Granitsten: Herunder hviler
Støvet | af | Theodora Regine | Dorothea Bull | født Madsen.
| født 13de April 1816 | død 17de Mai 1852. | Herren gav etc.³⁾).

Paa et Jernkors: Ewald Bay | fød 20 October 1846 | død
29 October 1849.

Paa en Marmorplade paa et Granitmonument: Eline Holst |
født 28 Februar 1790 død 18 Mai 1865.

Ringsaker Kirke.

Paa den bekjendte, smukke Altertavle findes 2 Skjolde, i
det ene et Bomærke, i det andet en Kalk, en Støvle med Spore
og en halv Lilie⁴⁾).

Af en halvt udslettet Indskrift kan læses: . . . te . . | An-

¹⁾ Ifølge B. Svendsen har Kirken 2 Klokker; paa den største staar: Poul
og Eilert Hobberg vare Kirkeværger; paa den mindste: 1757, K. Fre-
derik V.s Navneziffer og et Vers.

²⁾ Nu trykt i Meddelelser fra det norske Rigsarch. II.

³⁾ Gift m. daværende Capellan, senere Sognepr. til Stange, se Halvorsens
N. Forf. Lex. I S. 535 f.

⁴⁾ Tegninger findes i Pastor R. Svendsens „Ringsaker Kirke og Altertavle“
S. 63 og 68. Hvis det sidstnævnte Mærke er Hr. Ansten Jonssøns, kan
han ikke være Agnat af Slægten paa Evje, hvis Vaaben var en Rose
under en Sparre. Den mig l. c. S. 68 f. tillagte Ytring om et andet
Vaaben paa Altertavlen kan jeg ikke vedkjende mig.

sten | Jonss . . | loth . . . | thenne tafle | giøre . Beder | Gvd for
| hans | Sael¹⁾.

Maleriet med Ramme i Træskjærerarbeide med bibelske Figurer er i det væsentlige rigtigt beskrevet i R. Svendsens „Ringsaker Kirke og Altertavle“ S. 26 ff. Det er bekostet 1632 af Hr. Oluf Thommessøn og hans Hustru Marte Haagensdatter, som ere afmalede derpaa med 4 Sønner, hvoraf 3 ere Prester og 1 død ung, samt 6 Døtre, hvoraf 2 døde unge.

Paa to Alterstager i Kirken staa Familierne Brockenhus's og Gyldenhorn's Vaabener : Eiler Brockenhus † 1546 og Kirsten Eriksdatter Gyldenhorn, se Danm. Adels Aarvog 1897 (XIV) S. 89 f.

I Sacristiet findes 2 Presteportraiter. Paa det ene staa: Hr Henric Ancher²⁾ | Fød i Lands Prestegaard 1719. | blev Student 1738. | Capellan til Ringsager 1742. | Sogne Prest til Winger 1750. | Sogne Prest til Ringsager 1758. | Død den 7de Marti | 1798.

Jeg skammer mig ikke (o. s. v.) Rom. IX. 16. F. Petersen pinx. 1793.

Bagpaa det andet Portrait staa: Gerhard Guñerus Berg, | Sognepræst til Ringsager paa Hedemarken, | fød i Øvre-Qviñesdahl d: 23de Febr. 1755. | Malet i Septrbr. 1831. | Semita arta tranqvillæ | per virtutem, patet | unica vitæ | Juvenal.

M. Stoltenberg | MDCCCXXXI.

Om de gamle Ligstene paa Kirkegaarden se R. Svendsens Ringsaker Kirke etc. S. 19 ff. Hr. Jens Lauritssøn Bugges Bømærke staa paa Ligstenen.

Paa en Marmorligsten: Her Hviler | Henrich Ancher | Sogne Præst til Ringsager | Fød d. 10 Nov. 1719 død d. 7 Martii 1798 | Sielne Kundskaber Em- | beds Nidkierhed Blidhed | Gavmildhed gjør | hans Savn stort | hans Minde | udødeligt.

Paa en Marmorligsten: Herunder hviler | Oberst og Ridder af den Kongelige danske Dannebrogorden | Paul Weyby, | Fød

¹⁾ l. c. S. 62. At læse det første Ord „Presten“ stemmer ikke med Tidens Udtrykmaade. Man skulde vente „Her“.

²⁾ Se de Ankerske Stamtaavler ved B. Moe, W. Lassen, C. J. Anker m. fl.

paa Fredrikshald den 1ste September 1751. | Død paa Gaarden Samsahl i Ringsager den 31te Marsii 1828 | Gift første Gang i Aaret 1785 med Jom Fru | Eleonore Dorothea Achel(e)ie | I dette Ægteskab avledes en Søn Sigvart Fredrik | der begge ved Døden ere forudgangne | Indtraad i Ægteskab 2^{den} Gang med Jom Frue | Helene Marie Riis der begræder Tabet af en elsket Mand. | Livets Frugt af dette Ægteskab blev en Søn | der kun saa Verdens Lys i 1^{1/2} Aar. | Af sine Forældre | Oberst Thomas Fredrik Veyby og | Catharine Veyby fød Jonstrup | blev han tidligen bestemt til Krigsstanden | hvorved han i 1775 blev Secondlieutenant | i 1778 udnævnt til Premierlieutenant | 1785 Capitain og Compagniechef | 1805 Major og Bataillonscommandeur | 1809 virkelig Oberstelieutenant 1811 benaadet med Guldkorset af Dannebrogen og samme Aar udnævnt til Oberst 1812 naadigst afskediget formedelst Alder | og Svaghed. | I sin militaire Stilling vandt han sine foresattes til- | fredshed og Undergivnes Hengivenhed. Fædrelandets | Fordringer opfyldte han med Nordmandens kraft | og Krigsmandens Iver for at beseire Fienden ved | Toverud Gaard og dersteds lever(e)de Slag 1808 (hvor)for | han af sin Konge blev belønnet med Riddertegnet. | Guds Fred hvile over hans Støv.

Jens Christian Schandorff Delphin¹⁾, Residerende Cappellan til Ringsaker, født 23de Juni 1799, død 28de December 1840. — Vel dig, du gode og troe Tjener! Velsignet være dit Minde.

Christiane Delphin. Fød 1830. død 1831.

Margarete Wexels.

Emma Chlorinde Konow. F. d. 24 Aug. 1863, | D. d. 26 Aug. 1863.

Clara Konow. Født 6 August 1860. Død 22 Marts 1862.

Follebo (Lunde) Kirke.

Paa en Døbefont af Klebersten staar: Foraerit til Lvnde Kierke 1632 af Welb: T. S. A. K. samt Skaktavls og Kragts Vaabener²⁾.

¹⁾ Se Halvorsens N. Forfatterlex. II S. 146.

²⁾ Torben Skaktavl til Nordvie og Anna Krag.

Gausdals Kirke.

Paa en stor Tavle med en Prests og hans Hustrues Portraiter og Vaabener (Bomærker) staar:

Dette Epitaphium hafver hederlig oc wel- lert Mand S. Her Anders Kn | vdsøn Hammer fordvm Sogne- | prest til Gvdsdals Menighed | med sin kiere Hvstrv den hæ- | derlig oc gvdelskende Matrone | Citsel S: Her Andersis ladet be- | kaaste denne Kircke til Sirat oc Prydelse oc de gode Sog- | nefolck til Hukomelse 1677. (Se „Familien Hals“ S. 15).

Et Epitaphium over Movridz Jensen, som var Soren- skriver i Gudbrandsdalen i 44 Aar og døde 13. Mai 1661, 75 Aar gl., samt hans Hustru Ane Jensdatter. Opsat 1666, da hun endnu levede, idet hendes Dødsaar staar blankt.

Et Maleri af Hr. Ole Stockfleth¹⁾ gammel 59 (?) Aar 5 Maaneder og 8 Dage, og et af Hr. Joachim Pihl, gammel 73 Aar 9 Maaneder og 10 Dage.

Herr. Joachim Pihl: født i Tronhiem d. 25 Januari 1689. | Kom til Gusdal som Student d. 29 September 1709 | Blev Personel Capelan her samstedts d. 6 April 1717 | Gift med Iomfru Margrethe Marie Stockfleth d. 3 April 1719 | avlet med hende 8 Børn, hvor af 4 overlevede Ham | Der gjorde ham til Bæstefader for 30 Børne Børn | Blev Sogne Præst i Gusdal d. 10 Januari 1727 | Blev Enkemand d. 28 Marti 1734. | Blev Provst over Gudbrands Dallen d. 28 Juny 1738 | Resigneret Provstiet d. 21 February 1749 | afstod Embedet til sin Søn d. 22 April 1758 | Død d. 4 November 1762.

Ringebo Kirke.

Paa Altertavlen: Anno 1688. Haffver Sogne Presten Iørgen Biørn²⁾ | Kongl. Maiest. Føaget Sr Cort Coldevin. Svoren- | Skriffveren Hr. Tomas Randulff. Sampt Denne | Ringebois Gudfrøgtige Menighed Baade Erlige | Dannemend Saavel som unge Karle. Til Guds ære | oc denne Guds Aandelige Zions Hæderlige Prydelse | Saa oc Effterkommerne til Christelig Op- | muntring | Forærit denne altar Tafle til Ringeboe Hovedkirche |

¹⁾ Sogneprest her fra 1694 til sin Død 1727. ²⁾ Sognepr. her 1684—95.

Ok Haffver Hr Otto Ørbeck¹⁾ vice Pastor | Paa egen oc anrøerendis Bekostning samme | ladet | forfærdige. | 1786 Er den af Provsten Irgens | Bekostet fornyet og forgyllt ved C: E: S: K: L: ²⁾)

Paa Prædikestolen: Bekosted aff Otte Ørbech. Cort Coldevin. Tomas Ranulff. og meenige almue. Anno 1702³⁾.

Paa et Epitaphium er afmalet en Prest og hans Hustru, 6 Sønner, hvoraf 1 voxen (Student), 3 yngre og 2 døde samt 7 Døtre, hvoraf 1 voxen, 3 Børn og 3 døde. I Baggrunden de dødes Opstandelse paa Dommedag. Øverst staar: 1 Tess: 5. v: 23. | Men hand som er Fredens | Gud, Hellige os aldellis: og gid voris | gandske Aand og Siæl og Legeme, maa bevaris u-straffelig i vor Herris Iesu Christi | Tilkommelse:

Anno 1721.

Christopher Margrethe
Kraft. Monrath⁴⁾.

Kom de sidste Ting ihu.

Paa den ene Side staar: Meditatio mortis vita perfectissima.

Paa den anden: Fiducia Christianorum Resurrectio mortuorum.

Nederst paa Tavlen staar:

See Herre! Her er' wij, og de Du os har givet
Udi Wort Ægteskab: Du gav os alle Livet,
Et bædre Liv Du dog os gav udi wor Daab,
Hvor du gienfødde os til ævig Livis Haab.

Skal vi for Syndens skyld ved Døden Her adskillis
Wi skal dog samlede paa Dommedag fremstillis.
Kom Jesu kom kun snart! det er wor Hiertens Bøn.
Og giv os alle deel i ævig Naade løn.

¹⁾ Sogneprest fra 1695 til sin Død 1702.

²⁾ Se nedenfor S. 254.

³⁾ Under hvert af Navnene staar et Vaaben: O. Ø.s en rød opspringende Enhjønning mod venstre, paa Hjelmen en halv; Løvverk rødt og blaat. C. C.s en staaende mørkbrun Hjort mod høire, foran et Træ i rødt Feldt; paa Hjelmen en hvid Due med et grønt Oliveblad i Næbbet; paa hver Side af Hjelmen en rød Vinge. Skjoldet omgivet af 2 grønne Palmegrene. T. R.s en siddende graa Ulv mod høire i rødt Feldt, paa Hjelmen en opvoxende rød Rose. Løvverk rødt og blaat. En Laurbærkrans om Almuens Navn.

⁴⁾ Han var Sogneprest her fra 1713 til sin Død 1754; hun var en Datter af Sogneprest Frederik Monrad i Øier, se Giessings Jubellærere III S. 226.

Paa et Epitaphium, hvor en Prest og hans Hustru ere afmalede knælende: Sigward Friis Irgens,¹⁾ | fød A^o 1711 i Aschim i Borgsysel, | Ringeboe Meenigheders Lærer, som | medtiener fra 1739, som vise Pastor fra 1742 | som Sogne Præst fra 1754, og tillige Provst fra 1761. | Død 17(89). Hvad hand ved Guds Aand | og Naade har ved Evangelii Forkyndelse | kundet udrette til Christi Riges opbyggelse | det skal blive aabenbare i vor Frelseres herlige | Tilko^melre, da baade lærere og tilhørere, som | haver været Christi Evangelio lydige, | skal glædes, og indgaae til | Lamets Bryllup. Ap. 19 c: v: 7.

Margareta Chri- | stophers Datter Kraft hans Hustrue, | født i Ringeboe 1721 forenet med ham i kierligt | og trofast ægteskab Aar 1739, her adskilt fra hende | og 3 børn og 6 børnebørn ved Døden d. 8 | September 1767 | De døde i Christo, ere allerede med Christo. Col. | v. 23 og deres forkrængelige Lægemer skal igien op- | staae ved Christi Kraft i Uforkrængelighed. | 1 Cor: 15. og Ph. 21 v. 21. | Ia kom Herre Jesu | Kom Snart! | Apoc. 22 v. 21. | Engelke Irgens, Susanne Irgens | Margareta Irgens, Christina Jocomina Irgens. | Deres Børn. | — 1. Cor. 4—5. Dømmer intet for Tiden | indtil Herren kommer. | Marc. 13. 26. Og da sculle de se Meneskens Søn komme i Skyerne med | megen Kraft og Herlighed. | Dem Du ser | dømmes ikke efter | Meniskelig Dom, | Du, som ser, | skal stilles frem | for den Høiestes Dom. | Wel dig so(m) | da saaledes Lev(er) i | Christo, at du ikke fryg(ter) for | Døden og D(o)^men.

I Choret findes to gamle Ligstene over Prester; Indskrifterne aldeles udslidte, i Hjørnerne sees Evangelistsymbolerne. Den ene skal ifølge B. Svendsen ligge over Sognepresten Hr. Østen Nils-søn († 1652).

Paa en Tavle paa Klokkerstolen staar: O! Hør du Qvinde og Mand. | Som op til Præsten gaar. | Jeg som Degn ej synge kan. | Uden jeg Offer faar.

Et andet Epitaphium med et smukt, oliemalet Portrait og 2 Kaarder over Oberstlieutenant Povel Friderich von Dresky

¹⁾ Se Hjorts og Krag's Efterretn. om Røraas Kobberverk S. 327.

(f. 1687 † 1735) har en Underskrift, der er trykt i dette Tidsskrifts 3. Række, I B. S. 283; Verset hidrører fra den Tydske Digter Martin Opitz.

I Kirken hænge 2 Lyseschildter med det friherrelige Rosenkrantziske Vaaben (Skaktavlerne i blaat, Løverne i rødt Feldt), der gjælde Friherreinde Sophia Amalia Rosenkrantz († 1729), Oberstlieutenant Iver Couchérons anden Frue.

Ringebo Kirkegaard.

Paa en Ligsten: † Under denne Steen Hviler sig efter Jordens Møie Støvet af | Søren Martinus Schive,¹⁾ Provst over Gulbrandsdalens Provstie Sogneprest | til Ringeboe, Medlem af Videnskabernes Selskab i Trondhiem og Ridder af Dannebrog, | født den 27de December 1771, død den 18de Juli 1827. | Joh. 12. 26. Hvor som jeg er, der skal og min tiener være. †

Paa en Ligsten: Her hviler Frue: Karen: Kars: fød Blom:²⁾ født: den: 27: September: 1786 | Gift: den: 8: Augusti: 1817 Død den 17 Januari 1822 | Dit hulde Støv Tilhøre Jorden | Din Skønne aand Himmelen | Dit Minde Savnet | Kierlighed Himlens og Jordens Baand | Forener evig vore Hierter.

Ligsten: Janette Christiane | Bernhardine Kahrs³⁾ Fød og død den 30 Jan. 1820 | Søg Trøst o Hjerte i Gjensyn (hos) Gud | Og haab atter din Engel (at skue) hos Gud.

Ligsten: Her | gjemmes Støvet | af | Bernt Ancher⁴⁾ | For- dum Sognepræst i Ringeboe Kald | og | Provst over Gulbrandsdalen | Født d. 13 September 1747 død d: 23 Juli 1812. | I Egteskab med Jomfru Johanne Marie Leigh | avlede han 4 Børn. | Som Christen var han taalmodig og standhaftig | Som Embedsmand duelig og retskaffen | Som Egtemand og Fader kierlig og omhyggelig | Som Ven trofast og hengiven Derfor erindres han med Agtelse og Kierlighed | af sin efterladte Menighed | begrædes og velsignes af Egtefelle og Børn | og | savnes af Venner.

¹⁾ Se om ham Halvorsens N. Forfatter-Lex. V. S. 93.

²⁾ Se Personalh. Tidsskr. 1. R. IV S. 117 Stamtavle I.

³⁾ Foregaaendes Datter.

⁴⁾ Se om ham B. Moes Tidsskr. f. n. Pers. Hist. I S. 401 samt W. Lassens og C. J. Ankers Stamtavler over Familien Anker

Ligsten: † Madame A: Fougner | Fød den 17de Marts 1800, | død den 14de Juni 1851 | Fred med dit Støv!

Ligsten: † | Lensmand H. G. W. Fougner. | Fød den 23de August 1790, | død den 19de April 1849. | Fred etc.

Paa en Træramme: Herunder hviler de jordiske Levninger af | afdøde Propri(e)tair Johan Jørgen | Broch,¹⁾ fød 11 September 1785, død 27de April 1851. Fred med dit Støv, velsignet være dit Minde.

Træramme: Herunder hviler de jordiske Levninger af | afdøde Provstinde Gjertrud Maria Broch²⁾ | fød Irgens fød 12te Marts 1759, død 21^{de} | August 1845. Fred etc. etc.

Paa en Jernplade: Herunder hviler | Støvet af | Jørgen | Bernhoft³⁾ | Sognepræst til | Ringebo | født 1794 død 1855 | I 36 Aar var han | Ordets nidkjere | Forkynder | Salige ere de døde som døe i Herren | Aab: 14, 13.

Marmorligsten: Her | Hviler | Otto Olaus Weyby⁴⁾ Fød d. 6 October 1805 Død d. 16 Mai 1807.

Marmorligsten: See | denne Grav-Steen skiu- | ler Støvet af | Sigvard Friis Irgens⁵⁾ | fød 1711 i Borgesyssel | Lærer for Ringeboe Meenigheder | som Medtierner i 6 Aar fra 1736 | som Vicepastor i 12 Aar fra 1742 | som Sogneprest i 35 Aar fra 1754 | og tillige | Provst i Gulbrandsdalen i 18 Aar fra | 1761: Hans Siel opløst fra Legemet er | indgaaet i Evigheden 1789. | Hans Liv var Christus | Hans Død en Vinding.

Ligsten: Vdi | en ærefuld Opstandelses Haab | hviler her | den dødelige Deel | af Provstinde | Margaretha Irgens | fød Kraft 1721 | Hvis udødelige Siel og Aand | ved Christum helliget | blev | hidtaget til Herlig | hed 1767.

Ligsten: Heic iacet | infans illotus nec | nomine notus 1788 | die 1do Ianvari natus et 16to eiusdem sepotus | a patre Ger-

¹⁾ Søn af følgende.

²⁾ Enke efter Provst Andreas Broch, Sognepræst til Faaberg 1794 til sin Død 1818.

³⁾ Se Stamtavle over Slægten Bernhoft ved E. B(ernhoft) S. 76 ff.

⁴⁾ Oberst P. Weybys Søn af 2^{det} Ægteskab, se ovenfor S. 248.

⁵⁾ Se ovenfor S. 251.

hardo Gu- | nero Bergh¹⁾ | et matre Paulina | Birgitta Irgens.
| Erit hoc doloris parentum | fati mortalium | et spei Christianor^m
| monumentum | sculpsit Christi(anus) Erlandi filius Chrig. (?)²⁾

Klebersten: Herunder | huiler salige | Hr Christopher Ien-
søn | Kraft | Capellan i Esvold 13 Aar | Sogneprest i Ringeboe
40 Aar Fød 1676 i Edsvold Død 1754 i Ringeboe † L: Text |
Iob: Cap: 19: v: 25. 28.

Do.: Herunder ligger det dødelige af Sal: Margaretha
Fride- | richsdaatter Monrad | ³⁾ Hr | Christopher Kraf- |
tes Hustrue fød 1682 i Øyer | Avlede i 45 Aars Ægte- | skab
10 Børn Død 1748 i Ringboe L: Text | Apoc. Cap. 7. V. 9—17.

Do.: Her hviler | Dydens Exempel | Christiane Cold Enke
af Capitain Rick | Fød d. 10 Mai 1720 | Død d. 19 Februari 1807.

Do.: Herunder hviler | de jordiske Levninger | af | Søren
Christian Sommerfelt⁴⁾, født 9 April 1794 død 28 December
1838, | som Sognepræst til Ringeboe Menighed | Den 28 Mai
1818 indgik han i Ægteskab med Frøken Jørgine Marie Krohn,
| hvilken Forbindelse velsignedes med 10 Børn. I 11 Aar var
han Sognepræst | til Ringeboe. Retskaffen og Gud hengiven ar-
bejdede han med Lyst og Iver i sit Kald, indtil hans Flid og |
Anstrængelse nedbrød hans Helbred, hvilket | dog ikke hindre(de)
ham fra som Botaniker at virke for Videnskaberne og gjøre sit
Navn bekjendt | blandt kommende Slægter.

Hustrue Børn og Venner begræde vel hans | tidlige Bortgang,
men de trøstes dog ved den | Tanke: vi sees igien. — Ps. Hos
dig er Livets Kilde, og i dit Lys skal vi see Lys.

Her hviler Støvet af Fredrik Sommerfeldt Fegth⁵⁾
født 15 Sept. 1837. død 14 Februar 1838. | Hos Gud er det
godt at være.

Herunder hviler | Oscar Fegth født 24de Juni 1845 død
14de Mai 1847. og Oscar Fredrik Fegth født 13 Febr.

¹⁾ Se ovenfor S. 247 samt Hjorts og Krags Efterretn. om Røraas Kobber-
verk S. 330.

²⁾ Se ovenfor S. 250.

³⁾ Se ovenfor S. 250.

⁴⁾ Se Halvorsens N. Forf.-Lex. V S. 369.

⁵⁾ Se Erlandsen, Efterretn. om Geistl. i Tromsø Stift S. 128.

død 5 Juli | 1848 Lader smaa Børn kom- | me til mig Thi Guds Rige hører dem til.

† Anna Christina Fegth født Olsen Enke efter Jacob Fegth Kjøbmand i Drammen Født i Sandefjord 4 Juli 1789 | død 9de April 1847 Rom. 6. 23. Guds Naade gave er det evige Liv.

Valborg Fredrikke Fegth, 13 Aar g. død 6 Mai 1854.

Frons Kirke.

Under et Maleri, der forestiller Korsfæstelsen, staar:
Sin hierteallerkieriste Sl. Fader oc Sl. Mand til ære oc ihu-
kommelse af Anna Eilinger.

Ovenover Maleriet læses:

Døden kand wel Kroppen døde
Dyden lewer dog igien
Thi det kand ey leggis øde
Som er skabt til Himmelen.

Otto Elinger begrawen
Er wel jorden Kroppen tog,
Dyden hwormed Hand begawen
waar i liwet lewer dog.

Døde Anno 1675.

Den der salig som wel Doden
Sødelig er sowen hen
Oc saa blewen giæstehøden
Af GVD self til Himmelen,

Fridrich Davidson¹⁾ har lewet
Her i wærden Christelig.
Derfor er Hand ocsaa blewet
Efter liwet Engleliig.

Døde Anno 1669.

Frons Kirkegaard.

Ligsten: Hic sepultus est Ecclesie Froniensis Pastor Egidius Sem | natus Anno MDC(C)XLIV Et Mortuus MDCCCV | (Resten ulæselig).

Paa et firsidet Monument: Herunder hviler de jordiske Levninger af Sognepræst Didrich Hegerman Schnitler²⁾ født den 2den Juni 1761 i Sundahlens Præstegjæld i Trondhiems Stift. I Aaret 1788 blev han resi- | derende Capellan for Kinzervig menighed i | Bergens Stift, 1794 blev han Sognepræst for Skaa- | nevigs Menighed i samē Stift. 1788 indgik han i Æg- | teskab med sin gienlevende Hustru Sophie Marie født Krag. med hvem

¹⁾ Var Foged i Gudbrandsdalen 1664 og gift med Anne „Otmersdatter Elligers“, der endnu 1671 boede paa Isum i Fron. Han blev 1660 Toldbetjent i Christiania. Se dette Tidsskr. 2 R. IV. S. 184 og 204. N. Rigsreg. XII. 321.

²⁾ Se Lengnicks Stamtavle over Familien Schmitler.

han avelede 8te Børn. | den 17de September 1830 endte han sin Jordiske Bane efter at have levet hervede i 69: Aar. 4 Maaneder. og var Ordets Tjener i 42 Aar.

(Et længere, ulæseligt Vers).

Levende Troe til Christum er Menneskets Saligheds Haab. | Den var vor hedenfarne Vens varige Prydelse. Nidkærhed for Guds Ords Udbredelse er Religionslærerens Hæder. Den mis-kjendte Ingen Ham, som nu er gaaet til Hvile. Ved Kjærlighed er Ægteskabs-Baandet uopløseligt. | Fordi han bevarede denne. var han til Dødens | Stund den trofaste Mage. ' Sand Omsorg for Børnenes Vel udgjør Faderens Værd Det svæver evigt om hans Minde. Gavmildhed mod de Fattige beviser medlidende Hjerte Fordi han ei var seen til at hjælpe. Flyde Be- | trængtes Taarer paa hans Grav. | Redelighed og i det Hele taget christelige Dyder adle en Christens Navn. Fordi han blev sin Frelser troe indtil Døden bar Han sit Navn med Ære.

Som Ordets Tjener, død i Christi Troe,	Saa hvile Du i varig Fred
Du vandred did, til varig Roe,	Hist i den lyse Evighed,
Til Gud hvor Livet smiler,	Til vi Dig der gjenfinde!
Du Seiers-Kronen herligt vandt,	Til Da din Grav er Savnets Sæde,
For Dig en salig Dag oprandt,	Til Da dit Støv med Graad vi væde
Du Dig i Gud udhviler.	Velsignende dit Minde.

Vee mig dersom jeg ikke troede, | at see Herrens Gode i de Levendes Land | Ps. 27. 13 | o. s. v. Iob 19. 25. Ps. 23. 4. Ps. 119. 8. 1 Cor. 15. 22. 1 Cor. 15. 49. 1 Cor. 15. 53. 1 Cor. 15. 57. Døden er opslugt til Seier.

Firsidet Træmonument: Her nedlagdes de jordiske Dele, af | Fru Sophie Marie Schnitler, | født Krag, | Enke efter Sognepræst D. H. Schnitler. Hun var født i Meldahlens Præstegjeld | i Trondhjems Stift den 3^{die} Agusti 1761. levede i 41 Aar i et lykkeligt Ægteskab, i hvilket hun blev Moder til otte Børn, | og indslumrede blidt i Herren, i hvis Fodspor hun altid med sjelden Troskab fulgte, | den 25de May 1835.

Fast var din Tro til Herren, Stadig din Kjerlighed til Gud og, Næsten og det skønne Haab, Du altid havde med paa Din Vei, lod Dig allerede her see en Afglands af den himmelske Herlighed, | Du af Naade havde ivente. | Endt er nu din Strid o

Moder! Ia den er vel endt; opfyldt er din Forvendtning og Du er indgaaet til den Herres Glæde hvem Du paa Jorden saa villigen tjente.

Derfor skulle ei heller de Efterladtes Sorg og Savn, forstyrre Din Fred i det rette Hvilens Hjem heroventil, men vore stille sukke og vemodige Klager over Adskillelsen fra saa god og ælskelig Moder skulle kun flettes ind i en Taknemmeligheds Krands om din Gravhøi, og ledsages af den Bøn til vor himmelske Fader, at ogsaa vor Død som Din, for Iesu Skyld maatte vorde en Indgang til det evige Liv, saa at vi forklarede og forherligede maatte gjenfindes der, hvor ingen Adskillelse saarer. — Døden er opslugt til Seier.

Gud skee Lov! vi vide kan:
Du fandt Naade med Din Mage
Og gik ind til Canaan
Seirende fra Stridens Dage!

Hielp os og, al Naadens Gud!
Seirende for Dig at møde,
Leed os efter Christi Bud!
Vi din Naade ei bortstøde.

Her hviler Jacob Smith Tronhuus Sognepræst til Froen
Født 11te April 1771 Død 12te Februar 1850 Aar 1847 var
han Jubellærer | og i 53 Aar Herrens nidkjære Tjener Han var
en trofast Ægtefælle | en kjærlig Fader, en oprigtig Ven Hans
Efterladte bevare hans Minde med Velsignelse og Taknemmelighed.
Fred hvile over hans Grav. † Da det blev Aften,
sagde Viingaardens Herre: kald Arbejderne og giv dem Lønnen.
Math. 20de Cap. 8^e V.

Ligsten: Herunder hviler den saligt Afdøde Johan Frederik Stochfleth | Compagnie Chef for Froenske Compagnie,
født i Kjøbenhavn den 6te Februar 1791. Død den 28de December 1849. Han indgik i | Ægteskab med sin endnu efterlevende | Enke Elen Jakobsen den 1ste September 1816, som dybt sørger over Tabet af en trofast Ægtemand, der kjærligt med hende delte Livets Glæder og Sorger. Han var en gudfrygtig Mand, en retskaffen Medborger, | en trofast Ven. | Derfor hviler Velsignelse over hans Minde; Fred over hans | Grav.

Do.: † Herunder hviler de jordiske | Levninger af Frue Elen Stochfleth, Enke efter afdøde Capitain Johan Frederik Stochfleth; hun var fød i Vestby Præstegjeld den

12te Marts 1796 (o: 94). og døde paa Gaarden Hunthorp | her i Froen den 2den Mai 1859. Fred etc. etc.

Do.: Herunder hviler de jordiske Levninger af Frøken, Valentine Christiane Wille¹⁾, | der var født i Vestby Præstegjeld den 4de Februar 1813. og døde paa Gaarden Bakken her i Froen | den 14de April 1858. Fred etc.

Do.: Herunder hviler Den sandeste Christinde, Den meest opoffrende Ægteviv, Den ømmeste Moder, De Lidendes trøstende Engel, Catharina Lovise Bøyesen, fød Tobroe. Hun saae Verdens Lys i Amsterdam Aar 1767 Gift med Kiøbmand Bøye Bøyesen den 26de December 1800, | Død paa Hundorp i Froens Præstegjeld den 5te November 1839.

Forklaret alt Du vandrede heneden
Thi i dit Bryst Du eied Himmelfreden,
Tilkjæmpet ved din bramfrie Dyd,
Der adled Dig til Qvindens Pryd.

Her hviler det Forgjængelige af Friderik Daldorff Capitaine for Froenske Compagnie, født paa Gaarden Hien i Rødnes Præstegjeld | den 4de Januar 1793, døde paa nedre Kjørstad den 9de October 1850. Han var en retskaffen og indsigtfuld Medborger og en nidkjær, duelig Embedsmand, derfor mindes han af dem, der kjendte ham nøie, med | Agtelse og Kjærlighed † „Gud er Kjærlighed, og hvo som bliver i Kjærlighed, bliver i Gud og Gud i ham.“ 1 Joh. 4 Cap. 16 Vers | Fred hvile over dit Støv! Velsignelse over dit Minde!

Johan Iversen Randklev Sorenskriver i | Mellem Gudbrandsdalen | født 4de Februari 1796 død 8de Februari 1859.

Herunder hviler den Afdøde Carl Henrich Friderichsen²⁾, Corpsslæge ved Gulbrandsdalske Corps, født i det Holsteenske. Død den | 12te Juni 1839. | Hans sørgende Efterladte, | en Ægtefælle og fire Børn, | af hvilke en Datter allerede er indgaaet til den evige Hvile, føle dybt Tabet, af en trofast Ægtefælle og kjerlig Fader, og derfor skulle Savnets og Tak-

¹⁾ Hun var Datter af Sogneprest Knud Wille i Vestby og Juliane Ernstine Cathrine de Stockfleth. Se Lengnick's Stamtavler over Fam. Stockfleth.

²⁾ Se F. C. Kiær, Norges Læger (2. Udg.) I. S. 323.

nemmelighedens | Taarer flyde ved hans Grav. Hans Guds frygt var uden alt Hyklerie, Hans Vandel venlig og bramfrie, Hans | Venskab trofast. | Velsignelse hvile over hans | Minde; Fred over hans Grav.

Her hviler Enke-Madame Cathrine Gallschjøtt | født Blom¹⁾ | Født 14de Jull 1783 | Død 23de September 1849 | Hun døde i Troen paa sin Frelser, | med Haabet om en salig | Opstandelse. Velsignelse hvile over hendes | Minde, Fred over hendes Grav.

Herunder hviler Støvet af Hans Hagerup Lahn født: 12 Mai 1786 | Død d. 6 Sept: 1789.

Ove N. Hals, død 25 Sept: 1862 | 8^{1/2} Aar gl.

Student Iohannes F. C. Hals død 4de Aug. 1867, 20 Aar gl. (Se „Familien Hals“ S. 88—89).

Sødorps Kirkegaard (Nordre Fron).

Her Under | hviler Støvet af Provstinde | Boleta Maria Hiorthøi | fød Braag den 1 Mai 1746 død i Frons Præstegaar | den 27 Ianu: | 1776 | (Nyerups Lit. Lex. S. 255).

Herunder | hviler det Jordiske af Madame, Karen Margrethe Jarmann, | født Tronhuus, | Enke efter Lehnsmand L. Jarmann Hun blev født paa Gaarden Sørum¹⁾ i Vaage den 1te Januar 1742 og | døde paa Gaarden Øyen i Sødrup | den 12te Mars 1826 Fred | hvile over den kjære Hedenfarne! | Velsignet er hendes Minde af | Slægt og Venner.

Ligsten: Herunder | hviler det Jordiske af Lensmand | Jens Petter Jarmann, | der var gift med Maren Elisabeth, fød Hjorth. Han var født i Vaage 16de September 1773. | Var Lensmand i Froen | over 60^{live} Aar, og døde paa | Gaarden Qvigstad 30te Januar | 1862. | Fred | hvile over den kjære Hedenfarne! Velsignet er hans Minde af Slægt og Venner.

Do.: Herunder hviler | det Jordiske af | Madame | Maren Elisabeth Jarmann, fød Hjorth, gift med Lehnsmand J. P. Jarmann. | Hun blev født i Stavanger den | 20de Juni 1775, og døde

¹⁾ Se Personalh. Tidsskr. 1 R. IV S. 117, Stamtavle I.

paa Gaar- den Øyen i Sødorp den 20de Marts 1835. | Fred
(o. s. v. som næst foregaaende).

Chatharina Christie¹⁾ | født 18de September 1847 | død |
20de Mai 1860.

Kvams Kirkegaard (Nordre Fron).

Herunder hviler | Chefen for det Gulbrandsdalske Musqueter-
corps | Herr. Generaladjutant | Vilhelm Christian Keilhau | Rid-
der af Sverdordenen født | i Holsteen den 27de Juni i Aaret 1760
og døde paa Gaarden Froestad i Qvam den 15^e Januari 1834
i sit Alders 74 Aar, Fred med dit Støv.

Olava Christiana Anette | Kahrs²⁾ | Fød den 6^e Mai
1829 | Død den 1^e Juli samme Aar.

Forgjæves er mit Raab. | Dig vækker intet mer |
Men saligt er mit Haab | Jeg hisset dig gjenser.

Ligsten: Karine Elisabeth Saabye, født i Christiania
den 17de Mai 1806. | død i Qvam den 1ste Februar 1851.

Mathias Neuberg født den 22de October | og død den 8^{de}
November | 1847.

Ligsten: Herunder hviler | de iordiske Levninger | afa (!) Eli-
sabeth Ieremiassen | Født | Heltberg | Hun tiltraadte Sin Van-
dring | her i Livet den 17de December 1799 og forlod samme
den 17^{de} | October 1834 begravet af h(endes) | efterlevende Mand
og 4 Børn.

Paa Jorden Du en Engel var liig
Ved den Eviges Throne gjenfinder jeg Dig.

Ligsten: Her under hviler | Støvet af Fru | Marte Elis(a)bet
Han | sen Fød Bull Fød | i Laurv(i)gen Død | paa Sa(n)bo 1823
49 Aar gammel | og hendes søn Ulrik Bull Hansen født paa
Ny | Sandbo den 4 April 18 | 07 død sammestet den | 30 December
185 0. Fred etc.

Her under hviler de Jordiske Levninger | af Hans Hansen
Sanboe født | paa Gaarden Toldstad i Waage den 4de Januar

¹⁾ Datter af Sogneprest Nils Wolff Christie i Fron.

²⁾ Se ovenfor S. 252.

1797. død paa gamle Sandboe den 30 Decem ber 1859. var 62^{tyve} Aar gammel.

Her under hviler ogsaa Konen Lovise Helene Hansen fød paa nye Sandboe den 1ste Juli 1803 døde paa gamle- | Sandboe den 28 December 1860. var 57^{1/2} Aar gammel. Vel- signet være deres Minde Fred hvile over deres | Grav!

(Slattes).

Spørgsmaal og Svar.

Spørgsmaal 1.

En dansk Skibsfører *Rasmus Binneballe*, † 5 Decbr. 1796 paa St. Croix Vestindien 45 A. gl., var gift med Johanne Steensen, der 2den Gang efter Mandens Død blev gift med Peder Marcussen, hvis eneste Barn var Rasmus Marcussen, Mægler i Korsør, hvis Enke døde i 1878 uden Børn. Baade Rasmus Binneballe og Johanne Steensen skal have været fra Jylland, han Søn af en Jens Binneballe, der var Møller eller Eier af en Mølle i Landsbyen Bindeballe i Tørrild Sogn ved Veile. Kan der gives nærmere Oplysning om denne Mølleier Jens Binneballe og hans Familie? Hvorfra var Johanne Steensen, og hvor blev hun gift med Rasmus Binneballe? Deres Søn var Pakhusforvalter Jens Binneballe, født 29 Decbr. 1784 i Kjøbenhavn. Han blev i Begyndelsen af Aarhundredet i Kjøbenhavn gift med Helene Cathrine Arenberg, født 27 Decbr. 1786 i Kjøbenhavn, Datter af Thure Thuresen Arenberg og Kirstine Meyer. Kan der gives nogen Oplysning om, naar Jens Binneballe og Cathrine Arenberg blev viede?; hvem var Thure Arenberg? Efter Traditionen skal han have været fra Sverige (Malmø?), hvor han havde gjort sig skyldig i Meddelagtighed i et Drab og af denne Grund have været nødt til at forlade Landet. Foruden Cathrine havde han en Søn Thure Arenberg, født i Kjøbenhavn 1780, † der 28 Juli 1819 som Kompagnichirurg ved Garden. Da Thure Thuresen Arenberg allerede i 1780 saaledes maa have været bosat i Kjøbenhavn, kan det Drab, hvori han skulde være medskyldig, ikke som i Traditionen berettet, være Kong Gustav den III.'s, men maa følgelig være et andet. Hvad kan der oplyses om *Slægten Arenberg (Ahrenberg)?*

Arkivar E. A. Thomle, Rigsarkivet, Christiania.

2.

Johan Henrik Paulsen (ell. Poulson) var født i Kjøbenhavn ^{12/3} 1770, „Keiserlig russisk Kammermusicus“, † i Chr.ania ^{28/7} 1838 (ifl. H. J. Huitfeldt Chr.ania Theaterhistorie), hans Broder „Mechanicus“ (alias „Dandsemester“) Carl August Paulsen (Poulson), f. i Kjøbenhavn, † i Christiansund ^{29/12} 1825, „46 Aar gl.“

Om Carl Aug. Paulsen beretter en Tradition, at han „efter sin Faders tidlige Død skal være bleven opdraget hos Grev Juel til Taasinge og senere en kort Tid studerede ved Kiels Universitet.“ Samme Tradition siger, at Faderen var „Slotskapellan“. Med Sikkerhed vides, at Moderen hed Anna Elisabeth Thode, f. 1740, samt at hun i 1801 levede i Bergen hos sin ovennævnte Søn Joh. Henr. Hun siges senere at være vendt tilbage til Kjøbenhavn..

Der ønskes: 1) saavidt muligt fuldstændig Oplysning om Brødrene Paulsens *Forældre*. 2) Carl Aug. Paulsens *Fødselsaar*. 3) Anna Elisabeth Thodes *Forældre* samt disses Bosted.

Frk. Wilhelmine Brandt, Akersgade 20, Christiania.

3.

I „Erindringer om Slægterne Beyer og Høst“ anføres Præsten i Borre Herman Hansen Beyer som Stamfader til Familien, men ifølge Borre Kirkebog dør denne af Pest og begraves 8. 11. 1655, og efter en Mindetavle i Villerslev Kirke, afskreven af Pastor Hauch-Fausbøll, var Valentin Hermansen Beyer, den paaviselige Stamfader til Familien, født 1659 og død 1722, 63 Aar 7 Uger og 3 Dage gammel. Han kan altsaa ikke være en Søn af ovennævnte Præst. Da jeg udarbejder en Stamtavle over Familien Beyer, vilde jeg sætte megen Pris paa at faa Oplysning om, hvem Forældrene til Valentin Hermansen Beyer, Herredsfoged i Hassing og Refs Herred, var.

Oberstløjtnant H. Grandjean, Kbhvn.

Svar III.

(4 R., III, S. 243, Spørgsmaal 10),

Transportforvalter *Jacob Bjørnsen* kan være Søn af den Købmand Lorenz B., der levede o. 1700 i Aabenraa (Møller: Geneal. Tabelle u. Nachricht der Herrn H. I. Loyt, S. 14). I saa Fald var altsaa Pastor L. B. opkaldt efter sin Bedstefader. Hustruen hed iflg. Worm III, S. 81 Barbara Christine, og hendes Fader var Konsistorialraad. Sophia Magdalena B., f. Schwensen, døde 1831, 1. Marts i Næstved, 62 Aar gl.

Der er næppe nogen Forbindelse mellem denne Slægt og Etatsraad B. i Helsingør. Sidstnævnte var Søn af Bjørn Bertelsen B., der ifg. Worm døde 1749, han var Højesteretsassessor og Søn af Højesteretsadvokat Bertel Bjørnsen, der 1674 blev Student fra Roskilde, døde 1722, og havde foruden den her nævnte Søn mindst 1 Datter Johanne g. m. Borgmester Niels Lunde i Roskilde. (Jvf. Bloch's Roskilde Domscoles Hist. 4 H., S. 15; Giessing II, 1, S. 344. Tab. I).

and. ph. Hauch-Fausbøll, Frederiksberg.

Rettelser og Tilføjelser.

4. Række, Bind IV.

S. 250: *Reichwein, Wilhelm Adolf*, blev Fændrik i Slesv. Inf. Reg. $1\frac{1}{3}$ 1801 (skal først absolvere sit Kursus ved Læreinstitutet og indsende Attest om sine Kundskaber), paa yngst Fændriks Emolument. Fik Fændriks Gage $\frac{7}{8}$ 1802. Secltn. $10\frac{1}{8}$ 1803; vistn. † i Juli 1805.

(Meddelt af Oberstlt. Hirschl).

5. Række, Bind V.

S. 76, L. 16 f. n.: cand. jur., læs: exam. jur.

S. 84, Regeringsraad Smidts Udnævnelse til Birkeskriver er dateret 26 Marts 1799.

(Meddelt af Overretssagf. V. Richter).

S. 192, L. 17 f. n.: N. 43, læs: N. 43, nu N. 45.

(Meddelt af Provindsarkivar G. L. Wad).

Register.

(Af Arkivaassistent H. C. Roede.)

- ~~Aggesen~~, Petrea Joh., 77.
 Aalborg, Fam., 23.
 Abrahamson, J. N. B., Kmr., 121. —
 Werner H. Fr., Kapt., 8.
 Absalon, Ærkebisk., 211.
 Afzelius, Adj., 207. f.
 Agarth, Bisk., 217.
 Ahlefeldt, Fr., Greve, 73. — Fr., Gr.,
 Storkansler, 171.
 Akeleje, Eleon. Dorot., 248.
 Alan, Hans Jensen, Prof., 24.
 Albertin, Brostrup. Prok., 158. — Charl.
 Amalie, 158.
 Albertus, Hygm., se Mathiesen.
 Almontan, Fam., 74 f. — Anne Viveke,
~~75.~~ — Corfits Nielsen, Barn, 75.
 — Corfits Nielsen, Pr., 75. — El-
 sabe, 75. — Henr. Nielsen, Stud.,
 75. — Jesper Nielsen, Stud., 75.
 — Karen, 75. — Karen, Barn, 75.
 — Karen, Barn, 75. — Laur.
 Nielsen, 75. — Maren, 74. —
 Morten Nielsen, 75. — Niels Mor-
 tensen, Pr., 74. — Niels Nielsen,
 Stud., 75. — Otto Nielsen, Stud., 75.
 v. Als, Chr., Kapt., 168. — Frue, 168.
 Altenburg, H. D., 91.
 Ameln, Reinholdt, 164.
 Ancher, Bernt, Provst, 252. — Henr.,
 Pr., 247. — Joh. Marie, 252.
 Andersen (-dt.), Fam., 189—204. —
 And., 20 f. — Anna Marie, 191;
 193 ff., 197 ff. — Else, 27. —
 Engel, Skovf., 2. — Even, Hdlsn.,
 20. — Even, Pr., 20 f. — H. C.,
 Digter, 38, 189—204. — Hans,
 Friskom., 189, 191 ff., 200 ff. —
 Jannik, Apoth., 199. — Jens, Bryg-
 ger, 167. — Karen, 27 f. — Kir-
 sten, 157. — Kirsten, Bent Peder-
 søns, 21. — Martha, 20. — Mo-
 gens, 28. — Povel, 18. — Siri,
 18 ff. — Søren, Pr., 27. — (?),
 Bryggørenke, 167.
 Andresen, Schønning, 162.
 Angel, And., Stud., 158.
 Ankerson, Justr., 156.
 Anna Catharina, Dronn., 25.
 Annefeldt (?), Frue, 155.
 v. Apbelen, Prof., 154.
 Arenberg, Helene Cath., 261. — Kir-
 stine, 261. — Thure, Kompkir.,
 261. — Thure Thuresen, 261.
 Arentzen, Cort, Pr., 75.
 Armstrong, William, 85 f.
 August 2., 175.
 Augusta, Hertinde af Sønderborg, 144.
 Baden, Hans Lauridsen, Adm., 238.
 Baggesen, Jens, Digter, 3, 31.
 de Bally, Barbara Nic.dt., 244 f.
 Baltzsen. Otto, 163.
 Bang, Christen Stephenssøn, Pr., 20.
 — Elen, 20. — Fr. Ludv., Prof.,
 8 f. — Ingeb., 165. — Dr., 165.
 — Etr., 105.

- Barfod, Christen T., Prof., 106. — Mathilde, 106.
- Barnekow, Aug. Carl Ferd., Ritm., 14.
- Barner, Nic. Hartv. Conr., Major, 5.
- Barnewitz, Joachim, Hofm., 61. — Øllegaard, 61.
- Barnholt, Johanne Elisab. Marcusdt., 73.
- Bassøe, Fam., 23.
- Bay, Ewald, 246.
- Bean, Wm. Mc., 85 f.
- Becher, T., Prof., 211.
- Bechman, Diderik, Raadm., 169. — Ellen, 169.
- Beck, (Bek) And., Raadm., 166. — Hans, Gen. major, 8. — Hans Henr., 166. — Hans Henr., isl. Kbm., 159. — Frue, 159. —, g. Riber, 166.
- Benchot, Bibliolog, 231.
- Bendz, Borgm., 198.
- Bentsen (-dt.), Anna, g. Povelsen, 24. — Anna, g. Stockfleth, 22. — Bjørn, Pr., 28. — Cathr. (Karen), 22. — Lisbeth, 22. — Maren, 22. — Nils, Foged, 22. — Søren, Sorenskr., 22.
- Benzon (Bentzon), Adr. Benj., Guv., 82 f. 87 f.
- Berentsen, Joh. S., 165.
- Berg (Bergh), Gerh. Gunnerus, Pr., 247, 253 f. — J. J., Skibaf., 80. — Paulina B., 254.
- Bering, (Biering) Jens Rasmussen, 169. — Ingeb., 71. — Mads, 167. — Samuel Pedersen, Pr., 71. — Vitus, Komm.r., 167. — Komm.r. inde, 167.
- Bern, Jørg., Pr., 253. — Margr., 28. — Mickel, 28.
- v. Bernstorff, J. H. E., Statsm. 234 f.
- Berntsen, Michel, 28.
- Bertelsen, Christen, Raadm., 90 f. — Kirstine, 26. — Zacharias, Pr., 26.
- Bertill, Pr., 28.
- Bertouch, Obltn., 158.
- Berzelius, J. J., Prof., 217.
- Beyer, Fam., 262. — Herm. Hansen, 262. — Valent. Hermansen, Herrfgd., 262.
- Bjelke, Anna, 243. — Anna O., 243 f. — Hans, Obltn., 243. f. — Jørg., Geh.mr., 153. — Margr., 152. — Geh.mr. inde, 153.
- Bierck, Povel Chr., Kommand., 9.
- Biermann, Anna, 144.
- Bildbugger, Fam., 77 ff. — Anna, 78. — Anna, f. Erichsen, 79. — Christiane, 77, 79. — Freder. Christiane, 77, 79. — Karen, 78. — Karen Jørgensdt., 78. — Magdal., 78. — Maria, 77 f. — Nic. Føddersen, 79. — Nic. Føddersen, 79. — Peder, Pr., 79. — Ped. Hansen, Kbm., 78. — Rasm. Pedersen, Pr., 77 f. — Sophie, 77 f.
- Bille, Chr., 153. — Henr., 133 f., 138, 141. — Vibeke, 134.
- Binneballe, Helene Cathr., 261. — Jens, Møller ell. Møllejejer, 261. — Jens, Pakhusforv., 261. — Johanne, 261. — Rasm., Skibsf., 261.
- Bircherod, Jac., Landsdommer, 187. — Jens, Dr., 158. — Assessor, 158. — Assessorinde, 158. — Frue, 158. — Kapt., 158.
- Birkrem, Adelus, 141. — Laur. Laursen, Pr., 135, 140 f.
- Bjørn, Jørg., Pr., 249.
- Bjørnsen, Barbara Christine, 262. — Bertel, Højester.adv., 262. — Bjørn Bertelsen, Højestr. aas., 262. — Ellef, 141. — Jac., Transp.forv., 262. — Johanne, 262. — Lorentz, Kbm. 262. — Lorentz, Pr., 262. — Soph. Magdal., 262. — Etr., 262.
- Blicher, St., Digter, 38.
- Blickert, Diderik, Mag., 156.
- Blikfeldt, Clemen, 163.
- Bloch (Blok), Cecilia Charl. Dorot., 150. — Jørg., 157. — Margar. Hedevig, 150 f. — Tønne, Bisk., 150.
- Blom, Cathr., 259. — Karen, 252.
- Bockman, Henr., 157. — Johanne, 157.
- Boesen, Thomas, Pr., 243, 245.
- Boie, Justr., Landfgd., 150.
- Bonde, And. Sørensen, 160. — Enke, 160.
- Bondesen, Lars, Postm. 163. — Postm. inde, 163.
- Borch, Anker, 156. — Rasm., Kanc.r., 129 f.
- Borchorst, Gabr., 166.

- Bording, Kapt., 154.
 Borg, Rekt., 208. ¶
 Borgaard, Carl, Forf., 38.
 Bornemann, Mette Marie, Prof.inde, 121.
 — Wilh. Konfr., 160.
 Borthig, Sabine, 69.
 Bortman, Antonette, 161. — Cathr.,
 161. — Diderik, 161. — Mette
 Soph., 161.
 Botta, P. E., Forf., 231.
 Bowyer, eng. Gen., 83.
 Boye, Fr., Kap., 156.
 de Boyssset, Anna Cath., 2. — Chr. Fr.,
 Ob.ltn., 2. — Laurent, Gen.ltn., 2.
 Braag, Boleta M., 259.
 Bram, Justr., 164. — Kmr.inde, 164.
 — Sekr. 164.
 Braasen, Jens, 162.
 Brandt, Anne Kirstine, 73. — Fr. N.,
 Pr., 75.
 Breckling, Anna Cath., 72.
 Breineberg, Paul. Skom., 192. — Mdm.,
 192.
 Breining, Ingeborg, 70.
 Broch. Andr., Provst, 253. — Gjertr.
 Maria, Provstinde, 253. — Joh.
 Jørg., Propr., 253. — Ped., res.
 Kap., 245.
 Brockdorff, Cathar. Hede., 171. —
 Charl., Konventual., 151. — Chri-
 stina Margar., 151. — Detlev Joa-
 chim, Landr., 150 f. — Elisab.
 Charl. Adolph., 150 f.
 Brockenhus, Eiler, 247. — Kirsten E.,
 247.
 Brockman, Drude, Jfr., 153. — Enke-
 frue, 153. — Mag., 153. — Prof.,
 153.
 Brostrup, Kanctr., 158. — Kanctr.inde,
 158.
 Brun, Jac., Stud., 154.
 Brunius, Prof., 205.
 Bryndtesdatter, Maren, 18.
 Brøchner, H., Filosof, 112 f.
 v. Buchau, Anna, 92.
 Budde, Anna Cath., 244. — Anna Chri-
 stine, 22.
 Bugge, Jens Lauritsøn, 247.
 Bulhagen, Baltzer, 163.
 Bull, Aug. Theod., Provst, 244, 246. —
 Marte Elisab., 260. — Theod. Re-
 gine Dorot., 246.
 Buntzen, Andr., Læge, 34.
 Busch, Bertel, Pottm., 192. — (Ped.,
 158.
 Bülow, Helle, Frue, 155. — Joh., Gehr., 94.
 Byssing, Claus, Raadm., 164. — Frk.,
 164. — Raadm.inde, 164.
 Bøckmann, Hans, 161. — Jens, Kbm.,
 161.
 Bødtcher, Ludv., Digter, 38.
 Bøfke (Boeufke), Madame, 144.
 Bøhmer, Cathr., 64. — Chr., Ob., 64.
 — Soph. Elisab., 64.
 Bølling, Justr., 121, 126, 230 f.
 Børgersen, M., 246.
 Bøyesen (Bøyessøn), Bøye, Kbm., 258.
 — Cathar. Lovise, 258. — Laur.,
 Sorenskr., 19.
 Carl Fr., Hertug af Gottorp, 105.
 Caroline Amalie, Dronn., 108, 113.
 Carstensen, G., Kapt., 210.
 Caspersen, Sekret., 167.
 Castenschiold, Henr. G., Gen., 52.
 Cavan, James, Priseagent, 83.
 Celsius, Biak., 24.
 Charlotte Amalie, Dronn., 144.
 Childern, Jenny, 67.
 Christensen (-dt.), Anne, 141. — Eskild,
 18 f. — Henr., Pr., 74 f. — In-
 geb., 20. — Jens, Brygger, 167.
 — Karen, 167. — Mads, 167. —
 Malthe, 22. — Maren, 19. — Mar-
 tha (?), 22. — Niels, Kmr., 159,
 164. — Nils, Pr., 20. — Povl.
 Brygger, 164. — Mdm., 167.
 Christian 1., 211. — 4., 123. — 5., 25,
 105, 144, 172, 174 ff. — 7., 149.
 — 8., 14, 39, 113, 118, 123, 126,
 132, 211, 217, 219. — Albr., Hert.
 af Gottorp, 105, 171. — August,
 Hert. af Augustenborg, 235. — K.
 Fr. A., Hert. af Augustenborg, 100,
 105. — udv. Prins, 24 f.
 Christiansdatter, Margrethe, 203.
 Christie, Chathar., 260. — Nils Wolf,
 Pr., 260.
 Christopher (Holsatus), 24.
 Christophersen (-dt.), Niels, Slotsforv.,
 159, 164. — Sidsel, 28. — So-
 phie, 24.

- Cimber, Maren, 24. — Niels Jørgensen Ærylæus, Lektor, 24.
 Clarus, Dr., 108.
 Clausen (-dt.), Barbara, 161. — Chr., Kbm., 160. — Jens, Gen.fisk., 168. — Karen, 160. — Kirsten, 141 — Mogens, 141.
 Cochrane, eng. Adm., 83.
 Coch, (Cochus), Benedictus, 27. — Eline, 26. — Henrik, 28. — Johanna, 27. — Kirstine, 28. — Kirstine (Truid Degns), 26. — Laurentius, 27. — Magnus Olai, Pr., 24—28. — Margar., 26. — Margr., 25 f. — Oluf, 26, 28. — Petrus, 26.
 Cohn, Maria, 17.
 Colbjørnsøn, Torsten, 20.
 Cold, Christiane, Enke, 254. — Provst, 92.
 Coldevin, Cort, Fgd., 249 f.
 Collin, Jonas, Friu.dep., 118, 120.
 Cort, Pr., se Arentzen, C.
 Coucheron, Doreth, Marie, 65. — Iver, Ob.ltn., 65, 252. — Soph. Anal., 252.
 Cresset, eng. Resident, 177.
 Crone, Jens, 165.
 Crop, Oluf Mortensen, Pr., 26.
 Daa, Gregers, Gen.major, 62. — Ingeb., 62. — Lisb. Doreth., 62. — Valdemar, 62.
 Dagfindsøn, Christen, resid. Kap., 135.
 Dahl, Jonas, Pr., 133.
 Daldorff, Fr., Kapt., 258.
 Danchel, Enke, 167. — Folkmar, Mag., 167. — Pauline, 77.
 Danner, L. C., Grevinde, 54 f.
 Danxt, Chr., 165. — Diderik, 165. — Joh., 165. — Joh., 165. — Joh., 165. — Vilh. 165.
 Davidson, Anna, 255. — Fr., Fgd., 255.
 Deichman, Else Cathr., Jfr., 166. — Jac., Boghdl., 106. — Margr., 166. — Pcd. Willumsen, Byf., 159, 166. — Wilh., Ldsdommer, 166.
 Delphin, Christiane, 248. — Jens Chr. Schandorff, res. Kap., 248.
 Dickens, Charles, Digter, 47, 127.
 Didrichadatter, Marichen, 246.
 Dinesen, Mette Soph., 161. — Niels, Brygger, 161.
 Dixen, Lars, Brygger, 169. — Bryggerenke, 169.
 Dons, Fam., 188.
 Dorch, Hattem., 192.
 Dorn, Lisbeth, 161. — Maren, Frue, 161. — Pet., Stads-kapt., 161.
 Dorothea, Dronn., 211.
 Dorschæus, Mag., 156. — Mag., 158. — Provstinde, 158.
 v. Dresky, Povel Fr., Ob.ltn., 251 f.
 Dressen, Etr., 162.
 Drewsen, Carl Georg, Forp., 188. — Hanne, 188. — Laura, 188.
 Driberg, C. A. V., Gen.kr.komm., 81.
 Dybbøl, Bodil S., 203. — Pet. Pet.sen, Skipper, 203.
 Dubois, Kardinal, 182.
 Duchworth, eng. Adm., 82.
 Dyssel, Jac., Stud., 157.
 Dysseldorph, Marg., 166.
 Eberlin, Martha, Majorinde, 161. — Etr., 206. — Major, 161.
 Edinger, Ulr. Fr., Just.r., 167.
 Eggers, C. U. D., 149.
 Ehlers, Fr., Klokke, 152.
 v. Ehrenschild (Ehrenschild), Conr. Biermann, 144. — Elisabeth., 143 f.
 Eibe, Boghdl., 55, 59 f.
 Eilers, Cathr., 165. — Kommand. 165. — se Koch.
 Eilersen, Jørg., Mag., 152.
 Eilinger (Elinger), Anna, 255. — Otto, 255.
 Elers, Etr., 153. — Sophia Eggert, 153.
 Elisabeth. Charl., Hertinde af Orleans, 179, 181 f.
 Engelstoft, Laur., Konfr., 121, 211. — Magd. Cath., Frue, 121.
 Erich, Fgd., 27.
 Erichsen, A. E., Rekt., 88.
 Eriksen (-dt), Anna, 79. — Jørg., Bisk., 136. — Lars, Murm., 162.
 Erlandsøn, Chr., 250, 254.
 Eskildsen (-dt.), Cath., Enke, 164. — Christen, Pr., 19. — Lars, Tolder, 164. — Maren, 161.
 Estrup, Hect. Fr. J., Etr., 121.
 Eugene, Prins, 178.
 Evensen (-dt.), And., Pr., 20. — Ide, 20 f. — Ingeb., 20. — Oluf, Pr., 20.
 Ewerløf, F. A., Gen.kons., 212.

- v. Eyaseneck, Susanne Kathr. Baur, 233.
 Fabricius, And. Hansen, Pr., 1. — Ellen, 2. — Frands Anders., Pr., 1 f. — Fr., Kancr., 126, 230. — Hans Anders., Pr., 1. — Karen Jørgensdtr., 78.
 Falbe, Ferd. Vilb., Gen.major, 8. — Herr.fgd., 196.
 Falckmann, Landinstr., 120.
 Falenkam, Elisab. H., 71. — Hans, Herr.fgd. 71.
 Feddersen, Lucia, 76. — Magdal., 76, 78. — Pet., Raadm., 76.
 Fegth, Anna Christina, 255. — Fr. Sommerfeldt, 254. — Jac. Kbm., 255. — Osc., 254. — Osc. Fr., 254. — Valb. Fredrikke, 255.
 v. Felstau, Anna, 92. — Eva Erdmuthé, 92. — Johan, 92.
 Fenger, Kand., 130.
 de Fine, Amtm., 133.
 Fiacher, Christen, Pr., 71. — Christiane, 77, 79. — „Hr.“, 72. — Jørg. Andersen, Degn, 79.
 Fjelderup (Fjellerup), Barbara, 158. — Ped., 154. — Frue, 158.
 Fiuhren, Didr., Baron, 152. — Theodorus, 152.
 Fleischer, Veronica, 166.
 Flensborg, Schoutbynachtinde, 154.
 Fochal, Even, 245
 Fog, B. J., Bisk., 58.
 Forchhammer, J. G., Prof., 232.
 Fougner, A., Mdm., 253. — H. G. W., Lensm., 253.
 Franck, Nik., 165. — Justr., 165. — Kommand., 165.
 Frederik 4., 105, 144, 178 ff., 184 ff. — 6., 15 f., 123. — 7., 15, 54, 211, 217. — Pr., se Brandt.
 Freyden, Anne Marie, 155.
 Friderichsen, Carl Henr., Korpælæge, 258.
 Fries, E. M., Prof., 217.
 Friis, Fam., 242. — Jesper, Ob., 74. — Povel Nilssøn, Pr., 22. — Frk., 155. — Greve, 155. — jun., Greve, 155. — Grevinde, 155. — Km.advok., 160. — Komtesse, 153.
 Friisberg, Kmjkr., 160.
 From, Anna Maria, 155. — Major, 155.
 Frorup, Kapt., 168.
 Fæt, se Vett.
 Gaas, Pet., 157.
 Galschjøtt, Cathr., Enke, 259.
 Genberg, Mag., 207 f.
 Georg 3. af Engl., 87.
 Gerdes, Krigsr., 162.
 Gerlach, Audit., 157.
 v. Gerstenberg, Konsul, 149 f.
 Gerstorff, Chr., Rentem., 153. — Fr., Kmjunk., 153. — Rigens Drost, 153.
 Gertsdatter, Karen, 26 f.
 Giedde (Giede), Chr., Ritm., 156. — Admir., 153.
 Gierløw, And. Mathisen, 167.
 Giesemann, Joh. Henr. Vilb., Reg.kir., 12.
 Giøde, Ped., 159.
 Giødwad, Jens F., Red., 106.
 Gjevoldsdatter, Maren, 19.
 Gleerup, C. V., Boghdtr., 205. — Hilda, 205.
 Glimagre, Bjørn Olufsson, Pr., 28.
 Glud, Søren, Mag., 154. — Enkefrue, 154. — Jfr., 154.
 v. Goddentau, Anna, 92.
 Godtzen, Sør. Pedersen, Borgm., 135.
 Goethe, J. W., Digter, 235.
 Golsche, Jørgen, 157. — Povl, 157.
 Gomard, Nic., Portner, 192.
 Graae, Christen, Pr., 78.
 Gram, Johs., Garver, 159. — Etr., 153.
 Grambow, Hans H., Ob., 168. — Ob.—inde, 168.
 Gray, eng. Kapt., 84.
 Green, Kirsten Madadt., 238.
 Gregersen, Jens, 165.
 Grieshammer, Underoff., 6.
 Griis, Anna, 19. — Christen Eskilds., Raadm., 18 ff. — Else, 19. — Hans (Nilssøn). Fattigforst., 19. — Kirsten, 19. — Lars Jensen, Brygger, 160. — Maren, 19. — Martha Hansdt., 19, 21. — Nils Hanassøn, Kbm., 19. — Siri, 18 ff.
 Grotschilling, Bendix, 165. — Bendix, Kunstforv., 165. — Cathr., Enke, 165. — Chr., 165. — Dan., 165. — Mdm., 161. — Mdm., 165.
 Grovenberg, Frideriche, 188. — Skolelærer, 188.
 Grubbe, Sivert, 25.

- Grundtvig, N. F. S., Digter, 224. — Sv. H., Prof., 224.
- Grüner, Frue, f. Rafn, 30. — Hans, Audit., 30.
- Grønnegaard, Rasmus, 78.
- Gude, Fam., 148.
- Gundel Rasmuss., 26.
- Gundersen, Ane Larsdt., 195. — Jørg. Nielsen, Brolægger, 195 f. — Niels Jørgensen, Friskom.m., 194 f., 197.
- Gustav 3., 261.
- Gustav Adolph, 25.
- Gyldenaar, Lisbeth Ottesdt., 22.
- Gyldenhorn, Kirsten Eriksdt., 247.
- Gyldenløve, Ulr. Fr., Stath., Greve, 171, 175 ff.
- Gyldensø, Maren Arildsd., 19.
- Gyllembourg-Ehrensvärd, T. K., Forf., 52.
- Gørtz, svensk Greve, 181.
- Hagedorn, (?), 159.
- Hagen, J. F., Prof., 212 f.
- Hagedal, Hans Chr., 73.
- Hagens (Haagens, -dt.), Lucie, 24. — Martha (Marthe), 247.
- Hagerup, Fam., 242.
- Hak, Karen Christophersdt., 22.
- Hald, Cathr., 161. — Jens Nielsen, 156.
- Hals, Joh.s. F. C., Stud., 259. — Ove N., 259.
- Hammer, And. Knudsøn, Pr., 249. — Barbara, 244 f. — Else, 19. — Fr. Knudsen, Fgd., 244 f. — Lars Nilssøn, Direkt., 19. — Maren, 22. — Sidsel (Citsel), 249.
- Hans, Præst i Osby, 27.
- Hans Henrik, Brygger, 159.
- Hansen (-dt.), And., Garver, 168. — And., Pr., 25. — (Traes), And., Skom., 189 ff., 197 ff. — Ane Johanne M., 203. — Anna Cathr., 73. — Birgitte, 203. — Cathr., 189, 197, 199 ff. — Elen, 20. — Elisab. Laur.dt., 133. — F. J., Digter, 38. — Gudmand, 168. — Hans Jørgen, Degn, 78. — Henr., Borgm. 139, 142. — J. O., Etr., 123, 207. — Jak., Pr., 133. — Jørgen, Degn, 78. — Jørgen, Gram., 203. — Jørgen, Pr., 74. — Karen, 133. — Lauritz, 26. — Maren, 203. — Margr., 203. — Maria, 77 f. —
- Marte Elisab., Frue, 260. — Martha, 20 f. — Mette Cathr., 203. — Oluf, Murm., 167. — Søren, Sm., 203. — Taasten, Acc.skr. 157. — Torger, Pr., 135. — Ulr. Bull, 260.
- Hansteen, C., Fysiker, 217.
- Harcourt, eng. Gen., 83 f., 87 f.
- Hartman, Christine, Jfr., 161. — Hans, 161. — Key, Fiskemester, 161. — Margar., Jfr., 161. — Mdm., 161.
- Hase, Forf., 228.
- Haslund, Fam., 23.
- Hauch, J. C., Digter, 38.
- Haugaard, Mogens, Pr., 72.
- Haugated, Fr. Chr., Læge, 196.
- Haugwitz-Hardenberg-Reventlow, Lucie, 60.
- v. Haven, Lambert, Bygm., 153. — Assessor, 153. — Enkefrue, 153. — Justr., 153. — Kapitln., 153.
- Hegelund, Ingeb. Marie, 78.
- Hegeman, Anne, 156. — Walter, 156.
- Hejberg, Joh. Ludv., Digter, 52, 220. — Michael, Revisor, 160.
- Heidmann (Heidemann), Anne Cathr. Bernhoft, Amtm.inde, 246. — Fr. Hartv. Joh., Amtm., 246.
- Hein, Henr. Tommesen, 166.
- zur Hellen, Cicil. Elisab., 62. — Henr., Obltn., 62.
- Hellesøn, Bertel, 20. — Hans, Hdslm., 20.
- Hellfried, Emil Aug., Kompchef, 6.
- Helmer, Lyder, Skipper, 142.
- Helt, Maren Ped.dt., 158, 165. — Peil., Stud., 165.
- Heltberg, Clara Margar., 245. — Elias, Provst, 245. — Elisab., 260. — Helene T., 245.
- Helvetius, Læge, 179.
- Hemmeth, Christen Mortensen, Pr., 74. — Karen Christensdt. 74.
- Henneberg, Frue, 198.
- Henrichsen (Henriksen, Hendrikson), And., 157. — Elsebe, 74. — Laur. 74. — Math., Pr., 139. — Søren, Brandmaj., 162. — Enkefrue, 162. — Skilteforv., 83.
- Herfordt, Jacob, Pr., 3. — Johs., Kompchef, 3. — Margr. Elisab. S., 3 f.
- Hessenberg, Joh., 165.
- Heyerdahl, Hans Olai Fremming, Provst,

245. — Helene Thode, 245. — Joh. Fr. Schwabe, Pr., 245.
- Hindsholm, Anne Jak.sdt., 133, 136, 138 f., 142 f. — Dan. Jak.sen, 133, 139, 141 f. — Hans Jak.sen, Pr., 133. — Hans Jak.sen, Pr., 133, 138 ff. — Jak. Jak.sen, Sømmand, 133, 142. — Karen Jak.sdr., 133. — Laur. Jak.sen, Stud., 133, 138 ff. — Laur. Jak.sen, Bisk., 133. — Maren Jak.sdr., 133, 138, 140.
- Hiort (Hiordt, Hjorth), Fam., 23. — Anna Christine, 22. — Anna Eversdt., 22. — Christopher, Pr., 244. — Edv., Pr., 22, 244. — Maren Elisab., 259 f. — Martha (?) Eversdt., 22.
- Hiorthøi, Boleta Maria, Provstinde, 259.
- Hobberg, Eilert, 246. — Poul 246.
- Hoff, Marie, 68.
- Hoffman, Anne Cathr., Garverenke, 166. — Hans Ped.sen, Garver, 166.
- Hoffmannswaldau, C. H., Digter, 176.
- Holm, Povl, 167.
- Holst. Fam., 23. — Chr., Skom., 190 f. — Christopher, 161. — Eline, 246. — H. P., Digter, 96, 197, 212.
- Holstein (v. Holstein), Carl, Kmjkr., 186. — Joh. Georg, Gehr., 186.
- Holstein-Holsteinborg, Chr. Dittl., 233. — Fr. Conr., 233. — Ulr. Ad., Storkansl. 233.
- Holten, Gen., 191, 198, 200.
- Holzmann, Joh. Barthold, Kl.støber, 245.
- Hoppe, Admir., 164. — Joh. F., Solodanser, 206.
- Horn, Kanc.r., Sorenskr., 4.
- Humble, Erik Christensen, Pr., 69.
- Humboldt, Alex., Naturforsker, 228.
- Hunold, Forf., 177.
- Hvid, Lars, Fgd., 245.
- Hwith, se With.
- Høg (Høegh), Jak., Pr., 137. — Nils, Borgm., 137. — Mægler, 4.
- Højby, Oluf Jørgensen, Brygger, 163.
- Høland, Brynild Torbjørnsen, 89 f. — Trine, 89 f.
- Høst, Kontorist, 200.
- Høysgaard, Jens, Klokker, 152, 159, 166.
- Jakobsen (-dt.), Elen, 257. — Gunleff, 137. — Simon, 138.
- Jacobæus, Jac., 168. — Jens, Dr., 168. — Math., Dr., 168. — Enke, 168.
- Jarmann, Jens Peter, Lensm., 259. — Karen Margr., Enke, 259. — L., Lensm., 259. — Maren Elisab., 259 f.
- Jarvis, Guv.sekr., 86.
- von Jatzkow, Stiftsbefm., 91.
- Jebens, M. E. C., 151. — Margar. Hedev., 150 f.
- Jensen (-dt.), And., 167. — Ane, 249. — Anna, 22. — Anne, 89. — Bertel, Assessor, 166. — Christen, 163. — Chr., 160. — Chr., Stud., 161. — Hans, Hofslagter, 160. — Jens, Hors (Hof!) slagter, 160. — Jens, Provst, 76. — Jens, Slagter, 160. — Jørgen, 157. — Karen, 27 f. — Karen, Enke, 202. — Margrethe (Marthe), 88—91. — Mette, Provstinde, 76. — Mette Kirstine, 167. — Movridz, Sorenskr., 249. — Ole, Brygger, 160 f. — Oluf, 18 f. — Peder, 26. — Peder, 2. — Rasm., Brygger, 156. — Søren, 203. — Søren, Postrider, 202. — Søren, Skovrider, 71. — Trine, 89 f. — Zille, 89. — Ægidia Kirstine, 71. — Bryggerenke, 160. — se Alan.
- Jeppedatter, Anne, 203.
- Jeremiassen, Elisab., 260.
- Jeepersen, Prok., 105.
- Jessen (v. Jessen), Adolph Cæsar Fr., 150. — Adolphine, 151. — Amal. Charl. Hedev., 150 f. — Anna Christiane Hedv., 146 f., 149 f. — Anna Margar., 144 f. — Ant. Chr. Heinr., 150. — Aug., 151. — Carl Fr. Chr., Prltn., 151. — Cecilia Charl. Dorothea, 150. — Charl. Amelia (Amelie), 144 f. — Chr., 144. — Chr. Pet. Wilh., 147 f. — Christiane Hedv., 151. — Conr., Knfr., 144 ff. — Elisab., 143 f. — Elisab. Charl. Adolph., 150 f. — Fr., Obltn., 144, 146. — Fr. Emil, 151. — Fritz, 148. — Hedv. Fr. Johanna, 151. — Hedv. Margr., 146. — Herm. Heinr. Cæsar, 147 f. — Joh. Chr., Kancr., 146. — Joh. Fr. Vilh., Etr., 146,

148. — Johs. (Johan), Etr., 144, 146. — Johs, Pr., 144. — Margar., 144. — Maria Elisab., 144. — Maria Elisab., 144. — Math. Reinh., Etr., 143, 146—149. — Thom. Balth., Gehr., 143—146, 173 ff. — Thomas Fr., Konsul, 147 ff. — Assessor, 159 f.
- Ingolstadius, Lucie, 24. — Niels Madсен, Provst, 24.
- Johansen, Fr., Genltn., 5. — Ingeb. Marie, 78. — M. E. C., 151. — Mogens, Stamh. forv., 78. — Amtm., 218.
- Johanson, J., Pr., 24.
- Johnstone, Andrew Cochrane, eng. Pri-segent, 83.
- Jonasdatter, Maren, 22.
- Jonsen, Ansten, 246 f. — Frants, Raadm., 166. — Gertrud, Raadmaenke, 166. — Villum, Raadm., 141. — Raadm.-inde, 166.
- Jonstrup, Cathar., 248.
- Jostesen, Elisab. Margr., 73. — Hans, Sadelm., 73.
- Jrgens, Anna Margr., 22. — Chr., 22. — Christina Jocomina, 251. — Engelke, 251. — Gjertr. Maria, 253. — Margar. Christophersdt., 251, 253. — Magar. Sigv.sdt., 251. — Paulina Birgitta, 254. — Sigvard Friis, Provst, 250 f., 253. — Susanne, 251.
- v. Issen, Eggert Nic., Kapt., 155.
- Juel (Juell), Fr., Greve, 261. — Niels, rea. Kap., 243. — se Juul.
- Junge, Imanuel, Ltn., 153. — Jens, Ltn., 153. — Joach., Fr., 207.
- Justesen, Dortha, 160. — Jens, Pr., 160.
- Juul, Fam., 74. — Anna, 74. — Berthe, 74. — Elsebe, 74. — Karen, 74. — Magdal. 74. — Maren, 74. — Niels Clausen, Pr., 74. — Peder Nielsen, Degn, 74. — Sidsel, 74.
- Iversen, C., Bogtr., 199. — Jac., Tømmerm., 168. — Jac., Tømmerm., 168. — Ped., 163. — Rasm., 191. — Enke, 168.
- Jørgen (Georg), Pr. i Broby, 26. — Pr., se Randers. — Pr., se Hansen.
- Jørgensen (.dt.), And., Sn.sv., 192. — Anne Marie Andersdt., 191, 193 ff., 197 ff. — Christen, 158. — Christiane Margr., 66. — Dan., »Hr.«, 136. — Jac., Hørkr., 156. — Joh., 167. — Kirsten, 203. — Mette Kiratine, 158. — Samuel, Pr., 136. — Sophia, Jfr., 167.
- Kaas, Jfr., 153.
- Kaasbøll, Aage, Vinhdlr., 164. — Jac. Rhode, 164.
- Kahrs (Kars), Janette Christiane Bernhard., 252. — Karen, 252. — Olava Christianna Anette, 260.
- Keilhau, Vilh. Chr., Gen.adjut., 260.
- Kellinghusen, Christiane, 77. — Mette Soph., 77. — Niels, Kapt., 77.
- Kemmer, Hans, Kl.støber, 245.
- Kiel, Berthe S., 203. — Johann Fr., Bager, 203.
- v. Kielmanseck, Hedv. Margr., 146.
- Kierumgaard, Anna Margr., 72. — Jørgen Hansen, Degn, 72. — Mariche Lomborg, 72.
- Kirketerp, Raam., Gross., 169.
- v. Kirkhoff, Anne, 156.
- Kirsebom, Jak. Jokumsen, Pr., 133. — Jokum, Raadm. 140. — Karen Jak.sdt., 133.
- Klevenfeldt, Terkel, Konfr., 164, 234, 238.
- Klinger, Fr. Maximil., Digter, 234.
- Knage, Jens, 165.
- Knap, Børge, Brygger, 166. — Justerinde, 158.
- Knob, Frue, 168. — Schoutbynacht, 168.
- Knopf, Anna, 144.
- Knub, Cathr., 168. — Niels, 168.
- Knudsen, Cathr. Marie, 66. — Christen, Fgd., 89. — Hans, se Vejle. — Hans, Arkivemb., 120. — Assessorinde, 168.
- Knuth, Eggert Christopher, Kapt., 155. Fr. M., Greve, 215 f., 219. — Frue, 155. — Grevinde, 153. — Overkm junker, 144.
- Koch, Hans Eilers, Slotsforv., 165. — jfr. Coch.
- Kolderup-Rosenvinge, J. L. A., Prof., 121 ff. — Vilhelmine S., 121.
- Konow, Klara, 248. — Emma Chlorinde, 248.

- Koperud, Gunder, 89.
 v. Korffen, Charl. Amelie, 145 f. — (?), til Nutzkou, 145 f.
 Koudal, Christen, Reg.kvartm., 157. — Frue, 157.
 Krabba, Fam., 23. — Iver, 136. — Niels, 136. — Kmherre, 153.
 Krabler, Marcus, 161.
 Kraft, Christopher, Pr., 250, 254. — Margr., 250, 254. — Margar. Christophersdt., 251, 253.
 Krag, Anna, 248. — Anne Jak.sdt., 133, 136, 138 f. — Else, 138 f. — Erik, 155. — Jac. Ped.søn, 136. — Jørgen, 155. — Palle, Ob., 155. — Ped. Nilsen, Sorenskr., 133, 135 f., 138, 140, 143. — Soph. Marie, 255 ff. — Frue, 155.
 Krebs, Heinr. Joh.s, Prof., 8.
 Kricka, Simon, 165.
 Krohn, Fr. Chr., Toldkass.. 13. — F. K., Medaillør, 42. — Jørgine Marie, 254.
 Kruckow, Fam., 75—77. — Ane Cath., 77. — Anna Margr., 77. — Berthe, 77, 79. — Christiane Magdal, 77. — Eleon. Jørgensdt., 77. — Fr., Reg.kv.m., 77. — Gedske, 75 f. — Gedske, 77. — Jørgen, Degn, 76. — Jørg., Kbm., 75. — Lucia, 76. — Magdal. Jørgensdt., 76. — Magdal. Pedersdt., 77. — Magdal. Petersdt., 76. — Mette Petersdt., 76. — Mette Poveladt., 76 f. — Mette Soph., 77. — Niels Fr., Møller, 77. — Pet., Prok., 76. — Pet. Feddersen, 76. — Pet. Feddersen, Provst, 75 f., 78. — Pet. Nic., Pr., 77. — Petrea Joh., 77.
 Kruse, Laur., Forf., 30. — Povl Caspersen, Kapt., 167.
 Kryger (Krüger), (?), 162. — Charl. Amal., 162. — Chr. Ditl., 162. — Johan Corn., 169. — Simon, Læge, 187.
 Küster, Christina Margar., 151.
 Købke, (Købke, Kybke), Fam., 73. — Andr. Caspar, 73. — Anna Cath., Chrsdt., 73. — Anna Cath. Chrsdt., 73. — Anna Cathr., Hansdt., 73. — Annike Charl., 73. — Birte Annike, 73. — Charl. Soph., 73. — Chr., Degn, 73. — Elisab. Margr., 73. — Gøde Laurenti, Degn, 73. — Johanne Elisab., 73. — Karen, 73. — Marcus Barnholt, 73. — Peter, 73. — Peter Christiansen, 73. — Verner Marc. Ilin, 73.
 Køller-Banner, G. L., Gen., 67.
 Kørbitz (v. Kørbitz), Joh. Christopher, Rigens Marschal. 153 f. — Mouritz Fr., 154. — Frue, 154. — Ltr., 154. — Oversekr., 154.
 de Laborde, Greve, 228.
 Lahn, Hans Hagerup, 259.
 Lang, Niels, 18.
 Langberg, Johanne Christine, 106, 108 f. 111, 113, 116, 126, 220.
 Lange, Hans Fr., 160. — Margar., 144. — Mosin, Mag., 154. — Enkefrue, 154. — Etr., 163. — Jordemoder, 12. — Justr., 169.
 Langebek, Justr., 156. — Justr.inde, 156, 169.
 Langeland, Rasmus, Kbm., 3.
 Langhoff, Bogholder, 34.
 Lappenberg, Dr., 99.
 Larcher, P. J., Solodanser, 206 f.
 Larsen (-dt.), Ane, 195. — Anne, Enke, 163. — Christen, 19. — Søren, 163. — Prof., 104.
 Lassen, Gotthilf Ferd., Kmrdr., 113, 125. — Jens, Raadm., 158. — Borgm., 218. — Frue, 158. — Justr., 159. — Justr.inde, 159.
 Laub, Hieronymus, Læge, 187.
 Laue, Tømmermand, 175.
 Lavesen (Laugesen), And., 160. — Claus, Guldsm., 159. — Dorte, 24. — Jens, Raadm., 24. — Maren Jensdt., 24.
 Lauritzen (-dt.), Anne, 138. — Christen, 164. — Claus, Guldsm., 157. — Elline, 26. — Gjertr., 18. — Karen, 21. — Karen, g. Købke, 73. — Laur., Pr., 18. — Maren, 26 f. — Martha, 88 ff. — Oluf, Fgd., 88 f. Peder, 21.
 Legan, Hans, 156.
 Leigh, Joh. Marie, 252.
 Leith, James, Gen., 86.

- Leiwesen, Hans, 157.
 Lemvig, Admir.inde, 158. — Mag., 158
 Lerche (v. Lerche), Mads Ped.sen, Pr.,
 74. — Grøve, Gen., 147.
 Lersenmacher, Kurt, 232.
 v. Lersner, Fam., 232—236. — Achil-
 les Aug., Kronist, 233. — Fr. Max-
 imil., 233. — Fr. Maximil., kejs.
 Kammerj., 234. — Fr. Maximil.,
 kejs. Raad, 233. — Heinr., Kansler,
 233. — Heinr. Ludv., 233. — Heinr.
 Ludv., Hofm., 235 f. — Hermann,
 Vicekansler, 233. — Jak., 233. —
 Louise Anna, 234. — Ludolph Erik,
 Gen.maj., 235 f. — Ludv., Kam-
 mermester, 232 f. — Marie Mag-
 dal., 234. — Philip Ludv., Hoff.m.,
 234. — Susanne Kathr. B., 233.
 Leth, Cathr. Margr., 154. — (Charlotte
 Margr.), Prof.inde, 154. — Chr.,
 Etr., 154. — Chr. Langemach,
 Prof., 154. — Christopher, Mag.,
 154. — Hans, Dr. theol., Præst,
 154. — Joh., Kapt., 154. — Niels,
 Etr., 154. — Enkefrue, 154. —
 Etr.inde, 154. — Etr.inde, 154. —
 Frue, 154. — Jfr., 154. — Søkapt.,
 154.
 Lilie, Adolphine, 151. — Wilhelm, 151.
 Lind, Anne Laur.dtr., f. Lind, 135, 140.
 — Christen, 135. — Elisab. Laur-
 dt., 133 f., 136 f. — Gabr. Lau-
 ritsen, Pr., 133 ff., 140. — Karen
 Hansdt., 133. — Kristen Lauritsen,
 Pr., 133, 135 f., 138. — Laur. Kri-
 stensen, Pr., 133. — Svend, Stud.,
 162.
 Lindemann, Anna Margr., 77. — Dan.,
 Kom.r., 77. — Pauline, 77. — Vilh.
 A., Guv., 82.
 Lindved, Borgm., 193.
 Lintrup, Konfr., 152 f.
 Lion, Cathr., 64.
 v. d. Lippe, Cathr. Elisab., 68. — Fr., 68.
 v. Lohenstein, D. K., Digter, 176 f.
 Lomborg, Anna Gertr., 70. — Mariche
 Madsdt., 70.
 Lovén, N., Provst, 207.
 Ludvig Philip, 230.
 Luja, Christen Michael, Pr., 74.
 Lund, Elsabe, 75. — Mads Nielsen, 75.
 — Peder Nielsen, Brygger, 168.
 Lunde, Johanne, 262. — Niels, Borgm.,
 262.
 Luxdorph, Bolle, Oversekr., 153. — Carl,
 153. — Chr., Ob., 153. — Frue,
 153, 157. — Ob.inde, 153.
 Luxenburg, Christopher, 154.
 Ly, Ole, 139.
 v. d. Lühe, Anne Cathr. M., Forf., 67.
 — Jenny, 67. — Siegfried Hans,
 Prltn., 67.
 Lystrup, Fam., 236. — Christen Engel-
 brektsen, 238. — Christen Skak-
 sen, 238. — Engelbrekt, 238. —
 Jon Christensen, 238. — Kirsten
 Madsdt., 238. — Laurids, 238. —
 Maren P., 238. — Niels Lauridsen,
 Iagm., 237 f. — Niels Skaksen,
 236—242. — Ole, 238. — Ped.,
 Skibshøvedsm., 238. — Skak Chri-
 stensen, 238 ff.
 Lütken, J. C., Prof., 52.
 Lytzau, Christence, Frk., 154. — Chr.,
 155 f. — Herm. Ulr., Marschal,
 144.
 Løw, Elisab. Hedv., 63. — Louise Vilh.
 Aug., Baronesse, 63.
 Løwberg, Jac., 160.
 v. Løvenskiold, Herm. Hermansen, Ob., 14.
 Mads, Pr., se Lerche.
 Madsen (-dt.), And., Slotsforv., 165. —
 Ane Joh., 203. — Anne Laur.dt.,
 138. — Hans, res. Kap., 138. —
 Ingeb., 165. — Lars, Gross., 165.
 Mette, Bryggerenke, 165. — Mo-
 gens, Bisk., 25. — Theodora R. D.,
 246.
 Madvig, J. N., Prof., 104, 194.
 Maes, Soph. Cath., 13. — Kirurg, 13.
 Magnussen, Finn, Gehejmark., 120.
 Mahner, Ernst, 39.
 le Maire, Bankier, 80.
 Malthesdatter, Anna, 22.
 Mandal, And., 137. — Anne, 142. —
 Bent Bentsen, Provst, 136 ff. —
 Daniel, 141. — Elisab. Laur.dt.,
 133 f., 136 f., 140. — Kirsten, 141.
 — Kirsten Matthiad., 139. —
 Oluf Bentsen, Provst, 133—143.

- Manholtz, Herm., 162. — Ped., 162.
— Sara, 162. — Mdm., 162.
- Marckmann, J. V., Pr., 53.
- Marcussen, Johanne, 261. — Ped., 261.
— Rasm., Mægler, 261. — Enke, 261.
- Marschalck, Margr., 152.
- Marstrand, Anna Cathr., 72. — Fr. Jensen, Pr., 72. — Jens Jørgensen, Pr., 72. — Sus. Fischer, 72.
- Mathiesen (-dt.), Albertus, Bygm., 162.
— Henr. Møller, 167. — Jørg., 169. — Kirsten, 139. — Maren, 169. — Søren, Klokke, 152, 155 ff., 159, 163, 167 ff.
- Maxen, Anne Cathr., 69. — Claus, Forp., 69.
- Meadowe, eng. Diplomat, 174.
- Mechlenburg, Ezechias Gust., Gen.major, 10 f.
- Meier, Anna Margr. H., 72.
- Meinertz, Anne Marie, 188.
- Meisling, Rekt., 194.
- Meller, Joh.s Christensen, Stadshauptmd., 160. — Vilb., Klokke, 152, 156, 159.
- Meyer, Kirstine, 261. — Krigr., 166.
- Meyercrone, Gesandt, 178.
- Mezzofanti, G., Prof., 117.
- Mikkelborg, Hans Mathiesen, 152.
- Mikkelsen, Otto, 169. — Ped., Pr., 141.
— Truid, Pr., 141.
- Mogensen, Hans, Str.kontr., 78. — Henning, 24. — Karen, 22. — Otte, Lagm., 22. — Per, 28. — Sophie, 77 f. — Truid, 24.
- Molbeck, Chr., Historiker, 93—132, 204—232. — Chr. K. F., Prof., 93—132, 204—232. — Joh. Christine, 106, 108 f., 111, 118, 116, 126, 220.
- Moldenhawer, D. G., Konf.r., 132.
- Molini, Bibliothekar, 212.
- Moltke, Carl, Greve, 214.
- Monrad (-rath), Fr., Pr., 250. — Margr., 250, 254.
- Morhof, Dan. Georg, Prof., 170.
- Mortensen (-dt.), Agnete, 25. — Poul, se Ostrup.
- Most, Elisabeth, Kristine, 166.
- Mule, Laur., Stud., 157. — Margr., 166. — Assessor, 166.
- Munch, Mette, 165.
- Muravius, Cathr. Albert., 64. — Joh., Kapt., 64. — Magdal. Amal., 64.
- Muus, Anna Nilsdt., 21. — Bent Nils-
søn, 21. — Bente Marie Nilsdt., 21. — Else Nilsdt., 21. — Ide, 20 f. — Marichen, 246. — Nils Lauritsøn, Pr., 20 f. — Niels Rasmussen, Sorenskr., 246.
- v. Myhlenfels, Balth. Fr., Guv., 82 f.
- Myland, Oluf Bjørnsen, 141.
- Mylius, Joh. Jac., Brygger, 161.
- v. Münchhausen, G. A., hannover. Minister, 234.
- Münster, Chr. Ludv. N., Prof., 58. — Fr., Bisk., 80.
- Møller, Andr., Garver, 161. — Anne Cathr., 152. — Frants, 152. — Hans Henr., 167. — Jens, Garver, 161. — Jens Andersen, Brygger, 161 f. — Jens Schelderup, Farver, 158. — Laurine Kathr., 188. — Math., Hørkr., 166. — P. L., Digter, 29, 31—39. — Rasmus, Bisk., 29. — Frue, 152.
- Mørk, Jfr., 51.
- Nansen, Frue, f. Hassler, Priorinde, 54.
— H. L., Landsdommer, 54.
- Neuberg, Mathias, 260.
- Nielsen (-dt.), Anna, 19. — Anna Margr., g. Irgens, 22. — Anna Margr., Hartv.dt., 72. — Bent, 22. — Chr., 22. — Gøde, Provst, 70, 72. — Hans, 168. — Jacob, Degn, 72. — Jens, Bisk., 22, 88. — Jonas, 22. — Karen, 202. — Margr., 22. — Michel, Sadelm., 19. — Peder, Pr., 27. — Rasm., Kromd, 192. — Torckell, 140. — Østen, Pr., 251.
- Nielson, Prof., 217.
- Nikolaidatter, Margr., 25 f.
- Nommesen (Nummens, Numensen, Naamans, Nommensen -dt.), Anne Marie, 201. — Cathr., 189, 197, 199 ff. — Cathr. (ell. Karen) Sørensd., 201 ff. — Maren, 201. — Nommen, Hskem., 201 ff.
- Nork, Ob., 152.

- Nostrup, Martha, Jfr., 166.
 Nyborg, Claus Pedersen, Provst, 70. — Mariche, 70.
 Nyland, Laur., 163.
 Nørager, Christen, Brvinsbr., 161.
 Nørbech, Fam., 23.
 Oehlenschläger, A., Digter, 38, 106, 197.
 Offenberg, Major, 155.
 v. Offenhuusen, Elisabeth, Hedwig, 149.
 Oftedahl, Fam., 23.
 Oldenburg, Alexandrine, 167.
 Olsen, And., Guldsm., 89 f. — Anna Christina, 255. — Falch, Fgd., 27. — Sven, 28.
 Olshausen, Prof., 98.
 Olufsen (-dt), Axel, Pr., 24 f. — Hans Murm., 167. — Hans, Postm., 163. — Karen, 25. — Maren, 26 f. — Nik., 167. — Poul, Pr., 26 f. — Povl, Tømmerm., 162. — Sigvart, Stud., 157. — Truels, 157.
 Opitz, Martin, tysk Digter, 252.
 Oskar 1., 217.
 v. Osten, Majorinde, 154.
 Ostrup, Povl Mortensen, Bisk., 25.
 Ottersdatter, Anne, 255.
 Outzen, Johs., Etr., 164.
 Oxholm, Clara M., 245. — Pet. Lotharius, Genguv., 86 ff.
 Paarup, Birgitte, 203.
 Paaeschøn, Anne, 89. — Jens, 89.
 Paludan-Müller, Fr., Digter, 107, 212. — Stiftsprovst, 198.
 Paris, Alexis Paulin, fr. Lærd, 221.
 v. Passow, Fam., 61—69. — Allert (Albert), Toldbetj., 69. — Amal., Aug., 64. — Anna Cathr., 66. — Anne Cathr. Materna, 67. — Anne Cathr., g. Maxen, 69. — Anne Cathr., g. Petersen, 69. — Anne Doreth., 66. — Bertha Cathr. Marie, 65. — Carl Adam, Obltn., 64. — Carl Alb., Ob., 65. — Carl Levin Nicol. Sek.ltn., 66. — Cathr. Albertine, 64. — Cathr. Elisabeth, f. v. d. Lippe, 68. — Cathr. Elisabeth, g. Stockstad, 69. — Cathr. Marie, 66. — Cecil Elisabeth, 62. — Chr. Adolph, Kapt., 68. — Chr. Albr., Etr., 66 f. — Chr. Albr., Obltn., 63. — Chr. Arendt, Tobakssp., 69. — Chr. Carl, 67. — Chr. Carl, Barn, 64. — Christiane Margr., 66. — Christiane Maximiliane Fr., 65. — Christiane Soph., 64. — Christof Fr. Vilb., Kapt., 63. — Claus Christof, 63. — Conrad ne Marie, 64. — Cort Hartv., Obltn., 61 f. — Doreth. Marie, 65. — Eleon. Cathr., 65. — Elisabeth, 69. — Elisabeth Hedv., 63. — Elisabeth Soph., 63. — Ernat, Ltn., 63. — Ferdin., 69. — Fr. Chr., Obltn., 64. — Frederikke, 64. — Greg. Vald., Obltn., 62. — Gustave Soph. Carol., 64. — Hans Jørgen, Km.rtd., 67 f. — Hartvig, Geb.r., 61. — Hartvig, Gen.major, 68. — Hartvig Christof, 63. — Hedvig Magdal. Georgine Christiane, 63. — Henr. Magn., 63. — Hugo Christof, 62. — Hugo Christof, Ob., 62 f. — Ingeborg, 62. — Iver Theod., Pr.ltn., 66. — Jac., 69. — Jacobine Cathr. Charl., 64. — Jacobine Soph. Gustave, 65. — Jenny Elisabeth, 67. — Joh. Fr., Pr.ltn., 65. — Joh. Jac. Fr., Hofdistillateur, 66. — Joh. Joachim, Ltn., 68. — Jul. Fred., Sergeant, 69. — Jørgen Math., Kapt., 63. — Louise V. A., 63. — Lucie Cathr., 63. — Magdalene Elisabeth Fr. Eva, 63. — Malene Soph., 62. — Maren, 69. — Margr. Eleon. Gustave, 64. — Mariane, 69. — Marie, 68. — Marie Sof., 62. — Nicolaus, Mølleforv., 69. — Philip Chr., 69. — Sabine, 69. — Sophie Dorethea Hsabe, 63. — Soph. Elisabeth, 63. — Soph. Elisabeth, f. Böhmer, 64. — Kadet, 65. — Kammerr., 64.
 Pauli (Paulli), Ellen, 169. — Joh. Fr., Postkasserer, 156, 169. — Just H. V., Hofpræd., 58. — Povl Fr., 156, 169.
 Paulsen (Povelsen, Povlsen, -dt.), Anna, 21 f. — Anna Elisabeth, 261. — Arriene, 28. — Carl Aug., Mekanikus ell. Dansem., 261 f. — Chr., Forp., 77. — Joh. Henr., Km.musikus, 261 f. — Magdalene, 27. — Mette, 76 f. — Paul, Kap., 137. — Pe-

- der, Pr., 20 ff. — Søren, Lakaj, 157.
- Pentz, Øllegaard, 61.
- Pedersen (-silt.), Anna Cathr., 162. — Anna Gertr., 70. — Anne Cathr., 69. — Bent, Sørenskr., 21 f. — Dorthé, 21. — Eggert Matthiesen, Pr., 70. — Else, 21. — Franz, 142 f. — Ide, 20 f. — Jens, 21. — Jens, 159. — Kari, 21. — Kirsten, And.dt., 21. — Kirsten Hanadt., 19. — Laur., 27. — Maren, 238. — Margr., 27. — Margr. 22. — Margr., 141. — Martha, 19. — Niels, Provst, 27. — Niels, Vinbldr., 162. — Peder, Pr., 72. — Poul, 22. — Sigurd (Sivoril), Pr., 21 f. — Sigvord (Sifner. Siver), 19, 21. — Sus., 141. — Sus. Fischer, 72. — Søren, 136, 138 f. — Thomas, Forp., 19.
- Peterson, Chr., Brygger, 162. — Chr. Jørg., Brygger, 162. — F., 247. — Jens, 27. — Jørg., Bager, 162. — N. M., Prof., 124. — Enke, 162. — Ltn., 7.
- Philip af Orleans, Regent, 181.
- Philip d. højmodige, Landgreve, 232 f.
- Philipsen, Chr., Translatør, 126. — Jørgen, Lagm., 22.
- Pihl, Joachim, Provst, 249. — Margr. Marie, 249.
- Piper (Pipper), Augusta, 157. — Katr., 167. — Lene, 157. — Ped., Pr., 167. — Sandrina, Assessorinde, 167. — Assessor, 167.
- Pius 9., Pave, 115, 120, 212 ff.
- v. Platen, Anna Ehrentrauth, Hofmesterinde, 156.
- v. Plessen, C. S., Geh.r., 175 f.
- Pommer, Jfr., 192.
- Postel, Digter, 177.
- Raben, Henr. Magnus, 62. — Marie Sof., 62. — Hofmarschal, 154. — Hofmarschalinde, 154.
- Radix, Elias, 157. — Madm., 157.
- Rafn, And., 160.
- Ramløse, Anna Cathr. Pedersdt., 162. — Jac., 162.
- Ramsay, Guv., 85 ff.
- Ramsing, Kap., 192.
- Randers, Jørg. Henriksen, Pr., 75.
- Randklev, Joh. Iversen, Sørenskr., 258.
- Randulff, Tomas, Sørenskr., 249 f.
- Rantzau, Cathr. Hedev., Grevinde, 171. — Chr., Rigsgreve, 170. — Ditl., Greve, 170 f., 173. — Kristian Ditl., Greve, 173, 175 f.
- Rasch, Hans Fr., Brvinsbr karl, 199.
- Rasmussen, Hans, Prof., 21. — Jens, Pr., 75. — Kathr., Enkø, 164. — Math., Krigs- og Ld.komm., 159, 164. — Kopist, 120.
- Ravn, Enke, 163. — Urtekr., 163.
- Récou, Kapt., 164.
- Reedtz, Otto Arenfeldt, Kmhr., 196.
- Regoland, Tarall, 135.
- Reichwein, Georg (Jørgen), Ob. 22. — Karen, 22. — Wilh. Adolf, Sektn., 262.
- Reisiger, Elisab., 69. — Joh. Christof, Reg. sk., 69.
- Reitzel, Carl A., Boghdler, 106, 111, 127, 215 f.
- Reuterdahl, Henr., Ærkebisk., 205, 219. — (?), 205.
- Reventlow, Anna Margr., 145. — Ditlev, 145. — Ditl. Konr., Gehmr., 145. — Dorothea, 145. — Konr., Storkansler, 174 ff.
- Reventlow-Criminil, H. A., Statsmin., 121.
- v. Rheder, Anna Christiane Hedv., 146 f., 149 f. — Dorothea, Helena, 146 ff. — Elisab. Hedv., 149. — Joh. Chr., Konf.r., 148. — Mich. Peter, Konf.r., 146 f. — Reimar Peter, Etr., 150. — Vilh. Ludv., Konf.r., 149.
- Rhode, Jochum Fr., Amtsförv., 161. — Joh.a., 161. — Lars Larsen, 159. — Lars Nielsen, 159. — Mette Larsdt., 159. — Frue, 161. — Madm., 159.
- Riber, Kasserer, 166.
- Ribolt, Frants, 167.
- Richardi, Provst, 145.
- Riek, Christiane, 254. — Kapt., 254.
- Rietz, Mag., 207.
- Riis, Hel. Marie, 248.
- Rink, Hinr. J., Naturf., 113, 122.
- Risbrieh, Kapt., 168.
- Risser, Holm, Lensm., 89.
- Ritz, Michael, Klokker, 152.

- la Roquette, Konsul, 231.
 Rose (Roosen), Henrikke (ell. Henriette)
 Petrine, 158. — Dr., 188.
 Rosellini, J., Ægyptolog, 230
 Rosenhof, And. Hansen, 157. — Hans,
 Glarm., 157.
 Rosenkilde, C. N., Skuesp., 38.
 Rosenkrantz, Soph. Amal., Friherreinde,
 252.
 Rosenvinge, Dan. Jørgensen (Rosenvind),
 Pottensv., 192 f. — Karen Marie,
 192 f., 200. — Nikoline, Frue, 163.
 — Kapt.ltn., 163. — se Kolde-
 rup-R.
 Rosa, P. Frk., 29, 42—61.
 Rotbøl, Friis, Prof., 155. — Prof.inde,
 155.
 Rothe, Pet. Conr., Stiftsprovst, 121. —
 Vilh. Susanne, 121.
 Rubens, Dorothea, 183 f.
 Rytter, Anna Olufsd., 243.
 Ræder, Anne Cathr. B., 246.
 Rødberg, Johs. Jespersen, 91.
 Saabye, Anna, 79. — Jørg. Forp., 79.
 — Karine Elisab., 260. — Ped.
 Bildhugger, Daglejer, 79.
 de Saint-Aubain, A., Forf., 29—61. —
 Bolette, f. Buntzen, Frue, 39, 41 f.
 Salicath, C. S., Borgm., 53.
 Sanboe, Hans Hansen, 260 f. — Lov.
 Helene Hansen, 261.
 Sand, Anne Olsdt., 89. — Christopher,
 89. — Gurj, 89. — Hans Chri-
 stophersen, 89. — Laur. Olufsen,
 Raadm., 88—91. — Magdal. 89.
 — Martha, 89.
 Sandroe, Soph. Christensdt., 1.
 Scavenius, Morten Lauritzen, 166. —
 Veronica, 166. — Kaner., 166. —
 Kaner.inde, 166. — jfr. Skabo.
 Schack, H., Feltherre, Greve, 152, 237,
 239 ff. — Otto, Greve, 152. —
 Bar., Hofpræs., 152. — Grevinde,
 152. — Grevinde, 152.
 Schade, Prof., 161. — Prof.inde, f. Bort-
 man, 161.
 Scharffenberg, Cecilie Elisab., 62. — Herm.
 Nic., 62. — Lisb. Doreth., 62. —
 Michael Georg, 160.
 Scharling, Prof., 207.
 Schiern, F. E. A., Prof., 217, 221.
 Schindel, Kmbr., 153. — Kmbr.inde, f.
 v. Haven, 153.
 Schipper, Mette Marie Lauritsdt., 72.
 Schive, Søren Martinus, Provst, 252.
 Schjøning, Niels Leth, 154. — Justr.,
 154. — Kammerr., 154. — Kam-
 merr.inde, 154. — Kapt., 154.
 Schlaicher, Maria, 92.
 Schmidt (Smidt, Smith), Fam., 23, 188.
 — C. L., Gross., 80. — C. L., Re-
 ger.rd., 80—88, 262. — Christiane,
 80. — David, 160. — Lars,
 Krigsr., 188. — Marie, 68. — Niels
 P., Gaardej., 80. — Vilh., Bankier,
 80. — Jfr., 160.
 Smyth, Cordula, 169.
 Schnitler, Didr. Hegerman, 255 ff. —
 Soph. Marie, 255 ff. — T. B., 242.
 Schorn, Theodor, Forf., 29 ff., 39 f., 41 f.,
 106, 111. — W., Maler, 29.
 Schou (Skou), Magdal., 158. — Pet.,
 Kbm., 159.
 Schoubo (Schouboe), Charl., Frk., 158.
 — Chr., Pr., 80. — Christiane,
 80. — Konfr., 158.
 Schougaard, Kaj, 161.
 Schrader, Sara, 162. — Kr.komm., 162.
 Schrøder (?), 5.
 Schulin, J. S., Greve, 235. — S. I., Greve,
 80.
 Schurmann, Fam., 139.
 Schweder, Søkvæsthuspr., 159.
 Schytte, Rektor, 4.
 Schønaich-Carolath, Lucie, Pr.sesse, 60.
 Schønberg, Graver, 195.
 v. Schønberg, Michael, Sørenskr., 21.
 v. Schønfeld, Chr., Landrd., 145. —
 Dorothea, 145.
 Schønbeider, Gehmr.inde, 206.
 Sebottendorff, Ernst Chr., Major, 68.
 Sehestedt, C., Oversekr., 233.
 Seidelin, Kirkevørge, 195.
 Sejerslev (-løw), Anne Hansdt., 163. —
 Margr., 163. — Niels, Brygger, 163.
 — Bryggerenke, 163.
 Seiffert, Hr., 158.
 Selmer, Mette Cath., 72. — Mette Marie,
 72. — Niels Rasmussen, Byf., 72.
 Sem, Egedius, Pr., 255.
 Sevel, Maria, 156.
 Shakespeare, W., Digter, 106, 128.

- Shrewsbury, eng. Statssekr., 174.
 Sibbern, F. C., Prof., 29, 42, 45, 47, 49, 55, 58.
 Sidenborg, Assessor, 156, 160.
 Sieveking, Amalie, Frk., 55 f., 58.
 Sigurdsdatter, Anne, 22.
 Sivensen, Kristoffer, Pr., 26 f. — Maren, 27.
 v. Siverd, Marie Magdal., 234.
 Sivertsen, Karen, 26 f. — Peder, Pr., 26 f.
 Skabo, Claus Laur.søn, Lektor, 136. — Ditlef, Pr., 136, 142. — Laur. Klausen, Bisk., 135, 138, 140.
 Skaktavl, Torben, 248.
 Skatalen, Clemet, 89.
 Slange, Konfr., 164. — Konfr.inde, 164.
 Sohn, Claus, Raadm., 153 ff. — Hans, 154. — Frue, 154. — Raadm.inde, 155.
 Sommerfelt, Jørgine M., 254. — Sør. Chr., Pr., 254.
 Spydeberg, And. Nielsøn, Provst, 17—23. — Anna, 18. — Gjertrud And.dt., 18. — Gjertrud Svendsdt., 17. — Gunhild, 18. — Hans Lauritssøn, Pr., 18. — Jens Andersson, Pr., 18 f. — Niels Anders., Pr., 18. — Rønnaug Andersdt., 18 f.
 Stabell, Joh. Henr., Ob., 86 ff.
 Stage, Ulrike Augusta, Skuespill., 207.
 Staggemeier, Fr. Hans, Ob.ltn., 10.
 Stavanger, Lucie, 24. — Michael, Lekt., 24.
 Steen, Boghandler, 42, 45, 60.
 Steenbuck, Prof., 153.
 Steinfeldt, Hans Eiler, Past. emer., 196.
 Steensen, Johanne, 261.
 Steenvinkel, Chr., Ob.ltn., 155 f. — Frue, 156.
 Steffensen, Laur., 163. — Kanccr.inde, f. Sejersløw, 163.
 Stemann, Chr. Ludv., Stiftamt., 215. — P. C., Statsmand, 120.
 Stephansen, Nikoline, 163.
 Stevens, Dr., 85 ff.
 Stilling, J. H. Jung, Forf., 235.
 Stisen, Agnete, 25. — Oluf, Pr., 25.
 Stockfleth, Elen, 257 f. — Jak. Eggert-søn, Raadm., 22. — Joh. Fr., Komp.ch., 257. — Juliane Ernestine, 258. — Maren, 22. — Margr. Marie, 249. — Ole, Pr., 22, 249.
 Stockstad, And. Johnsen, 69. — Cathar. Elisab., 69.
 Stoltenberg, (?), 247.
 Storm, Anker, 159 f. — Knud, 164 f. — Ped. Jensen (el. Niels Peter), 165. — Enke, 165.
 Stub, Gunbild, 18. — Kjeld, Mag., 18.
 Stupsack, Kirstine, Madm., 160.
 Stør, Anne Viveke, 75. — Frands Hansen, Degn, 75.
 v. Støcken, Henr., Gehr., 155. — Admir., 155. — Envoyé, 155. — Frue, 155. — Generalinde, 155. — Kommand., 155.
 Sueder, Maren Jochumsdt., 69.
 v. Suhm, Ulr. Fr., Admir., 147. — (?), f. Lerche, 147.
 Suhr, Landsdommer, 153.
 Suntum, Ahrent, 165.
 Svane, Maria, Frue, 148.
 Svaning, Dorte, 24. — Hans, 24.
 Svendsen (-dt., Schwensen), Gjerthrud, 17. — Niels, Slagter, 166. — Soph. Magdal., 262.
 Swinburne, Henry, Kommissær, 82.
 Sühling, Lucia, 66.
 Søbtøker, Kmrd., 155.
 Sømmod, Ole, Brvinsbr., 4. — Sophie Cath., 4.
 Sørensen (-dt.), Ane Cathr., 77. — Anna J., 203. — Anne Doreth., 66. — Anne Jaksdt., 133, 136, 138 f., 142 f. — Bent, 22. — Birthe, 203. — Bodil, 203. — Cathr., 201 ff. — Christen, Raadm., 165. — Chr., 22. — Evert, 22. — Hans, Gram., 203. — Hans, Kornmaaler, 203. — Jens, 22. — Jens, 203. — Jens, Postrider, 203. — Kirsten, 203. — Kirsten J., 203. — Kirstine, Raadm.inde, 165. — Laur., 133, 143. — Mads, 159. — Mette Kirstine Jensdt., Bryggerenke, 167. — Niels, 203. — Nils, 22. — Ole, Brygger, 167. — Søren, 22. — Søren, Murm., 162. — Trugels, 22.
 Tang, Magdal., 76. — Ped. Jensen, 76.
 Tarp, Jens, Justerm., 160.
 v. Taudentzen, Anna, 92. — B. F., Gen.,

- 91 f. — Casper Lorentz, 91 f. — Eva Erdmuthe, 92. Hans Jørg., Major, 91 f. — Joachim, Ltn., 92. — Jochum Chr., 91 f. — Job. Georg, 91 f. — Job. Georg, 92. — Jørg. Reinb., Kapt., 92. — Lucas, 92. — Lucas, 92. — Lucas, Kapt., 92. — Sophia, 92. — Frue, f. Rexin (ell. Rex), 91.
- v. Tempstin, Sophia, 92.
- Terkelsen, Hans, 161. — Hans, 163. — Niels, Kbm., 163. — Søren, 163. — Mdm., 163 f.
- Tetens, Steph., Stiftsprovst, 196.
- Thalberg, Pianist, 206.
- Thenner, Hieronymus, Dr. jur., 200. Enke, 200.
- Thesen, Normandine, Frue, 242.
- Thestrup, Provst, 217.
- Thiele, Just M., Forf., 107.
- Thiesen, Gedskke, 75 f.
- Thiim, Magdal., 74. — Poul, Foged, 74.
- Thisted, Ebbe Hansen, Pr., 27. — Hans Mortensen, Pr., 26 f. — Marine, 27.
- Thode, Anna Elisab., 261 f.
- Thomander, Prof., 217.
- Thomsen, Anna (?), 18. — Grimur, Digter, 38, 211. — Hans, 18. — Marte, 247. — Oluf, Pr., 247.
- Thorsen, Erland, Garver, 159. — Johs., Provst, 70. — Enke, 159.
- Thorgiersson, Tollach, 137.
- Thurah, Laur., Gen.maj., 158. — Laur., Mag., 157. — Bispinde, 158.
- Tobroe, Cathar. Lovise, 258.
- Toll, Frk., 208. Ob., 208.
- Torcey, fr. Prem.min., 178, 180.
- Torkelsønn, Niels, Lensm., 136 f.
- Tornsen, Anne Cathr., 71. — Forv., 71.
- Torstensøn, Arnt, 20. — Oluf d. æ., 20.
- Toxwerdt, And., Pr., 1 f. — Andr. Gabr., Genkrkomm., 1—17, 80. — Anna Cathr., 2. — Christen, Gaardejer, 2 ff. — Chr. Fr., 2. — Chr. Fursmann, 2. — Christiane 1 f. — Christiane Frederica, 2 ff. — Hans, res. Kap., 1. — Henriette Andrea, 14. — Henr., Gaardejer, 11. — Margr. Elisab. Stuart, 3 f. — Maria, 17. — Marie Fr. 13 f. — Nic. Pet., Etr., 11 ff. — Nicolaidine Petra, 11 ff. — Ole, Pr., 1. — Peder, Pr., 1. — Sophie C., 1. — Soph. Cath., 13. — Sophie Cath., 4.
- Traes, se Hansen, And.
- Tramp, Gen.major, 91
- Trane, Kristen, 136.
- Trescou, Gerhardt, Pr., 155.
- Trigge, eng. Gn.ltn., 82.
- Tronhuus, Jac. Smith, Pr., 257. — Karen Margr., 259.
- Truid, Degn, 26.
- Tryde, Fam., 111.
- Trøner, Hans, Raadm., 166. — Strange, 166.
- Tullin, Chr. Braunman, Digter, 76. — Mette, 76.
- Tutein, P. A., Godsejer, 50.
- Tuxen, Sof. Amal., 184.
- Tuyon, Matthieu, Spisevært, 186 f.
- Twede, Margr., Mdm., 163.
- Tøgersen, Ped., Pr., 134, 141 f.
- Tønder Lund, Frk., 197.
- Tønsberg, Allert, 163.
- Uhl, Joh. Chr., Gen.major, 6 f.
- Ulfeld, Bjørn, 28. — Christopher, 25 f. — Mareu, 26.
- Ursin, Kanc.r., 164. — Kanc.r.inde, 164.
- Urup, Maren, 26. — Ove, 26.
- Wallerstein, Hofmesterinde, 144.
- Waltersdorff (-storff), Ernst Fr., Gen.guv., 82. — P., Skom.m., 192.
- Wedderkop, Gesandt, 185 f.
- Wedekilde, Karen, 158. — Lars, 158.
- Wedelin, Arengrim, Rektor, 157.
- Vedel-Simonsen, Etr., 100, 219.
- Wegener, C. F., Geh.konfr.r., 216 f.
- Vejle, Hans Knudsen, Bisk., 25.
- Weineke, Chr., Møntm., 167.
- Weinmann, Dorothea, Ob.inde, 183 f. — Hans, Ob., 183. — Sof. Amal., 184.
- Welhaven, J. S. C., Digter, 38.
- Velschow, H. M., Prof., 211.
- Wergeland, H. A., Digter, 38.
- Werlauff, E. C., Konf.r., 126, 129.
- Wernicke, Chr., Digter, 169—188. — Cordula, 169.
- Wesling, Nikolaj, 163.
- Wessel, J. H., Digter, 3.
- Wesseltoft, Fam., 138.

- West, Christiane, Majorinde, 164. — Kathr., 164. — Major, 164.
- Vett (Fæt, Wett), Didrich, Gross. 164. — Justr.inde, 165.
- Wexel, Margar., 248.
- Veyby (Weyby), Cathar., 248. — Eleon. Dorot., 248. — Hel. Marie, 248. — Otto Olaus, 253. — Poul, Ob., 247 f., 253. — Sigvart Fr., 248. — Thom. Fr., Ob., 248.
- Weyle, Fam., 69—72. — Anna Gertrud, 70. — Anne Cathr., 70 f. — Axel, Provst, 69—72. — Bernhard, 70 f. — Birg. Soph., 70 f. — Christen Fischer Axelsen, 70 f. — Christen Fischer Axelsen, Stnd., 70 f. — Claus, Skoleholder, 70 f. — Elisabeth. Haurevad, 70 f. — Hans Jac., Provst, 72. — Ingeb., 70. — Ingeb., g. Bering, 70 f. — Jac., 70 f. — Johs. Axelsen, 70 f. — Johs. Axelsen, Pr., 70 f. — Mariche Lomborg, 72. — Mette Cath., 72. — Peder, Lt., 70 f. — Susanne Fischer, 72. — Ægidia Kirstine, 70 f.
- Wibe, Anna Cath., Frue, 244. — Ped. 244.
- Viborg (Wiborg), E. P. H., Mathilde, 106. — Hans Knudsen, Assessor. 168.
- Wichfeld, Poul Fr., Kapt., 9.
- Wiehe, Mich., Skuesp., 220.
- Wienberg, Herm., Isenkr., 168.
- Wieselgren, Domprovst, 217.
- Wigant, Charl. Amal., 164.
- Wildemann, Justr., 99.
- Wildenrad, Gen.kr.komm., 80.
- Vilhelm 3., 173.
- Vilhelmine Marie, Prinseesse, 15.
- Wille, Juliane E., 258. — Knud, Pr., 258. — Valentine Christiane, Frk., 258.
- Villumsen, Anne, 141. — Jon, 141.
- Wind, Nik. Hansen, Kanc.r., 168. — Frue, 168. — Kapt., 168.
- Windelew, Niels, Prok., 168. — Enke, 168.
- Winslow, Prof., 24, 28.
- Winsløw, Fr. Chr., Prof. Overkir., 9.
- Winsnes, Povel, Pr., 243, 245.
- Winstrup, Peder, Bisk., 24.
- Winther, Cbr., Digter, 38, 220.
- Wismer, Anne Marie, 188. — Frederikke, 188. — Hanne, 188. — Hans Henr., Kommiss., 188. — Henrikke (Henriette) Petrine, 188. — Jens Andr., Maskinm., 188. — Joh. Lorentz, 188. — Laura, 188. — Laurine Kathr., 188. — Nic. Henr., Porcell.hdl., 188. — Nikoline Meden, 188.
- Wissing, Charl. Amal., 162. — Jens, Fuldm., 162. — Thomas, Brygger, 162.
- With (Hvith), Alb. Foghsen, Mag., 158. — Barbara, Enke, 158. — Fochardine, 158. — Hr., 158.
- Wittrock, Fr., Kls.m.sv., 190. — Hans, Kls.m., 189 f.
- Wium, Mariane, 69.
- Wleugel, Joh. Pet., Admir., 9.
- Vognsen, Fam., 240.
- Voigt, Joh. Mangelsen, Gen.ltn., 7. — Etr., 103.
- Worsaae, Jens Jac. A., Minister, 112 f.
- Wriesberg, Christopher Fr., 164.
- Wulf, Magdal. Amal., 64.
- Wunkesen ell. Wunniksen, Fam., 240.
- v. Zichlinski, Ernst, Pr.ltn., 92.
- Ødmann, S. L., Førf., 207.
- Ørbech, Christen, Degn, 73. — Otto, Pr., 250.
- Ørsted, A. S., Statsmin., 121. — Christiane Albert., Jfr., 158. — H. C., Prof., 38. — Wilh. Funch, Farver, 158.
- v. Ørtz, Maria, Grevinde, 148.
- v. Øtken, Chr. Eberhard Detl., Gen.maj., 147. — Dorothea Helena, 146 ff. Heinr., Gen.maj., 149. — Joh. Rud., Major, 149. — Etr., 148. — Major, 148.
- Øvre, Klokker, 152.

Meddelelse om Samfundets Anliggender i 1902.

Bestyrelsen for Samfundet for dansk-norsk Genealogi og Personalhistorie bestod ved Udgangen af 1902 af følgende Medlemmer:

Norske Afdeling:	Danske Afdeling:
Expeditionschef A. Collett* , Sekretær,	Rigsarkivar, Dr. C. F. Bricka* ,
Professor, Dr. L. Daae ,	Professor Nic. Bøgh ,
Rektor A. E. Erichsen , Stavanger,	Justitsraad S. Elvius ,
Rigsarkivar H. J. Huitfeldt-Kaas* , For-	Arkivsekretær i Rigsarkivet G. L. Grove ,
mand,	Sekretær,
Fhv. Bureauchef W. Lassen ,	Oberstløjtnant H. W. Harbou* ,
Oberstløjtnant H. Munthe ,	Professor C. Nyrop ,
Amanuensis i Rigsarkivet A. W. Rasch ,	Sognepræst, Dr. H. F. Rørdam , Lyngby,
Arkivar i Rigsarkivet E. A. Thomle* ,	Arkivar i Rigsarkivet A. Thiset ,
Fhv. Sognepræst D. S. Thrap .	Provinsarkivar G. L. Wad* , Odense.

De med * betegnede Herrer udgjøre Skriftudvalgene.

Samfundets Regnskab for 1901 er aflagt af Sekretæren for den danske Afdeling, og godhedsfuldt revideret af Jægermester C. E. A. Schøller. Ved Revisionen fandtes Intet at erindre. Hvorledes de enkelte Summer fordele sig paa Indtægt og Udgift, ses af omstaaende Oversigt.

Samfundets Samling af Bøger og Manuskripter opbevares hos den danske Kommissionær, hvorfra de udlaanes til Medlemmerne.

Antallet af Medlemmer var ved Udgangen af 1901 316, deraf 221 danske og 95 norske.

I den norske Afdeling af Bestyrelsen er Dhrr. Oberstløjtnant *Hartvig Munthe* og Amanuensis i Rigsarkivet, cand. *W. Rasch* anmodede om at indtræde i Bestyrelsen, hvortil de har erklæret sig villige.

Oversigt over Regnskabet for 1901.

Indtægt.	Aktiver.	Kasse-Indtægt.	Udgift.	Aktiver.	Kasse-Udgift.
I. Kassebeholdning efter Regnskab for 1900:			I. Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen.....		25,75
A. Paa Sparekassebog Nr. 1 (N. 85,922) 131,67			II. Honorarer		905,50
B. — — Nr. 2 (N. 111,432) 416,86		548,53	III. Papir		251,70
Aktiverne udgjorde ved Afslutningen af Regnskabet for 1900:			IV. Trykning		1051,25
A. Indskrivningsbevis Litr. G., Fol. 1728..	500,00		V. Hefning		62,81
B. „En Unævnts Legat“ indestaaende paa Sparekassebog Nr. 3 (N. 64,048)	1267,48		VI. Kommissionsrabat		363,11
C. Tilgang i 1900: Halvdelen af Aarsrenten af „En Unævnts Legat“ tilskreven Kapitalen		25,75	VII. Leje af Lokale til Opbevaring af Samfundets Skrifter hos den danske Kommissionær (⁶ / ₄ Aar).....		45,00
II. Medlemsbidrag for 1901		1914,00	VIII. Assurance, Porto og Skrivemateriale ...		33,91
III. Solgt af Samfundets Skrifter		192,50	IX. Kassebeholdning ved Udgangen af 1900:		
IV. Understøttelse fra det danske Kirke- og Undervisningsministerium		300,00	paa Sparekassebog Nr. 1		136,93
V. Renter		101,98	— — Nr. 2		191,05
			Per Balance anføres Beholdningen af Aktiver ved Udgangen af 1901:		
			Indskrivningsbevis Litr.G., Fol. 1728		500,00
			Sparekassebog Nr. 3		1293,23
				1793,23	
Balance...	1793,23	3057,01			
			Balance...	1793,23	3057,01

Jul. Bidstrup:

Dødsfald i Danmark

1901.

Tillæg til
Personalhistorisk Tidsskrift.

Kjøbenhavn.

Det Hoffensbergske Etabl.

1902

Dødsfald i Danmark

1901

Samlede af *Jul. Bidstrup.*

- Aae, Erhard, Skovrider, 12. 4., 53 A.,
Johanneshus ved Carlskrona.
- Aagaard, Anna Jacobine Marie, f.
Kildentoft, 29. 9., M: Oblt.
- , Jens Bloch, Justr., 14. 4., 73 A.,
H: Ida, f. Brix.
- , Joh. Axel, Bogholder, 5. 11., St.
Croix.
- , Maggie, Skuesp. 19. 2., 23 A.
- Aagesen, T. Lærer, 30. 4.
- Aagesen-Müller, Johanne M. T. I., 19. 1.,
Odense, E. e. Overlærer.
- Abel, Victor Aug., Rodem., 7. 4., 60 A.
- Abraham, Joseph, Overlæge, 24. 4., 91
A., H: Therese, f. Meyer.
- Abrahamson, Julie, f. Schwartzenhauer,
9. 2., Slagelse.
- Adolph, Hendrik Bielefeldt, fhv. Skibsf.,
11. 12., 61 A.
- Adrian, Hans Peter, Bogholder, 28. 1.
- Aggersborg, Jens, fhv. Lærer, 21. 3.,
85 A., Lemvig.
- Alberti, Albertine Sophie Fred., f.
Westergaard, 26. 1., 86 A., E. e.
O.prok.
- Albrechtsen, Hans G., Handelsrejsende,
7. 4., H: Jenny, f. Ewald.
- Alstrup, Frederik, fhv. Konstruktor v.
Orlogsværft., 30. 1., 87 A.
- Amsinck, Georg, Straahattefabr., 4. 9.
- Ancher, Bertha Marie Emilie, f. Lynge,
1. 6., M: Inkassator.
- Andersen, A. S., Musikdirekt., 8. 1.,
Nyborg.
- Andersen, Anders Ludvig, cand. pharm.,
19. 7., 29 A., Vejle.
- , B., Redakt., 11. 7., 55 A., Hørs-
holm.
- , Christian, fhv. Overlærer, 9. 2., 76
A., Randers.
- , Christian, fhv. Kbm., kgl. Agent,
22. 6., Odense, H: Hansine, f.
Kruse.
- , Christiane, f. Resting, 28. 5., 79
A., Assens.
- , Fransiska, f. Almind, 28. 11., 86 A.
- , Hans Chr. Emil, Postexp. 16. 7.,
Slagelse.
- , Ida, f. Krüger, 1. 5., Nykjøb. F.,
M: Skolebest.
- , Jens Peter, Førstelærer, 12. 4., St.
Jørgensbjerg.
- , Jørgen Ring, Skibsbygm., 21. 11.,
Svendb., H: Marie, f. Fisker.
- , Lars, Magasinforv., 8. 3., Faxe.
- , Nielsigne, 6. 2., M: Landstingsmd.
- , P. C., Forretningsf. v. Spritfabr.,
12. 5., 59 A., Roskilde.
- , Rasmus Fred., Konfr., fhv. Stats-
gældsdir., Dptmchef, 13. 10., 81 A.
- Andersen-Hvam, Petra, f. Christensen.
26. 6., M: Gross.
- Andresen, Andreas Phil., fhv. Post-
kontr., 11. 6.
- , Henrik Fred., Ob., 24. 8., 72 A.,
Rønne, H: Sophie, f. v. Bülow.
- Anger, Caroline Augusta, f. Viglar, 8.
5., E. e. Præst.

- Appel, Cornelius, fhv. Frim.præst og Højskolef., 25. 3., 79 A., Dalum.
- Appert, Eleonora, f. Hoskiær, 16. 7., Paris, E. e. General.
- Arboe, Thora Helene Rudolph. Fred., f. Krabbe, 25. 7., 62 A., Lyngby, E. e. Skibsf.
- Arendrup, Herluf Chr., Plantageejer, 10. 11.
- Arntz, Gunhilda Theodora, f. Faith, 25. 5., 81 A., E. e. Ob.
- Askov, Nathalie Caroline, f. Nyegaard, 22. 12., M: Rigsdagskass.
- Asmussen, Michael Ludvig, Kapt., fhv. Stationsf., 10. 11., 69 A., Aarhus, H: Marie, f. Wahl.
- Aubert, Emil Renè, 15. 9., 57 A., Andkjærvig, H: Lauritzstine, f. la Cour.
- , Emilie, 10. 2., 80 A.
- Baagøe, Johan, Forpagter, 26. 5., Virke i Sverige.
- Bache, Otto, Kontorist, 29. 5.
- Baden, Dina, (begr.) 6. 7., Stege.
- , Hans Peter, Murm., 21. 1.
- Bagger, Laura Christiane, f. Collin, 10. 10.
- , Søren Nicolai, Kanccr., Prok., 1. 2., 85 A., Skand.borg.
- Bahnsøn, Johanne, f. Preetzmann, 18. 11., Skive, M: Præst.
- Baland, Carl Wald. Henr. Helsdengen, Fabr., cand. polit., 6. 7., 45 A., Hellerup, H: Valborg, f. Roerup.
- Balle, Charles Rudolph Wald., Sagf., (begr.) 28. 6., H: Marie, f. Sørensen.
- Ballin, Caroline, 15. 5.
- , Hendrik Isidor, Fabrikejer, 2. 3., 64 A., H: Ida, f. Levy.
- Bang, Blanca, f. Petersen, 20. 4., 76 A., E. e. Bundtm.
- , Fred. Ludvig, Justr., Arkivar, 12. 1., 57 A., H: M., f. Fencker.
- , Harald, Bankboghølder, 12. 4.
- , Louise, f. Jensen, 25. 2., Ringsted, E. e. Kbm.
- Barfred, Anna Flora, 15. 5.
- Barner, Fred. Holger Vilh. Carl, Propr., 14. 8., 29 A., Aarhus.
- , Mathilde Leontine Margr., f. Fed-
- dersen, 27. 6., 64 A., Neetze i Hannover.
- Bartels, Rudolph Theodor, Kmh. Ob., 26. 5., 72 A., H: Georgiana, f. Mac-Cormick.
- Barth, Ludvig Edv., Papirhølder, 26. 2.
- Bartholin, Frederik, Oblt., 11. 8., 72 A.
- Baruël, Jean Guillaume Euchaire, Sprog-lærer. cand. mag., 1. 3.
- Bast, Julie Vilhelmine, fhv. Skolebest., 2. 2., 70 A.
- Bauditz, Gustav Wald. Otto, Kapt., fhv. Overingeniør, Kmjkr., 7. 3., 79 A.
- , Jacobine Margr. Cathr., f. Seidelin, 7. 11., M: Genlt.
- Baumann, Maria Fernanda, 28. 11., Datter af Gen.major.
- , Nicolai Severin, cand. phil., 10. 1.
- Bay, Hansine, Lærerinde, 10. 11., Hobro.
- Bayer, Carl P. T., Direktør, 15. 4., Randers.
- , Ida, Lærerinde, 11. 9., 20 A., Randers.
- , Olivia Jessine, f. Degn, 23. 5., 79 A., E. e. Vinhølder.
- Becher, Hans Nobel, Overaud., Herreds-f., 4. 2., 72 A., Fredericia.
- , Louise Cecilie, f. Schytte, 30. 4., E. e. Etr.
- Beck, Elisabeth Louise Charl., f. Juel, 3. 4., 74 A., E. e. Ob.
- , Johan Vilh., Præst, 30. 9., 71 A., Ørslev, H: Nina, f. Staffeldt.
- , Rise Dorthea, f. Teisner, 26. 4., Esrom.
- , Vilh. Jacobine, fhv. Lærerinde, 5. 6., 80 A., Roskilde.
- Behrendt, F. F., Hotelejer, 12. 2., Middelfart, H: Jutta, f. Struch.
- Bekker, Marie Margr., f. Bruhn, 5. 9., 60 A., Randers, E. e. Advokat.
- Bendix, Adolph, Tobaksfabr., 20. 4.
- , Dorthea, f. Løhrup, 9. 11., Viborg.
- , Sigfred, Handelsag., 3. 5.
- Bendixen, Amalia, f. Pontoppidan, 17. 2., Thisted, E. e. Konsul.
- Bendtsen, Laura Hermandine, f. Jensen, 18. 2., 61 A., Odinshøj v. Svendborg, E. e. Præst.
- Bennike, Fred. Engelhardt Boisen, In-

- geniør, Konstruktør, 9. 12., H: Emma, f. Ellerup.
- Benzon, Hans Theodor Balduin, Kapt., 17. 5., 78 A.
- Berendt, Mathilde, f. Löwenstein, 13. 1., E. e. Gross.
- Berg, Axel, fhv. Skibsf., 12. 1., Hamborg.
- , Georgine Amalie, f. Valeur, 22. 3., 88 A., Skikkild.
- , Gustav Emil, Musikinstrumentm., (begr.) 17. 3., H: Nathalia, f. Duncker.
- , Harding Hensler, Maskinm., 6. 2., Irland.
- , L. B., Bøsem., 29. 12., 85 A., Saxkjøb.
- Berggreen, Augusta, f. Hansen, 27. 7., Ø. Skjerninge, M: Præst.
- Bergmann, Ingeborg Rosine, f. Nechemann, 9. 9., 90 A., Randers, E. e. Præst.
- Berlin, Anna Kristine, f. Bech, 9. 4., 81 A., E. e. Murm.
- Bern, Jensine Frederikke Caroline, fhv. Lærerinde, 17. 6.
- Bernth, Emma, f. Riegels, 6. 5., M: Pastor emer.
- Betz, Fred. Carl Alfred, Kmr., fhv. Lærer, 4. 12., 82 A., Idestrup.
- Betzonich, Georg Emil, Krigsass., Forf., 8. 4., 71 A., H: Signe, f. Møller.
- , Haagen Herm. Chr. Victor, Skuesp., 29. 11.
- Beyer, Peter Georg Grove, fhv. Kbm., 1. 10., 57 A., Grenaa.
- Bille Brahe, Fanny, f. Komtesse Schaffalitzky de Muckadell, 30. 6., 37 A., Hornbæk, M: Baron, kgl. Fuldm.
- Birch, Georg Emil, Justr., Branddirekt., 15. 12., 76 A., Roskilde.
- Birkerød, Hans Vald., Distriktslæge, 29. 4., 66 A., Nyborg, H: Axeline, f. Smith.
- , Ida Petrine Vilh., 19. 7.
- Bjerre, Jens Jacobsen Kokholm, Provst, fhv. Minister f. Kirke- og Undervisningsv., 25. 9., 54 A., H: Ellen, f. Toft.
- Bjerring, Carl Andreas, Kapt., Intendant og Forv., 9. 9., 82 A.
- Blach, Mogens Jørgensen, Landvæsenkommiss., 24. 3., 74 A., Ny Løgten.
- Blair, Emilie, f. Caspersen, 5. 6., 82 A., E. e. Overmaskinm.
- Blanch, Johan Heinr., Hotelejer, 3. 9., 62 A., Hammershus.
- Blangstrup, Marie, 27. 12., 80 A., Odense.
- Blauenfeldt, Wichmann, fhv. Præst, 7. 8., 84 A.
- Blicher, Didrik Nicolai, Præst, 29. 8., 88 A., Brorstrup.
- , Povel Høy, Præst, 23. 11., 79 A., Kettinge, H: Thora, f. Schwartz.
- Blom, Marie, f. Blom, 3. 4., 76 A., Assens, E. e. Distriktsl.
- Blæsberg, Caia, f. Dam, 15. 8., Nykjøb. F.
- Boas, Vilh., fhv. Propr., 29. 9., 78 A., Viborg.
- Bobé, Oscar Maximilian, Bogbinderm., 16. 11., 72 A.
- Bodenhoff, Elise Dorthea, 13. 9., E. e. Kmh., Hofjæggerm.
- , Fritz K. V., cand. phil., 2. 10., Jægersborg.
- Bohnfeldt, Frederik, fhv. Gæstgiver og Kreaturhdler, 9. 1., 50 A., Kolding.
- Boisen, Christel, f. Bock, 28. 11., M: Præst.
- Boje, Fred. Severin, Sukkervarefabr., 18. 3., 88 A.
- Bojesen, Adolf Emil, cand. theol., 15. 5.
- , Hakon, fhv. Skibsf., 6. 3., Sorø, H: Louise, f. Prom.
- Bolt, Adolph Hahn, Kbm., 21. 6., 31 A.
- Bondesen, Joh. Henr. Tauber, Prof., 29. 12.
- Bonfils, Carl Joseph Jul., Justr., Direktør, 4. 10., 87 A.
- Bonnesen, Bonne Jul, fhv. Skibsbygm., 30. 10.
- Borella, Niels Bastian, fhv. Manufakturhdler, 12. 12., 86 A., Nykjøb. F.
- Borello, Johannes Domenico, fhv. Kbm., 18. 11., Roskilde.
- Borgen, Elise Julie Antoinette, f. Rohde, 1. 10., E. e. Kapt.
- , Wald. Peter, Gross., 6. 4., 81 A.
- Borregaard, Ane Betty Christence, f. Lintrup, 1. 3.

- Borries, Augusta, 29. 7., 68 A., Sct. Hans Hospital.
- Borring, Emilie Rosaura Pouline, f. Wadstrøm, 15. 5., M: Gross.
- , Hanne, f. Bencke, 1. 2., Nyborg.
- , Harald Holger Theodor, Gross., 22. 6.
- Bostrup, Fred. Ferd., fhv. Bødkerm., 15. 1., 85 A.
- Boye, Henriette Louise, f. Boye, 9. 3., E. e. Ktchef.
- Boyesen, Fred. Severin, Gross., 30. 6., 80 A.
- Brammer, Carl H. B., Kmr., fhv. Lærer, 23. 6., Hundsted.
- , Frederikke Augusta, 29. 11.
- Bramsen, Cathr. Marie, f. Petersen, 27. 9., E. e. Propr.
- , Engel Camilla, f. Kiellerup, 7. 12., 82 A., E. e. Distriktsl.
- Brandt, A. H., Sparekassekass., 5. 5., 65 A., Rønne.
- , Karen Christiane, f. Petersen, 7. 3., Næstved, E. e. Konsul.
- Brasch, Margr., 8. 4., Fredensborg.
- , Ove Malling, cand. theol., fhv. Kollaborator, 26. 2., 77 A.
- , Theodor Harald, Agent, 1. 4.
- Braun, Margrethe, f. Jørgensen, 1. 1., Charl.lund, E. e. Tobaksfabr.
- Breede, Amalie Elisab., f. Sandberg, 21. 10., Bredegaard v. Fredensb., E. e. Tømrerm.
- Breinholt, Christen, Landstingsm., 17. 5., 59 A., Tanderup.
- de Bretton, Sophie, Konvent., 28. 11., Venmetofte.
- Bricka, Georg Stephan, Overlærer, 30. 12., 59 A., Frederiksborg, H: Christiane, f. Bolwig.
- Brinkmann, August, Præst, 13. 12.
- Brion, Julie Marie, f. Montandon, 7. 5.
- Broch, Clara Johanne, f. Ebbesen, 15. 1., 92 A., E. e. Guldmedm.
- , Jens Hansen, Skibsf., (begr.) 6. 10., 42 A.
- Brockdorff, Hans, 11. 3., H: Emilie, f. Worm.
- , Pouline Antonia, f. Heins, 5. 6.
- Bruhn, Adam Chr. Wm., Kapt., 28. 8., 57 A., Hellerup, H: Augusta, f. Plenge.
- Bruhn, Wald. Carl Emil Chr. Jessen, Kapt., 15. 9., 45 A.
- Brummerstedt, Ernstine Magd., f. Ehrhardt, 8. 1., 82 A., Helsingør.
- Brun, Josefine, f. Kalkerup, 5. 11., Ribe, M: Amtsforv.
- , Sophie Regitze, f. Vind, 16. 12., E. e. Kmh.
- Bruun, Bertel, fhv. Overretsassessor, 25. 7., 73 A., Viborg, H: Mathilde, f. Lorenzen.
- , Catrine Amalie, f. Steenberg, 5. 3., E. e. Justerm.
- , Gottlieb Franciscus Schönheyder, Etr., 11. 1., 73 A., Asmild Kloster.
- , Ludvig Fred., fhv. Apoteker, 19. 4.
- , Magdalene Barbara, f. Bruun, 2. 6., 79 A., E. e. Etr.
- Brülø, Louise Christine Elise, 19. 4., 70 A., Nøddebo.
- Brøndsted, Charlotte, 7. 3., 92 A., Fredensborg.
- Brønnum, Andreas Carl, Varemægler, 23. 7.
- Buchwald, Johanne Henriette Petrea, f. Dyring, 15. 7., E. e. Papirhdlr.
- , Johanne Marie Charl., f. Arenstorff, (begr.) 1. 12., 54 A.
- Buchwaldt, Emil, Ingeniør, 18. 1., 64 A., Randers, H: Marie f. Alstrup.
- Bugge, Harald Eduard., Toldass., 8. 11., 56 A., H: Else, f. Ørum.
- Bull, Agnes Carla Henriette, 29. 7., F: Kmh., Kapt.
- Bunde, Vilh., fhv. Kbm., (begr.) 26. 3.
- Bunkeflod, Karen Ida Susanne, 24. 1.
- Buntzen, Anna Louise Fred., 8. 2., 74 A.
- Busky-Neergaard, Maja Jensine, f. van Deurs, 29. 12., E. e. Ob.
- Busse, Louise, f. Røst, 27. 10.
- Büløw, Christine Annaline, f. Bekker, 11. 7., 70 A., M: Rentier.
- , Margrethe, f. Rostgaard, 25. 11., Skjelskør.
- , Nicolai, 2. 1.
- , Niels Peter Vilh., Fabr., 15. 11.
- Bähr, Anna Louise, 27. 7., Skovshoved.
- Bøger, Fritz Christoph Otto, fhv. Toldass., 19. 5., 74 A., Helsingør.

- Bøggild, Theodor, Sparekassedirektør, 2. 4., 74 A., Ribe.
- Bønnelykke, Ane Margr., 11. 6., E. e. Skibsf.
- Børresen, Hans Peter, Missionær (medd.) 23. 9., Ebenezer i Santhalistan.
- Børup, Rasmus Jens Petersen, Skoleforst., 6. 10., 55 A., Lyngby, H: Emma, f. Alsted.
- Bøving, Laurits Peter, Skovrider, 14. 12., Hanneslund.
- Calberg, Niels Gustav, Bogtrykker, 22. 12., 71 A., H: Gertrude, f. Herdahl.
- Calmer, Bella, f. Levin, 11. 2.
- Calundan, Carl Chr. Fred., Justr., fhv. Arkivsekretær, 17. 3., 78 A.
- Carlsen, Emil Vilh., Repetitor v. d. kgl. Theater, 1. 7., H: Ida, f. Rossow.
- , Fred. Sophie Louise, f. Leonhart, 7. 3., E. e. Overintendant.
- Caroc, Elisabeth Christiane Marie, f. Begtrup, 25. 5., 70 A., E. e. Ob.
- Carstens, Ellen Kirstine, f. Thaarup, 4. 1., Rønne, M: Telegrafb.
- Carstensen, Richard Peter, fhv. Digeinspekt., Kapt., 1. 4., 78 A.
- Castberg, Johan Fred., Skibsb., 3. 3., 85 A.
- , Josefine Vilhelmine Emilie, f. Jacobsen, 22. 7., M: Graver.
- Castenschiold, Gottlob Carl Joachim, Melchior Holten, Ob., 12. 4., 68 A.
- Chievitz, Jens Sophus, Skibsmægler, 9. 6.
- , Joh. Henrik, Dr. med., Prof., 6. 10., 50 A.
- Christensen, Axel Joh., stud. jur., 1. 10.
- , Charl. Sophie Henriette, f. Lund, 27. 4., Hørsholm, E. e. Kmr.
- , Dagmar Mathea Margr., f. Hahn, 10. 9.
- , Edvard Theobald, Gross., 8. 12., H: Emmy, f. Møller.
- , Gomme P. P. M., fhv. Forpagter, 27. 6., Kjøge, H: Marie, f. Nerenst.
- , Hans, Gross., 31. 3.
- , Mikkel, fhv. Lærer, 22. 1., Kirkehelsinge.
- , Niels Peter, Præst, 1. 3., 67 A., Smidstrup, H: Charlotte, f. Brahm.
- Christiani, Carl Anton Emil, fhv. Præst, 9. 4., 83 A.
- Christiansen, Søren, stud. med., 22. 8.
- Clausen, Eduard Carl Zacharias, Varemægler, 12. 1., 73 A.
- , Henrik Nicolai, Præst (Søllerød), 26. 8., 42 A., Kolding, H: Jenny Blicher Clausen.
- , Simon Groth, fhv. Sagf., 1. 5.
- Claussen, Frederikke Maria, f. Galle, 18. 4.
- Cloetta, Bernh., 14. 1., 22 A., Linskøping.
- , Ida, f. Friis, 21. 2., E. e. Konsul.
- Coch, Carolina Johanna Adolphina, 28. 8., D. af afd. Ob.
- Cohn, Martin, Redaktør, 27. 1., Vordingborg, H: Marie, f. Toxwerdt.
- Cold, Elise Sophie, 24. 9.
- Collin, Ole Chr., Juvelerer, (begr.) 15. 9., 81 A.
- Copmann, Cecilie, f. Arffmann, 26. 11., Hellerup p. Fyen.
- Corfixen, Hans, fhv. Overlærer, 17. 5., 78 A.
- , Henning, Antikvitetshdlr., 1. 3.
- Cortes, Thomas, fhv. Theatredirekt., 24. 10., Odense.
- la Cour, Anna Kathrine, Skolebest., 20. 3., Odder.
- , Jørgen Carl, Præst, 25. 2., 67 A., Haarslev.
- Creutz, Thomas Clausen, Boghdlr., 28. 1., Ærøskjøb.
- Crone, Holger Fred., 4. 9., 17 A., Norrkøping.
- Cøln, Frieda Vorndran, 9. 4., 80 A., E. e. Partikulier.
- Dahl, Fredr., fhv. Gross., 9. 10., H: Emilie, f. Hvilsom.
- Dahm, I. A., Kapt., 22. 12., Løgstør.
- Dalhoff, Emilie Caroline, 2. 5., 74 A., Slagelse.
- Dall, Marthine Eugenie, 23. 10., 42 A., Høve, M: Frim.præst.
- Damkier, Mathilde, 1. 4., Sorø.
- Damm, Leopold, Direktør og Gross., 13. 11., 55 A., Charlottenl.
- Dan, Herman, Kbm., 3. 2., Stege.
- Daniel, Peter Støhrmann, Billedh., 14. 2., 97 A.

- David, Magdalene, f. Hagen, 28. 9.
 Davidsen, Niels, Redakt., 27. 2., 42 A.
 Decher, Adolph Fred., Redaktionssekret.,
 4. 12., 50 A.
 Dehnfeldt, Victoria, f. Kellermann, 12.
 1., M: Urtekr.
 Deichmann, Elisabeth, Amalie, f. Magner,
 29. 4.
 Dencker, Sophie Margr. Christ., 25. 11.,
 E. e. Vinhdler.
 Deutzer, Theodora, f. Larsen, 5. 1.,
 M: Gross.
 Didrichsen, Carl Ludv. Theodor, fhv.
 Skræderm. v. d. kgl. Theater, (begr.)
 3. 1. 1902.
 —, Marie, 16. 1., Hammershus, D. af
 Prof.
 Dobritz, Carol. Marie, f. Frisch, 11. 11.
 Dodt, Beatus, Kmr., Forf., 16. 3., 83
 A., Fredensborg.
 Dorph, Philip Hendrik Phaff, fhv.
 Branddir., 26. 8.
 Dorscheus, Carl Otto Joh., Skibsintend.,
 (begr.) 24. 11.
 Dreyer, Emilus Harald, Krigsass., 19. 10.
 Duch, Florie Michelle, f. Chabaud, ?
 7., M: Telegrafing.
 Dunlop, Jobanne Birgithe, 21. 9., 81 A.
 Dupont, I., fhv. Vagtm., (begr.) 16. 1.
 Daus, Marie Angelica, f. Nelthropp, 26.
 12., E. e. cand. jur., Fuldm.
 Dyhre, Peter Kyndesen, fhv. Strand-
 kontr., 6. 8., 81 A., Hjerting.
 Dyrlund, Ida Charl., f. Sparre, 2. 2.,
 79 A., Næstved, M: fhv. Apo-
 theker.
 Dølling, S. P. H., Kom.lærer, 24. 8.
 Dømler, Otto Johannes, fhv. Telegra-
 fist, 6. 2.
 Eberlein, Laura Florentine, f. Gulløv,
 5. 4., 67 A.
 Eberth, Constantin, fhv. Brænderiejer,
 13. 12., 84 A.
 Effersøe, Astrid, f. Svendsen, 21. 12.,
 Trangisvaag, M: Sysselmd.
 Egense, Fritz Ludvig, fhv. Garderobe-
 forv. v. d. kgl. Theater, 12. 2., H:
 Thora, f. Stendrup.
 Ehlers, Eberhard Sophus, Præst, 30.
 12., 65 A., Snøde.
 Eibe, Nanna, fhv. Lærerinde, 11. 7.,
 D. af afd. Kapt.
 Ekman, Ferdinand Fred., Gross., 11. 12.,
 52 A., H: Nanna, f. Rosenstand.
 Elberling, Emilie, 17. 3., Roskilde.
 Ellermann, Louise, f. Pirtzel, 14. 1., E.
 e. Overlærer.
 —, Vilh., Kbm., 22. 6., 84 A., Hel-
 singør.
 Eling, Lars Chr. Westphal, Varemægl.,
 22. 10.
 v. —, Marie Magdalene, f. Homann,
 25. 10., M: Murn.
 Elmenhoff, Søren Chr., Redaktør, 13.
 9., 74 A., Randers.
 Elster, Johanne, 7. 8., 81 A., Nykjøb.
 S., E. e. Fabrikant.
 —, Peter Fred., Kbm., 14. 5.
 —, Viggo, Kbm., 1. 12., Nykjøb. S., H:
 Caroline, f. Winther.
 Engell, Johannes, fhv. Overskovf., 28.
 2., Sorø.
 Engelsted, Inger, 8. 11.
 —, Valdemar, 20. 1., Ebberødgaard.
 Erichson, Chr. Fred., fhv. Kommune-
 læge, 7. 10., 74 A., St. Thomas.
 Eriksen, Erik, Vand- og Gasmester, 19.
 2., Valby.
 Erlang, Hans Nielsen, Skolelærer og
 Kirkesanger (Lønborg), 12. 1., 62
 A., H: Magdalene, f. Krarup.
 Erslev, Axel Johannes, stud. jur., 21. 4.
 Esch, Ebbadine Maria, f. Kofoed, 27.
 3., Hillerød.
 Eskildsen, Marie Lovise, f. Holch, 24.
 6., 84 A., M: fhv. Lærer.
 Esmann, Niels Chr., Genmajor, 27.
 11., 69 A., H: Adelheid, f. Weber.
 —, Vilh. Aug., fhv. Provst, 15. 1., 69
 A., Oringe.
 Espersen, Jens, Konsul, 31. 12., Rønne.
 Estrup, Jacob, Toldass., 16. 1.
 Evald, Emma Eduardine Rosalie, f. Jør-
 gensen, 19. 11., E. e. Vinhdler.
 Eyermann, V. O., Fabrikant, 14. 4.,
 Lyngby.
 Eylardi, Anton Vilh., Kasserer v. Stats-
 ban., 13. 2., 59 A., H: Rosalie, f.
 Haarløw.
 Faber, Ane Kirstine, f. Muus, 10. 3.,
 91 A., Odense, E. e. Kunstmaler.

- Faber. William Hugo, Distriktslæge, 10. 7., 62 A., Holstebro, H: Petra, f. Thybo.
- Fanøe, Lauge Severin, fhv. Propr., 4. 1.
- Faurschou, Bertha Augusta, f. Kiilsgaard, 8. 1., Skive.
- Fenger, Hans Frits, Kmr., fhv. Propr., 31. 5., 85 A.
- , Louise Georgine Gabrielle, f. Christensen, 12. 3., E. e. Justr.
- Ferslev, Chr. Lunov, Bogholder, 27. 1.
- Fich, Andreas Gabriel, fhv. Præst, 25. 8., 74 A., Hillerød, H: Frederikke, f. Brorson.
- Fife, Louise Aug., f. Mørk, 17. 10.
- Filtensborg, Andrine Eleonora, f. Göttsche, (begr.) 27. 9., 80 A., E. e. Konsul.
- Fischer, Arndys, f. Finnbogason, 13. 7., E. e. isl. Kbm.
- , Ernst, Kbm., 20. 6.
- , Harald, Kbm., 7. 2., 46 A., Korsør.
- , Johann Wilh. Gust., fhv. Skibsf., 2. 3.
- , N. Christ., Gross., 15. 2., 68 A., Hellerup.
- , Thorvald Aug., Kbm., 10. 1., 60 A., Roskilde.
- Fleischer, G. F. V., fhv. Skibsf., 4. 10., 69 A., Roskilde, H: Emily, f. de Visme.
- , Martine, f. Andkjær, 24. 2., E. e. Kbm. (Fred.sund).
- Flensburg, Cathr. Marie, f. Jørgensen, 24. 12., E. e. Manufakturhl.
- Fleron, Elisabeth, (begr.) 28. 7., 85 A., E. e. Bøsser.
- Flinck, Selma Cæcilia Bernhard., f. Lundstrøm, 15. 6., E. e. Landinsp.
- Flindt, Henry August, Insp. f. de off. Lysthaver, 19. 1., 78 A.
- Fog, Carl Jacob Henr., Provst, 14. 12., 78 A., Bogense.
- , I. Peter D., Gross., 10. 11., Charlottenl., H: Ottilie, f. Torp.
- v. Folsach, Hans Fred. Johs. Peter, Hofjægerm., 3. 10., 71 A., Gjessinggaard, H: Wilhelmine, f. Ingerslev.
- Foltmar, Marie Franzine, 19. 5., Roskilde, E. e. Glarm.
- Formann, Elise, f. Drewes, 27. 6., 91 A., E. e. Godsforv.
- Foss, Helge Torben, Kapt., 18. 1., 44 A.
- Franck, Adolph, Kapt., 18. 11., 71 A.
- Frauen, Jacob, Fabr., 5. 10., H: Catharina, f. Holtmeyer.
- Frederiksen, A. P., Propr., 16. 12., 56 A., Williamsborg.
- , Søren Otto Høeg, stud. jur., 18. 7., 21 A.
- Freitag, Marie Vilhelmine, f. Lund, 20. 4., 83 A.
- Friberg, Vilhelm, Kbm., 14. 3., H: Augusta, f. Boye.
- Frich, Søren, fhv. Maskinfabr., 7. 5., 72 A., Aarhus.
- Friderichsen, Diderikke Beate, f. Wilhjelm, 14. 5., Kjærstrup, M: Jægerm.
- , Frederik Vilh, cand. pharm., 3. 9., Charlottenl., H: Jutta f. Schultz.
- , Maria, f. Hansen, 4. 3., 89 A., Holeby, E. e. Justr.
- Fries, Christiane, f. Bjerring, 11. 5., 88 A.
- , Frederik, Justr., 19. 8., 62 A., Svendborg.
- Friis, David Chr., Skibsf., 12. 6.
- , Hans Chr. Thomsen, Vinhdler (Kolding), 16. 11., 59 A., Vejle.
- Frimodt, Emma Soph. Charl., f. Hornemann, 8. 4., M: Boghdler.
- , Johan Victor Emil, Vexell., 3. 3., H: Victoria, f. Gamél.
- Frisch, Georg Hendr., Slagterm., 7. 12.
- , Theodor, Skom., 24. 1., 77 A.
- v. Frisenberg, Marie Sophie Fred., ? 3., Merten v. Bonn.
- From, Karen Christine, f. Brodersen, 18. 12., E. e. Skibsf.
- From-Jørgensen, I., fhv. Kbm. (Aalborg), 4. 9.
- Fränkel, Numa, Bogtrykker, 11. 3., Pest (paa Rejse).
- Frølich, Ane Sophie, f. Sørensen, 9. 1., 81 A.
- , C. A., fhv. Bagerm., 1. 8., 86 A., Slagelse.
- Frølund, Christine Bodil, f. Mandahl, 7. 5., E. e. Skoleinsp.

- Funk, Peter, Færgem., Stifter af Sømandsforen., 10. 5.
- Færch, Søren, cand. pharm., 10. 8., 84 A.
- Fæster, Theodora, f. Kusch, 3. 4., Helsingør, E. e. Kbm.
- Fønss, Elisab. Conradine, f. Schuckardt, 12. 9., 69 A., Gaunø.
- Gaarn, Johan Aug. Soph., Gross., 12. 5., 57 A.
- Gad, Dorthea Elisabeth, 20. 10.
- Galskjøt, Karen, 28. 8.
- Galster, Henrik Ludvig, Kunstmaler, 24. 6.
- Gamst, Kirstine, f. Balle, (begr.) 21. 12., 61 A., Odense.
- Gamæs, Erh., Højskolelærer (Karise), 5. 5., Vejle.
- Gandrup, Mariane, f. Tipsmark, 18. 7.
- Garde, Valborg Christine, f. Strandgaard, 17. 2., M: Ingeniør.
- Gatzwiller, R. L., Nysølvfabr., 16. 12., H: Wilhelmine, f. Riise.
- Gebauer, Johan Casp., Kancr., cand. theol., 19. 3., 85 A.
- v. Gedde, Wilh. Emil, Fabriker, 10. 10.
- Geltzer, Margrethe, 20. 5., Birkerød.
- Gerlach, Chr. Hermann, fhv. Possementmager, 9. 12.
- Gerner, Aug., Vinhdler, 17. 1.
- , Marie Petrine, f. Grønning, 21. 9., E. e. Kapt., Postm.
- Giersing, Ove Malling, fhv. Stiftslæge, 13. 9., 88 A., H: Anna, f. Malling.
- Gilbe, Ane Johanne, f. Bärenholdt, 7. 5., 82 A., Hørsholm.
- Gildberg, Chr. H., fhv. Lærer, 3. 5., 84 A., Havdrup.
- Giørup, Erh. Chr., exam. jur., (begr.) 17. 3.
- Gjelstrup, Johanne, f. Ewert, 26. 7.
- Gjessing, Carl Ludvig Joachim, 21. 9.
- Glahnson, Axel E., Gross., 26. 1., Gjentofte.
- Glosimodt, Olaf Olafsen, Billedhugger, 12. 12., 80 A.
- Goelé, Carl Joachim Frantz, Musiker, 22. 7., Helsingør.
- Goldschmidt, Benny Moses, Fabrikant, 11. 11., 66 A., H: Dora, f. Levy.
- Goldstein, Rosa, f. Lublin, 18. 10.
- Gotfredsen, H. C., Fabrikant, 5. 2., Herning.
- Gottlieb, Dorothea Marie, f. Fjeldgaard, 9. 3., Klinte, M: Præst.
- Gottschalck, Hans Chr., fhv. Toldktr., 25. 7., 77 A., Rødby.
- Graham, James, 26. 3., Hamborg.
- Gram, Louis Charles, Handelsfuldm., 29. 9.
- Granzow, Poulina, Henriette, f. Andersen, 1. 4., 71 A., M: Skræderm.
- Gregersen, Axel Vilh. Rasmus, Kunstmaler, 9. 8., H: Nelly, f. Eskildsen.
- , Thora Christine, f. Sünckenberg, 18. 11., 80 A., M: fhv. Herredsf.
- Grevenkop-Castenskiold, Cathr. Marie Lovise, f. Jensen, 10. 4., 83 A., E. e. Kmh.
- Grimm, Joh. Fred. Moritz, Gasm., 10. 4.
- Groth, Hans Ivar, Arkitekt, 15. 6.
- Grubert, H. A., Metalvarefabr., 20. 4.
- Grundtvig, Bertha Christine, Enke, 11. 8., 80 A., Varde.
- , Johanne Vilhelmine, 2. 5., D. af Kapt.
- , Ludvig, Portrætmaler og Fotograf, 28. 11.
- Grunth, Ove Chr., Bibliass., (begr.) 6. 12., 80 A.
- Grüner, Aletta Jacobine Stenhoff, f. Devold, 24. 9., E. e. Kommerceraad.
- , Thomasine Ludvigne Emilie, f. Grüner, 5. 12., E. e. Hofjægerm.
- Grønbech, Karl Jul., Hotelejer, 13. 3., Allinge.
- , Mich. Fred. Jul., Propr., 13. 2.
- Grønlund, Camilla, 11. 7., Hørsholm, D. af afd. Birkedommer.
- , Carl Chr. Howitz, Prof., 10. 8., H: Dora, f. Randrup.
- Grønnerup, Carl Soph., fhv. Bogholder, 22. 7.
- , Sophie Dorthea, f. Krarup, 19. 7., 82 A.
- Guldbrandsen, Juliane, 10. 3., Aarhus, E. e. Kancr., Branddirekt.
- , Niels Emil Emanuel, Stabshornist, 17. 3.
- Gundestrup, Gerda, f. Haslund, 15. 1., M: Arkitekt.

- Gunnensen, Lauritz Eiler, cand. phil., (begr.) 7. 7., H: Emma, f. Bisted.
- Guntel, Birgitte Christine, f. Repstorff, 21. 6., 83 A.
- Gylding, Erh. Andreas, Kbm., 20. 12., Vejle.
- Gørtz, Agnes, f. Schultz, 14. 9., Helsingør, M: Prlt.
- , Jul. Chr., Kapt., fhv. Skovrider, 16. 4., 85 A., Fredensborg.
- Gøtterup, Anna Louise Jacobine, f. Horsmann, 7. 5., 37 A., M: cand. pharm., Fabr.
- Gøtzsche, Carl Viggo, Biskop, 24. 6., 68 A., Ribe.
- Haastrup, Louise Malvine Caroline, f. Schmidt, (1. 2.?), 80 A., E. e. Birkedommer.
- v. Hadeln, Henriette Frederikke, f. Kjølner, 4. 10., 80 A., Helsingør, E. e. Propr.
- Hagen, Caroline Ferdinandine, fhv. Overlærerinde, 10. 7.
- , Mathilde, f. Seeler, 23. 12.
- Hagn, Dirck Dirksen, Dr. med., 22. 4., 74 A., Viborg, H: Emma, f. Hois.
- Hahn, Henriette, 29. 9.
- , Thora Cathrine, (begr.) 29. 9., M: Skibsf.
- Halberstadt, Amsel, Juvelerer, 25. 4., 80 A.
- Hall, Olivia Josephine Florentine, 5. 9.
- Hallas, Marie Cathrine Henrika, f. Frahm, 19. 9., E. e. Kapt.
- Hamann, Samuel Adolf Jul., Bagerm., 2. 1.
- Hammer, Thorv. Fred., Fabr., 24. 5., 74 A., Branford i Nordamerika.
- , I. F., Skoleb., 27. 11., 67 A., Odense.
- , Vilhelm Sofus, Skoleb., 28. 11.
- Hammerich, Henriette Jensine, f. Ludvigsen, 4. 9., E. e. Gross.
- Hamre, Hans Gunnar Laurits Larsen, Telegraf., 9. 6., 41 A.
- Hanck, Caroline Amalie, 12. 10.
- Hansen, A., Kbm., 11. 11., Kjerteminde.
- , A., Kapt., 14. 9., 60 A., Korsør.
- , Andrea, f. Faber, 26. 1., Holstebro, E. e. Præst.
- , Andreas Carl, Urtekr., 7. 6., 78 A.
- Hansen, Anna Hedevisa Adele, f. Owen, 31. 10., M: Ob.
- , Carl Adolph, fhv. Jernb.ass., 14. 8., Aarhus.
- , Carl Aug., kgl. Skovrider, 11. 6., 75 A., Dæmpegaard, Bloustrød.
- , Carl E., Tobaksfabr., 15. 7., 62 A., Faaborg.
- , Carl Frederik, Krigsass., fhv. Lærer, 15. 3.
- , Caroline Mathilde, f. Zachariae, 6. 11., E. e. Præst.
- , Christiane Henriette, f. Rosenørn, 28. 7., Nyrup.
- , Conrad, Overbanem., (Korsør), 3. 11., H: Mariane, f. Melchert.
- , Dorthea, f. Thiese, 1. 1., Hjørring, E. e. Tømrem.
- , Eleonora, f. Steffensen, 27. 2., E. e. Vognfabr.
- , Emil, Provisor, cand. pharm., (begr.) 9. 11.
- , Frants Christopher, Ob., 13. 11., 87 A., Gjentofte.
- , Hans, Strandkontroll., 26. 12., 62 A., Norsminde.
- , Hans Chr., Stationsf., Postexp., 21. 2., 39 A., Hurup.
- , Hans Peter, fhv. Landstingsmd., 11. 5., 90 A., Vilsted.
- , Hans Peter, Gross., 6. 2., Esbønderup.
- , Hans Peter, Skolelærer, 15. 3., 70 A., Hellested.
- , Johan, Murm., 5. 2.
- , Johan Martin, fhv. Overlæge, 8. 10., 72 A.
- , Johanne Marie, f. Helms, (begr.) 10. 9., Saxkjøb., E. e. Læge.
- , Juliane Valentine, 25. 2., M: Fysikus.
- , Jørgen, Stationsf., 7. 7., Espe.
- , Karen Marie, f. Ostenfeld, 13. 6., 67 A., Nykjøb. F., M: Stiftsfys.
- , Laura Jacobine, f. Richter, 15. 2., E. e. Litogr.
- , Madsine Soph., f. Levinsen, 11. 3., 77 A., Hellerup, E. e. Præst.
- , Maria, f. Viggers, 6. 5., Holbæk, M: Redakt.
- , Morten, fhv. Folketingsmd., 2. 9., 80 A., Hove.

- Hansen, Nancy Alexandra, 27. 10., E. e. kgl. Revisor.
- , Olivia, (begr.) 10. 2., 95 A., E. e. Kapt. og Brygger.
- , P., fhv. Stationsinspekt., 5. 5., H: Christine, f. Thorsen.
- , Petrine Sophie Fred., f. Winsløw, 25. 10., 43 A.
- , Rasmus, Kapt., 15. 9., Vældegaard, Gjentofte, H: Juliane Blicher Hansen.
- , Sophie, f. Thorup, 6. 1., Rio de Janeiro, M: Vexelmægler.
- , Søren Peter, Førstelærer og Kordegn, 6. 2., 58 A., Sorø.
- , Vilhelmine Marie, f. Svendsen, 3. 10., 79 A., E. e. Toldass., Krigssekr.
- Hanszen, Eduard, Portrætmaler, 7. 4., 72 A., Stockholm.
- Harboe, Carl Eduard, Partikulier, 4. 1.
- , Cathrine, f. Rathmann, (begr.) 26. 10., Kolding.
- Harbou, Juliane Jeanette Flemmine Margr., 5. 9., 64 A., Flensborg.
- Harck, Karen Adamine Ottilie, f. Bloch, 6. 8., 58 A., Varde, M: Sagf.
- Harpøth, Jens, Kapt., Prok., 13. 7., 64 A., Lemvig.
- Hartmann, Agnes Johanne, f. Damm, 26. 2., Nykjøb. S.
- , Carl Chr. Ernst, Billedh., 4. 9., H: Thyra, f. Boisen.
- , Carl Fred., Muter, (begr.) 1. 12.
- , Joachim, 23. 4.
- Hastrup, Niels Keilgaard, Redakt., 15. 2., H: Caroline, f. Comtesse Ahlefeldt-Laurvig.
- Hattensen, Christian, cand. phil., Planter, 30. 9., 37 A., St. Croix.
- Hauschultz, Carl Ludvig Theodor, fhv. Fysikus, 11. 8., 81 A.
- Havgaard, Carl Fred., fhv. Maskinm., 16. 10., Masned Sund.
- Haxthausen, Octavia, f. Tommerup, 17. 10., 71 A., Jægerspris, E. e. Baron, Overintendant.
- Hedemann, Joh. Christopher Georg, Gen.major, 28. 2., 75 A.
- , Johanne Louise Judithhe, f. Wendelboe, 16. 9., 68 A., Randers.
- Hee, Harald Siegf. Edv., fhv. Kbm. (Vord.borg), 26. 3., H: Elise, f. Tange.
- Hegelund, Otto Hagbart, fhv. Bagerm., 17. 1.
- Hein, Fred. Lauritz Adolph, Ob., 3. 8., 90 A.
- Heineth, Gotfred Sivert Christopher Jul., Overkrigskms., Klokker, 27. 10., 64 A., H: Marie, f. Skrike.
- Heise, Fred. Vilh., Boghdler, 22. 3.
- Hellner, Eduard, Ritm., 28. 2., Næstved.
- Helms, Emilie, 20. 2., Varde, E. e. Redakt.
- Helsingreen, Hedvig Dorthea, f. Rechen-dorff, Skuesp., 5. 10., 30 A.
- Helveg, Hans Friedrich, fhv. Stiftsprovst, 20. 11., 85 A., Kjøbeløv.
- Helweg, Hans Kristian Saxtorph, Overlæge, 16. 4., 53 A., Oringe.
- Hemmert, Bjørg Poulina Helene, 9. 9., Hillerød.
- Hempel, Chr. Adolph, fhv. Skibsf., 10. 1.
- Henck, Vilhelm, fhv. Arkitekt, 15. 6.
- Henckel, Ida, 25. 8., 80 A.
- Henckendorff, P., Apoteker, 12. 3., New York.
- Henius, Isidor, Rentier, 27. 1., 80 A., H: Emilie, f. Wasserzug.
- Hennings, Emil, Læge, 14. 1.
- Henningsen, Anna Elisab., 22. 11., E. e. Fabrikb.
- Henrichsen, Alfred, Kbm., 10. 3.
- , Carl Vilh., cand. pharm., 20. 8., Schweiz.
- Henriksen, Frederikke Henriette, f. Hirth, 18. 3., M: cand. polyt., Maskinfabr.
- Herdahl, Johanne Christine, f. Hansen, 21. 9., 58 A., M: Bogtrykker.
- Herløw, Anders Martin, Kbm., 2. 2., Kalborg.
- Herold, Jens Jul. Gottlob, Overretssagf., 7. 7., Fredensborg, H: Ludviga, f. Welding.
- Herschend, Frits, Læge (Kalborg), 13. 9., 53 A., H: Franciska, f. Nyholm.
- Herskind, Christine Marie, 12. 6., 68 A.
- Hertel, Marius Andreas Ludvig, Kapt., 27. 11., 65 A.
- Hesa, Chr. Vilh., Jernb.ass., 31. 1., 53 A., H: Mathilde, f. Gantesen.

- Hesselberg, Ane Elisab., Kom.lærerinde, 8. 4.
- Heymann, Jakob, Partikulier, 2. 12., 72 A.
- Hildebrandt, Poulina Kathinka, f. Erslev, 15. 3., Sorø.
- Hillerup, Anna Felicia, f. Bilsted, 10. 10., Ny Kirstineberg, M: Jægern.
- Hilmer, Chr. Fred., Prof., fhv. Koncertm., 5. 10., 56 A., H: Camilla, f. Jensen.
- Hindberg, Viggo Coelestinus, Overretssagf., 11. 2., 63 A., Viborg.
- Hindenburg, Christine Louise, fhv. Lærerinde, 27. 8., 92 A.
- Hindsberg, Petrea Christiane, f. Carlsen, 6. 7., M: Havneoppebørselskontrol.
- Hinrichsen, Johan Chr., Snedkerm., 20. 3., H: Cathrine, f. Poetzold.
- Hjorteberg, Emilie, f. Buch, 28. 1.
- Hjorth, Emma, 26. 5.
- , Hans Jens, Tobaksfabr., 25. 10.
- Hochbrandt, Ane Kirst. Vilhelmine, 17. 2., 87 A.
- Hoepfner, Carl Jul., isl. Kbm., 7. 9., 75 A.
- Hoffgaard, Nicolai, Skoleforst., 5. 1., 63 A., Rudkjøbing.
- Hoffmann, Johanne Louise, 10. 2.
- Hoffmeyer, Jørgentine Magdalene, f. Pantmann, 22. 11.
- , Wilhelmine, f. Fischer, 11. 2., Roskilde.
- Hoffory, Georg Cheny, Malerm., 11. 1., 79 A.
- Hofgaard, Dorothea Sara Cranskjold, f. Jensen, 8. 4., Taars, M: Præst.
- Hohlenberg, Hans Adam Chr. Emil, Kapt., kgl. Hoffotogr., 26. 6., 59 A.
- Holdorph, Joh. Heinrich, 31. 12., 82 A., Viborg.
- Holm, Axel, Kom.lærer, 18. 2., H: Benedicte, f. Schou.
- , Carl Jul., Skibsf., 15. 8., Reykjavik.
- , Cathrine, f. Sørensen, 26. 11., E. e. Kapt.
- , Emma Ida Elisab., f. Møller, 12. 12., 86 A., E. e. Præst.
- , Fred. Chr., Overkrigskommissær, 6. 9., 78 A.
- Holm, Julius Chr., fhv. Fotogr., 5. 6., H: Henriette, f. Wulff.
- , Peter Andersen, Førstelærer, 23. 4., 57 A., Bjerge.
- , Villads Nielsen, Kmr., fhv. Folke-
thingsmd., 18. 4., 72 A., Vedsted.
- Holmblad, Hella, f. Tørsleff, 21. 7., Horsens.
- Holst, Benedict Chr., Distriktslæge, 15. 9., 62 A., Nykjøb. S., H: Sophie, f. Michaëlsen.
- , Elisab. Magdalene, f. Ostermann, 25. 5., Frederiksborg.
- , Hans Chr., Propr., 11. 6., 65 A., Brandtbjerg.
- , Thomas Rottbøll Emanuel, Gravør, 15. 3., 83 A.
- v. Holstein, Cathinca, 1. 6., 64 A.
- , Vilhelmine (Minna) Julie, Komtesse, 7. 1., 44 A.
- Holten, Frederikke Kirstine Charl., f. Heiberg, 27. 6., 87 A.
- Honum, Thora Christine, 29. 1., 80 A.
- Hoppe, Wolfgang Jul., Just.sekr., 3. 11., 68 A.
- Hovgaard, Ane Cathrine, 7. 4., 81 A.
- Hummel, Sara Frederikke, f. Hartvigson, 26. 4., E. e. Major.
- Hummelgaard, Peter Petersen, Gross., 2. 12.
- Huus, Christiane, 19. 1.
- , Marie Magd., 29. 10., 79 A.
- Hviid, Hans Nielsen, Gross., 23. 11.
- , Hansine, 7. 4., Vejle.
- Hygom, Olaf Vilh., Apoteker (Brasilien), 8. 6.
- Hyrup-Pedersen, Peter, Læge, 3. 8., Laramie i Nordamerika.
- Hübbe, Carl Chr., cand. pharm., 31. 5.
- Hækkerup, Jens Chr. Larsen, fhv. Lærer, 13. 5., Døjringe.
- Høeberg, P. H., fhv. Brændevinsbrænder, 10. 1.
- Høeg, Julie, f. Wolder, 23. 2., Saxkjøb.
- Høegh, Fred. Carl, Reservem. v. kgl. Mønt, 12. 4.
- Høegh-Guldberg, Anna Dorothea Cathr., Konvent., 6. 3., 63 A.
- Høy, Chr. I., Vicekonsul, 18. 3., 55 A., Ringkjøb.
- Høyberg, Chr. Otto, fhv. Garverm., 7. 4.

- Høyer, Edvard Peter Ephraim, Dyr-
læge, 18. 9., 58 A., Helsinge.
- , Johanne Wilhelmine, Enke, 15. 8.
- Høyrup, Carl, Præst, 22. 1., 72 A.,
Humble.
- Illsted, P. I., Kbm., 21. 4., 69 A.,
Stubbekjob.
- Ingerslev, Ida Augusta, f Abell, 2. 10.,
62 A.,
- Isbø, Albert Leth, Vinhdler, 8. 4., 73
A., Randers, H: Marie, f. Tram-
penberg.
- Iversen, Iver, stud. mag., 12. 10., 24
A., Gaarslev pr. Børkop.
- , Peter Chr., fhv. Dampskibsf., 28. 3.
- Jacobsen, Christian, Gaardejer, 4. 2.,
75 A., Bælum.
- , Jacob Chr., Justr., Ktchef, 8. 10.,
H: Helene, f. Lübschitz.
- , Jens, fhv. Redakt., 12. 1., 44 A.,
Esbjerg.
- , Laura, f. Jacobsen, 13. 3., M:
Kommandør.
- Jensen, Adele, f. Unna, 30. 11., Odense,
E. e. Tandlæge.
- , Boy, Skibsbygm., 14. 4., 76 A.,
Dantzig.
- , Carl Emil, fhv. Apoteker, 19. 8.
- , Friedericke Carol. Ernestine, f.
Hartmann, 26. 7.
- , Georg Emil, Gross., 7. 8., H: Anna,
f. Steffensen.
- , Hans, fhv. Sognef. (Mønge), 22. 7.
- , Ida, f. Eltong, 3. 3., E. e. Skræderm.
- , Laura Vilhelmine, f. Hützen, 7. 6.,
E. e. Læge.
- , Steen Chr. Fred, Pastor emer., 25.
1., 90 A.
- , Søren Fred., Handelsingart., 11. 1.,
76 A., H: Juliane, f. Lercke.
- , Waldemar Damgaard, Murm., 1. 2.,
38 A., Roskilde.
- , Viggo, Gross., 17. 4., 68 A., Odense.
- Jenssen-Tusch, Sofie Christine, f. Jür-
gensen, 27. 6., 70 A., E. e. Ob.
- Jerichau-Christensen, Johanne Sørine,
Lærerinde, 14. 11.
- Jerndorff Jessen, Agnes, f. Dumont
Hansen, 30. 4., M: Overlærer.
- Jespersen, Emil Jens Jesper, Præst,
24. 5., 61 A., Baarse, H: Margr.,
f. Pontoppidan.
- Jespersen, Jørgen Koefoed, Herreekv-
hdler, 18. 11., H: Anna, f. Ru-
gaard.
- , Karen Amalie, f. Rose, 21. 12.,
92 A.
- , Laura, f. Meltz, 25. 7., 78 A., Ny-
borg, E. e. Dampskibsf.
- , Nikoline, 19. 6., Haderslev, E. e.
Præst.
- Jessen, Henriette Petrine Vilh., 21. 6.,
63 A., Espergærde, B: Kapt.,
Ktchef.
- , Ida Marie, f. Tofte, 25. 11., 85 A.,
Stenløse, E. e. Præst.
- Johannsen, Ingeborg, f. Vilstrup, .7.
11., Nørresnede.
- , I. P., Kornhdler, 10. 12., Haslev.
- Johansen, Ane Petrine, f. Bodholdt,
11. 6., M: Kmr.
- , Carl Emil, Gross., 25. 7., H: Ca-
milla, f. Reinstrup.
- , Carl F., fhv. Dampskibsf., 26. 11.,
Riga.
- , Jacob, Kmr., Insp., 29. 4., 78 A.
- , Michaline Marie, f. Wille, 24. 2.,
85 A., E. e. Rodem.
- , Niels, fhv. Lærer, 12. 11., 74 A.
- , Ottilia Carol. Vilh., f. Hornung,
3. 12.
- Johannsen, Carl Adolph, Gross., 17. 5.,
H: Olufa, f. Kramer.
- Johnsen, Hjalmar, isl. Kbm., 23. 4.,
78 A.
- , Steingr., cand. theol., 3. 1., Reykjavik.
- Jordening, Andrea, f. Fogh, 18. 1.
- Juhl, Peter, cand. phil., 19. 8., Førsløv.
- Jung, Annette, f. Nissen, 17. 11., E. e.
Propr.
- Junget, Lauritz Chr. Fred., Strandktr.,
19. 5., 53 A., N. Nebel.
- Jurckmann, Anne Dorothea Kirst., 14.
5., E. e. Murm.
- Juul, Jacob Chr., Justr., 18. 8.
- Jürgensen, Margrethe, f. Rasmussen,
19. 1., E. e. Stutm.
- Jørgensen, Chr. Nicolaus, Fuldm. i
Univers.kvæst., 5. 8.
- , Emil Alfred, Skoleb., Transl., 10.
4., Rønne, H: Minna, f. Schmidt.

- Jørgensen, Hans Jørgen, Justr., fhv. Toldkontr., 10. 10., 73 A., Nexø.
- , Henriette Carol. Soph., f. Krebs, 12. 5., E. e. Etr., Borgm.
- , Jørgen Søren, Kmr., Klokke, 16. 1., 94 A., Roskilde.
- , Lovise Fred., f. Hempel, 13. 4., Hals, M: Toldass.
- , Mads Samuel, cand. theol., Sekr., 31. 8.
- , Magnus Sonnich, Direktør, 4. 7.
- , N., Kapt. (Aalborg), 14. 10.
- , Niels Martin, Vexelmægl., 5. 7., 40 A., New York.
- , Peter, Præst (Vollerslev), 29. 11., 37 A., Korsika.
- , R., Stationsforst., 19. 4., 56 A., Ejby.
- , Søren Chr., exam. pharm., Lt., 4. 3.
- Kaalund, Cathinka Julie, f. Jensen, 9. 5., 64 A., Bregninge, E. e. Prof., Forf.
- Kaarsberg, Nielsine Cecilie, f. Nielsen, 8. 8.
- Kaarup, Albert, Justr., 9. 7., 74 A.
- Kall, Johanne Amalie Cathr., f. Rønne, 6. 4.
- Kall-Rasmussen, Abraham, Pastor emer., 30. 3., 77 A.
- Kappen, Ole Kynde, fhv. Kbm. (Thisted), 21. 6., 68 A., H: Helga, f. Marx.
- Kastrup, Magdalene, 7. 3., 67 A., Lyngby, D. af afd. Justr.
- Kattrup, Karen Margr., f. Blicher, 28. 5., Sorø, E. e. Borgm.
- Kauffeldt, Victor Hannibal Theodor, fhv. Kancellist, 19. 8., H: G., f. Toussieng.
- Kayser, Anna Alette Birgitte Elisab., f. Arctander, 7. 6., E. e. Tømrerm.
- , Ejvind Morten, Rentier, 25. 10.
- , Laura Rebekka, 25. 1.
- Kessner, Jensigne Margr., f. Mandix, 7. 2.
- Kierumgaard, Ida Rosalie, 6. 6.
- Kipnasse, Anna Maria, 28. 12.
- Kirchheiner, Maria Theresia, (begr.) 3. 11.
- Kirketerp, Fred. Chr., Forvalter, 9. 5.
- Kirstein, Carl Philip, fhv. Landmd., 3. 8., 69 A.
- Kjeldskov, Axel Rudolph Balduin, fhv. Skoleb., 5. 3., 70 A.
- Kjær, Ole Chr., Fabr., 27. 1., 74 A., Aalborg.
- Kjærulff, Jacob Adolph, Slagterm., 17. 1.
- Kjølbye, Henriette Mariline, f. Krogh, 23. 10.
- Kjølhede, Else Marie, 25. 1., 83 A., Karlslunde.
- Klaumann, Emma Gustave Marie, f. Landkilde, 24. 2., 60 A., Storeheddinge, M: Borgm.
- Klein, I. C., Kbm., 18. 8., 73 A., Roskilde.
- Kleinsorg, Esther, f. Goldschmidt, 2. 10.
- v. Kleist, Joh. Eduard Vallentin, fhv. Toldforv., 10. 2., 75 A.
- Klestrup, Kathrine Marie, f. Andersen, 9. 9., 85 A.
- Klingsey, Clara Sophie Claudine, f. Henning, 16. 5., E. e. Ob.
- Knox, Betzy Christ. Magdalene, f. Dreyer, 5. 3.
- , Edward, 7. 1., 82 A., Sidney.
- Knudsen, Cathrine, f. Henrichsen, 14. 6., Maribo, E. e. Kbm.
- , Chr. Bernhard, Dampskibskapt., 10. 6., 47 A., New York.
- , Jens Ehler, fhv. Kbm., 5. 11., Vejle.
- , Jens Henrik, Kom.lærer, 18. 12.
- , K., fhv. Jernst. og Maskinfabr., 25. 3.
- , Louise Laura Clara Ida, 21. 7., Oringe, D. af afd. Etr.
- , Peter Jørgen Mich., Gross., 20. 12., H: Marie, f. Schrøder.
- Knutzen, Julius, Sparekassedir., 4. 3., 78 A., Kjøge.
- Knüttel, Georg, Partikulier, 3. 2., Vejle.
- Koefoed, Ane Marie, f. Helsing, 24. 6., 81 A.
- , Henning Gynther, fhv. Apoteker, 15. 8.
- , Jens Clemens Chr., fhv. Bogholder, 6. 11., 30 A.
- Kohrtz, Maria Elisab. Henriette, f. Limp-richt, 7. 6.
- Koppel, Moritz Rudolph, Sparekassedir., 26. 1., 72 A., Aarhus.
- Korff, Johanne Dorthea, f. Møller, 18. 2., Mørke, M: Præst.

- Korsgaard, Anna Elisab. Michaeline, f. Holm, 7. 10., Charlottenl., M: Forrettnf.ør.
- Krabbe, Mads Nikolai, fhv. Bogholder, 19. 12.
- Krag, Henriette, 5. 5., Roskilde, B: Kmh.
- Kragh, Henriette Wilhelmine, f. Richter, 27. 4., Horsens.
- , Jens Mich. Peter, Pastor emer., 19. 12., 81 A., Støttrupgaard.
- Krarup, Andrea Christine, 24. 7., 74 A.
- , Jakobine Henriette, f. Lerche Jørgensen, 31. 8., Roskilde, M: Rektor.
- , Marie Sophie Magd., f. Krarup, 22. 1., E. e. Prof.
- Krause, Laura Camilla Marie, f. Larsen, 16. 3., M: Musikdirekt.
- Krebs, Vilhelmine, 28. 6.
- Kretz, Emilie Theresia, 30. 1., 89 A.
- Krieger, Sara Tomine Marie Fanny Africana, f. Knudsen, 25. 1., 70 A., E. e. Admiral. Kmh.
- Krogh, Wilh. Chr., fhv. Sadelmagm. (Aalborg), 16. 8., 57 A.
- Kruse, Ida, f. Kolling, 2. 11.
- Kruuse, Hans Gunder, fhv. Kapt., 28. 7., 73 A., Chile.
- Kyhl, Edvard Emil, Gas- og Vandm., 5. 12.
- Kühle, Kristine, 4. 1., Odense.
- Kähler, Jansine Elisab., f. Berg, 11. 3., M: Lervarefabr., Næstved.
- Køhlert, Thora Wilhelmine, 23. 12.
- Køster, Alexandra Theodora Louise, f. Møller, 6. 7.
- Lacoppidan, Karen Mathæa Sophie, f. Friederichsen, 27. 6., E. e. Overlærer.
- Ladhoff, Fritz Christen Thomsen, fhv. Kbm., (begr.) 28. 3., Vordborg.
- Lakjer, Emil, Partikulier, 12. 1.
- Langballe, Poul, Propr., 22. 1., Mallinggaard, H: Cecilia, f. Thomsen.
- Lange, Johan Theodor, Godsejer, 29. 1., 78 A., Flintholm.
- , Peter Chr., Hotelejer, 17. 7., 63 A., Nakskov, H: Augusta, f. Bech.
- , Thomas Herman, Herredsf., 30. 11., 68 A., Vejle.
- , Thor, fhv. Tobaksfabr., 14. 9., 78 A.
- Lange, Vilh. Adolph, O.prok., 15. 8., 71 A.
- Langkilde, Pauline Marie Deodata, f. Storch, 21. 3., E. e. Jægern.
- Langsted, Frantz Joachim, Justr., fhv. Apoteker, 20. 9., Troelseby.
- Larsen, Arnold Ulysses, Dr. med., 14. 4., 42 A., Nykjøb. F., H: Mabel, f. Bech.
- , Conradine Rasmine, f. Gammelgaard, 20. 4.
- , Frantz Chr., Varemægl., 13. 3.
- , Henriette, f. Baggesen, 9. 3., 78 A., Trørød.
- , Jens, Vejer og Maaler, Dampsk.exp., 3. 1., Lemvig.
- , Lauritz Peter, Kapt., 22. 7., 48 A., H: Camilla, f. Støttrup.
- Lassen, Fred. Isak Jens, Toldkontrol., 30. 5., 51 A., H: Thora, f. Wedén.
- , Johan Chr., 25. 10., 84 A., H: Anna Hedv., f. Knuth.
- , Johan Jacob August, Kancl., fhv. Hovedbogh., 17. 3., H: Marie, f. Bøcher.
- Lau, D., Kmr., 12. 8., 82 A., Vester-skjerninge.
- Lauridsen, Niels Andersen, fhv. Overlærer, 11. 2., 68 A., Nordby, Fanø.
- Lauritsen, Anders, Toldkontrol., 24. 7., 54 A.
- Lauritzen, Noline Marie, f. Hansen, 19. 2., E. e. Kbm.
- Lausen, Julie, f. Horstmann, 7. 12.
- Legaard, Mette Marie, f. Bech, 5. 12., Søsum v. Viksø.
- Lehmann, Carl Heinrich Ludvig, Kunstmaler, 10. 2.
- , Julius Chr., Dr. med., Dekanus v. Sundhedskoll., 2. 1., 64 A.
- Lejmann, Jens Peter Johannes Theodor Voldby, Etr., fhv. Toldforv., 10. 12., 80 A.
- , Niels Peter Vilh., fhv. Kasserer, 20. 6., B: Etr.
- Lembke, Thorstine, f. Rangel, 20. 2.
- Lemche, Peter Søren, Propr., Forf., 13. 8., 66 A., Hellerup.
- Lemmen, Rudolph Theodor, fhv. Skovrider, 18. 2., 90 A., Fredensborg.
- Lendorf, Ida Sophie Christiane Jørg., f. Anchersen, 5. 1., M: Arkitekt.

- Leth, Niels, fhv. Kbm., 6. 8., H: Henny, f. Bruhn.
- Levin, Laura, 3. 5., B: Insp.
- Levy, Jacob Samson, Gross., 14. 6., H: Josephine, f. Mindermann.
- Liberoth, I. H., Gasværksb., 1. 8., 70 A., Svendborg.
- Lichtenberg, Theodor Joh. Peter, Bagerm., 22. 12.
- Lisberg, Thora Christine, f. Olsen, 17. 4., 60 A., E. e. Skræderm.
- Lillienskjold, Emma Marie, 19. 2., 35 A., N. Sundby.
- Linck, Hedevig Elisab. Thorlacius, f. Lindberg, 19. 11., M: Handelsag.
- Lindboe, Jochum, Maskinm., 13. 5., H: Wilhelmine, f. Leerbeck.
- Lindeburg, Hans Jacob Wilh., Etr., 7. 4., 80 A.
- Lindemann, Regine, f. Schou, 5. 11., M: Bogholder.
- Lindhard, Johan Henrik, Drejerm., 8. 2., 61 A.
- Lindstrøm, Laura, f. Frisch, 24. 12.
- Linnemann, Andrea Marie, 25. 5., 77 A.
- Lissner, Carl Ludvig, Kapt., fhv. Stationsforst., 16. 10., 74 A., Klampborg.
- Lodberg, Chr., fhv. Snedkerm., 26. 1., 80 A., Randers, H: Marie, f. Behrend.
- Lohse, Otto Chr., fhv. Overlærer, 27. 7., 65 A., Horsens.
- , Victor, Theodor Joh., 25. 1., 26 A.
- Lorenz, Carl, Gross., 25. 10., H: Julie, f. Herreborg.
- Lorenzen, Franziska, f. Thomsen, 27. 9., Randers, E. e. Subrektor.
- Ludvigsen, Ludvig Johs., Ingeniør, 30. 3.
- Lumbye, Anna Helene, f. Jønsson, 20. 2., E. e. Komponist.
- Lund, Alex Peter Harald, Lt., 23. 9., H: Regitze, f. Honnens de Lichtenberg.
- , Chr. Georg Langhoff, Ass. i Finmin., 8. 11.
- , Fred. Chr., Prof., Historiemaler, 31. 10., 75 A.
- , Harald Emanuel Chr., fhv. Billedskærer, 19. 3.
- , H. T., Kanocr., 28. 5., 72 A., Haslev.
- Lund, Ida Ella Emilie, f. Selchau-Hansen, 14. 9., Holstebro, M: Herredsfuldm.
- , Jacob, Justr., fhv. Skovkass., 15. 12.
- , Jacobine Henriette, f. Aubert, 30. 1., 60 A., Helland, M: Ob.
- , Jens Peter Chr. Gunildus, Skuesp., 15. 2., M: Sophie, f. Gade.
- , Louis, Gen.major. Udskr.chef, 14. 10., 75 A.
- , Louis, fhv. Skibsf., 19. 1.
- , Otto, Slagterm., 20. 3., 79 A., Roskilde.
- , Peter Aug., Jernb.ass., 9. 7.
- , Theodor Fred., Oblt., 6. 4., 52 A., H: Thora, f. Bruhn.
- Lundager, Jens, Redakt., cand. phil., 15. 7., 34 A., Nakskov.
- Lundberg, Søren Buchtrup, Fabr., 18. 7., 70 A., Ebeltoft.
- Lunn, Cathinca Louise Amalie, 1. 12., 55 A.
- , Elise Vilhelmine, f. Lange, 27. 8., E. e. Konfr.
- , Gedske Cathinca, f. Resch, 3. 11., 88 A., Thealyst v. Holbæk, E. e. Etr.
- Lyster, Chr. Lambert Jul., Sagf., 12. 12.
- Lüders, Anna Elisab. Marie Sophie Octavia, f. Koefoed, 23. 3., M: Gross.
- Lütken, Chr. Fred., Dr. phil., fhv. Prof., 6. 2., 73 A.
- , Johanne Angeliq. Marzia, 8. 2., 16 A., D. af Præst.
- , William Fred., Præst (Kbhvn), 22. 10., 54 A., Vejle, H: Elisab., f. Lund.
- Lützhøft, Valdemar, Musiker, 17. 8.
- Læssøe, Chr. Fred., Præst, 19. 7., 88 A., Galten.
- Løffler, Petrine, f. Berthelsen, 24. 7., 90 A.
- Løvendal, Emil Adolf, Konservator, 6. 7.
- Maaløe, Hans Hartvig Ernst, Sparekassedirekt., 10. 5., 60 A.
- Madsen, A. I., Krigsass., 8. 3., 77 A., H: Thora, f. Holm.
- , Hendrik Adolph, fhv. Ktchef, 18. 6., 74 A., H: Minna, f. Frisenette.
- , Ole, fhv. Skovf., 18. 6., 90 A.
- , Rasmus, Stationsforst., 15. 5., 55 A., Mørkøv.

- Magius, Fritz Louis Carl, Prlt., 28. 2., 30 A.
- Malon, Metta Catharina, f. Hagge, 18. 8.
- Mamsen, Peter, Tandlæge, 22. 6., 53 A.
- Mannheimer, Ida, f. Fischel, 11. 12., E. e. Gross.
- Mansa, Amalie Antoinette Carol. Joh., 2. 11., 78 A.
- Manthey, Maria Helene Kirstine, f. Nielsen, 24. 2., 41 A., M: Etr.
- Marcher, Carl Vald., Etr., fhv. Borgm., 27. 2., 73 A., Maribo, H: Johanne, f. Øllgaard.
- Marckmann, Bolette, f. Poulsen, 25. 2., 86 A., Holstebro.
- Marx, I. V. G., fhv. Trafikass., 21. 2., Aarhus.
- Mathiesen, Jul. Gerhard, fhv. Skibsf., 17. 3., Ringsted.
- Mazanti, Emilie Marie, f. Hall, 17. 11., Horsens, E. e. Præst.
- , Jul. Martinus, Toldass., 14. 3., 74 A., N. Sundby.
- Mazar de la Garde, Anna Mathilde, f. Vieweg, 5. 6., M: fhv. Overpostkontr.
- Meidell, Nina Francisca, 1. 6.
- Meisner, Cecilia, f. Bang Hildach, 13. 9., 85 A., Aarhus.
- , Christine, f. Kirkeby, 20. 1.
- , Henrik Aug. Jul., fhv. Bundtm., 25. 5., 78 A., Vordborg.
- Melchior, I. D., Kantor, 19. 11., 57 A., Nyborg.
- , Sara, 25. 7., 86 A., E. e. Vexelmægl.
- Meldahl, Hulda Augusta, f. Hinsch, 27. 4.
- Meldal, Jul. Sophus, Viceadmiral, 9. 3., 73 A.
- Mellerup, Martinus, Gross., 14. 9.
- Mencke, Marie Carol., f. Krossing, 2. 3.
- van der Merwede, Chr. Seiffert, Partikulier, 2. 1., 76 A., Tørring.
- Meyer, Carl Aug., fhv. Kontrol. v. Assus., 6. 3., 84 A.
- , Henriette, f. Nathansen, 1. 12., Horsens.
- , Henriette, f. Wulff, 21. 11.
- , Jacob Chr. Jul., O.prok., 3. 3., 82 A.
- , Juliane Soph., f. Jerichau, 10. 6., 81 A., Randers, E. e. Toldforv.
- Meyn, Louise Johanne, f. v. Mehren 5. 1., Klætorp, M: Læge.
- Meyring, Anna, f. Olsen, 14. 10., M: Bagerm.
- Michaelsen, Knud Holger Benjamin, cand. jur., 22. 5.
- Michelsen, Ane Christine, f. Bauer, 25. 3., 86 A., Hellerup.
- Mikkelsen, Jens, Jernb.exp., 28. 12., 67 A., Lyngs.
- Moe, Edvard Conrad Vald., Ritm., 15. 10., 42 A., Næstved.
- , Fred. Olaus, Præst, 18. 10., 88 A., Roskilde.
- Mogensen, Edv. Bernh., fhv. Billedskærer, 13. 11.
- Mollerup, Claudia T., f. Ahnfeldt, 10. 10., Terndrup, E. e. Sagf.
- Moltke, Augusta Vilh. Thorveiga, Komtesse, 9. 1., 80 A.
- , Vilh. Carl Immanuel Johs., Greve, fhv. Sekr.chef, 19. 4., 70 A.
- Momsen, Joh. Fred., Propr., 1. 4., 88 A., Skovlyst.
- Monberg, Lauritz Chr. Christensen, Ingeniør. 26. 3., H: Anna, f. Teisen.
- Monies, Nordal Carl, Sømd., 25. 8., Sortehav.
- , Thora, 20. 12., 86 A.
- Monrad, Harald Viggo, Student, 29. 3.
- Mortensen, Helga Marie Dagmar, f. Nitsche, 25. 6., 35 A., Holbæk.
- , Laura Louise, f. Balle, 4. 2.
- Motzfeldt, Søren Vilh., Propr., (begr.) 24. 8., Søgaard v. Ringsted.
- Munch, Christiane, f. Foght, 24. 9., E. e. Guldsmedm.
- Mundberg, Anton Nielsen, Landstingsmd., 28. 1., 63 A.
- Mylius-Benzon, Anna Marie Elisab., f. Benzon, 22. 3., 71 A., E. e. Kmh.
- Mühlensteth, Niels Chr., Etr., fhv. Postm., 12. 12., 87 A., Helsingør.
- Müller, Hans Jørg., Sagf., 5. 12., 88 A., Kjerteminde.
- , Jacobine, f. Bentzen, 18. 1., 82 A., E. e. Major.
- , Jeannette Fred. Christiane, f. Fog, 26. 4., 72 A., E. e. Kancr.
- , Joh. Alexis, Ob., 2. 10., 58 A.
- , Louise, 23. 7., Tunis, B: Overførst.

- Müller, Poul, Kolonib., 19. 11., Jacobs-
havn i Grønland.
- Münter, Theodor Chr., Bogholder, 25.
1., H: Mary Ann, f. Wing.
- Møller, Albert Mart. Vald., Inkassator,
18. 5.
- , Carl Fred., Revisor og Bogh., 9.
10., H: Emilie, f. Brandt.
- , Carl Hartvig, Gross., 11. 12., H:
Eleonora, f. Beck.
- , Chr., Direkt., 22. 12., 58 A., Odense.
- , Ernst Lauritz Vennehuld, fhv. Or-
ganist, 14. 4.
- , Frantz Peckel, Dr. phil., Fabr.,
22. 10.
- , Hakon Alfred Vilh., Fabr., 28. 11.,
H: Emilie, f. Palitzsch.
- , Johan Poul, fhv. Fabr. (Horsens),
2. 3., 71 A.
- , Lauritz Johs., Ingeniør, 14. 5., H:
Camilla, f. Schlegel.
- , Marie, f. Kaalund, 1. 2., Sindal,
M: Apoteker.
- , Mathilde Helene Marie, f. Nielsen,
19. 12., M: Prokurist.
- , Peter Engel, Krigsr., 24. 5., 79 A.
- Mønsted, Henrik Jul., Prok., Branddir.,
13. 10., 80 A., Løgstør, H: Maria,
f. Esmann.
- Mørck, Doris Emilie, f. Simonsen, 7.
11., E. e. Fabr.
- , Helmer, Forret.fører (St. Peters-
borg), 10. 11., Catania.
- Nebelong, Constance, f. Horn, 25. 2.,
E. e. Justr., Stadsbygm.
- Neergaard, Carl Aug. Johs., Hofjæger-
mest., Landstmd., 31. 1., 49 A.
- , Holger Chr. Fred., fhv. Rektor,
30. 5., 70 A.
- , Olivia, f. Dichmann, 30. 9., E. e. Ob.
- Nees, Jacob Chr. Anasti, fhv. Tele-
grafb., ? 10.
- Neess, Karen, f. Hoell, 22. 1., 80 A.,
E. e. Læge.
- Neiiendam, Emil, Fabr., 13. 2.
- , Emilie Cathinka, f. Vismann, 11.
7., E. e. Guldsmedm.
- , Vilh. Jacob, Slagterm., 24. 7., H:
Josephine, f. Rheinländer.
- Neuhausen, Viggo, Lt., 14. 10., 24 A.,
Kongo.
- Nielsen, Adolf Peter, Sagf., 7. 11.,
Viksø, H: Anna, f. Kastrup.
- , Andrea Petrea, f. Soetmann, 18.
10., Skive.
- , Axel Peter, Organist, (begr.) 27. 9.,
37 A.
- , Chr. Fred., Direktør, 17. 11., 57 A.
- , Edvard Emil Rosenstjerne, stud.
theol., (begr.) 21. 4.
- , Emilie, f. Sønderup, 17. 4., Nykjøb.F.
- , Emilie Marie, f. Svarre, 9. 11.,
Roskilde, M: Herredsfuldm.
- , Fred. Chr., Sagf., Godsforv., 2. 11.,
Snæsere, H: Emilie, f. Münter.
- , Gerda Agnes, f. Wind, 29. 11., 58
A., Tillitse, E. e. Lærer.
- , H.P., Sognef., 5. 8., 65 A., Tidsvilde.
- , Henriette Katr., adopt. Øllgaard,
f. Lindbæk, 21. 11., M: cand. jur.,
Ass.
- , Jacob (Forf. Knud Skytte), fhv.
Lærer, 4. 3., 70 A., Aarhus.
- , Jacob, Gross., 28. 5., 81 A., H:
Laura, f. Bernth.
- , Joh. Marie Ulrikka, f. Barfoed, 4.
2., Lumby, E. e. Lærer.
- , Laurine Christ., f. Christensen, 27.
12., 23 A., M: exam. pharm.
- , Peder, Kapt., 11. 6., 51 A., H:
Marie, f. Rose.
- , Vilh., Kbm., 4. 4., Nyborg, H:
Christine, f. Lindahl.
- Nissen, Chr. Carl, Optikus, 27. 3., Al-
gier, H: Bartholine, f. Holm.
- , Hans Ditlev, fhv. kgl. Skovf., 15.
10., 94 A.
- , Sophus Ferd. Aug., Prok., Brand-
dir., 17. 1., 68 A., Kallborg, H:
Marie, f. Thrane.
- Nolfi, Leonora, Musiklærerinde, 3. 7.,
61 A., Kolding.
- Nortvig, Johanne Bartholine, f. Monberg,
27. 10.
- Norup, William, Boghdler, 12. 5., 32
A., Nykjøb. S.
- Nyeland, Maria Isabella Caroline Wil-
lems Raman, 29. 12., Vilvorde, M:
Direktør.
- Nygaard, M. K., f. Lund, 31. 5., Hjør-
ring, E. e. Kmr., Toldinspekt.

- Nyholm, Lars Chr. Christopher, fhv. Præst, 23. 11.
- Nørgaard, Chr. Hausgaard, Postexp., 23. 11., Aalborg.
- Ohr, Christine Carol, f. Koch, 24. 6., Sandbjerg.
- Olesen, Fred. Chr. Dithleff, Assurandør, 18. 3.
- Olrik, Maria, Assistent, (begr.) 2. 4.
- Olsen, Edvard Chr., fhv. Lærer, 23. 12., 67. A., Hillerød.
- , Elisabeth, f. Hansen, 6. 6., 86 A., E. e. Gross.
- , Jacob, Isenkr., 10. 9., Løgstør.
- Oppermann, Mathilde, 5. 12., 84. A., Rude.
- Ortmann, Fanny Cecilie, ? 9., Abruzzerne.
- Ostenfeld, Johanne, f. Seidelin, 18. 12., 32 A., M: Præst.
- Osterwaldt, Chr. Fred., Justr., fhv. Maskininspekt., 8. 3., 66 A., Aarhus.
- Otto, Joh. Einar, Billedhugger, 22. 8.
- Paasch, Wilh. Heinrich, Direkt., 18. 10.
- Palludan, Christiane Marie, f. Palludan, 12. 7., 66 A., E. e. Godskass. v. Statsb.
- Paludan, Jørgen Niels, Inspekt., 12. 5.
- Partsch, Marie Louise Bertha, f. Wirth, 4. 5., 60 A.
- Paulsen, Marcus Johansen, Toldass., 4. 10., 44 A.
- Pechüle, Anton Vilh., Naalemag., 8. 3.
- Pedersen, Hanna Caroline Mathilde, f. Eide, 28. 8., E. e. Kom.dør.
- , Hans, fhv. Landstmd., 18. 3., 85 A., N. Bjert.
- , Ruth, 10. 6., 16 A., Hillerød, D. af Landskabsmaler.
- Perlstein, Helene, f. Levy, 25. 11.
- Peronard, Pierre, Garverm., (begr.) 28. 9., H: Kirstine, f. Brøchner.
- Petersen, Albert Georg Sophus, fhv. Kapelmusikus, 1(?) 4.
- , Alexander Chr., Præst, 22. 5., 90 A., Jydstrup.
- , Carl Chr., Skorstensfejerm., 12. 3., 66 A.
- , Else Marie, f. Høst, 17. 12.
- , Emil, Bogtrykker, 28. 4.
- , Fransiska Emilie, Lærerinde, 28. 4.
- Petersen, Frants Oscar, Tobakshler, 14. 3., 41 A., H: Emilie, f. Mølsted.
- , Hans Chr., Postm., 14. 5., 68 A., Holsted.
- , Henriette Caroline Cecilie, 23. 7., E. e. Krigsass.
- , Jens Bisgaard, Kunstmaler, (begr.) 24. 2.
- , Jensine Margr. Henriette Thomine, f. Svanekjær, (Hillerslev), 2. 1., 25 A., M: Præst.
- , Johanne Judithe, 20. 11., 84 A., Aarhus, E. e. Stationsf.
- , Julie Fred., f. Bech, 13. 10., 79 A., E. e. Krigsass.
- , Laura Christine, f. Bertelsen, 23. 10., M: Prof.
- , Lorentz Rotislaff Schat, 22. 8., 52 A., B: Prof.
- , Marie Cathr., f. Øhlenschlæger, 25. 6., E. e. Kof.kapt.
- , Marie Elisab., 19. 6., E. e. Skibsinsp.
- , Niels, Førstelærer, 26. 11., 61 A., Bøge.
- , Peter, Krigsass., fhv. Regnskabsf., 14. 4., 86 A.
- , Peter Joh. Vald., fhv. Kapelmusikus, 23. 8., H: Henriette, f. Heidekampff.
- , Thorv. Alexander Constantin, Manufakturhdler, 21. 10.
- Philip, Anna Marie Augusta, f. Harth, 25. 1., Skovshoved, M: Gross.
- Philipsen, Amalie, f. Wolff, 25. 9.
- , Eduard, Gross., 10. 6.
- Picker, Cathrine Jeffry, f. Benzon, (begr.) 20. 6., E. e. Præst.
- Pio, Emilie, 28. 8., 90 A.
- , Hjalmar, 17. 10., S. af Skuesp.
- Pontoppidan, Andreas Reiersen, Kunstmaler, 3. 7.
- , Caroline Marie, Konvent., 17. 7., 83 A.
- , Hendrik, Generalkonsul, 22. 2., 86 A., Hamborg.
- , Jørgen Emil Svend, 13. 6.
- , Marie Charl. Christiane, f. Krebs, 10. 6., E. e. Propr.
- , Nielsine, 20. 11., 77 A., Ribe, E. e. Kbm.
- Posselt, Olivia Marie, 15. 10.

- Poulsen, A. H., Redakt. (Horsens), 5. 9., 35 A., Vejle.
- , Alma Soph. Krist. Georgine, f. Evers, 19. 10., Ulsted, M: Præst.
- , Fred. Einer Joh., Skorstensfejerm., 8. 6.
- , Peter Andr., fhv. Konsul, 22. 10., 56 A., Buxton.
- Prahl, Samuel Chr., Lt., Tandlæge, 16. 8., 59 A., Horsens, H: Elise, f. Ellebye.
- Pram-Klagenberg, Anna Joh., f. Winther, 9. 11., M: Fuldm.
- Prange, Erita Cecilie Charl., f. Hansen, 8. 4., M: Tandlæge.
- Prehn, Ditlev, Snedkerm., 5. 5.
- Preuss, Joh. Henrik, Krigsr., 21. 7., 80 A.
- Priiskorn, Oluf, Gymnastiker, 22. 6.
- Prytz, Henriette, f. Loehr, 8. 8., Fredericia.
- Prætorius, Johanne Marie, f. Bruun, 11. 6., Asmild, M: Præst.
- Puggaard, Annette Marie Bolette, 2. 10.
- Quaade, Holger Valeur, 16. 12.
- Qvade, Henrik Anton, Propr., 29. 10., 46 A., Bursø.
- Qvist, Chr. Hansen, Gross., 28. 8.
- Raaschou, H. G., Gross., 16. 8., Charl. lund.
- Raben, Karen Sophie, 12. 4., 74 A., Vonsild, B: Landstmd.
- Raffel, Hermann, Gross., 2. 3.
- Raffenberg, Anna Georgine Marie, 19. 1., Middelfart.
- , Ellen, 6. 9.
- Rahlff, Wilh. Frederikke Gertrude, 2. 7.
- Randrup, Thora Olivia, f. Holm, 29. 11.
- Rasch, Constantius Henrik Marcus Niels, Gross., 23. 4., 60 A.
- , Elisabeth, f. Marker, 18. 10., E. e. Gross.
- Rasmussen, Anders, Lærer (Gandløse), 11. 8., H: Dora, f. Ross.
- , Clemendine Frederikke, f. Borch, 21. 4.
- , Elisabeth, f. Blædel, 13. 9., Klosterskov v. Stege.
- , Hansine Mathilde, f. Olsen, 1. 4., 75 A., Præstø, E. e. Kmr.
- , Jens Peter, Skipper, 25. 6., Bandholm.
- Rasmussen, Joh. Fred. Jacob, Gross., 24. 4.
- , Karen Marie, f. Olsen, 8. 6., M: cand. phil.
- , Michael Ludvig, Kapt., Klassek., 10. 11., 69 A., Aarhus.
- , Niels, Kantor, 3. 7., 54 A., Frederiksborg, H: Augusta, f. Broch.
- Raspaud, Noël, Sproglærer, 30. 7.
- Ratzeburg, Vilh., Gross., 28. 3.
- Raupach, Louise Cecilie Elisab., f. Andrea, 30. 9., E. e. Kapt.
- Ravnkilde, Clara Espinosa, f. Perkins, 26. 1., M: Læge.
- Read, Alan W., Dr. dent., 29. 12.
- Recke-Madsen, Caroline Margr. Georgine, f. Lumbye, 2. 4., 68 A., Ystad, E. e. Skuesp.
- Reddelien, Petrea, f. v. Berger, 15. 3., Stubkjøb.
- Reedtz-Thott, Otto Peter Axel Basse, Baron, Hofjægerm., 5. 10., 60 A., Valby.
- Refs, Niels Peter Alfred Laurentius, Kapt., 4. 8., 54 A., Modum.
- Reinhard, Johan Clemens Tode, fhv. Overlærer, 3. 10., 84 A., H: Antoinette, f. Benzon.
- Reitzel, Anna Carol. Wilhelmine, f. Rasmussen, 11. 9., M: Faktorass.
- Remien, Gottlieb Carl Aug., Forp., 16. 7., 90 A., Christiansdal.
- Reumert, Andrea Christ. Nielsine, f. Fonnesbech, 7. 5.
- Reusch, Emilie, f. Ulrich, 19. 9.
- Reventlow, Emma Louise Desirée, f. v. Vasmer, ? 8., 81 A., E. e. Greve.
- Rhode, Amalie Charl. Sophie Holstein, f. Hullstrøm, 21. 1., 49 A., M: Ingeniør.
- Riber, Hans Peter, Landbrugskand., 4. 12., Svendborg.
- , Vincens, Gross., 5. 6., H: Christiane, f. Torup.
- Ricard, Signe Sophie Vilhelmine, f. Møller, 21. 10., M: Dptm.chef.
- Riemann, Ane Marie Elise Henr., f. Engberg, 17. 6., 41 A., Faxe, M: Præst.
- Rievers, Johanne Margr., 11. 4.
- Rosen, Emilie, f. Carlsen, 20. 4., M: Fabr.

- Rosenstand, Emma, f Kretschmer, 21. 3., E. e. Manufakturhdler.
- , Ernst Wolfgang Theobald, 30. 4.
- Rossing, Kristine, (begr.) 18. 4., E. e. Blik.slagerm.
- Rude, Christiane Mathilde, f. Lund, 16. 3.
- Rundin, Gustav Herman, Postexp., 27. 10., 35 A., Hillerød.
- Ruuth, Ulla, f. v. Haffner, 9. 10., 66 A., M: Greve, Hofstaldn.
- Rützebeck, Julius, Maskininspekt., 5. 1.
- Ræder, Jacob Oscar Fred., stud. med. & chir., 20. 6., 25 A.
- Rømer, Alexandra Alberta, f. Philipson, 15. 1., M: Agent.
- , Caroline Laurine Jacobine, f. Friderichsen, 5. 5., 83 A., E. e. Ritm.
- Rønne, Jensine Elisab., f. Justesen, 16. 4., 78 A.
- , Waldemar, 1. 6., 72 A., H: Alma f. Ahnfelt.
- Rønnenkamp, Heinrich Vilh., Ingeniør, 7. 10., 71 A.
- Sabroe, Kirstine, f. Holtz, 20. 10., Silkeborg.
- Salling, Henriette, f. Plum, 25. 1., Lemvig, E. e. Distriktslæge.
- , Peder Pedersen, Sagf., 1. 5., 41 A., Nykiøb. M.
- Sand, Moritz Niels Chr. Kjærulff, Gross., 14. 11.
- Sandberg, Nielsine Dorthea, f. Rerup, 1. 12.
- Sander, Ernst Wilhelm H., Stat.forst., 3. 6.
- Sandholt, Meta, 22. 5., E. e. Gross.
- Saul, Marie Henriette, f. Torp, 12. 10.
- Sauter, Emil Fred. Ferd., Museumsb., 13. 4., 68 A.
- Saxtorph-Beck, Albert Harry, Boghdler, 20. 6., 31 A.
- Scavenius, Carl Sophus, Kmh., 15. 2., 61 A., Klintholm, H: Thyra, f. Castonier.
- Schaar, P. C. E., Kbm., 16. 3., Hellebæk, H: Emilie, f. Schaldemose.
- Schackinger, Ludvig Wilh. Lüttich, Materialforv., 27. 5.
- Schaffalitzky de Muckadell, Carl Henrik Dittl. Vilh., Baron, Hofjægerm., 10. 10. 58 A., Skjoldmose.
- Schalburg, Martine, f. Jespersen, 15. 12., Nyborg, E. e. Kmrcer.
- Schandorph, Sophus Chr. Fred., Dr. phil., Forf., 1. 1., H: Ida, f. Branner.
- Scharf, Cecilie Cathr., f. Sørensen, 1. 9., M: Krigsass.
- v. Scharffenberg, Pauline Maren Marie, f. Schønberg, 29. 9.
- Scharling, Rud. Emil, Præst, 7. 1., 78 A., H: Pauline, f. Holm.
- Schaumburg, Viggo, Journ., 4. 4.
- Scheel, Charlotte Juliane, 23. 12.
- Scheuer, Adolph Peter Johansen, cand. mag., 11. 11.
- Schibsbye, Johanne Marie, 23. 11., 84 A.
- Schiellerup, Marie Helene, 26. 3., 70 A., Fredensborg.
- Schifter, Carl Emil Andr., 13. 4., New York.
- Schinkel, Carol. Cathrine, f. Hesselager, 3. 4., 79 A., E. e. Jernb.godsexp.
- Schiwe, Adam Wilhelm, Kontreadmiral, 25. 2., 73 A.
- Schiøler, Augusta[Thalia Petrea, f. Lehn, 6. 6., Hellerupgaard.
- Schønberg, A., Ktchef, 27. 10., Fredensborg, H: Anna, f. Strandberg.
- Schjerning, Caroline Margr., f. Dahlstrøm, 1. 4., Brobyskovgaard, E. e. Præst.
- Schjøtt, Alvilde, f. Neergaard, 24. 9., E. e. Præst.
- Schjøttz, Emil Edvard Harald, O.sagf., 15. 6., 52 A.
- Schmidt, Agnes Chathrine, f. Emmeche, 22. 6., M: Kunstmaler.
- , Andr. Frederik Ferd., Instrum.mag., (begr.) 23. 8.
- , Christiane Marie, f. Kriel, 17. 8., Hjørring.
- , Christiane Marie, f. Sohnwaldt, 15. 2., E. e. Dampmøller.
- , Claus Janus Andr. Ness, Distriktslæge, 3. 4., 55 A., Nibe.
- , Edith Louise Rose Joh., f. Jensen, 4. 1., M: Læge.
- , Isbrandt P., fhv Foged, 12. 8., Dragør.

- Schmidt, Jes H., fhv. Skibsf., Navig.lærer, 3. 3., 80 A., Sønderho.
- , Sophus Henrik, Gross., (begr.), 8. 2.
- , Søren Aug. Vilh., fhv. Hosp.fuldm., 3. 4.
- , Wald. Emil, Musiker, (begr.) 13. 3., 59 A.
- , Wilhelmina, f. Haste, 6. 9.
- Schmidth, Chr. E., Konsul, 26. 7., Aarhus.
- Schmiegelow, Constanz, 18. 4.
- Schmith, Hulda Atherdine Ejulie, f. Petersen, (begr.) 27. 4., E. e. Postm.
- Schnell, Balthazar Stig, Kapt., 26. 8., 50 A., H: Elisabeth, f. Hass.
- de Scholten, Frederikke Elisab., f. Arendrup, 11. 7., 58 A., Aalborg, M: fhv. Overlæge.
- Schottlænder, Adolph, 31. 3., Helsingør, H: Marie, f. Høst.
- Schou, Albert Chr. Henrik Theodor, Præst, 1. 11., 72 A., Overby, H: Albertha, f. Velschou.
- , Anna Marie, f. Voigt, 21. 12.
- de Schouboe, Ulrikke Antoinette, 9. 4., 87 A.
- Schousboe, Karen Marie, 28. 5., Landet, D. af Præst.
- v. Schreittenthal, Joseph Schreitter, Porcel.hdler, 14. 10.
- Schrøder, Richard Martin, Teaterdirekt., 19. 4.
- , Vilhelm Fred. Georg, Forstr., fhv. Skovr., 5. 9., 78 A., Odder.
- Schultz, Theone Marie Fred., f. Baronesse Guldenchrone, 2. 7., 66 A., Hornbæk, M: Admiral.
- Schalbe, Julius Fred., fhv. Godsforv., 16. 12.
- Schwartz, Evald Fred., Krigsass, 28. 12.
- Schwensen, Einar, Lt., ? 1., Kongo.
- Schæffer, Emma Helene, 1. 11., 66 A., Lærerinde.
- Schäffer, Carl Ludvig, Bundtmag., 29. 7., 91 A., Hillerød.
- Schönberg, Caroline Marie, f. Aller, 6. 3., M: Ass.husforv.
- Schønning, Otto Albert, Ob., 30. 3., 74 A.
- , Rudolph, fhv. Distriktslæge, 7. 11., 81 A., Sorø.
- Schønning, F. August, Ktchef, 27. 10., 55 A.
- Seedorff, Joh. Heinrich, Læge, 26. 3., 44 A.
- Segelcke, Thomas Riise, Forretnf., 19. 9., 26 A., Sibirien.
- Sehested, Harald, cand. jur., Herredsfuldm., 30. 3., 45 A., Faaborg, H: Mimi, f. Holbech.
- Seidelin, David, Gross., 31. 7., Gilleleje, H: Mathilde, f. Roed.
- , Theodora, f. Nissen, 28. 6., Fredericia.
- Seistrup, Wilhelmine, f. Thomsen, 20. 9., E. e. Skibsf.
- Seligmann, Ina, f. Møinichen, 14. 8., Horsens.
- Sibbern, Henrik Steffens, Arkitekt, 8. 9., 75 A.
- Sidenius, Vilhelm Bille, stud. med. & chir., (begr.) 13. 8.
- Siersted, Martin Barbrandt, Partikulier, 11. 3., H: Bothilde, f. Wethje.
- Siesby, Eva, f. Jacobsen, 18. 6.
- Simonsen, Agnes Henriette, f. David- sen, 22. 8., M: O.sagf.
- Sivertsen, Vilhelmine Cathrine, f. v. Tangen, 26. 12., E. e. Intendant.
- Skeel, Holger Fred., Kmh., Oblt., 25. 10., 71 A.
- Skibsted, Chr., fhv. Gross., 23. 3.
- Skibye, Marie Nicol. Fred., f. Wilchen, 10. 7., Halsted.
- Slangerup, Fred. Juliane, fhv. Institutb., 8. 11., 90 A.
- Smidt, Louise Nicol., f. Winge, 8. 8., 89 A., Valby, E. e. Kapt.
- Smith, Sophus Fred. Georg, Skoleinspekt., 7. 2.
- Sommer, Meta Anna Marie, 25. 12., E. e. kgl. Kapelmk.
- , Mogens Abraham, Lægpræd., 5. 2., 72 A., Aalborg.
- , Peter Nicolai, Malerm., 4. 5., Næstved.
- Sommersted, Louise Vilh., f. Wædel, 16. 1.
- Sonne, Julia Andrea, f. Frennesen, 31. 10.
- Sove, P., fhv. Dampmøller, 27. 3., Nakskov.
- Spang, Julie Henriette, 20. 2.
- Speyer, Adolph, Kommitteret, 16. 12., 63 A., H: Clara, f. Geltzer.

- Sporon, Georgia Hansine, Konvent., 17. 5., 81 A.
- Spreckelsen, Alfred, fhv. Apoteker, 3. 11.
- Staal, Anna Adolphine Kirstine, f. Nielsen, 12. 9., M: O.sagf.
- , Julius, Toldklar., 11. 1., H: Jenny, f. Langevad.
- v. Staffeldt, Elisab. Kristine, f. Bøgh, 5. 8., Nysted.
- Stabr, Joh., fhv. Blomsterfabr., 27. 7., 79 A.
- Stapel, Chr. Ludvig, cand. pharm., 12. 3., Korsør.
- Steen, Emma Emilie, f. Hanssen, 14. 10., M: Rodem.
- , Hulda, f. Gundorph, 14. 8., Assens, E. e. Kbm.
- Steenberg, Johanne Carol., f. Tengstedt, 25. 3., E. e. Toldkontr.
- , Signe Rigmor, f. Larsen, 6. 2., M: Redakt.
- Steenild, Mette, f. Kioldsen, 10. 1., 78 A., Volstrup.
- Steenstrup, Joh. Peter From, Regnskabsf., 14. 6., H: Axeline. f. Tulinus.
- Steffensen, Emma Helene Julie, f. Weitemeyer, 15. 4.
- , Margrethe, f. Thrige, 25. 5., 79 A., Roskilde.
- Stein, Christine Carol. Hansine, f. Møller, 11. 8., Præstø.
- , Joh. Carl Henrik Theobald, Prof., Billedhugger, 16. 11., 72 A., H: Sara, f. Fallesen.
- Stemann, Elise Henriette, 4. 6., 79 A., Roskilde.
- Stephansen, Cosmus Nicolai, Skibsmægl., 27. 2., 71 A., Korsør, H: Marie, f. Kruise.
- Stern, Caroline Wilh., 8. 2.
- Stevenius, Dorteia Carol., f. Herholdt, 20. 7., E. e. Fabr.
- Sthyr, Gustav Adolph, cand. pharm., 22. 10., Riishøj v. Aarhus.
- Stibolt, Caroline Sophie, 11. 11.
- Stjerne, Caroline Henriette, f. Ulrichsen, 16. 3., E. e. Justr.
- Stoltze, Louise, f. Schrøder, 15. 12., 94 A.
- Storm, Adamine, f. Bentsen, 6. 3.
- , Ottonine Henriette, 17. 4.
- Strandberg, Magdalene, f. Schiønning, 17. 7., Fredensborg.
- Strarup, Hertha Fanny, Kmlærerinde, 1. 3.
- Street, Harald Emilius, Udstedsbest., 6. 8., Satut i Grønld.
- Stribolt, Carl Hendr., Kmr., 31. 1., 69 A.
- Stricker, Christiane Elisab., 21. 11., Hals.
- Strodtmann, Carl Fred. Theodor, fhv. Præst, 27. 2., 74 A., H: Hedvig, f. Rohmann.
- Strøm, Arlinde, f. Faber, 3. 2., Odense, E. e. Overlærer.
- , Hans Chr. Samuel, Dr. med., 19. 5., Odense, H: Minna, f. Bangert.
- Stuckenberg, Theodor Jacob Korn, Arkitekt, 3. 5.
- Stöckel, Chr. Sophus, Snedkerm., 11. 9., 47 A., Fredensborg.
- Suhr, Louise Marie, f. Heinisch, 10. 12., E. e. Propr.
- Sundstrup, Eduardine, f. Madsen, 9. 1., E. e. Tobaksfbr.
- Svane, Emma Petrine, 5. 12., 79 A., Usserød.
- Svanekjær, Cathinka Cecilie, f. Lauritzen, 1. 6., E. e. Toldforv.
- Svanholm, Lauritz, Godsejer, 19. 5., 63 A., Koldinghus, H: Birgitte f. Hartmann.
- Svensen, Henriette Adelaide, f. Jorck, 16. 11., E. e. Musikdirkt.
- , Viggo Emil, fhv. Fotogr., 18. 2.
- Szybrowsky, Marie Birgitte, 4. 5.
- Søeberg, Jørgen Hansen Mathiasen, Forretnb., 20. 3., Randers.
- Søeborg, Laura Nathalie, f. Lange, 26. 11., 83 A., E. e. Fabr.
- Sølling, Henriette, f. Plum, 25. 1., Lemvig, E. e. Distriktslæge.
- Sørensen, Frederik, Kammermusikus, 7. 10, Stockholm.
- , Hans, Dyrslæge, 14. 12., 72 A., Odense.
- , Jacobine Augustine, f. Ahlberg, 20. 9., E. e. Prof., Marinemaler.
- , I. C., Kbm., 27. 12., Kolding.
- , Johannes, Præst, 23. 7., 35 A., Holstebro.

- Sørensen, Niels Peter, cand. theol., ?.
3., Stautrup.
- , Therese Elisabeth, f. Aagaard, 8. 5.,
Aalborg, M: Direkt.
- Taanning, Vilhelmine Christine, f. Han-
son, 10. 12.
- Tang, Anne Sophie Elisabeth, f. Schouboe,
30. 1., 89 A.
- Teilmann, Christen Andreas, 5. 4.
- , Elisabeth, 25. 1., 87 A., Korsør.
- , Peter Chr., Skoleb., 9. 3.
- Teisen, Hans, Propr., 23. 3., Keirup,
H: Augusta, f. Juel-Brockdorff.
- , Ingeborg Dorothea, f. Borchorst,
19. 7., M: Ritm.
- Tesch, Johan Ferd., Læge, 4. 12., 60
A., Uldum, H: Cecilie, f. Thomsen.
- Tetzlaff, Thora Jacobine Nathalia, f.
Geisler, 12. 7., M: Justr.
- Textière, Leopold, Instrumentmag., 15.
6., H: Fanny, f. Trier.
- Thaarup, C., Fyrmester, 4. 1., 81 A.,
Magleby, Møen.
- Thayssen, Laura Christine, f. Barfoed,
9. 12., 90 A., E. e. Præst.
- Thellesen, Caroline Vibekke, 27. 12.,
89 A.
- Thiele, Aug., Forp., 22. 5., Fuirendal,
H: Ingeborg, f. Finsen.
- , Kirstine, f. Hansen, 16. 9.
- Thisted, Elise, f. Rasmussen, 20. 7.,
E. e. Præst, Forf.
- , Marie Christine, f. Thorup, 9. 8.
- Thomassen, Ellen Cathrine, f. Schubart,
4. 5., 95 A.
- Thomsen, Alma Joachimine, f. Sønde-
rup, 15. 12., M: Arkitekt, Byg-
inspekt.
- , Caroline, f. Rygaard, 16. 12., E.
e. Vejerm.
- , Frantz, Postm., 27. 4., 48 A.,
Marstal.
- , Hans Carl Fred. Heinr., fhv. Klok-
ker, 14. 8.
- , Johan, Etr., fhv. kgl. Pakhusforv.,
27. 2., 89 A.
- , Thomas Gottfried, Kapellan, 27. 9.,
59 A., Randers, H: Margr., f. Mol-
lerup.
- Thornam, Gudrun A. E., f. Klein, 20.
11., Lyngby.
- Thornam, Maria Elise, Malerinde, 22. 4.
- , Mathilde Cathinca, f. Petit, 4. 12.,
E. e. Prof.
- Thrige, Søren Bloch, Prof., fhv. Rektor,
1. 7., 81 A.
- Thulin, Otto Mauritz, Dr. phil., Vice-
konsul, 6. 12., Helsingør.
- Thulstrup, Heinrich Schaffard, Fabr.,
1. 11., H: Emmy, f. Starup.
- Thune, Johanne Justine, f. Rahtstedt,
25. 2., 83 A., E. e. Etr.
- Thymann, Antonie Camilla, 11. 11.
- Tidemand, Petrea, f. Hansen, 21. 11.
- Tietgen, Carl Frederik, Geh.konf.raad,
19. 10., 72 A., H: Laura, f. Jør-
gensen.
- Timm, Martha Marie Elisabeth, f. Gläfcke,
24. 1., M: Direkt.
- Timmermann, Louise Amalie, f. Ahrent-
zen, 4. 12., E. e. Juvelerer.
- Tobiesen, Margrethe Gabrielle, 27. 9.
- Toft, Lars Fabricius, Dr. med., Kmlæge,
11. 1., 66 A.
- Toldberg, Carl, Kapt, Distriktsforst.,
9. 12., 75 A.
- Tommerup, T., cand. phil., fhv. Møller,
25. 2., Lyngby.
- Topp, Abel Cathrine, f. Færch, 11. 10.,
Grindsted, M: Apotekb.
- Topsøe, Augusta, f. Petersen, 18. 9.,
E. e. Redakt., Forf.
- Toussieng, Fransisca, 9. 5.
- Tramsen, Jens, Havebrugskand., 14. 6.
- Transe, Johanne Dorothea, f. Lemcke,
12. 3., 85 A., E. e. Kapt., Told-
ktrol.
- Trebien, Heinrich, Propr., 7. 11.
- Treschow, Frederik Wilhelm, Arkitekt,
23. 4., 30 A.
- , Michael, Propr., 1. 4., 86 A.
- Trolle, Henriette Caroline, f. Jensen,
28. 9., 97 A., E. e. Kmr.
- , Marie, 4. 2.
- Tulinus, Carl Andreas, Konsularagent,
18. 7., 37 A., Faskrudsford, Island.
- Tutein, Johanne, 19. 4., 21 A., Aalborg,
D. af Godsejer.
- , William Axel, Partikulier, 17. 1.
- Tvede, Niels, fhv. Borgm., Aud., 13.
1., 72 A.

- Tychsen, Georg, fhv. Kbm., 8. 3., 66 A., Odense.
- Tüchsen, Ejnar, 16. 3., 19 A.
- Tønnesen, Hans Bartholomæus, Præst, 16. 3., 70 A., Saltum, H: Julie, f. Petri.
- Udbye, Hans Lauritz, Gross., 25. 3., 67 A., H: Henriette, f. Uhl.
- Ulrik, Viggo, Forp., 27. 6., 43 A., Sophiendal.
- Ulstrup, Edvard Aug., fhv. Fuldm., 7. 9., H: Augusta, f. Pauli.
- Ursin, Svend Georg, Fabr., 31. 3.
- Ussing, Kristian, fhv. Boghdler, 23. 4., Ørbæk.
- Vahl, Johannes, Underbibl., 22. 3., 70 A., H: Maria, f. Bendtsen.
- Vaupell, Agnes Johanne, f. Hjorth, 1. 12., 66 A., E. e. Pastor emer.
- Velschou, Anna, 10. 3., D. af Overkrigskm.
- , Julius Carl Chr., Herredsf., 23. 1., 48 A., Vestervig.
- Vesterby, Kirstine Marie Henriette, 24. 5., Ribe.
- Vett, Rebecca, f. Teys, 14. 12., M: Ingeniør, fhv. Prlt.
- Viegandt, Adamine, (begr.) 31. 1.
- Vinther, Jens Holger, Lt., Højskoleforst., 30. 9., 40 A., Brahetrolleborg.
- Vittendorf, Ida, f. Schleisner, 5. 11.
- Voigt, Anton Th., Glarm., 30. 11.
- Wagner, Carl Manthey, cand. phil., 16. 10.
- Wahl, Juliette Caroline, 18. 10., 88 A.
- Waldorff, Jensine Marie, f. Lind, 9. 4.
- Walther, Johanne Elise Vilh., f. Nielsen, 16. 11., 74 A.
- Wamberg, Fred. Sophus Ludvig, Mechanikus, 25. 3., Brønshøj.
- Wandel, Rasmus Jul., Gross., 13. 11., 86 A., H: Charlotte, f. Bøggild.
- Wanscher, Vilhelm, Distriktslæge, 6. 2., 58 A., Skibby, H: Clara, f. Fenger.
- Warming, Chr. Carl, fhv. Urtekr., 17. 7., H: Marie, f. Møller.
- , Emil I., Theaterdirekt., 29. 12., Nykjøb. F.
- Warthoe, Thora Alexandrine, f. Madie, 25. 7.
- Weber, Jørgen Chr., Prokurist, 19. 10.
- , Luise Vilh. Augusta f. Holm, 20. 12., Roskilde, E. e. Tømrerm.
- Wedell, Jacob. Partikulier, 25. 7., 80 A.
- Wedell-Jarlsberg, Fin Fred. Vilh., Baron, fhv. norsk Komdørkapt., 15. 5., 85 A.
- Wedell-Wedellsborg, Frederik Jul., Baron, Hofjægerm., fhv. Overførst., 14. 2., 87 A., Hillerød.
- Weeke, Chr. Frederik, Sagf., 13. 12., 66 A., H: Laura, f. Krøldrup.
- , Frits Ferd., 8. 8., 75 A.
- Weel, Edel, f. Heine, 28. 2., E. e. Inspekt.
- Wegener, Charl. Sophie Margr., 24. 4.
- Weien, Peter Aug. Ferd. Emil, Maskinchef. cand. polyt., 10. 7., 57 A.
- Weis, Edvardine Reinholdine, f. Baronesse Hoff Rosenkrone, 1. 7., 80 A., E. e. Etr.
- Wennerwald, Theodor Heinrich, Fabr., 14. 11., 67 A.
- Wernberg, Anna Dorthea, f. Hellemann, 18. 10., 78 A., E. e. Præst.
- Werner, Emilie Rebecca Fred., f. Werner, 17. 4., 76 A., Ringsted, E. e. Distriktslæge.
- Westenholtz, Helen Scott, 23. 1., E. e. Etr.
- Westergaard, C. R., Kapt., Tandlæge, 9. 12., Aarhus.
- , Johanne Luise Sophie Christine, 14. 6., D. af Overkrigskm.
- , Oskar Albert, Postass., 17. 10.
- Westh, Anna Dorthea, f. Jacobsen, 5. 8., M: Kmr.
- Westphal, Johannes Chr., Kbm., 9. 7., 52 A., Tibirke.
- Westrup, Fred. Henry, Styrm., 29. 6., paa Søen.
- , Jul. Sophus, Kapt., 14. 8., 68 A.
- Whitte, Magnusine, f. Buch, 16. 9., E. e. Distriktslæge.
- Wiberg, Albert C. E., Stationsforst., 25. 12., Jullerup.
- Wichmand, Cathinca, f. Jansen, 26. 3.
- Wiegell, Anna Margr., f. Petersen, 15. 12., M: Gross.
- Wiehe, Marie Louise, 18. 9., 80 A.

- Wienberg, Chr. Peter, Murm., 7. 6., 82 A.
- Willeke, A. F., Guldsm., 25. 9., 83 A., Hjørring.
- Wilbjelm, Augusta, f. Hartmann, 11. 11., E. e. exam. jur.
- Willemann, Thora Nathalia, f. Halck, 19. 9., 77 A., E. e. Kmass.
- Willemoës, Joachim Godske, fhv. Præst, 15. 9., 72 A.
- Winmer, Karl Adalbert, Kapt., Postm., 8. 6., 58 A., Hjørring, H: Kristine, f. Damm.
- Winde, Vilhelm, Adjunkt, 7. 12., Gl. Buurholt.
- Winding, Ane Marie, 13. 6.
- , Fred. Andreas, Landinsp., 8. 1.
- Winning, Cornelia, f. Oksen, 26. 3.
- Winther, Charl. Sophie, f. Kruse, 25. 3., E. e. Justr.
- , Frederikke Henriette Marie, f. Møller, 30. 10., E. e. O.prok.
- , Johanne, f. van Bergen, 25. 2., 60 A., Nykjøb. F.
- Wissing, Vilhelmine, f. Trojel, 3. 1.
- With, Colsine Emilie, f. Binzer, 21. 11., E. e. Højesteretsass.
- Wogelius, Ovida Adamine Petrea, f. Holck, 10. 4.
- Wohnsen, Lauritz, Varemægl., 19. 9., Lyngby.
- Wolf, Anna, f. Tillge, 12. 10., Skibby, M: Postm.
- Wolff, Hilda Margr., 17. 9., B: Kapt. de —, Ida, f. Bestle, 15. 3., 90 A., Fred.havn.
- Wolff, Luise Auguste, f. Zepelin, 16. 7., 66 A., Hamborg.
- Wolfhagen, Carl Vilh., Direkt., 14. 12., 78 A., H: Louise, f. Jacobson.
- Worm, Antonie, 17. 4., Helsingør.
- , Einar Møbius, 10. 11., 28 A., Cap Staden.
- , Marie Kirstine, f. Friis, 12. 10., Odense, E. e. Præst.
- Wulff, Christiane Magdalene, 19. 6., Ranum.
- , Mary Elisab. Caroline, f. Hansen, 28. 4., M: Fuldm.
- Würschner, Christiane G., 20. 9., 89 A.
- Würtz, Caroline Fred. Wilh., 1. 2.
- Zacho, M P., Propr. (Gammeleje), 27. 8., 40 A., paa Dampsk. „Sif“.
- Zeilau, Carl Fred. Theodor, Ob., 20. 2., 71 A.
- Zeuthen, Fritz Vilhelm, fhv. Distriktslæge, 7. 3., H: Sophie, f. Lauritsen.
- Zielian, Chr. Johan Rud., O.sagf., 29. 7., 50 A., Randers.
- Zimmer, Karen Marie Margr., f. Geisler, 1. 2.
- Zoëga, Edvard Aug. Johs., Kapt., 18. 1., 59 A.
- Ørnstrup, Emilie Marie Christ., f. Muus, 27. 6., E. e. Hofapot.
- Ørsted, A. V., Skomm., 25. 1., H: Emma, f. Frydendahl.
- , I. E., Tømrerm., 29. 6.
- , Peter Vald., Revisor, 6. 10.

A. W. Rasch:

Dødsfald i Norge

1901.

Tillæg til
Personalhistorisk Tidsskrift.

Kjøbenhavn.

Det Hoffensbergske Etabl.

1902.

Dødsfald i Norge

1901.

Samlede af *A. W. Rasch*.

(Det efter H: anførte Navn angiver den efterlevende Hustrus Pigenavn.)

- Aabel, Andreas, fhv. Distriktslæge, 9. 5., Gjøvik. H: Mina, f. Collett.
- , Wilhelmine Louise, f. Collett, Distriktslæge Andreas A.s Enke, 67 A., 14. 9., Gjøvik.
- Aaker, Amborg, f. Bomhoff, 8. 9., Chr-ania.
- Aall, Nils, Godsejer, 69 $\frac{1}{2}$ A., 24. 2., Illefos. H: Charlotte, f. Aall.
- Aalborg, Gina, 1. 2., Tonsaasen, bgr. Kragerø.
- Aalholm, Hanna Cecilie, f. Foss, 82 A., 27. 1., Arendal.
- Aamodt, Marthe Cathrine, 75 A., 20. 5., Bergen.
- Aargaard, G. A., Bogholder, 19. 11., Chr-ania. H: Julie, f. Iversen.
- Aars, Emil, ORsagf., 63 A., 17. 10., T.hjem, (Rissen?).
- , Harald, fhv. Kvæstor, født 5. 1. 1812, † 11. 6. Chr-ania.
- Aas se Oates.
- , Marit, f. Kjelsberg, 72 A., 30. 7., Lilleelvedalen.
- Aass, Bernt Ludvig, Kbmd., 48 $\frac{1}{2}$ A., 16. 5., Drammen. H: Charlotte, f. Bjørløw.
- Adler, Emma Amalie, f. Wikstrøm, 30 A., 26. 7., Chr-ania.
- Agerup, Chr. R., 74 $\frac{1}{2}$ A., 2. 7., Grønli pr. Tønsberg.
- Allan, Wilhelma Jeanette, 1. 12., Chr-sund.
- Altenburg, J. O. R., Politimester, 54 A., 16. 4., Fr.hald, bgr. Chr-ania. H: Ida, f. Bjørnstad.
- Ambjørnsen, Petra, f. Wiborg, 71 $\frac{1}{2}$ A., 24. 10., Chr-ania.
- Amdal, Christian, Cand. philos., Døvstumlærer, 25 $\frac{1}{2}$ A., 10. 10., T.hjem.
- Amundsen, Ruth, f. Wetlesen, 6. 1., Hougsund.
- Andersen, Aagot Gunhilde, 27 A., 31. 8., Drammen, bgr. Evje.
- , Caspera Ulrikke Hals, f. Lunde, Postmester i Porsgrund, Cand. jur., Iver A.s Enke, 75 A., 29. 5., Porsgrund.
- , David, Juveler, 58 A., 2. 8., Bestum. H: Sophie, f. Gott.
- , Gertha, f. Schönberg, 29. 7., Chr-ania.
- , Jacob Rolsdorph, Høiesteretsassessor, 15. 2., Chr-ania, bgr. Vinger.
- , M., f. Backer, 63 A., 6. 12., Chr-ania.
- , Marthe, f. Dorph., 77 A., 7. 5., Bergen.
- , Svend, Skrædderm., 68 $\frac{8}{12}$ A., 30. 10., Chr-ania. H: Laura, f. Hasselris.
- Anderssen, Sverre Ulfeng, 19 A., 6. 2., Chr-ania.
- Andresen, K., Skolebestyrer, 43 A., 22. 12., Kragerø.
- Angell, Peter, 29. 4., Bergen.

- Arctander, Nils, Overlærer, 27. 10., Chr-
ania, bgr. Laurvig.
- Arentz, Hans Sigvardt, Agent, 70 $\frac{1}{2}$ A.,
2. 11., Stavanger.
- Armauer, Karoline, Enkefrue, 83 A.,
17. 6., Bergen.
- Arnesen, Johan, 28. 7., Øistesø. H:
Jeanette, f. Beyer.
- Arnet, Dorthea, f. Eggen, 71 A., 24. 3.,
T.hjem.
- , Martha, f. Alseth, 80 A., 13. 1.,
T.hjem.
- Arnold, Simon Carl, Direktør, 31. 8.,
Arendal.
- Arntsen, Carl Oluf, kgl. Fuldm., 64 A.,
3. 9., Chr.ania.
- Arvesen, Olaf, Advokat, 38 A., 21. 4.,
Onsø.
- Astrup, Peter, 74 $\frac{1}{2}$ A., 19. 11., Vaaler.
H: Amanda, f. Lie.
- Aubert, Emil René, 57 A., 15. 9., And-
kjærvig, Jylland. H: Lauritzstine,
f. la Cour.
- Bache, Maren, f. Rød, 13. 5., Tjøømø.
- Backer, Lars Zacharias, 23. 7., Holmen-
kollen, bgr. Glemminge. H: Thrine,
f. Schwartz.
- Bagge, B., Skibskap., 67 A., 11. 1.,
Kragerø. H: Maren, f. Hopp.
- , Halvor Johan, fhv. Sognepræst, 73
A., 3. 8., Chr.sand.
- , Maren, f. Hopp, 58 $\frac{1}{2}$ A., 25. 9.,
Kragerø.
- Bahr, H. E. S., fhv. Adjunkt, 79 A.,
4. 3., Stavanger.
- , Ida, 43 A., 16. 3., Robertsforss
Bruk pr. Umeå.
- Bakke, Andreas H., 39 A., 26. 9., Chem-
nitz, bgr. Vestre Aker.
- Balken, Nils Olai, Hattemagersvend, 77
A., 13. 4., Bergen.
- Bang, Ferdinand, Konditor, 39 A.,
Januar, Boston.
- , Maggie, f. Caspersen, 31 A., 19. 4.,
Herreds Præstegaard, bgr. Chr-
ania.
- , Ole Kaasen, Stud. theol., 5. 1.,
Eidsvold.
- Barstad, Lars Peter, ORsagf., 80 A.,
18. 4., Aalesund. H: Elise, f. Røn-
neberg.
- Barth, Adolf A., Skibsf., 56 A., 26. 1.,
Chr.sand.
- Baumann, Johan Albert Grüning, 26. 5.,
Porsgrund.
- Beck, Marie, Enkefru, 73 A., 6. 7.,
Moss.
- , Mathilde Dorotliea, f. Toft, 56 A.,
27. 2., Arendal.
- Becker, Arne, 76 A., 20. 7., Horten.
H: Helle, f. Bang.
- , Gabriel Theodor, Dampskibsf., 16.
9., Chr.ania. H: Olga, f. Olsen.
- Beckert, Charlotte Fredrikke, 40 A.,
12. 8., Chr.ania.
- Beichmann, Nicolay Helfred, fhv. Told-
kasserer, 87 A., 28. 6., Chr.ania.
H: Marie, f. Nissen.
- , Jacob, Oberstl., 3. 3., Chr.sand.
- Bendixen, Maren, f. Johnsen, 89 A., 24.
12., Bergen.
- Bennetter, Christian, Skibsfører, 82 A.,
26. 6., Chr.ania.
- , Fredrik, fhv. Skibsf., 83 A., 8. 11.,
Bergen.
- Bentzen, Andrea, 84 A., 27. 2., Chr-
ania.
- Bentzon, Trygve, 22 A., 17. 6., Bergen.
- Berbom, Fridthof, 5. 10., Sarpsborg.
- Berg, Anna Christine Fasting, f. Sivert-
sen, 23 A., 6. 3., Bergen.
- , Gabriel, Skibsreder, 75 A., 12. 9.,
Stavanger. H: Bertha, f. Randulff.
- , Justine Fredrikke, f. Strøm, 65 A.,
24. 7., Chr.ania.
- , N. A., Grosserer, 35 A., 15. 5.,
Chr.ania. H: Emma, f. Jensen.
- , Niels Peter, fhv. Skibskaptejn, 85
A., 28. 7., Chr.ania.
- , Thea, Enkefru, 67 A., 10. 4., Lun-
der pr. Hønefos.
- Berger, George, 24 $\frac{1}{2}$ A., 28. 7., Ham-
merfest.
- , Hella, 56 A., 29. 6., Chr.ania.
- , Thorleif Jacobsen, Advokat, 55 $\frac{3}{4}$
A., 26. 11., Foldalen.
- Bergersen, Hanna Marie, f. Wangberg,
2. 6., Bergen.
- Bergesen, Ane, f. Natvig, 23. 5., Sta-
vanger.
- Bergh, Engebret, fhv. Borgern., 79

- A., 6. 10., Chr.ania. H: Berthe, f. Olsen.
- Bergh, John Ludvig, 30 $\frac{1}{2}$ A., 27. 5., T.hjem. H: Lydia, f. Qvidal.
- , Julie Augusta, f. Halling, 77 A., 20. 11., Chr.ania.
- Bergstrøm, Edith, 6. 11., Haugesund.
- Bessesen, Bernt Andreas, Stud. jur., 24 A., 4. 5., Bergen.
- Beylegaard, Ingvar Christian, 11. 7., Chr.ania.
- , P. S., Sognepræst, 66 A., 25. 1., Vestby. H: Hilleborg, f. Smith.
- Bille, Abraham Johannes, Styrmand, 75 $\frac{1}{12}$ A., 26. 7., Oslo. H: Louise, f. Olsen.
- Birch, Carl, 7. 11., Holmestrand.
- , Julius, 16. 8., Drøbak.
- , Peter Abildgaard, Oberstl., 83 A., 11. 10., T.hjem.
- , Thea, 80 $\frac{1}{2}$ A., 31. 3., Chr.ania.
- Birck, Elisabeth, f. Groth, 85 A., 19. 9., Stavanger.
- Bischof, Heinrich, 20. 4., Vegesack ved Bremen.
- Biørnstad, Jensine Glerup, f. Thodberg, 70 A., 27. 9., Chr.ania.
- Bjerke, Anders Christian, 57 A., 10. 9., Horten. H: Hanna, f. Walløe.
- , Andrea, f. Grøntvedt, 18. 7., T.hjem.
- Bjørndahl, S. J., 65 A., 28. 12., Sarpsborg. H: Feodora, f. Ziegler.
- Bjørnsen, Søren, Ingeniør, 42 $\frac{1}{2}$ A., 5. 1., Chr.ania. H: Anna, f. Rogstad.
- Bjørnskau, Thea, Carl B.s Enke, 77 A., 31. 12., Oslo.
- Blaauw, Anna Cathrine, f. Hartwig, 50 A., 2. 12., Chr.ania.
- Black, Sara, 93 A., 13. 2., Chr.ania.
- Blich, Paul Fredrik, Læge, 54 A., 24. 11., Arendal. H: Marianne, f. Eyde.
- Blix, Johan Emil, Kbmd., 40 $\frac{3}{4}$ A., 23. 2., Horten. H: Marie, f. Andersen.
- , Peter, Arkitekt, 70 A., 31. 1., Vik, Sogn.
- Blom, Andreas Ebeltoft Rougtvedt, Adjunkt, 48 A., 10. 10., Chr.ania.
- , H. P. C., Marineløjtnant, 2. 8., Congo.
- Blom, Karen Nielsen, 71 $\frac{1}{2}$ A., 16. 8., Bergen.
- , Mathea, 25. 1., Borre.
- Blomqvist, Carl, Skomager, 73 A., 23. 7., Tromsø.
- Blydt, Johan, 7. 6., Manchester.
- Blytt, Andreas, 21. 9., Townsvill, Australien.
- Boberg, Elise Helene, f. Bøe, 71 $\frac{1}{2}$ A., 20. 12., Berg.
- Bodom, Elen Mathilde, 79 A., 1. 3., Østre Aker, bgr. Skei Kirke pr. Stenkjær.
- Boeck, Thorvald, kgl. Fuldm., 66 A., 21. 4., Chr.ania. H: Julie, f. Maschmann.
- , Susanne Andrine, bgr. 17. 6., Vestre Aker.
- Bojesen, Adolf Emil, Cand. theol., 15. 5., Kbhvn. H: Gertrud, f. Frich.
- Bolann, Olaf, 24 A., 26. 11., Bergen.
- Bonde, Oscar August, 31 $\frac{1}{2}$ A., 6. 6., Bergen.
- Bonnevie, Christian, 17. 10., Kragerø.
- Borch, Chr. B., 14. 11., Brooklyn. H: Andrea, f. Myhrvold.
- , Ulrik Andreas Rohde, fhv. Sognepræst, 79 A., 12. 3., Chr.ania. H: Lulli, f. Hetting.
- Borchgrevink, Dora, Enkefru, 64 A., 1. 5., Chr.ania.
- Borchsenius, Hildur Johanne, 23. 1., Nedre Eker, bgr. Chr.ania.
- Borgen, Charles Emil, 70 A., 4. 5., Chr.ania.
- , Christian, fhv. Trælasthanler, 70 A., 1. 7., Chr.ania. H: Marthe, f. Wølner.
- Borthen, Ellen Sophie, f. Jensen, 2. 1., Vardø.
- Boye, Henriette, f. Boye, 9. 3., Kbhvn.
- Boysen, Birgitte Christiane Rasch, f. Søeberg, 53 $\frac{1}{2}$ A., 27. 8., Skien.
- Brandt, Anna Wilhelmine, f. Waldemarsen, 11. 10., Tromsø.
- , Margrethe, f. Thomsen, 86 $\frac{1}{2}$ A., 22. 9., T.hjem.
- Brantzeg, Jenny, f. Teilman, 16. 3., Chr.ania.
- Breda, Georg, fhv. Telegrafbestyrer, 6. 8., Eidsvold, bgr. Chr.ania.

- Bredesen, Brede, Disponent, 1. 2., Ørkedalen. H: Christiane, f. Rustad.
- , Louise, 91 A., 19. 5., Vaaler, Solor.
- Bredsdorff, Valborg, f. Frellsen, 30. 12., Tuxpam, Mexico.
- Breien, Christiane Elisabeth, f. Eckhoff, 76 A., 9. 4., Stokke Præstegaard.
- Brevig, Gretlie Louise, f. Tønnesen, 21. 9., Chr.ania.
- , Olava Cicilie, Skibsbygm. Jhs. B.s Enke, 57 A., 29. 3., Fr.hald.
- Brinchmann, Jørgen Kieding, Skomager, 86 A., 15. 10., Bergen.
- Broch, Amalia Mathilde, f. Sars, 25. 5., Bergen.
- , Mina, f. Schmidt, Professor, Dr. O. J. B.s Enke, 13. 10., Chr.ania.
- Bronn, Peter, Veritas-Besigtelsesmand, 65 A., 20. 4., Hamburg. H: Louise, f. Wilson.
- Brostrøm, Anne Marie, f. Mathisen, Sagf. J. A. B.s Enke, 77 A., 24. 8., Chr.ania.
- , Eilert Johan, 79 A., 25. 12., Tromsø.
- Brun, Alida Margrethe, f. Clausen, Generalintendant P. H. B. B.s Enke, 69 A., 30. 1., Chr.ania.
- , Fr. Willh., Dekorationsmaler, 33 A., 23. 11., Porsgrund. H: Martha, f. Thorsen.
- , Hans, Skuespiller. -2. 9., Chr.ania.
- Bruun, Dorothea, f. Müller, 10. 6., Bergen.
- , Jens Peter Borgen, 61 A., 29. 6., Bragernæs.
- , Lina, f. Stenersen, 85 A., 19. 10., Chr.ania.
- , Magdalene, f. Nord, 78½ A., 1. 1., Chr.ania.
- , Odd, 11. 4., Tønsberg.
- Brynildsen, Brynild, Gesel, 2. 5., Bergen. H: Amalie, f. Werner.
- Brøgger, Hans Rasmus Heinrich, 18. 5., Chr.ania.
- Brønlund, Gezina, f. Sønniksen, 69 A., 21. 12., Arendal.
- Bugge, Anna F., f. Høyer, 79 A., 23. 2., Laurvig.
- Bugge, Karen Sofie, f. Storjohan, 30. 1., Bergen.
- Buhr, Johan Christian, 65 A., 1. 10., Bergen.
- Buhre, Wilhelmine, 60 A., 22. 4., Chr.ania.
- Bull, Elise, f. Ross, 74 A., 31. 1., Tønsberg.
- , Marcus, Skibskapt., 3. 10., Tønsberg.
- Bye, Carl Hjalmar, Cand. philos, 9. 2., Brooklyn.
- , Mette Alette, 80½ A., 28. 10., Hommelvig.
- , Olava, Enkefru, 96½ A., 27. 4., T.hjem.
- Bülow, Christiane Fredrikke, 2. 4., Strømsgodset.
- , John Clay, Godsforvalter, 18. 10., T.hjem. H: Anna, f. Jenssen.
- v. Bülow, Niels Peter Wilhelm, Fabrikant, 40½₁₂ A., 15. 11., Chr.ania.
- Bærøe, Maren, f. Weydahl, 60½ A., 30. 10., Hobøl.
- Bødtker, Christian, 48½ A., 6. 5., T.hjem.
- , Fredrik Waldemar, Læge, 76½ A., 23. 5., T.hjem.
- , Johan Jacob Kruse, 76 A., 15. 11., Bergen.
- Bøgh, Christopher Benedict, fhv. Sørenskriver, 20. 8., Bergen.
- Bøhme, Dorothea Helena, f. Blomberg, 20¾ A., 5. 6., Bergen.
- Bøhn, Christian, 87 A., 5. 1., Næs, Romerike. H: Dina, f. Skøyen.
- Børresen, Johan Christian, Toldassistent, 8. 7., Chr.ania.
- Børs, Fritz, 27. 7., Chr.ania.
- Børstad, Johanne, f. Rosendahl, 80½ A., 4. 8., Tromsø.
- Böttger-Werner, Helene, 31. 5., Chr.ania.
- Calum, Sophie, f. Jørgensen, 75 A., 29. 10., Chr.ania.
- Carlmark, Adler, Cand. jur., 18. 1., Fr.hald.
- Caspersen, Louise, f. Daae, 43 A., 29. 3., Haugesund.
- Castberg, Nicoline, f. Rohleder, 77 A., 28. 7., Bergen.

- Cetti, Adelaide, f. Carpentier, 64 A., 27. 3., Chr.ania.
- Christensen, Anders, Proprietær, 3. 11., Husby, Helgeland. H: Nathalie, f. Finckenhagen.
- , Conrad, Kbmd., 39½ A., 7. 2., Chr.ania. H: Henriette, f. Weiss.
- , Daniel O., fhv. Adjunkt, 53 A., 28. 12., Chr.ania. H: Otilia, f. Terjesen.
- , J. A., Sognepræst, 28. 4., Dovre. H: Juline, f. Svendsen.
- Christiansen, Jørg., (Consul, 51 A., 30. 11., Laurvig. H: Anthonette, f. Bugge.
- , Hanchen, f. Eckell, 87½ A., 1. 1., Chr.ania.
- Christie, G., Cand. jur., 81 A., 12. 4., Huser i Nes.
- , Harald, 43 A., 14. 11., Pittsburg, Penn.
- Clausen, Lene Sofie, Enkefru, 66¼ A., 18. 6., Vestre Aker.
- Clementz, Carl, Expeditør, 51 A., 24. 8., Østre Aker, bgr. Oslo. H: Andrea, f. Næss.
- Clodius, Maia, 5. 10., Denver.
- Cohn, Erika, f. Michelsen, 24. 6., Chr.ania.
- Coldevin, Eivind, 25 A., 19. 1., T.hjem.
- , Jacob, Godseier, 90 A., 18. 1., Dønnes.
- Collin, Anna Helene, 8. 7., T.hjem.
- , Marie, f. Dreyer, 9. 12., Vestre Aker.
- Conradi, Anna Marie, f. Essendrup, 53 A., 9. 11., T.hjem.
- , Ingeborg Hedeveg, f. Vogt, 78 A., 21. 3., Chr.ania.
- Crawfurd, Hedvig, 17¾ A., 18. 4., Grimstad.
- Daae, Robert Døschler, Disponent, 52 A., 16. 2., T.hjem. H: Sophie, f. Aars.
- Dahl, Anne, Enkefru, 68 A., 12. 8., Chr.ania.
- , Guttorm, 93 A., 6. 5., Chr.sand.
- , Hans, Ingeniør, 8. 10., Bergen, bgr. Chr.ania.
- , Hans, Skibsreder, 84 A., 5. 1., Gønsberg.
- Dahl, Jens Th., Bjergværksdirektør, 32 A., 21. 7., Gampel, Schweiz.
- , Joh. Chr., Bogbinder, 61½ A., 10. 12., Chr.sund.
- , Jørgen, Kbmd., 49 A., 26. 6., T.hjem.
- , Petra Jeannette Louise, f. Lossius, 27. 9., Chr.ania.
- , Truls, Cand. jur., 32 A., 5. 10., Chr.ania, bgr. Ous.
- , Yngvar, 26 A., 25. 3., Chr.ania.
- Daldorf, Malvina, f. Tofte, 1. 7., Chr.ania.
- Dammann, Johs. H., Grosserer, 67 A., 3. 1., Chr.ania
- Damsgaard, Gunerud, Skibsreder, 81 A., 2. 8., Lillesand.
- Dan, Louise, Mlle, 18. 12., Moss.
- Danchertsen, Hans, 8. 4., North La Crosse.
- Daw, John Prout, miningengineer, 74 A., 19. 4., The Glen, Stanmore, Middlesex.
- Diesen, Marie Flor, f. Samuelsen, 29. 11., Baalerud.
- Dietrichson, William Walker, fhv. Sognepræst, 88 A., 26. 2., Chr.ania.
- Dippner, Wilh., Bagerm., 59 A., 8. 10., Kragerø.
- Dircks, Inger Hedeveg, 86½ A., 7. 9., Moss.
- Dirks, Mimi, 10. 11., Chr.ania.
- Disen, Conrad, Kopist, 72 A., 5. 11., Chr.ania.
- Domaas, Elsebe Cathrine, f. Parelus, 56 A., 15. 11., Opdal.
- Doran, Thea, 23. 1., Kragerø.
- Dorff, Ditlef Erlandsen, 21. 3., Diakonhjemmet.
- , Fredrikke Sophie, f. Erlandsen, 68 A., 17. 12., Chr.ania.
- Dreier, Georg Richard, 5. 1., Salt Lake City, Amerika. H: Pauline, f. Wigger.
- Drivdahl, Olaf Andreas, 30½ A., 25. 10., Havari.
- Drolsum, Anne Christine, Enkefrue, 101¾ A., 22. 12., Chr.ania.
- Drougge, Birger, 7½ A., 8. 1., Chr.ania.

- Duck, Alwine, 49 $\frac{1}{2}$ A., 26. 11., Chr-ania.
- Due, Hans Christian Smith, Oberstl., 61 $\frac{1}{2}$ A., 7. 1., Chr-ania. H: Agnes, f. Wiel.
- , Oluf, 26 $\frac{1}{2}$ A., 12. 5., Paris.
- Duus, Elise Sophie, f. Zettlitz, 63 A., 15. 4., Solna (Kirke).
- Dybwad, Helga, 15 $\frac{3}{4}$ A., 29. 8., Chr-ania.
- Dørnberger, Augusta, f. Mønch, 68 A., 9. 4., Chr-ania.
- Dørum, Ole, 26 A., 15. 11., Stavanger.
- Döscher, Albert C., Mellembud, 79 A., 16. 1., Bergen.
- Eén, Robert, 45 A., 11. 3., Chr-ania.
- Ege, Christian, Kbmd., 85 A., 2. 2., Bergen.
- Egeberg, Christen, fhv. Lensmand, 91 A., 9. 1., Nøterø. H: Olava Fredrikke, f. Olsen.
- Egeland, Christian, fhv. Sognepræst, 57 A., 30. 10., Grim pr. Chr.sand. H: Anna, f. Thomassen.
- Eger, Christian, Distriktslæge, 23. 8., Egersund, bgr. Chr-ania. H: Thrine, f. Normann.
- , Thorvald, Grosserer, 78 $\frac{1}{2}$ A., 16. 1., Chr-ania.
- Eggen, Ingebrigt, Kbmd., 88 A., 18. 9., Thjem.
- Ehrensward, Albert, Greve, 31. 1., Tosterup. H: Hedda, f. Vogt.
- Eide, Catharina, 18 $\frac{3}{4}$ A., 25. 4., Stavanger.
- , Liv, 12. 8., Førde.
- Einang, Thorstein, Landhandler, 24. 6., Chr-ania. H: Elisabeth, f. Winsnes.
- Eklundh, Nora, f. Holmboe, 4. 3., Chr-ania.
- Ellefsen, Mathilde Caroline, 72 A., 8. 2., Chr-ania.
- Ellingsen, Anna Marie, f. Hammer, 30 $\frac{1}{4}$ A., 4. 1., Bergen.
- , Johan B., fhv. Handelsmand i Vesteraalen, 72 A., 6. 9., Chr-ania. H: Ida, f. Döscher.
- Enge, Christine, f. Fougner, 81 A., 8. 11., Chr-ania.
- Engebreetsen, Gyda, f. Ringstad, 24 A., 30. 8., Chr-ania.
- Engelhart, Kjøl, 31. 3., Skien.
- Engelschøn, Thv., ORSagf., 71 A., 28. 3., Nordre Aurdal.
- Engelstad, Alfred, Cand. philos., 10. 10., Chr-ania.
- , Haakon, fhv. Vagtm., 74 A., 24. 4., Chr-ania.
- , J. C., Sagfører, 83 $\frac{1}{2}$ A., 3. 4., Nannestad.
- , Indiane, f. Christensen, 28. 12., Chr-ania.
- Erichsen, Aurora, f. Haneborg, 26. 4., Chr-ania, bgr. Blakjer.
- , Signe, 22 A., 6. 1., Østre Aker.
- Eriksen, Gustava, f. Brandt, 62 A., 20. 10., Chr-ania.
- , Einar, Styrmand, Sekondl. i Marinen, Januar, St. Casa i Manavs.
- Esman, Anne Johanne, f. Jensen, 74 A., 9. 10., Bergen.
- Evensen, Einar, Ritmester, 27. 6., Chr-ania.
- Evje, Hanna, f. Lie, 25. 2., Chr-ania.
- Fahlstrøm, Elisabeth, f. Erichsen, 39 $\frac{1}{2}$ A., 2. 9., Thjem.
- Falch, Amalie, 77 A., 29. 12., Thjem.
- Falck, Helene Birgitte, f. Olsen, 65 A., 19. 4., Hasla pr. Arendal.
- Falk, Fred. F., 74 A., 4. 8., Hønefos.
- Falkenberg, B., fhv. Sparebankdirektør, 88 $\frac{1}{4}$ A., 18. 4., Chr-ania.
- Farrelly, P. W., Dr. med., 4. 2., London. H: Henriette, f. Bjørnstad, Bækkelaget.
- Faye, Ida Constance, 43 A., 15. 4., Chr-ania.
- , Tina, f. Heftye, 70 A., 25. 2., Chr-ania.
- Fegth, Christiane, 31. 12., Chr-ania.
- Ferstad, John E., Premierl., 27 A., 9. 10., Chr-ania. H: Valborg, f. Dahl.
- Feser, Daniel, 55 A., 11. 9., Bergen.
- Fick, Adolfine, f. Larsen, 18. 7., Chr-ania.
- de Fine, August, 28 A., 10. 12., Chicago.
- von Fischenich, Agnes, f. Knudsen, 27 A., 19. 7., Bergen.
- Fischer, Augusta, 73 A., 3. 4., Chr-ania.
- Five, Louise, f. Røvig, 59 A., 18. 2., Chr-ania.

- Fjærem, Lorentze, f. Rønning, 36 A., 21. 11., Chr.ania.
- Fleischer, Hans Maartmann, Byskriver, 81 A., 10. 10., Chr.sand.
- , Knud G., 84 A., 4. 2., Bergen. H: Lina, f. Flottmann.
- Flemming, C. M., 75½ A., 30. 6., Moss.
- Fliflet, Christine, Lensmand G. F.s Enke, 85 A., 15. 1., Lunde ved Lillehammer.
- Fochsen, Johan C., 61 A., 19. 7., Borkenæs. H: Gina, f. Bang.
- Fog, Christine Margrethe, 66½ A., 12. 3., Chr.ania.
- Fogelstrøm, Christiane Gerhardine Ameln, 21. 7., Drammen.
- Furvald, Louise Marie, 68½ A., 7. 8., Bergen.
- Foss, Karen Sofie, f. Guldbrandsen, 76 A., 15. 1., Chr.ania.
- , Lars Bolschak, fhv. Skibsfører, 63 A., 29. 7., Moss.
- Fougner, C. A., 13. 8., Chr.ania. H: Birgitte, f. Arnesen.
- , Julie, 75 A., 25. 4., Oslo Hospital.
- Frellsen, Signe, f. Simers, 79 A., 3. 12., Chr.ania.
- , Thrine, f. Simers, 90½ A., 18. 3., Chr.ania.
- Friele, Cathinka, f. Schilling, 15. 4., Chr.ania.
- Friis-Schwenzen, Julie, f. Stamman, 23. 3., Røed, Jeløen.
- , Julie, 25. 3., Røed, Jeløen.
- Frisak, Nicolay, 16 A., Mai (?), fra Santos til Europa.
- Frost, Henriette, 57½ A., 14. 10., Frstad, bgr. Chr.ania.
- , Ingeborg, Enkefru, 74 A., 6. 1., Bergen.
- Fryxell, Johan Gustav, Boghandler, 30. 5., Risør.
- Frølich, Stina, f. Grønn, 66 A., 16. 1., Chr.ania.
- Fuglum, Helene Elisabeth, f. Bredall, 69 A., 27. 11., Bergen.
- Furru, Elias Rickard, Handelsmand, 24. 7., T.hjem. H: Petra, f. Moe.
- Furu, Marie, f. Randers, Amtmandinde, 52 A., 2. 6., Chr.ania.
- Fyhn, Hans Peter, Søofficier i Argentina, 7. 8., Buenos Aires.
- Fürst, Charlotte, f. Nielsen, Foged J. D. F.s Enke, 75 A., 21. 9., Chr.ania.
- Gaarder, Margrethe Elisabeth Buck, 82½ A., 17. 4., T.hjem.
- , Thelma Nahyda, f. Paulsen, 53 A., 4. 7., Østre Aker.
- Gabrielsen, Mons G., Skibsfører, 65 A., 24. 4., Stavanger.
- , P. W., 16. 7., Chr.ania.
- Gade, Enevold, 19. 6., Cardiff.
- Gasmann, Inga Margrethe, 25. 2., Østre Aker.
- Geelmuyden, M., 19. 1., Bergen.
- , Sofie, f. Rude, 88 A., 11. 2., Chr.ania.
- Gelmuyden, Hans Jacob, Ingeniør, 23. 9., Nordre Odalen.
- Gether, Caroline Sofie, 89 A. 14. 8., Larvik.
- Getz, Bernhard, Rigsadvokat, 1. 11., Chr.ania, bgr. Vestre Aker. H: Johanne, f. Berg.
- Giertsen, Børrea, f. Rosenkilde, 77 A., 9. 3., Bergen.
- , Wilhelmine, 7. 3., Vestre Aker.
- Gilhuus, Cicilie, f. Holtsmark, 47 A., 1. 9., Lier.
- Giæver, Karen, f. Lindseth, 32 A., 16. 8., Tønsberg, bgr. Svelvig.
- Gjerdrum, Emmeline, f. Krohn, 4. 4., Chr.ania.
- Gjerløw, Ragnar, 21. 6., Lyngdal.
- Gjersøe, Nils Valløe, Læge, 49 A., 24. 9., Nitedal. H: Karen, f. Lütken.
- Gjertsen, Gjert B., Styrmand, fra Glasgow til Brasilien. (Mgbl. 7. 11.)
- , Gregor, Skibsf., 31 A., 23. 11., Eide, Lillesand.
- , Margrethe, f. Griff, 89 A., 27. 5., T.hjem.
- , Olaus, 72 A., 12. 4., Chr.sand.
- Gjessing, Harald Francisco Antonio, 67 A., 21. 4., Drammen. H: Caroline, f. Kierulf.
- Gjestland, Borghild, 4. 10., Voss.
- , Torgny, 19¾ A., 30. 5., Voss.
- Gjestvang, Hans, Kaptejn, 5. 4., Chr.ania.

- Gjølme, Aake Skavlan, 23 A., 14. 1., Chr.ania.
- Glad, Johanne Marie, Generalmajor G.s Datter, 6. 12., Vestre Aker.
- Glatvedt, Axel, 63 A., 15. 2., Hønefos.
- Glosimodt, Olaf, Billedhugger, 80 A., 12. 12., Kbhvn.
- Gløersen, Paul Irgens, fhv. Justitssekretær, 70 A., 15. 4., Chr.ania.
- Gogoll, Ferdinand M., Tandlæge, 78 $\frac{1}{2}$ A., 14. 4., Chr.ania.
- Gotaas, Gjertrud, 74 A., 7. 1., T.hjem.
- Graff, Cathrine Magdalene, f. Wiel, 85 A., 13. 3., Hamar.
- Gran, Petrine, f. Jahr, 73 A., 29. 5., Fetsund.
- Gregersen, Anne Jørgine, f. Rytterager, 52 A., 13. 11., Modum.
- Gretschel, Ernst Wilhelm, fhv. Bryggerimester, 76 A., 17. 12., Bergen.
- Greve, Anders, 54 A., 20. 7., Bergen. H: Martha, f. Hauge.
- Grieg, John, 9. 10., Granhougen. Bergen. H: Marie, f. Erhardt.
- , Jutta Camilla, f. Lous, 75 A., 16. 5., Bergen.
- Grzymala-Przybyszewski, Dagny, f. Juel, 5. 6., Warschau.
- Grøn, Sofie, 70 A., 23. 8., T.hjem.
- Grønbech, Henry Christian, Stud. og Ingeniør, 4. 1., Chr.ania.
- Grøndahl, Bernt Engelbret, 51 A., 8. 4., Nes. H: Mina, f. Tvethaug.
- , Marie Elise, Lærerinde, 50 $\frac{1}{2}$ A., 22. 3., Chr.ania.
- Grønvold, Anna Laurentze, 37 $\frac{1}{2}$ A., 29. 9., Chr.ania.
- , Marie, 63 A., 9. 8., Ous pr. Fr.hald.
- Guernsey, William N., Dr., 9. 4., New York. H: Cathinca, f. Hagemann.
- Gulbrandsen, Julie Mariane, f. Berg, 5. 10., Chr.sund.
- Gundersen, Jens Henrik Beer, Læge. 86 A., 24. 2., Chr.ania.
- Gunnerus, Anna Gottharda, 51 A., 13. 9., Chr.ania.
- Gunnestad, C, 2. 5., Chr.ania. H: Josepha, f. Grimlund.
- Guttormsen, Sofus Emil, fhv. Stads-konduktør, 36 A., 25. 10., T.hjem. H: Thora, f. Løvstad.
- Gutzeit, Anna, 4. 8., Chr.ania.
- Haag, Chr., fhv. Bankkasserer, 89 A., 26. 6., Tjøme.
- Haarr, Cathrine, 24 $\frac{3}{4}$ A., 30. 12., Stavanger.
- Haffner, J. F. W., Oberst, 17. 2., Chr.ania.
- Hagemann, Constance, f. Staffeldt, 4. 6., Chr.ania.
- , Wilhelmine, f. Staffeldt, 87 A., 15. 2., Chr.ania.
- Hagen, Gudrun, 18 A., 3. 5., T.hjem.
- , Mette Marie, f. Holm, 61 A., 1. 3., Søndre Fron.
- Hagerup, H., Kbm.d., 38 A., 17. 2., Skien.
- , Lars, 80 A., 11. 2., Renen (pr. Tromsø). H: Martha, f. Danielsen.
- Hall, Sofie Marie, f. Stangeby, 26 A., 13. 3., Chr.ania.
- Hallén, Gunnar, 3. 11., Østre Aker.
- Hals, O. Chr., 52 A., 18. 12., La Crosse.
- , Wilhelmine Anette, f. Hamilton, 13. 6., T.hjem.
- Halvorsen, Knud, 66 A., 14. 4., Chr.ania. H: Alette, f. Sternberg.
- Hammet, Anne Gurine, f. Eriksen, 67 A., 30. 6., T.hjem.
- , Caroline Amalie, f. Hambro, 52 A., 10. 6., Bergen.
- , Ebba Marie, f. Irgens, 23 A., 14. 11., Arendal.
- , Pauline Marie, f. Moe, 39 A., 15. 5., T.hjem.
- Hansen, Andreas Michael, fhv. Sognepræst, 30. 11., Chrania. H: Simo-nine, f. Stephansen.
- , Christianna Ludovika, f. Riiber, 79 A., 31. 5., Bjugn.
- , Daniel, fhv. Stadsingeniør, 14. 4., Bergen.
- , Emil Tybring, Stud. jur., 25 A., 3. 9., Nes Præstegaard.
- , Elisabeth, f. Bremer, Provstinde, 79 A., 19. 6., Vestre Bærum, bgr. Vestre Aker.
- , Gottfried, fhv. resid. Kap., 88 A., 29. 12., Chr.ania.
- , Hans Fredrik, 15, 10., Bergen. H: Else, f. Steen.

- Hansen, Henry Parr, 45 A., 5. 12., Chr.ania. H: Fanny Parr, f. Staih.
- , Hermine Camilla Marie, f. Schuster, 68 A., 3. 5., Chr.ania.
- , J. Kontrollør, 80 $\frac{1}{2}$ A., 6. 7., Rolighed pr. Holmestrand. H: Ingeborg, f. Lund.
- , Ingjald Klewe, 18 $\frac{3}{4}$ A., 2. 1., Flesberg Præstegaard.
- , Margrethe, f. Juell. 26. 4., Moss.
- , Marthe Kirstine, f. Fridtz. 84 A., 3. 8., Chr.ania.
- , Nils Fredrik Wølner, Kontorchef, 29 A., 3. 6., Chr.ania.
- Hanssen, Mathias, Brugsejer, 54 A., 28. 4., Chr.ania, bgr. Skien.
- Hansson, Wladimir Jacob Mørch, Cand. jur., Sekretær, 28 A., 7. 11., Chr.ania.
- Harnis, Johan Henrik, 82 A., 26. 4., Bergen.
- Hartmann, Wilhelm Sommerschild, 13. 8., T.hjem.
- Haslund, Nils, Agent, 58 A., 21. 6., Slavanger, bgr. Chr.ania. H: Grethe, f. Spørck.
- Hauge, Emilie, Enkefrue, 21. 10., Bergen.
- , Harald Alfred, 2. 2., Udlandet.
- Haugland, Ivar, Cand. jur., 28. 7., Chr.ania.
- Heber (Hansen), Fredrik Severin, Cand. jur., 28 A., 12. 6., Chr.ania.
- Heesch, Grethe Cathrine, 73 A., 19. 8., Chr.ania.
- , Hanna, f. Olsen, 22. 10., Chr.ania.
- Heffermehl, Solveig, 16 $\frac{3}{4}$ 27. 4., Chr.ania.
- Heftye, Thomas, 47 A., 16. 3., Chr.ania.
- Hegstad, Wilhelm, Journalist, 60 A., 18. 7., T.hjem. H: Augusta, f. Midtlyng.
- Heiberg, Christen, 26. 4., Chr.ania.
- , Constance, 13. 2., Chr.ania.
- Heidenreich, Emma Christine, f. Grønlie, 8. 1., Chr.ania.
- Heiliger, Thora, 86 A., 3. 10., Bergen.
- Heinecke, Grethe, Enkefru, 68 A., 4. 5., Drammen.
- Heiss, Sofie, 22. 10., Lersund.
- Helland, Georg, Adjunkt, 8. 6., Bergen. H: Astrid, f. Wesenberg.
- Helland, Randulf Johan, 26 A., 8. 12., Bergen.
- Helmers, Antonie, f. Schmidt, Oktbr. Hamburg.
- Helthberg, Henriette Christiane, f. Daae, 44 A., 18. 10., Ørskog.
- Henie, Helga, f. Greve, 19. 1., Hamar.
- Henriksen, Edvard Laurentius, Toldbetjent, 78 A., 22. 12., Moss. H: Louise Marie, f. Sømoe.
- Herlofson, Marie Sofie, 74 A., 18. 3., Helsingfors.
- Hermann, Louis, fhv. Bogbinderm., 86 A., 28. 10., Bergen.
- Hermanstorff, Johan Georg Gottlieb, 83 $\frac{1}{2}$ A., 4. 7., Moss.
- Hetager, Herman, Berider, 68 A., 2. 12., Chr.ania.
- Heuch, Caroline, 44 A., 28. 9., Chr.ania.
- Heyerdahl, Caroline, f. Melbye, 82 A., 11. 4., Høland.
- , Gunhild Dorthea, f. Pettersen, 74 A., 26. 11., Ullensager.
- , Hanna Sofie, 85 A., 4. 3., Stange.
- , Marie, f. Rynning, 86 A., 28. 8., Spydeberg.
- Hilden, J. D., fhv. Skibsf., 86 $\frac{1}{2}$ A., 26. 3., Knem pr. Svelvig.
- Hille, Thina, 11. 7., Bergen.
- Hilmers, Johanne, 21. 3., Stockholm.
- Hiorth, Laurits Christian, Postmester, 67 A., 14. 8., Horten.
- , Wilhelmine Mathilde, 80 A., 19. 6., Chr.ania.
- Hirsch, Eduarda, f. Carstens, 74 A., 30. 8., T.hjem.
- , Nina Weidemann, 7. 2., T.hjem.
- Hjorth, Thomas Leganger, Ingeniør, 63 A., 16. 9., Fr.hald.
- Hjorthøy, Peter Christian, fhv. Byfoged, 85 A., 3. 2., Chr.sand.
- Hoff, Christine, Enkefru, 80 A., 29. 3., Vestre Aker.
- , Julie Marie, 18 A., 8. 10., Drammen.
- , Trine Ovidie, 28 A., 2. 12., Ørlandet.
- Hofgaard, Diderikka Cappelen, f. Blom, 72 A., 3. 9., Skien.
- Holck, Jacob Andreas, 49 A., 22. 8., Frydenlund pr. Moss. H: Mathea, f. Christiansen.

- Holm, Benjamin A., 72 A., 11. 2., Ilen, T.hjem.
- , Eline, 67 A., 3. 4., Nittedal.
- , Fredrik Nissen, 19 A., 10., Newport Mon, England.
- , Louise, f. Holler, Provstinde, 86 A., 2. 1., Chr.ania.
- , Oluf C. W., Snedkerm., 55 A., 22. 2., Bergen.
- Holmboe, Joachim, Ingeniør, 5. 9., Chr.ania.
- , Lella, f. Vogt, 43½ A., 29. 1., Chr.ania.
- , Leonhard, Skattefoged, 65 A., 24. 4., T.hjem.
- , Sverre, 20½ A., 1. 4., Solheim pr. Tromsø.
- Holmer, Anne Cathrine, f. Berg, 87 A., 1. 10., Chr.ania.
- Holst, Arnold, 64 A., 1. 1., Østre Aker, bgr. Chr.ania.
- , F. E., Ingeniør, 42½ A., 24. 12., Chr.ania.
- , Hanna, f. Walnum, 94½ A., 4. 8., Bodø.
- Holter, Dina, f. Thygesen, 81 A., 31. 12., Drammen.
- , Sophie, f. Rasch, 72 A., 27. 4., Porsgrund.
- Holtermann, Birgitte, 6. 11., Aalesund.
- , Christian Abel, 1. 8., Bergen.
- Homble, Gusta, 50 A., 21. 8., Nannestad.
- Hopstock, Frantz, 74 A., 3. 12., Bergen.
- Hornburg, Paul Adolph, 58 A., 2. 8., Chr.ania. H: Inanda, f. Evensen.
- Hornemann, Henrik Kintling, fhv. Distriktslæge, 24. 11., Chr.sund.
- v. Horsten, Arthur, 19 A., 12. 6., T.hjem.
- Houge, Therese, f. Bruun, Provstinde, 87 A., 30. 8., Chr.ania.
- Hougland, Birgithe Munthe Finde, f. Tuchsén, 95 A., 12. 11., Bergen.
- Huitfeldt, Axel, ORsagf., 54 A., 30. 1., Chr.ania.
- Hultman, S., Skrædderm., 54 A., 16. 8., Chr.ania. H: Christiane, f. Hansen.
- Hutchinson, Charles Alexander, 23½ A., 24. 10., T.hjem., bgr. Drammen.
- Hvoslef, Fritz Lauritz Wilhelm Johan, Kontorchef, 16. 2., Chr.ania, bgr. Tønsberg.
- Hübert, Bjørn Hjalmar, Skibsf., 28. 12., Gestemünde. H: Helga, f. Nørbech, i Chr.sand.
- , Marie Nicoline, f. Just, 37 A., 24. 9., Chr.sand.
- Hyll, Konrad Olaus, Skibsfører, 13. 6., T.hjem. H: Gunhild, f. Hegstad.
- Hægstad, Annette Marie, f. Elster, 71 A., 28. 3., Fiskum, Eker.
- Høy, Inger Louise, f. Møller, Provstinde, 86 A., 6. 4., Langesund.
- Høyér, Margrethe, 7. 1., Eshowe, Zulu.
- , Svendja, 51 A., 25. 11., Arendal.
- Jacobsen, Jacob Ferdinand, fhv. Bankchef, 54 A., 25. 12., Haugesund. H: Henriette, f. Christiansen.
- , Joh. H., Arkitekt, 51 A., ingen Dato, St. Paul, Minnesota.
- , Marie, f. Persing, Mursvend Ole J.s Enke, 78 A., 12. 4., Chr.ania.
- Jahr, Helene Marie, f. Johansen, 31 A., 30. 3., Torpen.
- Jakhelln, Nikolai, Læge, 31½ A., 12. 3., Chr.ania.
- Jansen, Johanne, f. Langfeldt, Toldb. R. A. J.s Enke, 82 A., 15. 2., Chr.sand.
- Jarmann, Hanna, f. Hiortb, 92¼ A., 27. 7., Listad.
- Idzøe, Enok, 31½ A., 10. 5., Chr.ania. H: Elise, f. Steenberg.
- Jebesen, Jurg, 70½ A., 12. 10., Sandvigen, Bergen.
- Jelstrup, Thomas, fhv. Brugsejer, 69 A., 30. 7., Chr.ania.
- Jensen, Ida, f. Aubert, 69 A., 9. 12., Chr.ania.
- , Margrethe Dorothea, f. Rasch, 62½ A., 5. 4., Arendal.
- Jentoft, Antomine Christine, f. Hjorth, 88½ A., 6. 10., Chr.ania.
- Jessen, Andreas Hind, 72 A., 2. 4., Bergen. H: Maja, f. Henchel.
- , Marie Theresia, f. Müller, 85½ A., 7. 11., Bergen.
- Ihlen, Christian, 62 A., 14. 1., Eker.
- Imandt, Augusta, f. Steenberg, 13. 11., New York.

- Ingebretsen, H., ORSagf., 39 A., 25. 6., Chr.ania.
- Johannesen, G. A., Cand. philos., 32 A., 17. 1., Østre Aker.
- Johannessen, Edv. Holm, Skibsf., 57 A., 17. 12., Kuldseiling i Tromsøundet. H: Alette, f. Kræmer.
- Johansen, Anne, f. Berg. 28 A., 6. 10., Chr.ania.
- , Engelborg Mathilde Hansine, f. Vold, 54¹/₆ A., 6. 7., Porsgrund.
- Johansen, Laurine, Enkefru, 84 A., 28. 5., Chr.ania, bgr. Strømsø.
- Johnsen, Jens Julius, Lods, 47 A., 20. 10., Chr.ania. H: Marie, f. Reiersen.
- , Margrethe Petrea Blankenborg Pryds, 77 A., 20. 3. Chr.ania.
- Johnson, Jacob Espolin, fhv. resid. Kapel., 15. 2., Vestre Bærum.
- Johnssen, Hjalmar, Marinemaler, 49 A., 28. 11., Chr.ania. H: Fedora, f. Siewers.
- Johnsson, Bjarne, 25 A., 29. 12., fra Pensacola til London.
- Jonassen, Georgine Hanny, f. Lieungh, 63 A., 24. 1., Skien.
- Irgens, Fredrik, 57 A., 5. 2. Chr.ania.
- , Helga, 29 A., 29. 6., Arendal.
- , Ole, Skibsfører, 33 A., 20. 11., Vestindien.
- Irion, Arthur Osvald, Billedskjærer, 27 A., 18. 7., Chr.ania.
- , Ingeborg, f. Torgersen, 26. 9., Chr.ania.
- Isaachsen, C. F., Fabrikeier, 68 A., 28. 4., Tønsberg. H: Anna, f. Lorentzen.
- , Camilla, 88 A., 18. 3., Kbhvn.
- , Cecilie, f. Isaachsen, 20. 2., Narvik.
- Iversen, Gunhild, 15. 7., Soon, bgr. Chr.ania.
- Juel, Christine, f. Holtermann, 5. 12., Drammen.
- , J. A., 82 A., 3. 6., Drammen.
- , Laurentia, f. Brøcher, 79¹/₂ A., 11. 7., Chr.ania.
- Juell, Cathrine, 68 A., 24. 10., Chr.ania.
- Juul, Knut Lauritz, 15. 4., paa Reise til San Francisco.
- Jürgens, Ludvig Johan de Besche, Kaptein, 16. 5., Kongo.
- Jørgensen, Johan, Guldsmid, 64 A., 23. 7., Hønefos. H: Gina, f. Møller.
- Kaarbø, Rikard, Dampskibsexp., 3. 3., Chr.ania, bgr. Harstad. H: Anna, f. Lund.
- Kahrs, Charlotte, f. Kristensen, 12. 10., Bergen.
- , Emil Carl, Kontørist, 25¹/₂ A., 20. 7., Chr.ania.
- Kalum, Margrethe, f. Sell, 77 A., 22. 1., Chr.ania.
- Kaysen, Christophine, f. Kahrs, 10. 12., Holstebro, Danmark.
- Kielland, Eleonore, f. Vogt, 25. 11., Fr.hald.
- Kildahl, Malvina, f. Holby, 69 A., 18. 12., Chr.sand.
- Killengreen, Johan Andreas, 39¹/₂ A., 16. 5., Melbourne.
- King, Anna, 44 A., 3. 3., Ullensager.
- Kirchhoff, Oline, f. Ekemo, 29 A., 26. 5., Chicago.
- Kiær, Henrik Severin, Telegrafbestyrer, 52 A., 12. 8., T.hjem. H: Inga, f. Lorentzen.
- Kiønig, Carl Peter, Amdsdyrlæge, 63 A., 23. 11., Sarpsborg.
- Kjerulf, Carl Ludvig, fhv. Skibsf., 77¹/₂ A., 23. 11., Larvik. H: Rikke, f. Leegaard.
- Kjos, Ane, f. Owren, 97¹/₃ A., 18. 2., Ringsaker.
- Kjær, G., fhv. Postmester. 3. 12., Utvik, Nordfjord. H: Jenny, f. Jensen.
- Klagenberg, Anna, f. Winther, 9. 11., Viborg.
- Klaveness, Mary, f. Melsom, 75¹/₂ A., 2. 9., Chr.ania.
- Klem, Johanne Marie, 75¹/₂ A., 14. 8., Kragerø.
- Kling, Anna Camilla, f. Steen, Skibsf. Johan Henrik K.s Enke, 47 A., 5. 10., Bergen.
- Klingenberg, Sofie, f. Arentz, 95¹/₂ A., 2. 9., Horten.
- Kloed, Fredrikke Bernhardine, Frue, 41 A., 30. 11., Chr.ania.
- Klokk, Bernt, Landbrugsskolebestyrer,

- 44 A., 20. 5., Stend pr. Bergen.
H: Martine, f. Strange.
- Klykken, Albertine Fredrikke Lie, f. Bech, 10. 9., Lerkendal pr. T.hjem.
- Klærud, Hanna, f. Gofleng, 76 A., 6. 8., Chr.ania.
- Knagenhjelm, Hans, 76 $\frac{1}{2}$ A., 12. 12., Ullensvang.
- , M. Johanne, f. Arntzen, 25. 7., Chr.ania. *
- Knudsen, Christiane Susanne, f. Blom, 83 A., 12. 4., Sulitjelma.
- , Henrik Wilgoth, Kbmd., 39 $\frac{1}{2}$ A., 12. 7., Tromsø. H: Ragnhild, f. Amundsen.
- , Marie Duchesne, f. Vauvert, 27. 7., Østerli ved Porsgrund.
- , Sveder, 83 A., 14. 2., Bergen. H: Conradine, f. Greger.
- Knudtzon, Jeanette, Enkefrue, 14. 2., Chr.ania.
- Kock, Hanna Laurentze, Enkefru, 79 A., 23. 9., Svenne.
- , Eivind Gorbøe, 2. 10., Great Faals, Mont.
- Koefoed, Johanne Qvist, f. Hasberg, 75 A., 2. 12., Drammen.
- Kohmann, Hugo, Cand. jur., 5. 5., Minnepolis, Minn., H: Ellen, f. Gerner.
- Kolbjørnsen, Berglioth, f. Blichfeldt, 36 $\frac{3}{4}$ A., 14. 1., Chr.ania.
- Kolderup, Amalie, 59 A., 23. 10., Chr.ania.
- Konow, August, 6. 1., Østre Aker, bgr. Ringsaker.
- , Birgit, f. Schjøtt, 22. 8., Bergen.
- Koopmann, Anna Marie, f. Carlsen, 4. 4., Chr.ania.
- Koren, Gustav, fhv. Sanitetsoberst, 66 A., 20. 12., Chr.ania.
- , Hanna, f. Haugland, 51 A., 1. 12., Chr.ania.
- , Marie, 74 A., 7. 2., Chr.ania.
- , Mentz, 3. 6., Stord. H: Christine, f. Abel.
- Kraabøl, H., fhv. Kontrollør, 75 $\frac{3}{4}$ A., 2. 2., Lillehammer. H: Caroline, f. Lind.
- Kraby, Fredrikke Darre, 23 A., 15. 1., Chr.ania.
- Krebs, Jacob Emanuel, 14. 10., Bergen.
- Kreftung, Ingeborg Elisabeth, 32 A., 28. 11., Chr.ania.
- Kristoffersen, Marit, f. Digre, 84 A., 2. 11., T.hjem.
- Krog, Anton, Smed, 79 A., 6. 4., T.hjem.
- , Bastian Fredrik, 82 A., 22. 2., Stenkjær. H: Abelone, f. Appelbom.
- Krogh, Elise Johanne, 19 A., 16. 6., T.hjem.
- , Julianne Marie, 57 A., 30. 10., T.hjem.
- , Ove, 7. 6., Edinburgh.
- von Krogl, Fredrik Skaarup, 17 A., fra Mobile til Natal.
- , George Fredrik, Viceadmiral, 58 A., 10. 12., Chr.ania, bgr. Horten, H: Fredrikke, f. Clasen.
- , Guttorm Ole Omsted, Postfuldm., 36 $\frac{1}{2}$ A., 30. 4., Østre Aker. H: Inga, f. Knudsen.
- Krohn, Anne, Enkefrue, 49 $\frac{1}{2}$ A., 11. 2., Bergen.
- , Fredrik Hoeni, 44 A., 14. 4., Chr.ania. H: Inga, f. Schnurbusch.
- , Maria Magdalena de la Torre y Sobrino Ibannez, 29. 9., Sevilla.
- Krug, C. H., Maskinist, 50 A., 1. 3., Chr.ania. H: Anna, f. Brun.
- Krum, Ingeborg Marie, 21 A., 4. 7., Hummelvikken pr. T.hjem.
- Krüger, Martha Christiane, f. Engelsen, 3. 7., Sjørsand.
- Krøger, Gunhilde Martine, f. Strøm, 50 A., 1. 4., Vrången.
- Krøpelin, Johanne, 22. 7., Bergen.
- Kyhring, A., Agent, 64 A., 2. 10., Chr.ania. H: Karen, f. Johannesen.
- Køber, Theodora Marie, f. Johnsen, 49 A., 4. 5., Arendal.
- Köhne, Carl, Snedker, 65 A., 3. 12., Bergen. H: Helene, f. Hansen.
- Landgraff, B. A., fhv. Forvalter, 73 A., 16. 12., Gran. H: Sotie, f. Grøtting.
- , Kirsten, f. Christensen, 25 A., 17. 1., Chr.ania.
- Landstad, Magnus, Ingeniør, 15. 2., Chr.ania.
- Langberg, Jolian Julius, Distriktslæge, 26. 8., Vestre Aker. H: Thora, f. Bøckmann.

- Langberg, Ragnhild, f. Johnsen, 28³/₄ A., 10. 7., Chr.ania.
- Lange, Christine Andersdatter, 3. 9., Bergen.
- , Mina, f. Steenbuch, Sognepræst Chr. L.s Enke, 74¹/₂ A., 23. 10., Chr.ania.
- , Nils Martinius, Skibsf., 87¹/₂ A., 19. 4., Lisleby pr. Fr.stad. H: Hanna, f. Thane.
- de Lange, Gabriel M., Murer, 42 A., 16. 7., Bergen. H: Mathilde, f. Olsen.
- Larsen, Christian, Barber, 14. 5., Bergen. H: Lina, f. Wickers.
- , Herman, Cand. philos., 1. 2., Chr.ania. H: Anna, f. Bruenech.
- , Olaus, fhv. Gevaldiger, 77 A., 9. 4., T.hjem. H: Jakobine, f. Holm.
- Larssen, Thomas Christian, fhv. Direktør, 1. 10., Chr.ania.
- Lass, Henriette, 74 A., 3. 4., Bergen.
- Launy, Clara, 22 A., 25. 10., Kbhvn., bgr. Oslo.
- Lea, Petra, f. Flood, 21. 11., Bergen.
- Leegaard, Johan, 71 A., 29. 11., Fr.stad. H: Andrea, f. Mørch.
- Leganger, Ansgar, Cand. jur., 22. 5., Chr.ania.
- , Iver, 31 A., 16. 2., Os. H: Kristi, f. Evensen.
- , Nicoline Francisca, f. Aas, 60 A., 22. 12., Skiptvet, bgr. Moss.
- Leüthen, Chr. Henrik, Fyrvogter, 51 A., 13. 8., T.hjem.
- Lexau, Fredrikke Christine, 25. 6., Bergen.
- Lid, Anne Kirstine, 10. 10., Østre Aker.
- Lie, Amanda Caroline, f. Afzelius, 12. 10., Chr.ania.
- , Carl Johan, Bødker, 55 A., 15. 3., Bergen.
- , Jacobine Marie, 70 A., 24. 3., Langesund.
- , Marie, f. Nissen, 64 A., 19. 7., Chr.ania.
- Lieblein, P. G., fhv. Bankbogholder, 82¹/₂ A., 29. 4., Chr.ania.
- Lieungh, Augusta, 75¹/₂ A., 25. 11., Chr.ania.
- Läie, Johan, Bagerm., 65 A., 26. 11., Biri, H: Gabrielle, f. Bye.
- Linaae, Lars Borrelly, 37 A., 10. 4., Seattle, Washington.
- Lind, Marie, f. Enderle (Dopheide), 51 A., 2. 12., Chr.ania.
- Lindbäch, Lucie Nathalie, 20 A., 26. 11., Østre Aker.
- Lindbom, Sofie Elise, f. Love, 31 A., 11. 7., Chr.ania.
- Lindgaard, Johan, Lensmand, 38 A., 3. 6., Rissen. H: Marie, f. Vanvig.
- Lindholm, Fredrik, Pianist, 64 A., 24. 3., Chr.ania. H: Laura, f. Larsen.
- Lintrup, Christopher Henrik, fhv. Krigskommissær, 86⁹/₁₂ A., 16. 10., Stavanger. H: Elise, f. Hjorthøy.
- Lionæs, Christopher, Boghandler, 74¹/₂ A., 8. 9., Fr.stad. H: Karen, f. Oftedahl.
- von der Lippe, Fredrik, fhv. Stadskonduktør, 27. 12., Os pr. Bergen.
- Lodtz, Conrad W. A., 61¹/₂ A., 9. 4., Bergen.
- Lommerud, Arne, Statsadvokat, 21. 10., Hamar. H: Christiane, f. Walnum.
- L'orange, Ingeborg (f. Bue), 92 A., 22. 1., Chr.ania.
- Lorange, Otilie, 27 A., 3. 3., Chr.ania.
- Lorck, Cathrine, f. Jensen, 79 A., 5. 3., T.hjem.
- , Frits, Konsul, 85 A., 9. 5., T.hjem.
- Lorentzen, James Stove, 14. 4., Nøstet pr. Drammen. H: Hulda, f. Ahlenius.
- , Lucie, 21. 1., Kappeln.
- Loss, Konrad, 19 A., 7. 1., Chr.ania.
- Lossius, Dorthea Andrea, f. Johannesen, 45³/₄ A., 28. 6., Bergen.
- , Lorentz, 19. 2., Vaage Præstegaard.
- , Saras Michal Ideus, 30. 5., Chr.ania.
- Lothe, Magdalene, Enkefru, 30. 5., Chr.ania.
- Lowum, Eivind, Kapelmester, f. i Chr.ania 24. 8. 1860, † 23. 5., Stockholm. H: Edla, f. Eriksson.
- Lowzow, Eilert Ditlef, fhv. Kbmd., 14. 2., Chr.ania. H: Hanna, f. Smebye.
- Lund, Anders Eriksson, Mekanikus, 29. 8., Bergen. H: Anna, f. Carlsson.

- Lund, Carl, Skibsreder, 81 $\frac{1}{4}$ A., 22. 2., Mandal. H: Laura, f. Ross.
- , Cecilia Cathrine Heiberg, f. Landmark, Provst Johan Grøn L.s Enke, 91 A., 24. 2., Chr.ania.
- , Cecilie, Tjenestepige, 7. 4., Harstad.
- , Eilert, Kbmd., 67 A., 24. 8., Molde. H: Lydia, f. Dreyer.
- , Eilert Christian, Dampskibsf., 47 A., 8. 2., Bergen. H: Marie, f. Simonsen.
- , Fredrikke, 46 A., 23. 5., Chr.ania.
- , Georg Ross, 68 A., 7. 2., England.
- , H. P., fhv. Telegrafbestyrer, 15. 8., Sarpsborg.
- , Hans A., fhv. Murm., 80 A., 23. 11., Chr.ania.
- , Harald, 17. 2., Hammerø.
- , Jacobine Henriette, f. Aubert, 60 $\frac{1}{2}$ A., 30. 1., Lofthus.
- , Ingerta, 43 A., 18. 1., Chr.ania.
- , Julius Knudsen, 31 $\frac{1}{2}$ A., 4. 7., Chr.ania.
- , Laura, 15. 5., Skien.
- , Laura, f. Ross, 1. 3., Mandal.
- , Margaretha f. Fischer, 67 A., 16. 11., Bergen.
- , Unni, 16. 11., Syracuse, Amerika.
- Lundberg, C. J., 84 A., 2. 5., Fr.stad.
- Lunde, Adolf Hagbart Marius, Apotheker, 62 A., 26. 4., Hamar.
- , Hakon A., Xylograf, 71 A., 22. 9., Chr.ania.
- , Johs., Konsul, 66 A., 19. 7., Chr.ania.
- Lundgreen, M. H., fhv. Ritmester og Consul, 58 A., 19. 6., T.hjem.
- Lundin, A. G., Skomagerm., 53 A., 26. 2., Vestre Bærum. H: Elise, f. Ramberg.
- Lundstad, P. O., fhv. Smedem., 85 A., 14. 4., Chr.ania. H: Jobanne, f. Nyblin.
- Lundt, Karen Mathea, 93 $\frac{1}{4}$ A., 16. 2., Drammen.
- Lyche, August, fhv. Kbmd., 72 A., 11. 2., Ski, bgr. Chr.ania.
- Lüdersen, Magdalene, f. Mahle, 37 A., 9. 9., Tromsø.
- Lyng, Maren Dorthea, f. Holter, Lithograf M. L.s Enke, 7. 11., Chr.ania.
- Lyngaas, Hjalmar Gustav, Toldb., 24. 9., T.hjem. H: Thora, f. Helgesen.
- Lütken, Astrid Lucie, 19. 5., Bergen.
- Lysholm, Karen Aasgaard, f. Kystad, Undervrager L.s Enke, 80 A., 14. 1., T.hjem.
- Løwenborg, P. G., Sadelmager, 70 $\frac{1}{2}$ A., 4. 7., Chr.ania.
- Maag, Olea Elisabeth, f. Sørensen, 74 $\frac{1}{2}$ A., 2. 7., Fr.hald.
- Magnus, Alf, 30 A., 13. 3. (Chicago, Ill. H: Gunhild, f. Mortensen.
- , Hermine Adelaide, f. Hansteen, 50 A., 21. 10., Chr.ania.
- Maribo, Hildur, 82 A., 15. 1., Chr.ania.
- , W. A., Assessor, 87 A., 22. 2., Chr.ania.
- Marschalck, Hildur, f. Wedel-Jarlsberg, Baronesse, 87 A., 25. 11., Salzdetfurth ved Hildesheim.
- Martens, Ditlef, fhv. Bogbinder, 23. 8., Bergen.
- , Wilhelm August, 18. 1., Bergen. H: Hildur, f. Bergendahl.
- Marthinussen, Ingebrigt O., Skrædderm., 76 A., 16. 12., Aalesund. H: Marie, f. Lange.
- Maschmann, B. A., Apotheker, 16. 2., Chr.ania.
- Mathiesen, Rolf Oscar, 12. 7., Matfors. von Mehren, Iver Martin, Skomagerm., 78 A., 15. 6., Bergen. H: Larsine Gurine, f. Uldfeldt.
- Meinich, fhv. Adjunkt, Einar, Dampskibsexp., 38 A., 23. 10., Chr.ania.
- , Herman, fhv. Adjunkt, 9. 3., Chr.ania, bgr. Land (Fluberg).
- Meisterlin, Gabriel Peter, Læge, 28 A., 12. 9., Chr.ania, bgr. T.hjem.
- Melby-Wold, Halvor, Styrmand, 26 $\frac{1}{2}$ A., Dcbr., fra Naeimo til San Francisco.
- Melsom, Thrine, Enkefru, 27. 6., Sandefjord.
- Meydell, Cecilie, 81 A., 26. 9., Chr.ania.
- Meyer, Henriette Elisabeth, f. Lootz, 75 A., 26. 5., Bergen.
- , Michaeline, 7. 10., Bergen.
- , Stine, Enkefru, 85 A., 9. 6., Chr.ania, bgr. Fr.hald.

- Michelsen, N. Chr., Grosserer, 65 $\frac{1}{2}$ A., 5. 6., Chr.ania.
- Middelthon, Margarethe, 20 $\frac{1}{2}$ A., 7. 11., Strømvik.
- Mikalsen, M., ORsagf., 35 A., 28. 4., Chr.ania.
- Mjelva, Olaf Christoffer, Sognepræst, 6. 3., Bjelland. bgr. Drammen. H: Caroline, f. Smith.
- Mjøen, Hjalmar, Læge, 38 A., 2. 3., Davos, Graubünden.
- Moe, Ivar Chr., fhv. Musikinstruktør, 74 A., 12. 8., Chr.ania.
- , Lauritz, Handelsmand, 39 A., 19. 2., T.hjem. H: Johanne, f. Meek.
- , Salvine, 77 A., 9. 7., Chr.sand.
- Mohn, Augusta, 22. 8., Bergen.
- , Christence, f. Reed, 45 $\frac{1}{2}$ A., 13. 2., Bergen.
- , Johanne, f. Lind, Skrædderm. Sivert M.s Enke, 86 A., 7. 4., Bergen.
- Molde, Einar Klod, Maskinist, 29 A., 18. 11., Bergen. H: Gina, f. Olsen.
- Monclair, Fredrikke Marie, f. Jersin, 62 A., 13. 9., Haugesund.
- Monrad, Christiane, 18. 10., Østre Aker.
- , Louise Cathrine, 82 $\frac{1}{2}$ A., 4. 6., Chr.ania, bgr. Tønsberg.
- Monsen, Bernt, Barber, 1. 8., Bergen. H: Martha, f. Dahl.
- Mordt, Ludvig Gereon, Læge, 17. 5., Moss.
- Mortensen, Anna Malene, f. Bruun, 41 A., 9. 4., Bergen.
- Mortvedt, Oline, f. Messelt, 46 A., 25. 2., Chr.ania.
- Mosling, Emma, 28. 12., T.hjem.
- Mowinkel, Johan Ernst, 81 A., Novbr., Texas.
- Munch, Henriette, 78 A., 11. 8., Chr.ania.
- Munthe, Gabrielle Cappelen, f. Eeg, 73 A., 25. 12., Chr.ania.
- Muus, Louise Augusta, 84 A., 21. 4., Chr.ania.
- Myhre, G. F., Agent, 74 A., 29. 6., Chr.ania. H: Betsy, f. Fabricius.
- , Peter Poulsson, Handelsfuldm., 32 A., 30. 11., T.hjem.
- Myhreboe, Karen, Emissær H. J. M.s Enke, 85 A., 3. 8., Chr.ania.
- Müller, Henriette, f. Steen, 20. 10., Chr.ania.
- , L. Ph., Lokomotivfører, 9. 4., Chr.ania.
- , Laura, 6. 2., Drammen.
- , Tobias, Kbmd., 13. 2., Bergen. H: Hildur, f. Prahl.
- Møldrop, Johan Herman Foss, Apotheker, 22. 8., Fr.stad.
- Møldrup, Anne, f. Harbitz, 66 $\frac{1}{2}$ A., 30. 9., Lindaas.
- Møller, C. F., fhv. Gaardbruger, 72 A., 30. 12., Chr.ania.
- , F. Peckel, Dr., 67 $\frac{1}{2}$ A., 22. 10., Kbhvn.
- , Johanna Isabella, 84 A., 13. 1., T.hjem.
- , Julie Fredrikke Marie, f. Brun, 15. 12., Ramsøen.
- , Mathilde, 60 A., 18. 5., Porsgrund.
- Mørck, Noline, f. Hansen, 17. 5., Chr.ania.
- Mørk, Hans, fhv. Stationsm., 49 A., 14. 4., Vestre Aker. H: Maren, f. Thollisen.
- Nagell, Henrik F., Godsejer, 28. 10., Frösslunda pr. Lidköping. H: Ebba, f. Kulberg.
- Nannestad, Fredrik, Sektionsingeniør, 62 A., 4. 5., Fr.hald, bgr. T.hjem.
- , Johan Carl Sofus, fhv. Postmester, 78 A., 11. 7., Chr.ania.
- Natvig, Søren, Skibskapt., 14. 3., Mandal.
- Nerdrum, G. S., fhv. Grosserer, 74 A., 19. 5., Chr.ania.
- Nicolaysen, Emil, Cand. theol., fhv. Overlærer, 68 A., 24. 12., Chr.ania. H: Elisa, f. Sars.
- , Karen, f. v. Tangen, 68 A., 14. 4., Chr.ania.
- Nielsen, Cathrine, f. Broch, Toldkasserer R. Trost N.s Enke, 6. 2., Chr.ania.
- , Fridthjof Bomhoff, 22 A., 29. 8., Holmestrand.
- , H. P., fhv. Stykjunker, 8. 4., Chr.ania. H: Maren, f. Robsahm.
- , Johanne Margrethe, f. Eckstein, 86 A., 1. 8., Chr.ania.
- , Maren Kirstine, f. Goffeng, 66 A., 10. 1., Chr ania.

- Nielsen, Marie C., f. Juuel, 13. 10., Bergen.
- , Olaf, 20 $\frac{1}{2}$ A., 19. 5., Lillehammer.
- , Petra Marie, f. Lindbäck, 31 A., 1. 10., Østre Aker.
- Nissen, Caroline Margrethe, 82 A., 16. 12., T.hjem.
- Nisson, Andreas Daniel Nüske, fhv. Redaktør, 50 A., 9. 5., Chr.ania.
- Norgren, J. J., Skomagerm., 79 A., 24. 8., Chr.ania.
- Normann, M. M., Handelsmand, 92 A., 18. 4., Ørsnæs, Lofoten.
- Nullmeyer, Ernst Carl Heinrich, 23 A., 6. 11., Chr.ania.
- Nyborg, Sigrid, 19 A., 31. 1., Østre Aker, bgr. Chr.ania.
- Nygaard, Christen, Sognepræst, 16. 2., Vestre Aker. H: Wilhelmine, f. Behrens.
- , Jacob, Bryggerimester, 26 A., 26. 6., Chr.ania, bgr. Østre Fr.stad.
- Nymoen, Janny Antonie, f. Strøm, 6. 10., Boda.
- Næser, Fredrik Peter Leganger, Generalløjtnant, 84 $\frac{1}{12}$ A., 14. 6., Chr.ania. H: Walborg, f. Heftye.
- , Fredrik Johannes, Bureauchef, 51 $\frac{8}{12}$ A., 15. 4., Chr.ania.
- Næss, Mathilde, f. Nordby, Toldb. H. H. N.s Enke, 69 A., 19. 5., Fr.hald.
- , Rikka, f. Schrader, 10. 2., Kragerø.
- Nørbech, Nils F. P., fhv. Toldb., 81 A., 29. 11., Chr.sand. H: Sofie, f. Elster.
- , P., Ingeniør, 77 A., 6. 4., Chr.ania.
- Nørregaard, Marie, f. Holst, 7. 1. Tønsberg.
- Nøvik, Zacharias, fhv. Skipper, 80 A., 14. 6., Chr.ania.
- Oates, Emil A. C., 53 $\frac{1}{2}$ A., 2. 12., Boston. H: Pauline, f. Sjøller.
- Odland, Peder. Cand. theol., 11. 1., Bergen.
- Offenberg, Laura, f. Dahl, 70 A., 4. 12., Skien.
- Oftedahl, Ivar, Skibsfører, 46 $\frac{1}{2}$ A., 25. 6., Stavanger.
- Oftedal, Anna Marie, 54 A., 27. 2., Chr.ania.
- Ohlsen, Andrea, f. Sundt, Foged O.s Enke i Larvik, 95 A., 10. 7., Chr.ania.
- Ohlsen, Carl Olaus, Agent, 63 A., 19. 9., Chr.ania. H: Josephine, f. Berntz.
- , Hans Christian, fhv. Blikkenslagerm., 64 A., 9. 2., Chr.ania. H: Elise, f. Andersen.
- Oliegreen, Theodor, Skibsf., 45 A., 1. 3., Chr.sand. H: Omine, f. Didriksen.
- Olsen, Alida Serenne, f. Theting, 83 A., 11. 3., Bergen.
- , Elisabeth Petrovna, f. Bodom, 74 A., 22. 2., Østre Aker.
- , Frithjof, Tandlæge, 54 A., 6. 3., Chr.ania. H: Sallo, f. Frost.
- , Hans Augustinus Hysing, Sørenskriver, 10. 11., p. t. Bergen, bgr. Vaage. H: Marit, f. Svee.
- , Ingolf Fredrik, 33 A., 15. 2., Bergen. H: Gerda, f. Foss.
- Omholt, Bolla, f. Barth, 73 $\frac{8}{12}$ A., 14. 4., Chr.ania.
- Oppegaard, Juliane Marie Nicoline, f. Scharffenberg, 78 $\frac{3}{4}$ A., 2. 9., Enebak.
- Opsand, Ellida, f. Mathisen, 19. 3., Thysil Præstegaard.
- Ording, Alfred, 21 A., 27. 8., Dallas Texas, North Amerika.
- , Karen Elise, f. Hansen, 63 A., 14. 4., Tvedestrand.
- Otterbeck, Anna, 19. 11., Kistrand.
- Otterbæch, E. H., Dampskibsf., 36 A., Januar, fra Sevilla til Glasgow. H: Marthe, f. Thoresen.
- Ouren, Helga Petronelle, f. Olsen, 45 A., 2. 6., T.hjem.
- , O. G., Agent, 12. 12., Lillehammer.
- Owren, T. J., Kbmd., 77 A., 22. 11., Molde. H: Caroline, f. Blagstad.
- Paasche, Anna Dorthea, 20 A., 12. 9., Chr.ania.
- , Bjørn Ringholm Meyer, 16. 8., Bergen.
- , Cathrine, f. Wallem, 85 A., 8. 1., Bergen.
- Paaske, Carl, 12. 11., Fr.stad.
- Palmgren, Johan Bernhard, Garver, 66 A., 9. 10., Chr.ania. H: Dorothea, f. Moe.

- Parelius, Rasmus Brochmann, 79 $\frac{1}{2}$ A., 3. 1., Chr.sund.
- Paust, Anne Helene, Enkefrue, 85 A., 12. 1., Sandefjord.
- Peckel, Mathea Dorothea, Korpslæge F. P.s Enke, 86 A., 4. 4., Chr.ania.
- Pedersen, Hanna. f. Eide, Kommandørinde, 28. 8., Gilleleje, Danmark.
- , Karen Ovidia, f. Lantz, 72 A., 1. 10., Svelvik.
- , Oscar, ORsagf., 53 A., 13. 10., Chr.ania.
- Petersen, Elise, f. Thaulow, 5. 7., Chr.ania.
- , Harald Christian, ORsagf., 65 A., 3. 2., Inderøen.
- , Jensine, f. Abildgaard, Sognepræst C. P.s Enke, 78 $\frac{1}{2}$ A., 3. 4., Chr.ania.
- , Olava, f. Coldevin, 3. 9., Hønefos.
- , Sebastia, f. Berg, 75 A., 12. 2., Chr.ania.
- , Sigwardt Blumenthal, 20. 5., Rio Janeiro.
- Petersen, Johannes, Vadtisker, 75 A., 3. 2., Østre Aker. H: Andrine, f. Irgens.
- Pihlqvist, E. G., Gartner, 69 A., 12. 11., Aurnæs.
- Plyhn, Thoralf, 23. 12., paa Reise til Pensacola.
- Poppe, Ulrik Fredrik Mathias, fhv. Korpslæge. 26. 4., Wautoma, Wisconsin. H: Hanna, f. Seielstad.
- Preuert, Anna Pauline, f. Strand, 94 $\frac{7}{12}$ A., 24. 1., Sandefjord.
- Preus, Fredrik Wilhelm, fhv. Sanitetsoberst, 85 A., 18. 4., Chr.ania.
- , Hans Jacob, 82 A., 11. 12., Chr.sand.
- Printz, Chr. Aug., 51 A., 28. 5., Chr.ania. H: Mathilde, f. Hauff.
- Probst, Christine, 23. 3., Askøen, Bergen.
- Proet, Caroline, 21. 6., T.hjem.
- Prydz, Hans Peter Blankenborg, 16. 7., Østre Toten.
- Quale, Einar Thorleif, Marinej., 24 A., 8. 10., Kongo.
- Qvie, Maren Sophie, 51 A., 4. 1., Stavanger.
- Raaum, Cornelius Stenblock, 20. 8., Eidanger.
- Rafen, Ludvig A., Skibsreder, 40 A., 15. 1., Holmestrand.
- Ramm, Anna Susanne, f. Falch, 74 A., 11. 8., Røros.
- Ramsey, Edwin (Eddy), 19 A., 24. 7., England.
- Randers, Agnes, f. Borchi, Sognepræst G. R.s Enke, 89 A., 5. 9., Drammen.
- , Elisa, f. Clausen, 4. 8., Chr.ania, bgr. Vestre Aker.
- Rasch, Constantius Henrik Marcus Niels, Grosserer, 60 A., 23. 4., Kbhvn.
- , H. J., 73 A., 19. 12., Larvig.
- , Jonas Lauritz, fhv. Amtmand, 71 A., 5. 3., Chr.ania, bgr. Fr.hald.
- , Laura, f. Frølich, 21. 5., Fr.hald.
- Rechdal, Louise, f. Thesen, 73 A., 26. 10., Chr.ania.
- Reiersen, Rudolf A., Dekorationsmaler, 36 A., 9. 6., Chr.ania. H: Ing, f. Wike.
- Reimann, Thorleif, 1. 4., Østre Aker.
- Reimers, Berentine, f. Neuenkirchen, 91 A., 24. 4., Bergen.
- Reinert, Ragna, f. Herføll, 23. 6., Moss.
- Reinhardt, Andrea, f. Bessesen, 19. 4., Chr.sand.
- Reusch, Helene, 24 A., 29. 12., Bergen.
- Richter, Johan. Sorenskriver, 15. 11., Orkedalen.
- Rieber-Mohn, Elisabeth, 25. 12., Bergen.
- , Gina Louise, f. Heyerdahl, 36 A., 14. 10., Aker.
- Rief, M., fhv. Bryggeriejer, 78 A., 25. 7., Chr.ania.
- , Magdalene, f. Styrmoen, 80 A., 19. 4., Chr.ania.
- Rüber, Severin Henrik Ræder, Cand. pharm., 35 A., 9. 4., Chr.ania.
- Riiser, Sigvart M., Sognepræst, 47 A., 14. 11., Mosjøen. H: Alvilde, f. Riiser.
- Ring, Emma, Enkefru, 2. 8., Chr.ania.
- Ringdal, Bergliot Andrea, 16 A., 1. 4., Stranden.
- Ringkjøb, Osvald, 19 $\frac{1}{2}$ A., 2. 12., Bergen.
- Riple, Martin, 24 A., 5. 5., Bergen.

- Rist, Peter, 78 A., 2. 12., Chr.ania.
H: Laura, f. Foltmar.
- Robertson, George Nikolai, Consul, 58 A., 5. 8., Hammerfest.
- Rode, Kaja, f. Rotnæs, 11. 4., Rotnæs.
—, Rigmor, 16 A., 17. 1., Kragerø.
—, William, Cand. jur., Arkivar, 72 A., 21. 7., Chr.ania. H: Aurora, f. Rosenvinge.
- Rohde, Christian Ludvig, 75½ A., 29. 12., T.hjem. H: Carstine, f. Bye.
- Rohlf, Julie, f. Ehn, 70 A., 25. 2., Chr.ania.
- Rolfsen, Cecilie Johanne, 16. 5., Chr.ania.
- Rosendahl, Gunnar, 82½ A., 30. 11., Bergen.
- Rosendal, Niels, 69 A., 22. 10. Chr.ania.
- Rosenkilde, P. V, fhv. Consul, 64½ A., 29. 1., Chr.ania.
- Rosenvinge, Gudrun, f. Hansen, 22½ A., 27. 8., Fr.hald, bgr. Ous.
- Rosenvold, Wilhelm, Skibsf., 52 A., 14. 11., Chr.sand. H: Christine, f. Henriksen.
- Rosing, N. M., Skrædderm., 70 A., 4. 3., Chr.ania. H: Helene, f. Hansen.
- Rotted, Theodor Gunerius, Malerm., 55½ A., 24. 10., Chr.ania. H: Adolfine, f. Christophersen.
- Rude, C. G., Fotograf, 62 A., 6. 3., Drammen. H: Elise, f. Geelmuyden.
—, Christiane Mathilde, f. Lund, 57¾ A., 16. 3., T.hjem.
- Rustad, Anna, 30. 1., Antsirabé, Madagascar.
- Ruud, Herman, Veterinærkaptejn, 45 A., 5. 5., Fr.stad.
- Rye, Erik, Murm., 67 A., 11. 6., T.hjem. H: Olava, f. Leistad.
- Ryjord, J. E., Stadshauptmand, 2. 6., T.hjem. H: Anna, f. Mørck.
- Rynning, Hilda Adolfine, 30 A., 6. 8., Bergen.
- Rød, Johannes, Marineløjtnant, 24½ A., 4. 11., Tønsberg.
- Røe, Marie Elisabeth, Frue, 65 A., 15. 2., Chr.sund.
- Røed, Paul Theodor, ORSagf., 52 A., 23. 3., Chr.ania. H: Lirken, f. Schenck.
- Sagen, Andrea, f. Bøgh, 63 A., 26. 2., Bergen.
- Salvesen, Amalie Georgine Salome, f. Andorsen, 72 A., 19. 9., Leith.
- Samuelson, Gothard Angell, 25 A., Drøbak.
- Sand, Karen Elisabeth, f. Smith, 86 A., 29. 12., Farsund.
- Sandberg, Edvard, Maskinist, 45 A., 17. 10., T.hjem. H: Gjertine, f. Lie.
—, Fredrik August Zahn, Byfoged, 21. 3., Moss. H: Marie, f. Sinding.
- Sander, H. J., Cand. philos., 53 A., 19. 12., Chr.ania, bgr. Ski. H: Annette, f. Rustad.
- Saxe, Peter, Student, 19 A., 17. 9., Chr.ania.
- Saxlund, Severin, Vagtmester, 5. 11. Chr.ania. H: Marie, f. Thoresen.
- Scharning, Oscar O., Kbmd., 26. 3., Chr.ania. H: Gyda, f. Lütz.
- Schau, Thordis Astrid, 5. 9., Chr.ania.
- Scheel, Christian Fredrik, fhv. Postmester, 75 A., 25. 7., Chr.ania.
—, Thora, 7. 1., Chr.ania.
- Scheen, Amalie Dorothea, f. Calmeyer, 64 A., 8. 10., Chr.ania.
—, Elise, 58 A., 27. 9., Stenkjær.
- Schefer, Georg, 46 A., 9. 7., Bergen. H: Louise, f. Paulsen.
- Schencke, Gustav, 24 A., 25. 9., Chr.ania.
- Schive, Claudius, fhv. Telegrafb., 75 A., 3. 4., Stord.
- Schjøth, Carl L., Consul, 59 A., 7. 6., Durban.
- Schiøtz, Jonas Schanche Kielland, Bankchef, 59 A., 18. 4., Hamar. H: Hanna, f. Øvergaard.
- Schlytter, Marie Ambrosia, f. Christensen, 78 A., 17. 4., Drammen.
—, Mary, f. Hamilton, 12. 2., Chr.ania.
- Schmidt, Aasta Johanne, 8. 8., Bergen.
—, Adolf Martin, 33 A., 6. 8., Buenos Ayres.
—, Albert Ludvig, fhv. Bankbogholder, 85 A., 1. 5., Tromsø. H: Stina, f. Kindberg.

- Schmidt, Carl Ludvig, Glasarbejder, 74 A., 31. 3., Hadelands Glasverk.
 —, Ludvig, Formand, 25. 7., Chr.ania.
 —, Marie Louise, 84½ A., 10. 5., Tune.
 —, Mathea, f. Vidsteen, 84 A., 15. 12., Bergen.
 Schmiegelow, Constantz, 31 A., 18. 4., Kbhvn. H: Georgine, f. Johansen i Bergen.
 Schmith, Gjertz Henrik, 65 A., 15. 10., Stavanger.
 Schmuhl, Heinrich Reidar, 21. 1., Chr.ania.
 —, Oscar Fredrik Wilhelm, 19 A., 16. 11., Chr.ania.
 Schneider, Henriette, 53 A., 12. 5., Chr.ania.
 —, Wilhelm Frimann Krog, Apotheker, 54 A., 21. 2., Chr.ania. H: Augusta, f. Beer.
 Schnitler, Thrine, f. Gudmundson, Oberstl. S.s Enke, 68 A., 27. 4., Chr.ania.
 Schnur, Albert, Handelsreisende, 38 A., 13. 5., Norddacota.
 Schou, Johan Fredrik, 34½ A., 27. 2., Johannesburg.
 Schram, Mathilde, f. Just, 25. 1., Chr.ania.
 Schreiner, Christian Ludvig, Revisor, 69 A., 23. 11., T.hjem.
 Schreuder, Jenny Emmarentze, f. Jacobsen, 35½ A., 27. 8., Bergen.
 Schrøen, Nils H., Lokomotivmester, 46 A., 1. 8., Chr.sand. H: Emma, f. Frost.
 Schroeter, Arnold William, 24 A., 6. 3., Cardiff.
 Schultz, Carl, Sveitser, 24. 2., Chr.ania.
 —, Ernst Fredrik Christian, Bygmester, 90 A., 27. 6., Chr.ania.
 Schuman, Emilie, f. Martens, 29. 5., Bergen.
 Schwabe, Anna Cathrine Grundtvig, 37 A., 6. 12., Chr.ania.
 —, Axel Jørgen, 56½ A., 15. 3., T.hjem. H: Ulrikka, f. Brodtkorb.
 —, Hansine Marie, 75½ A., 8. 9., Østre Aker.
 —, Hieromine Sophie Fredrikke, 69 A., 1. 3., Chr.ania.
- Schwensen, Philip Harboe, Lensinand, 86 A., 23. 3., p. t. Hammerfest. H: Othilie, f. Jørgensen.
 Schönberg, Ellinor, 2. 9. Stavanger.
 Schønning, Christian, 72 A., 26. 7., Stavanger.
 —, Trine Elisabeth, f. Berg, 49 A., 3. 11., Tromsø.
 Seeberg, Helene, f. Dahm, 45 A., 7. 5., Drammen.
 Seehuus, Hanne, f. Lund, 15. 5., Skibnæs.
 Segelcke, Grete, 25. 2., Stavanger.
 Selmer, N. S.s Enke i Havre, 24. 6., Chr.ania.
 —, Wilhelm Fredrik, 7. 3., Sollihøgda, bgr. Chr.ania. H: Sofie, f. Seehuus.
 Sem, Herman, 80 A., 17. 1., Blaker.
 Sevaldson, Helga, Lærerinde, 14. 12., Chr.ania.
 —, Helga, 13. 5., Chr.ania.
 Sibbern, Georg Christian, Minister, 85½ A., 4. 10., Vernø Kloster.
 Sidselrud, Marie Olea, f. Bøckmann, 3. 2., Larvik.
 Siebke, Margrethe Christence, f. Fohrmann, Conservator Heinrich S.s Enke, 75 A., 20. 4., T.hjem.
 Siewers, Hans, Cand. philos., 50 A., 5. 12., Stockholm.
 —, Valentin Georg, Cand. jur., 78 A., 19. 8., Chr.ania. H: Gyda, f. Klingenberg.
 Simers, Abraham Falch, 82 A., 3. 4., Chr.sund.
 —, Christian Fredrik, 87 A., 11. 2., Drammen.
 —, Thora, f. Møller, 1. 8., Chr.ania.
 Sissenér, Emmy, f. Dahl, 49 A., 11. 2., Tomb Herregaard, bgr. Chr.ania.
 Sivertsen, Wilhelmine, f. von Tangen, 26. 12., Kbhvn.
 Skare, Anna Eline, f. Dahl, 43 A., 17. 12., T.hjem.
 Skjoldborg, Jan Greve, fhv. Amtmand, 69 A., 16. 12., Lillehammer.
 Skjønsberg, Anton, Jernbanelæge, 47 A., 24. 4., Narvik. H: Hilda, f. Dons.
 Skram, Dina, 23 A., 14. 2., Moldøen.
 Smith, Amalie Christine, f. Ager, 83 A., 7. 8., Chr.ania.

- Smith, Axel, 19 A., 19. 1., Bergen.
 —, Henriette Sofie, f. Hansen, 79 A., 22. 2., Chrania.
- Snibsoer, Anna Elisabeth, f. Hoff, 82 A., 26. 6., Bergen.
- Soelberg, Peter, Fængselsdirektor, 63¹/₁₂ A., 29. 5., Chrania.
- Sogn, Astri, 25. 10., Vestre Aker.
- Solberg, Dagny, 18¹/₂ A., 19. 4., Chrania.
- Solem, Agnes, f. Hench, 27 A., 12. 8., Stenkjær.
- , Eystejn J., fhv. Vagtmester, 68 A., 8. 8., T.hjem. H: Julie, f. Eggen.
- , Johanne Christine Bergitte, f. Johnsen, 89 A., 9. 7., Søndre Fron.
- Solensteen, Susanne Christine, f. Krøger, 70 A., 22. 5., Bergen.
- , Tønnes Andreas, 78 A., 14. 2., Bergen. H: Susanne, f. Krøger.
- Sommerfeldt, Tilde, 75 A., 14. 6., Chrania.
- Sommerfelt, Halfdan E., Provst, 18. 12., Chrania.
- Sommerschield, Hans Didrik, Toldd., 70¹/₂ A., 13. 4., Oslo. H: Kirstine, f. Øvergaard.
- , Job Thode, Oberstl., 9. 5., Fr.værn. H: Helvig, f. Hansen.
- Soot, Margrethe, 26. 10., Chrania.
- Spørck, Bastiane, f. Wiborg, 70 A., 4. 8., Chrania.
- Staalgren, Louise, f. Rasmussen, 71 A., 28. 12., Bergen.
- , Sune, Skrædder, 73 A., 26. 11., Bergen. H: Louise, f. Rasmussen.
- Stabell-Hansen, Christian, 20. 7., Madrid.
- Stang, Anna, f. Holmsen, 23. 12., Chr-sand.
- , Anna Heyerdahl, 15. 6., Askim.
- , Valborg Dorthea, f. Møllerop, 76¹/₂ A., 21. 11., Chrania.
- Stangebye, Olga Louise, 27 A., 4. 8., Chrania.
- Steen, Andreas Fredrik Broch, fhv. Sognepræst, 83⁸/₁₂ A., 9. 4., Chrania.
- , Bolette, f. Normann, 85 A., 15. 8., T.hjem.
- , Carl, Stuert, 55¹/₂ A., 3. 3., Bergen.
- Steen, Christian, Skibsreder, 29. 1., Risør. H: Kaja, f. Bruun.
- , Johan Adolph, 21 A., 5. 8., Buenos Ayres.
- , Joh. Chr., fhv. Samlagsbestyrer, 78 A., 29. 1., Risør. H: Caja, f. Bruun.
- , Johan Martin, Kontorf., 52 A., 1. 7., T.hjem. H: Anna, f. Steen.
- , Lena, Enkefru, 65 A., 20. 3., Drammen.
- , Olaf, 22¹/₂ A., 23. 10., Bergen.
- , Sicilie, f. Thorbjørnsen, 30. 9., Bergen.
- , Sophie Emilie, f. Lie, 87 A., 10. 7., T.hjem.
- , Stefine Mathilde, f. Steen, 52 A., 19. 11., Bergen.
- , Thea, f. Thallaug, 42 A., 31. 10., Bergen.
- , Theodor Ferdinand, Bogtrykker, 75 A., 30. 1., Chrania. H: Gerhardine, f. Brock.
- Steenhorn, Julie Margrethe, 18. 5., Chrania.
- Steenstrup, Polly, 65 A., 4. 5., Chrania.
- Steinert, Marthe Marie, 86 A., 19. 2., Chrania.
- Stenberg, Georg Peter, Uhrmager, 76 A., 31. 10., Bergen.
- Stenersen, Jon, Premierløjtn., 18. 1., Lillehammer, bgr. Ringsaker.
- Stephansen, Caspar, Overlæge, 49 A., 29. 1., Larvik. H: Margit, f. Christiansen.
- Stevenson, Hanna, f. Johnsen, 50 A., 26. 6., T.hjem.
- , Mary Ann, Enkefru, 22. 12., T.hjem.
- Stibolt, Nina, Enkefru, 74 A., 18. 9., Chrania.
- Stochfleth, Hans Henrik Schultze, 20 A., 5. 12. 1900, fra Japan til New York.
- Stoltenberg, Hanna, 65 A., 12. 2., Chrania.
- Storjohann, Hans Holmboe, Ingeniør, 7. 4., la Serena, Chile.
- Struve, Martin Nicolay, 29 A., 5. 6., Skien.
- Strøm, Anne Helene, f. Weydahl, 67 A., 10. 6., Hakedalen.

- Strøm, Annar Christian, Sagfører, 20.
1. Aafjorden. H: Sofie, f. Hansen.
- , Jacob Chr., Typograf, 43 A., 26.
2., Bergen. H: Magda, f. Snipsøer.
- , Sigurd August Valdemar, 28 A.,
6. 11., Liverpool.
- Strømme, P., Provst, 64 A., 18. 12.,
Elverum. H: Louise, f. Irgens.
- Stub, Albert Christian, 30 A., 5. 10.,
Chrania.
- , Valborg Hovin, 3. 3., Chrania.
- Stuberg, Emma Nicoline Cathrine, f.
Kittelsen, 7. 2., Chrania.
- Stumpf, Carrie (Carla) Marie, Frue, 32
A., 22. 11., Chrania.
- Støren, Laura Ingara Sidonia, f. Kref-
ting, Provst Henrik E. S.s Enke,
83 A., 29. 3., Lillehammer.
- , Vidar, 3. 3., Flekkefjord.
- Sudmann, Henrikke, 93 A., 1. 4. Bergen.
- Sundby, August, Forvalter, 23. 5.,
Vestre Aker.
- Sundt, Caroline Marie, f. Stavne, 16.
9., T.hjem.
- , Christian Gerhard Ameln, Kbmd.,
85 A., 26. 2., Bergen.
- , Mathiane, f. Trepka, Fabrikejer J.
I. S.s Enke, 76 A., 6. 1., Chrania.
- Svanøe, Jens, 14. 6., Bergen. H: Hanna,
f. Bergh.
- Swensen, Søren Suur, fhv. Børskom-
missær, 84 A., 29. 8., Drammen.
- Sylvester, Christian Charles, 19 A., 3.
2., Chrania.
- Søeberg, Christiane, f. Falkenberg, 81
A., 29. 3., Larvik.
- Sørensen, Johannes, 79 A., 3. 4., Bergen.
H: Anna, f. Carsten.
- , K. M., Overlærer, 4. 11., Chrania.
- , Lena, f. Matton, 48 $\frac{3}{4}$ A., 17. 5.,
Neuchâtel.
- Tamb, Mina, f. Rolfsen, Sorenskriver
N. T.s Enke, 86 A., 21. 8., Chr-
ania.
- Tandberg, Karen Marie, 93 A., 23. 10.,
Porsgrund.
- , Mathea Cathrine, f. Swensen, 77
A., 26. 8., Drammen.
- von Tangen, Henninge Dorothea, f.
Dahl, 91 A., 15. 12., Chrania.
- Teisner, Iver Andreas, 27 $\frac{1}{2}$ A., 7. 3.,
Chrania.
- Thalberg, H. L., fhv. Præst, 77 A.,
23. 8., Chrania. H: Johanne, f.
Berg.
- Thane, Sophie Amalie, f. Brun, 67 A.,
1. 8., T.hjem.
- Theting, Birgithe, 2. 11., Bergen.
- Thomsen, Hansine Magdalene, Enkefru,
74 A., 19. 2., Chrania.
- , Oline Margrethe, f. Gjerding, 82
A., 15. 9., Bergen.
- Thoresen, Ludvig Daae, Stud. jur., 20
A., 19. 4., Eidsberg.
- Thorkelsen, Amalie, f. Holter, 65 A.,
31. 3., Chrania.
- Thorp, Christiane, 86 A., 28. 2., Brand-
engen, Drammen.
- Thrap, Alexandra, f. Berner, 36 A.,
15. 12., Chrania.
- Thue, Nancy, f. van Kervel, 1. 11.,
Chrania.
- Thuesen, Oluf Bernhardt, 59 A., 13.
7., Risør.
- Thulberg, Anne Marthine, 81 A., 22.
7., Holmestrand.
- Thygesen, Ingeborg, f. Pedersen, 6. 1.,
Tvedestrand.
- Tiberg, Marie, f. Feddersen, 51 A., 9.
4., Hammerfest.
- Tidemand, Christen, 1. 7., Chrania.
- Tiller, Berntine, 33 $\frac{1}{2}$ A., 9. 5., T.hjem.
- , Ingeborg Olsen, 93 A., 24. 4.,
Tromsø.
- Timni, Olava, f. Johnsen, 53 A., 10. 7.,
Chrania.
- Tofte, Andrea Helene, f. Hansen, 69
A., 7. 7., Bergen.
- Tonning, Per Sandberg, 6. 3., Biri.
- Torgersen, Carl, fhv. Gaardejer, 89 A.,
20. 10., Chrania.
- , Johanne, 77 $\frac{1}{2}$ A., 16. 10., Chrania.
- Torp, Anna, f. Munthe, 14. 5., Weehler,
Wisconsin.
- Trapness, Peder Klykken, Herredskas-
serer, 57 A., 14. 4., Elverum. H:
Caroline, f. Coll.
- Trapp, Anna, f. Hansen, 22. 5., Chr-
ania.
- Trøye, Mariane, f. Kahrs, 23. 8., Bergen.

- Tysland, Constance, f. Olsen, 52 A., 24. 11., Bergen.
- Tønnessen, Cathrine, f. Maartmann, 62 A., 11. 2., Chr.ania.
- Tøstie, Laura Dorthea, f. Larsen, Postmester T.s Enke, 70⁹/₁₂ A., 26. 5., Chr.ania.
- Uchermann, Ørnulf, 28. 4., Hol.
- Ulsch, Gustav, 84 A., 7. 10., Bergen.
- Untiedt, Claus, Bogbinder, 75¹/₄ A., 3. 3., Bergen.
- Urbye, Annette Blom, 22 A., 26. 2., Chr.ania.
- , Mathilde, f. Schjerden, 7. 4., Chr.ania.
- Urdal, Stevelin, 70¹/₂ A., 10. 3., Asker. H: Sofie, f. Koren.
- Vaister, Christian, 30 A., 17. 10., New York. H: Magdalene, f. Rasch.
- Vetlesen, Marie, 19 A., 12. 10., Chr.ania.
- Vidsteen, Johannes, ORSagf., 19. 5., Bergen. H: Bolette, f. Gran.
- Vogt, Lorents Juhl, Toldkasserer, 3. 7., Sandefjord, bgr. Chr.ania.
- Voigt, Fredrikke Ulrikke, f. Staal, 85 A., 6. 5., Oslo.
- Vold, Augusta Theresia, f. Grützner, 63 A., 15. 12., T.hjem.
- Waage, Carl Hjorth, 25 A., 3. 11., Aalesund.
- Waalder, Westye, Pianist, 15. 8., Chr.ania, bgr. Fet.
- Waalmann, Dorothea, 81 A., 8. 8., Tønsberg.
- Wahl, Carl, fhv. Depotforvalter, Kammerherre, 81 A., 29. 7., Chr.ania. H: Antonette, f. Thome.
- Walløe, Emma, f. Thorstensen, 22¹/₂ A., 16. 12., Chr.ania.
- Wang, Christiane, Sadelmager P. O. W.s Enke, 75¹/₂ A., 24. 6., Chr.ania.
- , Peter A., Kbmd., 54¹/₂ A., 28. 1., Stavanger. H: Severine, f. Ekrem.
- Warncke, Fritz Christian, 37¹/₂ A., 23. 3., Bergen. H: Christine, f. Johannesen.
- , Mette Christine, 66¹/₂ A., 8. 11., Bergen.
- Warnke, Erik Thurmann, 20. 4., Tønsberg.
- Warthoe, Thora Alexandrine, f. Madié, 25. 7., Kbhvn.
- Waterbury, Ellen N., Enkefru, 4. 3., Vestre Aker.
- Weber, Tomine Amalie, f. Jordfald, 64 A., 26. 8., Chr.sand.
- Wedel-Jarlsberg, Finn, Baron, Kommandørkapt., øverste Kammerjunker, 85³/₄ A., 15. 5., Kbhvn.
- Weidemann, Amalie, 83 A., 7. 12., Toten.
- , Lisen, f. Ehrensvärd, 61 A., 9. 2., Chr.ania.
- Weisert, Emilie, f. Arentz, 77 A., 3. 5., T.hjem.
- Welhaven, Elisabeth, 85 A., 26. 7., Chr.ania.
- Wellin, Otto, 16 A., 1. 10., Bergen.
- Wenstrøm, Wilhelm, Ingeniør, 28. 1., Chr.ania.
- Wesenberg, Divert, 73¹/₂ A., 16. 12., Bergen.
- Wesmann, Hjalmar, 45 A., 11. 4., Pitea.
- Wessel, Anna Marie, f. Angell, 81³/₄ A., 12. 4., Chr.ania, bgr. Lade Kirke.
- Westerberg, Nina, f. Landgraff, 37 A., 1. 8., Stockholm.
- Westerhuus, Inger Marie, Skibskapt. A. W.s Enke, 85¹/₄ A., 31. 3., Chr.sand.
- Weyde, Anne Marie Elisabeth, f. Nielsen, Lærerinde, 18. 3., T.hjem.
- Widerøe, Pauline Marie, 87¹/₂ A., 11. 2., T.hjem.
- Wiese, Fredrik, 29. 3., Plymouth, Mass., Amerika.
- Wigandt, Johan A., Slagter, 67 A., 6. 4., Bergen.
- Wigeland, Niny Cathrine, 50¹/₂ A., 12. 3., Chr.ania.
- Wiger, Karen Margrethe, f. Lie, 33 A., 30. 12., Oslo.
- Wille, A., Læge, 12. 5., Chr.ania.
- Willumsen, Oscar, 31. 5., Chr.ania. H: Anna, f. Abelsted.
- Wilse, Noline Engelbertha, f. Boye, 80³/₄ A., 29. 4., Chr.ania.
- Wingaard, Oscar, fhv. Sproglærer, 55 A., 4. 7., Chr.ania.
- , Wilhelmine, f. Dahl, 86 A., 13. 11., Bergen.
- Winge, Olga, 17. 4., Drammen.

- Winsnes, Paul, Skibskap., 63 A., 15. 12., Chr.ania, bgr. Onarheim pr. Bergen.
- Wintersborg, Nella Helene, 16. 4., Chr.sand.
- Wisth, Oline Dortba, 36 A., 27. 7., T.hjem.
- With, Hans Rudolf, Kaptejn, 78 A., 24. 1., Tromsø. H: Magdalene, f. Kiil.
- , Anne Marie (Marta?), 88¹, A., 14. 1., Helle pr. Kragerø.
- Wolff, Anne, 54 A., 23. 4., Storvaagen.
- , Marie Hansine, 83 A., 7. 8., Chr.ania.
- Woxen, Bernhardine, 2. 11., Chr.ania.
- , Johanna Margrethe, f. Semb, 47 A., 28. 3., Chr.ania.
- , Mariane Elisabeth, f. Onsum, 78 A., 30. 9., Chr.ania.
- , Nicolay Ludvig, Seilmager, 45 A., 13. 10., Chr.ania. H: Josefine, f. Frisenfeldt.
- Wright, Just, 1. 8., Chr.ania. H: Magna, f. Lange.
- , Petrea Caroline, 24. 7., Porsgrund.
- Wulff, P. L., Fiskevejer, 56 A., 13. 3. Svarholt. H: Marie Lucie, f. Fyhn.
- Wulfsberg, Thora Elise, f. Wulfsberg, Byskriver W.s Enke, 16. 11., Bergen.
- Wyller, Carl Wilhelm, Kbm., 68 A., 1. 4., Chr.ania.
- , Marie, Enkefru, 19. 10., Chr.ania.
- Yong, Lars Chr., Gaardbr., 23. 2., Bærum. H: Valborg, f. Rudsby.
- Zeidel, Julius Mosin, 55 A., 3. 1., Chr.ania. H: Elise, f. Warren.
- Zimmer, Fredrik Baltbazar, 63 A., 26. 5., Chr.ania. H: Valborg, f. Sooth.
- Zimmermann, Adolf, Fejerinspektør, 67 A., 2. 11., Chr.ania.
- Zoppi, Henrik Harald, 19 A., 12. 8., Chr.sand.
- Zwilgmeyer, Stian Bernhard, Sømand, 19 A., 18. 12., Adelaide, S. Australien.
- Østberg, Dorothea Ulrikke Nannestad, f. Scharffenberg, 49 A., 2. 10., Grimstad.
- Øvergaard, Olava, f. Nerdrum, 56 A., 8. 8., Melbourne.